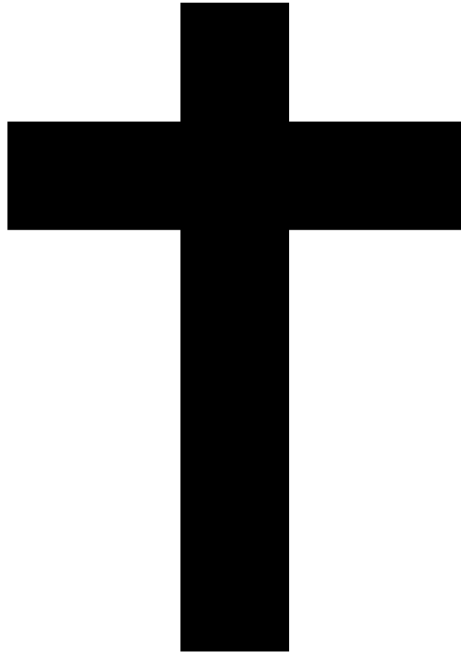

Kitabu ka Kanu

Portions of the Holy Bible in the Baga Sitemu language of
Guinea

Kitabu ka Kanu
Portions of the Holy Bible in the Baga Sitemu language of Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue Baga Sitemu de Guinée

copyright © 2015 Pioneer Bible Translators

Language: Baga Sitemu

Translation by: Traducteurs Pionniers de la Bible

Contributor: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

    You include the above copyright and source information.

    You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 23 Aug 2023 from source files dated 29 Jan 2022
e5320012-5c6f-534d-9205-97d787f9a95c

Contents

Dəkəcop	1
Yosuwe	50
Rut	75
Luk	79
Yəbəc	118
Sak	154

Dəkəcop da Doru Tawureta Musa, Buk I: Dəkəcop

1-11

Kə Kanu kəlompəs doru kə afum

¹ Dəkəcop, kə Kanu kəwure kəm k'antəf.
² Tem tatako antəf ηenayə fə teyi, kubump kənayi kəba kəron. Mba Derkifin da Kanu denayi sə domun kəron doc-bum yi. ³ Kə Kanu kəloku: «Pəwanjəra peyi!» Kə pəwanjəra peyi. ⁴ Kə Kanu kənəjk fə pəwanjəra pentese. Kə Kanu kəngbey pəwanjəra kə kubump. ⁵ Kə Kanu kəwe pəwanjəra «dəsək», kə kəwe kubump «pibi.» Kə dəfəy deyi, kə bət-bət beyi, kə təyəne dəsək dəcəkə-cəkə.

⁶ Kə Kanu kəloku sə: «Pəkuyme peyi, nte tənsəne domun deyersene mə!» ⁷ Kə Kanu kəyə kə pəkuyme peyi kə pəngbey domun d'antəf kə dakəron, kə teyi tatako. ⁸ Kə Kanu kəwe pəkuyme mpe «kəm.» Kə dəfəy deyi kə bət-bət beyi, kə təyəne dəsək da mərəj.

⁹ Kə Kanu kəloku: «Domun ndə deyi kəm tantəf mə, dolonkanə tofo tin, pəwosu peyi, pəwur, pəyi takəron!» Kə teyi tatako. ¹⁰ Kə Kanu kəwe tofo towosu «antəf,» kə kəwe mofə mme mela domun mə «cəba.» Kə Kanu kənəjk fə tentese tatako. ¹¹ Kə Kanu kəloku sə: «Antəf ηəron pubuk, yika ηa defet, kə tək yokom nyə yende yoc-kom antəf kəron taciηa mə! Yəyə sə defet dakayi!» Kə teyi tatako. ¹² K'antəf ηəron pəbuk, kə yika yəyə defet, kə tək yokom yəyə defet dakayi. Kə Kanu kənəjk sə fə tentese. ¹³ Kə dəfəy deyi kə bət-bət beyi, kə təyəne tataka ta maas.

¹⁴ Kə Kanu kəloku sə: «Yomotər-motər yeyi dəpəkuyme, nte tənsəne dəsək dəgbeyene kə pibi mə! Kə təyəne məgbəkəre ma tem, dəsək kə meren. ¹⁵ Yəyəne yomotər-motər ya pəkuyme nyə yende yoc-səj antəf pəwanjəra mə!» Kə teyi tatako. ¹⁶ Kə Kanu kəwure yomotər-motər mərəj *kə kəndet* yi . Pomot pəpəj pətasərne dəsək, kə pomot pəfət pətasərne pibi. Kə Kanu kəwure cəs

kə kəndet. ¹⁷ Kə Kanu kəndet yomotər-motər nyə dəkəm yoc-səj antəf pəwanjəra. ¹⁸ Pomot pəpəj pətasərne dəsək, pomot pəfət kə cəs yətasərne pibi, təsəne pəwanjəra pəgbeyene kə kubump. Kə Kanu kənəjk fə tentese. ¹⁹ Kə dəfəy deyi, kə bət-bət beyi, kə təyəne tataka ta maηkələ.

²⁰ Kə Kanu kəloku sə: «Yənesəm ya dəkəba yec-səp dəromun. Bəmp yec-fələr-fələr kəm tantəf!» ²¹ Kə Kanu kəwure səm yəpəj ya dəromun dokom dokom, kə yəneη-ηeηəj ya dəromun, kə domun doηcop kəsəp. Kə Kanu kəwure sə bəmp dokom dokom. Kə Kanu kənəjk fə tentese. ²² Kə Kanu kəmpocə yi pətət*, kə kəloku: «Nəyəne akombəra, nəla, nəlas domun da dəkəba, kə bəmp, yela antəf kəron!» ²³ Kə dəfəy deyi kə bət-bət beyi, kə təyəne tataka ta kəcamət.

²⁴ Kə Kanu kəloku sə: «Antəf ηəyə yənesəm dokom dokom, səm yəcəl, yeliηe-liηe, kə səm ya dəkulum, fəp fa yi kə dokom da yi!» Kə teyi tatako. ²⁵ Kə Kanu kəwure səm ya dəkulum dokom dokom, yəcəl dokom dokom kə yeliηe-liηe fəp dokom dokom. Kə Kanu kənəjk fə tentese. ²⁶ Kə Kanu kəloku: «Awa, palompəs fum teyi tosu, wəwurene kosu, nwe endetasərne lop ya dəkəba, bəmp ya dareηc, yəcəl kə yeliηe-liηe ya dəntəf fəp mə!»

²⁷ Kə Kanu kəlompəs fum

pəwurene kə nkən Kanu,

kə kəlompəs ηa ηawurene kə nkən Kanu,

wərkun kə wəran.

²⁸ Kə Kanu kəmpocə ηa pətət, kə kəloku: «Nəyəne akombəra, nəla, nəlas antəf, nəboc antəf tefəj tonu! Nətasərne lop ya dəkəba, bəmp nyə yəηfələr dareηc mə, səm kə yeliηe-liηe ya dəntəf fəp.» ²⁹ Kə Kanu kəloku: «Isəj nu yika nyə yəyə defet dakayi mə, kə yokom ya tək. Yəyəne nu yeri. ³⁰ Səm ya dəntəf, bəmp ya dareηc, yefələr-fələr ya dareηc, kə yeliηe-liηe ya dəntəf, ca fəp nyə yənesəm mə, isəj yi dəmnə yika yobuk yəyəne yi yeri.» Kə teyi sə tatako. ³¹ Kə Kanu kənəjk fə mes məkə enayə mə fəp, mətət dəm mənayi. Kə dəfəy deyi kə bət-bət beyi, kə təyəne tataka ta camət-tin.

* **1:22** «kəpocə pətət» = «kəsəj yi baraka».

2

¹ Dəsək da camət-tin dadəkə, di d' analəpəs kəm, antəf kə ca yeləpəs nyε.
² Tataka ta camət-mērəŋ, kə yolompəs ya Kanu fəp yelip, k'əsak, k'eŋesəm tataka ta camət-mērəŋ ta yebəc yən. ³ Kə Kanu kəsəŋ tataka ta camət-mērəŋ pələli. K'eleləs pi, bawo dəsək dadəkə də Kanu kəsək yebəc ya kəlompəs yəkə enayi mə. ⁴ Dəkəyεfε da kəm k'antəf də dadəkə, nte awurε yi mə.

Dalε da Eden

Nte Mariki Kanu* owurε antəf kə kəm mə, ⁵ ali tətək pa dalε pin pənayi fε antəf kəron, ali ayika ŋa dalε ŋin ŋenapən fε tēm tətəkə. Bawo Mariki Kanu enatorε fε wəcafən dantəf, fum enayi fε sə, nwe embəc antəf mə. ⁶ Mba kifir kəŋc-pε dantəf, nke kəŋc-dəməs antəf fəp mə.

⁷ Kə Kanu Kəpən kəsεlε fum kəbof ka dantəf. Kə Kanu kəfurup kə dololəm kifir ka kəyine doru, kə fum əyənε paka pənəsəm. ⁸ Kə Kanu Kəpən kəmbəf tək yokom nde dalε da Eden, kəca nke dec dəmpε mə, k'emberse di fum nwe enasel mə. ⁹ Kə Kanu Kəpən kəsəŋε kə tək yokom yəbət kədi yomponəs-pənəs fəp, kələkənε kətək ka kəyine wəyən katina nke kənacəmə nde dalε dacə mə, kə kətək ka kəcərəne pətət kə pələc.

¹⁰ Kə kəŋgbəkə kəwur Eden, nke kəŋc-dəməs dalε mə. Kə kəŋgbəkə kəŋkə kəyərənε dalε disrε waca maŋkələ. ¹¹ Kəca kəcəkə-cəkə k'aŋc-we «Pisən», ki kənəŋkər atəf ŋa Hawila fəp, nde kəma kəyi mə. ¹² (Nde ambəp kəma kəsoku pəs mə, ŋcəmcm yobotu ambəŋc,† kə masar momotər-motər ‡.) ¹³ Kəca ka mērəŋ k'aŋwe «Kihən», ki kənəŋkər atəf ŋa Kus. § ¹⁴ K'aŋwe kəŋgbəkə ka maas «Tikər»*, ki kəcəpər kəca nke dec dəmpε dare da Asur mə. Kəŋgbəkə ka maŋkələ kəyənε «Efərat.»

¹⁵ Kə Kanu Kəpən kələk fum, kə kəmberse kə dalε da Eden disrε, a pəbəfət ca, pəbumenε sə di. ¹⁶ Kə Kanu Kəpən kətiŋtiŋ fum: «Məntam kədi yeri ya dalε dandε fəp. ¹⁷ Mba ta mədi pokom pa kətək ka kəcərəne pətət kə pələc de! Bawo dəsək nde mändedi pokom pa ki mə, mənfi!»

* **2:4** Tewe ta Kanu «YHWH» təyənε, «Iyənε» kə pəyənε fε ti-ε, «Indeyənε.» † **2:12** Labundε docuca kənəŋk, di d' aŋwe «bədəliyəm.» ‡ **2:12** Masar mətət mme aŋwe «ənəkəs» mə. § **2:13** Dif' aŋwe məkə Ecopi kə Sudan. * **2:14** «Hidekel»

¹⁸ Kə Kanu Kəpən kəloku: «Pəmar fε wərkun pəyi sona! Indelompəs wəmarəs kən, nte tənşənε ŋayi mērəŋ mə.» ¹⁹ Kə Kanu Kəpən kəŋkεrε fum sēm ya dalε kə bəmp ya dərəŋc nyε kənawurε dantəf mə, kədəməmən nte ende pəcwe yi mə. Nte tənşənε yowurε yən fəp yəyə mewe mme fum ende pəcwe yi mə. ²⁰ Kə fum əsən sēm yəcəl fəp mewe, kə bəmp ya dərəŋc kə fum əsən sə sēm ya dəkulum fəp mewe. Mba ta fum taŋ, əsətə fε nwe endetam kəcmar kə mə. ²¹ Kə Kanu Kəpən kəsəŋ wərkun mere məpən, k'endire. Kə Kanu kəwurε wərkun kəbent kəkəsək ka dəbəkəc. Kə kəluksərne sə, kə kəntaməs dənda. ²² Kə Kanu Kəpən kəlompəsε wəran kəbent kəkəsək nke enawurε wərkun mə, k'eŋkənε wərkun wəran nwe. ²³ Kə wərkun oŋkulε: «Apayol!»

«Wəkawε taŋ,
 kəbent ka bənt yem,
 tēsēm ta sēm yem.»

Wəkawε andewe «wəran» wənənçenε ka wərkun,
 bawo nnə dis dem d' awurε kə.

²⁴ Ti tə wərkun enyεfənε kas kə kərə kəsək pəkə pəyi taciŋa kə wəran kən. Ŋakafələ ŋayənε tēsēm tin tayi.

²⁵ Wərkun kə wəran kən fəp faŋan kəsəkər kə ŋanayi, ta ŋaŋlapərənε-ε.

*Kiciya kəcəkə-cəkə: Wərkun kə wəran
 kəbələs kəŋan nde dalε da Eden
 3:1-24*

3

Wərkun kə wəran: Kəbələs kəŋan nde dalε da Eden

¹ Abok ŋenacərə mes ŋetas sēm ya dalε fəp nyε Kanu Kəpən kənawurε mə. K'abok ŋeyif wəran: «Kanu kəloku nu yati: «A ta nədi yokom ya tək ya dalε dandε?»» ² Kə wəran oloku abok: «Səndi yokom ya tək ya dalε dandε yati. ³ Mba kətək nke kəyi dalε dacə mə, Kanu kəloku: «Ta nədi yokom ya ki, ta nəgbuŋenε ŋaŋ ki! Kə nəyə ti-ε, nəŋfi.» ⁴ K'abok ŋoloku wəran: «Nəfəfi! ⁵ Bawo Kanu kəŋcərə, a dəsək nde nəndi yi mə, fəp

yonu yenmepε, nəyi pəmə Kanu nke kəncərə pətət kə pələc mə.»

⁶ Kə wəran enəjk a pokom pa kətək pəmbət kədi, pəmbət kəməmən, pentam kəsəŋ kəcərə pətət kə pələc. Kə wəran oŋgbotu pokom k'endi. K'əsəŋ wos wəkə ŋanasol mə, kə wəkəkə sə endi. ⁷ Kə ŋamepe fər, kə ŋəncərəne a kəsəkər kə ŋawur. Kə ŋəŋgbotu bəpər ya kətək ka cəpəp*, kə ŋasət maŋkara kə ŋamberne mi.

⁸ Dec dərəfəy, nte tefef towur mə, wərkun kə wəran ŋane dim da Kanu Kəpəŋ, nke kəŋckətəs mə. wərkun kə wəran kə ŋəjkə ŋəgbəpne ŋabələ Kanu fər kirin, tək ya dale dadəkə dacə. ⁹ Kə Kanu Kəpəŋ kəwe wərkun kə kəyif kə: «Deke məyi-ε?» ¹⁰ Kə wərkun oloku Kanu: «Dim d' in' am dale disre, k'inesε, bawo iwur kəsəkər, ti t' inŋəbəpne.» ¹¹ Kə Kanu Kəpəŋ kəyif kə sə: «Anə 'mentər əm a kəsəkər kə məwur-ε? Cəpə məndi pokom pa kətək kəjkə inamən' am mə ba?» ¹² Kə wərkun oloku: «Wəran nwe məsəŋ im mə, nkən əsəŋ im pi k'ina sə indi.»

¹³ Kə Kanu kəyif wəran: «Ta ake tə məyənε tantε-ε?»

Kə wəran oloku Kanu: «Abok ŋetinəkər im, k'indi pokom pampε.»

¹⁴ Kə Kanu Kəpəŋ kəloku abok:

«Bawo məsəŋε wəran kəciya,
kəsəŋ əm kənder pələc səm yəcəl,
kə səm ya dop fəp dacə.
Kor kə mənde məcliŋε,
məcdi kəbof mataka ma kiya kam doru
fəp.

¹⁵ Kəbərəs əm k'inder dacə kə wəran,
kəyεfe nəna haŋ awut a wəran
kəbər awut a məna, Abok!
Wəran ende pəc-putək əm domp,
məna, Abok, məc-ŋəŋ kə dəmne atek.»

¹⁶ Kə Kanu kəloku wəran:

«Indeyə kəbəkəs kam kəc-cu'm.
Pəcuca pə mənde məc-kom.
Məfaŋ mam məndəkə nda wos əm.
Mba endetasərn' am.»

¹⁷ Kə Kanu kəloku wərkun:

* **3:7** bəpər ya f. «figuier», kətək kə nke kəmpon ŋde Yisrayel mə. † **3:20** «Iya», nwe əsəŋ kəyi wəyən ‡ **3:24** Serubəŋ-mələke mə, mme mombum dəbe da Kanu mə. Serubəŋ səyə dobomp da fum, dis da kusunuŋku, kə səyə sə baŋca yəfelərə * **4:1** «Kayin» = H. «kəmar»

«Bawo, məŋcəŋkəl dim da wəran kam,
kə məndi pokom pa kətək nke inamən' am
kədi mə,
Indesəŋ antəf pələc tetam:

Pəcuca pə mənde məcsətər ŋi yeri yam
dəsək o dəsək kiya kam doru fəp.

¹⁸ Yika ya dəkulum yə mənde məc-di.

Mba antəf ŋende ŋoc-kom am
bəjk kə ŋəbəŋkələ.

¹⁹ Kawonε ka tobu tam
kəndesəŋ' am kəc-səm kəcom
haŋ tēm nte məndelukus dəntəf
nde məyεfe mə.

Bawo kəbof kə məyənε,
dəkəbof məndesə-lukus.»

²⁰ Kə wərkun əsəŋ wəran kən tewe ta
«Hawa»†, bawo nkən Hawa əyənε iya wəkə
afum a doru fəp.

²¹ Kə Kanu Kəpəŋ kəlompse Adama kə
wəran kən, Hawa, yamos ya akata, k'ember
ŋa yi.

²² Kə Kanu Kəpəŋ kəloku: «Ah! Nte fum
ende pəyi oŋ pəmə səna mə, pəcərə pələc
kə pətət, səkəmbərne ta pətəŋc kəca pələk sə
pokom pa kətək kəyine wəyən, pədeyi oŋ
doru katina.» ²³ Kə Kanu Kəpəŋ kəwurene
kə dale da Eden disre, pəkəbəc antəf nyε
kənasele kə mə. ²⁴ Nte Kanu kəwurene fum
dale da Eden mə, kə kəŋcəmbər məleke ‡
ntende dec dəmpε dale da Eden, kə dakma
nde deŋcfikələ dəc-cəsəŋε neŋc, nte təŋsəŋε ta
əltərne kətək ka kəyine wəyən mə.

4

Kayin kə Abel

4:1-26

¹ K'Adama ŋəmbəpene kə wəran kən
Hawa, kə Hawa əmbəkəs, k'oŋkom Kayin.
Kə Hawa oloku: «Isətə wan wərkun kəmar
ka Kanu disre.» * ² Kə Hawa oŋkom sə wəfet
ka Kayin nwe anawe Abel mə.

K'Abel ende pəyənε wəkək ka cir kə
ŋkesiya. Kə Kayin əyənε wəbifti. ³ Kə tēm
tələma tendε təbər mə, kə Kayin elək yokom
ya dəntəf, k'əŋkεre yi Kanu kədəloŋne.
⁴ K'Abel nkən sə, əŋkεre yokom yəcəkə-cəkə
ya yəcəl yən kə moro ma yi. Kə Kanu Kəpəŋ

kəməməne Abel kə kəlonne kən fər yətət.
⁵ Mba Kanu kəməməne fe Kayin kə kəlonne kən fər yətət. Kə pəntele Kayin, k'əney kəro.
⁶ Kə Kanu kəyif Kayin: «Ta ake tə pəntelen' am-ε, ta ake tə mənəye kəro-ε? ⁷ Kə mənəkət bel-bel-ε, məndesel. Kə kə mənəkət pələc-ε, kiciya kəy' əm dəkusunka kə mēfanj ma ki mey' əm. Mba məsep mətasərne ki.»

⁸ Kə Kayin əncəpər wənç Abel. Mba nte ηanayi dale mə, kə Kayin eyefər wənç Abel kəsutene, k'endif kə.

⁹ Kə Kanu kəyif Kayin: «Deke wənç əm Abel eyi-ε?» Kə Kayin oloku fə: «Inçəre fe. Cəpə wəkəkəs kən iyəne ba?» ¹⁰ Kə Kanu kəloku Kayin: «Cəke cə məyə wənç əm-ε? Dim da mecir ma wənç əm deyi kəkule-kule kəyefe dantəf haη nnə iyi mə. ¹¹ Ndekəl oη, kətolan' am k'antəf ηender pələc, nje ηewani kusu kə məsəne ηi kəmerəs mecir ma wənç əm mə. ¹² Kə mənəde məcbəc antəf-ε, ηəfəde ηəcsəη əm pəbotu pa ηi. Ti tə pənde pəctelen' am məc-cepε-cepε dəkəbəc.»

¹³ Kə Kayin oloku Kanu: «Pələl pa kiciya kem pəmbək kəsare. ¹⁴ Məmbeləs im məkə nnə antəf ηam ηebi ηeyi mə. Pənamar im kəgbəpən' am, kə kəcepε-cepε dantəf, kə fum embəp im dənda-ε, pədif im.» ¹⁵ Mba, kə Kanu Kəpəη kəloku kə: «Kə fum endif Kayin-ε, anlukse ayek ηən camət-məpəη.» Kə Kanu kəηgbesi Kayin nte tənşəne anje ηambəp kə mə, ta ηasut kə ηadif. ¹⁶ Kə Kayin owur fər ya Kanu kirin dale da Eden, k'əηkə pəyi atəf ηa Nədu nde dec dempe dale da Eden mə.

Awut kə Awut-sə a Kayin

¹⁷ Kə Kayin ηambəpene kə wəran kən. Kə wəkəkə embəkəs k'əηkom Henok. Kə Kayin owure dare k'əsəη di tewe ta wan kən Henok. ¹⁸ Kə Henok oηkom Iradu, k'Iradu oηkom Mehuyayel, kə Mehuyayel oηkom Metusayel, kə Metusayel oηkom Lemək.

¹⁹ Kə Lemək elek aran məpəη, pacwe wəkin «Ada,» kə wəka məpəη «Cila.» ²⁰ K'Ada oηkom Yabal, nkən əyənə wətem ka akək yəcəl acepε-cepε. ²¹ Tewe ta wənç tenayənə Yubal: Nkən əyənə wətem k'afer cənkəlo k'afula luk. ²² Kə Cila nkən sə dəmnə oηkom Tubal-Kayin, nwe ηncgbec ca fəp ya kəpər kə ya fεc mə. Wəkirε kən ançwe Nahama. ²³ Kə Lemək oloku aran ən:
 «Ada kə Sila nəcəηkəl dim dem!

Aran a Lemək nəsu ləηəs nəcəηkəl moloku mem.

K'asut im-ε, indif fum.

K'ambopər im-ε, indif wanfet.

²⁴ Kə pəyənə fə padif afum camət-məpəη kəlukse ayek ηa Kayin-ε, andedif afum 77, a paclukse ayek ηa Lemək.»

²⁵ Adama kə Hawa ηasətə sə wan. Kə Hawa ewe kə «Set», ti tə tatəkə «Kanu kəsəη im sə wələma kədeyən' em Abel wəkə Kayin endif mə.»

²⁶ Kə Set ende pəkom wan pac-we kə Enəs. Təm tatəkə t' anacop kəkər-koru tewe ta Kanu Kəpəη.

5

Kəyefe Adama haη Nuha

¹ Buk ba dokombəra da Adama bə bambε. Dəsək nde Kanu kəsəl Adama mə, k'esəl kə, pəwurene kə nkən Kanu. ² wərkun kə wəran k'esəl ηa, k'ompocε ηa pətət, k'ewe ηa tewe ta «fum,» tēm nte ηnc-səl ηa mə.

³ Adama endesətə meren 130, k'əsətə wan wəwurene kə nkən, pəmə təkə eyi mə, k'əsəη kə tewe ta Set. ⁴ Nte Adama oηkom Set mə, k'eyi sə doru meren 800, mme enasətə sə awut arkun k'awut aran mə. ⁵ Kəwon ka Adama doru kənasətə meren 930, a k'endefi.

⁶ Set enasətə meren 105, a k'endekom Enəs. ⁷ Nte Set oηkom Enəs mə, k'eyi sə doru meren 807, mme enakom sə awut arkun k'awut aran aləma mə. ⁸ Kəwon ka Set doru kənasətə meren 912, k'efi.

⁹ Enəs enasətə meren 90 a pədekom Kenan. ¹⁰ Nte Enəs oηkom Kenan mə, k'eyi sə doru meren 815, mme enakom sə awut arkun k'awut aran aləma mə. ¹¹ Kəwon ka Enəs doru fəp kənasətə meren 905, k'efi.

¹² Kə Kenan əsətə meren 70 a k'endekom Mahalalel. ¹³ Nte oηkom Mahalalel mə, kə Kenan eyi sə doru meren 840, mme enakom sə awut arkun k'awut aran aləma mə. ¹⁴ Kəwon ka Kenan doru fəp kənasətə meren 910, k'efi. ¹⁵ Mahalalel enasətə meren 65 a k'endekom Yεredu. ¹⁶ Nte Mahalalel oηkom Yεredu mə, k'eyi sə doru meren 830, mme enakom sə awut arkun k'awut aran aləma mə. ¹⁷ Kəwon ka Mahalalel doru fəp, kənasətə meren 895, k'efi. ¹⁸ Yεredu enasətə meren 162 a k'endekom Henok. ¹⁹ Nte Yεredu oηkom Henok mə,

k'eyi sə doru meren 800, mme enakom sə awut arkun k'awut aran aləma mə. ²⁰ Kəwon ka Yeređuu doru fəp kənasəto meren 962, k'efi.

²¹ Henok enasəto meren 65 a k'endekom Metusela. ²² Nte Henok oŋkom Metusela mə, k'əsəto sə meren 300 ŋasol kə Kanu. K'oŋkom sə awut arkun k'aran aləma. ²³ Kəwon ka Henok doru fəp kənasəto meren 365. ²⁴ Kə Henok eŋcəme dəpə da Kanu darəŋ, kə tende telip, bawo Kanu kənalək kə pəyi wəyeŋ.

²⁵ Metusela enasəto meren 187 a k'endekom Lemək. ²⁶ Nte Metusela oŋkom Lemək mə, k'əsəto sə meren 782, mme enakom sə awut arkun k'awut aran aləma mə. ²⁷ Kəwon ka Metusela doru kənasəto meren 969, k'efi.

²⁸ Lemək enasəto meren 182 a k'endekom wan wərkun. ²⁹ Kə Lemək ewe wan wəkəkə «Nuha.»* K'oloku: «Wəkawə ende pəcyaməsə-yaməsə su, kəcəm-cəmne ka pucuy mpe yebəc yocuca nyə waca womboc antəf nyə, Kanu Kəpəŋ kənasəŋ pələc te tosu mə.» ³⁰ Nte Lemək oŋkom Nuha mə, k'eyi sə doru meren 595. K'oŋkom sə awut arkun k'awut aran aləma. ³¹ Kəwon ka Lemək doru fəp kənasəto meren 777, k'efi.

³² Nuha enasəto meren 500 a k'endekom Semy, Ham, kə Yafət.

6

Kanu kəŋcem-cəmne kən kənim ka afum doru

¹ Nte afum ŋaŋcop kəla antəf kəroŋ mə, k'aŋkoməs ayecəra. ² Kə mələke ŋanəŋk fə ayecəra aka afum ŋantese. Kə ŋayək-yək aran aŋan ayecəra akakə dacə. ³ Kə Kanu kəloku: «Ifaŋ fe kəsak afum ŋayine kifir kəyine doru nke inasəŋ ŋa mə, bawo fum sem dəm yə. Kəyi kən doru kəfəde kəc-cepər sə meren 120.» ⁴ Tem tatəkə tə afum aŋeci ŋanayi doru, nte mələke* ŋantefərne ayecəra aka afum, a kə ŋasəŋ ŋa awut mə. Awut akakə ŋanayəne abe akur a tem tatəkə.

⁵ Kə Kanu Kəpəŋ kənəŋk fə deyeŋki bəkək da afum dēla doru, dəsək o dəsək məcəm-cəmne mələc gbəcərəm mə afum ŋayine. ⁶ Kə Kanu Kəpəŋ kəŋaŋne telər kəsəl kən fum,

k'abəkək eŋeŋkafəle kə. ⁷ Kə Kanu kəloku: «Kənim k'inder afum aŋe inasel mə, kəyefe afum, kəbəp sem, kəkə ka yeliŋe-liŋe haŋ bemp ya dareŋc, bawo iŋaŋne telər kəsəl kəŋan.» ⁸ Mba kə Nuha əsəto kəŋanene ka Kanu Kəpəŋ, bawo Kanu kənanəŋk dolompu dən.

Kanu kəyac Nuha

⁹ Tecəpərene ta Nuha k'awut-sə ən tēte: Nuha, fum wətət enayi pələmp, ŋasol kə Kanu. ¹⁰ Nuha, awut maas ŋə enakom: Semy, Ham kə Yafət.

¹¹ Mba nno fər ya Kanu kirin, afum ŋanatese fe bəkək. Mes mələc gbəcərəm menayi doru. ¹² Kanu kənanəŋk a doru dəsəkpe, bawo afum fəp ŋanagbayme-gbayme dəpə dətət. ¹³ Ti t' enasəŋe Kanu kəloku Nuha: «Incem-cəmne kəmalək yeŋesəm ya doru fəp, bawo tes taŋan təsəŋe kə doru dēla kədəkətereŋe, kənim ŋa k'inder doru. ¹⁴ Məcaŋe abil ŋəpəŋ cəbam ca kawe, məwure ŋi sədəkəlo səlarəm, məsop ŋi kərtal tedisre kə todoru. ¹⁵ Nte tə mändecaŋ ŋi: Nəbəl cururu 300 (mētər 137), ŋəwəkəl cururu 50 (mētər 23), ŋotukme cururu 30 (mētər 14). ¹⁶ Məgbəpər ŋi tadareŋc, məsak kururu katin (mētər dacə) kəyefe nde kəroŋ haŋ nde dəkəpom, məwure ŋi kumba kəsək, mədeŋər ŋi dək maas. ¹⁷ Bawo ina, domun dēlarəm † d' indesak nde dēndemələk ca fəp mə. Mpe o mpe peŋesəm doru mə, pendefi. ¹⁸ Kə mənə, indecaŋəs danapa dosu, məde məberē debil kə wəran kam, awut am k'aran aŋan! ¹⁹ Məde məbersene sə ŋi disre sem ya doru fəp merəŋ merəŋ, workun kə wəran, nte təŋsəŋe nəde nəyi doru kə yi mə. ²⁰ Sem yeŋesəm ya doru fəp, yorkun kə yeran, yefət kə yəpəŋ, yede yəltərn' am nte təŋsəŋe yi sə yede yeyi doru mə. ²¹ Awa, məten yeri fəp, məmeŋkərne yi nte təŋsəŋe nəde nəc-səto yedi nənə kə yi mə.»

²² Ti tə Nuha enayə, enayə mes fəp mme Kanu Kəpəŋ kənaloku kə mə.

7

Nuha kəberē kən debil

* **5:29** Nuha = H. «kəyaməs-yaməs» * **6:4** «awut a canu», «afum apəŋ», kə pəyone fe ti-e, «afum aŋe ŋanayə mewe məpəŋ mə.» † **6:17** «wəcafən indetore pəkəl doru fəp.»

¹ Kə Kanu kəloku Nuha: «Məberε abil disrε, mənə k'afum am fəp, bawo injkəkce a mənə sona gboŋ (mən' olomp) mən' εcεps' em darəŋ anapa am fəp dacə. ² Mələkεnε sεm yətət camət-mērəŋ camət-mērəŋ, yorkun kə yeran, mba sεm yelec, məlek yi mērəŋ mērəŋ: Workun kə wεran gbəcərəm. ³ Kə bεmp, məlekεnε yi fəp dacə, yorkun camət-mērəŋ kə yeran camət-mērəŋ. Ti t' endesəŋε yi sə yeyi doru. ⁴ Pəŋcəmε mata camət-mērəŋ, itorε wəcafəŋ mata 40 kə pibi 40 camcam. Tεm tatəkə indefəŋ nnə doru afum aŋε inasεl mə fəp.» ⁵ Nuha εnayə məyə fəp, mme Kanu Kəpəŋ kənaloku kə mə.

Kətup kəpəŋ

⁶ Nuha εnasətə meren 600 a kə domun dendekal antəf. ⁷ K'εmberε debil kə wəran kən, awut əŋ k'aran aŋan, nte təŋsəŋε ŋayacənε domun ndε dənabaŋ antəf mə. ⁸ Sεm yətət kə yelec, bεmp kə sεm yefet-yefet nyε yeŋliŋε-liŋε mə fəp, ⁹ kə Kanu kəmbərse yi abil disrε ndε Nuha eyi mə, mērəŋ mērəŋ yorkun kə yeran, pəmə təkə Kanu kənaloku ti mə. ¹⁰ Nte tataka ta camət-mērəŋ teŋcepər mə, kə domun dεmbaŋ antəf. ¹¹ Kəren nke Nuha əsətə meren 600, tataka ta wəco kə camət-mērəŋ, ŋof ŋa mērəŋ disrε, kə domun dombuŋcε dəcəŋgbəkə fəp, kə kəm kəŋgbite pəpəŋ. ¹² Kə wəcafəŋ oŋcop kətuf mata 40 kə pibi 40. ¹³ Dəsək dayi də Nuha εnabere debil kə wəran kən k'awut əŋ, Semy, Ham, kə Yafet, k'aran aŋan maas, ¹⁴ kə sεm ya dop kə ya dare yin-yin kə sεm yefet-yefet, bεmp kə mataktaka. ¹⁵ Kə yeŋesəm (sεm) yorkun kə yeran mērəŋ mērəŋ nyε yenayi doru mə, kə yender ndε abil ŋa Nuha ŋeyi mə. ¹⁶ Kə yorkun kə yeran sεm dokom fəp kə yεmbere abil disrε pəmə təkə Kanu kənaloku ti Nuha mə, kə Kanu kəŋgbətər ŋa kumba.

¹⁷ Kə domun dεmbaŋ antəf mata 40, nte domun dεmpε mə, k'abil ŋofoy. ¹⁸ Nte domun dεŋc-pε mə, ti tə abil ŋoŋc-foy. ¹⁹ Kə domun dεmberεnε kəpε haŋ kə mərə məŋeci fəp mεŋkalε. ²⁰ (Tεləpəs oŋ kə domun dεmpε haŋ kə dεŋcepər cururu wəco kə kəcəmət mərə kəroŋ). Kə domun dεmpε kə dεŋkal mərə məŋeci haŋ cururu wəco kə kəcəmət

(mεtər camət-mērəŋ). ²¹ Ca nyε yenayi antəf kəroŋ, a yecŋesəm mə fəp, kə yefi: Bεmp, sεm yəcəl, sεm ya dop kə yeliŋε-liŋε fəp kəbəp afum. ²² Kəyεfε paka mpε pεnayi antəf kəroŋ a pec-ŋesəm mə, kə pefi. ²³ Kə Kanu kəfəŋ dəntəf paka mpε pεŋc-ŋesəm mə, kəyεfε fum haŋ kəbəp sεm yəpəŋ, yefet-yefet kə bεmp, k'enim yi doru fəp. Mεnε Nuha gbəcərəm, aka kələ kən disrε kə sεm nyε yenayi debil mə, ŋanafis.

²⁴ Domun dənabaŋ antəf haŋ mataka 150.

8

Domun kəwosər

¹ Kə Kanu kəŋcəm-cεmne Nuha, sεm ya dop kə yəcəl ya dare, nyε yenayi kə Nuha abil disrε mə. Kə Kanu kəwure afef doru, kə domun doŋcop kətor. ² Kəba ka dəntəf kə dareŋc cəmεpεnε, kə wəcafəŋ εsak kətuf. ³ Kə domun dembele antəf kəroŋ tepic-tepic. Mata 150 disrε, kə domun dεŋcεsε dəntəf. ⁴ Tataka ta wəco kə camət-mērəŋ (17), ŋof ŋa camət-mērəŋ, k'abil ŋendε tərə tin ta Ararat kəroŋ. ⁵ Kə domun dεŋcεsε haŋ ŋof ŋa wəco. Tataka təcəkə-cəkə ta ŋof ŋaŋəkə, kə mərə məŋeci moŋcop kəwure səbomp.

⁶ Tataka ta 40, kə Nuha εŋgbite wunder nwe εnaber abil mə. ⁷ K'εsak abεmp ŋa ser * ŋin kə ŋəŋkə. Pəwon fε kə ŋoluksərne, pənamar Nuha pəkər domun delip kəwosər dəntəf. ⁸ Kə Nuha εsak sə antantoriya kəkə-məmən kə pəyənε fə domun d'ontor-ε. ⁹ Mba ŋenasətə fε kəfo nke ŋentam kəndε mə, bawo domun dεnasərebaŋ antəf fəp, kə ŋoluksərne ndε debil. Kə Nuha εntəŋc kəca k'osumpər ŋi, k'εmberse debil. ¹⁰ K'εŋkar sə mata camət-mērəŋ, k'εsak sə ŋi. ¹¹ K'antantoriya ŋoluksərne dec dərəfəy ŋεgbəm təbəpər tεcaŋk ta kətək nke aŋwe «olif» mə. † Kə Nuha εŋcərə katina a domun dεŋcεsε. ¹² K'εŋkarεnε sə haŋ tataka ta camət-mērəŋ, k'εsak sə antantoriya. Mba nte ŋi ŋəŋkə mə, ŋenalukus fε sə nnə eyi mə.

¹³ Tataka təcəkə-cəkə ta ŋof ŋəcəkə-cəkə ŋŋε Nuha əsətə meren 601, ti tə domun

* **8:7** «abεmp ŋa Mənar,» kə pəyənε fε ti-ε «kəwan ka aser.» pamotεnε ki dələmp, kə pəyənε fε ti-ε pasəm pokom pa ki.

† **8:11** Kətək kə nke aŋwure moro mme antam kidi,

denasak antəf. Kə Nuha enḡbipi abil, k'əməmən doru. K'ənənk fə domun fəp dowosər. ¹⁴ Tataka ta 27, ηof ηəcəkə-cəkə ηayi, antəf fəp ηənawos fər.

¹⁵ Kə Kanu kəloku Nuha: ¹⁶ «Məwur abil disre, mənə kə wəran kam, awut am k'aran aḡan. ¹⁷ Məwurene sə sem yeləpəs nyə yeyi abil disre kə mənə mə. Kə bəmp dokom fəp, sem yefət kə yəpəḡ, yesam doru yokom.» ¹⁸ Kə Nuha owur debil nkən kə wəran kən k'awut ən k'aran aḡan. ¹⁹ Kə sem, bəmp kə yeliḡe-liḡe yowur fəp dokom dokom.

²⁰ Kə Nuha olompəs dəkəlōḡne, nde entam kəc-lōḡne Kanu Kəpəḡ mə. Sem kə bəmp yətət dacə k'elek yin-yin, k'endif yi, k'əḡcəf yi nde dəkəlōḡne kəronḡ. ²¹ Kə Kanu Kəpəḡ kəmbəḡ ambəḡc ḡobotu ḡa kəlōḡne, kə kəlōkunə dəbəkək, «İfəsəḡəḡ antəf pələc teta fum. Kaḡce kə, bawo afum məcəm-cəmne mələc meyi ḡa dəbəkək kəyefe dowut daḡan, mba ifəsələsər ca nyə yeḡesəm doru pəmə nte intəp ti kəcyə mə.»

²² «Kəwon ka antəf doru fəp, kəbəf kə kətəl, pəwonu kə pəcaḡki, kətən kə dərəḡ, dəsək kə pibi, yəfədelip.»

9

Kanu kəderəme kən Nuha

¹ Kə Kanu kəmpocə Nuha pətət k'awut ən, kə kəloku ḡa: «Nəyənə akombəra, nəkom pəlarəm, nəlas antəf. ² Kəyefe məkə, sem ya doru fəp, kəbəp bəmp, sem yefət kə lop, yende yec-nesə nu. Nəndetam kəc-səm yi. ³ Paka o paka mpe peyi wəyən pəc-kət mə, pəyənə nu peri pəmə nte inasəḡ nu yokom ya yika yecaḡk kə ya tək mə. İsəḡ nu oḡ ndəkəl yayəkə fəp. ⁴ Mba pəmar fe nəde nəc-səm wəsem nwe wəsəryə mecir mayi mə. * ⁵ İndeyif nu teta mecir monu, mme məyənə kəyi doru konu mə. İndeyif sə ti sem fəp nyə yendedif fum mə. Pəmə nte indeyif ti fum nwe endedif wəḡc mə.»

⁶ «Nwe endif fum mə, pəmar padif sə (məna wəkayi), bawo Kanu kəlompəs fum pəwurene kə nkən sərka.

⁷ Kə nəna, nəyənə akombəra, nəkom pəlarəm, nəsaməsər doru.»

⁸ Kə Kanu kəloku sə Nuha k'awut ən: ⁹ «K'ina, isəḡ nu temer kəsək ka danapa kə nəna, kəbəp k'awut-sə anu kə nəna nəḡcepər-ε ¹⁰ kə ca fəp nyə yənəḡkər nu mə: Bəmp, sem ya dare kə ya dop, nyə yowur debil mə, kə nyə andekom nnə doru mə. ¹¹ İsəḡ nu temer, nte t' indeyə: Dommun dəfədesədi antəf, wəcafən əfədesəyi nwe endeləsər antəf mə.» ¹² Kə Kanu kəndəḡər: «Paka pa danapa dosu pəmppe mpe pendeyi su dacə kə nəna, kəbəp ka ca yeḡesəm doru o doru mə. ¹³ İsekən ambəḡcəran (asiḡki) ḡem nde dəkəm. İndə kəc-cəm-cəməs im temer nte isəḡ antəf mə. ¹⁴ Tem o tem nte wəcafən ende pəc-biyə, a asiḡki ḡowur mə, ¹⁵ iḡcəm-cəmne temer təkə inasəḡ' un kə ca nyə yeḡesəm doru mə, wəcafən əfədesətuf nwe endesələsər ca ya doru fəp mə. ¹⁶ K'İḡc-kəna-nəḡk asiḡki-ε, iḡcəm-cəmne temer ta doru o doru nte inasəḡ' un, kə ca fəp nyə yeḡesəm doru mə.» ¹⁷ Kə Kanu kəḡḡbəkərene sə moloku mame Nuha: «Asiḡki ḡementər temer nte isəḡ nu kə ca ya doru nyə yeḡesəm mə.»

Nuha k'awut-ən maas: Doru dofu, kə ki-ciya kəfu sə

¹⁸ Awut a Nuha aḡe ḡanawur debil mə ḡanayənə: Semy, Ham, kə Yafət. Ham əyənə papa wəka Kanahan. ¹⁹ Awut a Nuha akanə maas ḡaḡbəkəre sə kəlas antəf.

²⁰ Kə Nuha əyənə wəbifti antəf k'əmbəf len yokom. † ²¹ Kə Nuha omun member k'əḡcis. K'əḡkə pəwur kəsəkər nde abal ḡən disre. ²² Nte Ham papa wəka Kanahan enəḡk kas Nuha pəyi kəsəkər mə, k'əḡkə pəlōku ti awəḡc aḡa mərəḡ, aḡe ḡanayi nde doru mə. ²³ Semy kə Yafət ḡələk kəloto. Mərəḡ maḡan fəp, kə ḡaḡkumpənə kəloto kaḡkə dəcəro. Kə ḡaḡkə tokəmuntəra kə ḡaḡkə ḡabəp papa kəḡan pəyi kəsəkər. Kə ḡaḡkump kə kəsəkər kəḡkə enafəntərə mə. Mba nte ḡanakafəli cəro cəḡan a kə ḡaḡkə kas kəḡan tokəmuntəra mə, ḡananəḡk fe kas kəḡan kəsəkər. ²⁴ Nte pəḡcəḡḡe Nuha kəcis kaḡkə disre mə, k'aloku kə təkə pənayi kə nte

* **9:4** Wəsem nwe antəfay amera mə. † **9:20** Len yayəkə yə aḡwe «win» iy'ambəf Yisrayel nyə yokom yayi yəḡsəḡ member mə.

enacis mə, kə təkə wan kən wələpəs enayə kə mə. ²⁵ Kə Nuha oloku:

«Intolanə Kanahan pələc!

Kanahan pəyənə wəcar ka acar a awənç aña!» ²⁶ Kə Nuha oloku sə:

«Intola Kanu Kəpən, Kanu ka Semy, Kanahan pəyənə wəcar kəjan!

²⁷ Kanu kəyac Yafət!

Yafət pəyi abal nə Semy disrə, Kanahan nkən pəyənə wəcar kəjan!»

²⁸ Kə Nuha eyi sə doru meren 350, nte domun delarəm deñcepər mə. ²⁹ Kəwon ka Nuha doru fəp, kənasətə meren 950, a k'endefi.

10

Dokombəra da awut a Nuha dəndə

Təla ta afum doru

¹ Dokombəra da awut a Nuha: Semy, Ham, kə Yafət dəndə. Awut a Nuha nənakom awut, nte domun delarəm deñcepər mə.

² Awut a Yafət nənayənə: Komər, Makək, Maday, Yawañ, Tubal, Məsək, kə Tiras. ³ Awut a Komər: Askenas, Rifat, kə Tokarma. ⁴ Awut a Yawañ: Elisa, Tarsis, Kitim, kə Dodanim. ⁵ Awut akakə nənakom afum anjə nəyərənə kəndə cəba kəsək mə, kə təf yañan, kə cusu cəjan, kə cusuñka cəjan nde təf yañan.

⁶ Awut a Ham nənayənə: Kus, Misira, Put, kə Kanahan. ⁷ Awut a Kus: Seba, Hawila, Sabta, Rahəma, kə Sabətəka. Awut a Rahəma: Saba kə Dedan. ⁸ Kus ənəkom sə Nimrod, nkən onuñkənə kəyənə korgba doru dandə. ⁹ Nimrodu enayənə wəpən korgba nde fər ya Kanu Kəpən kirin. Ti tə alokənə: «Pəmə Nimrod, korgba kəpən nde fər ya Kanu Kəpən kirin.» ¹⁰ K'ənkekərə dəbe kərəsna Babel, Erek, Akad, kə Kalne nde atəf nə Sinhar. ¹¹ Dəndo atəf nəjəkə nə Asur ənawur, k'ənçəmbər Niniwe, dare da Rehobot, Kalah, ¹² kə Rəsən, dare dəpən dəkə dənayi Niniwe kə Kalah daco mə.

¹³ Kə Misira enayənə wətem k'afum anjə: Aka Lud, aHanam, aLehab, aNaftu, ¹⁴ aPəterus, aKasəlu (anjə aPələset * nəwur daco mə) k'aKaftor.

¹⁵ Kə Kanahan oñkom Cidon, coco cən, kə Het. ¹⁶ Kanahan enayənə wətem ka cusuñka

cəlarəm: Aka Yebus, 'Amər, aKirkas, ¹⁷ aHewi, aHarki, aSini, ¹⁸ 'Arwad, aCemar, aHamat. Ti disrə kə cusuñka ca Kanahan cəndə cəsəməsər. ¹⁹ Cələñçər ca aKanahan cənəkə kəyefə Cidon, Kerar kəsək, hañ Kasa, kə kəca ka Sodom, kəca ka Komora, kəca ka Adma kə kəca ka Ceboyim, hañ Lasah. ²⁰ Awut a Ham nə akakə, dəcusuñka cusuñka, dəcusu cusu, dətəf təf.

²¹ Kə Semy wəbe ka Yafət, əsətə sə awut. Semy əyənə wətem ka Heber k'afum ən fəp. ²² Awut a Semy nənayənə: Helam, Asur, Arpaksadu, Ludo, k'Aram. ²³ Awut a Aram nənayənə: Huc, Hul, Kəter kə Mas. ²⁴ Arpaksadu ənəkom Səlah. Kə Səlah oñkom Heber. ²⁵ Kə Heber oñkom awut arkun mərəñ. Tewe ta wəkin tənayənə Pələk,† bawo təm tən tə antəf nənayerənə. Kə tewe ta wənç tənayənə Yoktan. ²⁶ Kə Yoktan oñkom Almodad, Sələf, Hatsarmawət, Yerah, ²⁷ Hadoram, Husal, Diklah, ²⁸ Hobal, Abimayəl, Saba, ²⁹ Ofir, Hawila, kə Yobab. Akanjə fəp awut a Yoktan nənayi. ³⁰ Kə nəndə kəyefə ka Mesa, Səfar kəsək, hañ nde mərə ma nde dec dəmpə mə. ³¹ Awut a Semy nə akakə, dəcusuñka cusuñka, dəcusu cusu, dətəf təf.

³² Cusuñka ca awut a Nuha cə cacəkə, kə təkə ankom nə mə. Afum akanjə nə afum nəwur dəris a kə nəndeyərənə dəntəf, doru fəp nte domun delarəm deñcepər mə.

11

Kələ kəñçəci ka Babel

¹ Təm tatəkə doru fəp kusu kin k'anç-cəp, pac-loku, moloku min mayi. ² K'afum nəndə nəkə kəca nke dec dəmpə mə, kə nənəñk mərə atəf nə Sinhar, kə nəndə mi daco. ³ Kə nəlokənə: «Pasut birik, pacəf bi!» Kə birik bəcəf babəkə bəyənə nə masar, kə kərtal kəyənə nə dos. ⁴ Kə nəloku sə: «Pañkən, pacəmbər dare kə kələ nke domp da ki dende kə hañ dəsə kəm mə. Nte tənçənə pasətə tewe mə, təsənə su sə kətəsəməsər doru.»

⁵ Kə Kanu Kəpən kəntor kədəməmən dare kə kələ nke afum nəñç-cəmbər mə. ⁶ Kə Kanu kələku, «Nəməmən afum anjə! Fəp fañan kusu kin kə nəñç-cəp. Nəməmən sə nte nəñç-cəp kəyə mə. Tələm o tələm teyi

* **10:14** = aka Filistiya, Filistiya = Pələset. † **10:25** Pələk = H. «kəyərənə»

fə nte tənəmənə ɲa kəyɔ ka tɛfan taɲan mɔ. ⁷ Panjən, pator, panənəkəl-nənəkəl kusu kəɲan nte tənənənə ta ɲanenənə sɔ mɔ.» ⁸ Kɔ Kanu kəsaməsər ɲa doru, kɔ ɲasak kəcəmbər dare. ⁹ Ti t' awenɛ di Babel, bawo difɔ Kanu Kəpən kənanənəkəl cusu, kɔ kəsaməsər afum doru.

Tecepərənɛ ta Semy kɔ awut ən, kəbər ka Abram

¹⁰ Tecepərənɛ ta Semy tɛntɛ: Semy ɛnasɔtɔ meren 100, a pədəkom Arpaksadu, teren ta mɛrən nte domun dɛnasak antɔf mɔ. ¹¹ Kəkɔm ka Arpaksadu kɔ Semy eyi sɔ doru meren 500, mɛ ɛnakom sɔ awut arkun k'awut aran alɔma mɔ.

¹² Arpaksadu ɛnasɔtɔ meren 35, a pədəkom Sɛlah. ¹³ Kəkɔm ka Sɛlah, Arpaksadu ɛnasɔtɔ sɔ meren 403, mɛ ɛnakom sɔ awut arkun k'awut aran alɔma mɔ.

¹⁴ Sɛlah ɛnasɔtɔ meren 30, a pədəkom Heber. ¹⁵ Kəkɔm ka Heber, Sɛlah ɛnasɔtɔ sɔ meren 403, mɛ ɛnakom sɔ awut arkun k'awut aran alɔma mɔ.

¹⁶ Kɔ Heber ɔsɔtɔ meren 34, a pədəkom Pɛlɛk. ¹⁷ Kəkɔm ka Pɛlɛk, Heber ɛnasɔtɔ sɔ meren 430, mɛ ɛnakom sɔ awut arkun k'awut aran alɔma mɔ.

¹⁸ Pɛlɛk ɛnasɔtɔ meren 30, a pədəkom Rehu. ¹⁹ Kəkɔm ka Rehu, Pɛlɛk ɛnasɔtɔ sɔ meren 209, mɛ ɛnakom sɔ awut arkun k'awut aran alɔma mɔ.

²⁰ Rehu ɛnasɔtɔ meren 32, a pədəkom Seruk. ²¹ Kəkɔm ka Seruk, Rehu ɛnasɔtɔ sɔ meren 207, mɛ ɛnakom sɔ awut arkun k'awut aran alɔma mɔ.

²² Seruk ɛnasɔtɔ meren 30, a pədəkom Nahor. ²³ Kəkɔm ka Nahor, Seruk ɛnasɔtɔ sɔ meren 200, mɛ ɛnakom sɔ awut arkun k'awut aran alɔma mɔ.

²⁴ Nahor ɛnasɔtɔ meren 29 a pədəkom Terah. ²⁵ Kəkɔm ka Terah, Nahor ɛnasɔtɔ sɔ meren 119, mɛ ɛnakom sɔ awut arkun k'awut aran alɔma mɔ.

²⁶ Terah ɛnasɔtɔ meren 70, a pədəkom Abram, Nahor kɔ Haran.

Tecepərənɛ ta Terah kɔ Abram

²⁷ Tecepərənɛ ta Terah tɛntɛ: Terah okom Abram, Nahor kɔ Haran. Haran okom Lɔt. ²⁸ Haran, fər ya kas kirin y' ɛnafi, atɔf nɲɛ anakom kɔ mɔ, nde dare da Ur nde atɔf ɲa

Kaldi. ²⁹ Abram kɔ Nahor ɲanenɲɛ. Wəran ka Abram anj-c-we Saray kɔ wəran ka Nahor, Milka. Milka, wan ka Haran ɛnayi, ɲapanɲɛ kas kin kɔ Yiska. ³⁰ Saray ɛnakom fɛ, ɛnasɔtɔ fɛ wan.

³¹ Kɔ Terah ɛlɛk wan kən Abram, kɔ wan-sɔ kən Lɔt, wan ka Haran, k'ɛlɛkɛnɛ sɔ Saray wəran ka Abram, kɔ ɲasol fəp fanan kəwur ka nde dare da Ur nde atɔf ɲa Kaldi kəkɔ ka atɔf ɲa Kanahan. Kɔ ɲambər atɔf ɲa Haran kɔ ɲandɛ di. ³² Terah ɛnawon doru meren 205, a k'endefi dəndo atɔf ɲa Haran.

Tecepərənɛ ta Abraham

12

12:1-25:18

Kanu kəlɔku ka Abram kəwur ka atɔf ɲən

¹ Kɔ Kanu Kəpən kəlɔku Abram: «Məwur atɔf ɲam, dənkom dam, kəlɔ ka papa kam, məkɔ atɔf nɲɛ indementər əm mɔ.

² Indesən' am kəyənɛ ka kas k'afum alarəm, indesən əm pətət, indesənɲɛ tewe tam tɛbɛk. Məndetolanɛ afum alɔma pətət. ³ Indesən pətət anɲɛ ɲandetolan' am pətət mɔ. Indesən pələc anɲɛ ɲandetolan' am pələc mɔ. Tetam tɔ indesənɲɛ cusunjka ca doru fəp pətət.»

⁴ K' Abram owur Haran pəmɔ təkɔ Kanu Kəpən kənalokɔ kɔ ti mɔ, kɔ Lɔt ɛɲɛpɛsɛ kɔ darən. Tɛnatənɲɛ Abraham pəsɔtɔ meren 75. ⁵ K' Abram ɛlɛk Saray, wəran kən, kɔ wan ka wəbɛk' ən wərkun, Lɔt, kɔ ca yəkɔ ɲanayɔ di mɔ, k'afum * akɔ ɛnasɔtɔ Haran mɔ. Kɔ ɲawur kəkɔ atɔf ɲa Kanahan.

Abram nde atɔf ɲa Kanahan, kɔ kəndɛ kən Misira

Kɔ ɲambɛrɛ atɔf ɲa Kanahan. ⁶ K' Abram ɛɲɛcali atɔf han kəfo nke anj-c-we Səkɛm, han nde tofo nte Anjiri-ɲa-More ɲɛɲɛcəmə mɔ. Aka Kanahan ɲanayi atɔf ɲanəkɔ tɛm tatəkɔ.

⁷ Kɔ Kanu Kəpən kəwurər Abram kɔ kəlɔku kɔ: «Indesən atɔf ɲanɲɛ yuruya yam.» K' Abram olompəs dəkəlɔɲɛ da Kanu Kəpən nke kənwurər kɔ dəndo mɔ.

⁸ K'eyɛkti sɔ di sanjka, nde ɛɲɛyɛfɛ pəkɔ dəmərɔ mɔ, kəca nke dec dɛmpɛ Betel † mɔ. K'ɛɲɛcəmbər abal di, Betel beyi kɔ nde dec dənkalɛ mɔ, dare da Hay deyɛ kɔ nde dec dɛmpɛ mɔ. K'əlɔ di dəkəlɔɲɛ da Kanu,

* **12:5** ti təyənɛ «yɛɲɛsəm, ca yeyi wəyɛɲ.» † **12:8** Betel = «kəlɔ ka Kanu.»

k'ontola tewe ta Kanu Kəpəŋ. † 9 K'Abram eyefe kəcal-cali kəkə ka kəca ka Nəkəf.

10 Dər dənayı dətəf, k'Abram ontor Misira kəkə-cepərenə tēm, bawo dor deŋc-bək kəbək dəm. 11 Nte ələtərnə kəbərə Misira mə, k'oloku wəran kən Saray: «Məcəŋkəl im, iŋcərə fə wəran wətət teyi məyənə. 12 K'aka Misira ŋaŋdekə-nəŋk əm-ε, ŋandekə-loku: «Wəran kən əfə!» Tēm tatəkə ŋandekə-dif im, ŋasak məna. 13 Mədəkə məloku ŋa a wəkire kem məyənə. Nte təŋsəŋe ŋasumpər im bel-bel tetam mə, tetam tendekə-səŋe, ta ifi-ε.»

14 Nte Abram əmbərə Misira mə, k'aka Misira ŋanəŋk wəran nwe entese pəcepərər. 15 K'akəsək a Firawona § ŋanəŋk kə, kə ŋayekyekəs kə nda Firawona. Nte tə k'aŋkərə wəran nwe nde kələ ka Firawona. 16 Kə Firawona osumpər Abram bel-bel teta Saray, k'əsətə kəyefe sēm yefət haŋ yəpəŋ, sofale, amarəs arkun k'aran kə yəkəmə. 17 Mba kə Kanu Kəpəŋ kəsəŋ Firawona k'afum ən ruŋc yəpəŋ teta Saray, wəran ka Abram. 18 Kə Firawona ewe Abram, k'eyif kə: «Cəke cə məyə em nte? Ake'səŋe nte məntələk' im a wəran kam əfə mə? 19 T'ake tə məloke a wəkire kam əfə-ε? Məsəŋ' em kələk kə pəyənə wəran kem. Ndekəl oŋ, wəran kam ewe. Mələk kə! Məkə!»

20 Kə Firawona oloku afum ən, «Nəsak kə pəkə nkən, kə wəran kən kə ca nyə yəyənə yən mə.»

13

1 K'Abram əmpərənə Misira kəkə ka kəca ka Nəkəf, nkən, wəran kən kə ca yəkə ənayə mə fəp. Lət ŋanasol ti.

Kəgbeyənə ka Abram kə Lət

2 Abram ənasətə daka dəlarəm, ənala yəcəl, pəsəm kə kəma. 3 K'eyefe kəcal-cali kəyefe ka Nəkəf haŋ Betel da ənadəf abal təcəkə-cəkə mə, Betel kə Hay daco. 4 Kəca nke ənanuŋkənə kələmpəs aŋgbip ŋa Kanu dənda, k'Abram oŋkorne tewe ta Kanu Kəpəŋ. *

5 Lət nwe ŋanasol mə, nkən sə ənayə cir, ŋkesiya, cəna kəbəp cəbal. 6 Atəf ŋənafətər ŋa kiyi kəŋan tofo tin, bawo yəcəl yaŋan

‡ 12:8 Tewe tətət ta Kanu, ti təyənə «Yahweh.»

§ 12:15 Bafə tewe ta fum tə, mba tewe ta abe a Misira teŋc-yi.

* 13:4 Məməməŋ Sora sa 12:8. † 13:18 (Yhwh), məməməŋ Sora sa 4:26 * 14:1 Siŋhar = Mesopotami † 14:2 Bera ti tətəkə «pələc» ‡ 14:2 ti tətəkə «abəkəc ŋələc»

yənala. 7 Kə kəcəp kənde kəyi akək a yəcəl ya Abram k'akək a yəcəl ya Lət daco. Atəf ŋaŋəkə sə, aKənahən k'aPəriŋi ŋanandə ŋi tēm tatəkə. 8 K'Abram oloku Lət: «Pəmar fə akək a yəcəl yam ŋacəp k'akək a yəcəl yem. Səna sə pəmar fə su ti, bawo dəwəŋca də səyənənə. 9 Antəf fəp ŋə ŋaŋe ŋey' əm fər kirin mə. Kə məŋkə kəca kətət-ε, iŋkə kəmeriya. Kə məŋkə kəmeriya, iŋkə kətət, mba məwosə səgbeyənə.»

10 Kə Lət eyekti fər k'ənəŋk aranta ŋa Yurdən təkə ŋəndəm mə (tēm tatəkə ta Kanu kəntələsər Sodom kə Komora-ε), pəŋckə haŋ Cohar pəmə aranta (məre) ŋa Kanu Kəpəŋ, pəmə atəf ŋa Misira. 11 Kə Lət ələk dale da Yurdən fəp, k'əŋkə kəca nke dec dəmpə mə, tatəkə tə ŋanəgbeyənə kə Abram. 12 K'Abram ənde atəf ŋa Kənahən, kə Lət ənde sədare sa aranta ŋa Yurdən k'əndəf cəbal cən kəca ka Sodom. 13 Afum a Sodom ŋanatesə fə bəkəc, ŋaŋc-ciya Kanu Kəpəŋ.

14 Kə Kanu Kəpəŋ kələku Abram, nte ŋasakənə oŋ kə Lət mə: «Məyekti fər kəyefe dənda məyi mə, məməməŋ kəca kətət, kəmeriya nde dec dəmpə kə nde dəŋkələ mə. 15 Bawo atəf ŋaŋe məŋnəŋk mə fəp indəsəŋ əm ŋi kə yuruya yam. 16 Indəsəŋe yuruya yam yela haŋ ta antəm kələm ŋa-ε, pəmə təkə antətəm kələm kəbof antəf kəron mə. 17 Məyefe məkət atəf ŋaŋe dobolu kə dowokəlu da ŋi, bawo indəsəŋ əm ŋi.»

18 Kə Abram eŋcepe cəbal cən, k'ənde pədəf ci nde tofo nte ŋkiri-ŋa-Mamre yəŋcəmə mə kəsək, ta əmbələ Həbərəŋ-ε, k'olompəs di dəkələŋnə tewe ta Kanu Kəpəŋ. †

14

Abram, abe kə Melkisedek

1 Tēm tatakə tə abe a təf məŋkələ ŋaŋc-yəfərənə kə abe a sədare kəcamət: Amrafel wəbe wəka Siŋhar,* Aryok wəbe wəka Elasar, Kədər-Lahomer wəbe wəka Helam, kə Tidəhal wəbe wəka Koyim, 2 tenatəŋnə abe akəkə ŋacyəfərənə kə abe a sədare kəcamət: Bera † wəbe wəka Sodom, Birəsa ‡ wəbe wəka Komora, Sinab wəbe wəka

Adma, Semeber wəbe wəka Ceboyim kə wəbe wəka Bela mbə bəyənə Cohar mə. ³ Abə akanje kəcamət fəp aranta ɲa Sidim daco ɲanandə, nde pəyənə məkə Kəba Kədokət mə. ⁴ Meren wəco kə merəɲ ɲayi kətam ka Kədər-Lahomər dəntəf, mba teren ta wəco kə maas kə ɲayəɲkər kə səbomp. ⁵ Teren ta wəco kə maɲkələ, Kədər-Lahomər k'abə akə ɲanaberənə mə, ɲasut aRefay nde dare da Asterot-Karnayim, kə ɲasut aSus nde Ham, kə ɲasut afum a Em nde Aranta ɲa Kiriyatayim. ⁶ K'abə maɲkələ ɲasut aHor ndaranan, nde mərə ma Sehir.Š Kə ɲambeləs aHor haɲ nde tofo nte Aɲkiri-ɲa-Paran ɲeɲcəmə mə, nde tegberə kəsək. ⁷ K'abə akanje maɲkələ ɲaluksərne Eyən-Mispe * (ɲɲe ɲəyənə Kades mə), kə ɲasut aHamalek atəf ɲaɲan fəp kə 'Amər aɲe ɲanandə Hacacon-Tamar mə. ⁸ Kə abə a sədare kəcamət (Sodom, Komora, Adma, Ceboyim kə Bela, ti tə tatəkə Cohar) ɲamberənə kəsutənə nde aranta ɲa Sidim. ⁹ Akə sə ɲayi: Kədər-Lahomər wəbe wəka Helam, Tidəhal wəbe wəka Koyim, Amrafel wəbe wəka Siɲhar, kə Aryok wəbe wəka Elasar. Abə maɲkələ ɲayefərənə kə abə kəcamət. ¹⁰ Nte Aranta ɲa Sidim ɲenala cələmp ca kərtal mə, k'abə aɲe kəcamət daco, wəbe wəka Sodom kə wəka Komora ɲayekse kə ɲantəmpənə ci disre. K'aləpəs aɲe maas k'asədar aɲan ɲayekse kə ɲantefərne kəca ka dətərə. ¹¹ K'atam a asədar a abə kəcamət ɲawetəs ca ya aka Sodom kə Komora kə yeri yaɲan fəp, kə ɲaɲkə. ¹² Kə ɲasumpər sə Lət kə daka dən, nkən Lət wan ka wəbeki ka Abram enayi, (kəyefərənə kanje kə nabəp Lət nwe pəyi Sodom).

¹³ Kə wəmulpe dəkəwan wəkin ende pələku ti Abram wəHebərū, nwe enandə nde kəfo nke Aɲkiri-ɲa-Mamre wəka 'Amər ɲeɲcəmə mə. Mamre nwe pəyənə wəɲc ka Eskol kə Haner, aɲe ɲanacaɲəs kətəɲne kə Abram mə. ¹⁴ Nte Abram ene kusumpər ka wan ka wəbek' ən mə, k'olonka asol ən afum 318 aɲe ɲanabaɲse, akomənə ən daco mə. K'eɲcepse abə asumpər a wan ka wəbek' ən darəɲ haɲ dare da Dan. ¹⁵ K' Abram eyerəs kənay (kəgba) kən, kə ɲawəkərne ɲa

kəyefərənə ka pibi, nkən Abram k'amar ən, kə ɲasut asumpər a wan ka wəbek' ən, kə ɲambeləs ɲa haɲ Hoba, ɲɲe ɲeyi Damas kəca kəmeriya mə. ¹⁶ K'olukse ca fəp, k'olukse sə Lət, wan ka wəbek' ən k'aran k'afum aləpəs aɲe.

¹⁷ Nte Abram osut Kədər-Lahomər k'amarənə ən mə, kə wəbe wəka Sodom owur kədəfaynə kə nde aranta ɲa Sawe, nde pəyənə «Aranta ɲa Wəbe» mə.

¹⁸ Melkisedek, wəbe wəka Salem,† eɲkərə kəcom kə member: Melkisedek, wəlonne wəka Kanu Kəpəɲ, nke kəyi afum aka doru fəp kəroɲ mə, enayi. ¹⁹ Kə Melkisedek ontolanə Abram, k'oloku: «Məna Abram, Kanu nke kəyi fəp kəroɲ mə, Wəbe wəka dəntəf kə dareɲc, kəpoc' am pətət. ²⁰ Ileləs Kanu nke kəyi fəp kəroɲ mə, nke kələk ayefərənə am kə kəmbər əm dəwaca mə!» Kə Abram əsəɲ kə farile fa ca yəkə ɲanasətə dəkəwan mə fəp.

²¹ Kə wəbe wəka Sodom oloku Abram: «Məsəɲ im afum, məlek ca yayə fəp yam.»

²² Kə Abram olukse wəbe wəka Sodom məcəp: «Indot kəca nno Kanu Kəpəɲ nke kəyi afum fəp kəroɲ mə, nke kəyənə wəbe wəka dareɲc kə dəntəf mə. ²³ Ifələk ali paka pin ca yam daco. Ali debəɲa kə pəyi fə ti-ε pəpətərə pa kəfta kam. Ti tə məntətam kələku: «In' əsəɲ Abram kəyə daka.» ²⁴ Ifələk daka o daka, mənə yeri nyə afum em ɲandi mə, kə kəyer nke atemp em Esekol, Haner, kə Mamre ɲasətə mə, bawo pəmar ɲasətə kəyer.»

15

Kanu Kəpəɲ kəɲcaɲəs kiyi kəɲan tes tin kə Abram

¹ Nte mes maməkə meɲcepər mə, kə Kanu Kəpəɲ kəwurər Abram dəmere kə kələku kə nte: «Ta mənese, Abram! Ina yati indeyən' am aca. Indeluks' am kəway pəpəɲ.» ² Kə Abram eyif Kanu: «Kanu Wəbe Wəpəɲ, ake mändesəɲ im-ε? Intas ta iyə wan-ε, wədəlek kə kem əyənə Eliheser wəka Damas.» ³ Kə Abram ənəcər: «Məsəɲ f' em awut,* nwe aɲkom nde kələ kem disre mə, nkən endelek kə kem.» ⁴ Kə Kanu Kəpəɲ kələku kə, «Ala, bafə nkən endeyənə wələk

Š 14:6 ti tə tatəkə Edəm, ndena Esay kə afum ən * 14:7 Eyən-Mispe ti tə tatəkə «abat ɲa kiti» † 14:18 «Yerusalem», ti tə tatəkə Darsalam * 15:3 yuruya

ka kə kam, mba wan kam wəkom nwe endewur əm dəris mə yati.» ⁵ Kə Kanu kəwurene Abram abal nən disre, kə kəloku kə: «Məgbətne kəm. Mələm cəs cacəkə, kə məntam-ε.» Kə kənəcər: «Pəmə cəs cacəkə, yuruya yam afəde pactam kələm nja fəp.» ⁶ Kə Abram eləη Kanu Kəpəη. Ti tə Kanu kənaləme kə fum wələmpu. ⁷ Kə Kanu kəloku kə: «In' əyənə Kanu Kəpəη nke kənwur' am Ur nja aKaldi kədəsəη əm atəf njaηe, məde məlek nji kε.» ⁸ Kə Abram eyif Kanu, «Kanu Wəbe Wəpəη, cəke cə indetam kəcərə a indesətə atəf njaηe kε-ε?» ⁹ Kə Kanu kəloku kə: «Məkər' em wana weyecərə win, wir wəran win, kə aηkesiya norkun njin fəp fayi ya meren maas maas, təpay tin kə topokpoka tin.» ¹⁰ Kə Abram eηkere sem yayəkə k'engber-gberi yi daco daco k'ombocəs yegber-gberi yayəkə merəη merəη yetefərəne, kə bemp, məlməl m' enaboc yi ta aηgeri yi-ε. ¹¹ Kə yəfən yontorər sem yegber-gberi yayəkə, mba k'Abram embeləs yi.

¹² Dec dendekale, k'Abram endirərne, k'ayekyek nəpəη nengbəpərne kə k'enesə dəmere. ¹³ Kə Kanu kəloku Abram: «Məcərə a yuruya yam yendeyənə acikəra atəf nəcuru nje nəntəyənə njaηan mə. Nəndekə-yənə di acar, andekə-tərəs nja di haη meren 400. ¹⁴ Mba Indetərəs afum aηe nandecəmbər nja dacar mə, nandewur atəf njaηəkə kə ca yelərəm. ¹⁵ Kə mənə Abram, məndekə-bəp atem am pəforu disre, † pawup əm detem dobotu disre. ‡ ¹⁶ Yuruya yam yendeluksərne nnə mənə tem ta danapa da maηkəle, bawo 'Amər nantacepərər fε kiciya kəηan a idebeləs nja.»

¹⁷ Nte dec deηkale mə, k'asum nəmət (dimi dontor) kə teken pəηcəsəηe, nəηc kə kinime yeηcepər yoboc ya sem yeyer yayəkə daco. ¹⁸ Dəsək dadəkə də Kanu Kəpəη kəηcaηəs kiyi kəηan tes tin kə Abram. Kə Kanu kəloku Abram: «Isəη yuruya yam kəyefe ka kəηgbəkə ka Misira haη Efərat, kəηgbəkə kəpəη: ¹⁹ Indesəη yuruya yam atəf nja aKeni, aKenisi, aKadmon, ²⁰ nja aHewy, aPerisi, aRefay, ²¹ nja 'Amər, aKananan, aKirkas, kə aYebus.»

16

Kəkom ka Səmayila

¹ Saray wəran k'Abram enakome fε kə wan. Mba enayə wəcar wəran wəMisira, pacwe kə Hakar. ² Kə Saray oloku Abram: «Mənəηk, Kanu Kəpəη kəyaməsər im kəsətə ka wan. Məfəntərə kə wəcar kem, tələma intam kəsətər kə wan wərkun.» Kə Abram eηcəηkəl dim da Saray. ³ Awa, kə Saray wəran ka Abram elək wəcar kən wəMisira, Hakar, k'əsəη kə wos Abram pəyə kə wəran. Tenatəηne kənde ka Abram atəf nja Kananan kəsətə meren wəco. ⁴ Kə Abram nambəpene kə Hakar, kə Hakar embekəs. Nte eηcərə a embekəs mə, əməməne fε sə Saray fər yətət. ⁵ Kə Saray oloku Abram: «Mən' endesərə pəcuy pa mələməs mme ələməs im mə! Ina yati, in' elək wəcar kem k'imber əm kə dəwaca, mba nte enəηkne oη pəbekəs mə, k'eyefe kəfərfərəs im. Mba Kanu Kəpəη kəmboc su kiti daco (kəyi su daco), ina kə mənə!» ⁶ Kə Abram olukse Saray moloku: «Wəcar kam ey' əm dəwaca. Məyə kə təkə tentes' am mə.» Awa, kə Saray əntərəs Hakar haη kə Hakar eyeksər kə, k'əηkə pəbəle. ⁷ Kə melekə ma Kanu Kəpəη məηkə məbəp kə nde dətegbere kələmp kələma kəsək ta əmbəle kəηgbəkə * nke kəyi dəpə da Sur mə. ⁸ Kə melekə mme meyif: «Hakar, wəcar ka Saray, deke məyefe-ε? Deke məηkə-ε?» Kə Hakar olukse mi moloku: «Wəbera kem Saray, iyeksər.» ⁹ Kə melekə ma Kanu Kəpəη moloku, «Məluksərne ndena wəbera kam, məkə məfəntərə kə dəntəf.» ¹⁰ Kə melekə ma Kanu Kəpəη moloku kə: «Indesəηe yuruya yam yela haη ta antam kələm nja-ε.» ¹¹ Kə melekə ma Kanu Kəpəη moloku kə: «Məmbekəs tantε, wan wərkun məndekom, wan nwe məndesəη tewe ta Səmayila † mə, bawo Kanu kəne kəkule-kule ka pəcuy pam. ¹² Wan kam endeyi pəmə səfale sa dop. Ende pəc-caη afum fəp kəyefərəne, fəp fəc-yefərəne kə nkən. Sona s' endende pəbələnə afum aləpəs aηe.»

¹³ Kə Hakar əsəη tewe a Kanu Kəpəη nke kənalok-lokər kə mə, «Ata-El-Roy,» ti tə tatəkə: «Inəηk nnə Kanu nke kənəηk im

† 15:15 Ti tə tatəkə «Məndefi pəforu disre.» ‡ 15:15 Ti tə tatəkə «Pəbotu pa detem dam.»

* 16:7 Tofo tənayi,

nde domun dətət doηcwur dəntəf mə. † 16:11 Səmayila = «Eηcəηkəl»

mə.» ¹⁴ Ti t' awenə kələmp kanjə, kələmp ka Lahay-Roy. Kələmp kanjə kəyi Kadəs kə Beredu dacə. ¹⁵ Kə Hakar oŋkomə Abram wan wərkun, kə Abram ewe wan wəkakə Hakar enakomə kə mə tewe ta Səmayila. ¹⁶ Abram enasətə meren 86 təm nte Hakar oŋc-komə kə Səmayila mə.

17

Kanu kəsəkpər tewe ta Abram kə təyənə «Abraham»

¹ Nte Abram əsətə meren 99 mə, kə Kanu Kəpəŋ kəwurər kə, kəc-loku kə: «In' əyənə Kanu nke kəntam mes ma doru fəp mə, məkət fər yem kirin, məcəmə pələmpu darəŋ. ² Indecəŋəs danapa dosu, ina kə mənə dacə, isəŋ əm yuruya yəlarəm.» ³ Kə Abram eŋcəp tobu dəntəf kə Kanu kələku kə nte: ⁴ «Ta ina, danapa dem dende kə mənə dacə: Məndeyənə kas ka afum a təf yəlarəm. ⁵ Afəsəw' am tewe ta Abram, mba Abraham,* bawo indesəŋ' am kəyənə ka kas ka afum a təf yəlarəm. ⁶ Indesəŋ əm dokombəra dəpəŋ, indesəŋ' am kəkom ka afum alarəm, abe yati ŋandeyi ŋa dacə. ⁷ Indecəŋəs danapa dem kə mənə dacə kəbəp ka yuruya yam kə mənə məfi-ε, indecəmə danapa dadəkə darəŋ kə yuruya yam doru o doru. Təm tatəkə Kanu kam k'indeyənə kə ka yuruya yam kə mənə məndecəpər-ε. ⁸ Indesəŋ əm kə yuruya yam atəf ŋa Kanahan ŋəŋə məntəp kəc-bere mə fəp, ŋendeyənə ŋəŋəŋ doru o doru, iyənə Kanu kəŋan.» ⁹ Kə Kanu kələku Abraham: «Mənə kə yuruya yam, dətəmp dətəmp nələləs danapa nde səŋcəŋəs mə. ¹⁰ Nte tə nəndetəmpərərne danapa dem nde inçəŋəs kə mənə kə yuruya yam kə məndecəpər-ε. Nwə o nwə əŋyənə wərkun yuruya yam dacə mə, pakəŋc kə. ¹¹ Kəkəŋc konu kəndementər kəcəmə konu danapa dem darəŋ. ¹² Kəyefe dətəmp kə dətəmp awut anu arkun fəp packəŋc ŋa tataka ta camət-maas, pəyənə wəkom wəka kələ kam, kə pəyənə fe ti-ε fum nwə əsətənə pəsam nno wəkikəra eyi mə, ta əyənə wəka yuruya yam mə. ¹³ Pəmar pade packəŋc nwə andekom nde kələ kam kə nwə andesətənə pəsam mə, ti tendeyənə kəfat ka danapa dem da doru

o doru nde dis donu. ¹⁴ Wərkun nwə o nwə antəkəŋc mə, aŋwure wəkayı afum ən dacə, təm tatəkə danapa dem delip nno nkən eyi mə.» ¹⁵ Kə Kanu kələku sə Abraham: «Nte təyənə ta wəran kam Saray mə, ta məwe kə sə Saray, kəyefe məkə Sara s' ande pac-we kə. ¹⁶ Kəpocə kə k'inder, ipocə sə mənə wan nwə endekom' am mə. Indepocə kə pətət, nkən endeyənə kere ka təf yəlarəm. Abe a təf yəlarəm ŋandewur kə dərıs.» ¹⁷ Kə Abraham eŋcəp kəro dəntəf kəsəl, k'olokunə dəbəkəc: «Wərkun wəka meren 100 entam kəkom ba? Kə Sara əsətə meren 90 endekom ba?» ¹⁸ Kə Abraham oloku Kanu: «Məgbətənə Səmayila doru!» ¹⁹ Kə Kanu kələku: «Ala! Wəran kam Sara endekom' am wan nwə məndewe Isiyaka † mə. Indecəmə danapa dosu darəŋ kə nkən, iyefe sə icəmə di darəŋ kə yuruya yən kə nkən eŋcəpər-ε danapa da doru o doru də. ²⁰ Nte tendəŋərne ti mə, ine wəran kam pəc-tolanə Səmayila: Indepocə kə pətət, indesəŋ kə dokombəra dəpəŋ indesəŋə yuruya yən yela endeyənə kas ka abe wəco kə merəŋ kə wətem ka afum alarəm. ²¹ Mba nte təyənə ta danapa dem mə, Sara oŋkom' am təm tantə dok.» ²² Nte Kanu kəlip kələk-lokər Abraham mə, kə Kanu kəmpə dareŋc. ²³ K'Abraham elək wan kən Səmayila kə afum aŋə anakom kələ kən disre mə fəp, kəbəp ka aŋə enawaye pəsam pən mə, ti tə tatəkə arkun a kələ kən disre fəp. K'eŋkəŋc ŋa dəsək din dadəkə, pəmə təkə Kanu kənaloku kə ti mə. ²⁴ Abraham enasətə meren 99 a k'andekəŋc kə. ²⁵ Wan kən Səmayila, enasətə meren wəco kə maas a k'andekəŋc kə. ²⁶ Dəsək dadəkə d' aŋkəŋc Abraham kə wan kən, Səmayila. ²⁷ K'aŋkəŋc arkun aka kələ kən disre fəp, kəyefe acar aŋə anakom di mə haŋ akə enawaye pəsam pən nno acikəra ŋayi mə. K'aŋkəŋc ŋa fəp kə nkən Abraham.

18

Kanu kəndəŋk a Sara endesətə wan wərkun

¹ Kə Kanu Kəpəŋ kəwurər Abraham nde tofo nte ŋkiri ya Mamre yəŋcəmə mə, tətəŋne Abraham pəndə nde kusunja ka abal ŋən dan, təm nte pəŋwoŋə mə. ² Kə

* 17:5 Abram = «Papa ka afum alarəm,» Abraham = «papa ka təf yəlarəm.» † 17:19 Isiyaka = «kəsəl»

Abraham eyekti fəp, k'ənəjk arkun maas ηacəme ta ηambəle kə-ε. Nte ənəjk ηa mə, k'ewirne kəkə-bəpene kə ηa, k'ontontnene ηa haη dəntəf. ³ Kə Abraham oloku wəkin ηa dacə: «Wəbe, ilətsen' am intam kəsətər əm kəwosen' em kəcəme ka nnəna wacar kam? ⁴ Pakere nu oη domun depic nəbikene wəcək, nəhesəm nnə kətək nke dəntəf. ⁵ Indesəη nu sə peri, nte təηsəηe nu kəsətə sə fənəntər mə, a nədekə tēm tatəkə nəfədecepər nnə nderem kifəli, iyi kiyi konu.» Kə acikəra ηaloku: «Tentesə! Məyə təkə məloku mə.»

⁶ Kə Abraham əjkə katəna-katəna abal ηən disre nde Sara eyi mə, k'oloku kə: «Məkufe məlek farin fədəsdes tafala kəmaas məgbente akanje cəcom.» ⁷ K'eyekse sə kəkə ka nde yəcəl yeyi mə, k'osumpər tana pətət dis nde yəcəl yən dacə, k'əsəη pi wəcar kən wətemp wəkin kə wəkəkə olompəs pi katəna-katəna.

⁸ Kə Abraham elek fulaya kə mēse ma wana kə sēm ya tana tatəkə analompəs mə, k'əjkə pəcəmbərər yi acikəra ən. Kə nkən Abraham əncəme ηa kəsək kətək dəntəf, acikəra ηac-di yeri. ⁹ Nte ηalip kədi yeri mə, kə ηayif Abraham: «Deke wəran kam Sara eyi-ε?» Kə Abraham oloku ηa, «Eyi nde abal disre.» ¹⁰ Kə wəcikəra wəkin oloku: «Inder nnə ndaram dok tēm tantə wəran kam Sara endekom wan wərkun.» Sara enacəme dəkusəηka Abraham tadarəη pəc-çəηkəl.

¹¹ Abraham kə Sara ηanasikər, ηabək, Sara enawurene fe sə wətam kəsətə awut. ¹² Kə Sara eselərne pəc-loku: «Ndekəl nte isikər oη mə, pəbotu pendey' im sə ba? Wos im sə, esikər.» ¹³ Kə Kanu Kəpəη kəyif Abraham «Ta ake tə Sara eselə-ε a pəc-loku: «Mba kanje kə, indetam kəsətə wan nnə isikər mə ba?» ¹⁴ Tes teyi nte tentəmbər Kanu Kəpəη mə ba? Dok tēm tantə imboηçər əm mə, nder nnə ndaram, Sara endesətə wan wərkun.» ¹⁵ Kə Sara eyeme, k'ombupərə «Isel fe,» bawo enanesə. Kə Kanu Kəpəη kəηgbəkərə: «Ala, məsell!»

¹⁶ K'afum aηe ηayefe kəkə, kə ηaməmən kəca ka Sodom. Kə Abraham əncəmbər ηa kəkə-ləmbərne ηa. ¹⁷ Kə Kanu Kəpəη kəyifne: «Iməηkər Abraham nte ifaη kəyə mə ba? ¹⁸ Abraham endeyəne kas ka afum a atəf ηəpəη, ηa fənəntər. Afum a

doru fəp tetən tə ηandesətəne kəpocə pətət. ¹⁹ Bawo inasom kə pəloku awut ən kə afum ən, a ηacəme dəpə da ina, Kanu Kəpəη darəη, ηacəme pəlompu darəη kə sariye nte təηsəηe ina Kanu ilase Abraham dim nde enasəη tetən mə.» ²⁰ Kə Kanu Kəpəη kəloku Abraham: «Mes mme amboηçə Sodom kə Komora mə, məmbək kə kiciya kayi kəyə wəy-wəy. ²¹ Kətor k'inder dəntəf ideməmən kə pəyəne fə nte aηloku taηan mə kanje kə-ε, kə pəntəyəne ti-ε, ina sə icəre ti.»

²² Kə acikəra aηe ηayefe tofo tatəkə kə ηantəfərne kəca ka Sodom. Kanu Kəpəη kəsərəyi kə Abraham. ²³ Kə Abraham ələtərne k'eyif Kanu: «Məndekə-tərsene sə fum wəlompu pəmə wələc ba? ²⁴ Tələma afum atət 50 ηayi afum aka dare dadəkə dacə, məndekə-ləsər sə dare dadəkə ba? Məfətəm kəηaηnene ηa teta afum alompu akanje 50 aηe ηayi ηa dacə mə?» ²⁵ «Təbəl' am mənə kəyə ka tantə! Məfədedifene fum wəlompu kə wətəlomp, tēm tatəkə wətədəkət pəsətə pəcuy pin payi kə wədəkət. Təbəl' am mənə nwe məyəne wəboc kiti ka doru fəp mə, məfədeyi ta mələləs sariye!»

²⁶ Kə Kanu Kəpəη kəloku: «K'imbəp nde dare da Sodom disre afum alompu 50-ε, iηaηnene aləpəs akə te taηan.»

²⁷ Kə Abraham əηgbəkərə k'oloku: «Nəməmən nte iyeηk abəkəc kəlok-lokər Kanu Wəbe mə, ina nwe iyəne kəbof ka dəntəf kə ka dənəç dəm mə. ²⁸ Tələma afum alompu akanje 50 ηandekə-but afum kəcəmət pələsər oη dare fəp ba?» Kə Kanu kəloku: «İfələsər di k'imbəp di afum alompu 40 kə kəcəmət-ε.»

²⁹ Kə Abraham əncəme kə darəη kəloku kə toloku nte: «Tələma alompu 40 η' andekə-bəp di?» Kə Kanu kəloku: «İfələsər, k'imbəp di alompu 40-ε.»

³⁰ Kə Abraham oloku: «İləktərn' am, Kanu Wəbe! Ta pətəl' am k'ilok-loku sə-ε! Tələma alompu 30 η' andekə-bəp di?» Kə Kanu kəloku Abraham: «İfələsər di k'imbəp dətəf afum alompu 30-ε.»

³¹ Kə Abraham oloku: «Kanu Wəbe, məηaηnene məçəp mem. Tələma alompu wəco mərəη η' andekə-bəp di?» Kə Kanu kəloku Abraham: «İfələsər di teta afum akəkə wəco mərəη.»

³² Kɔ Abraham oloku: «İletsen' am, Wəbe kem! Ta pətəl' am, teləpəs t' indelok-lokər əm. Tələma alompu wəco ŋayi di.» Kɔ Kanu kələku sɔ Abraham, «İfələsər di teta afum akakɔ wəco.»

³³ Nte ŋalip kələk-loku mə, kɔ Kanu Kəpən kəŋkɔ, kɔ Abraham olukus nde ndərən.

19

Lət kəyacne kən kələsər ka Sodom

¹ Dec dərɔfəy kɔ mələke mme mərəŋ mender Sodom. Lət pənde dəkəberə da dare. Nte enəŋk mi mə, k'eyefe kəkə-bəpene kɔ mi, k'ontontnene mi dəntəf. ² Kɔ Lət oloku ŋa: «İletsene nu, nana abe em, nader nnɔ kələ ka wəcar konu. Nəcepərene de pibi, nəbikene wəcək, nədena nəyefe bət-bətana suy, nəsumpər sɔ dəpɔ donu, nəkɔ.» Kɔ mələke ŋaloku kɔ: «Ala, nnɔ tofo tante tɔ səndecəpərene pibi!» ³ Mba kɔ Lət ençəmene ŋa ti darəŋ haŋ kɔ ŋade ŋaləpsər kəkə nde ndərən. K'olompse ŋa yeri yətət, k'empere ŋa cəcom, kɔ ŋandi yi.

⁴ Ta ŋantafəntərə-ε, k'afum a dare da Sodom ŋaŋkel kələ, kəyefe awut haŋ abeki fəp faŋan ŋanayi di, ali fum anasak fe. ⁵ Kɔ ŋawe Lət kɔ ŋayif kɔ: «Deke afum akɔ ŋayi-ε, aŋe ŋambere nnɔ ndaram nnɔ pibi pampə mə? Məwurene ŋa nnɔ səyi mə, nte tənşəŋe səfəntərər ŋa mə.»

⁶ Kɔ Lət owur dəkusunka nnɔ ŋayi mə, k'əŋgbət kumba tadarəŋ tən. ⁷ K'oloku ŋa: «Ala, Anapa, İletsene nu ta nəyɔ pələc pampə!» ⁸ İletsene nu! İyɔ ayecəra mərəŋ atəcərə arkun, İletsene nu İkere nu ŋa nnɔ dabanka, nəyɔ ŋa məfan monu. Mba ta nəyɔ acikəra em nte o nte, bawo kiyi kem kɔ ŋayine de!» ⁹ K'afum a Sodom ŋaloku kɔ: «Məbələ day! Məna wəcikəra məfan kəbocər səna dəpɔ nde səndekət mə, kɔ məntəwurene ŋa-ε, təkə səndedenər məna mə tendecəpər taŋan!» Kɔ ŋawen Lət pəpən kɔ ŋalətərne kumba kəkə-ləsər ki. ¹⁰ Kɔ mələke mme mərəŋ mosumpər Lət, kɔ məmberse kɔ, kɔ məŋgbət kumba. ¹¹ Afum akɔ ŋanayi dəkusunka mə, kɔ mələke məsəŋ ŋa kətənəŋk, kəyefe wan fet haŋ wəbeki, kɔ teyamse ŋa kənəŋk sɔ kumba.

¹² Kɔ mələke ŋayif Lət: «An' ə məyɔ sɔ nnɔ fum-ε? Arkun aŋe məsəŋ aran mə, awut am arkun kɔ aran, kɔ afum am fəp, akɔ məyɔ dare dandə mə fəp, məwurene ŋa nnɔ dare dandə. ¹³ Kələsər kɔ sənder tofo tante, bawo Kanu Kəpən fər kirin, nte aŋloke afum a dare dandə mə, təmbək. Kanu Kəpən kəsom su kədələsər dare dandə.» ¹⁴ Kɔ Lət əŋkə pəbəp arkun aŋe ŋananənçə awut ən mə, k'oloku ŋa: «Nəkufe nəyefe de! Bawo Kanu Kəpən kənderer kələsər dare dandə.» Mba, kɔ arkun akanəŋe ŋaŋçem-cəmənə a kəwoləs kɔ Lət endə.

¹⁵ Pəndeyi dəsəka dələpəs kɔ mələke ŋaloku Lət: «Mərokne məyefe de, məlek wəran kam, kɔ awut am ayecəra aŋe ŋayi nnɔ mə, ta pələc pedesətə ŋa kɔ dare dandə deŋçiya mə.» ¹⁶ Mba Lət pəcwon, kɔ mələke ŋasumpər ŋa waca, nkən kɔ wəran kən kɔ awut ən ayecəra mərəŋ, kɔ mələke ŋawurene ŋa dare disre, bawo Kanu Kəpən kənafan kəyac kɔ.

¹⁷ Nte mələke ŋawurene ŋa dare disre mə, kɔ mələke min moloku Lət: «Məyekse nte tənşəŋe ta məfi mə! Ta məməmən tadarəŋ, ta məcəmbərəs tofo o tofo nnɔ aranta ŋaŋe! Məkə məndə məyacne nde dətərɔ, ta mədefi.» ¹⁸ Kɔ Lət oloku ŋa: «Ala, wəbe kem! Təfətam kəyi. ¹⁹ İletsen' am! Wəcar kam əsətər əm kəŋaŋne nte məlas layidi dam nnɔ İyi mə, nte məsak im kəyi doru mə, mba İfətam kəyekse İbəp tərɔ tatəkə a məctore pələc, kɔ pəyi fe ti-ε İna sɔ, İŋfi. ²⁰ İletsen' am məŋnəŋk dare dəkə, dələtərn' em k'iyekse İberə di kɔ defete sɔ. Məc' em İkə İnde İyacne di, defete fe ba? İntam di kəberə, təsəŋ' em kəyi doru!» ²¹ Kɔ mələke moloku kɔ: «Awa, kətola kam kanke disre, İfələsər dare dadəkə məŋle mə. ²² Awa, mərokne məkə, bawo İfətam kəyɔ tələm o tələm ta məntəberə di-ε.» Ti t' əsəŋe nte awene dare dadəkə Cohar * mə.

²³ Dec deŋçpe, a kɔ Lət əmberə Cohar. ²⁴ Kɔ Kanu Kəpən kəntufər aka Sodom kɔ Komora kəyefe darenç, pərbələ kɔ nəŋç, nyə Kanu Kəpən kəŋçsak mə. ²⁵ Kɔ Kanu kələsər sədare fəp, kɔ aranta, kɔ afum kəbəp ka yopən dəntəf fəp. ²⁶ Kɔ wəran ka Lət əməmən tadarəŋ, k'əntəŋkle kəyənə tərənka ta mər.

* 19:22 Cohar = «pəfet»

²⁷ Kɔ Abraham eyefe bɛt-bɛt suy, k'ɔŋkɔ nde tofo tɔkɔ ŋanacɛme kɔ Kanu Kɛpɔŋ mɔ. ²⁸ Kɔ Abraham ɔmɔmɔn kɛca ka Sodom kɔ Komora, k'ɔmɔmɔn sɛdare sa aranta fɛp, k'enɔŋk kinime kɛc-pe pɛmɔ nte kinime kɛpɔŋ kɛnde kɛc-pe daranta mɔ.

²⁹ Nte Kanu kɛŋclɛsɛr sɛdare sa aranta ŋaŋɔkɔ mɔ, kɔ Kanu kɛŋcem-cɛmne Abraham, kɔ kɛyac Lɔt pɛlɛc nte kɛŋclɛsɛr sɛdare nse Lɔt enandɛ pɛyacne mɔ.

Lɔt kɔ awut ɔn aran

³⁰ Kɔ Lɔt eyefe Cohar k'awut ɔn aran mɛrɔŋ kɛpɛ kɛkɔ-ndɛ dɛtɔrɔ, bawo enanese kɛnde ka Cohar. K'ɔŋkɔ pɛyi kumbunƙum † ka tɔrɔ kɛlɔma disre. ³¹ Kɔ wan wɛran wɛcɔkɔ-cɔkɔ wɛka Lɔt oloku wɛlɔpɛs: «Papa kosu ɔyɔne wɛtem, fum eyi fɛ dɛtɔf nwe endeder su mɔ, pɛmɔ nte mes mosu mokur moloku ti mɔ. ³² Mɛder sɛsɔŋɛ kɔ kɛmun member nte tɔŋsɔŋɛ pɛfɛntɛrɛr su, tɔŋsɔŋɛ sɛsɔtɔne kɔ yuruya mɔ.»

³³ Kɔ ŋasɔŋɛ kɔ kɛmun member pibi papɔkɔ. Kɔ wan kɔn wɛran wɛcɔkɔ-cɔkɔ ɔŋkɔ pɛfɛntɛrɛ kɔ kas. Mba Lɔt enacɛrene fɛ kɛberɛ kɔn kɔ kɛwur kɔn. ³⁴ Dɔckɔsɔk k'oloku wɛfɛtɛra kɔn: «lfɛntɛrɛna nnɔ pibi kɔ papa. Pasɔŋɛ kɔ sɔ kɛmun member nnɔ pibi, nte tɔŋsɔŋɛ mɛna sɔ nɛkɔ nɛfɛntɛrɛ kɔ nkɔn mɔ tɔsɔŋɛ pasɔtɔne kɔ yuruya mɔ.» ³⁵ Pɛndesɔbiye kɔ awut ɔn aran ŋasɔŋ kɔ sɔ member. Pibi papɔkɔ kɔ wan kɔn wɛran wɛfɛt wɛkɔ ɔŋkɔ pɛberɛr papa kɛŋan Lɔt, kɔ ŋafɛntɛrɛ. Kas kɛŋan enacɛrene fɛ kɛberɛ kɔ kɛwur ka wɛkakɔ sɔ.

³⁶ Kɔ awut aran a Lɔt aŋɛ mɛrɔŋ fɛp ŋambɛkse Lɔt kas kɛŋan. ³⁷ Kɔ wan wɛran wɛka Lɔt wɛcɔkɔ-cɔkɔ ɔŋkom wan wɛrkun, k'ewe kɔ Mohabu.‡ Nkɔn ɔyɔne papa ka aMohabu, ŋayi doru haŋ mɔkɔ. ³⁸ Kɔ wan ka Lɔt wɛran wɛfɛt ɔŋkom wan wɛrkun, k'ewe kɔ «Ben-Ammi.»§ Nkɔn ɔyɔne papa ka 'Amɔŋ ŋayi doru haŋ mɔkɔ.

20

Abraham kɔ Abimɛlek

¹ Kɔ Abraham eyefe di kɛkɔ ka atɔf ŋa Nɛkɛf. K'endɛ Kadɛs kɔ Sur dacɔ, k'eyefe sɔ

k'enɛpɛrɛne tɛm Kerar. ² Abraham ɔŋc-loku afum aka di teta wɛran kɔn Sara: «Wɛkire kem ɔfɔ.» Kɔ Abimɛlek, wɛbɛ wɛka Kerar, embɔŋ Sara. ³ Awa, kɔ Kanu kɛnder Abimɛlek dɛmɛrɛ ma pibi kɔ kɛloku kɔ: «Kɛfi kɔ mɛnder teta wɛran wɛkɔ mɛsumpɛr mɔ, bawo wɛran wɛlɔ ɔfɔ!»

⁴ Abimɛlek nwe enatɔgbunɛne wɛran nwe mɔ, k'eyif: «Kanu cɔke cɔ pɛyi-ɛ, kɛdif kɔ mɛnder atɔf ŋin ali ŋayɔne afum alompu?»

⁵ Nkɔn Abraham yati olok' im: «Wɛkire kem ɔfɔ,» kɔ wɛran yati nkɔn sɔ oloku: «Wɛŋc im wɛrkun ɔfɔ?» Abɛkɛc ŋosoku ŋ' inayɔ, ali pɛlɛc iyɔ fɛ.» ⁶ Kɔ Kanu kɛloku kɔ dɛmɛrɛ: «ŋcɛrɛ bel-bel ina sɔ, a abɛkɛc ŋosoku ŋɔ mɛnayɔ nte mɛcyɔ tantɛ mɔ. Ina yati in' eyamɛs am kɛdɛktɛr im, ti t' inatɔwos' am a mɛgbunɛne kɔ. ⁷ Nɛkɛl, mɛlukɛ wɛran wɛkawɛ wos. Bawo wɛdɛŋk wɛka Kanu ɔ ɔyɔne, endetolan' am mɛyi doru. Kɔ mɛntɔlukɛ kɔ-ɛ, mɛcɛrɛ a kɛfi kɔ mɛnder kɔ ca yɔkɔ mɛyɔ mɔ fɛp.»

⁸ Kɔ Abimɛlek eyefe bɛt-bɛt suy, k'ewe acar ɔn fɛp. K'ɔlɔmɛr ŋa mere mamɔkɔ fɛp. Kɔ kɛnese kɛpɔŋ kɛsumpɛr afum akakɔ. ⁹ Kɔ Abimɛlek ewe Abraham k'eyif kɔ: «Cɔke cɔ mɛyɔ su tantɛ-ɛ? Kɔ kiciya kɛrɛ k'inɛiy' am-ɛ, nte mɛsɔŋɛ su, ina k'atɔf ŋɛm kɛciya pɛpɔŋ mɔ? Mɛyɔ em mɛyɔ mɛmɛ pɛntɔmar mɛyɔ em mɔ.» ¹⁰ Kɔ Abimɛlek eyif Abraham: «Cɔke cɔ mɛnafɔŋ nte mɛyɔ tantɛ mɔ?» ¹¹ Kɔ Abraham oloku: «Inacɛm-cɛmne a kɛnese Kanu kɛyi fɛ nnɔ, a andedif im teta wɛran kem. ¹² Nte tendɛŋɛrɛ ti mɔ, kaŋce kɔ, a wɛkire kem ɔfɔ. Kas kin kɔ sɛmpɔŋɛ, sɛyerɛne cɛrɛ. K'ender sɔ k'ɔyɔne wɛran kem. ¹³ Nte Kanu kɛsɔŋ' em kɛyefe kɛlɔ ka papa wɛkem mɔ, ti t' inaloku Sara: «Mɛlek' em layidi kɛca nke o nke sɛŋkɔ mɔ, mɛdekɔ mɛcloku a wɛŋc ɛm wɛrkun iyɔne.»»

¹⁴ Kɔ Abimɛlek ɛlek cir, ŋkesiya, cɛna kɔ acar arkun kɔ aran k'ɔsɔŋ Abraham k'olukɛ kɔ wɛran kɔn Sara. ¹⁵ Kɔ Abimɛlek oloku: «Atɔf ŋɛm ŋɔ ŋaŋɛ nnɔ fɔr yam kirin, mɛnde nnɔ pɛndɛbɔt ɛm mɔ.» ¹⁶ K'oloku Sara: «Isɔŋ wɛŋc ɛm wɛrkun mɛŋcɛmbɛl ma gbeti wul win, bɔyɔn' am aca nnɔ afum ŋayi mɔ, kɛmentɛr fɔ mɛŋcɛrɛ fɛ tɔlɔm o tɔlɔm tes tantɛ disre.» ¹⁷ Kɔ Abraham ontola Kanu,

† 19:30 Abi nde tɔrɔ kɛrɔŋ nte tɔŋsɔŋɛ ŋatam kɛgbɔpne mɔ. = «wan ka afum em»

‡ 19:37 Mohabu = «wɛka papa» § 19:38 Ben-Ammi

kɔ Kanu kəntaməs Abimɛlɛk, wəran kən kɔ acar ɔn, kɔ ŋantam kəkɔm, ¹⁸ bawo Kanu Kəpən kənasumpər aka kəlɔ ka Abimɛlɛk fəp dokombəra teta wəran ka Abraham, Sara.

21

Kəkɔm ka Isiyaka

¹ Kɔ Kanu Kəpən kəmban Sara pəmɔ təkɔ kənaloku ti mɔ, kɔ Kanu kəlase kɔ dim dəkɔ kənasən kɔ mɔ. ² Kɔ Sara embəkəs, k'ɔŋkɔmɛ Abraham wan wərkun detem dən disrɛ, tɛm tatəkɔ Kanu kənabonɔcər kɔ mɔ. ³ Kɔ Abraham ewe wan wərkun nwe Sara ɔŋkɔmɛ kɔ mɔ «Isiyaka.» ⁴ Kɔ Abraham ɛŋkənɔ Isiyaka wan kən wərkun nwe tataka ta camət-maas tən, pəmɔ təkɔ Kanu kənasom kɔ ti mɔ. ⁵ Abraham ɛnasɔtɔ meren 100, nte aŋc-kom wan kən Isiyaka mɔ. ⁶ Kɔ Sara oloku: «Kanu kəsən' em kəselsər. Nwɛ o nwɛ ene kəkɔm kem Isiyaka mɔ, tənɔ kɔ mesel.» ⁷ K'endenjər: «An' ɛnatam kəsənɛ Abraham kəlan a Sara endemɛsər awut-ɛ? Mba inɔkɔmɛ kɔ wan wərkun detem dən disrɛ.»

Abraham kəbɛləs kən Hakar kɔ Səmayila

⁸ Kɔ wan embək k'awurɛ kɔ mɛsɛ. Kɔ Abraham omboc kəsata kəpən dəsək ndɛ awurɛ Isiyaka mɛsɛ mɔ. ⁹ Kɔ Sara ɛnənɔk wan wərkun, nwɛ wəran wəMisira Hakar ɛnakɔmɛ Abraham mɔ, pəc-sel. ¹⁰ Kɔ Sara oloku Abraham: «Məbɛləs wan wəran wəcar nwɛ kɔ wan kən wərkun. Bawo wan ka wəcar wəkawɛ ŋafɔdepanɛ kɛ kɔ wan kem.» ¹¹ Kɔ toloku tatəkɔ tɛntɛlɛ Abraham bel-bel teta wan kən. ¹² Mba kɔ Kanu kəlɔku Abraham: «Ta tɛtɛl' am teta wan kam wərkun kɔ kɛrɛ, wəcar kam. Məwosɛnɛ Sara nte o nte ɛnfanjər əm mɔ. Bawo nɔ Isiyaka eyi mɔ, məndesɔtɔ yuruya nyɛ yendetəmpər tewe tam mɔ. ¹³ Indeyɔnɛ sɔ wan ka wəcar kam atɔf. Bawo nkən sɔ yuruya yam y' ɔyɔnɛ.»

¹⁴ Kɔ Abraham ɛyɛfɛ bət-bət suy, k'ɛlɛk kəcom, k'ɛlas apampɛ domun k'ɔsən Hakar, k'endənɔsər kɔ wan, k'embɛləs ŋa. Kɔ Hakar ɔŋkɔ pəyi Tɛgbɛrɛ ta Bɛrsebɛ. ¹⁵ Nte apampɛ ŋɛlip domun mɔ, kɔ Hakar ɛsak wan tətək dɛntɔf. ¹⁶ K'ɛŋkafəlɛr k'ɔŋkɔ pəndɛ kəsək pəc-cɔpəsɛ: «Ifan fɛ kəgbətənɛ wan kem

pəc-fi.» K'ɔŋkɔ pəndɛ pəbɔlɛnɛ kɔ dobolu da kəlɛm ka ambənɔcəran katin pətɛfərɛnɛ kɔ, pəc-bok. ¹⁷ Kɔ Kanu kənɛ wan dim, kɔ mɛlɛkɛ ma Kanu mewe Hakar darenɔc kɔ meyif kɔ: «Ak' ɔyɔ əm-ɛ Hakar? Ta mənɛsɛ! Bawo Kanu kənɛ wan kam dim ndɛ eyi mɔ. ¹⁸ Məyɛfɛ mɛlɛk wan, məsumpər kɔ waca mɛrən, bawo afum alarəm ŋ' indɛsən kɔ.» ¹⁹ Kɔ Kanu kəmɛpi Hakar fər k'ɛnənɔk kəlɛmp. K'ɔŋkɔ pəlas apampɛ domun, k'ɔsən wan k'omun. ²⁰ Kɔ Kanu kəmbum wan nwɛ ɛŋc-bɛk, pəyi dətɛgbɛrɛ mɔ, k'ɛndɛ pəyɔnɛ wəpɛnɛ mbənɔcəran. ²¹ Kɔ Səmayila embək dəndɔ tɛgbɛrɛ ta Paran, kɔ kɛrɛ ɛntɛnɛ kɔ wəran wəMisira.

Abraham kəsɛk kən danapa kɔ Abimɛlɛk

²² Tɛm tatəkɔ, Abimɛlɛk ŋasol kɔ Pikɔl, wəbɛ wəka asɔdar ɔn, k'ɛndɛ pəlɔku Abraham: «Kanu kəsol am mes mɛmɛ mənɔyɔ mɔ fəp. ²³ Mədɛrəm' em ɔŋ ma nɔ, məkɔrnɛ Kanu a məfɔdetinɔkər im, məfɔdesɔtinɔkər awut em, məfɔtinɔkər awut-sɔ em, kɔ məndetəmpər em kɔ atɔf ŋɛ məyi mɔ abəkɛc ŋosoku, pəmɔ layidi ndɛ intəmpər' am mɔ.» ²⁴ Kɔ Abraham oloku: «Indɛrəm am ti.» ²⁵ Mba kɔ Abraham ɛnal Abimɛlɛk teta kəlɛmp nke acar a Abimɛlɛk ŋanabanɛ fənɔntər mɔ. ²⁶ Kɔ Abimɛlɛk oloku: «Inɔcərə fɛ nwɛ ɛnayɔ tɔyɔ tatəkɔ mɔ: Mənasənɛ f' em ti kəcərə, məkɔ məndesən' em ɔŋ ti kəcərə.» ²⁷ Kɔ Abraham ɛlɛk ŋkɛsiya, cir kɔ cənɔ, k'ɔsən yi Abimɛlɛk. Kɔ ŋaluksərnɛ kɔ ŋasɛk danapa mɛrən manan. ²⁸ Kɔ Abraham ɛŋcəmbər kəsək cir cəyɛcərə camət-mɛrən ca yɔcɔl yɔn. ²⁹ Kɔ Abimɛlɛk eyif Abraham: «Cir camət-mɛrən ca ake cɔ mənɔcəmbər kəsək-ɛ?» ³⁰ K'Abraham oloku Abimɛlɛk: «Məwosɛ kəban cir canɛ tɔyɔnɛ kəmentər a in' ɛnakay kəlɛmp kanɛ.» ³¹ Ti tɔ awɛnɛ tofo tatəkɔ «Bɛrsebɛ», bawo dəndɔ kəfo kanɔkɔ kɔ ŋanadɛrəmɛnɛ. ³² Kɔ ŋantənɛ kəsɛk danapa dəndɔ Bɛrsebɛ. Kɔ tɛyɛfɛ dəndɔ, Abimɛlɛk kɔ Pikɔl wəbɛ ka asɔdar ɔn ŋayɛfɛ, kɔ ŋalukus atɔf ŋa aPɛlɛsɛt. ³³ Kɔ Abraham ɔmbɔf abɛt * Bɛrsebɛ, k'ɔŋkɔrnɛ Kanu Kəpən nke kəntəlɛp doru o doru mɔ. ³⁴ K'Abraham ɛŋcɛpərənɛ tɛm tobolu atɔf ŋa aPɛlɛsɛt.

* **21:33** kətək nke kəwurɛnɛ «tumbunyi» mɔ.

22

Abraham owose kəlonne Kanu wan kən Isiyaka

¹ Nte mes mme mençepər mə, kə Kanu kəmbocər Abraham dərə, kə kəwe kə: «Abraham!» K'owosene ki: «In' ewe!» ² Kə Kanu kəloku: «Mələk oŋ wan kam sona Isiyaka, wəkəkə məmbətər mə. Məkə atəf ŋa Moriya dəndo, məkə məlonnen' em kə kəlonne ka kəcəf nde tərə mpe indekəmentər əm mə.»

³ Kə Abraham eyefe bət-bət suy k'engbək səfale sən kəbənda, k'elekene acar ən atəmp mərəŋ kə wan kən Isiyaka. Kə Abraham engbes tək nyə enakəcəfe polonne mə, k'entas nde kəfo kəŋkə Kanu kənamentər kə mə. ⁴ Tataka ta maas, kə Abraham eyekti kəro k'ənəŋk kəfo kəŋkə pəbəle. ⁵ K'oloku atəmp ən: «Nəyi nnə kə səfale. Isiyaka k'ina, kəpe kə sənder nde kəron kəkə-loŋne Kanu. Kə səlip-ε, səndebəp nu nnə.»

⁶ Kə Abraham elek tək nyə anakəcəfe polonne mə, k'esarəsər yi wan kən Isiyaka, kə nkən elek neŋc kə faka. Kə ŋasol mərəŋ maŋan kəkə. ⁷ Kə Isiyaka ewe kas Abraham k'eyif kə: «Papa!» Kə wəkəkə owose: «In' ewe, wan kem!» Kə Isiyaka oloku: «Neŋc də dandε kə tək, mba deke teŋkesiya təkə aŋkə-loŋne Kanu pacəf mə peyi-ε?» ⁸ Kə Abraham oloku: «Wan kem, Kanu ki sərka kəŋkə-səto teŋkesiya nte aŋkə-loŋne pacəf mə.»

Kə ŋasol mərəŋ maŋan sə kəkə. ⁹ Nte ŋambəp kəfo nke Kanu kənamentər kə mə, kə Abraham ələ dəkəlonne Kanu, k'omboc tək. K'əŋkot wan kən Isiyaka, k'edenər kə tək ya dəkəlonne kəron. ¹⁰ Kə Abraham entəŋc kəca k'elek faka kəkə-fay wan kən amera. ¹¹ Kə mələke ma Kanu Kəpəŋ mewe kə dərəŋc. Kə moloku: «Abraham! Abraham!» K'owose: «In' ewe!» ¹² Kə mələke moloku: «Ta mədenər wan kam kəca, ta məyə kə tes o tes, bawo iŋcəre oŋ ndəkəl a məŋnese Kanu, nte məntəfaten' em wan kam mə, wan kam sona.»

¹³ Kə Abraham eyekti fər k'ənəŋkne tadarəŋ aŋkesiya ŋorkun len ya ŋi yepətsərne dərəntəm. Kə Abraham əŋkə pələk aŋkesiya nŋe k'esəkpəre ŋi wan kən, k'olonne ŋi Kanu k'əŋcəf, k'esak wan kən. ¹⁴ Kə Abraham əsəŋ

tofo tatəkə tewe ta «Kanu Kəpəŋ Yire*.» Ti tə aŋloke məkə: «Nde tərə ta Kanu Kəpəŋ kəron, endekə-səto pəmarsene.»

¹⁵ Kə mələke ma Kanu Kəpəŋ məŋgbəkəre sə kəwe Abraham dərəŋc, ¹⁶ kə moloku: «Toloku ta Kanu Kəpəŋ inderəm' am ti, ina sərka! «Bawo məyə tantε, məfatene f' em wan kam sona Isiyaka, ¹⁷ indelas əm kəpocə pətət, indesəŋe afum am ŋala pəmə cəs ca dərəŋc kə asəŋc ŋa kəba kəsək. Yuruya yam † yendetasərne aterene aŋan. ¹⁸ Afum a doru fəp ŋandesəto kəpocə pətət teta yuruya yam, bawo məŋcəŋkəl dim dem.» ¹⁹ Kə Abraham oluksərne nde atəmp ən ŋəŋc-kar kə mə, kə ŋayefe kə ŋasol fəp faŋan kəkə Berseba, bawo Abraham Berseba enandε.

²⁰ Nte mes maməkə mençepər mə, k'ande paloku Abraham nte: Milka oŋkome sə weŋc Nahor awut arkun: ²¹ Huc wan kən wəcəkə-cəkə, Bus weŋc wərkun, Kemuhəl papa ka Aram, ²² Kesed, Haso, Pildas, Yid-laf kə Betuhəl. ²³ Kə Betuhəl oŋkom Rebeka. Awut arkun akanε camət-maas ŋə Milka enakome Nahor, weŋc ka Abraham. ²⁴ Kə wəlak' ən Rehuma, nkən sə enakome kə awut: Tebah, Kaham, Tahas, kə Mahaka.

23

Abraham kəwaye kən Sara kufu

¹ Kəwon ka Sara doru kənasəto meren 127, meren maməkə mə Sara enasəto doru.

² Sara enafi nde dare da Kiriyat-Harba, ti tə tatəkə Heberəŋ atəf ŋa Kanahan. Kə Abraham ender kətəŋne kəwup ka Sara, pəbok kə. ³ Kə Abraham eyefe pəsak wəran kən wəfi, k'oloku aHewy moloku mme: ⁴ «Wəcikəra iyəne, wəcepərēne tēm nnə ndoronu, nəpoc em tofo towupene nnə ndoronu, intam kəwup wəran kem, ibəlen' em kə.» ⁵ Kə aHewy ŋaloku Abraham: ⁶ «Məcəŋkəl su, Wəbe! Fum wəpəŋ wəka Kanu məyəne su daco. Məməmən kəfo nke kəmbət əm mə, məwup wəran kam dəkəwupene dosu daco. Ali fum əfədefatene dəkəwupene dən kəwup ka wəran kam.»

⁷ Kə Abraham eyefe k'ontontnēne afum a dətəf, aHewy fər kirin. ⁸ Kə Abraham oloku ŋa nte: «Kə nəwose a iwup wəran kem nnə

* 22:14 Kanu Kəpəŋ-Yire = «Wəbe Kanu əsəŋ pəmarsene.»

† 22:17 Yuruya yam = pəlay pa kəbənda ka dokom dam

ibalen' em kə-ε, nəcəŋkəl im, nəlukse tefan tem Hefəron, wan ka Sohar. ⁹ A pəsak em kumbun̄kum * ka Makpela nke kəyənε kən mə, nde dale dəkusu. Pəwayər im di gbeti mbε bentam kəsətə di mə, nte tən̄sən̄ε pəyənε di dəkəwupεnε dem nən̄a daco mə.»

¹⁰ Hefəron enandε aHewy daco. Kə Hefəron wəHewy oloku Abraham aHewy fər kirin̄ kə aŋε ŋaŋc-bere dare dan̄an dəkusun̄ka mə: ¹¹ «Ala, wəbe kem. Məcəŋkəl im! Isən̄ əm dale, k'isən̄ əm sə kumbun̄kum kəŋkə kəyi di mə. Isən̄ əm ki, fər ya awut a atəf n̄em kirin̄. Məwup di wəran kam.»

¹² Kə Abraham ontontn̄n̄ε afum aka dətəf. ¹³ K'oloku nte Hefəron, fər ya afum a dətəf kirin̄: «Məna sə məkafəle məcəŋkəl im! In̄sən̄ kəway ka dale! Məwosən' em ti, a idewup di wəran kem.» ¹⁴ Kə Hefəron oloku Abraham: ¹⁵ «Wəbe kem, məcəŋkəl im! Antəf ŋa gbeti mən̄cəmbəl 400, ake babəkə bəyənε ina kə məna daco-ε? Məwup di wəran kam!»

¹⁶ Nte Abraham ene moloku ma Hefəron mə, k'əsən̄ kə gbeti mbε enabon̄c mə, gbeti mən̄cəmbəl 400, fər ya aHewy kirin̄. Gbeti mən̄cəmbəl 400 babəkə, benayənε hake ŋa kəway ka antəf ŋaŋəkə tem tatəkə n̄n̄o acaməs ŋayi mə. ¹⁷ Kə təyənε oŋ dale da Hefəron nde deyī Makpela, pətəfərenε di kə Mamre mə, kəyεfε dale kəkə kumbun̄kum han̄ tək nyε yenacəmə dəkələn̄cər mə fəp, ¹⁸ kə yəyənε oŋ ya Abraham fər ya aHewy kirin̄ kə akə ŋaŋc-bere dare dadəkə dəkusun̄ka mə. ¹⁹ Nte ten̄cepər mə, kə Abraham owup wəran kən Sara nde kumbun̄kum ka dale da Makpela, nde pəntəfərenε kə Mamre mə, ti tə tatəkə Ebərən̄ atəf ŋa Kanahan. ²⁰ Dale kə kumbun̄kum nke kənayī di mə, kə pəyənε di oŋ dəkəwupεnε da Abraham nde enaway fər ya aHewy kirin̄ mə.

24

Kən̄εŋcənε ka Isiyaka kə Rebeka

¹ Abraham enasikər, meren mən̄ menabəle kətən̄c, Kanu Kəpən̄ kən̄apocε kə pətət fəp. ² Kə Abraham oloku wəcar kən̄ nwe enan̄an̄kanε kəwon̄ n̄n̄o ndərən̄ mə, nwe oŋclompəsε kə ca yən̄ mə: «Məder

kəca kam alən̄k n̄em tantəf, ³ Indesən̄' am kəderəm̄ Kanu Kəpən̄, Kanu nke kəyi dareŋc kə dantəf mə, ta məleke wan kem wəran wəKanahan, afum akan̄ε indε daco mə.

⁴ Mba məde məkə atəf n̄em nde dən̄kom dem, məleke di wan kem Isiyaka wəran.»

⁵ Kə wəcar kən̄ oloku kə: «Təl̄ma ta wəran əŋkə-wosε kəcεps' em darən̄ kəder ka n̄n̄o-ε, tem tatəkə ilukse wan kam atəf n̄n̄ε məyεfε mə ba?»

⁶ Kə Abraham oloku: «Ta məlukse wan kem dəndo de! ⁷ Kanu Kəpən̄ nke kəyi dareŋc mə, nke kəsən̄' em kəsak afum em kə dən̄kom dem mə, nke kəl̄ok-l̄okər im a kəderəm' em kəsən̄ ka atəf ŋaŋε afum em mə, n̄kən̄ sərka endesom̄ məleke məcəm' am fər kirin̄, dəndo mən̄dekə-l̄εke wan kem wəran mə.

⁸ Kə wəran əntəkəwosε kəcəm' am darən̄-ε, in̄aŋn̄en' am kəderəm̄ nke isən̄' am kəderəm̄ mə. Mba ta məlukse wan kem dəndo de!»

⁹ Kə wəcar enden̄ kəca wəbe kən̄ Abraham alən̄k tantəf, k'enderəmə kə teta moloku maməkə. ¹⁰ Kə wəcar el̄ek yəkəmə wəco yəkəmə ya wəbe kən̄ daco, k'əŋkə. Tenatən̄ne pətəmpər mes ma daka da wəbe kən̄.

¹¹ Nte embere Mesopotami nde dare da Nahor mə, k'ən̄cəp̄ yəkəmə suwu dare kəsək ta əmbəle kəl̄əmp̄ ka domun-ε, dec dərəfəy tem təkə aran ŋaŋwur kəkə-k̄et̄ domun̄ mə.

¹² K'ontola: «Məna Kanu Kəpən̄, Kanu ka wəbe kem Abraham, məmar im kən̄ən̄k ka paka m̄pe inten̄ mə, il̄etsen' am. Kə məyə ti-ε, məlasε wəbe kem Abraham layidi dəkə mən̄asən̄ kə mə.

¹³ In' ewε in̄cəmə n̄n̄o kəl̄əmp̄ kəsək mə, k'ayecəra a afum a dare ŋawur kədəket̄ domun-ε.

¹⁴ Pəyənε fə wəyecəra nwe indeloku fə: «Il̄etsen' am məti təbəl tam imun,» a wəkayī pəl̄ok' im: «Məmun, isən̄ sə yəkəmə yam yomun,» pəyənε a wəkakə məm̄pocε wəcar kam Isiyaka!

Tem tatəkə indecəre a məlasε wəbe kem Abraham layidi dəkə mən̄asən̄ kə mə.»

¹⁵ Enalip fε moloku, kə Rebeka wan ka Betuhel, wan-sə ka Milka kə Nahor wən̄c ka Abraham oŋwur pəgban̄ne təbəl tən̄.

¹⁶ Wəyecəra wətət teyi enayī, ta entacəre wərkun-ε, ali wərkun̄ wəkin̄ enacəre fε kə dərən̄. K'ontor dəkəl̄əmp̄ k'el̄as təbəl tən̄ k'em̄pe.

¹⁷ Kə wəcar eyekse kəkə-faynε kə, k'oloku kə: «Məpoc em domun̄ depic da təbəl tam, il̄etsen' am.»

¹⁸ Kə Rebeka oloku:

* 23:9 Bi yəkə yeyi nde mərə dantəf, nde ŋaŋcwupεnε cəkə-cəkə mə.

«Məmun, wəbe kem!» K'embelkər kətine kə təbəl tən, k'əsəñ kə domun, k'omun. ¹⁹Nte elip kəsəñ wəcar ka Abraham k'omun mə, k'oloku kə sə: «Indeketə yəkəmə yam domun yi sə yomun hañ pətəñne yi.» ²⁰K'embelkər kənenkəli domun deləpəs dəkəsəmp, k'eyəkse sə kəkə-kət domun dələma dəkələmp, k'ənketə yəkəmə fəp domun. ²¹Kə wəcar ka Abraham eyifne teta wəyecəra nwe dəbəkəc, kə pəyənə fə Kanu Kəpəñ kəyi kələmpse kə pəkət pən-ε.

²²Nte yəkəmə yelip kəmun mə, kə wərkun nwe elək kurundə ka kəma ka tənçəmbəl dəcə,* kə cəsora ca dəkəca mərəñ ca kəma ka mənçəmbəl wəco,† kəsora kin o kin k'əsəñ Rebeka. ²³Kə wərkun nwe eyif Rebeka: «An' okom əm-ε wəyecəra? Mələk' im ti iletsen' am. Səntam kəsətə kəfo dəkəcepərəne pibi, nde kələ ka papa kam?» ²⁴Kə Rebeka oloku: «Wan ka Betuhel iyənə, nwe Milka ənəkəmə Nahor mə.» ²⁵K'endenər: «Məmpələ kə yika yelərəm yeyi nənə ndorosu kə tofo tecepərəne pibi teyi sə di.» ²⁶Kə wərkun nwe ontontnənə Kanu Kəpəñ nke, ²⁷pəcloku: «İnkorkor əm mənə Kanu Kəpəñ nke, Kanu ka wəbe kem Abraham. Mənə nwe məntəsək kələs layidi nde mənəsəñ kə mə, məcyənə wəbe kem məfan mən fəp mə! Kanu Kəpəñ məsol' em kə mənker' em hañ nənə kələ ka awənç a wəbe kem Abraham.» ²⁸Kə wəyecəra eyəkse k'ənəkə pələmər mes maməkə fəp kərə nde ndərən. ²⁹Rebeka ənayə wənç wərkun pacwe kə Labağ. Kə wəkəkə eyəkse kəkə-məmən wərkun nwe, nde dəkələmp. ³⁰Labağ ənənəñke Rebeka kurundə kə cəsora dəwaca, k'ənənənə kə pəcloku: «Ti tə wərkun wəkəkə olək-ləkər əm.» Kə wənç wərkun wəkə Rebeka ender nda wərkun nwe, ənayə kələmp kəsək kə yəkəmə yən mə. ³¹Kə Labağ oloku: «Məder mənə nwe Kanu kəmpocə mə! Ta ake tə məndeyinə dabança-ε? İfəñ dəkələ k'ilompse yəkəmə yam tofo.» ³²Kə wərkun nwe emberə dəkələ. Kə Labağ ontore yəsare ya yəkəmə, k'əsəñ yi yika kə məmpələ. K'əsəñ wərkun nwe kə afum ənə ənasələ mə domun debikənə wəcək. ³³Kə tēyefə dənda k'ənçəmbərə kə

yeri. Mba k'oloku: «İfədi kərəsna paka, mənə iloku toloku nte inder kələku mə.» Kə Labağ oloku kə: «Mələku!»

³⁴K'oloku: «Awa. Wəcar ka Abraham iyənə. ³⁵Bel-bel bə Kanu kəmpocə wəbe kem pətət nwe əyənə fum wələl mə. Kanu kəmpocə kə yəcəl yəpəñ kə yefət, gbeti kə kəma, acar arkun kə aran, yəkəmə kə səfale. ³⁶Sara wəran ka wəbe kem ende pəkəmə kə wan wərkun detembərə dən disre. Wan wərkun wəkəkə, nənə wəbe kem əsəñ daka dən fəp. ³⁷Wəbe kem Abraham əsəñ' em kədərəm, kəc-loku: «Məfədetənə wan kem wəran ayecəra a Kanahan dəcə atəf nne iyi mə, ³⁸mba məde məkə nde iyefə mə, kor kosu disre, mətənə di wan kem wəran.» ³⁹K'iloku wəbe kem: «Tələm ta wəran əñkə-wosə kəcəps' em darəñ kəder nənə-ε.» ⁴⁰Kə wəbe kem olək' im: «Kanu Kəpəñ nke inçət fər kirin mə, kəndesom mələkə mən məbağ əm pəkət pam. Mələkə wan kem wəran nde kusunça kosu, pəyənə sə wəkə kor kosu.» ⁴¹Kə Abraham olək' im: «İndewur' am kədərəm kançə imbers' am fə məderəm mə, kə pəyi fə mənçə nde kor kosu a ta awos' am, kəsəñ ka wan wəran-ε inçənən' am kədərəm kançə.» ⁴²Nte imbəpna məkə nde dəkələmp mə, k'iloku: «Kanu Kəpəñ, Kanu ka wəbe kem Abraham, kə mənçəwosə kələmpəs em pəkət-ε, ⁴³in' əfə nwe iyi kələmp ka domun kəsək mə.» Wəyecəra nwe endewur kədəket domun mə, nwe indeloku: «Məpoc em domun depic da təbəl tam imun,» ⁴⁴a wəkəyi pələk' im: «Məbağ məmun mənə sərka, indəsəkətə yəkəmə yam!» Wəyecəra wəkəkə pəyənə nwe Kanu Kəpəñ kənçəmbərə wan ka wəbe kem Abraham mə! ⁴⁵İlipna fə ti kələkunə dəbəkəc, kə Rebeka oñwur pəğbañne təbəl dəkəbañça. K'ontor dəkələmp k'ənçət domun. K'iloku kə: «İletsen' am məpoc' em imun.» ⁴⁶K'embelkər kətin' em təbəl tən təkə ənçbañnəna mə, k'olok' im: «Məmun, indepocə sə yəkəmə yam yomun.» K'imun, k'ompocə sə yəkəmə yem kə yomun. ⁴⁷K'iyif kə: «An' okom əm-ε wəyecəra?» K'olok' im: «Wan ka Betuhel iyənə, wan-sə ka Nahor kə Milka.» K'imber kə kurundə dolələm kə cəsora dəwaca. ⁴⁸K'intontnənə

* **24:22** Delel da kurundə ka kəma kançə dənayənə «grammes» camət-tin. † **24:22** Delel da kəsora kin dənayənə «grammes» tasar tin kə tələma.

Kanu Kəpəŋ, k'iyekyekəs ki, Kanu ka wəbe kem Abraham, nkə kəsol' em kədəlek wan ka wəŋc idesəŋ kə Isiyaka wan ka nkən Abraham mə. ⁴⁹ Ndekəl oŋ kə pəyənə fə məwosə kələse wəbe kem Abraham pəsoku disrə, layidi nde mənəsəŋ kə mə, məsəŋ' em ti kəcərə, kə pəyənə fə ti-ε, ikə kəca kəmeriya, kə pəyi fə ti-ε, kətət.»

⁵⁰ Labaŋ kə Betuhəl ŋaloku: «Tes tantə nda Kanu Kəpəŋ tēyefə, səfətam kəloku ti tələm o tələm. ⁵¹ Rebeka əfə wəkawə fər yam kirin, məlek kə nəkə. Pəkə pəyənə wəran ka wan ka wəbe kam pəmə təkə Kanu Kəpəŋ kəloku ti mə.»

⁵² Ntə wəcar ka Abraham ene moloku maməkə mə, k'ontontnənə Kanu Kəpəŋ dəntəf. ⁵³ Kə wəcar k'Abraham owurə ca ya gbeti, ca ya kəma, kə yamos k'əsəŋ yi Rebeka, k'ompocə sə Labaŋ wəŋc wərkun wəka Rebeka kə kərə kəŋan pəlarəm. ⁵⁴ Ntə mes maməkə melip mə, wərkun nwe kə asol ən, kə ŋandi yeri kə ŋamun, kə ŋaŋceperənə pibi. Dec dendesək, ntə ŋayefə mə, kə wəcar nwe oloku: «Nəsak im iluksərənə nda wəbe kem.» ⁵⁵ Kə Labaŋ ŋaloku kə kərə: «Wan wəran pəyi nnə kərəsna mata wəco kə sənə. Kə teŋceper-ε, məntam kəkə.» ⁵⁶ Kə wərkun nwe oloku ŋa: «Ta nəsəŋ' em kəwon ka nnə, bawo Kanu Kəpəŋ kəlompəs em pəkət. Nəsak im ilukus ndena wəbe kem.» ⁵⁷ Kə Labaŋ ŋaloku kə kərə: «Səwe wan wəran, səyif kə təkə efaŋ mə.» ⁵⁸ Kə ŋawe Rebeka kə ŋayif kə: «Məfaŋ kəkə kə wərkun nwe ba?» Kə Rebeka owosə: «Ey.»

⁵⁹ Labaŋ kə kərə ŋasak Rebeka kə wəran nwe enabaŋ kə mə, wəcar ka Abraham kə asol ən kə ŋaŋkə. ⁶⁰ Kə ŋantolanə Rebeka kə ŋaloku kə:

«Məna wəkire kosu, məyənə wəka afum alarəm!

Məyənə fum nwe awut-sə ən ŋandətam aterənə am mə!»

⁶¹ Kə Rebeka eyefə kə acar ən ayecəra k'empesə yəkəme kəron, k'əŋcəme wərkun nwe darəŋ. Kə wəcar ka Abraham elək Rebeka kə ŋaŋkə.

⁶² Tətəŋnə Isiyaka pəluku kəyefə ka kələmp ka Lahay-Roy, pəndə nde atəf ŋa Nəkəf. ⁶³ Dəfəy dələma kə Isiyaka əŋkə dəŋkətəs dəkulum, endeyekti fər k'ənəŋk yəkəme yec-der. ⁶⁴ Rebeka endeyekti sə

fər k'ənəŋk Isiyaka, k'ontor yəkəme kəron. ⁶⁵ K'eyif wəcar ka Abraham: «Wərkun wərə əfə wəkawə nnə dəkulum nwe ender kəfaynə su mə?» ⁶⁶ Kə wəcar oloku kə: «Wəbe kem əfə.» K'elək kəloto kən k'əŋgbalərənə. Kə wəcar ka Abraham əlmər Isiyaka mes məkə enaceperənə mə fəp. ⁶⁷ Kə Isiyaka eŋkekərə Rebeka abal ŋa kərə Sara disrə. K'elək Rebeka k'əyənə wəran kən, k'əmbətər kə. Ti t' enəsəŋə Isiyaka pəwak kəpəl-pələs defi da kərə.

25

Defi da Abraham: Mewe ma yuruya yən nyə wəran kən Ketura enakome kə mə

¹ Kə Abraham elək sə wəran wələma, pacwe kə Ketura. ² Kə Ketura oŋkome kə awut arkun: Simraŋ, Yəksaŋ, Mediyaŋ, Madiyaŋ, Yisbak, kə Suwah. ³ Kə Yəksaŋ oŋkom Saba kə Dedəŋ. Awut arkun a Dedəŋ ŋanayənə afum a təf maas: 'Asuri, aLetusi kə aLeyumi. ⁴ Awut a Madiyaŋ ŋanayənə Hefah, Hefər, Henək, Abidah, kə Eldaha. Akaŋə ŋanayənə awut a Ketura.

⁵ Abraham enəsəŋ daka dən fəp Isiyaka. ⁶ Awut a alak' ən, k'ompocə ŋa, pəsəyēyī doru, k'əŋkekərə ŋa pəŋ pəbələnə ŋa wan kən Isiyaka, atəf ŋyē ŋyē ntende kəca nkə dec dəmpə mə. ⁷ Kəwon ka Abraham doru kənasətə meren 175. ⁸ Kə Abraham ontərə kifir, k'efi ntə eŋceperənə detem dobotu mə, pəbək, pənembərə mataka ma doru, k'əŋəŋkəl atem ən aŋə ŋanafi mə. ⁹ Isiyaka kə Səmayila awut a Abraham, ŋawup kə nde dəkəwupənə da Makpela, nde dalə da Hefəron wan ka Sohar wəHewy, pətəfərənə di kə Mamre. ¹⁰ Dalə dənayi nde Abraham enaway nnə aHewy ŋayi mə. Difə anawup Abraham kə wəran kən Sara. ¹¹ Ntə defi da Abraham deŋceper mə, kə Kanu kəmpocə wan kən Isiyaka nwe enandə nde kələmp ka Lahay-Roy kəsək mə.

¹² Awut a Səmayila ŋə akaŋə, Səmayila wan k'Abraham, nwe wan wəran wəMisira Akar wəcar ka Sara enakome Abraham mə. ¹³ Mewe ma awut a Səmayila məmə, təkə ŋanabəkənə mə: Nebayət (coco ca Səmayila), Kedar, Adbəl, Mibsam, ¹⁴ Misma, Dumah, Masa, ¹⁵ Hadad, Tema, Yetur, Nafis, kə Kedma. Awut a Səmayila ŋə akakə. ¹⁶ Mewe maŋan mə maməkə təndə taŋan

cagbo cagbo. Abe waco ko meran nanyi na kirin delay danan. ¹⁷ Kayi ka Samayila doru kanawon meren 137. K'ontore kifi, k'efi, k'ononkal atem on ako nanafi ma. ¹⁸ Afum a Samayila nanyi kayefe ka Hawila han Sur nse santefarne Misira ma, kaka ka kaca ka Asiri. Yuruya ya Samayila nanande natefarne awenja ana fap.

Tecereɛne ta Yakuba

25:19-36:43

Esay ko Yakuba

¹⁹ Afum a Isiyaka η' ane, wan ka Abraham. Abraham okom Isiyaka. ²⁰ Isiyaka enasoto meren 40 a k'endenenɛe Rebeka, wan waran waka Betuhel waka Aram waka Padaɗ-Aram, wakire ka Laban waka Aram. ²¹ Ko Isiyaka ontola Kanu Kapan teta waran kon, bawo enakom fe wan. Ko Kanu Kapan kane katola kon. Ko waran kon Rebeka embekas. ²² Ko awut nayefarene ko kor disre, ko Rebeka eyifne: «Ak' ender im tantε-ε?» K'onko pakorne Kanu Kapan. ²³ Ko Kanu kaloku ko: «Afum a taf meran nay' am dakor, afum meran akako nandegbeyene kawur am dakor. Afum a wakin nwe nandetaserne aka waka meran. Wabeki endeyi wafet wako dantaf.» ²⁴ Danjom don k'anank fo cberi ceyi ko dakor. ²⁵ Danjom don, ko wacoko-coko wader ela cfon ceyim daris pam wesen, k'awe ko Esay. ²⁶ Ko tenɛere, ko waka meran ender pampar atek na wacoko-coko. K'awe wakako Yakuba. Isiyaka pasoto tem tatoko on meren 60 a k'andekome ko awut akanje. ²⁷ Ko awut arkun anje nambek. Ko Esay ende payone wapan wotot, wabotar kayekse-yekse dakulum katen ka sem yepen, ko Yakuba nkon oyone wayi waka dare, watosimse dis pabotar kande d'abal. ²⁸ Isiyaka enabotar Esay bawo enabotar sem nye Esay enɛ-pen ma. Rebeka nkon pabotar Yakuba. ²⁹ Dosok daloma ko Yakuba onɛonɛ merɛ, ko Esay ender payefe dakulum dis dalal ko. ³⁰ Ko Esay oloku Yakuba: «Mepoc' em, ilɛtsen' am idi payim pam papoko bawo dis dalal im.» Ti to asone Esay tewe ta «Edam*». ³¹ Ko Yakuba oloku Esay: «Mawayar im mako dakacame da debeki dam.» ³² Ko Esay

oloku ko: «In' ewe ic-fi, ake dakacame da debeki dadako dendeɔ em-ε?» ³³ Ko Yakuba oloku: «Maderam' em karesna.» Ko Esay enderame Yakuba k'ewayar ko dakacame da debeki don. ³⁴ Ko Yakuba ompoce Esay kacom, ko menɛ mamoko. Ko Esay endi yeri yayoko, k'omun, k'eyefe k'onko. Tatako to Esay enagbal dakacame da debeki don.

26

Isiyaka ko Abimelek

¹ Ko dor dende deyi dotaf, nde denaciyanε ko dor dacoko-coko doko denayi di tem ta Abraham ma. Ko Isiyaka onko nda Abimelek, wabe ka aPeleɛet nde Kerar. ² Ko Kanu Kapan kawurar Isiyaka, ko kaloku ko: «Ta mator Misira, mayi ataf nne indebonɛar am ma. ³ Mande ataf naje. Isol' am, indepoc' am potot, bawo mana ko yuruya yam * η' indeson antaf naje fap. Inlas tem tatoko dim nde inason papa kam Abraham ma. ⁴ Indeyo yuruya yam yela pamo cas ca darenɛ. Indeson yuruya yam taf yaye fap. Afum a doru fap nade kaceten katola nno yuruya yam yeyi ma. ⁵ Abraham enacankal dim dem, pacame dapo dem daran, pampar moloku mem, palelas mefan mem ko sariye sem.»

⁶ Ko Isiyaka endε Kerar. ⁷ Nte afum a tofo tatoko nanɛyifat teta waran kon ma, pacloku na: «Wakire kem ofo.» Pac-nesε kaloku fo waran kon ofo, ta afum a tofo tatoko nadif ko, bawo Rebeka enatesε. ⁸ Nte kiyi kon kanɛ-won di ma, ko tosurene Abimelek wabe ka aPeleɛet pawure karo dawunder pac-moman, k'enank Isiyaka pac-cεcεne ko waran kon Rebeka. ⁹ Ko Abimelek ewe Isiyaka k'eyif ko: «Waran kam oyone waran nwe! Ake 'sone nte maloku su a wakire kam ofo ma?» Ko Isiyaka oloku ko: «Iloku ti kanese disre ta idefine teton.» ¹⁰ Ko Abimelek oloku ko: «Cake moyo su tantε? Papiɛ pacame waloma su daco nafantare ko waran kam, ko man' asone su ti kaciya.» ¹¹ Ko Abimelek ason dim dadako afum on fap, nte: «Mana nwe manɛbuɛne warkun nwe ko waran kon ma, andenar am sariye sa defi.»

* 25:30 «Edam» ti to tatoko «payim» * 26:3 delay dam

¹² Kɔ Isiyaka ɔmbɔf kɛren kanjɔ dɔtɔf k'entɛl 100 ta tɔkɔ ɛnabɔf mɔ, bawo Kanu Kɛpɔŋ kɛnapocɛ kɔ pɛtɔt. ¹³ Kɔ wɛrkun nwe ɔsɔtɔ daka, k'ɛmberɛnɛ kɛsɔtɔ daka hanj k'ɛnanjkanɛ kɛyɔnɛ wɛka daka wɛpɔŋ. ¹⁴ Isiyaka ɛnayɔ yɔcɔl yɛlarɛm: Cɛna, cir, njɛsiya, kɔ acar alarɛm, tɔsɔŋɛ aPɛlɛsɛt njayɔnɛ kɔ kɛraca.

Isiyaka kɛcaŋ kɛn danapa kɔ Abimɛlɛk

¹⁵ Cɛlɛmp nɛɛ acar a kas Abraham njanakay kiyi kɛn dɔru mɔ, kɔ aPɛlɛsɛt njamɛntɛn ci, kɔ njalas ci kɛbof. ¹⁶ Kɔ Abimɛlɛk oloku Isiyaka: «Mɛyɛfɛ ndorosu mɛkɔ bawo mɛmbɛk su fɛnɔntɛr.» ¹⁷ Kɔ Isiyaka ɛyɛfɛ di, k'ɔnjɔ pɛyi nde mɔrɔ dacɔ nde Kerar, nde ɛnandɛ cɔkɔ-cɔkɔ mɔ. ¹⁸ Kɔ Isiyaka ɔngbɔkɛrɛ sɔ kɛkay cɛlɛmp nɛɛ anakay tɛm ta kas Abraham, a kɔ aPɛlɛsɛt njamɛntɛn ci kɛcɛpɛr ka defɛ da Abraham mɔ. K'ewɛ sɔ ci mɛwɛ mɛkɔ kas ɛnawɛ ci mɔ. ¹⁹ Kɔ acar a Isiyaka njanjay sɔ kɛlɛmp kɛlɔma, dɛndo mɔrɔ dacɔ, kɔ njambɛp ki disrɛ domun dɔtɔt. ²⁰ Akɛk a yɔcɔl ya dare da Kerar njanjan akɛk a yɔcɔl ya Isiyaka kɛcɔp, njac-simɛ kɛlɛmp, kɔ njaloku: «Kɛlɛmp kanjɛ kosu kɔ.» Kɔ Isiyaka ewɛ kɛlɛmp kanjɔ Esɛk, bawo afum njanagbɛkɛlɛnɛ ta ki kɔ nkɛn. ²¹ Kɔ acar a Isiyaka njaluksɛrɛnɛ sɔ kɛkay kɛlɛmp kɛlɔma nɛɛ anagbɛkɛlɛnɛ sɔ taka ki mɔ, k'ewɛ ki Sitna. ²² K'ɛlinj sanjka sɔn dɛndo, k'ɔnjɔ pɛkay sɔ kɛlɛmp kɛlɔma nɛɛ anatɔgbɛkɛlɛnɛ ta ki mɔ, k'ewɛ ki Rehobɔt, bawo, ɔnjɔloku: Kanu Kɛpɔŋ kɛyac su, kɛsikɛli su, kɛdɛsɔtɔ fɛnɔntɛr atɔf njanɛ. ²³ Kɔ Isiyaka ɛmpɛrɛnɛ Bɛrsebɛ. ²⁴ Kɔ Kanu Kɛpɔŋ kɛwɛrɛr kɔ pibi papɔkɔ, kɔ kɛloku kɔ: «In' ɔyɔnɛ Kanu ka papa kam Abraham. Ta mɛnɛsɛ, bawo isol' am, indɛpoc' am pɛtɔt, indɛyɔ sɔ yuruya yam njala, tɛta wɛcar kem Abraham.» ²⁵ Kɔ Isiyaka ɛnjɛmbɛr di dɛkɛlɔŋnɛ k'ɔkɔrɛnɛ tɛwɛ ta Kanu Kɛpɔŋ. K'ɛnjɛmbɛr sɔ di abal, kɔ acar ɔn njanjay sɔ di kɛlɛmp.

²⁶ Kɔ Abimɛlɛk ɛyɛfɛ Kerar kɛkɔ-nɛnjɔ nkɛn Isiyaka njasol kɔ Ahusat wanapa kɛn, kɔ Pikɔl wɛbɛ wɛka asɔdar ɔn. ²⁷ Kɔ Isiyaka ɛyif njɛ: «Ta ake tɔ nɛnderɛnɛ nnɔ nderɛm-ɛ, bawo nɛntɛr im, kɔ nɛmbɛlɛs im nde ndoronu?» ²⁸ Kɔ njaloku kɔ: «Sɛnɛnjɔ bel-bel fɔ Kanu Kɛpɔŋ kɛsol am. Ti tɔ sɛloke:

Fɔ padɛrɛmɛnɛ, ti tɔ tatɔkɔ mɛna kɔ sɛna, patɔŋnɛ pacɛnjɔs danapa. ²⁹ Ntɛ tendɛsɔŋɛ ta mɛyɔ su ali pɛlɛc pin, pɛmɔ tɔkɔ sɛnatɔyɔ ɛm pɛlɛc, kɔ sɛyɔ ɛm pɛtɔt hanj kɔ sɛsak ɛm kɔ mɛnjɔ pɛforu disrɛ mɔ. Nɛkɛl ɔnj Kanu Kɛpɔŋ kɛmpoc' am.» ³⁰ Kɔ Isiyaka ɔmboɛɛ njɛ kɛsɛta, kɔ njandi yɛri kɔ njamun. ³¹ Kɔ njayɛfɛ bɛt-bɛt suy kɔ njanderɛmɛnɛ. Kɔ Isiyaka ɛsak njɛ kɔ njalukus kɔ njasak Isak pɛforu disrɛ.

³² Dɔsɔk din dadɔkɔ dɔ acar a Isiyaka njander njaloku kɔ tɛta kɛlɛmp kanjɔ njanakay mɔ, kɔ njaloku kɔ: «Sɛsɔtɔ domun.» ³³ Kɔ Isiyaka ewɛ kɛlɛmp kanjɔ Sibɛya. Ti tɔsɔŋɛ ntɛ anjwɛnɛ dare dadɔkɔ Bɛrsebɛ hanj mɔkɔ mɔ.

Esay kɛnɛncɛ kɛn

³⁴ Esay kɛsɔtɔ kɛn merɛn 40, k'ɛlɛk aran aHewy, pac-wɛ njɛ Sudit wan ka Beri kɔ Basmat wan ka Elɔn. ³⁵ Kɔ aran aHitara akanjɛ mɛrɛnj njawonɔs Isiyaka kɔ Rebɛka dis.

27

Yakuba kɛsɔtɔ kɛn kɛtolanɛ nɛɛ pɛnamar Esay kɛsɔtɔ mɔ

¹ Isiyaka ɔnjɛ-yɔnɛ wɛtɛm, fɔr yɔc-lɔl kɔ hanj kɔ tɛlɛpsɛr kɔ kɛtɔnɛnjɔ. K'ewɛ wan kɛn wɛcɔkɔ-cɔkɔ Esay, k'oloku kɔ: «Wan kem!» Kɔ Esay owosɛ: «In' ɛwɛ!» ² Kɔ Isiyaka ɔngbɔkɛrɛ: «Iyɔnɛ wɛtɛm, injɛrɛ fɛ dɔsɔk dem defɛ. ³ Mɛlɛk ɔnj yɛpɛnɛ yam, abom njam kɔ ambɛnjɛrɛn, mɛkɔ dɛkulum mɛkɔ mɛpɛn' em wɛsɛm. ⁴ Mɛlɔmpɛs' em peri pɛmɔ tɔkɔ imbɔtɛr ti mɔ. Mɛkɛr' em pi, idi, ntɛ tɔnjɔŋɛ ina yati itolan' am pɛtɔt a ic-fi mɔ.» ⁵ Rebɛka pɛc-cɛnjɔkɛl tɔkɔ Isiyaka ɔnjɛ-loku wan kɛn Esay mɔ. Kɔ Esay ɔnjɔ dɛkulum kɛkɔ-pɛn wɛsɛm, pɛkɛrɛ.

⁶ Kɔ Rebɛka oloku wan kɛn Yakuba: «Ntɛ t' ine. Papa kam pɛcloku wɛnjɛ ɛm Esay: ⁷ «Mɛkɛr' em wɛsɛm. Mɛlɔmpɛs' em peri mpɛ indedi, itolan' am pɛtɔt nde Kanu Kɛpɔŋ kɛyi mɔ, a ic-fi.» ⁸ Nɛkɛl ɔnj wan kem mɛcɛnjɔkɛl dim dem, mɛyɔ tɔkɔ indɛlɔk ɛm mɔ. ⁹ Mɛkɔ mɛlɛk' em nde yɔcɔl dacɔ, mir mɔtɔt mɛrɛnj. Ilompɛ papa kam peri pɛtɔt pɛmɔ tɔkɔ ɔmbɔtɛr pi mɔ. ¹⁰ Mɛndɛkɛnɛ papa kam peri papɔkɔ, ntɛ tɔnjɔŋɛ pɛtolan' am pɛtɔt a pɛc-fi mɔ.» ¹¹ Kɔ Yakuba oloku

kerε Rebeka: «Ey, mba wεηc im Esay elα cəfon dərıs, k'ina iyə fε ci. ¹² Tələma papa wəkem pəkə-wakəs im dis, endecər' em kətəlop təsəη' em kəsətə pələc ta isətə pətət-ε.» ¹³ Kə kerε oloku kə: «Təyənε fə pələc papəkə peder im! Məcəηkəl gbəcərəm dim dem. Məkə məker' em mir.» ¹⁴ Kə Yakuba əηkə pələk mir, k'əηkerε iya kən. Kə iya kən olompəs peri, pəmə təkə papa kən enabətər pi mə. ¹⁵ Kə Rebeka elək yamos ya Esay wan kən wəcəkə-cəkə, yamos yətət yəkə enatam kəsətə daker mə, k'əsəη yi wan kən wələpəs Yakuba k'embernε. ¹⁶ K'əηkump Yakuba akata ηa mir məkə ηanadif mə dəwaca kə dəkilim, kəbər ka mofə məkə menatəyə cəfon mə. ¹⁷ Kə Rebeka əsəη wan kən Yakuba peri pəkə enalompəs mə, kə kəcəm. ¹⁸ Kə Yakuba əηkə nde papa kən eyi mə, k'oloku: «Papa wəkem!» Kə Isiyaka owosε: «In' εwε. Mən' an' əfə-ε, Wan kem?» ¹⁹ Kə Yakuba oloku kas: «In' əfə Esay wan kam wəcəkə-cəkə. Iyə təkə məlokun' em mə. Məyεfε ilətsen' am, məndε məsəm wεsəm wem, nte təηsəηε mənə yati mətolan' em pətət mə.» ²⁰ Kə Isiyaka oloku wan kən: «Mba məyənək kəsətə wεsəm wan kem!» Kə Yakuba oloku: «Kanu Kəpəη kam kəkər' em wi.» ²¹ Kə Isiyaka oloku Yakuba: «Məcəηnε oη wan kem, iwakəs əm, icərə kə pəyənε fə wan kem Esay əfə-ε.» ²² Kə Yakuba ələtərne kas Isiyaka, k'εwakəs kə k'oloku: «Dim dandε da Yakuba də, mba waca wawε wa Esay wə.» ²³ Isiyaka enanepəl fε kə. Bawo waca wən wənala cəfon pəmə waca wa wεηc Esay, k'ontolanε kə pətət. ²⁴ K'oloku: «Mən' əfə mənə wan kem Esay?» Kə Yakuba owosεnε kə fə: «Ey.» ²⁵ Kə Isiyaka oloku: «Məber' em isəm wεsəm wa wan kem, nte təηsəηε, ina yati itolan' am pətət mə.» Kə Yakuba emberε Isiyaka yeri k'endi, k'əηkerε kə sə member k'omun. ²⁶ Kə kas Isiyaka oloku sə: «Məcəηnε məcup im wan kem.» ²⁷ Kə Yakuba əηcəηnε, k'əηcup kə. Kə Isiyaka ene ambəηc ηa yamos ya Esay. K'ontolanε kə nte: «Ey, ambəηc ηa wan kem ηeyi pəmə ambəηc ηa dalε ndε Kanu Kəpəη kəmposε pətət mə. ²⁸ Kanu kəsəη əm pəcəηki pa darenj kə daka da dəntəf: Malə kə member pələrəm!

* 27:37 f. «blé»

²⁹ Kanu Kəpəη kəsəηε, afum ηay' əm dəntəf, Kanu kəsəηε afum ηatəntnən' am! Kanu kəsəηε məyi awεηc əm aηa kəpəη, Kanu kəsəηε awut a iya kam ηatəntnən' am dəntəf! Kanu kəsəη pələc, wəkə εηfan' am pələc mə, Kanu kəsəη pətət wəkə εηfan' am pətət mə.» ³⁰ Isiyaka enadelip kətolanε Yakuba, Yakuba endeyεfε kas dəntəf, kə wεηc Esay emberε pəyεfε dəkəpən. ³¹ Kə Esay olompəs sə peri k'əηkenε kas Isiyaka. K'oloku kas: «Papa məyεfε məsəm wεsəm wa wan kam, nte təηsəηε mətolan' em pətət mənə yati mə.» ³² Kə kas Isiyaka oloku kə: «Mən' an' əfə-ε?» Kə Esay oloku kə: «In' əfə wan kam wəcəkə-cəkə Esay.» ³³ Kə pəyi Isiyaka yama-yama, yama-yama yəpəη k'oloku: «An' əkə pəpən wεsəm k'əηker' em-ε? Isəm yi a kə məndeder, intolanε kə pətət. Kətola pətət kəlip kəsumpər kə.» ³⁴ Nte Esay ene moloku ma kas mə, k'ember kəbebe, k'əηkulε-kulε pəpəη, k'oloku kas: «Ina sə mətolan' em pətət Papa.» ³⁵ Kə Isiyaka oloku kə: «Wεηc əm enderεnε cəkətə k'elεk kətolanε pətət kam.» ³⁶ Kə Esay oloku: «Cepə nte asəη kə tewe ta Yakuba mə, ti t' εηnempəs' em haη kəmərəη? Enabaηər im təkə dəcəmε da debeki dem. Kə pəndesəyi tantε k'əηlekər im sə kətolanε pətət kem.» Kə Esay endenər: «Papa, məmənəkərne fε sə kətolanε pətət kələma, məsəη im ki?» ³⁷ Kə Isiyaka oloku Esay: «Isəη kə kiyi kam kəpəη, k'isəη kə awεηc aηa fəp kiyi kə dəntəf, k'isəη kə bələ* kə member. Cəke cə indeyənε mənə-ε, wan kem?» ³⁸ Kə Esay eyif kas: «Kətola pətət kin kaηkə gboη kə məyə ba, Papa? Ina sə mətolan' em pətət, Papa!» Kə Esay eyεfε kəbok. ³⁹ Kə kas Isiyaka oloku kə: «Mənəηk! Dəkəndε dam dəfədeyə daka da dəntəf Kə pəcəηki mpe pəηyεfε darenj mə. ⁴⁰ Dakma dam dendedəsəm doru, Məndeyi wεηc əm dəntəf. Məndeyi tam taciηa Fənəntər fam fəndesəηε, məc-cer kə məfan mən.»

Kəkə ka Yakuba

⁴¹ Kə Esay emənke Yakuba metelε, teta kətolanε pətət nkε kas enatolanε Yakuba

mə. Esay pəc-cəpəsne dəbəkəc, «Mataka ma defi da papa wəkem məmbələ fe sə. Indedif wənç im Yakuba.» ⁴² K'anjə payemsene Esay nno iya kən Rebeka eyi mə. Kə Rebeka ewe wan kən Yakuba, k'oloku kə: «Məne nte wənç əm Esay efanj kəluks' am ayek mə, a pədif əm. ⁴³ Awa wan kem, məcənkəl im! Məyefe, məkə məgbəpnə ndena wənç im wərkun Laban nde Haran. ⁴⁴ Məkə məyi di mataka, hanj metele ma wənç əm melip. ⁴⁵ Kə metele ma wənç əm mendelip-ε, pəpələrne pəcuypəkə məyəkə mə, indew' am məder. Ta ake tə indəbutə nu mərənj monu dəsək din-ε?»

Kəyeksə ka Yakuba Pəkə Mesopotami

⁴⁶ Kə Rebeka oloku Isiyaka: «Doru dənçgbəf im teta awut aran aHewy. Kə Yakuba enənçə wəHewy, wan wəran wəka dətəf pəmə akanjε, ake indəsəyə oñ doru-ε?»

28

¹ Kə Isiyaka ewe Yakuba, k'ontolanε kə pətət, k'osom kə nte: «Ta mənənçə wəran wəka Kanahan. ² Məyefe. Məkə Padañ-Aram, ndena papa ka iya kam. Mələk di wəran awut aran a ηçək' am Laban dəc. ³ Kanu Kəpən nke kəntam mes fəp doru mə kəpoc' am pətət, kəsən əm dokombəra, kəsən' am məla nte tənşənε məyənε afum alarəm mə! ⁴ Pəsən əm kətolanε pətət ka Abraham, məna kə yuruya yam nte tənşənε atəf ηanjε məyi decikəra mə, ηey' əm dəwaca pəmə təkə Kanu Kəpən kənasən ηi Abraham mə.» ⁵ Kə Isiyaka esak Yakuba k'ənçə Padañ-Aram, ndena Laban wan ka Betuhəl, wəAram, wənç wərkun wəka Rebeka, iya wəka Yakuba kə Esay. ⁶ Kə Esay enənç fə Isiyaka ontolanε Yakuba pətət, k'oloku kə kəkə sə Padañ-Aram pəkətən wəran, mba nte Isiyaka oñç-tolanε kə mə, enasom kə nte: «Ta mənənçə wəran wəka Kanahan de.» ⁷ Yakuba enane moloku ma kas kə kere, k'ənçə Padañ-Aram. ⁸ Kə Esay enənç fə mes ma awut aran aka Kanahan mənabət fe papa kən Isiyaka. ⁹ Kə Esay ənçə ndena Səmayila, k'elek di wəran pac-we kə Mahalat, wan wəran wəka Səmayila wan k'Abraham, wəkire ka Nebayət, kəberene ka aran aHewy akə enayə mə.

Kəwəpəpə ka Yakuba

¹⁰ Kə Yakuba eyefe Berseba k'ənçə Haran. ¹¹ K'embəp tofo tələma k'endire di, bawo dec dənələpε kə. K'elek tasar tin ta kəfo kançə, k'efakene pi, k'efəntərə kəfo kançə. ¹² K'ewerəp. K'enənç same səcəmə dəntəf domp da si doc-ğbuñene kəm məleke a Kanu məc-fəranç si, məc-pε, moc-tor. ¹³ Kə Kanu Kəpən kəcəmə same sasəkə darenç. Kə kəloku: «In' əyənε Kanu Kəpən, Kanu k'Abraham papa kam, kə Kanu ka Isiyaka. Antəf ηançəkə məfəntərə mə, indəsən əm ηi məna kə yuruya yam. ¹⁴ Yuruya yam ηendela pəmə kəbof ka dəntəf. Məndewəkələs dəkəndε dam kəca kətət kə kəmeriya, nde dec dəmpε mə kə nde dənçkalε mə. Afum a doru fəp ηande ηactənər əm kətolanε pətət kə yuruya yam. ¹⁵ Ina yati in' osol' am, inde ic-bum əm kəca nke o nke mənçə mə, indeker' am atəf ηançε, bawo ifəsak əm ta intalas tantε inçlok' əm mə.» ¹⁶ Kə Yakuba entime dəmere, k'oloku: «Tələma Kanu Kəpən kəyi nno tofo tantε, kə intənacərə til!» ¹⁷ K'enesε k'oloku: «Mba tofo təyə wəy-wəy! Pənçiyane fe dε kə kələ ka Kanu, kusunçka ka darenç kə!» ¹⁸ Kə Yakuba eyefe bət-bət suy, k'elek tasar təkə enafakene domp mə, k'ənçəmbər pi, k'olonçər pi moro. ¹⁹ Kə Yakuba ewe tofo tatəkə Betel, mba dare dadəkə dənənənçene dəyə tewe ta Lus. ²⁰ Kə Yakuba ontola pəc-loku: «Kə pəyənε fə Kanu kəsəl' em kəc-bum im dəpə nde inçət mə, kə pəyənε fə kənşən im kəcom kem kəsəm, kəsən im sə yamos ibərne-ε, ²¹ K'ilukus pəforu disre nde kələ ka papa wəkem-ε, awa Kanu Kəpən kəndeyənε Kanu kem. ²² Tasar tantε inçəmbər mə, pəndeyənε kələ ka Kanu. Indəsən əm farile fa mpε o mpε məndəkə-sən im mə.»

29

Yakuba kəbərəne kə Rasel

¹ Kə Yakuba eyefe kəkət kəkə ka atəf ηa awut a nde dec dəmpε mə. ² Kə Yakuba enənç kələmp dəndo dəkulum, kə yəcəl yefet-yefet yolonkanε mofə maas yəcəmə kələmp kançə kəsək, bawo kələmp kançə kə yəcəl yonç-mun. Tasar mpε pənayi kələmp dəkusu mə pənabek. ³ Difə yəcəl fəp yənçəpənε. Pəbiñkəli tasar pəpəkə anaboc kələmp dəkusu mə, cir kə ηkesiya

yomun. Kə yelip-ε paluksε tasar papəkə sə kələmp dəkusu. ⁴ Kə Yakuba eyif akək yəcəl: «Awənc im anə, aka deke nə nəyənε-ε?» Kə akakə nəloku kə: «Aka Haran nə səyənε.» ⁵ Kə Yakuba eyif nə: «Nənçərə Laban, wan ka Nahor?» Kə nəwosε: «Ey, sənçərə kə.» ⁶ K'eyif nə: «Cəke cə pəyi kə-ε?» Kə akakə nəloku kə: «Daka o daka! Wan kən wəran Rasel ender wəkə kə yəcəl yefet-yefet.» ⁷ Kə Yakuba oloku nə: «Dec dəsərək kərəsna. Təm tolonka yəcəl tentabəp fε. Nəsən yəcəl domun, kə nəlip-ε nəkekərə yi kərəsna yəkə səmət.» ⁸ Kə nəloku kə: «Səfətam ti, kə yəcəl fəp yəntolonkanε-ε, bawo ti tə səmbinçəli tasar nte anşunçε kələmp mə, a yəcəl yefet-yefet yomun.» ⁹ Yakuba eyi kələk-lokər akək, kə Rasel embərə kə yəcəl yefet-yefet ya kas, bawo Rasel wəkək enayi. ¹⁰ Nte Yakuba ənənç Rasel, wan wəran wəka Laban, kə yəcəl yefet-yefet ya Laban mə, k'ənçənε, k'embinçəli tasar tatəkə anç-sunçε kələmp mə, kə yəcəl yefet-yefet ya Laban yomun. ¹¹ Kə Yakuba oñcup Rasel, k'eyefε kəfək. ¹² Kə Yakuba oloku Rasel: «Fum ka papa kam iyənε, wan ka Rebeka iyənε.» Kə Rasel eyeksε kəkə-loku ti kas Laban. ¹³ Nte Laban ene kəder ka Yakuba wan ka wəkire kən mə, k'eyeksε k'ende pəsapnε Yakuba, k'emakərənε kə. Kə Laban ənçəkərə kə nde kələ kən, kə Yakuba ələmə kə mes məkə mənasətə kə mə fəp. ¹⁴ Kə Laban oloku kə: «Kance kəsoku pəs kə: Mecir min mə səmpənε!» Kə Yakuba eyi ndena Laban nif nın.

Kənçε ka Yakuba kəməən

¹⁵ Kə Laban ende pələku Yakuba: «Bawo fum kem məyənε, məfədebəc' em kifəli? Məbonçər im daka ndε məfan da kəway kam mə.» ¹⁶ Laban enayə ayecərə məən: Tewe ta Bəmbə bən tənayənε Leya, kə Cayi cən Rasel. ¹⁷ Leya enatesε fər dəkəro, mba Rasel ənənçkanε kətesε. ¹⁸ Rasel ənabət Yakuba mes. Kə Yakuba oloku Laban: «İndebəcəm meren camət-məən, teta wan kam wəran Cayi: Rasel.» ¹⁹ Kə Laban oloku kə: «Kəsən əm kə kənçepər im təkə inçə-sən kə wərkun wəcuru mə. Məyi nno nderem!» ²⁰ Kə Yakuba embəcə Laban meren camət-məən teta Rasel. Kə meren camət-məən məməkə meyi, Yakuba dəfər

pəmə mataka, bawo Rasel ənabət kə mes. ²¹ Kə Yakuba ende pələku Laban: «Məsən im wəran wəkem bawo tēm tēm ta yəbəc telip, ifan kənçε kə.» ²² Kə Laban ewe aka tofo tatəkə fəp, kə nambərənε k'omboc kəsata. ²³ Pəndeyi dəfəy, k'ələk wan kən wəran Leya k'ənçənε Yakuba, kə Yakuba ənçε kə. ²⁴ Kə Laban əsən wan kən wəran Leya wəcər wəran nwe ançwe Silpa mə. ²⁵ Dec dendesək, kə Yakuba ənənç fə Leya asən kə. K'oloku Laban: «Cəke cə məyə em nte? Bafə teta Rasel t' imbəc' am? Ta ake tə məntinçər' em-ε?» ²⁶ Kə Laban oloku: «Afəsən səna ndorosu Cayi, ta antasən Bəmbə-ε. ²⁷ Mələpəs tataka toluksər kə Bəmbə, a sədesən əm sə Cayi kə məndewosε sə kəbəc' em tetən meren camət-məən-ε.» ²⁸ Kə Yakuba əyə tatəkə, k'ələpəs tataka toluksər kə Leya, kə Laban əsən kə sə wan kən wəran Rasel. ²⁹ Kə Laban ələk wəcər kən Bilha k'əsən kə Rasel. ³⁰ Kə Yakuba ənçε sə Rasel nwe ənabət kə mes, pətəs Leya mə. K'embəcə sə Laban meren camət-məən.

Awut a Yakuba

³¹ Kə Kanu Kəənç kənənç fə ambətər fε Leya pəmə Rasel, kə kəsən Leya dokombəra. Kə kəsumpər Rasel dokombəra. ³² Kə Leya embəkəs. K'ənçəm wan wərkun, k'ewe wan kakə Ruben. Ti tə tatəkə nno eyi mə, «Kanu Kəənç kənənç kələpəs kem. Ndekal oñ, wos im endebətər im.» ³³ K'ənçəkərə sə kəmbəkəs, k'ənçəm sə wan wərkun. Kə Leya oloku fə: «Kanu Kəənç kəne a ambətər f' em, kə kəsən im sə wəkawε.» Kə Leya əsən wəkəkə tewe ta Simən. ³⁴ Kə Leya oluksərnε k'embəkəs, k'ənçəm wan wərkun sə. K'oloku: «Tantε tan, wos im endegbəkər' em, bawo inçome kə awut arkun maas. It' anasənε wan wəkəkə tewe ta Levi.» ³⁵ K'embəkəs sə k'ənçəm wan wərkun sə. K'oloku: «Tantε tan indekorkoru Kanu Kəənç.» It' enawənε wan wəkəkə tewe ta Yuda. Kə Leya əsak oñ, kəkom.

30

¹ Nte Rasel ənənç fə eyi fε kəkome Yakuba mə, k'əyənε wənç wəran Leya kəraca. Kə Rasel oloku Yakuba: «Məsən im awut kə pəyi fε ti-ε, inçfi!» ² Kə pəntelε Yakuba nno

Rasel eyi mā, k'oloku: «Incamē dakacame da Kanu, nke kantsōn am dokombāra mā?»³ Kō Rasel oloku: «Wacar kem wāran Bilha ewe, mēfētāre kō nkān nte tōnsōnē pāsōtō wan mā. Nnō suwu sem s' endekom wan wākakō, pāsōn' em kāyō wan.»⁴ Kō Rasel sōn Yakuba wacar kōn wāran Bilha. Kō Yakuba ōkō kō, ⁵ Kō Bilha embekās, k'ōnkome Yakuba wan warkun. ⁶ Kō Rasel oloku: «Kanu Kāpōn kāmboč' em kiti, kō kanesō dim dem, kāmboč' em wan warkun.» It' enasōnē wan wākakō tewe ta Dan. ⁷ Kō Bilha wacar ka Rasel, ōngbōkārē sō kōbekās, k'ōnkome Yakuba wan warkun ta mērēn. ⁸ Kō Rasel oloku: «Kanu kāmā im kāsīmās kō wēnc im wāran Leya, k'intam kō.» Kō Rasel sōn wan wākakō tewe ta Naftali. ⁹ Nte Leya enānk fō esak kōkom mā, k'ēlek wacar kōn Silpa k'ōsōn kō Yakuba pānēncē. ¹⁰ Kō Silpa wacar ka Leya ōnkome Yakuba wan warkun. ¹¹ Kō Leya oloku fō: «Pābotu pender!» Kō Leya sōn wan wākakō tewe ta Kadu. ¹² Silpa wacar ka Leya ōngbōkārē sō kōkomē Yakuba wan warkun ta mērēn. ¹³ Kō Leya oloku: «Mba pāmbōt im! Ey, aran nānde nāc-kul' em ōn fō pāmbōt am.» K'ōsōn wan kākō tewe ta Aser.

¹⁴ Dāsōk dālōma katēla kōnāyi, kō Ruben ōkō dālē. K'ōnkō pāsōtō di yeri yokom yōlōmā*, k'ēnkārē yi iya kōn Leya. Kō Rasel oloku Leya: «Iletsēn' am, māpōč' em yokom yōlōma nyē wan kam ēnkēr' am mā.»¹⁵ Kō Leya oloku Rasel: «Pāntōnē f' am nte māmānār im wos im mā, mēnē māsōtō sō yeri ya wan kem?» Kō Rasel oloku Leya: «Awa! Ndaram ende mākō fētārē, kāway ka yeri ya wan kam.»¹⁶ Dōfōy dēndebāp, nte Yakuba eyēfē dālē mā, kō Leya ōkō pāfaynē kō, k'oloku Yakuba: «Nnō nderem mānde mākō fētārē, bawō kāsōtō kam pibi pōmākō, mēnē nte isākpārē pi yeri yōlōma ya dālē nyē wan kem ēnkērēna mā.» Kō Yakuba nāfētārē pibi pāpōkō kō Leya. ¹⁷ Kō Kanu kāmān Leya, k'embekās. K'ōnkome Yakuba wan warkun wākā kōcamōt. ¹⁸ Kō Leya oloku: «Kanu kāsōn im kāway kem. Ina nwe ilēk wacar kem wāran k'isōn kō wos im mā.» Kō Leya ewe wan wākakō Isakar. ¹⁹ Kō Leya endesō pābekās, k'ōnkome Yakuba sō

wan warkun wākā camōt-tin. ²⁰ Kō Leya oloku: «Kanu Kāpōn kāmboč' em! Tante tān, wos im endeyi tofō tin k'ina, bawō inkomē kō awut arkun camōt-tin.» Kō Leya ewe wan wākakō Sabulon. ²¹ Kō Leya embekās, k'ōnkōm wan wāran nwe enasōn tewe ta Dina mā. ²² Kō Kanu kānde kōcem-cēmne Rasel, kō kāmān kō kō kāsōn kō dokombāra. ²³ Kō Rasel ende pābekās, k'ōnkōm wan warkun. K'oloku: «Kanu Kāpōn kilin im malap.» ²⁴ Kō Rasel ewe wan kōn wākakō Isifu, k'oloku: «Kanu Kāpōn kōberēn' em sō wan warkun wālōma!»

Yakuba kāsōtō kōn daka

²⁵ Nte Rasel ōnkōm Isifu mā, kō Yakuba oloku Labān: «Māsak im ilukus nnō nderem, ikō nde atōf nēm. ²⁶ Māsōn im aran em k'awut em anē imbāč' am tān mā, nānō sāndekō, bawō māna yati māncārē yebāč nyē imbāč' am mā.» ²⁷ Kō Labān oloku Yakuba: «Ifān fō mābōncār im kāway nke indesōn am mā. Canu cem cāmētār im a Kanu Kāpōn kāmboč' em tetam. ²⁸ Mābōncār im kāway kam inōn am ki.» ²⁹ Kō Yakuba oloku Labān: «Māna yati, māncārē kō tōkō imbāč' am mā, kō tōkō isōnē kō yōcōl yam yeyi mā. ³⁰ Bawō yōcōl yepic yōkō inabāp' am mā, yēla ōn ndekāl. Kō Kanu Kāpōn kāmboč' am kōlek dāsōk nde imberē kōlō kam mā, hān mākō. Ndekāl ōn ake tēm tō indēbācē afum em-ē?» ³¹ Kō Labān eyif kō: «Ak'indesōn am-ē?» Kō Yakuba oloku: «Māfōdesōn im daka o daka. Kō māwōsē kāyō tōkō indelok am mā, indesōkek yōcōl yam yēfēt-yēfēt, ibum' am sō yi. ³² Mākō indecepār yōcōl yam yēfēt-yēfēt fāp dācō, mādekō-cāmbar nkesiya yētēmsār kō yēcēmēmār fāp kāsōk yōyōnē yōpōn, yōyōnē yēfēt, nkesiya nyē yōyō lom yēcāpsār mā, kō cir nce cāncēmēmār, nce cāntēmsār mā. Yāyōkō yēndeyōnē kāway kem. ³³ Dolōmpu dem dēnētār am ti alna, kō māndekō-māmān kāway kem-ē. Mpe o mpe pō mānānk di alna cir dācō ta pētēmsār, tā pēncēmēmār kō nkesiya dācō tā pēncāpsār alom mā, mācārē fō inkiyār am pi.» ³⁴ Kō Labān oloku Yakuba: «Awa! Iwōsē toloku tam.» ³⁵ Awa, dāsōk dādōkō dō, Labān ēncāmbar mbiyōfo ya cāgbēr,

* **30:14** yokom nyē yōyōnē acōl nā dokombāra mā

yecemcemar, cir cätemsar kə cäcemcemar cir nce cänayə pəfer mə fəp, ŋkesiya yəkə yenayə alom ŋecapsər mə. Kə Laban̄ elek yi fəp, k'ember awut ən dəwaca. ³⁶ K'awut ən ŋambələne yəcəl yayəkə, kəkət ka mata maas kə Yakuba daco nwe eŋc-kək sə yəcəl ya Laban̄ mə. ³⁷ Kə Yakuba elek wara wəcan̄k wa tək maas yeciyanē, k'enaci wi pol nte təŋsəŋe pəfer pa kətək powur mə. ³⁸ Kə Yakuba əndəfət wara wawəkə enanaci mə nde yəcəl yon̄cmun mə, nte təŋsəŋe yecnəŋk wara wawəkə mə, təsəŋe yorkun yec-cəc yeran kə yender dəkəmun-ε. ³⁹ Kə yəcəl yēŋcəcənē wara wawəkə kəsək, ti tenasəŋe yəcəl yockoməs mowut ma cəgber, mētemsar kə mēcemcemar. ⁴⁰ Nte Yakuba eŋgbey meŋkesiya mə, kēŋcəmbər yi fər ya yəcəl ya Laban̄ kirin̄ nyē yenayə cəgber kə alom ŋecapsər mə, k'əsətə yəcəl nyē enacəmbər taciŋa ta owosē yənəŋkələne kə ya Laban̄ mə. ⁴¹ Kəcəc nke o nke yəcəl yetifi yorkun yecfan̄ kəcəc yeran mə, Yakuba eŋcək wara wən wenaci pəcəmbər wi yəcəl fər kirin̄ dəndo yon̄cmun mə, nte təŋsəŋe yetam kəcəcənē, yecnəŋk wara wawəkə mə. ⁴² Kə Yakuba enəŋk fə, pəcəl pelen̄ki pefan̄ kəcəc-ε, əfəfət fē pi kərə kən kənaci. Kə tende teləpəsər oŋ Yakuba kəyə yəcəl yetəfi kə Laban̄ əyə yelen̄ki.

Yakuba kəyeksē pəkə ndena Laban̄

⁴³ Kə Yakuba ende pəyənē wəka daka wəpən̄. K'əyə yəcəl yefet-yefet yelərəm, acar arkun, acar aran, yəkəme kə sofale-e.

31

¹ Kə Yakuba ene mēcem-cəmne ma awut a Laban̄, ŋac-loku: «Yakuba elek daka da papa wəkosu fəp, di dəsəŋe kə kəyənē ka wəka daka dandē fəp.» ² Kə Yakuba eŋgbekərə fə kəro ka Laban̄ kəyi fē sə nnə eyi mə, pəmə təkə pənayi cəkə-cəkə mə. ³ Kə Kanu Kəpən̄ kələku Yakuba: «Məlukus atəf ŋa awisi aŋa, dəŋkom dam. Isol' am.» ⁴ Kə Yakuba ewe Rasel kə Leya aŋe ŋanayi dale ŋackək yəcəl yən cir kə ŋkesiya mə. ⁵ K'oloku ŋa: «ŋgbekərə fə, kəro ka papa konu kəyi fē sə nnə iyi mə, pəmə təkə pənayi cəkə-cəkə mə. Mba Kanu ka papa kem kəsəl' em. ⁶ Nəŋcərə nənə yati a imbəcə papa konu kə fənəntər fem fəp. ⁷ Mba papa

konu eŋkafəli-kafəli, k'eŋcəpə-cəpə kəway kem han̄ wəco. Mba Kanu kəwosē fē kə kəyə em pələc. ⁸ Pənaloku fə yetemsər yəyənē kəway kam-ε, kə yəcəl fəp yənader yockoməs awut atemsər. Pənaloku sə fə ya cəgber yəyənē kəway kam-ε, yəcəl fəp kə awut a cəgber yə yənader yockoməs. ⁹ Kanu kəmban̄ yəcəl yən nnə papa konu eyi mə, kə kəsəŋ im. ¹⁰ Tem nte yəcəl yēŋcfan̄ kəcəcənē mə, k'iyekti fər dareŋc, k'iwerəp a yəcəl yorkun nyē yēŋc-cəc yeran mə, yenayə cəgber, yetemsər, yecemcemar. ¹¹ Kə mələkē ma Kanu molok' im dāmere: «Yakuba!» K'iwose: «In' ewe!» ¹² Kə mələkē molok' im: «Məyekti fər məməmən. Yəcəl yorkun fəp nyē yeyi kəcəc yeran mə, yəyə cəgber kə yentemsər kə yecemcemar. Bawo inəŋk məyə məkə Laban̄ əyə əm mə fəp. ¹³ In' əyənē Kanu ka Betel, nde mənacəmbər tasar, kə məlon̄ər pi moro mə, nde mənasəŋ im temer mə. Ndekəl oŋ, məyefē atəf ŋaŋe, məlukus dəŋkom dam.» ¹⁴ Rasel kə Leya ŋaloku kə: «Mba səyə sə kē nnə kələ ka papa kosu? ¹⁵ Mba ələm fē su oŋ pəmə acikəra ba, bawo eŋcaməs su, k'endi pəsam posu. ¹⁶ Daka nde Kanu kəmban̄ər papa kosu mə fəp, dendeyənē oŋ dosu k'awut asu. Məyə təkə Kanu kələk əm mə fəp.» ¹⁷ Kə Yakuba eyefē, k'endəs awut ən yəkəme kəron̄ kə aran ən. ¹⁸ Kə Yakuba osolē yəcəl yən kəkək, kə daka dən fəp nde enasətə mə, yəcəl nyē enasətə Pədan̄-Aram mə, k'əŋkə ndena papa kən Isiyaka, atəf ŋa Kanahan. ¹⁹ Kə Laban̄ ende pəkə kəgbət-gbət ŋkesiya yən. Kə Rasel eŋkiye mēreŋka ma papa kən Laban̄. ²⁰ Kə Yakuba nkən entin̄kər Laban̄ wəAram kəkə kən, ta elembərne kə-ε. ²¹ Kə Yakuba eyeksē kə daka dəkə enayə mə fəp, k'eyefē k'empimne kəŋgbəkə, k'entefərne mərə ma Kalahadu.

²² Tataka ta maas, k'aloku Laban̄ a Yakuba eyeksē. ²³ Kə Laban̄ elek awēŋc aŋa kə ŋaŋcəmə Yakuba darəŋ kəkət ka mata camət-mēreŋ, kə ŋambəp kə nde mərə ma Kalahadu. ²⁴ Kə Kanu kənder Laban̄ wəAram dāmere ma pibi, kə Kanu kələku kə: «Məkembərne kələk-lokər Yakuba.» ²⁵ Kə Laban̄ embəp Yakuba pəcəmbər abal ŋən tərə kəron̄. Kə nkən sə dəmne eŋcəmbər abal ŋən kə awēŋc aŋa tərə ta Kalahadu kəron̄. ²⁶ Kə Laban̄ eyif Yakuba: «Cəke cə

məyɔ tantε-ε? Ta ake tɔ məntinjkar' em-ε, məkekəre awut em aran pəmɔ afum aŋε aŋsumpər dəkəwan mə-ε? ²⁷ Ta ake tɔ mənɟbɔpnene kɔ məyeksε-ε? Məntinjkar' f' em ba, məyeksər f' em ba? K'inasak əm məkɔ pəbotu disre, pac-leŋəs, pac-fula pac-fer. ²⁸ Məwose f' em kəcup awut-sɔ em arkun kɔ awut em aran! Tante taŋ məmbut amera. ²⁹ Intam kəyɔ əm pələc, mba Kanu ka papa kam kəlokus' em nendisna: «Məkəmbərne kəloku ka Yakuba pələc!» ³⁰ Bawo pəŋwon əm kəkɔ ndena papa kam, ta ake tɔ mənkiyene canu cem-ε?» ³¹ Kɔ Yakuba oloku Labaŋ: «Indenanesər-nesər ti kəcem-cəmne fɔ, məndebəŋər im awut am aran. ³² Mba məməmən nwe o nwe məŋnəŋke canu cam afum em dacɔ mə, wəkakɔ eŋfi! Awεŋc asu aŋa fər kirinj məməmən məlek mpe o mpe pəyɔne pam mə məkekəre.» Mba Yakuba εnacəre fε a Rasel eŋkiyər Labaŋ canu ca kusunja kəŋan. ³³ Kɔ Labaŋ embere abal ŋa Yakuba, k'owur k'embere ŋa Leya, k'owur k'embere abal ŋa acar aran aŋε mərəŋ, εnəŋk fε daka o daka. Kɔ Labaŋ embere abal ŋa Rasel disre. ³⁴ Rasel pələk mərəŋka pəboc mi dəntəf, k'elek dəcəm nde aŋnəne yəkəme kəronj mə k'endenər, k'eyefε k'ende di kəronj. Kɔ Labaŋ efen-feni abal disre fəp εnəŋk fε mərəŋka mme. ³⁵ Kɔ Rasel oloku papa kən: «Papa, ta pətəl' am, nte intəyefen' am mə, tentəŋne iyɔ təkɔ tenyi aran tēm o tēm mə.» Kɔ Labaŋ εnten mərəŋka mme haŋ, εnəŋk fε. ³⁶ Kɔ abəkəc ŋempε Yakuba, k'εŋcaŋ Labaŋ kəcɔp. Kɔ Yakuba elek moloku, k'oloku: «Deke iləsər-ε, deke iŋciya-ε tante mənəcəm' em darəŋ mə? ³⁷ Nte məfen-feni ca yem fəp mə, ake mənəŋk-ε ca yam ya dəkələ-ε? Məmentər im yi fər ya awεŋc im aŋa kɔ awεŋc əm aŋa ŋabere su dacɔ ina kɔ mənə. ³⁸ Meren wəco mərəŋ mə iyi nnɔ ndaram. Mba aŋkesiya ŋam ŋin, wir wan win wεlece fε kor, isəme f' am aŋkesiya yɔcɔl yam dacɔ. ³⁹ Iŋkere f' am pɔcɔl pefi, in' εnacəre teta yi. Mənəc-wer im kəsəŋ ka kəway kɔ nyε aŋc-kiyər im pəwanjərə kɔ pibi mə. ⁴⁰ Inayi nnɔ nne yɔc-cəf im pəwanjərə, kəfe kəc-sut im pibi, mere məbələn' em. ⁴¹ Təsətɔ meren wəco mərəŋ nte iyi nnɔ ndaram mə.

Icbəc' am teta awut am aran meren wəco kɔ maŋkələ, kɔ meren mme camət-tin, ta yɔcɔl yam yefet-yefet. Mba mənacəpe-cepe kəway kem haŋ wəco. ⁴² Pəyɔne fε Kanu ka papa kem Abraham, Kanu Kəwεy-wεy ka Isiyaka kəsəl' em-ε, kɔ tante tɔ məsak im ilukus waca wəsəkər. Kanu kənəŋk malap mem, kɔ kələləs nke inalələs waca mə, ti tɔ kəmbocesa su nendisna kiti.» ⁴³ Kɔ Labaŋ oloku Yakuba: «Awut arkun akanε, awut aran akanε kəbəp yɔcɔl yayε fəp yemi yɔ. Cəke c' intam məkɔ kəyɔne awut em aran kɔ awut aŋε ŋaŋkom mə-ε? ⁴⁴ Ndekəl məder səsek danapa fər ya fum wələma kirinj ina kɔ mənə.» ⁴⁵ Kɔ Yakuba elek tasar tin, k'εŋcəmbər pi cos. ⁴⁶ Kɔ Yakuba oloku awεŋc aŋa: «Nəwətəs masar!» K'awεŋc aŋa ŋawətəs masar kɔ ŋamboc tɔpɔsa. Kɔ ŋande tɔpɔsa papəkɔ kəronj kɔ ŋandi yeri. ⁴⁷ Kɔ Labaŋ ewe tɔpɔsa papəkɔ «Yekar Sahaduta,» * kɔ Yakuba nkən ewe pi «Kaledu.» † ⁴⁸ Kɔ Labaŋ oloku: «Tɔpɔsa pampε peyi su məkɔ dacɔ.» Ti tɔ asəŋε pi tewe ta Kaledu. ⁴⁹ Tɔpɔsa papəkɔ p'aŋwe sɔ Mispe, bawo Labaŋ εnaloku: «Kanu kəgbəkəre su ina kɔ mənə kɔ səndesələrene. ⁵⁰ Kɔ məntərəs awut em aran-ε, kɔ məlek sɔ aran aləma-ε, məcəre fɔ bafɔ fum eyi su dacɔ, mba Kanu yati.» ⁵¹ Kɔ Labaŋ oloku: «Tɔpɔsa pampε, kɔ tasar pəkɔ iŋcəmbər ina kɔ mənə dacɔ mə. ⁵² Tɔpɔsa pampε kɔ tasar pampε peyi su dacɔ, kəcəre fɔ ifəsəcəpər tɔpɔsa pampε kəkɔ-caŋərn' am kəyɔ ka pələc, mənə sɔ ta məcəpər tɔpɔsa pampε kɔ tasar pampε kəkɔ-caŋərn' em kəkɔ-yɔ pələc.» ⁵³ Kɔ Labaŋ oloku: «Kanu ka Abraham kɔ Nahor, kɔ Kanu ka kas kəŋan kəyi su dacɔ.» Kɔ Yakuba endərəme Kanu Kəwεy-wεy ka papa kən Isiyaka. ⁵⁴ Kɔ Yakuba oloŋne tərɔ tatəkɔ kəronj, k'ewe awεŋc aŋa kədədi yeri yayəkɔ. Kɔ ŋandi yeri yayəkɔ kɔ ŋandire tərɔ papəkɔ kəronj.

32

¹ Kɔ Labaŋ eyefε bət-bət suy, k'əŋcup awut-sɔ ən arkun k'aran, k'ontolanε ŋa, k'osumpər dɔpɔ kəlukus ka nde ndərən.

Yakuba kəlompəsne kən kəbərəne kɔ Esay

* 31:47 Itə tatəkɔ cəAram cɔ «tɔpɔsa pa sede» † 31:47 kaled = H. «tɔpɔsa pa sede»

² Kɔ Yakuba sɔ ɛɲcɛmɛ dɔpɔ dɔn darɛɲ, kɔ mɛlɛkɛ a Kanu ɲaɲcɛpsɛ kɔ darɛɲ. ³ Yakuba endenɛɲk mi, k'oloku: «Afan ɲa Kanu ɲɔ!» K'ɔsɔɲ tofo tatɔkɔ tewe ta Mahanayim*.

⁴ Yakuba pɛyi tadarɛɲ k'osom nda wɛɲc Esay nwe ɛnayi kulum ka Edom mɔ, atɔf ɲa Sehir. ⁵ Kɔ Yakuba osom ɲa nte: «Nte tɔ nɛɲkɔ-loku wɛɲc im Esay: «A wɛcar kam Yakuba-ɛ, a ɲkɔ iwɔn nda Laban han, ⁶ Iyɔ cɛna, sɔfale, ɲkesiya, cir, acar arkun kɔ aran. Ti t' isom' am nnɔ wɛɲc im eyi mɔ, pɛctam kɛwɔsɛ ibɛɛ.»

⁷ K'asom ɲaluksɛrɛ nnɔ Yakuba eyi mɔ, kɔ ɲaloku kɔ: «Sɛɲkɔ nda wɛɲc ɛm Esay, nkɔn sɔ kɛlompɛsɛ k'ɛndɛ kɛdebɛp ɛm, kɔ afum 400.» ⁸ K'abɛkɛc ɲɔtɔfɛntɛrɛ Yakuba, kɔ kɛnɛsɛ kɛsumpɛr kɔ. K'eyer afum ako ɲanasol mɔ cɛgba mɛrɛɲ, kɛbɛp ɲkesiya, cir, cɛna han yɔkɛmɛ. ⁹ Kɔ Yakuba oloku: «Kɔ Esay ɛntam afum a kɛgba kin-ɛ, a kɔ ɲaɲyɛksɛ.»

¹⁰ Kɔ Yakuba oloku: «Kanu ka papa kem Abraham, Kanu ka papa kem Isiyaka, Kanu Kɛpɔɲ nke kɛlok' im: «Mɛlukus atɔf ɲam nde aɲkom ɛm mɔ, indeyɔn' am pɛtɔt!» ¹¹ Ifɛtɛr layidi kɔ pɛtɔt mɛpɛ mɛɲkɛr' em mɔ, ina wɛcar kam. Bawo nte ɲc-cepɛr Yurdɛn yayɛ mɔ, togbo tem gbɛcɛrɛm t' inatɔmpɛr, ndɛkɛl ɔɲ iyer afum em cɛgba mɛrɛɲ. ¹² ɲlɛtsɛn' am mɛbɔɲ im, wɛɲc im Esay dɛwaca! Bawo ɲɲɛsɛ ta pɛdɛsut im, kɔ iya ka awut em. ¹³ Kɔ mɛna Kanu mɛnalok' im: «Indeyɔ ɛm pɛtɔt, indeyɔ afum am ɲala pɛmɔ asɛɲc ɲa dɛkɛba, nɲɛ antɔtam kɛlɔm mɔ.»»

¹⁴ Difɔ Yakuba ɛnɛcepɛrɛnɛ pibi. K'ɛyɛkyɛk daka dɔn dɔkɔ ɛnakɛrɛ mɔ dacɔ, kɛkɔ-pocɛ wɛɲc Esay: ¹⁵ Cir 200, mbiyɔfo wɛcɔ mɛrɛɲ, ɲkesiya yɛran 200 kɔ yorkun wɛcɔ mɛrɛɲ, ¹⁶ kɔ yɔkɛmɛ yɛran 30 kɔ awut ayi akɔ yɛɲcmɛsɛr mɔ, cɛna cɛran 40, mura wɛcɔ, sɔfale sɛran wɛcɔ mɛrɛɲ kɔ sɛrkun wɛcɔ. ¹⁷ Kɔ Yakuba ɔsɔɲ yɔcɔl yayɔkɔ fɛp fa yi kɔ dokom da yi acar ɔn, k'oloku ɲa: «Nɛy' im kirin, nɛsolɛ yɔcɔl yayɛ dokom dokom, nɛbɔlɛnɛ yi kɔ yɔkɔ.» ¹⁸ K'osom wɛcɔkɔ-cɔkɔ: «Kɔ nɛɲkɔ-bɛpɛnɛ kɔ wɛɲc im Esay a pɛyif ɛm: «An' ɔ mɛyɔnɛ? Deke mɛɲkɔ-ɛ? An' ɔyɔ yɔcɔl yayɛ mɛsolɛ mɔ-ɛ?» ¹⁹ Mɛloku kɔ: «Ya

wɛbɛ kam Yakuba yɔ, kɛpocɛ kɔ nkɛ ɔsɔɲ im a ikɛnɛ wɛbɛ kem Esay mɔ. Mba nkɔn ɔfɔ wɛkɔ ender im tadarɛɲ mɔ.»»

²⁰ K'osom sɔ kɛsom kin kanɲkɔ, asolɛ yɔcɔl aka mɛrɛɲ, aka maas kɛbɛp ka alɛpɛs ako ɲanayi tadarɛɲ ɲasolɛ yɔcɔl mɔ: «Tatɔkɔ tɔ nɛɲkɔ-loku wɛɲc im Esay, kɔ nɛɲkɔ-bɛpɛnɛ-ɛ. ²¹ Nɛloku kɔ: «Wɛɲc ɛm Yakuba ender su wɛkɔ tadarɛɲ.» Bawo Yakuba ɛnaloku fɔ: «Kɛpocɛ kanɲkɛ kɛy' im kirin mɔ, ik' ɲkɔ-tɔr-tɔrɛnɛ kɔ abɛkɛc. A sɛdenɛɲkɛnɛ fɛr disrɛ. Tɔlɔma endɛkɔ-sɛlɛn' em bel-bel.» ²² Kɔ yopocɛ yayɔkɔ yeyi kɔ kirin, k'ɛɲcɛpɛrɛnɛ pibi papɔkɔ dɛndo dɛkulum.

Yakuba kɛsimɛs kɛn kɔ Kanu

²³ Kɔ Yakuba ɛyɛfɛ pibi papɔkɔ, k'ɛlɛk aran ɔn mɛrɛɲ, amarɛs aran ɔn mɛrɛɲ k'awut ɔn wɛcɔ kɔ pin, k'ɛɲcalɛnɛ ɲa dɛɲgbɛl da Yabɛk. ²⁴ Nte Yakuba ɛlɛk aran ɔn, k'ɛɲcalɛnɛ ɲa dɛɲgbɛl kɔ daka dɔkɔ ɛnɛyɔ mɔ fɛp. ²⁵ Kɔ Yakuba eyi di sona. Pɛndɛbiyɛ, kɔ fum wɛlɔma ɛyɛfɛ kɛsimɛs kɔ Yakuba han dɔsɔka. ²⁶ Nte wɛsimɛsɛnɛ kɛn ɛnɛɲk, eyi fɛ kɛtam kɔ mɔ, k'osut kɔ nnɔ dɛtɔkɔc. Kɔ tɔkɔc ta Yakuba towur pɛcsimɛs kɔ fum wɛkakɔ. ²⁷ Kɔ fum wɛkakɔ oloku: «Mɛsak im ikɔ, bawo pɛyi kɛyɔ panpan.» Kɔ Yakuba oloku kɔ: «ɲfɔsak ɛm mɛkɔ ta mɛntolan' em-ɛ.» ²⁸ Kɔ fum wɛkakɔ eyif Yakuba: «Cɛkɛ c' aɲw' am-ɛ?» Kɔ Yakuba oloku: «Yakuba y' aɲw' em.» ²⁹ Kɔ fum wɛkakɔ oloku kɔ sɔ: «Yakuba yɔfɔsɔyɔnɛ tewe tam, Yisrayel† ɲ' andɛ pac-w' am, bawo mɛsimɛs kɔ Kanu kɔ afum, kɔ mɛntam ɲa.»

³⁰ Kɔ Yakuba eyif fum wɛkakɔ: «ɲlɛtsɛn' am mɛbɔɲcɛr im tewe tam.» Kɔ fum nwe eyif kɔ: «Ta ake tɔ mɛfanɛ kɛcɛrɛnɛ tewe tem-ɛ?» Kɔ fum nwe ontolanɛ Yakuba dɛndo. ³¹ Kɔ Yakuba ɔsɔɲ tofo tatɔkɔ tewe ta Peniyel‡, bawo nkɔn olokunɛ: «ɲnɛɲk Kanu sɛgbɛtnɛnɛ, k'ɲntɔfi.» ³² Dec dɛɲcɛpɛ a pɛc-cepɛr Peniyel. Yakuba pɛctorɛr tɔkɔc tɔn. ³³ Ti tɔsɔɲɛ nte awut a Yisrayel ɲantɔsɔm abɛnta ɲa dɛtɔkɔc mɔ, bawo abɛnta ɲa dɛtɔkɔc ɲɔ Kanu kɛnasut Yakuba, ndɛ kɛbɛnt ka dɛkɛcɛk kɔ kɛbɛnt ka dɛkumunt yɛmbɛpɛnɛ mɔ.

* **32:3** = H. «fan mɛrɛɲ» † **32:29** Yisrayel = H. «kɛsimɛs kɔ Kanu» ‡ **32:31** Peniyel = H. «kɛro ka Kanu»

33

Yakuba kəbərəne kəjan kə Esay

¹ Kə Yakuba eyekti kəro k'ənənk Esay pəc-der pəsələ afum 100. Kə Yakuba eyer awut Leya, Rasel, kə acar aņe mərəņ dacə. ² Kə Yakuba eņcəmbər aran ən acar kirin, k'awut aņan ņançəņc ņa, kə Leya eņçək k'awut ən ņayi kə darəņ, kə Rasel eņcəme kə wan kən Isifu eyi kə darəņ. ³ Kə nkən yati eņçepər ņa fər kirin, k'ontontnəne Esay dəntəf camət-mərəņ, haņ k'ələtərne kə. ⁴ Kə Esay eyəkse kəkə-bərəne kə Yakuba wəņc, k'esapne kə, k'ənepsərne kə dəkilim, k'əņcup kə, kə ņayefe fəp faņan kəbok. ⁵ Kə Esay eyekti kəro, k'ənənk aran kə awut, k'eyif: «Are ņə akaņe?» Kə Yakuba oloku kə: «Awut akaņe ņə Kanu kənamar im kəsətə nənəfər dən disre, ina wəcar kam.» ⁶ Kə aran ən acar ņələtərne Esay, kə awut aņan, kə ņantontnəne kə. ⁷ Kə Leya ələtərne kə sə kə awut ən, kə ņa sə ņantontnəne kə, kə Isifu kə Rasel ņələtərne kə kə ņantontnəne kə. ⁸ Kə Esay eyif kə: «Ake məndeyəne yəcəl yaye səņçepər-çepər mə?» Kə Yakuba oloku kə: «Kətəņne kam k'inafaņ. Ti tə inacem-çemne kəsəņ əm yi.» ⁹ Kə Esay oloku Yakuba: «Yəlar im ina wəņc im, məmənkarne yaye yəyəne yam.» ¹⁰ Kə Yakuba oloku Esay: «Ala. İletsən' am, kə pəyəne fə isətər əm kətəņne, məwose məbaņ kəpocə kem. Ti t' iməməne kəro kam pəmə təkə aņməmən kəro ka Kanu mə, kə məselən' em bel-bel. ¹¹ Məbaņ kəpocə kem nkə isəņ əm mə, bawo Kanu kəmar im k'isətə daka dəkə ifaņ mə fəp.» Kə Yakuba eņçəmənə ti Esay darəņ haņ kə wəkəkə owose kəbaņ ka kəpocə kaņkə. ¹² Kə Esay oloku: «Paņkən, pasolne dəpə, in' endey' əm kirin.» ¹³ Kə Yakuba oloku: «Wəbe kem, məņçərə a awut ņançuca kəkətəne, k'isolə sə mir mowut kə mana məməse. K'ayə yi yəkət pəpəņ dəsək din-e yəcəl yowut fəp yenfi. ¹⁴ Wəbe kem məy' im kirin, indey' əm tadarəņ, pəpic-pəpic isurəne yəcəl k'awut pəkət, haņ ibere ndena wəņc im nde atəf ņa Sehir.» ¹⁵ Kə Esay oloku: «İsakər' am afum em aləma akə isolə mə.» Kə Yakuba eyif Esay: «Ak' indeyəne ņa-e? Təfaņ ta ina, isətə kəņaņne nnə məyi mə.»

¹⁶ Dəsək dadəkə də Esay əlek dəpə kəlucus ka Sehir.

Yakuba kəndə kən Səkem kəsək

¹⁷ Kə Yakuba əņkə dare da Sukət. K'ələ kələ kən k'ələne yəcəl yən ņgbaņcan. Ti t' asəņe tofo tatəkə tewe ta «Sukət*». ¹⁸ Kə Yakuba emberə kətəmne disre dare da Səkem, atəf ņa Kanahan. K'əņkə pəcəmbərəs dare kəsək kəberə kən kəyefe ka Padaņ-Aram. ¹⁹ K'eway awut a Hamər arkun dəwaca, papa ka Səkem, tofokəl ta antəf nde eņacəmbər abal mə. Eņaway di məņçəmbəl† 100. ²⁰ Kə Yakuba eņçəmbər di dəkələņne da Kanu, k'ewe tofo tatəkə «El-Elohe-Yisrayel‡».

34

Siməņ kə Lewy kəlucse ayek ņa wəkire kəjan Dina nwe analapəs mə

¹ Dina, wan wəran nwe Leya ənakome Yakuba mə, eyefe kəkə-nəņk awut aran a dətəf. ² Səkem, wan ka Hamər wəHewy wəbe wəka dətəf, eņəņk kə, k'embaņ kə, k'ombocərne kə, k'elapəs kə. ³ Kə Səkem esektərne teta Dina wan wəran ka Yakuba, haņ dəmoloku mən k'esep kəsətə ka kəbətər ka Dina. ⁴ Kə Səkem oloku papa kən Hamər: «Məsəņ im wəyecərə wəkawə pəyəne wəran kem wəneņçə.» ⁵ Kə Yakuba ende pəcərə a Səkem eņçərə wan kən Dina dərən. Mba nte awut a Yakuba arkun ņanayi dale kə yəcəl yən mə, kə Yakuba eņçəņke ti haņ kə ņander kəyefe dale. ⁶ Kə Hamər papa ka Səkem əņkə pələk-lokər Yakuba. ⁷ Kə awut a Yakuba ņander kəyefe dale. Nte ņane moloku maməkə mə, kə mosumpər ņa. Kə pəntele ņa, bawo Səkem eņayə təyə nte pənətəmar paņəņne kə Yisrayel mə: Kəkiye kəcərə Dina wan ka Yakuba dərən, ta ņayəne akin ayi-e. ⁸ Kə Hamər oloku ņa nte: «Wan kem Səkem efaņ kəfaņ dəm wəkire konu Dina kəneņçə, nəsəņ kə kə pəneņçə, iletsəne nu. ⁹ Antam kəkətərəne pəc-neņçəne. Nəde nəc-səņ su awut anu aran, nəc-lək awut asu aran. ¹⁰ Nəndende kə səna, atəf ņendeyi nu dəwaca pəmə səna, nəyi də, nəc-caməs, nəten sə də ntəf.» ¹¹ Kə Səkem oloku papa kə awəņç a Dina:

* 33:17 H. «ņgbaņcan» † 33:19 H. «kesita» = kəway ka teņkesiya kənayi təm tatəkə ‡ 33:20 «El, Kanu ka Yisrayel»

«K'isətar nu kəwose-ε, inşəŋ nu mpe o mpe nəŋwer im mə. ¹² Nəwer im kəfac kəpəŋ kə yopoce yeləram. Inşəŋ nu yi. Mba nəşəŋ wəyecəra wəkawε Səkem pənənçε.» ¹³ Kə awut a Yakuba arkun ŋantınkər Səkem kə kas bawo Səkem enakiye kəcəre ka wəkire kəŋan dərən. ¹⁴ Kə awut a Yakuba ŋaloku Səkem kə kas: «Pəŋcuca su kəsəŋ wəkire kosu, fum nwe antəkəŋc mə, bawo tendeyəne kəlapəs kosu. ¹⁵ Kə səndewose tefəŋ tonu-ε, mənε nənə sə nəwose kəyi pəmə səna, ti tə tatəkə arkun aŋε ŋayi nu dacə mə fəp pakəŋc ŋa. ¹⁶ Təm tatəkə səŋwose kəc-lek awut anu aran sənənçε, nənə sə dəmne nəc-lek akosu nəc-nənçε. Sənde nnə kə nənə payəne sə afum akin ayi. ¹⁷ Mba kə nəntətəm kəne təkə səloku fə pakəŋc nu mə, səŋlek wan kosu Dina, səkə.» ¹⁸ Hamər kə wan kən Səkem ŋawose moloku maməkə, kəcəre fə aŋkəŋc ŋa. ¹⁹ Kə wan wərkun nwe oŋcop təyə tatəkə, bawo enabətər Dina haŋ pəcəpərər. Nkən Səkem sə, anabətər kə nde ndaranan patas aka di fəp. ²⁰ Hamər kə Səkem ŋaŋkə nde dəkəberε da dare daŋan, kə ŋaloku afum a dare: ²¹ «Afum akanε ŋasəkε su bəkəc. ŋawose kənde atəf ŋaŋε ŋac-caməs, atəf ŋaŋε ŋəwəkəl ŋa. Ande paclekərene aran kə ŋa. ²² Mba afum akanε kəwose kəŋan kənde kə səna, payəne akin ayi, mənε pawose arkun aŋε ŋayi su dacə mə fəp, pakəŋc ŋa pəmə ŋa. ²³ Yəcəl yaŋan kə ca yaŋan fəp yəfədeyəne yosu ba? Pawose tefəŋ taŋan gbəcərəm, ŋayi su de.» ²⁴ Akə ŋanakə dəkəberε da dare daŋan mə fəp, kə ŋaŋcəŋkəl Hamər kə wan kən Səkem. Arkun akə ŋanader dəkəberε da dare daŋan dəkəcəŋkəl mə fəp, k'aŋkəŋc ŋa. ²⁵ Tataka ta maas ta kəkəŋc kəŋan, akəŋc ŋayi kəcunεne, kə awut a Yakuba mərəŋ, Siməŋ kə Lewy awənç arkun a Dina, ŋaləkəs sakma səŋan kə ŋander ŋacop dəkəberε da dare daŋan kədifət, haŋ kə ŋalip kədifət arkun aka dətəf fəp. ²⁶ Kə ŋandifene sə Hamər kə Səkem sakma səŋan, kə ŋalək wəkire kəŋan Dina ndena Səkem kə ŋaŋkə. ²⁷ K'awut a Yakuba ŋawekərne sə afi, kə ŋaŋkiyə aka dare bawo metele mənayi ŋa kəlapəs ka wəkire kəŋan Dina. ²⁸ Kə ŋalək ŋkesiya, cir, cəna, səfale, yəcəl yəkə yənayi dare disre kə dəkulum mə fəp. ²⁹ Kə awut a

Yakuba ŋawetəs ca ya afi, awut aŋan, aran aŋan, kə ca yəkə ŋanabəp nda Səkem kə Hamər mə fəp kə ŋaŋkekəre. ³⁰ Kə Yakuba oloku Siməŋ kə Lewy: «Nəyə em pələc te tonu tendesəŋε aka Kanahan kə Perisi ŋadeter im, nəŋcəre a səmpicε, kəberεne kə ŋander kədesutεne kə ina, təm tatəkə ŋandesut im ŋaləsər afum em.» ³¹ Kə awut a Yakuba ŋaloku kas kəŋan: «Səndewose Səkem pəyə wəkire kosu pəmə wəran wəyi yama-yama ba?»

35

Yakuba kəyεfε Səkem pəkə Betel

¹ Kə Kanu kəloku Yakuba: «Məyεfε məpe məkə mənde Betel, məlompəs di dəkəloŋne da Kanu nke kənwurər əm, nte mənayeksər wənç əm Esay mə.» ² Kə Yakuba oloku afum ən, kə akə ŋanayi kə nkən mə: «Nəwure nu dacə canu cəcikəra. Nəsəkəsne, nətubi, nəsəkpər yeberne. ³ Kəyεfε k'ander, papərne Betel. Dəndo inko-cəmbər dəkəloŋne da Kanu nke kənalok-lokər im dəsək nde inayi pəcuca disre, a kə kəsəl' em təm nte inayi dəpə ic-kə decikəra mə.» ⁴ Kə ŋasəŋ Yakuba canu cəcikəra nce cənayi ŋa dəwaca mə fəp, kəbəp ya dələŋəs yaŋan. Kə Yakuba emət yi nde kətək kəpəŋ kəŋkə kəyi Səkem kəsək mə. ⁵ Kə ŋaŋkə. Kə ayekyek ŋa Kanu ŋeŋgbəpərne aka sədare səkəsək fəp, kə ŋantətəm kəcəme awut a Yakuba darəŋ.

⁶ Kə Yakuba ŋambere kə akə ŋanacəme kə darəŋ mə fəp, kəkə ka Lus, ti tə tatəkə dare da Betel, atəf ŋa Kanahan. ⁷ K'εŋcəmbər di dəkəloŋne da Kanu, k'ewe tofo tatəkə «El-Betel», bawo difə Kanu kənwurər kə təm nte enayeksər wənç mə. ⁸ Kə Debora, wəran nwe enadusum Rebeka mə, efi. K'awup kə Betel tantəf, nde aŋkiri dəntəf nŋε awe tewe ta «Kətək ka Mεŋcər» mə.

⁹ Kə Kanu kəwurər sə Yakuba, nte emberε Padəŋ-Aram mə, kə kəmpocε kə pətət. ¹⁰ Kə Kanu kəloku kə: «Mən' aŋwe Yakuba, mba afəsəw' am tewe ta Yakuba tatəkə. «Yis-rayel» ŋ' ande pac-w' am oŋ.» Kə Kanu kəsəŋ kə oŋ tewe ta Yisrayel. ¹¹ Kə Kanu kəloku kə: «In' əyənε Kanu nke kəntəm mes fəp mə. Məyənε wəkombəra, məla. Afum a təf yeləram ŋə məndekom, abε ŋandewur

əm dāris. ¹² Atəf nɲe isəŋ Abraham kə Isiyaka mə, indesəŋ əm ɲi kə yuruya yam kə məndecəpər-ε. Indesəŋ ɲa atəf ɲaɲε.» ¹³ Kə Kanu kəmbəle kə day, nde kənalok-lokər kə mə. ¹⁴ Kə Yakuba eɲcəmbər tasar da tofo təkə Kanu kənalok-lokər kə mə. K'ompus pi, k'olonjər pi moro. ¹⁵ Kə Yakuba əsəŋ tofo tatəkə tewe ta Betel, nde Kanu kənalok-lokər kə mə.

Kəkom ka Benyamin, defi da Rasel

¹⁶ Yakuba eyefe Betel kə afum ən. Njanawak kəbəle sə kəberε ka Efarata, kə Rasel oɲkom, kəkom kəcuy. ¹⁷ Eyi pəcuy pa kəkom kaɲkə, kə wəbaɲ kən wan oloku: «Ta mənese, bawo məsətə sə wan wəkun!» ¹⁸ Nte Rasel eɲc-fi mə, k'ewe wan wəkakə Bən-Oni*. Mba kə kas ewe kə Benyamin†. ¹⁹ Kə Rasel efi. K'awup kə nde dəpə da Efrata, nde Betlehem. ²⁰ Kə Yakuba eɲcəmbər tasar nde kufu ka Rasel, tasar papəkə enacəmbər kufu ka Rasel mə, pəsəryi di haɲ məkə. ²¹ Kə Yakuba əɲkə, pəcəmbər abal nde Mikədal-Edər takəronj. ²² Nte Yakuba eyi atəf ɲaɲəkə mə, kə Ruben əɲkə pəfəntərər Bilha wələkə ka papa kən, kə Yakuba eɲcəre ti.

Yakuba enasətə awut arkun wəco kə merəŋ: ²³ Awut a Leya: Ruben coco ca Yakuba, Siməŋ, Lewy, Yuda, Isakar, kə Sabulon. ²⁴ Awut a Rasel: Isifu kə Benyamin. ²⁵ Awut a Bilha, wəmarəs ka Rasel: Dan kə Naftali. ²⁶ Awut a Silpa, wəmarəs ka Leya: Kadu kə Aser. Awut a Yakuba ɲanayi akakə, aɲε enakom Padaɲ-Aram mə.

²⁷ Kə Yakuba ender kas Isiyaka kəsək, nde Mamre, nde Kiriyat Harba, nde pəyənε Həbərəŋ mə, a kə Abraham kə Isiyaka ɲanayi decikəra mə. ²⁸ Kəwon ka Isiyaka doru kənasətə meren 180. ²⁹ K'eɲgbiɲ kifir. K'efi, k'əɲəɲkəl atem ən akə ɲanafi mə, Isiyaka enasikər, doru detəɲne kə. K'awut ən Esay kə Yakuba ɲawup kə.

36

Esay kənde kən nde atəf ɲa Edəm

¹ Dokombəra da Esay də dandε, nwe aɲwe sə Edəm mə. ² Kə Esay elək aran ən, aran a Kanahan dacə: Ada, wan wəran ka Elon wəHewy, Oholibama wan wəran

ka Ana, wan wəran ka Cibehəŋ wəHewi, ³ Basmət wan wəran ka Səmayila, wəkire ka Nebayət. ⁴ Kə Ada oɲkome Esay Elifas, kə Basmət oɲkom Rehuwəl. ⁵ Kə Oholibama oɲkom Yehus, Yahelam, kə Korah. Awut a Esay ɲə akakə aɲε anakome kə Kanahan mə. ⁶ Kə Esay elək aran ən, awut ən arkun kə aran, afum ən aka kəb kən, yəcəl yən kə ca yəkə enasətə atəf ɲa Kanahan mə fəp, k'əɲkə atəf ɲəbəma. K'əmbəle wəɲc Yakuba, ⁷ bawo yəcəl yənalar ɲa, ta ɲantam kəyi tofo tin-ε. Atəf nɲe ɲanayi mə ɲenafətər ɲa teta yəcəl yaɲan yelərəm. ⁸ Kə Esay endε nde tərə ta Sehir. Esay, nkən aɲc-we sə Edəm.

Yuruya ya Esay

⁹ Dokombəra da Esay, də dandε wətem ka yuruya nyε aɲwe Edəm mə, nde tərə ta Sehir kəronj. ¹⁰ Mewe ma awut a Esay mə mame: Elifas wan ka Ada wəran ka Esay, Rehuwəl wan ka Basmət wəran ka Esay. ¹¹ Awut a Elifas ɲanayənε: Teman, Omar, Sefo, Kahetam, kə Kenas. ¹² Timna wələkə ka Elifas enayi wan ka Esay. K'oɲkome Elifas Amalek. Awut a Ada ɲə akakə wəran ka Esay. ¹³ Mewe ma awut a Rehuwəl mə mame: Nahat, Serah, Sama, kə Misa. Awut a Basmət ɲə akakə wəran ka Esay. ¹⁴ Mewe ma awut a Oholibama wan wəran ka Ana, wan-sə ka Cibehəŋ, wəran ka Esay: K'oɲkome Esay Yehus, Yahelam, kə Korah. ¹⁵ Mewe ma abε a yuruya ya Esay mεmε: Awut abε a Elifas, coco ca Esay: Wəbε Teman, wəbε Omar, wəbε Sefo, wəbε Kenas, ¹⁶ wəbε Korah, wəbε Kahetam, kə wəbε Amalek. Abε a Elifas ɲə akakə, atəf ɲa Edəm. Awut a Ada ɲə akakə. ¹⁷ Awut a Rehuwəl, wan ka Esay ɲə akanε: Wəbε Nahat, wəbε Serah, wəbε Sama, kə wəbε Misa. Abε a Rehuwəl ɲə akakə atəf ɲa Edəm. Awut a Basmət ɲə akakə, wəran ka Esay. ¹⁸ Awut a Oholibama ɲə akanε, wəran ka Esay: Wəbε Yehus, wəbε Yahelam, kə wəbε Korah. Abε a Oholibama ɲə akanε wan wəran ka Ana, wəran ka Esay. ¹⁹ Awut a Esay ɲə akakə, kə abε aɲan. Esay nwe aɲc-we sə «Edəm» mə.

²⁰ Awut a Sehir wəHori ɲə akanε: Lotəŋ, Sobal, Cibehəŋ, Ana, ²¹ Disəŋ, Eser, kə Disəŋ. Abε aHori ɲə akakə, awut a Sehir nde atəf ɲa Edəm. ²² Awut a Lotəŋ ɲanayənε Hori kə

* **35:18** H. = «wan wəka pucuy» † **35:18** H. = «wan wəka kəca kətət»

Hemam. Wəkire ka Lotan enayəne Timna. ²³ Awut a Sobal nayanəne Alwan, Manahat, Ebal, Sefo, kə Onam. ²⁴ Awut a Cibehən nayanəne Awa kə Ana. Ana wəkakə enafir kələmp nde dətəgberə, pəkə dənkek səfale sa papa kən Cibehən. ²⁵ Awut a Ana nayanəne Disən kə Oholibama, wan ka Ana wəran. ²⁶ Awut a Disən nayanəne: Hemdan, Esban, Yitran, kə Keran. ²⁷ Awut a Etsər nayanəne: Bilan, Sawan, kə Akan. ²⁸ Awut a Disən nayanəne Huc kə Aran. ²⁹ Abe a Hori nə akanə: Wəbe Lotan, wəbe Sobal, wəbe Cibehən, wəbe Ana, ³⁰ wəbe Disən, wəbe Ecer, wəbe Disən. Abe a Hori nə akakə, abe anan atəf nə Sehir. ³¹ Tem tatəkə abe natanəmpər fə kərəsna dəbe nde atəf nə Yisrayel. Mewe ma abe anə nənacəpər atəf nə Edəm mə, mə mamə: ³² Bela, wan ka Behor, enayəne wəbe Edəm, tewe ta dare dən tenayəne Dinaba. ³³ Kə Bela efi. Kə Yobabu wan ka Serah wəka Bəcəra elek dəbe dən. ³⁴ Kə Yobabu efi. Kə Hucam wəka atəf nə Temani elek dəbe dən. ³⁵ Kə Hucam efi. Kə Hadadu wan ka Bedadu elek dəbe dən. Nkən enacəmbər Madiyan nde kulum ka Mohabu. Tewe ta dare dən tenayəne Awit. ³⁶ Kə Hadadu efi. Kə Samla wəka Masreka elek dəbe dən. ³⁷ Kə Samla efi. Kə Sawul wəka dare da Rehəbət Dəngbəkə elek dəbe dən. ³⁸ Kə Sawul efi. Kə Bahal-Hanan, wan ka Akbər, elek dəbe dən. ³⁹ Kə Bahal-Hanan wan ka Akbər efi. Kə Hadar elek dəbe dən. Tewe ta dare dən tenayəne Pawu, kə tewe ta wəran kən tenayəne Mehetabel, wan ka Matredu wəran, wan ka Mesahabu wəran. ⁴⁰ Mewe ma abe a Esay mə maməkə, dəcor dəcor, dətəf təf. Pəmə tatəkə mewe mañan moloku ti mə: Wəbe Timna, wəbe Alwa, wəbe Yetet, ⁴¹ wəbe Oholibama, wəbe Ela, wəbe Pinən, ⁴² wəbe Kenas, wəbe Teman, wəbe Mibcar, ⁴³ wəbe Makdiyel, wəbe Iram. Akanə nayanəne abe a Edəm, kə dəkənde danan atəf nəkə nayanəne abe mə. Esay enayəne wətem ka aka Edəm.

Tecəpərənə ta Isifu

37

37-50

Taruku ta Yakuba k'afum ən

Mewerəp ma Isifu

¹ Kə Yakuba endə atəf nə Kanahan nde kas enandə mə. ² Dokombəra da Yakuba dəndə: Kəsətə ka Isifu meren wəco kə camət-mərən, kə Isifu eyefe pəc-cəpse awənç anə darən nəkək nkesiya kə cir. Pəyənə wan wəfət, pəc-cəmə awut arkun a Bilha kə Silpa darən, aran a kas. Mba Isifu ençder pəcsənə papa kəñan kəcərə məcəmcəmənə mələc məkə meñç-cəpər di mə fəp. ³ Yakuba* enabətər Isifu pətas awut ən aləpəs anə fəp, bawo detem disre d' enasətə kə. Kə Yakuba əsət bərumus bənənəkəsəl lom k'əsən bi Isifu. ⁴ Kə awənç a Isifu nandə nənənç, a kas kəñan əmbətər Isifu pətas nə fəp. Kə nənənç Isifu metele maməkə. Kə nənənç ta nənçlok-lokər Isifu bel-bel-ə. ⁵ Kə Isifu ewerəp, k'ənçə pəloku mere maməkə awənç anə, kə akakə nənənçkanə sə kəter kə. ⁶ Kə Isifu oloku nə: «Awənç im anə, nəcənçəl mere mme iwerəpna mə! ⁷ Dəkulum ayina pacsek mēmpələ. Pəwon fə kə kilim kem ka mēmpələ kəyefe kə kənçəmə sot! Kə cilim ca mēmpələ ma nənə cənder cənənçkər kemi, kə cəntontnənə ki.» ⁸ Kə awənç anə nəloku kə: «Mba mənə mənçəm-cəmnə kəyənə ka wəbe ka sənə ba? Məyi su kəronç?» Kə nənənçənə sə kəter kə teta moloku mən maməkə. ⁹ Kə Isifu endəsə pəwerəp, k'oloku sə ti awənç anə. K'oloku: «Iwerəpna sə: Dec, nof kə cəs wəco kə pin yontontnən' em.» ¹⁰ Kə Isifu oloku mere maməkə papa kən kə awənç anə. Kə papa kən onçkul-kulər kə, k'eyif kə: «Cəke cə mere mamə məwerəp mə moloku-ə? Mənçəm-cəmnə a səndeder, iya kam, awənç əm anə, kə ina sədetontnən' am dəntəf?» ¹¹ Kə awənç a Isifu nayanəne kə kəraca. Mba kə kas kəñan emənçkərənə kəwerəp kançə.

Awənç a Isifu nənçaməs kə

¹² Kə awənç a Isifu nandə nəwur, kəkə-kək nkesiya kə cir ya kas kəñan nde Səkem. ¹³ Kə Yakuba oloku Isifu: «Awənç əm anə nənənç Səkem nəwurenə yəcəl kəkəsə-mət. Məder, ifanç kəsom əm nde nənənç mə.» Kə Isifu owosə: «In' ewe!» ¹⁴ Kə Yakuba oloku kə: «Məkə məməmən em kə pəyi fə daka o

* **37:3** H. «Yisrayel» = tewe tantə tə Kanu ki sərka kənasən Yakuba. Məməmən

daka deyi fe awenɔ am aɲa ko yɔcɔl yefet-yefet-ε. Mader mɔlok' im ti.» K'osom ko kɔyefe ka aranta ɲa Hebərɔɲ, ko Isifu ɔɲko Səkem. ¹⁵ Ko wərəkun wəlɔma ɔɲko pəbəp ko pəc-kafəle-kafəle dəkulum. Ko wərəkun nwe eyif ko: «Ake məntən-ε?» ¹⁶ Ko Isifu oloku ko: «Awenɔ im aɲa ɲ' intən, iletsen' am məmentər im nde ɲayi kəkəkəs yɔcɔl mɔ.» ¹⁷ Ko wərəkun nwe oloku ko: «ɲayefe de, inenena ɲa ɲac-loku: «Pəɲkən kəca ka Dotəɲ.»» Ko Isifu eɲcəme ni yaɲan darəɲ, ko yɔcɔl haɲ k'ɔɲko pəbəp ɲa Dotəɲ.

¹⁸ K'awenɔ aɲa ɲanəɲk ko pəbɔle, ta entabəp ɲa-ε, ko ɲaseke ko kədif. ¹⁹ Ko ɲalokene: «Wəbe ka kəwərəp ender wəkɔ. ²⁰ Nader ɔɲ padif ko, pagbal ko nde dəkələmp. Pako paloku fɔ wəsəm wəsəm ko. Paməmən ɔɲ daka nde kəwərəp kən kəndeyəne mɔ.» ²¹ Ko Ruben ene ti, k'embaɲ ko akakɔ dəwaca. K'oloku: «Ta pasəɲe ko kəfi.» ²² Ko Ruben oloku sɔ: «Ta nəwure mecir! Nəgbal ko kələmp kanke kəyi nno dətegbere mɔ. Ta nədenjər ko kəca!» Enaloku ɲa moloku mamε, nte tɔɲsəɲe pətam kəyac Isifu defi, pəkene ko kas mɔ. ²³ Nte Isifu embəp awenɔ aɲa mɔ, ko akakɔ ɲawure ko bərɔmɔ bənəɲkəsəl lom bəkɔ enabərne mɔ. ²⁴ Ko ɲasumpər ko, ko ɲantore ko dəkələmp. Kələmp kanke kənawosər, ali domun kənayɔ fe. ²⁵ Ko ɲande ɲacdi yeri, ɲandeyekti fər, ko ɲanəɲk afum a Səmayila ɲayefe atɔf ɲa Kalahadu. Yəkəme yaɲan yəsare gbɔɲgbo, simi, ko cigbili nyε ɲaɲckəkəre Misira mɔ. ²⁶ Ko Yuda oloku awenɔ aɲa: «Ta ake tɔ andedife wenɔ kosu paməɲk mecir mən-ε? ²⁷ Nader pacamsər ko afum a Səmayila. Ta padenjər ko kəca. Bawo wenɔ kosu ɔfɔ, mecir min mayi mɔ ampaɲne.» K'awenɔ aɲa ɲanene ko moloku maməkɔ. ²⁸ Ko acaməs aMadiyaɲ aɲe ɲaɲc-cəpər mɔ, ɲampene Isifu dəkələmp. Ko awenɔ a Isifu ɲaɲcəmsər ko aMadiyaɲ gbeti ɲcəmbəl wəco mɛrəɲ, k'aMadiyaɲ ɲaɲckəkəre Isifu Misira. ²⁹ Nte Ruben oluksərne kədəməmən kələmp disre mɔ, embəp fe sɔ Isifu kələmp disre. K'ewal-wali yebərne yɔn. ³⁰ K'ɛɲkafəle nno awenɔ aɲa ɲayi mɔ, k'oloku: «Wan nwe eyi fe sɔ nno dəkələmp! Cəke indeyɔ ɔɲ-ε?» ³¹ Ko ɲalək bərɔmɔ ba Isifu, ko ɲafay ambiyofɔ am-

era, ko ɲasopət bərɔmɔ babəkɔ mecir. ³² Ko ɲaɲkene kas kəɲan bərɔmɔ bənəɲkəsəl lom ba Isifu babəkɔ, ko ɲaɲko ɲac-loku kas kəɲan: «Yamos yayε yɔ səɲko sənəɲk. Məna sɔ məməmən ma ko pəyi fɔ bərɔmɔ ba wan kam bɔ-ε.» ³³ Ko Yakuba eneɲəl bi, k'oloku: «Bərɔmɔ ba wan kem bɔ! Wəsəm wəlɔma wεlec wəsəm ko! Wəsəm wəwatəri-watəri ko!» ³⁴ Ko Yakuba ewal-wali yamos yɔn, k'esekəne abek defi. K'ombok wan kən Isifu mataka mɛlarəm. ³⁵ Ko awut ɔn arkun ko aran fəp ɲayefe kətore-tore ko abəkək. Mba k'ombupəre kələtsene fəp. K'oloku: «Indebok wan kem haɲ dəsək nde indekəbəp ko dabiya mɔ!» K'ɛɲcəme kəbok ka wan kən darəɲ.

³⁶ Ko aMadiyaɲ ɲaɲcaməs Isifu Misira. Ko Potifar wətupε ka Firawona yeri nwe enayəne wəbe ka abum a dəsəɲka sa Firawona mɔ, εway ko.

38

Yuda ko Tamar

¹ Təm tatəkɔ, Yuda pəbɔlene awenɔ aɲa, ko ɔɲko pəyi ko wərəkun wəlɔma nwe aɲcwe Hira mɔ, wəka Adulam enayi. ² Dəndo, ko Yuda enəɲk wəyecəra wəKanahan wəlɔma pac-we ko Suwa. K'elək ko k'eneɲce k'ombocərne ko. ³ Ko Suwa embəkəs, k'ɔɲkome Yuda wan wərəkun k'ewe ko Er. ⁴ K'embəkəs sɔ k'ɔɲkom wan wərəkun k'əsəɲ ko tewe ta Onaɲ. ⁵ K'ɔɲgbəkəre sɔ kəkɔm wan wərəkun nwe enawe Selah mɔ. Dare da Kisibu Yuda enayi təm nte Suwa ɔɲc-kom Selah mɔ. ⁶ Ko Yuda εface coco cən wəyecəra nwe aɲcwe Tamar mɔ. ⁷ Mba Er, nwe enayəne coco ca Yuda mɔ, enatese fe fər ya Kanu Kəpəɲ kirin. Ko Kanu Kəpəɲ kəsəɲe ko kəfi. ⁸ Ko Yuda oloku tɔɲɔ tən Onaɲ: «Məbocərne wəran ka wəbek' am. Məsəɲe wəran kən pəsətəne ko yuruya.» ⁹ Nte Onaɲ enacəre a wan nwe endesəɲ wəran ka wəbek' ɔn mɔ, ɔfɔdeyəne wəkən. Ko ɲaɲc-kəna-fəntəre ko wəran ka wenɔ-ε, pəc-lɔɲ domun dən dəntɔf, nte tɔɲsəɲe ta ɔsəɲe wəran nwe kəbekəs mɔ. ¹⁰ Məyɔ mən maməkɔ məɲc-bət fe Kanu Kəpəɲ. Ko kəsəɲe sɔ nkən Onaɲ kəfi. ¹¹ Ko Yuda oloku Tamar wəran ka wan kən: «Məndε kəbal ka wos əm ndena papa kam haɲ wan kem

warkun Selah pæc-bek.» Bawo Yuda onc-
lokune: «Wækawε sɔ kəfi k'ender pəmɔ abek'
ɔn.» Kɔ Tamar ɔŋkɔ pəyi nde kəlɔ ka papa
kən.

¹² Kɔ mataka mɛlarəm mɛnɔɔpər, kɔ wan
wəran ka Suwa, wəran ka Yuda, efi. Nte
abəkəc nɛnator Yuda mɔ, k'empɛrɛnɛ kəca
ka Timna kɔ wanapa kən Hira wəka Adu-
lam, nde akɔ nɔŋɔfon nɛkesiya yɔn nɔnayi
mɔ. ¹³ K'ɔŋkɔ paloku Tamar: Konɔi kam
ɛntas Timna kəkɔ-fon nɛkesiya yɔn yɛfɛt.
¹⁴ Kɔ Tamar owurɛ yamos yɔn ya kəbal,
k'ɛnɔɔbalərɛnɛ kəloto, k'ɛnɛpəsərɛnɛ ki, k'ɔŋkɔ
pəndɛ dəkəbɛrɛ da Enayim nde dɔpɔ da
Timna. Bawo ɛnanəŋk a Selah ɛmbɛk,
k'antɔlɛk kɔ pasəŋ Selah pəyɔnɛ wəran kən.
¹⁵ Kɔ Yuda ɛnəŋk Tamar, kɔ pəyi kɔ pəmɔ
wəran wəyama-yama, bawo ɛnakumpənɛ
kəro. ¹⁶ Kɔ Yuda ɛnɔɔɔ Tamar moloku
dɔpɔ: «Tɔŋkən, səkɔ sɛfəntərə.» Bawo Yuda
ɛnacərə fɛ a wəran ka wan kən warkun
ɔfɔ. Kɔ Tamar eyif kɔ: «Ake məndekɔ-
səŋ im, kɔ məmbocərn' em-ɛ?» ¹⁷ K'oloku:
«Inkɔ-kɛr' am wir wowut yɔcɔl yem dacɔ.»
Kɔ Tamar oloku: «Mɛnɛ məsəŋ im paka
pəlɔm itəmpər haŋ məc-kɛrɛ wir wowut
wawəkɔ.» ¹⁸ Kɔ Yuda eyif kɔ: «Ake indəsəŋ
əm haŋ ic-kɛrɛ wir wowut nwe?» Kɔ Tamar
oloku kɔ: «Məsəŋ im tamp tam, kəbənda
kɔ kəɔbo kəŋkɔ məntəmpər mɔ.» Kɔ Yuda
ɔsəŋ kɔ yi. Kɔ Yuda ɛfəntərə kɔ Tamar, kɔ
Tamar ɛmbɛkəsɛ Yuda. ¹⁹ Kɔ Tamar ɛyɛfɛ
k'ɔŋkɔ, k'owurɛ kəloto kəŋkɔ ɛnəɔɔbalərɛnɛ
mɔ, k'ɛmbɛrɛnɛ sɔ yamos yɔn ya kəbal.

²⁰ Kɔ Yuda osom wanapa kən wəAdulam,
a pəkɛnɛ Tamar wir wowut, pəkɛrɛnɛ ca
yɔkɔ ɛnacəmbər di sɛkɛ mɔ. Mba ɛnanəŋk
fɛ kɔ. ²¹ Kɔ wəkakɔ ɔŋkɔ pəc-yifət afum akɔ
ɛnabəp di mɔ: «Deke wəran wətɛn arkun,
nwe ɛnɔɔmɛna nnɔ dɔpɔ da Enayim mɔ,
eyi-ɛ?» Kɔ akakɔ nɔlɔku kɔ: «Wəran wətɛn
arkun ɔfɔcəmə nnɔ.» ²² Kɔ warkun nwe
olukus k'ɔŋkɔ pəc-loku Yuda: «Inəŋk fɛ kɔ.
Ali afum a tofo tatəkɔ nɔlɔku: «A wəran
wətɛn arkun eyi fɛ nnɔ.»» ²³ Kɔ Yuda oloku:
«Pəmɛnɔkərnɛ ca yem yɔkɔ ɔntəmpər mɔ! Ta
patɛnərɛnɛ malap. Bawo isom pakɛnɛ kɔ wir
wowut kɔ məntənəŋk kɔ.» ²⁴ Nte yof maas
yɛnɔɔpər mɔ, k'andɛ paloku Yuda: «Wəran

ka wan kam ɔŋkɔt yama-yama, kɔ tɔsəŋɛ kɔ
kəbɛkəs.» Kɔ Yuda oloku: «Nəwurɛnɛ kɔ.
Pacɔf kɔ!» ²⁵ Nte asolɛ kɔ kəwurɛnɛ doru mɔ,
k'osom nda konɔi kən: «Wəbɛkəsəs kem ɔyɔ
ca nyɛ. Məsɛp məcərə nwe ɔyɔ tamp pampɛ,
kəbənda kəŋkɛ, kɔ kəɔbo kəŋkɛ mɔ.» ²⁶ Kɔ
Yuda ɛnɛpəl yi. K'oloku: «Tamar olomp
pətas im, bawo iwosɛ fɛ kəsəŋ kɔ wan kem
Selah.» Difɔ tɛnalip ɛnɔɔrɛ fɛ kɔ sɔ dɛran.

²⁷ Nte Tamar ɛyɛfɛ kəkɔm mɔ, k'anəŋk
fɔ cəbɛri cəyi kɔ dəkɔr. ²⁸ Tamar eyi
kəkɔm. Kɔ wan wəcəkɔ-cəkɔ owurɛ kəca.
Kɔ wəran wəbaŋ wan osumpər kənaka
nkɛ kəca k'ɔŋkɔt kɔ debɛnɔ deyim dəkəca,
pəcɔku: «Wækawε andɛnɔŋkɛnɛ kəkɔm.»
²⁹ Mba kɔ kənaka nkɛ kəlɔŋ kəca kɔ wɛnɔ
onɔŋkɛnɛ kəwur. Kɔ wəbaŋ wan eyifɛnɛ:
«Kəpəc kərə kɔ məwurɛ kəŋkɛ-ɛ?» Kɔ Tamar
ɛwɛ wan wəkakɔ Pɛrɛc. * ³⁰ Kɔ wan wəka
mɛrəŋ owur, nwe anakot debɛnɔ dəkəca
mɔ, kɔ Tamar ɛwɛ wəkakɔ tɛwɛ ta Serah. †

39

Isifu kiyi kən Misira ndena Potifar

¹ K'ɔŋkɛkərə Isifu Misira. Kɔ Potifar
wəMisira, wəbɛ wəpəŋ wəka firawona, nwe
ɛnayɔnɛ wəkiriŋ ka abum ɔn mɔ, ɛway kɔ
afum a Səmayila dəwaca akɔ nɔnakɛrɛ kɔ
Misira mɔ. ² Kanu Kəpəŋ kənasolɛ Isifu,
pəcucca fəp pɔ Kanu Kəpəŋ kəŋɔbaŋ kɔ. Kəlɔ
ka wəbɛ kən wəMisira k'ɛnayi. ³ Kɔ wəbɛ
kən ɛnəŋk fɔ Kanu Kəpəŋ kəsolɛ Isifu. Mo-
sumpər mən fəp, Kanu Kəpəŋ kəŋɔmar kɔ
mectesɛ kɔ dəwaca. ⁴ Kɔ Isifu ɛndɛ pəsɔtɔ
kələn ka wəbɛ kən nwe ɛnɔɔ-bəcɛ mɔ. Kɔ
wəkakɔ ɛlɛk kɔ, k'ɔsəŋ kɔ dɛbɛ da kəcəmbər-
cəmbər mes ma kəlɔ kən disrɛ. K'ɛlɛk daka
dən fəp k'ɛmbɛr di Isifu dəwaca pəc-lompɛ-
lompɛ kɔ di kəcəmbər-cəmbər. ⁵ Nte Potifar
ɛlan Isifu, a k'ɔsəŋ kɔ kəcəmbər-cəmbər ka
mes ma kəlɔ kən disrɛ fəp mɔ, kɔ Kanu
Kəpəŋ kəmpocɛ kəlɔ ka wəMisira nwe, teta
Isifu. Kɔ kəpocɛ ka Kanu Kəpəŋ kəsumpər
daka da Potifar fəp, kəyɛfɛ dɛkɛr haŋ nde
dalɛ. ⁶ K'ɛsakərə teta daka dən fəp Isifu,
nkən ɛnasumpər fɛ sɔ nte o nte mɛnɛ yeri
nyɛ ɛnɔɔ-di mɔ.

Isifu kə wəran ka Potifar

* 38:29 Pɛrɛc = «kəpəc» † 38:30 Serah = «Kəpɛ ka dec»

Mba Isifu fum wətət teyi enayi. ⁷ Nte mes maməkə meŋcepər mə, kə wəran ka wəbe kən ende pəceŋcər Isifu fər, k'oloku kə: «Məfəntərə kə ina!» ⁸ Kə Isifu efati. K'oloku wəran ka wəbe kən: «Mənəŋk nte wəbe kem elek mes mən fəp k'ember im dəwaca mə, təsəŋe əfəsəyə nte o nte deker k'elek sə daka dən fəp k'əsəŋ im kəcəmbər-cəmbər. ⁹ Fum nwe o nwe eyi fe nnə kələ kaŋke nwe elele pəcepər im mə. Ɔmənene f' em nte o nte ta kələ kaŋke mēne mənə, bawo wəran kən məyənē. Ak' endesəŋ' em oŋ kəyə pələc pəpəŋ, iciyanē sə Kanu-ε?» ¹⁰ Kə wəran nwe eŋcəmēne Isifu moloku maməkə darəŋ haŋ mataka mēlarəm. Mba Isifu enawose fe məcem-cəmne mən, kəcərə fə ŋafəntərə kə nkən. ¹¹ Dəsək dələma, kə Isifu emberē dəkələ dəkəlompəs yebəc yən. Mba dəsək dadəkə afum a kələ kaŋkə ali wəkin enayi fe deker. ¹² Kə wəran nwe osumpər pəberne pa Isifu k'oloku kə: «Məfəntərə kə ina!» Kə Isifu esakərə kə pəberne pən, k'eyekse k'owur doru. ¹³ Nte wəran nwe enəŋk fə Isifu esakərə kə pəberne pən dəwaca, k'eyekse k'owur doru mə. ¹⁴ K'ewe afum a kələ kəŋan k'oloku ŋa nte: «Nənəŋk, wəHebərū nwe wos im* eŋkerē pədefani su mə. Isifu ender im a pədefəntərə kə ina. Ti tə iŋkul-kulene pəpəŋ. ¹⁵ Nte endecərə fə kəpene k'inde dim mə, k'eyekse. K'esakər' em pəberne pən kə nkən owur nde doru.» ¹⁶ Kə wəran nwe ombocərne pəberne pa Isifu kəsək, haŋ wəbe ka Isifu pəc-bere deker. ¹⁷ Kə wəran nwe oloku wos tin tayi, k'oloku kə: «Wəcar wəHebərū nwe mənkerē su mə, ender im a pədefan' im. ¹⁸ Mba nte iŋkule-kule pəpəŋ mə, k'esak pəberne pən nnə iyi mə. Kə nkən eyekse k'owur nde doru.» ¹⁹ Nte wəbe ka Isifu ene moloku ma wəran kən, nwe oŋc-loku kə: «Nte tə wəcar kam əyə em!» ²⁰ Kə metele məpəŋ mosumpər wəbe ka Isifu. Kə wəkakə ember Isifu dəbili kəca nke wəbe eŋc-ber afum ən dəbili mə. Kə Isifu eyi dəndo dəbili.

Kəyi ka Isifu dəbili

²¹ Kə Kanu Kəpəŋ kəsəle Isifu, kə kələs layidi da amera ŋobotu ŋəkə kənasəŋ kə mə. Kə kəsəŋe wəbe wəka dəbili emar kə. ²² Kə wəbe wəka dəbili elek aka dəbili fəp

k'ember ŋa Isifu dəwaca, nte o nte teŋcepər oŋ di mə, Isifu ə teŋcepər dəwaca kəresna. ²³ Wəbe wəka dəbili əŋcməmən fe sə nte o nte Isifu enatəmpər dəwaca mə, bawo Kanu Kəpəŋ kənasəle kə, kəclompəsə kə mosumpər mən fəp.

40

¹ Nte mes maməkə meŋcepər mə, kə amarəs mērəŋ a Firawona, wəbe ka Misira, wətupə kə wəcəfe kən cəcom, ŋande ŋacyanē kə. ² Kə pəntele Firawona nnə amarəs ən mērəŋ ŋayi mə. ³ Kə Firawona osom k'asumpər ŋa, k'əŋkə pacaŋər ŋa nde bili bəkə anacaŋər Isifu mə. ⁴ Kə wəbe ka aka dəbili oloku Isifu kəgbəkərə ŋa pəmə nte enayi ŋa kəsək mə. Kə ŋayi dəbili tēm telarəm.

Isifu kəloku tedisre ta mere ma amarəs a Firawona, aŋe enacaŋəs dəbili mə

⁵ Pibi pin disre, kə amarəs a Firawona aŋe mērəŋ ŋawerəp. Nwe o nwe, tēwerəp tən taciŋa teciyane kə ta wəkə. ⁶ Dec den-desək, kə Isifu enəŋk ŋa ŋaməŋcne. ⁷ Kə Isifu eyif amarəs a Firawona aŋe mērəŋ aŋe ŋanayi dəbili kə nkən mə, k'eyif ŋa: «Ta ake tə nəŋeyē cəro məkə-ε?» ⁸ Kə ŋaloku Isifu: «Səwerəpna nnə pibi, mba fum eyi fe nnə nwe endetam kəloku su tedisre ta mere maməkə mə.» Kə Isifu eyif ŋa: «Bafə Kanu kətəmpər kəcərə ka tedisre ta mes ba? Nəlok' im ma mere monu-a.»

⁹ Kə wətupə ka Firawona yomunəs əlmər Isifu mere maməkə enawerəp mə. K'oloku: «Mere mme iwerəpna mə: Anŋbəŋkələ ŋa wiŋ ŋeyin' em fər kirin. ¹⁰ Nəyə wara maas. Nte anŋbəŋkələ nŋe ŋəŋgbuc mə kə yokom yembək, kə yokom yayəkə yələl. ¹¹ Tetəŋne itəmpər apət nŋe iŋc-tupe wəbe kem Firawona mə. K'ilek yokom yələma k'ifəcəs yi nnə apət nŋe iŋc-tupe Firawona mə disre, k'isəŋ Firawona mənəcəŋcə ma pokom papəkə inafəcəsə kə dəpət mə.» ¹² Kə Isifu oloku kə: «Tedisre tayi tēntē: Wara wawəkə maas, mata maas mə. ¹³ Kə mata maas meŋcepər-ε, Firawona endesəluku kəyekt' əm domp, pəluks' am yebəc yam. Məndesə məctupə kə yomunəs pəmə təkə mənəcbəc ti mə, məcber kə yeri yəkə mənde

* 39:14 Potifar

kəctupe kə mə dəkəca. ¹⁴ K'andesak əm-ε, ta mədekə-pələrn' em, ilətsən' am mələk' em layidi a məndekə-mar im nnə wəbe eyi mə. Nte tənşənə pəwuren' em nnə kələ kanke disre mə. ¹⁵ Bawo atəf ɲa Hebəru ɲalək im k'anke Misira. Kə nnə, ali tes iyə fə nte andeber' em dəbili mə.»

¹⁶ Nte wəcəfə ka Firawona cəcom ənəjk fə moloku mmə Isifu oloku ma mere mə, məmbət kəne, k'oloku Isifu: «Ina mere mem, mafala maas ma kəcom kəgbent m' isarena. ¹⁷ Kəfala kanke kənecna ci daco mə fəp, yeri yəkə wəcəf cəcom ontup a pəcsən yi Firawona mə fəp yeyina dənda. Bəmp yəcsəm yeri yayəkə isarena kəfala disre mə.» ¹⁸ Kə Isifu oloku kə: «Tedisre tayi tēntē: Cəfala cacəkə maas, mata maas mə. ¹⁹ Kə mata maas mənçepər-ε, Firawona endepən' am darenc, pəber əm kəbənda dəkəlim pəgbək əm, bəmp yəcsəm əm.» ²⁰ Tataka ta maas, dəsək doluksər da kəkom ka Firawona. K'ombocə amarəs ən kəsata kəpən. K'əsən wəcəfə kən cəcom dəbe dəpən, amarəs ən fəp fər kirin. ²¹ K'olukse sə wəka mərəɲ wəkə yəbəc yəkə ənayi cəkə-cəkə mə: Kə wəkəkə oɲcop sə kəctup pəber Firawona apət dəkəca. ²² Kə Firawona osumpər wəcəf cəcom wəpən pəmə təkə Isifu enaloku ti mə. ²³ Wəctupe ka Firawona yomunəs ençəm-cəmne fə sə Isifu, k'empələrne kə.

41

Kəwərəp ka Firawona

¹ Kə teren tin tənçepər, teren ta mərəɲ, kə Firawona əwərəp: Pəcəmə kəngbəkə nke ənwe Nil mə kəsək. ² Kə cəna cəran cətifi camət-mərəɲ cənçafə dəkəngbəkə. Kə cəyefə kəsəmət dale. ³ Kə cəna cəran camət-mərəɲ cələma cələɲki cənçafə sə cəkə tadarən dəkəngbəkə. Kə ci cənçəkə cəcəmə cəcəkə-cəkə kəsək dəkəngbəkə. ⁴ Kə cəna cələɲki nce cəyefə kəsəm cəna cətifi cəkə. Kə Firawona entəmə. ⁵ Kə Firawona əngbəkəre sə kədire, k'əwərəp sə tamerən. ⁶ Səbomp sa malə camət-mərəɲ səpən səwurəs atoka ɲin ɲətət ɲayi. Kə səbomp sa malə səfət səwurəs səcəkə-cəkə tantəf. ⁷ Kə səbomp sa malə səfət nse səndi səbomp sa malə səpən səlare səkə. Kə Firawona entəmə sə. Mere mayi mə maməkə.

⁸ Dec dendesək, kə amera ɲələcε-ləcε Firawona. K'ewe acərə mes k'abeki a Misira fəp. Kə Firawona ələməɲ ɲa mere mən. Mba ali fum ənayi fə nwe ençtam kələku kə tedisre ta mere mən mə. ⁹ Kə wəctupe kən yomunəs ələk moloku, k'oloku Firawona: «Inçəm-cəmne məkə tɛpələrənə tem. ¹⁰ Pənatele Firawona nnə amarəs ən ɲayi mə, k'osom k'asumpər im kə wəcəfə kən cəcom, k'ember su dəbili nde kələ ka wəbe ka abum ən. ¹¹ Kə səwərəp ina kə wəka mərəɲ kem pibi pin. Nwe o nwe mere mən taciɲa mmə antam kələku tedisre ta mi mə. ¹² Tətənne səyi bili bin kə wətemp wəcar wəHebəru wəka wəbe ka abum a Firawona wələma. Kə səloku kə nwe o nwe mere mən k'oloku su tedisre ta mi. ¹³ Kə tosurenə kə teyi pəmə təkə enaloku nwe o nwe mə. Kə Firawona oluks' em yəbəc yem yəcəkə-cəkə. K'ənçəkə wəka mərəɲ kem.»

Isifu kələku kən mes ma mere ma Firawona tedisre mə

¹⁴ Kə Firawona osom a pawenə kə Isifu. K'awurenə kə katəna-katəna dəbili. K'ofonənə, k'əsəkpər yamos, k'ənçəkə nde Firawona ənawe kə mə. ¹⁵ Kə Firawona oloku Isifu: «Iwərəp, mba ali fum isətə fə nwe oɲlok' im tedisre ta mere mem mə. Mba alok' im a məntam kələku tedisre ta mere mmə ənçək' əm mə.» ¹⁶ Kə Isifu oloku Firawona: «Bafə in' əfə! Kanu kəndeloku Firawona tedisre ta mere mən.» ¹⁷ Kə Firawona oloku Isifu: «Mere mem-ε, kəngbəkə kəsək inçəmənə. ¹⁸ Kə cəna camət-mərəɲ cətət cətifi cənçafə dəkəngbəkə, kə cəyefə kəsəmət dale. ¹⁹ Kə cəna camət-mərəɲ cələma cələɲki cələc, ci cənçafə sə cəkə tadarən dəkəngbəkə. Mba intənəjk fə Misira cəna cələc cələɲki nce cəyefə kəsəm cəcəkə-cəkə camət-mərəɲ cətifi cətət cəkə. ²¹ Cəna cətifi nce cəcbərə cələɲki dəputuk, ta ənçərə kə pəyənə fə yati cəmbərə ci dəputuk-ε. Kə cəna cələc nce cənançane sə kələcə, pətəs təkə cənələcə mə. K'intəmə. ²² K'iwərəp sə nte: Səbomp camət-mərəɲ sa malə sətət səlare səwurəs atoka ɲin ɲayi. ²³ Kə səbomp camət-mərəɲ sa malə sələma səfət səwurəs səcəkə-cəkə səkə tantəf. ²⁴ Kə səbomp sa malə səfət nse səndi səbomp sa malə səpən səkə. Iloku mere mamə acərə mes. Mba ali fum isətə fə nwe oɲlok' im tedisre ta mi mə.» ²⁵ Kə Isifu

oloku Firawona: «Mere ma Firawona fep, toloku tin tō moloku. Kanu kəyi kəmentər Firawona nte kəndeyō mō. ²⁶ Cəna cətət nce camət-mērəñ, meren camət-mērəñ mō. Kō səbomp sa malō sətət nse camət-mērəñ, meren camət-mērəñ mō, mere min mō. ²⁷ Cəna cələc cələñki nce cəmpəna cəkō tadarəñ mō, meren camət-mērəñ mō, kō səbomp sa malō səfət nse, dor da meren camət-mērəñ dō. ²⁸ Pəmə təkō intep ti kəc-loku Firawona mō, Kanu kəmentər Firawona təkō kəndeyō mō. ²⁹ Meren camət-mērəñ ma kənembərə mender mame atəf ɲa Misira fəp. ³⁰ Kō meren camət-mērəñ ma kənembərə meñcepər-ε meren camət-mērəñ ma dor mendecəme mi darəñ: Dor dadəkō dendeluxe Misira darəñ. ³¹ Kō dor dadəkō deñcepər-ε, afədetam kəcərə yati kō pəyi fō kənembərə kənayi de təlma-ε. Debeki da dor dadəkō dendesəñe ti. ³² Kō mənəñk Firawona pəgbəkərə kəwərəp mere min maməkō kəmerəñ-ε, Kanu kəyi kəsəñe kō kəcərə: A mes melip nno kəyi mō, kəbelkər kō kənder oñ kəbəc yebəc yaki. ³³ Nte Firawona eñcərə oñ a Isifu əyō amera, k'eñcərə sō mes mō, kō Firawona əsəñ kō dəbe atəf ɲa Misira disre. ³⁴ Firawona pəyefe oñ, pəboñcəs akō ɲandeyəne abe ane ɲandekō-tene atəf ɲa Misira mō, nte təñsəñe ɲabanəs katin ka kəcəmət ka kəsətō yetel yañan, atəf ɲa Misira meren camət-mērəñ ma kəmembərə mme disre mō. ³⁵ ɲalonka yeri ya meren mobotu mme mender mō, ɲayō ti dim da Firawona dəntəf. Firawona pəsom paməñk yeri sədare fəp. ³⁶ Yeri yayəkō yō andeməñke atəf, kədəm ka meren camət-mērəñ ma dor mme Isifu oloku kədəyi mō, nte təñsəñe ta dor dadəkō dedetam atəf ɲa Misira mō.»

Isifu əyənə wəmarəs wəcəkə-cəkō wəka Firawona

³⁷ Kō moloku maməkō məmbət Firawona kō amarəs ən. ³⁸ Kō Firawona eyif ɲa: «An-detam kəsətō fum pəmə Isifu ba, pəyō amera ɲa Kanu?» ³⁹ Kō Firawona oloku Isifu: «Nte Kanu kəsəñ əm kəcərə ka mes mame fəp mō, fum o fum eyi fe nwe əsək domp, pəcərə mes pəmə mənə mō. ⁴⁰ Mənə Isifu, mən' endeyəne wəkiriñ ka kələ kem, afum

a atəf ɲem fəp. Mən' ə ɲandeyi darəñ, dəbe da ina Firawona gbəcərəm dendecepər dam.» ⁴¹ Kō Firawona oloku Isifu: «Misira mō mame isəñ əm dəbe da atəf ɲəñe fəp.»

⁴² Kō Firawona owure kurunde kən dəkəca, k'ember ki Isifu dəkəca. K'ember Isifu yamos yətət. K'eñgbək kō kəma dəkilim.

⁴³ Kō Firawona embək Isifu abil ɲa kəwan ɲəkō wənacəñc wən mō, kō ɲəñcek kəkō. Kō afum ɲayefe kəkul-kulene ɲa: «Abərek!»

* Tatəkō tō Firawona enasəñ Isifu dəbe, atəf ɲa Misira. ⁴⁴ Kō Firawona oloku sō Isifu: «In' əyənə Firawona! Kō məntəwose-ε atəf ɲa Misira, ali fum əfəyektı de kəca, k'əñkō yektı kəcək kən atəf ɲa Misira.»

⁴⁵ Kō Firawona ewe Isifu tewe ta Misira «Cafənət Paheneyah.» K'əsəñ kō wəran pacwe kō Asnat, wan wəran ka Potifera, Sali Almamy sa dare da Hon. Kō Isifu owur kəkō-cərə Misira mme enasətō kəkətene dəbe ta eñcərə mi mō. ⁴⁶ Isifu enasətō meren 30 a Firawona pədecərə kō. Nte añcəmbər kō dəbe mō, fər ya Firawona kiriñ yō Isifu enawur kəkō-cərə atəf ɲa Misira fəp.

⁴⁷ Meren camət-mērəñ ma kənembərə maməkō disre, kō afum a Misira ɲamberene kəbəc. ⁴⁸ Kō Isifu olonka yeri yayəkō fəp Misira meren mme camət-mērəñ. K'olonka yeri ya sədare səfət səkō sənəñkər sədare səpəñ mō.

⁴⁹ Isifu enalonka kur ka yeri pəmə kəsəñc ka dəkəba, kur kənabək hañ pac-cəm-cəmne a dor dəfəsətam kəsumpər aka Misira. ⁵⁰ Teren təcəkə-cəkō ta dor, kō Isifu oñkom awut arkun mērəñ ane Asnat wan wəran ka Potifera Sali Almamy sa dare da Hon enakome kō mō.

⁵¹ Kō Isifu ewe coco cən Manase, ti tatəkō Kanu kəsəñe kō kəpələr ka pəcu y fəp kō kəsakene kō aka kələ ka kas. ⁵² K'ewe wan kən təñə Efrayim, ti tō tatəkō Kanu kəsəñ kō dokombəra atəf ɲe analapəs kō mō. ⁵³ Kō meren camət-mērəñ ma kənembərə melip. ⁵⁴ Kō meren camət-mērəñ ma dor moñcop pəmə təkō Isifu enaloku ti mō. Dor dənəyi təf ya Misira fəp. Mba yeri yeməñkərne yenayi sō atəf ɲa Misira fəp.

⁵⁵ Nte dor dosumpər aka Misira mō, kō ɲambəkər Firawona kəsətō ka cəcom. Kō Firawona oloku aka Misira: «Nəkō nənəñk Isifu, nte oñloku nu mō, nəyō tatəkō!»

⁵⁶ Nte dor dəmbək Misira mō, kō Isifu oñcop

* 41:43 «Nəkene kəl!»

kacamsər aka Misira malə. Mba dor deŋc-bək kəbək dəm atəf ŋa Misira. ⁵⁷ Afum ŋac-yefe mofə fəp ma Misira kədeway malə nno Isifu eyi mə, bawo dor denanaŋkanə kəbək Misira.

42

Yakuba kəsom kən awut ən Misira

¹ Kə Yakuba ene a malə* beyi Misira. Kə Yakuba oloku awut ən: «Ta ake tə nəndeyinə nno nəc-məmənənə fər disre-ε?» ² Kə Yakuba oloku: «Ine a malə meyi Misira. Nətor nəkə nəwaye su dəndo malə, ta padefine dor.» ³ Kə awenɔc a Isifu wəco ŋantor kəkə-way malə Misira. ⁴ Mba Yakuba enasak fe Beŋyamin wəkə enapaŋne kere kə Isifu mə pəcepse awenɔc aŋa darəŋ, bawo Yakuba enaloku: «Beŋyamin əfəkə ta tes telec tələma təkəətə kə.» ⁵ Kə awut a Yakuba ŋaŋkə Misira kəkə-way malə pəmə təkə afum alarəm ŋaŋckə Misira dəkəway malə mə, bawo dor denayi atəf ŋa Kanahan fəp.

Isifu eyerəkəs abəkac ŋən nno awenɔc ŋayi mə

⁶ Təm tatəkə Isifu pəyənə wəbe atəf ŋa Misira. Nkən eŋcwayər afum a Misira fəp malə. Kə awenɔc a Isifu ŋander ŋatontnənə Isifu fər yən kirin, ŋacəp mobu dəntəf. ⁷ Kə Isifu enəŋk awenɔc aŋa. K'ənepəl ŋa. Mba owurər fe ŋa kəcərəne. K'olok-lokərə ŋa dim deyenki, k'eyif ŋa: «Deke nəyefe-ε?» Kə awenɔc aŋa ŋaloku kə: «Atəf ŋa Kanahan ŋə səyefe, kə sənder kəway nno yeri.» ⁸ Kə Isifu enepəl awenɔc aŋa. Mba awenɔc aŋa ŋananepəl fe kə. ⁹ Kə Isifu eŋcem-cəmne mere məkə enawerəp te taŋan mə. K'oloku ŋa: «Atən mes ŋə nəyənə! Mes ma atəf ŋaŋe mə nənder kəten, nəkə nəloku mi aka atəf ŋonu.» ¹⁰ Kə ŋaloku Isifu: «Ala, wəbe, dəkəway yeri sənder bafə atən mes ŋə acar am ŋayənə. ¹¹ Dəwenɔca də səyə fəp fosu, wərkun wəkin okom su. Səsəkene bəkac! Səclək' əm a dəkəten yeri gbəcərəm sənder.» ¹² Kə Isifu oloku ŋa: «Kəbupərə ti kə nənde, metambər ma atəf ŋaŋe mə nənder kəten nəkoloku mi ndoronu.» ¹³ Kə awenɔc aŋa ŋaloku Isifu: «Wəco kə mərəŋ wə sənayi kas kosu kəkom nde Kanahan. Mba wəkə efete su dacə mə eyi məkə dekər

kə papa kosu, kə wəkin enafi.» ¹⁴ Kə Isifu oloku ŋa: «Təkə iloku nu mə, ti təyənə kaŋce: Atən mes ŋə nəyənə! ¹⁵ Awa, yebəc nyə y' indecəmbər nu: Inderəmə nu tewe ta Firawona, nəfəwur nno ta wəfet konu wələpəs wəkəkə nəsak dekər mə ender-ε. ¹⁶ Nəsom wenɔc konu wəkin pəkəkere wenɔc konu wəkəkə nəsak dekər mə. Kə nənə aŋe endesak nno mə, dəbili andeber nu. Andeməmən moloku monu, pacərə kə pəyənə kaŋce kə nəloku-ε. Kə pəyənə fe ti-ε, inderəmə nu tewe ta Firawona atən mes ŋə nəyənə!»

¹⁷ Kə Isifu ember ŋa dəbili mata maas. ¹⁸ Tataka ta maas, kə Isifu oloku ŋa: «Nəyənə nte, təsəŋe nu kəyi doru. Innesə Kanu! ¹⁹ Kə pəyənə fə nəsəkene bəkəc-ε, nəsak wenɔc konu wəkin dəbili. Nənə aləpəs aŋe nəkenə afum anu yeri kərəs bawo dor dey. ²⁰ Nəkərən' em wəfet konu wəkə nəsak dəndo mə nte təŋsəŋe pəməmən moloku monu kə pəyənə fə kaŋce kə-ε, ta nədefi.» ²¹ Ti tə ŋanayə, ŋaclokene: «Ey. Sən' enayə ti wenɔc kosu. Bawo anəŋk ayek ŋən, təm nte oŋcoku su a paŋaŋnənə kə mə, ta aŋcəŋkələ kə-ε. Ti tə ayek ŋən ŋeyi kəsute su tantə.» ²² Kə Ruben elek moloku, k'oloku ŋa: «In-aloku fe nu ti ba, fə ta nəyənə wan nwe pələc? Mba nənacəŋkəl f' em. Ndekəl oŋ awer su mecir mən.» ²³ Awenɔc a Isifu ŋanacərə fe a Isifu eŋne kusu kəŋan bawo wəcərərenə moloku enayi kə dacə kə awenɔc aŋa. ²⁴ Kə Isifu əmbələ awenɔc aŋa, k'əŋkə pəbok.

Awut a Yakuba kəlukuŋ kəŋan Kanahan

Nte elip mə, k'oluksərne kədəlok-lokər ŋa. K'elek Siməŋ awenɔc aŋa dacə, k'ember kə dəbili fər ya awenɔc aŋa kirin. ²⁵ Kə Isifu osom a palase ŋa yeri dələba, palukse nwe o nwe pəsam pən nde aləba ŋən, pasarəsər ŋa yeri yayəkə. Ti tə anayənə ŋa. ²⁶ Kə awenɔc ən ŋasarəsər səfale səŋan yeri. Kə ŋasumpər dəpə kə ŋaŋkə. ²⁷ Kə wenɔc ka Isifu wəkin ende pəsikəli aləba ŋən nde dəkərwanse pəfaŋ kəwure səfale sən yika yəsəm, kə wəkəkə enəŋk pəsam pən aləba ŋən disre. ²⁸ K'oloku awenɔc aŋa: «Aluks' em pəsam pem. Ipəmpə nno aləba ŋem.» Kə mera yeyi ŋa yama-yama kəcərə fə a ŋaŋkə dəkəway

* 42:1 bəle = f. «blé» megbən mme aŋcə pəsətə farin mə

palukse ɲa sɔ pəsam paɲan. Kɔ ɲayifne: «Cəke cɔ Kanu kəyɔ su tantɛ-ɛ?»²⁹ Kɔ ɲambere ndena papa kəɲan Yakuba nde atɔf ɲa Kanahan. Kɔ ɲalɔmər kas kəɲan mes məkɔ mənəsɔtɔ ɲa mɔ fəp.³⁰ Kɔ ɲaloku kas kəɲan: «Fum wəkɔ ɔyɔnɛ wəbɛ wəka Misira mɔ, olɔk-ɔkərə su dim deyeɲki, k'endenɛ su kəyɔnɛ atɛn mes ma Misira mme sændeloku aka nnɔ mɔ.³¹ Kɔ səlɔku kɔ fɔ səsəkɛnɛ bəkəc, bafɔ atɛn mes ɲɔ səyɔnɛ.³² Kɔ Səlɔku kɔ sɔ fɔ wəcɔ kɔ mɛrəɲ wɔ sənayi kas kosu kəkɔm, mba wəfɛt kosu eyi dɛkɛr, kɔ wəkin ɛnafi su dacɔ.³³ Kɔ wəbɛ wəka Misira oloku su: «Ntɛ tɔ nəndeyɔ a itam kəcərə a nəsəkɛnɛ bəkəc. Nəsak wɛɲc konu wəkin nnɔ, nəkenɛ afum anu yeri kərəsna bawo dor deyi.³⁴ Nəkɔ, nəkɛr' em wəfɛt konu. Tɛm tatəkɔ, indecərə a bafɔ atɛn mes ɲɔ nəyɔnɛ, kɔ nəsəkɛnɛ bəkəc. Indelukse nu wɛɲc konu, tɛm tatəkɔ nəcəmɛ sɔ kəcəmɛs konu darəɲ dɔtɔf.»

³⁵ Ntɛ ɲambere ndaranan akɔ ɲayuk malɔ məkɔ ɲanakere mɔ, kɔ fəp faɲan ɲanəɲkəs-nəɲkəs pəsam paɲan nde lɔba yaɲan disrɛ. ɲa kɔ kas kəɲan ntɛ ɲanəɲkəs pəsam nde lɔba yaɲan disrɛ mɔ, kɔ kənesɛ kənder ɲa.³⁶ Kɔ kas kəɲan Yakuba oloku ɲa: «Awut em ɲɔ nəfan kəbaɲsər im! Isifu eyi fɛ sɔ doru, Simɔɲ eyi fɛ sɔ doru, kɔ nəfan sɔ kələkər im Benyamin-ɛ! In' ɔ maməkɔ fəp mendetərəs.»³⁷ Kɔ Ruben oloku papa kən: «Məde məyɔ padif awut em mɛrəɲ k'intəkɛr' am Bensamɛɲ. Məber im kɔ dəwaca, indekɛr' am kɔ.»³⁸ Kɔ Yakuba oloku: «Wan kem ɔfɔtɔr kɔ nana, bawo wəbek' ɔn Isifu efi. Sona s' eyi ɔɲ. Kɔ tɛlɛc təsɔtɔ kɔ dɔpɔ-ɛ, cəke cɔ nəndeyɔ-ɛ, tɛm tatəkɔ nəɲsəɲ' em kətorɛ cəfon cem cəfer dabiya kɔ abəkəc ɲocuy nde afi ɲayi mɔ.»

43

Yakuba kəwosɛ kən Benyamin kəkɔ kɔ awɛɲc aɲa

¹ Dor dɛɲc-bɛk kəbɛk dəm dɔtɔf. ² Ntɛ ɲalip kədi malɔ məkɔ ɲanakere kəyɛfɛ Misira mɔ, kɔ Yakuba oloku awut ɔn: «Nəlüksərɛnɛ, nəkɔ nəwayɛ su yeri yepic.» ³ Kɔ Yuda oloku kɔ: «Wəbɛ ka Misira ɛnabɛɲnɛ su: «Ta inəɲk nu sɔ cəro, kɔ nəntəkɛr' em wɛɲc

konu wələpəs-ɛ.»⁴ Kɔ mənɲwosɛ kəsak wəfɛt kosu səkɔ-ɛ, səntɔr Misira kəkɔ-way' am yeri. ⁵ Kɔ mənɲwosɛ kəsak kɔ səkɔ-ɛ, səfɔtam kətor Misira kəkɔ-way' am yeri, bawo wərkun kakɔ ɛnaloku: «Ta inəɲk nu sɔ cəro kɔ nəntəkɛr' em wəfɛt konu-ɛ.»⁶ Kɔ Yakuba oloku: «Ta ake tɔ nənayɔn' em pələc tantɛ, kəcloku wərkun wəkakɔ a nəyɔ wəfɛt-ɛ?»⁷ Kɔ awut ɔn ɲaloku: «Wərkun wəkakɔ ɛnayifɛt su pələrəm te tosu kɔ tokomɛnɛ tosu, pəcyif su: «Papa konu ɔsərəyi doru? Nəyɔ wɛɲc wələma sɔ?» Kɔ səlukse kɔ moloku maməkɔ. Sənatam kəcərə ba, a endeloku su: «Nəkɔ nəkɛr' em wəfɛt konu!»⁸ Kɔ Yuda oloku papa kəɲan Yakuba: «Məsak wəfɛt səkɔ kɔ ina. Səndeyɛfɛ səkɔ, təsəɲɛ su kədəyi doru ta səfi-ɛ, mənə papa, awut asu kɔ sənə. ⁹ In' ɔsəɲ əm temer, teta wəfɛt: In' ɔ məndewer kɔ, kɔ intəkɛr' am kɔ-ɛ, ta ilukse kɔ ider iber əm kɔ dəwaca-ɛ, tɛm tatəkɔ in' endesəɲ' am kətənəɲk sɔ wan kam. ¹⁰ Patəbɔlsɛnɛ moloku-ɛ, kɔ səntam ntɛ kəkɔ kəmerəɲ səluku.»¹¹ Kɔ papa kəɲan Yakuba oloku ɲa: «Bawo teyi tantɛ, nəkɔ nəyɔ ntɛ. Nələk ca ya atɔf ɲaɲɛ yələma nətəmpərənɛ wərkun wəkakɔ, pəmɔ: Dəni, mɛsɛ ma cəme mɛpic, cigbili, yamaku kɔ mɛgbɛn ma yalake kɔ cola.* ¹² Nələk pəsam pəkɔ nənakekərə tɔcəkɔ-cəkɔ mɔ kəmerəɲ. Nəlukse pəsam pəkɔ anabere nu dələba mɔ, tələma ɲanaciya kəciya dəm. ¹³ Nələk wəfɛt konu nəkɔ ndena wərkun wəkawe. ¹⁴ Intola Kanu Kəpəɲ nkɛ kəntam mes ma doru fəp mɔ, kəsəɲɛ wərkun wəkakɔ pəkɔ pəyɔnɛ nu nənəfər pəsak wɛɲc konu wəkɔ osumpər mɔ nəder, nəkɛrɛnɛ sɔ Benyamin! Kɔ ina kɔ pəyi fɔ awut em ɲandewur im dəwaca-ɛ, awa ɲawur im dəwaca!»

Isifu kəbaɲnɛ kəmerəɲ kɔ awɛɲc ɔn

¹⁵ Kɔ awut a Yakuba ɲalɛk yətəmpərənɛ kɔ pəsam pəkɔ ɲanakekərə tɔcəkɔ-cəkɔ mɔ kəmerəɲ, kɔ Benyamin. Kɔ ɲayɛfɛ, kɔ ɲantɔr Misira. Kɔ ɲaɲkɔ ɲamentərɛ Isifu. ¹⁶ Ntɛ Isifu ɛnəɲk Benyamin kɔ awɛɲc aɲa mɔ, k'oloku wəcamɛ kən: «Məberɛ afum akanɛ dɛkɛr, mədif pəcəl, məcɔɲ, bawo afum akanɛ ɲɔ sən' endenadi məkɔ yeri tofo tin daɲana.»¹⁷ Kɔ fum wəkakɔ ɔyɔ təkɔ Isifu

* 43:11 Ti tɔ tatəkɔ mɛgbɛn mɛyɛɲk kəway

enaloku kə mə, k'emberse afum ane deker ndena Isifu. ¹⁸ Kə awenç a Isifu nanes nte anaberse na ndena Isifu mə, kə naloku: «Teta pəsam pəkə anasak ləba yosu disre mə ti t' ankerere su nnə. Ankerere su nnə, nadewəkərne su nəcəmbər su dacar kə səfale sosu.» ¹⁹ Kə nalotərne wəcəmsə ka Isifu, kə naloku kə moloku mmə dəkusunja: ²⁰ «Nənañne Wəbe! Sənader təcəkə-cəkə kədeway yeri. ²¹ Nte səñç-lukus mə, kə səñkə sikəli ləba yosu karwanse, kə sənəñk nwe o nwe pəsam pən nde aləba nən. Mba səñkerene sə pi. ²² Səñkerene sə pəsam pələma kədeway yeri. Səñçəre fe nwe enaber pəsam papəkə nde ləba yosu disre mə.» ²³ Kə wərkun nwe oloku na: «Ta nənesə bəkəc yəfər nu! Kanu konu kə, Kanu ka papa konu kənasəñ nu pəsam nde ləba yonu. Pəsam ponu pənader im.»

Kə wəcəmsə ka Isifu owurene Siməñ nnə awenç aña nayı mə. ²⁴ Kə fum wəkawe emberse na nde kələ ka Isifu disre. K'əsəñ na domun, kə nambikene wəcək. K'əsəñ sə səfale səñan yika. ²⁵ K'olompse na yeri han tēm nte Isifu enakə der dan mə, bawo enanene Isifu pəc-loku: «Sən' endedi yeri dan dəməkə kə na.» ²⁶ Nte Isifu ender deker dan mə, kə awut a Yakuba nasəñ Isifu ca yəkə natanəmpərēne kə mə, kə nantontnēne kə dəntəf. ²⁷ Kə Isifu eyifət na teta dis danan, k'eyif na: «Papa konu wətem wəkə nəñle mə, entamne? Səreyi doru?» ²⁸ Kə awenç aña naloku: «Wəcar kam, papa kosu entamne, əsərəyi doru.» Kə nantontnēne Isifu. ²⁹ Kə Isifu eyekti fər. Nte enəñk Benyamin wəpañne kən kere mə, k'eyif na: «Wəkawe əyənə wəfet konu wələpəs, wəkə nənalok' im tetən mə?» K'ənəcər: «Kanu kəmar əm wan kem!» ³⁰ Kə Isifu oñcopər moloku, bawo eñtəyē-təyē pəbotu pa kənəñk ka wenç, enafan kəbok. Kə Isifu emberē dəkulə dən, k'ombok di han. ³¹ Kə Isifu esak kəbok, k'ombufərne kəro, k'owur. K'əsəp kətəbok sə fər ya awenç aña kirin. K'oloku: «Nəwurene su yeri.» ³² K'ambere Isifu yeri taciña, awenç aña taciña, kə aMisira na nayı sə taciña. Bawo aMisira nañcwose fe kəpañne dap da yeri kə aHebərü. ³³ Kə awenç a Isifu nandə fər yən kirin. Kəyefe ka coco ca papa kəñan

han wəfet kəñan nwe o nwe kə dəkəndə dən. Kə naye fe kələkene kəciyanə nke kəyi na nte Isifu osumpər na mə. ³⁴ Kə Isifu emberene na yeri yən nyə nkən eñç-di mə. Mba pəberene mpe enasəñ Benyamin mə pənala kəcəmət, petas pa akə. Kə naman han kə pəntəñne na kə nkən Isifu.

44

Isifu antərəs awenç ən nte tənşəñe pətam kəcərə bəkəc yañan mə

¹ Kə Isifu oloku wəcəmsə kən: «Mələse afum akanə malə dələba pəmə təkə ləba yañan yəntam kələk malə mə. Məber pəsam pañan nde ləba yañan disre. ² Məber sə apət nēm nōmunə na gbeti nəkə, nde aləba na wəfet wəkə kə pəsam pəkə eñkerē kədewaye malə mə.» Kə wəcəmsə ka Isifu əyə təkə Isifu enaloku kə mə. ³ Dec dendesək, k'asak afum ane kəluku nde ndarañan kə səfale səñan. ⁴ Nawur dare disre ta nantəbələ-ε, kə Isifu oloku wəcəmsə kən: «Məyefe məcəmə afum ane darəñ han məbər na. Məyif na: «Ta ake tə nəşəñe pətət kəway pələc-ε? ⁵ Bafə apət nañe nə wəbe kem oñmunə, ni nənşəñe kə kəcərə təkə tender mə? Nənçiya kəyə tante nəyə mə.» ⁶ Kə wəcəmsə ka Isifu embelər na k'embər na. K'əñgbəkərēne na moloku məkə Isifu enasom kə mə. ⁷ Kə naloku wəcəmsə ka Isifu: «Ta ake tə wəbe oñlok-lokərə su tante-ε? Səna amarəs am səfətam kəyə tatəkə. ⁸ Sənuñkene kərəsna kə səñkerē nu pəsam pəkə sənanəñk nde ləba yosu mə, kəyefe Kanahan. Ta ake tə səndekijēne pəsam kə pəyi fe ti kəma nde kələ ka wəbe kam-ε? ⁹ Nwe o nwe anəñke ca yayəkə mə, padif kə, kə səna fəp səyənə acar a wəbe kem!» ¹⁰ Kə wəcəmsə ka Isifu oloku na: «Awa. Ine nu sim! Nwe o nwe añnəñke paka mə, əñyənə wəcar kem. Nəna aləpəs ane nəñkə.» ¹¹ Kə nambelkər-belkər kətore-tore ləba yañan dəntəf kə nəsikəli-sikəli yi. ¹² Kə wəcəmsə ka Isifu oñcop kəfen-feni kəyefe aləba na wəbəkə, k'eləpsər aləba na wəfet. Kə wəcəmsə ka Isifu əñkə pənəñk apət nne nde aləba na Benyamin. ¹³ Kə awenç a Isifu nawal-wali yamos yañan, kə nandəndəsər sə səfale səñan ləba yañan. Kə naluksərne sə dare disre.

Yuda kəcərə Benyamin

14 Yuda kə awenɟ aɲa ɲander sɔ nda Isifu wəkɔ enasɔrɔyi kəfo kanɟkɔ ɲanasak kɔ mɔ. Kɔ ɲantempɛnɛ dɛntɔf Isifu fɔr kirinɟ. 15 Kɔ Isifu eyif ɲa: «Cəke cɔ nɔyɔ tantɛ-ɛ? Nɛɲcərə fɛ a intam kəcərə təkɔ tɔɲɟbɔpɛ mɔ, təkɔ tender mɔ?» 16 Kɔ Yuda oloku: «Cəke c' indeloku wəbɛ kem-ɛ? Cəke c' indeloku mətam kəlanɟ su-ɛ? Kanu kəmbəp amarəs am ɲaciya. Səyɔnɛ oɲ acar a wəbɛ, kəyɛfɛ sənə haɲ wəkɔ anəɲk apɔt alɔba ɲɔn disrɛ mɔ.» 17 Kɔ Isifu oloku: «Ifɔdebɔc ti tatəkɔ! Fum nwe anəɲkɛ apɔt mɔ, endeyɔnɛ wəcar kem. Kɔ nənə, nəpɛrɛ nəkɔ ndena papa konu bəkəc yoforu disrɛ.»

18 Kɔ Yuda ɔlɔtərɛ Isifu k'oloku kɔ: «Ilɔktərɛn' am wəbɛ məwosɛ wəmarəs kam pəlɔk-lokər əm ta abəkəc ɲɛp' am nɔnɔ eyi mɔ! Bawo məyi pəmɔ Firawona. 19 Wəbɛ kem eyifət amarəs ɔn pəc-loku: «Nɔyɔ kas kɔ pəyifɛ ti-ɛ wəfət?» 20 Kɔ səwosɛnɛ kɔ: «Səyɔ kas kətem, kɔ wəfət wan nwe oɲkom detem dɔn disrɛ mɔ. Wəpaɲɛ kɔn kɛrɛ ɛnafi. Kɛrɛ kɔn kəkɔm, sənə s'eyi oɲ, kɔ kas ɔmbɔtər kɔ.» 21 Kɔ məloku amarəs am: «Nəkɔ nəkɛrɛ wəfət konu inəɲk kɔ fɔr yem.» 22 Kɔ səlɔku wəbɛ kem: «Wəfət kosu ɔfɔtam kəyɛfɛ papa kosu kəsək. K'eyɛfɛ kɔ kəsək-ɛ, papa kosu ɛɲfi.» 23 Kɔ məloku amarəs am: «Kɔ nəntəkɛrɛ wəfət konu-ɛ, ta inəɲk nu sɔ dɛ.» 24 Ntɛ səlɔksərɛnɛ ndena papa kosu wəmarəs kam mɔ, kɔ səlɔksɛ kɔ moloku mam mənə wəbɛ kem. 25 Kɔ papa kosu oloku: «Nəkɔsɔ nəwayɛ su yeri yepic.» 26 Kɔ səlɔku kɔ: «Səfɔtam kəkɔ. Mba kɔ sənɟsolɛ wəfət kosu-ɛ, sənɟkɔ, bawo wərkun kəkɔ ɔfɔwosɛ kənəɲk su cərə ta sənɟkenɛ kɔ wəfət kosu pənəɲk-ɛ.» 27 Kɔ papa kosu wəmarəs kam oloku su: «Nɛɲcərə fɔ wəran kem awut mɛrəɲ ɲ'ɛnakom' em. 28 Kɔ wəkin ende pəsak im. Ilaɲ ti fɔ wəkakɔ, anawatəri-watəri kɔ, bawo intanəɲk fɛ kɔ haɲ məkɔ. 29 Kɔ nəmbaɲər im sɔ ndɛkəl wəkawɛ-ɛ, tes tedekɔ sɔtɔ kɔ-ɛ, pəcuy disrɛ pɔ nəndesɔɲ' em kətɔrɛ cəfon cem cəfer dabiya nde afi ɲayi mɔ.» 30 Nɛkəl oɲ k'ilukus nde wəmarəs kam, papa kem eyi mɔ, ta inɟkenɛ kɔ wəfət kosu nwe abəkəc ɲɔn ɲosumpər mɔ, 31 ɛɲfi katina kɔ ɔntənəɲkɛ su wəfət kosu-ɛ. Tɛm tatəkɔ amarəs am ɲandesɔɲɛ wəmarəs kam papa kosu kətɔrɛnɛ cəfon cɔn cəfer dabiya pəcuy disrɛ. 32 Bawo ina wəmarəs kam isɔɲ

kɔ temer kəlɔksɛ kɔ sɔ wan kən, icloku papa kosu: «K'intɔluks' am wəfət kosu-ɛ, in' ɛndesɔɲ' am kətɔrɛ cəfon cem cəfer dabiya!» 33 Nɛkəl iletɛsɛn' am: Ina wəmarəs kam iyi nɔnɔ. Iyɔn' am wəcar. Wəfət kosu pəlɔkus kɔ awenɟ im aɲa nde papa kosu eyi mɔ. 34 Cəke c' intam kəlɔkus, ta iluksɛ wəfət kosu nɔnɔ papa kosu eyi mɔ-ɛ? Ha! Intola fɛ kənəɲk pələc pəkɔ pɛɲdekɔ sɔtɔ papa kosu mɔ, k'intɔluksɛ kɔ wəfət kosu-ɛ!»

45

Isifu ɔsɔɲɛ awenɟ aɲa kənɛpəl kɔ

1 Isifu ɛnatam fɛ sɔ kəmɛɲk mɛɲcər nɔnɔ afum akɔ ɲanayi kɔ kəsək mɔ dacɔ, k'ɔɲkulɛ: «Nəwureɛnɛ afum fəp!» Ali wəkin ɛnayi fɛ sɔ Isifu kəsək nte ɛɲcmentərɛnɛ awenɟ aɲa mɔ. 2 K'eyɛfɛ kəbok, aMisira kɔ aka kəlɔ ka Firawona ɲane kɔ dim kəbok. 3 Kɔ Isifu oloku awenɟ aɲa: «In' ɔfɔ Isifu! papa kem ɔsɔrɔyi doru ba?» Mba awenɟ aɲa ɲanatam fɛ kəlɔksɛ kɔ moloku nte pəɲciyanɛ ɲa kənəɲk kɔ sɔ mɔ. 4 Kɔ Isifu oloku awenɟ aɲa: «Iletsɛnɛ nu, nəlɔtərɛn' em.» Kɔ ɲalɔtərɛnɛ kɔ. K'oloku ɲa sɔ: «In' ɔfɔ Isifu wɛɲc konu nwe nənacaməs a kɔ aɲkɛrɛ kɔ Misira mɔ. 5 Nɛkəl oɲ, ta nəwəkəsɛnɛ. Ta pətɛlɛ nu kəcəməs kem pakər' em nɔnɔ, bawo kəbum konu, nəyi doru kɔ Kanu kənabɛlkər' em kəkɛrɛ nɔnɔ, iyi nu kirinɟ. 6 Teren ta mɛrəɲ ta dor tɔ tantɛ dɔtɔf. Pəɲcəmɛ meren kəcəmət afɔde pac-bifti, afɔde pac-tɛl. 7 Kanu kəkər' em iyi nu kirinɟ, nte tɔɲsɔɲɛ nu kəsɔtɔ ka nɔnɔ atɔf ɲaɲɛ yuruya mɔ, imar nu ta nəfi, icbum nu pəyɛɲki pampɛ ayi kəcɛpərənɛ mɔ. 8 Nɛkəl oɲ, bafɔ nən' ɛkər' em nɔnɔ, mba Kanu kɔ. Kanu kəɲcəmbər im iyɔnɛ papa ka Firawona, wəbɛ wəkə kəlɔ kɔn disrɛ, wəkirinɟ ka atɔf ɲa Misira fəp. 9 Nərokɛnɛ nəpɛ nde papa kem eyi mɔ. Nəkɔ nəloku kɔ: «Ntɛ tɔ wan kam Isifu olɔkuna su: Kanu kəɲcəmbər im wəkirinɟ ka atɔf ɲa Misira fəp. Ta məwon kəder nɔnɔ iyi mɔ! 10 Nde atɔf ɲa Kosɛɲ ɲɔ mənɟkɔ-yi, məfɔdebɔl' em, kəyɛfɛ mənə papa kəbər awut am, awut-sɔ am, yɔcɔl yam yɔpɔɲ kɔ yɛfɛt haɲ ca nyɛ məyɔ mɔ fəp. 11 Nɔnɔ taɲ indetam kəcɔsɔɲ əm ca fəp bawo pəsɔrɔcəmɛ meren kəcəmət a dor declip. Ti disrɛ dor dɔfɔdesumpər yəkɔ məyɔ mɔ.»

12 «Fəto nəngbətne ti fər yonu, kə wəfət kem Benyamin engbətən' em fər yən yati a in' oŋlok-lokər nu. 13 Nəkə nəloku papa kem kə pələl mpe isəto Misira mə. Nələmər kə nte nənəŋk de mə fəp. Nərokne nətorene papa kem nno iyi mə.» 14 Kə Isifu enapsərne sə wəfət kən Benyamin dəkilim, kə ŋayefe kəbok. 15 Kə Isifu oŋcupəs awenç aŋa fəp. Kə ŋandeləpsər kənde tofo tin kə ŋalok-loku.

Firawona kəwe ka Yakuba Misira

16 Kə moloku maməkə məsam kələ ka Firawona fəp disre, a awenç a Isifu ŋanderna məkə. Kə toloku tatakə təmbət Firawona kə amarəs ən. 17 Kə Firawona oloku Isifu: «Məloku awenç əm aŋa: «Nəyo nte: Nələk yəcəl yonu, nəkə atəf ŋa Kanahan. 18 Nələk papa konu kə afum ən, nəder nno iyi mə. Indeyəne nu nte o nte tentese atəf ŋa Misira mə. Nənde nəc-di yeri yətət ya Misira.» 19 Iwos' am kəloku awenç əm aŋa: «Nəyo nte: Nələk cibil atəf ŋa Misira, nəkə nələk awut kə aran anu kə papa konu nəder.» 20 Ta nəŋaŋne mələr teta ca yonu yəkə nəndekə-sak di mə, bawo mpe o mpe peyi atəf ŋa Misira pəyənne pətət mə, pendeyənne ponu.»

21 Kə awut a Yakuba ŋayə tatakə. Kə Isifu əsəŋ awenç aŋa cibil pəmə təkə Firawona enasom kə ti mə. K'əsəŋ ŋa sə yeri yəkə ŋanakə kəcđi dəpə mə. 22 Kə Isifu ompoce awenç aŋa fəp yamos yesəkpəre k'əsəŋ Benyamin gbeti məŋcəmbəl 300 kə yamos kəcamət yesəkpəre. 23 Ca nyə yə Isifu enasəŋ pakenə kas kəŋan: Səfale surkun wəco səsarə ca yətət ya Misira, kə səfale səran wəco səsarə malə, cəcom kə yeri ta nte əŋkə-sumpər dəpə kəder Misira mə. 24 Kə Isifu esak awenç aŋa kə ŋalokus. K'oloku ŋa: «Ta nəkə cəp dəpə de!» 25 Kə awenç a Isifu ŋayefe Misira kə ŋampe Kanahan ndena papa kəŋan Yakuba. 26 Kə awenç a Isifu ŋaloku kas kəŋan teta Isifu kiyi kən doru sə. Kə ŋaloku kas kəŋan a Isifu əyənne wəbe wəka atəf ŋa Misira fəp. Mba abəkəc ŋenapə fe Yakuba bawo enalaŋ fe ŋa. 27 Kə ŋələmər kə moloku məkə Isifu enasom ŋa mə fəp. Nte Yakuba enanəŋk cibil cəkə Isifu enasak kədəlek kə mə, it' enasəŋe kə oŋ abəkəc kəpə. 28 Kə Yakuba oloku: «İlan ti oŋ! Wan kem Isifu əsərəyi doru! İndekə nəŋk kə a ic-fi.»

46

Yakuba kəkə kən Misira

1 Kə Yakuba əŋkə kə ca yəkə enayə mə. Nte emberə Berseba mə, k'oloŋne di Kanu ka papa kən Isiyaka. 2 Kə Kanu kələk-lokər Yakuba kənəŋk ka pibi disre. Kə Kanu kəwe kə: «Yakuba! Yakuba!» K'owose: «In' ewe!» 3 Kə Kanu kəloku kə: «In' əfə ina Kanu, Kanu ka papa kam. Ta mənesə kətor ka Misira. Bawo difə iŋkə-səŋ' am kəyənne ka kas ka afum alarəm. 4 Sən' endesol kətor ka Misira. In' endesəŋ' am sə kəpə. Isifu yati endeməp' əm fər waca wən.» 5 Kə Yakuba eyefe Berseba. Kə awut a Yakuba ŋaŋkekəre kas kəŋan, aran aŋan, kə awut aŋan cibil ca dəntəf disre nce Firawona enasəŋ pakə kere ŋa mə. 6 Kə ŋələk sə yəcəl yaŋan kə ca yəkə ŋanasətə atəf ŋa Kanahan mə. Kə Yakuba əŋkə Misira kə afum ən fəp. 7 K'enkenene atəf ŋa Misira awut ən arkun kə awut-sə ən arkun, awut ən aran kə awut-sə ən aran.

Yakuba delay dən

8 Mewe ma awut a Yakuba məmə, aŋe ŋanakə Misira mə. Yakuba kə awut ən:

Coco ca Yakuba, Ruben. 9 Awut a Ruben: Henok, Palu, Hecərəŋ, kə Karmi.

10 Awut a Siməŋ: Yemuyəl, Yamin, Ohad, Yakin, kə Sohar, kə Sawul wan wərkun wəka wəKanahanara.

11 Awut a Lewy: Kerson, Kehat, kə Merari.

12 Awut a Yuda: Her, Onan, Selah, Perəc, kə Serah, mba Her kə Onan ŋanafi nde atəf ŋa Kanahan. Awut a Perəc ŋanayənne Hecərəŋ kə Hamul.

13 Awut a Isakar: Tola, Puwa, Yəb, kə Simrəŋ.

14 Awut a Sebuləŋ: Seređ, Eləŋ, kə Yahaləl.

15 Awut akaŋe ŋə Leya enakome Yakuba nde Padaŋ-Aram, mba wan kən wəran Dina eyi fe ti. Kələk awut ən aran haŋ arkun, ŋanakə afum 33.

16 Awut a Kadu: Cifyən, Haki, Suni, Ecbəŋ, Eri, Arođi, kə Areli.

17 Awut a Aser: Yima, Yisuwa, Yisuwi, kə Beriya, kə Sera wəkire kəŋan. Wan ka Beriya: Heber kə Malkiyəl.

18 Awut a Silpa wəmarəs nwe Labaŋ enasəŋ wan kən wəran Leya mə, ŋə akakə aŋe enakome Yakuba mə. ŋanayi afum wəco kə camət-tin.

¹⁹ Awut a Rasel, wəran ka Yakuba: Isifu kɔ Benjyamin. ²⁰ Kɔ Isifu nkən oŋkom Misira awut mērəŋ: Manase kɔ Efrayim, aŋe Asnat wan wəran ka Potifera Sali Almamy sa dare da Hon, enakomε Isifu mɔ.

²¹ Awut a Benjyamin: Bela, Bekεr, Asubel, Kera, Naman, Ehi, Rɔs, Mupim, Hupim, kɔ Ardu.

²² Yuruya yayε yɔ Rasel enasɔtɔnε nkən Yakuba, ŋanayi afum wəco kɔ maŋkələ.

²³ Wan ka Dan: Husim.

²⁴ Mewe ma awut a Naftali mεmε: Yahcel, Kumi, Yetsεr, kɔ Silem.

²⁵ Awut a Bilha ŋɔ akakɔ, Bilha nwε Labaŋ enasɔŋ wan kən wəran Rasel mɔ pəyɔkɔ wəcər k'oŋkomε ŋa Yakuba. ŋanayi afum camət-mērəŋ.

²⁶ Afum aŋε ŋanacəpse Yakuba kəkɔ ka Misira mɔ, ŋanayi afum 66 aŋε ŋanayɔnε akom ɔn mɔ, alom fε aran a awut ɔn arkun de. ²⁷ Awut a Isifu aŋε enakom Misira mɔ: ŋanayi awut mērəŋ. Afum a Yakuba aŋε ŋanacəpse kɔ darəŋ kəkɔ ka Misira mɔ, ŋanayi fəp faŋan afum 70.

Yakuba kəndε kən nde Misira

²⁸ Kɔ Yakuba osom Yuda pəyi kɔ kirin kəkɔ ka Kosεŋ ndena Isifu. Kɔ Yuda embere atɔf ŋa Kosεŋ. ²⁹ Kɔ Isifu εlek abil ŋən k'empε Kosεŋ kəkɔ-bəpεnε kɔ papa kən Yakuba. Isifu ŋaŋkɔ-wurərenε kɔ papa kən, k'enapsərne kɔ dəkilim kɔ k'eyεfε kəbok. K'ombok haŋ. ³⁰ Kɔ Yakuba oloku Isifu: «Intam oŋ kəfi bawo inəŋk əm kəro, k'inçərə oŋ fɔ məyi doru!» ³¹ Kɔ Isifu oloku awεŋc aŋa kɔ afum a papa kən: «Ilukus ikɔ ilukse Firawona kəberε konu. Ikɔ iloku kɔ fɔ: «Awεŋc im aŋa kɔ afum a papa kem aŋε ŋanayi atɔf ŋa Kanahan mɔ, ŋander nnɔ iyi mɔ. ³² Afum akεk a ŋkesiya, cir, kɔ cəna ŋɔ ŋayɔnε, bawo akεk a acɔl ŋɔ. ŋaŋkεrε yɔcɔl yaŋan fəp kɔ ca yaŋan.» ³³ Kɔ tεm tendebəp nte Firawona endewe nu pəcyif nu: «Ake 'yɔnε yεbəc yonu-ε?» ³⁴ Nəcloku kɔ: «Sən' acar am, akεk ŋɔ səyɔnε, kəyεfε dεtemp dosu haŋ məkɔ, yεbəc yayɔkɔ yɔ səmbəpε akombərə asu.» Ti disrε, nəyi Kosεŋ, bawo aMisira ŋambətər fε akεk a ŋkesiya kɔ cir.»

47

¹ Kɔ Isifu əŋkɔ pəlukse ti Firawona. K'oloku kɔ: «Awεŋc im aŋa kɔ papa kem

ŋander kəyεfε ka atɔf ŋa Kanahan kɔ yɔcɔl yaŋan ŋkesiya, cir kɔ cəna kəbəp ka ca yaŋan fəp. ŋayi tante atɔf ŋa Kosεŋ.» ² Kɔ Isifu εlek awεŋc aŋa kəcəmət k'ementər ŋa Firawona.

³ Kɔ Firawona eyif awεŋc a Isifu: «Ake 'yɔnε yεbəc yonu-ε?» Kɔ awεŋc a Isifu ŋaloku Firawona: «Sən' acar am, akεk a ŋkesiya, cir kɔ cəna ŋɔ səyɔnε pəmɔ papa kosu aŋa.»

⁴ Kɔ ŋaloku sɔ Firawona: «Sənder kədendε atɔf ŋaŋε, bawo dəkəcɔl deyi fε sɔ nde acar am ŋayεfε mɔ, kɔ dor dεmbək kəbək dəm atɔf ŋa Kanahan. Məwosε oŋ acar am kəndε atɔf ŋa Kosεŋ.» ⁵ Kɔ Firawona oloku Isifu: «Papa kam kɔ awεŋc əm aŋa ŋander nnɔ məyi mɔ. ⁶ Atɔf ŋa Misira ŋey' əm dəwaca, mədəs papa kam kɔ awεŋc əm aŋa nnɔ pəntesε ŋa Kosεŋ mɔ, kɔ məŋcərə sɔ awεŋc əm aŋa daco afum alompu-ε, məcəmbər ŋa ŋackεks' em yɔcɔl.» ⁷ Kɔ Isifu εŋkεrε papa kən Yakuba kədementər kɔ Firawona. Kɔ Yakuba ontolanε Firawona. ⁸ Kɔ Firawona eyif Yakuba: «Meren cəke mɔ məyi doru-ε?» ⁹ Kɔ Yakuba oloku kɔ: «Meren mme isɔtɔ kəcεpε-cεpε disrε mɔ, məsɔtɔ meren 130, kiyi kem doru kəŋcəpər katəna-katəna. Inçepərənε meren meyeŋki kiyi kem doru. Intasɔtɔ fε meren mme akombərə em ŋanasɔtɔ mɔ, mba tecepərənε doru tin tayi tɔ səŋcəpərənε doru.» ¹⁰ Kɔ Yakuba ontolanε sɔ Firawona. K'eyεfε, k'εsak kɔ.

¹¹ Kɔ Isifu endəs papa kən kɔ awεŋc aŋa atɔf ŋa Misira. K'əsəŋ ŋa antɔf Misira, nde atɔf ŋa Ramses, pəmɔ təkɔ Firawona enaloku kɔ ti mɔ. ¹² Kɔ Isifu entam oŋ kəgbəkərə papa kən, awεŋc aŋa, kɔ afum a papa kən fəp pəmɔ təkɔ ŋanalanεnε mɔ.

Isifu kəkɔtεnε mes ma Misira

¹³ Yeri yənayi fε sɔ atɔf ŋa Misira fəp, bawo dor dεnasɔtɔ fənəntər. Atɔf ŋa Misira kɔ atɔf ŋa Kanahan dor dεŋclεŋkəs oŋ kələŋkəs dəm afum a tɔf yayɔkɔ. ¹⁴ Kɔ Isifu ewetəs gbeti fəp mbe bənayi atɔf ŋa Misira kɔ atɔf ŋa Kanahan mɔ. Pəcsəkpərə gbeti babəkɔ malɔ, kɔ Isifu embεrse gbeti babəkɔ nde kələ ka Firawona. ¹⁵ Nte gbeti ba Misira kɔ Kanahan belip mɔ, kɔ aMisira fəp ŋander nnɔ Isifu eyi mɔ. Kɔ ŋaloku: «Məsəŋ su yeri! Cεpɔ səndefi fər yam kirin bawo gbeti beyi fε sɔ?» ¹⁶ Kɔ Isifu oloku: «Nəsəŋ yɔcɔl yonu. Inçəŋ nu kəcəm kəsəkpε ka yɔcɔl

yonu, bawo gbeti beyi fe sə.» ¹⁷ Kə ɲaŋkɛrɛ Isifu yɔcəl yaŋan. Kə Isifu ɔŋsɔŋ ɲa yeri kəsəkpe ka yɔcəl yaŋan: Fələs, yɔcəl yefet kə yɔpɔŋ, sɔfale. Kə Isifu ɔsɔŋ ɲa yeri ya teren tatəkə kəsəkpe ka yɔcəl yaŋan fəp. ¹⁸ Nte teren tatəkə teŋcepər mə, kə aka Misira ɲander sɔ nnɔ Isifu eyi mə teren tɔc-kəsək. Kə ɲaloku kə: «Səfɔtam kəmeŋkər əm a gbeti bosu belip, kə yɔcəl yosu yelip. Daka o daka deŋcəmɛ fe su sə, mɛnɛ dis dosu kə ntɔf yosu. ¹⁹ Səndefi oŋ fər yam kirin ba, kə ntɔf yosu? Məway su kə ntɔf yosu kəsəkpe ka yeri. Təm tatəkə səyɔnɛ acar a Firawona, səna kə ntɔf yosu. Məsɔŋ su defet səbəc ta sədefi, ntɔf yosu yedefəntərə gbəlməs.»

²⁰ Kə Isifu ɛwayɛ Firawona ntɔf ya Misira fəp, aka Misira fəp ɲanacaməs ntɔf yaŋan, bawo dor dənabəkər ɲa. Kə atɔf ɲɔyɔnɛ oŋ ɲa Firawona. ²¹ Kə Firawona ɛlek afum aŋɛ ɲanayi dəcəlɔŋcər ca Misira mə, k'ɛŋkɛrɛ ɲa sədare səpɔŋ. ²² Mba Isifu ɛnaway fe ntɔf ya Sali Almamyɛ, bawo Firawona ɛnamɔnɛ kəway ka ntɔf yaŋan. Sali Almamyɛ ɲayi kəkəkəs ka Firawona disrɛ, ti tɔ Sali Almamyɛ ɲanatɔcaməsɛ ntɔf yaŋan.

²³ Kə Isifu oloku afum a Misira: «Iway nu məkə kə ntɔf yonu, nəyɔnɛ məkə aka Firawona. Defet dɛndɛ: Nəntam kəbɔf dɛntɔf. ²⁴ Kə nɛndetɛl-ɛ, nəsɔŋ pɔboc pin pa kətɛl konu kə nəyer ki kəcəmɔt-ɛ Firawona. Nəna nəlek yoboc maŋkələ nyɛ, yendeyɔnɛ nu yeri ya dɛkɛr kə awut, yɔyɔnɛ nu sə defet da teren tɔcɔŋc.» ²⁵ Kə ɲaloku Firawona: «Məlukse su kəyi doru! Səsɔtɔ kəŋaŋnɛnɛ ka wəbɛ kosu, səndeyɔnɛ wəcar ka Firawona.» ²⁶ Kə Isifu ɛŋcəmbər ti kə tɔyɔnɛ məkə tɔyɔ ta Misira: Pɔboc pa kəcəmɔt fəp pa Firawona pɔ. Mɛnɛ ntɔf ya Sali Almamyɛ gbəcərəm yɔtɔyɔnɛ ya Firawona.

Mɛfan ma Yakuba mɛlɔpəs

²⁷ Kə Yakuba ɛndɛ atɔf ɲa Misira, atɔf ɲa Kɔsɛŋ. Kə pəyɔnɛ di ndaraŋan k'ɔyɔnɛ kas ka afum alarəm. ²⁸ Kə Yakuba eyi doru meren wəcɔ kə camɔt-mɛrɔŋ atɔf ɲa Misira. Kəwon ka Yakuba doru fəp kənasɔtɔ meren 147. ²⁹ Mataka ma Yakuba kəlɔtəs kəlɪp, k'ewɛ wan kən Isifu k'oloku kə: «Kə mɛfan kəmar im-ɛ, məboc kəca kam aləŋk ɲem tantɔf, mələk' em layidi pəsoku

disrɛ ndɛ mɛndetəmpər' em mə: ɪlətsɛn' am ta məwup im Misira! ³⁰ K'indɛfəntərə kə papa kem aŋa-ɛ, məwuren' em Misira. Məkə məwup im ndɛ kufu kəŋan kəyi mə.» Kə Isifu oloku kə: «Indeyɔ təkə məlok' im mə.» ³¹ Kə Yakuba oloku: «Mədərəm' em ti.» Kə Isifu ɛndɛrəmɛ kə ti. Kə Yakuba ontontnɛ ndɛ kəfəŋc kən dəromp.

48

Yakuba kətolanɛ kən awut arkun a Isifu

¹ Nte mes maməkə mɛŋcepər mə, k'əŋkɔ paloku Isifu a Papa kən ɛntamɛ fe. Kə Isifu ɛləkɛnɛ awut ɔn mɛrɔŋ Manase kə ɛfrayim. ² K'asɔŋɛ ti Yakuba kəcərə, k'aloku kə: «Wan kam Isifu eyi kəder nnɔ məyi mə.» Kə Yakuba olɔŋka fənɔntər fən k'ɛyɛfɛ, k'ɛndɛ kəfəŋc kən kəron. ³ Kə Yakuba oloku Isifu: «Kanu Kəpɔŋ nke kəntam mes fəp ma doru mə kənawurər im dare da Lus ndɛ atɔf ɲa Kanahan kə kəsɔŋ im temer kədəpoc' em pətɔt. ⁴ Kə kəlɔk' im: ɪndɛsɔŋ əm dokombərə, indɛsɔŋ' am kələ, indɛsɔŋ' am kəyɔnɛ wətem ka afum alarəm. ɪndɛsɔŋ atɔf ɲaŋɛ afum am kə mɛŋcepər-ɛ, atɔf ɲaŋɛ ɲendeyɔnɛ ɲaŋan doru o doru.» ⁵ «Ndəkəl oŋ, awut mɛrɔŋ aŋɛ məŋkom atɔf ɲa Misira a k'indɛdɛr nnɔ məyi mə, ɲandeyɔnɛ akemi. ɛfrayim kə Manase ɲayɔnɛ akemi, pəmɔ təkə iyɔ Ruben kə Simɔŋ mə. ⁶ Mba awut aŋɛ məndekom oŋ aŋɛ mɛrɔŋ tadarɔŋ mə, akam ɲandeyi akakə, awɛŋc aŋa ɲɔ ɲandesɔtər kɛ. ⁷ Kəder kem Padan, kə Rasɛl ɛfir im dɔpɔ da Kanahan, ta pəmbələ su kəbɛrɛ ɛfrata-ɛ. Dɪfɔ ɪn-awup kə katina dəndo dɔpɔ da ɛfrata, ndɛ pəyɔnɛ Bɛtlɛhɛm mə.» ⁸ Kə Yakuba ɔmɔmən awut a Isifu k'eyɪf: «Are ɲɔ akanɛ-ɛ?» ⁹ Kə Isifu oloku papa kən: «Awut em ɲɔ, aŋɛ Kanu kəsɔŋ im nnɔ mə.» Kə Yakuba oloku: «ɪlətsɛn' am məyɔ ɲa ɲacɔŋnɛ nnɔ itolanɛ ɲa.» ¹⁰ Detem dənalələs Yakuba fər. ɛŋc-tam fe sə kənəŋk. Kə Isifu ɔŋcɔŋ awut ɔn ndɛ Yakuba eyi mə, kə Yakuba ɔŋcup ɲa, k'ɛmakərɛnɛ ɲa. ¹¹ Kə Yakuba oloku Isifu: «ɪnacɛm-cɛmənɛ fe sə kədenəŋk əm. Mba Kanu kəsɔŋ' em k'ɪnəŋk əm haŋ awut am!» ¹² Kə Isifu ɛlɪŋ awut kas dələŋk, k'ɛŋcɔp kəro dɛntɔf. ¹³ Kə Isifu osumpər mɛrɔŋ

mañan fəp waca, pəsumpərə Efrayim kəca kətət mba pəyi kəca kəmeriya ka Yakuba, k'osumpərə Manase kəca kəmeriya mba pəyi Yakuba kəca kətət, k'əncəne ne sə nde wətem kəñan eyi mə. ¹⁴ Kə Yakuba entənc kəca kən kətət, k'endenə ki Efrayim dərəmp nwe enafete mə, k'endenər Manase kəca kən kəmeriya dərəmp. Enacərə bel-bel təkə əncə waca wən mə, ali nte Manase enayəne wan wəcəkə-cəkə mə. ¹⁵ Motolanə mme mə Yakuba enatolanə Isifu:

«Kanu Kəpəñ nke kəñəkəs papa kem aña Abraham kə Isiyaka tecepərəne tanjan mə,
Kanu Kəpəñ nke kəñəkəs im kəyefe nte iyi doru hañ məkə mə,

¹⁶ Mələkə mme meñcyac im pələc mə, məsəñe awut añe!
Pawe ña tewe tem
kə mewe ma papa kem aña, Abraham kə Isiyaka.

Kanu kəsəñe ña kəkom pələrəm nde atəf ñañəkə dacə.»

¹⁷ Nte Isifu enəñk kas pəc-deñər Efrayim kəca kən kətət mə, kə təntəbət kə. Kə Isifu osumpər kəca ka kas, k'əncəñ ntende domp da Manase ta pədeñər ki Efrayim. ¹⁸ Kə Isifu oloku papa kən: «Ta məyə tantə, fəto Manase ebək. Nkən ə pəmar mədeñər kəca kam kətət.» ¹⁹ Kə papa kən efati, k'oloku: «İncərə ti, wan kem. İncərə ti! Nkən sə endeyəne wətem ka afum alarəm, endebək. Mba wənc Təñə endebək kə, awut əñ ñandelas təf fəp.» ²⁰ Kə Yakuba ontolanə ña dəsək dadəkə, k'oloku: «Mən' endesəñe Yakuba pəc-tolanə a pəc-kule fə: «Kanu kəsəñ' am kəyi pəmə Efrayim, pəmə Manase!» Tatəkə tə Yakuba enacəmbər Efrayim Manase kirin. ²¹ Kə Yakuba oloku Isifu: «Kəfi k'inder! Mba Kanu kəndesolə nu. Kəndelukse nu atəf ña atem anu. ²² Imberən' am pəkə awənc əm aña ñantədesətə mə*, ip' əyəne mpe inabanjərə aka Amər dakma dem kə ambəñcəran ñem mə.»

49

Kətolanə ka Yakuba awut əñ wəco kə meñəñ

¹ Kə Yakuba ewe awut əñ, k'oloku:

«Nəlonkənə iloku nu təkə tendeder nu kirin mə.

² Nəlonkənə, nəcəñkəl im Awut a Yakuba!

Nəcəñkəl Yisrayel* papa konu!

³ Ruben, məna coco cem, məna nwe inakom tem nte inayə fənəntər mə:
Məñcepər awənc əm aña tokom, kə fənəntər.

⁴ Məyənək pəmə domun nde deñyekse dəkəñgbəkə mə,
mba məfədesəyənə wəkirin,
Bawo mənapəse dəkəfəntərə da papa kam,
Məñayikyikəs kəfənc kem kəpəse ka ki, kə wəran kem wəkin.

⁵ Siməñ kə Lewy dəwəncə də ñayə:

Ña ñantəñne, ñasek kəkə-yə pələc.

⁶ Ta amera ñem ñosol kəmeñkəs kəñan pələc,
Ta məcem-cəmnə mem metəñne nde ñantəñne kəbəpəne mə.

Bawo metələ mañan disre, ñandif fum.

Kəcuca kəñan disre, kə ñañcopu-copu mura bənta.

⁷ Intolanə metələ mañan pələc, bawo məmbək pələsər.

Intolanə pələc deyəñki bəkək dañan, bawo dəfəyənə nəñəfər.

İndeyerəs ña atəf ña Yakuba,

İndesaməsər ña atəf ña Yisrayel.

⁸ Yuda, məna, awənc əm aña ñandeyekyekəs əm.

Məndesumpər atərenə am cərəbə.

Kə awənc əm aña ñandecəp am səbomp fər yam kirin.

⁹ Yuda, kusununku kəwut kə məyənə.

Dəkəwatəri-watəri wəsem wam məyefe, wan kem!

Nkən oñnut wəcək, pəfəntərə pəmə kusununku.

Pəmə kusununku kəran: An' entam ki kəyeki ta kəfan-ə?

¹⁰ Kəgbo ka dəbe kəfəde kəc-bələ Yuda, kəgbo ka dəbe kəndeyi yuruya yən dəwaca, hañ tem nte wəka kəgbo kəñkə yati endeder mə,

wəkə afum fəp ñandeyi dəntəf mə.

¹¹ Nkən (Yuda) ende pəc-kot səfale sən dəwiñ,

* 48:22 Paka papəkə pəyənə dare da Səkəm.

* 49:2 Məməməñ 32:29; 35:10

49:4 35:22

49:6 34:25

pəkot wan ka si nde kətək ka wiŋ,
 Ende pəc-yak yamos yon dämember,
 kə bərumus bən, dämənɔɔɔ ma rɛsɛŋ.
 12 Member mendesɔŋɛ kə fər kəyimbərə,
 Mɛsɛ ma wana mendefertər əm sek.

13 Kə mənə Sabulon, kəba kəsək mändendɛ,
 nde cibil cəndeyɔ kətənta mə.
 Cələnɔɔɔ ca atəf ŋənɔkə cəndewəkəl haŋ
 Sidon.

14 Isakar, mənə sɔfale səpən sɔ məyɔnɛ,
 nɛ sənɔfəntərə gbərə mɛrənɔ daco mə.

15 Pənənɔk fɔ kəfo kanɔkə eyi kənɛsəm mə
 kəntesɛ,
 k'atəf ŋəmbət.
 Pətirmi kumunt padəndəsər kə pəsarɛ,
 Yɛbɔc ya dacar y' endeyi.

16 Dan, endeyɔnɛ afum ɔn wəbɛ.
 Pəmɔ kusunɔka kəlɔma cusunɔka cəlɔpəs ca
 Yisrayel cəkɔ.

17 Dan, endeyi pəmɔ abok nɛ nɛyi dɔpɔ mə,
 aŋkisin nɛ nɛyi dɔpɔ kəsək mə.
 Abok nɛ nɛŋaŋ bənta ya afələs,
 a təsənɛ wəyɛksɛnɛ ka ŋi kətəmpɛnɛ mə.

18 Inɔgbəkər əm amera Kanu Kəpən, a
 mändeyac im!

19 Kadu, kənay† kəndepənɛ kə
 pəyɛfɛ pəcəmɛ ŋa darənɔ kəbɛləs.

20 Ndena Aser, yeri yobonɔ yendela di.
 Antəf ŋam ŋende ŋɔc-sən yeri nyɛ pəmar
 yɔyɔnɛ yeri y' abɛ mə.

21 Naftali, were w' ɔyɔnɛ nwe weyi kiyi ka
 wi, ta tes o tes tonkotərɛ wi mə.
 Ende pəc-koməs awut atət‡.

22 Isifu, popon pa kətək kəkom pəyɔnɛ,
 Popon pa kətək kəkom nke kəcəmɛ kənɔgbəkə
 kəsək mə,
 wara waki wetilsərɛnɛ damba.

23 Nandəkətər kə, kə ŋampɛn.
 Apɛnɛ mbənɔcəran ŋanayɔnɛ ayɛfərənɛ am.
 24 Mba ambənɔcəran ŋən ŋende ŋɛtənɛnɛ kə
 nkən sərka.

Anacanəs waca wən
 kətam ka Kanu ka fənəntər ka Yakuba
 dəntəf.

ɔyɔnɛ wəkək kə togbu pa aka Yisrayel§.

25 Tewe ta Kanu ka papa kam, nke kəyɔnɛ
 wəmar kam mə,
 tewe ta Kanu nke kəntam mes fəp ma doru
 mə, nke kəndepoc' am mə:

Kəpocɛ pətət nke kəndeyɛfɛ dərənɔ mə,
 kəpocɛ pətət nke kənyɛfɛ dəntəf mə,
 kəpocɛ pətət ka awut alarəm kə yɔcəl
 yɛlarəm.

26 Kətolanɛ nke papa kam ontolan' am mə,
 kənɔcəpər kətolanɛ pətət ka aŋɛ ŋənɔkom im
 mə,
 haŋ dəkələpsər da mərə ma doru o doru.
 Kətolanɛ pətət kanɔkə kəyi Isifu dərɔmp,
 dəndo domp daco da Isifu
 nwe ɔyɔnɛ wəbɛ ka awɛnɔc aŋa mə!

27 Bɛnyamin, kalma k'ɔyɔnɛ nke kənɔwatəri-
 watəri mə.
 Bət-bət kəwatəri-watəri wəsəm wa ki,
 dəfɔy, pəyerəs yəsətɔ ya ki.»

28 Awut akanɛ ŋayɔnɛ cusunɔka wəcɔ kə
 mɛrənɔ ca Yisrayel. Moloku mamɛ mə kas
 kənɔn ɛnaloku ŋa, nte ŋɔctolanɛ ŋa mə.
 Yakuba ɛnatolanɛ ŋa nwe o nwe kə kətolanɛ
 kən tacɔŋa.

Defi da Yakuba

29 Nte Yakuba elip kətolanɛ awut ɔn mə,
 k'osom ŋa: «Intas kəbəp atem em aŋɛ ŋafi
 mə. Nəwup im kə papa kem aŋa, nde kufu
 kənɔkə kəyi nde dale da Hɛfəron wəHewy
 mə, 30 nde kufu nke kəyi dale da Makpela,
 Mamre kəsək, nde atəf ŋa Kanahan. Dale
 dadəkɔ dɔ Abraham ɛnaway nɔ Hɛfəron
 eyi mə, pəyɔnɛ di dəkəwupɛnɛ da afum
 ɔn. 31 Difɔ anawup Abraham kə wəran
 kən Sara, difɔ anawup Isiyaka kə wəran
 kən Rebeka, difɔ inawup sɔ Leya wəran
 kem. 32 Dale kə kufu nke kəyi di mə, Abra-
 ham ɛnaway di aHewy dəwaca.» 33 Nte
 Yakuba elip kəsom awut ɔn mə, k'ɛfəntərə
 dəkəfəŋɔ. K'ɛnɔgbin kifir k'ənənɔkələnɛ atem
 ɔn aŋɛ ŋanafi mə.

50

Kəbal ka Yakuba

1 Kə Isifu ɛntəmpɛnɛ papa kən kəron,
 k'ombok kə kəron, k'ɔnɔcup kə. 2 Kə Isifu
 osom acar ɔn akə ŋanayɔnɛ atən cəl mə,
 a ŋasop kas acəl nɛ nɛ ŋəsənɛ ta wəfi ente

† 49:19 kənare ‡ 49:21 pəc-loku moloku mətət § 49:24 H. = «tasar pa aka Yisrayel»

katəna mə. Kə atən cəl ɲasop Yakuba acəl ɲaɲəkə. ³ Kə təɲkə mata 40. Təm tatəkə mataka maməkə m' aɲc-sop afi acəl ɲa kətətə ɲaɲəkə, kə aMisira ɲambok kə mata 70.

⁴ Nte mataka ma kəbal kən meɲcepər mə, kə Isifu oloku afum akə ɲanayi nde saɲka sa Firawona mə, k'oloku ɲa: «K'intam kəsətər nu layidi-ε, nəloku nte Firawona ilətsene nu: ⁵ Papa kem ənasəɲ' em kəderəm, pəc-loku: «Kəfi k'inder! Məkə məwup im nde kufu kəɲkə ɲkay nde atəf ɲa Kanahan mə.» Difə ifaɲ kəpə ikə wup papa kem. K'ilip-ε, inder.» ⁶ Kə Firawona oloku kə: «Məpə məkəwup papa kam pəmə təkə əsəɲ' am kəderəm mə.» ⁷ Kə Isifu empe kəkəwup papa kən. Kə ɲampe kə abeki aka saɲka sa Firawona fəp kəbəp abeki a atəf ɲa Misira. ⁸ Kə afum a Isifu fəp, kələk awəɲc aɲa kəbəp ka afum a papa kən, mənə awut, yəcəl yaɲan yəpəɲ kə yəfət ɲ' anasak atəf ɲa Kosəɲ. ⁹ Isifu kə cibil ca dəntəf k'ayeksene fələs ɲampe kə nkən, kə təsəɲə akə a Kanahan kəla. ¹⁰ ɲandebəp pəferere pa Atad, ɲɲə ɲeyi Yurdən takəroɲ mə, kə ɲawup Yakuba dəndo kəyəkəkəs disre. Kə Isifu ombok kas mata camət-məɲəɲ. ¹¹ Kə ande a atəf ɲaɲəkə, aka Kanahan, ɲayi kəbal ka Yakuba dəndo pəferere pa Atad. Kə ɲaloku: «Defi dəpəɲ də dandə aMisira dacə!» Ti t' asəɲə tofo tatəkə tewe ta «Abel Misira» nde Yurdən takəroɲ. ¹² Kə awut a Yakuba ɲayə təkə papa kəɲan ənaloku ɲa mə. ¹³ Kə awut ən ɲaɲkəkəre kə atəf ɲa Kanahan. Kə ɲawup kə nde kufu ka dale da Makpela, dale nde Abraham ənaway Həfəroɲ wəHiti dəwaca mə, pəyə di dəkəwupene da afum ən, nde Mamre kəsək. ¹⁴ Nte Isifu elip kəwup papa kən mə, k'oluksərne Misira kə awəɲc aɲa kə akə ɲanacəmbər kə, kəkə-wup papa kən mə.

Mes maməkə mə mencepər nte defi da Yakuba delip mə

¹⁵ Nte awəɲc a Isifu ɲanəɲk fə papa kəɲan efi mə, kə ɲaloku: «Kə Isifu eɲkafəle pəyənə wəterene kosu, kəlukse ka ayek ɲa pələc mpe sənayə kə mə!» ¹⁶ Kə ɲasom a paloku Isifu: «Papa kam ənasom nte a pəc-fi: ¹⁷ «Nte tə nəɲkə-loku Isifu: Oh! İletsen' am məɲaɲnəne awəɲc əm aɲa pələc kə kiciya kəɲan, bawo ɲanayə əm pələc! İletsen'

am məɲaɲne oɲ kiciya ka acar a Kanu ka papa kam!» Kə Isifu ombok nte analoku kə moloku maməkə mə. ¹⁸ Kə awəɲc aɲa ɲander ɲa sərka ɲatempene Isifu dəntəf kə ɲaloku: «Sən' əfə akanɲə acar am.» ¹⁹ Kə Isifu oloku ɲa: «Ta nənese. Cəpə Kanu k'iyənə? ²⁰ Nənasek' em kəyə ka pələc. Mba Kanu kənəkafəli ti pətət, kəlompse ka nte teyi məkə mə, kə kəyəc ka defi da afum alarəm. ²¹ Ndekəl oɲ, ta nənese! İdetamə nu məfaɲ monu fəp kə ma awut anu.» Kə Isifu ontore torə ɲa bəkək, k'olok' lokəre ɲa dim d' antəf. ²² Kə Isifu endə Misira nkən kə afum ən. K'eyi doru meren 110. ²³ Kə Isifu ənəɲk awut a Əfrayim haɲ dətemp maas. Kə Makir, wan ka Manase, oɲkom awut ən ləɲk ya Isifu kəroɲ. ²⁴ Kə Isifu oloku awəɲc aɲa: «Kəfi k'inder. Mba Kanu kəndemar nu ilaɲ ti. Kanu kəndepene nu nde atəf ɲəkə kənələkə Abraham, İsiyaka kə Yakuba layidi kəsəɲ ɲa mə.» ²⁵ Kə Isifu əsəɲə awut a Yakuba kəderəm, pəc-loku: «Kanu kəndemar nu ilaɲ ti. Nəde nəpene bent yem, nəbələnə yi nno.» ²⁶ Kə Isifu efi pəsətə meren 110. K'asop kə acəl ɲɲə ɲəɲsəɲə wəfi kətətə katəna mə. Kə ɲamber kə kaɲkəra ka tasar pəpat dəndo atəf ɲa Misira.

Yosuwe

Kəberε: Toloku ntε Kanu kənaloku Aḡnabi Yosuwe mɔ

Moloku melarəm teta kətabu kanke, aḡcicəs taruku ta aka Yisrayel dəcətabu cəlarəm disre. DəTawureta Musa aḡcop. Afum apəḡ a Yisrayel, Aḡnabi Abraham, Aḡnabi Siyaka, Aḡnabi Yakuba, kə awut ən wəco kə merəḡ (12) fəp faḡan dəkətabu kəcəkə-cəkə ka Tawureta Musa aḡnəḡk pi, mpe aḡwe «Dəkəcop» mɔ. Dəkələpsər da kətabu kanke dementər su təkə aka Yisrayel ḡanabəp atəf ḡa Misira mɔ.

Kətabu ka merəḡ ka Tawureta Musa nke aḡwe «Kəwur» mɔ, taruku ta Aḡnabi Musa ɔ toḡcop. Kə Kanu kəsəḡe k'aḡkom kə atəf ḡa Misira, nte təḡsəḡe pəwure afum a Yisrayel dacar mɔ.

Nte aka Yisrayel ḡaḡcali Kəba ka Cəḡkəlma kəmar ka mes məwey-wey mme Kanu kənamentər mɔ, kə ḡambere dətəḡbere. Atəf ḡa Kanahan ḡə Kanu kənafəḡ kəkəkəre ḡa, nde kənaderme aYisrayel kəsəḡ ḡa mɔ. Kətabu ka maas ka Tawureta Musa «Buk ba Aloḡne», ka maḡkəle «Kələm», kə ka kəcəmət «Sariye sa Merəḡ», cətabu caḡce fəp cəloku teta marənt ma aka Yisrayel nte Kanu Kəpəḡ kənawure ḡa dacar nde Misira mɔ. Kəwon ka afum aka Yisrayel dətəḡbere kənasəto meren wəco maḡkəle a ḡadəbəp atəf ḡa Kanahan. Kətəlan ḡəḡan kənasəḡe ḡa kəwon di.

Nte ḡanayefe kəcəli kəḡḡbəkə ka Yurdən, ḡabere atəf ḡa Kanahan mɔ, kə Kanu kəloku aka Yisrayel a Yosuwe pəyəḡe ḡa wəkiriḡ dəkəcəme da Aḡnabi Musa. Kə Aḡnabi Yosuwe eḡcalene ḡa kəḡḡbəkə ka Yurdən kəmar ka mes məwey-wey ma Kanu, pəmɔ təkə Musa enacalene ḡa Kəba ka Cəḡkəlma mɔ.

Nte tatəkə teḡcepər mɔ, kə Aḡnabi Yosuwe entefərnene ḡa atəf ḡa Kanahan, ḡako ḡasutene nte təḡsəḡe ḡasəto təf yayəkə mɔ. Kanu kənafəḡ kəsəḡ ḡa təf yayəkə teta danapa danəḡ kə kədərəm kəḡkə enaderəme ḡa kəsəḡ ḡa yi mɔ. Ti disre kə Kanu kəmar ḡa kəwan kanke disre ḡa kə Kanahan fəp

ḡanese ḡa. Kə cusuḡka nce wəco kə merəḡ ca Yisrayel fəp cəsəto sədare. Kə Kanu kəsəḡ ḡa təf yayəkə yəyəḡe ḡa ke.

Taruku tante fəp acic pi kətabu kanke disre, kəyefe tem nte aka Yisrayel ḡanacali kəḡḡbəkə ka Yurdən mɔ, ḡaḡ tem nte ḡanatanam sədare sa Kanahan fəp mɔ. Ti disre aḡnəḡk fənəntər fa Kanu belbel. Kanu kəmbətər afum ən. Kədərəm nke o nke kənderme ḡa mɔ, kəḡlas ki fənəntər kə teta danapa danəḡ. Tatəkə təḡyəḡe su totubucne tətət. Kə səna səyəḡe sə afum a Kanu-ε, kəḡmare su fənəntər fən tecepərəne tosu doru, pəmɔ təkə kənaderme su mɔ. Kanu kəmar su, nte təḡsəḡe pane moloku mame, paləḡ sə mi mɔ.

Amina

*Kanu kəloku Yosuwe a pəberε antəf ḡa ke
nde Kanahan*

¹ Nte defi da Aḡnabi Musa wəcar wəka Kanu Kəpəḡ deḡcepər mɔ, kə Kanu kəloku Yosuwe wan ka Nun wəmarəs wəka Musa:
² «Wəcar kem Musa efi. Ndekəl oḡ məyefe, məcali kəḡḡbəkə ka Yurdən kanke, məna kə afum akanε. Nəkətene afum aḡe nde atəf nḡe indesəḡ aka Yisrayel mɔ. ³ Nnə o nnə məḡcəmbər kəcək mɔ, isəḡ un di pəmɔ təkə inaloku ti Musa mɔ. ⁴ Cəḡḡcər conu cəndeyefe nde dətəḡbere ḡaḡ Libəḡ, kəkə ka kəḡḡbəkə kəpəḡ ka Efərat, kəbəp antəf məlməl ḡa aka Hit, ḡaḡ nde Kəba Kəpəḡ ntende dec deḡkale mɔ. ⁵ Ali fum əfocəm' am fər kiriḡ kiyi kam doru fəp. Isol' am pəmɔ təkə inasole Musa mɔ. Ifədəsak əm, ifoc' am. ⁶ Məyənḡ dis, məbaḡse! Bawo mən' endekətene afum a Yisrayel kəbaḡ atəf ḡa ke nḡe inadərəm kəsəḡ atem aḡan mɔ. ⁷ Məyənḡ dis ḡbaḡ, məbaḡse! Məḡbətne məkət dəpə nde Musa wəcar kem omboc' am mɔ: Ta məkə kəca kətət, ta məkə kəca kəmeriya, nte təḡsəḡ' am kətam mes fəp nnə o nnə məḡkə mɔ. ⁸ Ta buk ba sariye mbe bəbəl' am dəkusu! Məc-nəm-nəmnε daḡ pibi məḡbətne, məkət təkə buk bambε boloku mɔ, itə məḡsolne dəpə dətət, it' əḡsəḡe mətam mes fəp. ⁹ Indəm f' am fə məyənḡ dis, məbaḡse ba? Awa, ta mənese, ta nəyikce, bawo Kanu Kəpəḡ Kanu kam kəsəl' am nnə o nnə məḡkə mɔ.»

Yosuwe kəlompəs kən kəcəli ka Yurdən

wəkam, papa wəkam, awenɔ'əm aɲa arkun aran, afum am fəp nde kələ kam. ¹⁹ Nwε o nwε enɔcali kusunɔka kanɔka a pəwur mɔ, εsare teta mecir mən ndena Kanu Kəpəɲ, mba kanɔka pagbuɲenε wəkin nu dacɔ-ε, səsare teta mecir ma wəkayi! ²⁰ Kɔ mələku afum təkətεne tosu-ε, tɛm tatəkɔ sənɔsikili tetəɲne tosu kɔ mənna.» ²¹ Kɔ wəran nwε oloku: «Kanu Kəpəɲ kəsəɲe teyi pəmɔ təkɔ nələku ti mɔ!» Kɔ wəran nwε εsak arkun aɲe kɔ ɲanɔka. Kɔ wəran nwε oɲkot tafəc pəyim nde wunder wən.

²² Kɔ arkun aɲe ɲanɔka ta dəmərə, kɔ ɲanɔgbəpne di mata maas, haɲ kɔ abeləs aɲan ɲalukus. Abelər aɲan ɲac-tɛn ɲa dəpɔ, mba ɲananənɔk fε ɲa. ²³ Kɔ afum aɲe mɛrəɲ ɲande ɲator dəmərə, kɔ ɲanɔcali Yurden. Kɔ ɲanɔka ɲabəp Yosuwe wan ka Nun, kɔ ɲaləmər kɔ təkɔ ɲanasətɔ nde anasom ɲa mɔ. ²⁴ Kɔ ɲaloku Yosuwe: «Pəwurene pəmɔ Kanu Kəpəɲ kəsəɲ su atəf ɲanɔkɔ fəp. Ayek-yek ɲenɔgbəpərne afum fəp, ɲayi kənesε su.»

3

Kəcali ka Yurden

¹ Yosuwe eyefe bət-bət suy, nkən kɔ aka Yisrayel fəp, kɔ ɲayefe Sitim kɔ ɲanɔka haɲ kənɔgbəkɔ ka Yurden. Dəndo ɲayekti saɲka, kɔ ɲandire di, ɲantacali fε kərəsna. ² Nte mata maas mənɔpər mɔ, kɔ akirin ɲanɔkətene saɲka fəp. ³ Kɔ ɲaloku afum nte: «Kɔ nəndenənɔk kanɔkərə ka danapa da Kanu Kəpəɲ kɔ sənna-ε, kɔ alonɲe aLewy aɲe ɲagbaɲne ki mɔ, nəyefe nde nəyi mɔ, nəcəme ki darəɲ. ⁴ Mba nəbəlεne ki abara masar kəcamət, ta nələtərne ki de! Tɛm tatəkɔ, nəɲcərə dəpɔ dəkɔ pəmar a nəkɔ mɔ, bawo nəntacəpər fε dəpɔ dandε təcəkɔ-cəkɔ.»

⁵ Kɔ Yosuwe oloku afum: «Nəsəkəsne, bawo Kanu Kəpəɲ kəɲyɔ alna mes məpəɲ nnɔ nəyi mɔ.» ⁶ Kɔ Yosuwe oloku alonɲe: «Nələk kanɔkərə kəsəlɛɲ ka danapa da Kanu nke nəgbaɲne mɔ, nəcəpər afum fər kirin.» Kɔ alonɲe ɲalɛk kanɔkərə, kɔ ɲanɔcəpər afum fər kirin.

⁷ Kɔ Kanu Kəpəɲ kələku Yosuwe: «Inɔpɔ kələləs'əm məkɔ nnɔ afum aka Yisrayel ɲayi mɔ, nte tənɔsəɲe ɲacərə a in' osol am, pəmɔ təkɔ inasolε Musa mɔ. ⁸ Kɔ mənna, məsom alonɲe aɲe ɲanɔgbaɲne kanɔkərə ka danapa

mɔ nte: Kɔ nənɔkɔ bəp kənɔgbəkɔ ka Yurden-ε, nəcəmbərəs domun disrε.» ⁹ Kɔ Yosuwe oloku aka Yisrayel: «Nəcənne nnɔ, nəcənɔkəl moloku ma Kanu Kəpəɲ, Kanu konu!» ¹⁰ Kɔ Yosuwe oloku: «Nte tɔ nəndecərə a Kanu Kəpəɲ kəy' un dacɔ, ki kənɔkəbeləs nu fər kirin aka Kanahan, aHit, aHiwy, aPerisi, aKirkasa, aka Amər, kɔ aYebus. ¹¹ Awa nəgbətne nte: Kanɔkərə ka danapa da Mariki ma doru fəp kəndecali kənɔgbəkɔ ka Yurden fər yonu kirin mɔ. ¹² Nələk afum wəcɔ kɔ mɛrəɲ cusunɔka ca Yisrayel disrε, fum wəkin kusunɔka o kusunɔka. ¹³ Nte alonɲe aɲe ɲagbaɲne kanɔkərə ka danapa da Kanu Kəpəɲ Mariki ma doru fəp ɲanadegbət wɛcək domun da Yurden, kɔ domun da Yurden denɔgbintər, kɔ səbo səsak kətore domun, kɔ donɔlonkanε tofo tin.»

¹⁴ Nte afum ɲanawur dəcəbal kəkɔ-cali kənɔgbəkɔ ka Yurden mɔ, alonɲe agbaɲne kanɔkərə kəsəlɛɲ ka danapa da Kanu Kəpəɲ mɔ ɲanɔcəpər afum fər kirin. ¹⁵ Katela kənɔgbəkɔ ka Yurden kənɔc-larε domun. Nte agbaɲne kanɔkərə ɲanɔkɔ-torε wɛcək dərɔmun mɔ, ¹⁶ kɔ domun nde denɔyefe dəsəbo mɔ denɔcəme, kɔ dolonkanε kəfo kin pəbolu pəmɔ abonən ntende dare da Adama nde deyi Cartan kəsək, kɔ dəkɔ don-tor kəca ka kəba ka Araba, kəba Kədokət, kɔ səbo sasəkɔ fəp sənɔpər domun. Kɔ afum ɲanɔcali kənɔgbəkɔ ɲatəfərne dare da Yeriko. ¹⁷ Alonɲe aɲe ɲanagbaɲne kanɔkərə ka danapa da Kanu Kəpəɲ mɔ ɲacəme antəf ɲowosu fər kəron kənɔgbəkɔ ka Yurden dacɔ. Kɔ afum a Yisrayel fəp ɲalip kəcali kənɔgbəkɔ antəf ɲowosu kəron.

4

Aka Yisrayel ɲanɔcəmbər masar pəyənε tənɔpələ tanan ta kəcali ka Yurden

¹ Nte afum a Yisrayel fəp ɲalip kəcali Yurden mɔ, kɔ Kanu Kəpəɲ kələku Yosuwe: ² «Məyek-yek atemp wəcɔ kɔ mɛrəɲ afum dacɔ, kusunɔka o kusunɔka fum wəkin. ³ Mələku ɲa: «Nəkɔ nələk masar wəcɔ kɔ mɛrəɲ nde antəf ɲowosu fər kənɔgbəkɔ ka Yurden dacɔ, kəfo nke alonɲe ɲanɔcəme mɔ. Nələk mi nəkərə nəkɔ nəboc mi nde kəfo nke nəndena-cəpərəne pibi mɔ.» ⁴ Kɔ Yosuwe ewe afum aɲe wəcɔ kɔ mɛrəɲ aɲe

anayek-yek aka Yisrayel daco ma, kusunjka o kusunjka fum wakin. ⁵ Ko Yosuwe oloku na: «Naceper kanjera ka danapa da Kanu Keroj Kanu konu for kirin, nasolne car kaka ka Yurden daco, nwe o nwe pagbanne tasar tin, kalam ka cusunka ca Yisrayel, ⁶ nte tansone toyone tenepale tonu ma. Ko awut anu nandeyif un dasak daloma-e: «Ake masar mamε mεfan kaloku su-ε?» ⁷ naloku na fo domun da Yurden denacoper for ya kanjera ka danapa da Kanu Keroj kirin nte kanc-cali Yurden ma, ko kengboko ka Yurden kancopε domun. Masar mamε mende kac-cem-cemεs aka Yisrayel doru o doru.»

⁸ K'aka Yisrayel najo toko Yosuwe enaloku na ma. Ko najko nalek masar waco ko meraj nde kengboko ka Yurden daco pamo toko Kanu Keroj kanaloku ti Yosuwe ma, kalam ka cusunka ca aYisrayel. Ko nalek masar mamoko ko najcalene nde nanacambar cabal karesna ma, ko jamboc. ⁹ Ko Yosuwe omboc so masar waco ko meraj kengboko ka Yurden daco, kεfo nke alonne agbanne a kanjera ka danapa da Kanu Keroj nanacambar wεcak ma. Masar mamoko masoroyi di han mako.

¹⁰ Alonne ane nanagbanne kanjera kaseleja ma, nanacepe fe dakacame danan kengboko ka Yurden disre han ko aka Yisrayel nalip kayo ka toko Kanu Keroj kanasom Yosuwe a paloku na ma, ko Yosuwe oyo mes fεp pamo toko Musa enasom ko ti ma. Ko aka Yisrayel jambelkar kacali. ¹¹ Nte afum fεp nalip kacali ma, kanjera ka Kanu Keroj ko alonne ako nanagbanne ki ma najcali so, ko najceper so afum kirin. ¹² Ko aka Yisrayel aloma aka cusunka ca Ruben, Kadu ko kusunjka daco ka Manase najceper aka Yisrayel kirin pamo toko Musa enaloku na ti ma. ¹³ Antam kaloku fo dasak dadako asodar mecεp waco mankale, atampεr yosutnene najceper Kanu Keroj kirin, nalip kalompasne kak-sutene, nde aranta na Yurden. ¹⁴ Dasak dadako, ko Kanu Keroj kambekas Yosuwe aka Yisrayel fεp daco, ko nalelas ko pamo toko nanalelas Musa kiyi kon doru fεp ma.

¹⁵ Ko Kanu Keroj kaloku Yosuwe: ¹⁶ «Maloku alonne ane nagbanne kanjera nke kayo sariye nse sadermene danapa dosu ma, napene ki Yurden.» ¹⁷ Ko Yosuwe

oloku alonne: «Nape Yurden!» ¹⁸ Nte alonne agbanne a kanjera ka danapa da Kanu Keroj nanacepe kengboko ka Yurden ko nandε wεcak dεpawosu ma, ko domun da kengboko ka Yurden doncop so kakot sabo sayi pamo toko meraj ma franjuwa merjefe ma. ¹⁹ Ko afum najcali Yurden tataka ta waco ta nɔf nεcak-coko, ko najko najekti sanja nde Kilkal, ntende dec dempe Yeriko ma.

²⁰ Masar waco ko meraj mme nanalek kengboko ka Yurden disre ma, ko Yosuwe εncambεr mi Kilkal.

²¹ Ko Yosuwe oloku aka Yisrayel: «Alna ko awut anu nandeyif un: «Masar ma ake ma mamε-ε?» ²² nac-loku na fo: «Aka Yisrayel nanacali kengboko ka Yurden kawosεr domun.» ²³ Kanu Keroj Kanu konu kanawosεre nu domun da kengboko ka Yurden han ko aka Yisrayel nalip kacali pamo toko Kanu Keroj kanayone su ti Kεba ka Cεnkalma han ko sanjali ki ma. ²⁴ Ti tendesone afum a doru fεp kacεre a kεca ka Kanu kayo fanontεr. Tεsεn' on so kanese Kanu Keroj kiyi konu doru fεp.»

5

¹ Nte abε a Amεr fεp ane naji ntende dec denkale Yurden ma, ko abε aKananan ane naji agber na Kεba Keroj ma, nane a Kanu Keroj kanawosεsεre aka Yisrayel kengboko ka Yurden han ko najcali ki, bakεc yofεr fe na so, ko nanese aka Yisrayel pεroja.

² Tem tatoko ko Kanu Keroj kaloku Yosuwe: «Mεpat safaka sa masar, ko teyefe danda-ε, makεnc aka Yisrayel.» ³ Ko Yosuwe empatene safaka sa masar, k'εnkεnc aka Yisrayel nde Tεro ta Cεrot. ⁴ Nte tenasone Yosuwe pakεnce na: Nte afum a Yisrayel najc-wur Misira ma, arkun abeki fεp, ane najc-tam kasutene ma anakεnc na, mba afum akako fεp nanafi nde dεtegbere, nte najc-kot ma. Awut arkun ane anakom on telpas ma, nanatokεnc, ito Yosuwe enakεnce na. ⁵ Arkun ane nanayefe Misira ma fεp anakεnc na, mba awut arkun ane anakom dεtegbere dεpo nte nanawur Misira najc-kot ma, anakεnc fe akako ali wakin. ⁶ Aka Yisrayel nanakot meren waco mankale dεtegbere, han afum ako nanatam kasutene nte najc-yefe Misira ma nalip kafi dεpo,

bawo ñanacəŋkəl fə dim da Kanu Kəpəŋ. Kanu Kəpəŋ kənadərəm kətə-səŋe ña kənəŋk antəf ñne ñeŋgbələr mēse ma wana kə mēse ma cəme haŋ moc-ton, ñəkə nkən Kanu Kəpəŋ kənadərəm kəsəŋ ka atem anjan mə. ⁷ Awut anjan ñanabek oŋ kə ñaŋkə ñande dəkənde danjan. Kə Yosuwe eŋkəŋc ña, bawo anakəŋc fə ña dəpə. ⁸ Nte alip kəkəŋc ka afum fəp mə, kə ñande dəndo dəsəŋka haŋ kə ñantamne.

⁹ Kə Kanu Kəpəŋ kəloku Yosuwe: «Məkə, imbiŋkəli malap monu ma Misira k'imbəlen' on.» Itə asərwene kəfo kaŋkə Kilkal* haŋ məkə.

Kəsata ka Pak pəcəkə-cəkə nde Kanahan

¹⁰ Kə aka Yisrayel ñande Kilkal kə ñamboc di kəsata ka Pak tataka ta wəco kə maŋkəle ta ñof, dec dərəfəy, nde aranta ña Yeriko. ¹¹ Dəckəsək da Pak kə ñandi yeri ya dətəf, cəcom nce antəŋkəl lebin mə, kə megben mekakəl. ¹² Kə cəcom nce aŋc-we «man» mə cəsək kəwur dəckəsək nde ñanadi yeri ya dətəf mə. Kəren kaŋkə aka Yisrayel ñasak kədi man, mba ñac-di oŋ yeri ya atəf ña Kanahan.

Yosuwe kəbəpəne kən kə wəkiriŋ wəka asədar a Kanu Kəpəŋ

¹³ Dəsək dələma Yosuwe pələtərne Yeriko, k'empene fər dareŋc, k'əməmən, kə fum owur k'eŋcəme kə fər kiriŋ, pəwure dakma dən dobom pətəmpər. Kə Yosuwe ələtərne kə, k'eyif kə: «Səna ñə məyine ba, ka aterene asu ñə məyine-ε?» ¹⁴ Kə fum wəkəkə oloku: «Ala, fətə inəyənə wəkiriŋ ka asədar a Kanu Kəpəŋ, intep kəc-der.» Kə Yosuwe ontontnəne kə, k'eŋcəpe kə tobu dətəf, k'eyif kə: «Cəke cə Mariki endeloku wəcar kən-ε?» ¹⁵ Kə wəbe ka asədar a Kanu Kəpəŋ oloku Yosuwe: «Məwure cəfta cam dəwecək, bawo kəfo kaŋkə məŋcəme mə, kəsək.» Kə Yosuwe owure cəfta.

6

Kəbaŋ ka Yeriko

¹ Anakəŋkəla dəkəberə da Yeriko, pabəŋkər-bəŋkər di teta aka Yisrayel. Fum o fum oŋc-wur fə, fum eŋc-bere fə. ² Kə Kanu Kəpəŋ kəloku Yosuwe: «İlek Yeriko,

wəbe kəjan kə asədar anjan ayenki dis, k'imber' əm dəwaca. ³ Awa asədar fəp ñanəŋkər dare. Ñanəŋkər dare katin dəsək o dəsək haŋ mata camət-tin. ⁴ Aləŋne camət-merəŋ ñatəmpər len ya ñkesiya camət-merəŋ dəwaca, ñayi kaŋkəra ka danapa da Kanu Kəpəŋ kiriŋ. Mba tataka ta camət-merəŋ, nənəŋkər dare camət-merəŋ, tem nte aləŋne ñac-fula len. ⁵ Kə ñandena-fula kəlen ka aŋkesiya-ε, nəc-kəna-ne kəlen dim, afum fəp ñakule-kule sim sa kəwan. Kə damba da dare dentempene di sərka-ε, asədar am ñabere oŋ tem tatəkə, nwe o nwe nde entefərne mə.»

⁶ Kə Yosuwe wan ka Nun ewe aləŋne, k'oloku ña: «Nələk kaŋkəra ka danapa kəselen, aləŋne camət-merəŋ ñantəmpər len ya ñkesiya camət-merəŋ ñayi aləŋne atəmpər a kaŋkəra kəselen ka danapa da Kanu Kəpəŋ kiriŋ.» ⁷ K'oloku asədar: «Nəkə nənəŋkər dare, akə ñantəmpər yosutnəne mə ñayi kaŋkəra ka Kanu Kəpəŋ kiriŋ.» ⁸ Kə afum ñayə təkə Yosuwe ənaloku ña mə. Aləŋne camət-merəŋ aŋe ñanatəmpər len camət-merəŋ ya ñkesiya mə ñayi kaŋkəra ka Kanu Kəpəŋ kiriŋ, ñaŋcepər kə ñafula len. Kə kaŋkəra ka danapa da Kanu Kəpəŋ kəcəme ña darəŋ. ⁹ Asədar atəmpər yosutnəne ñayi aləŋne afula len tekiriŋ, aləŋne agbaŋne kaŋkəra kəselen mə ñacəŋc afula len, asədar ələma ñayi kaŋkəra tadarəŋ, ñac-kət ñac-surene kəlen dim. ¹⁰ Mba Yosuwe ənaloku afum: «Ta nəkə-kule-kule de! Ta nəkə-yə pane nu sim de! Ta nwe o nwe pəkə-loku toloku haŋ dəsək nde indeloku nu a nəkule-kule mə! Tem tatəkə nəkule-kule sim sa kəwan .» ¹¹ Kə kaŋkəra ka Kanu Kəpəŋ kənəŋkər dare katin, kə ñabere dəsəŋka, kə ñaŋcepərne pibi.

¹² Kə Yosuwe eyefe bət-bət suy, kə aləŋne ñalək sə kaŋkəra kəselen ka Kanu Kəpəŋ. ¹³ Asədar atəmpər yosutəne ñanayi kiriŋ, aləŋne camət-merəŋ atəmpər len ya ñkesiya ñac-fula ñacəŋc ña, aləŋne atəmpər kaŋkəra ka danapa da Kanu ñayi afula len tadarəŋ, kə asədar alpəs ñayi kaŋkəra tadarəŋ. ¹⁴ Kə ñanəŋkər dare katin tataka ta merəŋ, kə ñalukus nde dəsəŋka. Kə ñayə ti mata camət-tin. ¹⁵ Tataka ta camət-merəŋ kə

* 5:9 «Kilkal» It' əyənə cəHebərū «kəbiŋkəli.»

ɲayefe pəpanpan kɔ ɲanɔŋkər dare camət-merəŋ. Mba dəsək din dadəkɔ gbəcərəm dɔ ɲananɔŋkər dare camət-merəŋ. ¹⁶ Kənɔŋkər ka camət-merəŋ kɔ aloŋne ɲafula len, kɔ Yosuwe oloku afum: «Nəkule-kule sim sa kəwan, bawo Kanu Kəpəŋ kəsəŋ un dare dandɛ! ¹⁷ Kələsər k'ander dare dandɛ kɔ ca cəkɔ cəyi dɛ mɔ fəp. Rahabu wəran wəyama-yama sona gboŋ kɔ afum ɔn aŋe ɲayi nde kələ kən disrɛ mɔ ɲɔ andesak, bawo enawosɛ kəmɛŋkɛ su afum akɔ sənasm yək-yək kədɛtənəs mes ma atɔf ɲaŋɛ mɔ. ¹⁸ Mba nəkembərne kələk paka pin mɛ Kanu kənaməne mɔ, bawo daka fəp nde nəŋsɔtɔ dəkəwan mɔ, mɛne nəmberɛne di daka da Kanu. Kɔ nəmɛŋkərne paka pin, nəndesəŋ pələc saŋka sa Yisrayel. ¹⁹ Kəyefe gbeti, kɛma, ca ca kəpər fəp fayi, Kanu Kəpəŋ kəyɔ yəsɔtɔ ya dəkəwan fəp. Pəmar padɛberɛne yi daka da Kanu Kəpəŋ.»

²⁰ K'afula len ya ɲkesiya, nte afum ɲane len dim mɔ, kɔ ɲa sɔ ɲawurɛ sim sa kəwan pəpəŋ, kɔ damba da saŋka sa dare dɛntɛmpɛne di sərka, kɔ afum ɲambɛrɛ dare disrɛ. Nwɛ o nwɛ pəsolnɛ nde ɛntɛfərne mɔ, kɔ ɲambaŋ dare. ²¹ Kɔ ɲandifətɛ afum kɔ yɔcɔl yəkɔ yɛnayi dare disrɛ mɔ fəp sakma səŋan, kəyefe wərkun, wəran, wanfɛt, wəbeki, wana, aŋkesiya, sɔfale.

²² Yosuwe ɛnaloku afum akɔ mɛrəŋ aŋe ɲanakɔ kətɛnəs yək-yək mes ma atɔf ɲaŋɔkɔ mɔ: «Nəkɔ ndena wəran wəyama-yama wəkakɔ, nəkɔ nəwurɛne kɔ, kɔ afum ɔn fəp, pəmɔ təkɔ nənadɛrme kɔ mɔ.» ²³ Kɔ atɛmp mɛrəŋ aŋe ɲanakɔ ɲatɛn mes yək-yək nde atɔf ɲaŋɔkɔ mɔ, ɲaŋkɔ ɲawurɛne Rahabu, papa wəkən, iya wəkən, awɛŋc aŋa, kɔ afum ɔn fəp. Kɔ ɲawurɛne afum ɔn fəp aŋe ɲanabəp nde kələ kən mɔ, kɔ ɲaŋkɔ ɲadəs ɲa tofo tɔtɔt saŋka sa Yisrayel tadarəŋ. ²⁴ Kɔ ɲaŋcɔf dare kɔ ca cəkɔ yɛnayi di mɔ fəp, mɛne gbeti, kɛma, kɔ ca ca kəpər kɔ fɛc, nyɛ ɲanabɛrɛne daka da kələ ka Kanu Kəpəŋ mɔ. ²⁵ Yosuwe ɛnadif fɛ Rahabu wəran wəyama-yama kɔ afum a kələ kən fəp. K'ɛndɛ aka Yisrayel dacɔ haŋ məkɔ, bawo nkən ɛnawosɛ kəmɛŋkɛ ka atɛn mes yək-yək, aŋe Yosuwe ɛnasom kəkɔ-tɛnəs mes ma Yeriko mɔ.

²⁶ Tɛm tatəkɔ kɔ Yosuwe ɛndɛrəm:

* **7:5 Sabarim** = «Kəfo nkɛ aŋkay masar mɔ»

«Intolanɛ fum pələc
nwɛ endeyɛfɛ a dare da Yeriko donlompəs
mɔ.
Wəkayi pəc-kəna-kay kədɔf ka togbu
pəcəkɔ-cəkɔ,
təyɔnɛ kəway ka wan kən coco.
K'ɔŋc-kəna-bɛr kumba ka dare-ɛ,
təyɔnɛ kɔ kəway ka wan kən wəlpəs.»
²⁷ Kanu Kəpəŋ kənasolɛ Yosuwe, kɔ tewe
tən tɛmbɛk tɔf fəp.

7

Fum wəkin kəyɔ kən pələc kəsəŋ aka Yisrayel fəp pələc

¹ Kɔ aka Yisrayel ɲaŋlukɛ kəcəmə Kanu Kəpəŋ darəŋ nte kənaməne ɲa kələk ka daka da dare mɔ. Kɔ Akan wan ka Karmi, wan ka Sabidi, wan ka Sera, wəka kusɔŋka ka Yuda, ɛŋkiyɛ ca cəlɔma daka da dare dacɔ, kɔ pəntɛlɛ Kanu Kəpəŋ nnɔ aka Yisrayel ɲayi mɔ.

² Kɔ Yosuwe osom afum kəyɛfɛ Yeriko kəkɔ dare da Hay nde pələtərəne Bet-Awɛn ntɛndɛ dec dɛmpɛ Betel mɔ. K'oloku ɲa: «Nəpɛ nəkɔ nətɛn mes yək-yək dɔtɔf.» Kɔ afum akakɔ ɲampɛ kəkɔ-tɛn mes yək-yək Hay. ³ Kɔ ɲaluksərne nnɔ Yosuwe eyi mɔ, kɔ ɲaloku kɔ: «Ta afum fəp ɲapɛ de! Afum mɛcəp mɛrəŋ, kɔ pəyi fɛ ti-ɛ, afum mɛcəp maas ɲapɛ, ɲa ɲantam kəsut Hay! Ta nəlɔlɔs afum dis, bawo akɔ pəmar a payɛfərəne mɔ, ɲala fɛ.» ⁴ Kɔ afum mɛcəp maas ɲampɛ kəkɔ-sutɛnɛ kɔ aka Hay, mba ɲanatam fɛ, kɔ afum akakɔ ɲaŋkɔ ɲayɛksər aka Hay. ⁵ Kɔ afum aka Hay ɲandifər ɲa afum wəcɔ maas kɔ camət-tin. Kɔ ɲayɛfɛ kəbɛləs ɲa kəyɛfɛ dare dəkusu haŋ Sabarim*, kɔ ɲasut ɲa pətəmbəlɛr pa tɔrɔ. Kɔ afum ɲanɛsɛ kəsutɛnɛ kɔ dis dɛŋdɛŋcɛ ɲa.

⁶ Kɔ Yosuwe ɛwal-wali yamos yən, k'ɛfəntərə k'ɛŋcəpɛ kaŋkərə ka Kanu Kəpəŋ tobu dɛntɔf haŋ dɔfɔy. Kɔ abeki a Yisrayel ɲaloŋərne sɔ kəbof dəsəbomp. ⁷ Kɔ Yosuwe oloku: «Mariki Kanu Kəpəŋ, ta ake tɔ məŋcəŋsɛ afum kəcali ka kəŋgbəkɔ ka Yurdɛn-ɛ kədəlɛk su məbɛr aka Amər dəwaca, kəmələk su kɔ məfaŋ? Kəyi kosu Yurdɛn ntɛndɛ dec dɛmpɛ mɔ kəŋcəpər su kədɛr ka nnɔ! ⁸ Məŋaŋɛnɛn' em Mariki!

Cəke c' ideloku oŋ-ε?: «Yisrayel ŋayeksər aterene anan.» ⁹ Kəyefe aka Kanahan haŋ afum alpəs aŋe fəp ŋayi dətəf mə, kə ŋandene ti-ε, ŋandebereŋe, ŋapaŋne su ŋasut, ŋamələk su doru. Cəke cə məndementər oŋ debeki dam-ε?»

¹⁰ Kə Kanu Kəpəŋ kəloku Yosuwe: «Məyefe, ta ake tə məŋcəpəne tobu dətəf-ε? ¹¹ Aka Yisrayel ŋaŋciya! Ŋaləsər temer pəkə inasəŋ ŋa mə. Ey, ŋaləkərne ca cəloma nyε inaloku ŋa kəberene yi daka dem mə. Ŋaŋkiye ŋa yati, kə ŋameŋk ca cəloma dəyesare yaŋan. ¹² Ti disre, aka Yisrayel ŋafətam kəsutene kə aterene anan. Mene ŋayeksər ŋa, bawo ŋa ŋə pəmar oŋ pamələk. Ifətam kəyi tes tin kə nəna kə nəntəwurene nu daco ca nce inaməne nu kələk mə de! ¹³ Məyefe, məkə, məlonka afum. Məloku ŋa: «Nəsəkəsne alna. Kanu Kəpəŋ, Kanu ka Yisrayel kəsom im ti kədəlok' un: Ca nce inaməŋ' on mə, yey' un dəwaca.» Aka Yisrayel nəfətam kəyefərene kə aterene anu kə nəntəwure ca cacəkə nu daco-ε. ¹⁴ Alna bət-bət, nəder nnə fər ya Kanu kirin, nəmentərne Ki cusuŋka cusuŋka. Kusuŋka nke Kanu kəŋcəkər mə kəcəŋne dəcor cor. Kor nke kəndecəkər mə kəcəŋne wəb wəb. Kələ nke Kanu kəndecəkər mə afum aŋe ŋadecəŋne akin akin. ¹⁵ Nwe o nwe andebəŋc kətəmpər ka ca nce Kanu kəməne mə, amber kə dənəŋc, nkən kə afum a kələ kən fəp. Nkən epətəs danapa da Kanu Kəpəŋ bawo nkən əyə tes nte təntətesə mə nte təsəŋe aka Yisrayel kəlapərne mə.

¹⁶ Kə Yosuwe eyefe bət-bət suy, k'əŋcəŋene aka Yisrayel cusuŋka cusuŋka. Kə Kanu Kəpəŋ kəŋcəkər aka kusuŋka ka Yuda. ¹⁷ Kə Yosuwe əŋcəŋene Yuda cor cor, k'əŋcəkər kor ka Sera. K'əŋcəŋene kor ka Sera wəb wəb, k'əŋcəkər kələ ka Sabidi. ¹⁸ K'əŋcəŋene kələ ka Sabidi akin akin, k'əŋcəkər Akan, wan ka Karmi, wan ka Sabidi, wan ka Sera wəka kusuŋka ka Yuda. ¹⁹ Kə Yosuwe oloku Akan: «Wan kem mələləs Kanu Kəpəŋ, Kanu ka Yisrayel, məyek-yekəs ki! Mələk' im ma təkə məyə mə, ta məmeŋkər' im ti de!» ²⁰ Kə Akan oloku Yosuwe: «Ey, kaŋce kə, in'eciya Kanu Kəpəŋ, Kanu ka Yisrayel. İləmər' əm nte iyə mə: ²¹ Yəsətə yosu disre, inanəŋk duma da Mesopotami, duma dadəkə dentesə decepərər, kə gbeti

masar mərəŋ, kə aŋcəmbəl ŋa kema ŋi sona gboŋ ŋelele kilo daco. Kə ca cacəkə yembas' im, itə inaləke yi. Mba inamət yi dətəf, iməŋk yi nde abal ŋem disre gbeti beyi tantəf.» ²² Kə Yosuwe osom afum, kə ŋayekse kəkə-məmən abal ŋa Akan disre, kə ŋaŋkə ŋabəp ca yayəkə fəp gbeti bəfəntərə yi tantəf. ²³ Kə ŋalək yi fəp, kə ŋaŋkene Yosuwe kə aka Yisrayel fəp, kə ŋaŋkə ŋaboc yi fər ya Kanu Kəpəŋ kirin.

²⁴ Kə Yosuwe elək Akan wan ka Sera, kə gbeti, duma, aŋcəmbəl ŋa kema, awut ən arkun kə aran, cəna cən, səfale sən, yəcəl yən yefet yefet, abal ŋən kə ca cəkə yənyəne yən mə fəp. Kə aka Yisrayel fəp ŋasol kə Yosuwe, kə ŋampene Akan nde mərə daco, nde aŋwe «Aranta ŋa Pələc mə». ²⁵ Kə Yosuwe oloku: «Ta ake tə məyəne su pələc pampε-ε? Məna sə kəyə 'm kə Kanu Kəpəŋ kənder pələc məkə.» Kə aka Yisrayel fəp ŋaŋcacas kə masar haŋ k'efi. Kə ŋaŋcacas afum ən fəp masar, kə ŋaŋcəf ŋa fəp dənəŋc. ²⁶ K'amboc ŋa kəroŋ tərpesa pəpəŋ pa masar, mpε pəsəryi haŋ məkə mə, kə abəkəc ŋedətor Kanu Kəpəŋ. Itə awene kəfo kaŋkə tewe ta «Aranta ŋa Pələc» haŋ məkə.

8

Aka Yisrayel kətam kəŋan aka Hay

¹ Kə Kanu Kəpəŋ kəloku Yosuwe: «Ta mənese, ta məyikce! Mələk asədar am fəp, məyefe məkə-sutene kə aka Hay. Mənəŋk, isəŋ əm wəbe ka Hay, k'imber' əm kə dəwaca, nkən kə afum ən, kə dare dən, kə atəf ŋən. ² Məŋkəyə wəbe ka Hay pəmə təkə mənayə wəbe ka Yeriko kə dare dən mə. Mba dəndo taŋ, nəntam kələk yəcəl kə ca cəlpəs fəp nce nəŋkəsətə dəndo mə. Nəgbəpne dare tadarəŋ, nəwəkərne ŋa.»

³ Kə Yosuwe eyefe kə asədar ən fəp kəpe ka Hay. Kə Yosuwe eyek-yek asədar ayenki dis məcəp wəco maas, k'oloku ŋa kəkə Hay pibi. ⁴ K'oloku ŋa: «Nəkəmbərne, nəgbəpne dare darəŋ haŋ tēm nte andenaloku a nəwəkərne ŋa mə. Ta nəbələ dare pələram de! Nəlompəsne kəsutene! ⁵ Ina kə afum aŋe isole mə fəp, səna səŋkəlotərne dare. Tēm nte aka Hay ŋandenawur kəkə-setər su pəmə təcəkə-cəkə mə, səŋkəbaŋene kəyeksər

ɲa. ⁶ Tem tatɔkɔ ɲandecɔmɛ su darɛɲ kɛbɛlɛs, sɛɲkɛkɛrɛ ɲa haɲ sɛwurene ɲa dare, bawo ɲande kɛc-loku: «Kɛyɛksɛr su kɔ ɲande sɔ pɛmɔ tɔcɔkɔ-cɔkɔ.» Tɔyɔne fɔ sɛna sɛyi kɛyɛksɛr sɛc-der nnɔ nɔyi mɔ, ⁷ nɛwɔrɛr ɲa, nɛbaɲ katina dare. Kanu Kɛpɔɲ, Kanu konu, kɛɲkɔ-bɛr un dare dadɔkɔ dɛwaca. ⁸ Nɛc-kɔna-sumpɛr dare, nɛbɛr di nɛɲc. Nɔyɔ mes pɛmɔ tɔkɔ Kanu Kɛpɔɲ kɛloku mɔ. Nɛkɛmbɛrɛnɛ tatɔkɔ ilok' un mɔ.» ⁹ Kɔ ɛɲkɛkɛrɛ ɲa, dɛkɛliɲɛ dare da Hay. Kɔ ɲaɲkɔ ɲagbɔpɛnɛ Betel kɔ Hay dacɔ, kɛca nke dec dɛɲkɛle Hay mɔ. Kɔ Yosuwe ɛɲcɛpɛrɛnɛ pibi kɛfo kɛɲkɔ kɔ asɔdar ɔn.

¹⁰ Dɔcɔsɔk kɔ Yosuwe ɛyɛfɛ bɛt-bɛt suy, k'olonka asɔdar ɔn, nkɔn kɔ abeki aka Yisrayel, kɔ ɲaɲcɛpɛr asɔdar kirin ɲa kɔ Hay. ¹¹ Asɔdar akɔ ɛnasole mɔ fɛp kɔ ɲampɛ, kɔ ɲalɔtɛrɛnɛ nte ɲanadetɛfɛrɛnɛ dare mɔ, kɔ ɲaɲcɛmbɛr sɛɲka nde dec dɛɲkɛle mɔ kɛca kɛtɔt. Aranta ɲɛnɔyi Hay kɔ asɔdar dacɔ. ¹² Kɔ Yosuwe ɛlek asɔdar afum mɛcɛp kɛcamɛt, k'ɛɲcɛmbɛr ɲa Betel kɔ Hay dacɔ, ɲac-liɲɛ ntende dec dɛɲkɛle mɔ. ¹³ Nte asɔdar ɲalip kɛcɛmbɛr sɛɲka fɛp ntende kɛca kɛmeriya ka nde dec dɛmpɛ dare da Hay mɔ, kɔ Yosuwe ɛɲcɛpɛr pibi papɔkɔ nde d'aranta.

¹⁴ Nte wɛbɛ ka Hay endecɛrɛ ti mɔ, kɔ ɲambɛlkɛr kɛyɛfɛ kɔ asɔdar ɔn kɔ afum a dare ɲawur, kɛkɔ-bɛpɛnɛ kɔ aka Yisrayel kɛsutɛnɛ nde pɛtɛmbɛlɛr pɔkɔ pɛtɛfɛrɛnɛ kɔ Araba mɔ, mba wɛbɛ ka Hay ɛnacɛrɛ fɛ a kɛliɲɛ ɲa kɔ aka Yisrayel ɲande ntende dare tadarɛɲ. ¹⁵ Yosuwe kɔ aka Yisrayel fɛp ɲayɛl waca Hay fɔr kirin, kɔ ɲayɛfɛ kɛyɛksɛr aka Hay, ɲasolɛnɛ dɔpɔ da nde dɛtɛgbɛrɛ. ¹⁶ K'aloku aka Hay a ɲabelɛs ɲa. Kɔ ɲambɛlɛs Yosuwe kɔ afum ɔn haɲ kɔ ɲambɛlɛnɛ dare da Hay. ¹⁷ Ali fum anasak fɛ Hay kɔ Betel nwe ɛnatɔ-wur kɛkɔ-bɛlɛs aka Yisrayel mɔ. Kɛbɛlkɛr kɛbɛlɛs aka Yisrayel kɛnasɔɲɛ ta aɲgbɛt cumba ca dare-ɛ. ¹⁸ Kɔ Kanu Kɛpɔɲ kɛloku Yosuwe: «Mɛtukɛr dakma dam dadɔkɔ mɛntɔmpɛr mɔ kɛca ka Hay, bawo ilek Hay, k'imber' ɛm dɛwaca.» Kɔ Yosuwe ontukɛr kɛɲgbasar kɛɲkɔ ɛnatɔmpɛr mɔ Hay. ¹⁹ Kɔ aliɲɛ ɲawur katɔna-katɔna nde ɲanagbɔpɛsɛnɛ mɔ, kɔ ɲayɛkɛ kɛkɔ dare, kɔ ɲambɛrɛ, kɔ ɲasumpɛr dare kɔ ɲaɲcɔf di

katɔna-katɔna.

²⁰ Aka Hay ɲandeluksɛrɛnɛ, kɔ ɲaɲgbɛtɛnɛ nte: Kinimɛ ka dare kɛc-pɛ haɲ kɛsumpɛr dareɲc. ɲasɔtɔ fɛ sɔ tɛyɛkɛ ɲakɔ kɛca kɛtɔt, kɔ pɔyi fɛ ti-ɛ, kɛca kɛmeriya. Asɔdar aka Yisrayel akɔ ɲanabaɲɛnɛ kɛyɛksɛr aka Hay mɔ, ɲaɲkafɛle kɛkɔ-sutɛnɛ kɔ ɲa. ²¹ Nte Yosuwe kɔ asol ɔn aka Yisrayel fɛp ɲanɛɲk fɔ aɲɛ ɲac-liɲɛ dare mɔ ɲasumpɛr di, kɔ kinimɛ kɔyi kɛpɛ dare, kɔ ɲaɲkafɛlɛrɛnɛ aka Hay kɛsutɛnɛ, kɔ ɲasut ɲa. ²² Akɔ ɲanabaɲ dare ɲaɲcɛpɛr aka Hay darɛɲ, kɔ tɔyɔne fɔ aɲkuc-kucɛnɛ aka Hay, ali wɛkin ɛnatam fɛ kɛmulpɛr aka Yisrayel. ²³ Kɔ ɲasumpɛr wɛbɛ ka Hay pɔyi wɔyɛɲ, kɔ ɲaɲkɛnɛ kɔ Yosuwe. ²⁴ Nte aka Yisrayel ɲalip kɛdif aka Hay nde dɛtɛgbɛrɛ mɔ, akakɔ ɲanacɛmɛ aka Yisrayel darɛɲ kɛbɛlɛs mɔ, k'andifɛ ɲa fɛp sakma. Kɔ aka Yisrayel fɛp ɲander Hay kɔ ɲande ɲadif ɲa fɛp. ²⁵ Dɔsɔk dadɔkɔ anadif afum mɛcɛp wɛcɔ kɔ mɛrɛɲ (12.000), kɛyɛfɛ arkun haɲ aran, fɛp fɔɲan aka Hay. ²⁶ Yosuwe ontɔrɛ fɛ dakma dadɔkɔ ɛnatukɛr Hay mɔ haɲ kɔ aka Yisrayel ɲalip kɛdifɛt ɲa. ²⁷ Kɔ aka Yisrayel ɲalɛk yɔcɔl yɛfɛt yɛfɛt, kɔ ca cɛlɔma ya dare pɛmɔ tɔkɔ Kanu Kɛpɔɲ kɛnasom ti Yosuwe mɔ. ²⁸ Kɔ Yosuwe ɔɲcɔf Hay, kɔ tɔyɔne fɔ haɲ mɔkɔ tofo tetɛyɛ tɔ, tɔyɔne nde dɛtɛgbɛrɛ. ²⁹ Kɔ Yosuwe ɛɲgbɛk wɛbɛ wɛka Hay dɛkɛtɔk haɲ dɔfɔy. Dec dendekafɛle, kɔ Yosuwe oloku a patɔrɛ wɛfi. K'aɲkɔ pagbal kɔ nde dare dɛkusɔ, k'andenɔsɛr kɔ masar mɔpɔɲ kɛrɔɲ mɛmɛ mɔsɔrɔyi di haɲ mɔkɔ mɔ.

³⁰ Kɔ Yosuwe ɛɲcɛmbɛrɛ Kanu Kɛpɔɲ Kanu ka Yisrayel aɲgbip nde tɔrɔ ta Ebal. ³¹ Kɔ Yosuwe ɔyɔ ti pɛmɔ tɔkɔ Musa wɛcar ka Kanu Kɛpɔɲ ɛnaloku ti aka Yisrayel mɔ, pɛmɔ tɔkɔ aɲcic ti nde buk ba sariyɛ sa Musa mɔ: «Aɲgbip ɲa masar mɔtɔpat.» Kɔ ɲalɔɲɛ kɛlɔɲɛ ka kɛcɔf, kɔ kɛlɔɲɛ ka pɛforu. ³² Dɛndo aka Yisrayel fɛp fɔr kirin Yosuwe ɔɲgbɔkɛrɛ sɔ kɛcicɛs masar mamɔkɔ kɛrɔɲ sariyɛ nɛɛ Musa ɛnacicɛs mɔ. ³³ Aka Yisrayel fɛp, abeki aɲan, akirin aɲan, aboc aɲan kiti, acikɛra kɔ aYisrayel ɲaɲcɛmɛ kɛɲkɛra kɛca kɛtɔt kɔ kɛmeriya. ɲatɛfɛrɛnɛ kɔ alɔɲɛ aLewy aɲɛ ɲanagbɔɲɛ kɛɲkɛra kɛsɛlɛɲ ka danapa da Kanu Kɛpɔɲ kɔ aka Yisrayel mɔ. Afum dacɔ ɲanɔyi kɛca

ka tɔrɔ ta Karisim, kɔ dacɔ ɲanayi kɛca ka tɔrɔ ta Ebal, pɛmɔ tɔkɔ Musa wɛcar ka Kanu Kɛpɔŋ ɛnasom ti, a patolanɛ aka Yisrayel tɔcɔkɔ-cɔkɔ mɔ. ³⁴ Kɔ Yosuwe oloku moloku ma sariyɛ fɛp, kɔtolanɛ pɛtɔt kɔ pɛlɛc, pɛmɔ tɔkɔ anacic ti dɛbuk ba sariyɛ mɔ. ³⁵ Ali toloku ta Musa tin Yosuwe ɛnasak fɛ nte ɛnatɔ-loku aka Yisrayel fɛp fɔr kirin mɔ, kɛbɛp aran, awut, haŋ acikɛra aŋɛ ɲanande ɲa dacɔ mɔ.

9

Kɛsek danapa kɔ aka Kabayɔŋ

¹ Nte toloku ta kɛder ka asɔdar aYisrayel tɛmbɛp abɛ aŋɛ ɲanande Yurden kɛsɛk ntende dec dɛŋkalɛ dɛmɔrɔ kɔ nde pɛtilsɛrne tɔf ya tantɔf mɔ, abɛ aŋɛ ɲanades-ndɛs kɛba kɛsɛk mɔ fɛp, haŋ atɔf ɲa Liban kɛsɛk: Aka Hit, aka Amɔr, aKananan, aPerisi, aHiwy, kɔ aYebus, ² kɔ ɲamberɛnɛ kɛkɔ-sutɛnɛ kɔ Yosuwe kɔ aka Yisrayel.

³ Kɔ aka Kabayɔŋ ɲane sɔ nte Yosuwe ɛnayɔ aka Yeriko kɔ Hay mɔ. ⁴ Kɔ ɲa sɔ ɲaŋkɔ kɛkɔ-yɔ aka Yisrayel kɔ Yosuwe cɛmpɛn-pɛn. Kɔ ɲalɛk lɔba yɛlɛc, kɔ ɲandenɲɔr sɔfale sɔŋan kɔ cɛbuntɛlɛ ca member cɛlɛc cɛfutɛ-futɛ. ⁵ Kɔ ɲaŋbɛrɛsnɛ cɔfta cɛlɛc cɛlɛc cɛwale-walɛ, pasɔtɛs ci, ɲaberɛsnɛ suma sɛwale-walɛ. Cɛcom nɛɛ ɲanameŋkɛrne kɛkɔsɔm mɔ fɛp cɛnawos, cɛputkɛ. ⁶ Kɔ ɲaŋkɔ ɲabɛp Yosuwe nde saŋka sa Kilkal kɔ ɲaloku kɔ kɔ afum aka Yisrayel: «Atɔf ɲɔbɔlɛ ɲɔ sɛyɛfɛ. Sɔfaŋ fɔ sɛsek danapa kɔ nɔna.» ⁷ Mba kɔ afum aka Yisrayel ɲaloku ɲa: «Anɔ 'cɛrɛ-ɛ? Tɔlɔma sɛna ɲɔ nɛndɛ dacɔ. Cɛke cɔ antam kɛsek danapa kɔ nɔna-ɛ?» ⁸ Kɔ ɲaloku Yosuwe: «Acar anu ɲɔ sɛyɔnɛ.» Kɔ Yosuwe eyif ɲa: «Are ɲɔ nɛyɔnɛ-ɛ? Deke nɛyɛfɛ-ɛ?» ⁹ Kɔ ɲaloku Yosuwe: «Atɔf ɲɔbol-bolu ɲɔ acar am ɲayɛfɛ, bawo tewe ta Kanu Kɛpɔŋ tɔ sɛne, Kanu kam, bawo sɛne kɔ tewe kɔ tɔkɔ ɛnayɔ Misira mɔ fɛp, ¹⁰ kɔ tɔkɔ ɛnayɔ abɛ a Amɔr mɛrɔŋ nde Yurden kɛsɛk ntende dec dɛmpɛ mɔ: Sihɔŋ wɛbɛ wɛka Hesbon, kɔ Oku wɛbɛ wɛka Basan nwe ɛnayɔ Astarot mɔ.

¹¹ Abeki asu kɔ afum asu fɛp aka dɔtɔf ɲaloku su: «Nɛlɛk yeri yonu ya dɔpɔ, nɛkɔ nɛfaynɛ ɲa. Nɛkɔ nɛlɔku ɲa: «Acar anu ɲɔ sɛyɔnɛ! Nɛkɛl ɔŋ nɛsek danapa kɔ sɛna!

¹² Cɛcom cosu caŋcɛ cɛnawonɛ tɛm nte

sɛndenalɛk ci dɛkɛr kɛder tɔmpɛrnɛ dɔpɔ mɔ, kɛyɛfɛ dɔsɔk ndɛ sɛyɛfɛ nnɔ ndorosu kɛder nnɔ nɛyi mɔ. Awa nɛgbɛtnɛ nte: Icɔ caŋcɛ cɛwosɛrɛnɛ kɔ cɛmputkɛ mɔ. ¹³ Kɔ cɛbuntɛlɛ caŋcɛ sɛnalɛk ci cɛfu, nɛgbɛtnɛ nte icɔ caŋcɛ cɛmpɔrɛ-pɔrɛ mɔ! Nɛnɛŋk yamos yosu kɔ cɔfta cosu, dɔpɔ dobolu dɔsɔŋɛ yi kɛlɛcɛ.» ¹⁴ Kɔ afum a Yosuwe ɲamɔmɔn ca ya acikɛra ta ɲayif ti Kanu Kɛpɔŋ-ɛ. ¹⁵ Kɔ Yosuwe ɛŋcaŋɔs kɛtɛŋnɛ kɔ afum aŋɛ, kɔ ɲantɛŋnɛ pɛforu, kɔ ɲasɔŋ ɲa temer ta kɛsɛk ɲa ɲayi doru, kɔ akirin a kɛlonkɛnɛ ka Yisrayel ɲanderɛmɛ ɲa moloku mamɔkɔ ɲanatɛŋnɛ mɔ.

¹⁶ Mata maas disɛ nte ɲalip kɛcaŋɔs ka danapa kɔ ɲa mɔ, kɔ aka Yisrayel ɲande ɲane a andɛ aŋan ɲɔ, afum aŋɛ ɲanɔŋkɛlɛnɛ kɛndɛ. ¹⁷ Kɔ aka Yisrayel ɲaŋkɔ nde dare danan, tataka ta maas kɔ ɲamberɛ di. Sɛdare sasɔkɔ sɛnatɛŋnɛ Kabayɔŋ, Kefira, Beyerot, kɔ Kiriyat-Yeyarim. ¹⁸ Aka Yisrayel ɲanadif fɛ ɲa teta kɛdɛrɛm kɛŋkɔ akirin a kɛlonkɛnɛ ɲanadɛrɛmɛ ɲa tewe ta Kanu Kɛpɔŋ Kanu ka Yisrayel mɔ. Kɔ afum a Yisrayel fɛp ɲayɛfɛ kɛbupɛrɛ moloku ma akirin aŋan. ¹⁹ Mba kɔ akirin ɲaloku kɛlonkɛnɛ ka aYisrayel fɛp: «Sɛnadɛrɛmɛ ɲa Kanu Kɛpɔŋ Kanu ka Yisrayel. Afɔsɔ-tam kɛgbuŋɛnɛ ɲa. ²⁰ Nte tɔ andeyɔ ɲa: Andɛcɛ ɲa ɲayi doru, ta padewernɛ mɛtɛlɛ ma Kanu Kɛpɔŋ teta kɛdɛrɛm nɛkɛ anadɛrɛmɛ ɲa mɔ. ²¹ ɲayi doru, tɔyɔ fɛ tes! Mba aŋkɔcɛmbɛr ɲa kɛkɛtɛs ka domun, kɔ kɛgbɛs ka tɔk ya kɛlonkɛnɛ ka Yisrayel.» Itɔ akirin a Yisrayel ɲanaloku afum aŋan. ²² Kɔ Yosuwe ewe aka Kabayɔŋ, k'oloku ɲa: «Ta ake tɔ nɛyɛmbɛrɛ su nɛc-loku a nɛmbɔlɛnɛ kɔ sɛna-ɛ, a kɔ pɛyɔnɛ fɔ sɛnɔŋkɛlɛnɛ kɛndɛ kɔ nɔna-ɛ? ²³ Nɛkɛl ɔŋ, pɛlɛc pɛŋcɛm' on darɔŋ! Ali wɛkin ɔfɔsɔ-wur dacar. Nɛna andɛ kɛc-kɛtɛs domun, nɛc-gbɛs tɔk ya kɛlɔ ka Kanu kem.» ²⁴ Kɔ aka Kabayɔŋ ɲaloku Yosuwe: «Alɔmɛr acar am teta aka Yisrayel tin tin tin a Kanu Kɛpɔŋ Kanu kam kɛnasom wɛcar kɛn Musa a kɛsɔŋ un antɔf ɲaŋɛ fɛp, a nɛlɛsɛr andɛ a ɲi fɛp fɔr yonu kirin. Awa kɛder konu kɛsɔŋɛ su kɛnesɛnɛ sɛbomp sosu, itɔ sɛyɔnɛ tantɛ. ²⁵ Nɛkɛl ɔŋ, sɛyi 'm dɛwaca. Mɛyɔ su tɔkɔ tentɛs' am mɔ, mɛyɔ su ti pɛlɔmpu disɛ.» ²⁶ Itɔ Yosuwe ɛnayɔ ɲa, k'ɛmbaŋɛr ɲa

aka Yisrayel anje njanatɔsɔ-dif ɲa mɔ. ²⁷ Kɔ Yosuwe ɛɲcɔmbɛr ɲa kɛyɛfɛ dɔsɔk dadɔkɔ kɛgbɛs tɔk, kɔ kɛkɛtɛs domun nde aɲgbip ɲa Kanu Kɛpɔɲ, nde kɛfo kanɲkɔ nkɔn Kanu Kɛpɔɲ kɛndɛmentɛr mɔ. Haɲ mɔkɔ, awut sɔ aɲan ɲasɔrɔbɛc yɛbɛc yayɔkɔ nde atɔf ɲa Yisrayel.

10

Yosuwe kɔ aYisrayel kɛtam kɛɲan abɛ Amɔr

¹ Kɔ Adoni-Cɛdɛk wɛbɛ wɛka Yerusalem ɛne a Yosuwe ɛmbaɲ Hay, k'endif afum aka di fɛp, k'ɔyɔ aka Hay kɔ wɛbɛ kɛɲan pɛmɔ tɔkɔ ɛnayeɔ Yeriko kɔ wɛbɛ kɛɲan mɔ. K'ɛne sɔ aka Kabayɔɲ ɲa ɲasek danapa kɔ aka Yisrayel, kɔ ɲayi kɛfo kin. ² Kɔ kɛnesɛ kɛpɔɲ kɛnder ɲa, bawo Kabayɔɲ dare dɔpɔɲ dɛnayeɔ, pɛmɔ dare da abɛ. Dɛnabɛk dɛtas Hay, afum a di ɲayɛɲk dis. ³ Kɔ Adoni-Cɛdɛk wɛbɛ wɛka Yerusalem osom pakɔ-loku Ho-ham wɛbɛ wɛka Hebɛrɔɲ, Piram wɛbɛ wɛka Yarmut, Yafiya wɛbɛ wɛka Lakis, kɔ Debir wɛbɛ wɛka Ekilɔɲ; ⁴ «Nɛder nɛmar' im nte tɔɲsɔɲɛ itam kɛsut Kabayɔɲ, bawo ɲantɔɲɲɛ kɛsek danapa kɔ Yosuwe kɔ aka Yisrayel.»

⁵ Kɔ ɲambɛrɛnɛ abɛ kɛcamɛt nde atɔf ɲa Amɔr: Wɛbɛ wɛka Yerusalem, wɛbɛ wɛka Hebɛrɔɲ, wɛbɛ wɛka Yarmut, wɛbɛ wɛka Lakis, kɔ wɛbɛ wɛka Ekilɔɲ. Kɔ ɲampe fɛp faɲan kɔ asɔdar aɲan, kɔ ɲaɲkɔ ɲacɛmbɛr saɲka sɛɲan Kabayɔɲ kirin kɔ ɲawɛkɛrɛnɛ ɲa.

⁶ Kɔ aka Kabayɔɲ ɲasom pakɔ-loku Yosuwe nde saɲka sa Kilkal: «Ta mɛsak acar am, mɛpɛrɛnɛ nnɔ sɛyi mɔ katɔna! Ta mɛbaɲɛr acar am kɛmar kam, bawo abɛ Amɔr fɛp, anje ɲanandɛ nde dɛmɔrɔ mɔ, ɲambɛrɛnɛ kɛdɛyɛfɛrɛnɛ kɔ sɛna. ⁷ Kɔ Yosuwe ɛmpɛ Kilkal kɔ asɔdar ɔn fɛp kɔ afum ɔn ayeɲki dis fɛp.

⁸ Kɔ Kanu Kɛpɔɲ kɛlɔku Yosuwe: «Ta mɛnesɛ ɲa, bawo ilɛk ɲa k'imber' ɛm dɛwaca. Ali fum kɛɲan wɛkin ɔfɔtam kɛcam' am fɛr kirin.» ⁹ Kɔ Yosuwe ɔɲkɔt pibi papɔkɔ fɛp kɛyɛfɛ ka Kilkal, k'ɔɲkɔ pɛbɛrɛr ɲa. ¹⁰ Kɔ Kanu Kɛpɔɲ kɛsɔɲɛ ɲa kɛyɛksɛr aka Yisrayel. Kɔ ɲasut ɲa pɛpɔɲ Kabayɔɲ, kɔ ɲaɲcɛmɛ kɛbɛlɛs ɲa dɔpɔ nde dɛmpɛ Bɛt-Horon mɔ, kɔ ɲandifɛt aka Amɔr haɲ sɛdare sa Aseka kɔ Makeda. ¹¹ Kɛyɛksɛr kɛɲan

Yisrayel, nte aka Amɔr ɲanabɛp pɛtɛmbɛlɛr pa Bɛt-Horon mɔ, kɔ Kanu Kɛpɔɲ kɛyɛfɛ kɛtɔrɛr ɲa cul ya letɛr yɔpɔɲ haɲ Aseka, kɔ ɲafi. Anje cul ya letɛr yɛnadif mɔ ɲanala ɲatas akɔ aka Yisrayel ɲanadifɛ sakma sɛɲan mɔ.

¹² Kɔ Yosuwe oloku Kanu Kɛpɔɲ dɔsɔk ndɛ kɛnalɛk aka Amɔr kɛbɛr aka Yisrayel dɛwaca mɔ, k'oloku aka Yisrayel fɛr kirin: «Mɛna Dec, mɛcɛmbɛrɛs Kabayɔɲ!

Kɔ mɛna Nɔf, mɛcɛmbɛrɛs nde aranta ɲa Ayalon!»

¹³ Kɔ dec dɛɲcɛmɛ tofo tin kɔm daco kɔ dɛfati kɛkɔt kɛlɔtɛs ka dɔsɔk din cam-cam, kɔ ɲof ɲi sɔ ɲɛcɛmɛ haɲ tɛm nte aka atɔf ɲa Yisrayel ɲanalip kɛlukɛ ɛtɛrɛnɛ aɲan ayɛk mɔ. Anje cɛ ti nde Buk ba Wɛlɔmpu ba? ¹⁴ Dɔsɔk dɛntayi fɛ pɛmɔ dɔsɔk dadɔkɔ, tɔcɔkɔ-cɔkɔ tɛlpɛs tɛnayeɔ. Kanu Kɛpɔɲ kɛnacɛɲkɛl dim da fum, bawo Kanu Kɛpɔɲ Yisrayel ɲɔ kɛɲc-sutɲɛnɛ dɔsɔk dadɔkɔ.

¹⁵ Yosuwe kɔ aka Yisrayel fɛp ɲalukus dɔsɔk dadɔkɔ nde saɲka sa Kilkal.

Yosuwe kɛdifɛt kɛn abɛ kɛcamɛt

¹⁶ Kɔ abɛ anje kɛcamɛt ɲayɛksɛ kɔ ɲaɲkɔ ɲagbɔpɲɛ dɔtɔgbɔkɛnɛ nde Makeda.

¹⁷ K'ɔɲkɔ paloku ti Yosuwe: «Abɛ akɔ kɛcamɛt ɲaɲkɔ ɲagbɔpɲɛ nde tɔgbɔkɛnɛ ta Makeda.» ¹⁸ Kɔ Yosuwe oloku: «Nɛbɛɲkɛli masar mɔpɔɲ, nɛkɔ nɛsɔɲcɛ mi kusɔɲka ka tɔgbɔkɛnɛ tatɔkɔ, nɛcɛmbɛr di afum ɲac-bum. ¹⁹ Ta nɛsak kɛcɛmɛ ɛtɛrɛnɛ anu darɔɲ, nɛgbintɛrɛnɛ ɲa dɔpɔ, ta nɛsak ɲa ɲabɛrɛ dare daɲan de! Kanu Kɛpɔɲ kɛlɛk ɲa kɔ kɛmber un dɛwaca!» ²⁰ Nte Yosuwe kɔ awut aka Yisrayel ɲalip kɛsut ɲa, mba ɲabut kɛmɛlɛk ɲa fɛp mɔ, mɛnɛ afum akin akin akɔ ɲanayɛksɛ-yɛksɛ ɲakɔ sɛdare sa saɲka sɛkɔ sɛnalɔtɛrɛnɛ ɲa mɔ. ²¹ Kɔ afum fɛp ɲalukus bɛkɛc yoforu disɛ nde saɲka sa Makeda, nde Yosuwe ɛnayeɔ mɔ. Ali fum ɛnayeɲk fɛ abɛkɛc kɛlɔkɛ ka aka Yisrayel tes tɔlɔma.

²² Kɔ Yosuwe oloku: «Nɛfɛni dɛkɛbɛrɛ da tɔgbɔkɛnɛ ta tɔrɔ tante, nɛwɛrɛnɛ abɛ akaɲɛ kɛcamɛt nɛkɛr'em ma!» ²³ Kɔ awurɛ kɔ abɛ akaɲɛ kɛcamɛt dɛndo dɔtɔgbɔkɛnɛ, k'ɔɲkɛnɛ kɔ: Wɛbɛ wɛka Yerusalem, wɛbɛ wɛka Hebɛrɔɲ, wɛbɛ wɛka Yarmut, wɛbɛ wɛka Lakis, kɔ wɛbɛ wɛka Ekilɔɲ. ²⁴ Nte awurɛnɛ abɛ anje k'ɔɲkɛnɛ Yosuwe mɔ, kɔ Yosuwe

ewe afum aka Yisrayel fəp, k'oloku abe ɔn aka dəkəwan aɲe ɲaɲc-kə dəkəsutene mɔ: «Nəcɔɲne nəna nəgbəce abe akanɲe kəcamət mera wɛcək wonu.» Kə afum aɲe ɲalɔtərne kə ɲaɲgbəce abe aɲe kəcamət mera, wɛcək waɲan. ²⁵ Kə Yosuwe oloku: «Ta nənese, ta nəyikce! Nəyɛɲk dis, nəbaɲse, bawo tante tɔ Kanu Kəpɔɲ kəndekə-yɔ aterene anu fəp aɲe nəyi kəsutene mɔ.» ²⁶ Nte tenɲepər mɔ, kə Yosuwe osut ɲa, k'endif. K'ɛɲgbek ɲa tək kəcamət dareɲc, kə ɲandɛtse tək yayəkɔ dareɲc haɲ dɔfɔy. ²⁷ Dec dərɔfɔy, kə Yosuwe oloku a padeti ɲa dətək dəndo anagbek ɲa mɔ. K'arɲkə pagbal ɲa dəndo ɲanagbɔpne mɔ, k'asunɲe kusunɲa ka tɔgbəkene tatəkɔ masar mɔpɔɲ. Tatəkɔ tɔ pəsɔrɔyi dənda haɲ məkɔ.

Yosuwe kətam kən afum a sədare səlma

²⁸ Kə Yosuwe emban sɔ dare da Makeda dəsək din dadəkɔ, k'osut ɲa k'endife ɲa dakma dɔn, kələkɛne wəbe kəɲan. Kə Yosuwe endif aka Makeda fəp, kə yɔcɔl yaɲan yəkɔ yɛnayi di mɔ, ali fum enamulpər fe ɲa. K'ɔyɔ wəbe ka Makeda təkɔ ɛnayo wəbe ka Yeriko mɔ.

²⁹ Yosuwe kə aka Yisrayel fəp ɲaɲcepər Makeda kə ɲaɲkɔ Libana, kə ɲawekərne aka Libana. ³⁰ Kə Kanu Kəpɔɲ kələk sɔ Libana kə wəbe kəɲan kə kəmber ɲa aka Yisrayel dəwaca. Kə aka Yisrayel ɲandifəte ɲa sakma səɲan, kə afum akɔ ɲanayi di mɔ fəp. Ali fum enamulpər fe ɲa, kə ɲayo sɔ wəbe wəka Libana pəmɔ təkɔ ɲanayo wəbe wəka Yeriko mɔ.

³¹ Yosuwe kə aka Yisrayel fəp ɲayefe Libana kə ɲaɲkɔ Lakis. Kə ɲaɲkɔ ɲacəmbər di saɲka səɲan fɔr yaɲan kirin, kə ɲawekərne ɲa. ³² Kə Kanu Kəpɔɲ kələk Lakis kə kəmber aka Yisrayel dəwaca tataka ta mɛrɔɲ nte, kə aka Yisrayel ɲandifəte ɲa sakma səɲan, kə afum akɔ ɲanayi di mɔ fəp, pəmɔ təkɔ ɲanayo aka Libana mɔ. ³³ Kə Hɔram wəbe wəka Keser empe kəkɔ-mar aka Lakis. Kə Yosuwe osut kə kə afum ɔn, ali wəkin enasak fe.

³⁴ Yosuwe kə afum ɔn ɲaɲcepər Lakis, kə ɲaɲkɔ Ekilɔɲ. Kə ɲaɲcəmbər di saɲka səɲan fɔr yaɲan kirin, kə ɲawekərne ɲa. ³⁵ Kə Kanu Kəpɔɲ kələk aka Ekilɔɲ kə kəmber aka Yisrayel dəwaca dəsək din dadəkɔ. Kə ɲandifəte ɲa sakma səɲan, kə afum akɔ ɲanayi di mɔ

fəp. Kə Yosuwe endif ɲa fəp dəsək din dadəkɔ, pəmɔ təkɔ ɛnayo aka Lakis mɔ.

³⁶ Yosuwe kə aka Yisrayel fəp ɲayefe Ekilɔɲ kə ɲaɲkɔ Hebərɔɲ, kə ɲawekərne ɲa. ³⁷ Kə Kanu Kəpɔɲ kələk aka Hebərɔɲ kə kəmber ɲa dəwaca. Kə ɲandifəte ɲa sakma səɲan kəbər ka wəbe kəɲan kə afum akɔ ɲanayi di mɔ fəp, pəmɔ təkɔ ɲanayo Ekilɔɲ mɔ. Ali fum enamulpər fe Yosuwe, k'endif ɲa kələkɛne afum akɔ ɲanayi di mɔ fəp.

³⁸ Yosuwe kə aka Yisrayel ɲaɲkafələrne aka Debir, kə ɲawekərne ɲa. ³⁹ Kə Kanu Kəpɔɲ kələk Debir kə wəbe kəɲan kə kəmber aka Yisrayel dəwaca. Kə ɲandifəte ɲa sakma səɲan, kə ɲandif afum akɔ ɲanayi di mɔ fəp. Ali fum enamulpər fe ɲa. Kə Yosuwe ɔyɔ aka Debir kə wəbe kəɲan pəmɔ təkɔ ɛnayo Hebərɔɲ, Libana kə abe aɲan mɔ.

⁴⁰ Kə Yosuwe osut aka mɔrɔ kəpɔɲ akakɔ fəp, atɔf ɲa Nəkɛf nde kəca kətɔt ka nde dec dɛmpɛ mɔ, pətilsərne di atɔf ɲa tantɔf, kə atɔf ɲɛyɛ ɲeyi mɔrɔ kə aranta dacɔ mɔ, kələkɛne ka abe aɲan fəp. Ali fum enasak fe. K'endif ca nyɛ yɛɲc-ɲesəm mɔ fəp, pəmɔ təkɔ Kanu Kəpɔɲ, Kanu ka Yisrayel, kənasom kə ti mɔ. ⁴¹ Kə Yosuwe ɛntam afum kəyefe ka Kadɛs-Barneya haɲ Kasa, kə kəyefe antɔf ɲa Kosɛɲ fəp haɲ Kabayɔɲ. ⁴² Kə Yosuwe emban tɔf yayəkɔ fəp, kə abe a tɔf yayəkɔ, bawo Kanu Kəpɔɲ, Kanu aka Yisrayel, kəɲc-sutnɛne Yisrayel. ⁴³ Yosuwe kə aka Yisrayel fəp ɲalukus nde saɲka səɲan nde Kilkal.

11

Yisrayel kəsutɛne kəɲan nde Merɔm

¹ Nte toloku tembər Yabin wəbe wəka Hacər mɔ, k'osom afum nda abe alɔma: Yobab wəbe wəka Madɔɲ, wəbe ka Simrɔɲ, wəbe ka Aksaf, ² abe a kəca kəmeriya ka nde dec dɛmpɛ dəmɔrɔ mɔ, nde Araba, kəca kətɔt ka ntende dec dɛmpɛ Kinarɔt mɔ, nde pətilsərne pa tɔf ya tantɔf, antɔf ɲa dəmɔrɔ ɲa Dər nde dec dɛɲkale mɔ, ³ aka Kanahan kəyefe nde dec dɛmpɛ mɔ kə aka nde dec dɛɲkale mɔ, aka Amɔr, aHit, aPerisi, aYebus nde dəmɔrɔ, kə aHiwy nde tɔrɔ ta Hɛrmɔɲ tantɔf nde antɔf ɲa Mispe. ⁴ Kə ɲawur fəp kə asɔdar aɲan, kə ɲayɔne afum akin ayi, ɲanala pəmɔ asəɲc ɲɛyɛ ɲeyi nde kəba kəsək

mə. Fələs kə cibil ca kəwan yənala. ⁵ Kə abe akanje fəp ɲalonkanɛ, kə ɲander ɲacəmbər sanʒa sənjan nde domun da Merəm kəsək, ɲadesutɛnɛ kə aka Yisrayel.

⁶ Kə Kanu Kəpəɲ kəloku Yosuwe: «Ta mənɛsɛ ɲa, bawo dec dandɛ alna indəsəɲɛ ɲa kəfi fəp fər ya aka Yisrayel kirin. Məcopu bənta ya fələs yaɲan, məcəf cibil cəɲan.»

⁷ Yosuwe kə asədar ɔn ɲantorər ɲa katina dəndo domun da Merəm, kə ɲawəkərɛ ɲa. ⁸ Kə Kanu Kəpəɲ kələk ɲa kə kəmbər aka Yisrayel dəwaca. Kə ɲasut ɲa kə ɲambələs ɲa haɲ nde Sidəɲ Səpəɲ, haɲ Misrefət-Mayim, haɲ nde aranta ɲa Mispɛ nde mərə daco ntende dec dəmpɛ mə. Kə ɲandifət ɲa, ali fum ɛnamulpər fɛ ɲa. ⁹ Kə Yosuwe ɔyɔ ɲa pəmɔ təkə Kanu Kəpəɲ kənasom kə mə: K'ɔɲcopu bənta ya fələs yaɲan, k'ɔɲcəfɛ cibil cəɲan ca dəkəwan nɛɲɔ.

Kəbaɲ ka dare dəpəɲ da Hacər

¹⁰ Tɛm tatəkə, nte ɲayi kəlüksərɛ mə, kə Yosuwe ɛmbaɲ Hacər, k'endifɛ wəbɛ kəɲan dakma. Cəkə-cəkə Hacər ɲɛnayɔnɛ dare dəpəɲ da sədare nɛ fəp. ¹¹ Kə ɲandifətɛ ɲa sakma, kə ɲandif afum akə ɲanayi di mə fəp. Ali paka pɛɲɛsəm pin ɲanasak fɛ, kə ɲaɲcəf Hacər. ¹² Kə Yosuwe ɛmbaɲ sə sədare sa abe akanje fəp, k'osumpər sə abe aɲan, k'endifɛ ɲa dakma dən. K'endif ɲa fəp, pəmɔ təkə Musa wəcar ka Kanu Kəpəɲ ɛnasom kə ti mə. ¹³ Mba aka Yisrayel ɲanacəfɛ fɛ ali dare din nde deyɛ nde mərə kəron mə, mənɛ dare da Hacər gbəcərəm nde Yosuwe ɛnacəf mə. ¹⁴ Kə aka Yisrayel ɲalɛk daka nde ɲanabəp di mə fəp kə yəcəl, mba kə ɲandifətɛ afum fəp sakma sənjan haɲ kə ɲamələk ɲa. Ali paka ɲanasak fɛ mpɛ pɛɲɛsəm mə. ¹⁵ Tosom nte Kanu Kəpəɲ kənasom wəcar kən Musa mə, Musa ɛnaluksɛ kəsom kanʒə Yosuwe, kə Yosuwe ɔɲkətɛnɛ kəsom kanʒə. Ali tes tin ɛnadɛɲcəs fɛ nte Kanu Kəpəɲ kənasom Musa mə.

Yosuwe kəbaɲ kən ka təf

¹⁶ Kə Yosuwe ɛmbaɲ ntəf yayəkə fəp, kəyɛfɛ dəmərə, antəf ɲa Nəkɛf fəp, antəf ɲa Kosɛɲ, pətɛlsərɛ pa ntəf ya tantəf, Araba, antəf nde mərə ma Yisrayel kə pətɛlsərɛ pa antəf ɲa tantəf ntende dec dɛɲkale mə. ¹⁷ Kəyɛfɛ ka tərɔ mpɛ pəntɔyɔ tək peyi kəca

ka Seyir mə, haɲ Bahal-Kad, nde mərə daco ma Libaɲ nde tərɔ ta Herməɲ tantəf, k'osumpərənɛ abe aɲan fəp, k'endifət ɲa. ¹⁸ Yosuwe ɲanawon kəsutɛnɛ kə abe akanje. ¹⁹ Ali dare dənayi fɛ nde dɛɲsɛk kətəɲnɛ kə aka Yisrayel mə, mənɛ Kabayəɲ nke aHiwy ɲanandɛ mə. Kə ɲambaɲ sədare səlpəs nɛ fəp kəsutɛnɛ disrɛ. ²⁰ Bawo deyeɲki bəkək dənjan nde Kanu Kəpəɲ kə tɛɲɔ-yɛfɛ, nte təɲsəɲɛ ɲabɛrɛ aka Yisrayel dɛbəkək kəsutɛnɛ mə, akakə ɲadifət ɲa, ta ɲaɲaɲnɛnɛ ɲa mə, ɲamələk ɲa pəmɔ təkə Kanu Kəpəɲ kənasom ti Musa mə.

²¹ Kə Yosuwe ɔɲkə sə pəwəkərɛnɛ aka Anak aɲɛ ɲanayi nde mərə ma Hebərəɲ, Debir, Anaba, nde mərə ma Yuda fəp, kə mərə ma Yisrayel mə. Kə Yosuwe endif afum aka di fəp kələkɛnɛ sədare sənjan. ²² Ali wəka Anak wəkin anasak fɛ sə nde antəf ɲa aYisrayel, mənɛ ɲayi sə nde Kasa, nde Kat, kə nde Asdodi. ²³ Kə Yosuwe ɛmbaɲ antəf məlməl pəmɔ təkə Kanu Kəpəɲ kənasom ti Musa mə. Kə Yosuwe ɔsəɲ ntəf ya kɛ yayəkə aka Yisrayel k'eyer yi cusɔɲka nɛ wəco kə mɛrəɲ. Kə antəf ɲəfər ɔɲ, kə kəwan kəsakɛ.

12

Abɛ aɲɛ ɲə aka Yisrayel ɲanatom

¹ Abɛ aɲɛ ɲə aka Yisrayel ɲanatom, ɲabaɲər ɲa ntəf yaɲan nde Yurdɛn kəsək ntende dec dəmpɛ mə, kəyɛfɛ ka nde kəɲgbəkə ka Arnəɲ haɲ nde tərɔ ta Herməɲ, kə Araba fəp nde dec dəmpɛ mə: ² Sihəɲ wəbɛ ka aka Amər, nwe ɛnandɛ Hesbon mə, wəkakə ɛnayɔnɛ wəbɛ wəka antəf kəyɛfɛ ka Arower nɲɛ ɲeyɛ kəca ka nde kəɲgbəkə ka Arnəɲ mə, kəyɛfɛ ka nde kəɲgbəkə daco, kələkɛnɛ dare da Kaladu daco, haɲ kəɲgbəkə ka Yabək, nde ɲayɔ kələnɲər kə aka Aməɲ mə. ³ Dɛbɛ dən dɛlɛkɛnɛ antəf ɲa Araba, haɲ nde kəba ka Kinarot nde dec dəmpɛ mə, kəkə ka nde kəba ka Araba, Kəba Kədokət, kəca nke dec dəmpɛ Bɛt-Yesimət mə, kə kəca kətət ka pətəmbələr pa Piska ntende dec dəmpɛ mə.

⁴ Antəf ɲa Oku wəbɛ wəka Basan, wəRefay wəlpəs wələma ɛnayɛ wəkakə, nwe ɛnandɛ Astarot kə Edereyi mə. ⁵ Wəkakə ɛnayɔnɛ wəbɛ kəyɛfɛ ka tərɔ ta Herməɲ kəkə ka Salka, kəbəp ka Basan fəp, haɲ nde

kələnçər ka aka Kesur kə aka Mahaka, kə kəyefe antəf ɲa Kaladu daco haɲ kələnçər ka antəf ɲa Sihəɲ wəbe wəka Hesbon. ⁶ Musa wəcar ka Kanu Kəpəɲ kə aka Yisrayel ɲasut ɲa. Kə Musa wəcar ka Kanu Kəpəɲ əsəɲ cusuɲka cacəkə Ruben, Kadu, kə kusuɲka daco ka Manase ntəf yayəkə.

⁷ Abə aɲe ɲə Yosuwe kə aka Yisrayel ɲanatam nde antəf ɲa Yurdən ntende dec deɲkale mə, kəyefe ka Bahal-Kad nde aranta ɲa Liban nde mərə daco ntende kəca kəmeriya nke dec dempe, haɲ tərə mpe pəntəyə tək peyi kəca ka Seyir mə. Kə Yosuwe əsəɲ ntəf yayəkə aka Yisrayel, k'eyer yi cusuɲka cusuɲka nte, ⁸ nde dəmərə, nde pətilsərne pa ntəf ya tantəf, nde Araba, nde pətəmbələr mpe pəyi mərə kə aranta daco, nde dətəgbere kə Nəkəf. Nye yenayəne ntəf ya aHit, aka Amər, aKananan, aPerisi, aHiwy kə aYebus. ⁹ Abə aɲe aka Yisrayel ɲanatam mə, ɲanayəne aka sədare nse:

Yeriko, Hay nde Betel kəsək,

¹⁰ Yerusalem, Hebərəɲ,

¹¹ Yarmut, Lakis, ¹² Ekiləɲ, Keser,

¹³ Debir, Keder, ¹⁴ Horma, Arad,

¹⁵ Libana, Adulam, ¹⁶ Makeda, Betel,

¹⁷ Tapuwa, Hefer, ¹⁸ Afek, Sarəɲ,

¹⁹ Madəɲ, Hacər, ²⁰ Simrəɲ-Merəɲ, Ak-saf,

²¹ Tahanak, Mekido ²² Kedes, Yokonam nde Karmel

²³ Dər nde dəbtərne Nafat Dər mə, kə Koyim nde Kilkal kəsək ²⁴ kə Tirsə.

It' enakə abe wəco maas kə tin.

13

Ntəf nye yeɲcəme kəbaɲ mə

¹ Yosuwe enasikər, pəyənə wətem. Kə Kanu Kəpəɲ kəloku kə: «Məsikər, məyənə oɲ wətem, kə ntəf nye pəmar a məbaɲ mə yela. ² Ntəf nye yeɲcəme kəbaɲ: Ntəf ya aFilisti fəp, kə ɲa aka Kesur fəp, ³ kəyefe ka kəngbəkə ka Sihər nke kənyekse domun Misira tekiriɲ mə, haɲ nde kələnçər ka Ekəron kəca kəmeriya ka nde dec dempe mə, nke kəmar kəyənə ka aka Kananan akə abe aFilisti aɲe kəcamət ɲayi ɲa kəron mə: Wəbe wəka Kasa, wəbe wəka Asdodi, wəbe wəka Askaləɲ, wəbe wəka Kat, kə wəbe wəka Ekəron, kələkene antəf ɲa aka Awi.

⁴ Kəca kətət ka nde dec dempe mə, antəf məlməl ɲa aka Kananan, Meyara, mme məyənə ma aSidəɲ mə, haɲ Afek, haɲ nde kələnçər ka aka Amər. ⁵ Ntəf yəkə yeɲcəme kəbaɲ mə yəyənə antəf ɲa Kebal, kə Liban məlməl ntende dec dempe mə, kəyefe Bahal-Kad nde tərə ta Hərməɲ tantəf haɲ kəbere ka Hamat. ⁶ Ntəf ya afum aka dəmərə fəp kəyefe Liban haɲ Misrefət-Mayim yeɲcəme kəbaɲ, aka Sidəɲ ɲə ɲayənə. Təkə aka Yisrayel ɲande kəc-cəɲəsne mə, itə indekə ic-liɲ ɲa fər yaɲan kiriɲ. Məde məsəɲ antəf ɲanəkə fəp aka Yisrayel, məc-yer ɲa ɲi kusuɲka o kusuɲka kə da endetəɲne mə təyənə ke kəɲan pəmə təkə ilok' əm ti mə. ⁷ Məyer antəf ɲɲe cusuɲka nce camət-manəkəle kə kusuɲka daco ka Manase.»

Kəyerene ka antəf ɲɲe ɲeyi Yurdən kəsək ntende dec dempe mə

⁸ Kusuɲka daco ka Manase, kə cusuɲka ca Ruben kə Kadu ɲanasətə ntəf ya ke yaɲan Yurdən kəsək ntende dec dempe mə, pəmə təkə Musa wəcar ka Kanu Kəpəɲ enasəɲ ɲa di mə. ⁹ Anasəɲ ɲa antəf kəyefe ka Arower nde kəngbəkə ka Arnəɲ kəbəp ka dare dəkə deyi aranta nde mərə daco mə, kə pəgbantəkəla pa Medeba, haɲ Dibəɲ, ¹⁰ kəbəp ka sədare sa Sihəɲ wəbe wəka aka Amər, nwe enayənə wəbe wəka Hesbon mə, haɲ nde kələnçər ka aka Aməɲ. ¹¹ Kə ɲasətə sə antəf ɲa Kaladu, ntəf ya aka Kesur kə aka Mahaka, tərə ta Hərməɲ, kə Basan, haɲ Salka, ¹² kələkene dəbe da Oku fəp nde Basan, nwe enayənə wəbe wəka Astarot kə Edereyi mə, nkən sə pəyənə fum wəlpəs wələma wəka aRefay. Kə Musa osut abe akakə, k'embaɲər ɲa ntəf yaɲan. ¹³ Mba aka Yisrayel ɲanabaɲər fe aka Kesur kə aka Mahaka ntəf yaɲan, bawo haɲ məkə aka Kesur kə aka Mahaka ɲande aka Yisrayel daco.

¹⁴ Kusuɲka ka Lewy gbəcərəm k'anatə-səɲ antəf ɲa ke. Daka nde anasake ɲa mə dənayənə kəlɔɲne Kanu Kəpəɲ Kanu ka Yisrayel pəmə təkə nkən Kanu Kəpəɲ kənaloku ɲa ti mə.

¹⁵ Kə Musa əsəɲ aka kusuɲka ka Ruben antəf ɲɲe dəcor dəcor. ¹⁶ ɲa ɲanasətə antəf kəyefe Arower nde kəngbəkə ka Arnəɲ kə dare nde deyi mərə daco, pəgbantəkəla pa

nde Medeba, ¹⁷ kələkəne Hesbon kə sədare fəp nse səyi nde pəgbantəkəla pa Dibən, Bamət-Bahal, Bət-Bahal-Meyən, ¹⁸ Yahas, Kedemot, Mefahat, ¹⁹ Kiriyaatayim, Sibma, Səret-Sahar nde tərə teñeci mpə pənayi aranta dacə mə, ²⁰ Bət-Peyər, pətəmbələr pa Piska, kə Bət-Yesimət, ²¹ kə sədare sa pəgbantəkəla, kə dəbe da Sihən wəbe wəka Amər, nwe enayi aka Hesbon kəronj mə. Musa enasut na, na kə akirinj aka Madiyan: Efy, Rekem, Cur, Hur, kə Reba, nde dəbe da Sihən anje njanandə dətəf mə. ²² Aka Yisrayel njanadife afum aləma sakma sənjan. Wəgbal kəsənc Balam wan ka Beyər enayi na dacə. ²³ Kələncər ka antəf na aka Ruben ntende dec dənkalə mə kənanayəne kəngbəkə ka Yurdən. Kə ka aka Ruben kənayi kənkə dəcōr cor: Sədare səpən kə sədare səfət sa si.

²⁴ Musa enasən antəf aka kusunja ka Kadu dəcōr cor. ²⁵ Na njanasətə dare da Yaser, sədare sa Kaladu, kə antəf na aka Amən dacə hanj dare da Arower nde dēntefərne dare da Raba mə, ²⁶ kə kəyefe ka Hesbon hanj dare da Ramat-Mispe, kə Betonim, kəbər ka dare da Mahanayim hanj nde kələncər ka antəf na Debir. ²⁷ Kə kənjan kələkəne sədare sa Bət-Haram nde daranta, Bət-Nimra, Sukət kə Cafən, kə pelpəs pa dəbe da Sihən wəbe wəka Hesbon, kələkəne antəf na Yurdən kəsək ntende dec dēmpə mə hanj dəkələpsər da kəba ka Kinarot.* ²⁸ Kə ka aka Kadu kənayi kənkə dəcōr cor: Sədare səpən kə sədare səfət sa si.

²⁹ Musa enasən kusunja dacə ka aka Manase ntəf dəcōr dəcōr. ³⁰ Na njanasətə ntəf nyə yənayəne kəyefe Mahanayim, Basan məlməl, dəbe da Oku wəbe wəka Basan fəp kələkəne ka sədare wəco camət-tin sa cəbal ca antəf na Yahir nde Basan, ³¹ antəf dacə na Kaladu, dare da Astarot, kə dare da Edereyi, sədare sa Oku wəbe wəka Basan. Anasən afum dacə a Makir wan ka Manase antəf njanəkə dəcōr cor.

³² Ntəf yayəkə yə Musa enasənəs nde aranta na Mohab, Yurdən kəsək ntende dec dēmpə mə, pəntefərēne kə Yeriko. ³³ Musa enasən fə kusunja ka Lewy antəf na kə: Kanu Kəpən, Kanu ka Yisrayel kənayəne

daka danjan, pəmō təkə Kanu kənaloku na mə.

14

Kəyerēne ka antəf na Kanahan

¹ Ntəf yayəkə yə anasənəs aka Yisrayel nde antəf na Kanahan. Wələnne Elasar, Yosuwe wan ka Nun, kə abe akirinj a cusunja njanasən aka Yisrayel ntəf ya kə. ² K'anjot yampun-pun kəyer ka ntəf ya kə pəmō təkə Kanu Kəpən kənasom Musa kəyer yi, cusunja nce camət-manjkalə kə kusunja dacə ka Manase mə. ³ Bawo Musa enasən antəf na kə cusunja canje mērən kələkəne ka kusunja dacə ka Manase nde Yurdən kəsək ntende dec dēmpə mə, mba enasən fə kusunja ka Lewy ntəf ya kə aka Yisrayel dacə. ⁴ Afum a awut mērən a Isifu njanayi cusunja mērən: Manase kə Efrayim. Ali kəfo anasən fə aka kusunja ka Lewy, mēne sədare səndə kə cəsək ca si, teta yəcəl nyə njanasətə mə. ⁵ Kə aka Yisrayel njanayə pəmō təkə Kanu Kəpən kənasom Musa a pəyer antəf mə.

⁶ Kə aka Yuda njanatərne Yosuwe nde Kilkal. Kə Kalebi wan ka Yefune wəka Kenisi eyif kə: «Məna mənəcərə təkə Kanu Kəpən kəlōku Musa fum wəka Kanu te tosu mə, ina kə məna, nde Kadəs-Barneya. ⁷ Meren wəco manjkalə m'inayə, tēm nte Musa wəcar ka Kanu Kəpən onj-som' im kəyefe ka Kadəs-Barneya kəkə-ten mes yək-yək dətəf, k'inj kə iləmər kə mes mme intənne mə abəkək njosoku pəs. ⁸ Awənç'im anja anje sənape mə, njanasənə afum kətor bəkək, mba ina inacəme dim da Kanu Kəpən, Kanu kem darən. ⁹ Dəsək dadəkə də Musa enderəm nte: «Ilanj ti fə ntəf yayə mənəkətene mə, mēne antəf njan njei yi dacə, antəf njanəkə njanayən' am kə, məna kə awut am doru o doru, bawo manjənkal dim da Kanu Kəpən, Kanu kem.» ¹⁰ Awa məgbətne nte: Ndekəl Kanu Kəpən kəsən em kiyi ka doru, pəmō təkə kənaloku ti mə. Tēnasətə meren wəco manjkalə kə kəcāmət nte Kanu Kəpən kənç-łoku Musa nte mə, nte aka Yisrayel njanç-kət dətēgberə mə. Ndekəl onj, inewe isətə məkə meren wəco camət-maas kə kəcāmət. ¹¹ Isərətamne pəmō dəsək nde Musa onj-som' im mə. Isərəyə fənəntər fa kəwan,

* 13:27 «Kəba ka Kinarot» andənər sō tewe ta «Kəba ka Kalile»

kàbèrɛ kɔ kəwɔr pəmɔ tɛm tatɔkɔ. ¹² Məsɔŋ' im oŋ antɔf nde dəmərɔ nŋe Kanu Kəpɔŋ kənaloku ta ŋi dəsək dadɔkɔ mɔ. Mənanɛ dəsək dadɔkɔ a aka Anak ŋandɛ di sədare səpɔŋ. Kɔ ŋalompəs si nte tɔsɔŋɛ ta aterɛnɛ aŋan ŋantam kəbɛrɛ. Kɔ Kanu Kəpɔŋ kəsɔl em-ɛ, indebanɔr ŋa sədare saŋan pəmɔ tɔkɔ nkən Kanu Kəpɔŋ kənalok' im ti mɔ.

¹³ Kɔ Yosuwe ontola Kanu teta Kalebi wan ka Yefune, k'ɔsɔŋ kɔ dare da Hebərɔŋ. ¹⁴ It' ɛnasɔŋɛ Kalebi wan ka Yefune wəka Kenisi pəsɔtɔ dəsək dadɔkɔ kɛ ka Hebərɔŋ, nkɛ kəsərɔyi haŋ məkɔ bawo Kalebi ɛnacəmɛ dim da Kanu Kəpɔŋ Kanu ka Yisrayel darəŋ. ¹⁵ Tewe ta Hebərɔŋ tɔcɔkɔ-cɔkɔ tɛnayɔnɛ Kiriyat-Arba. Arba fum wəpɔŋ ɛnayi aka Anak dacɔ.

Kəyɛfɛ tɛm tatɔkɔ kɔ antɔf ŋɔfɔr, kəwan kəyi fɛ sɔ.

15

Antɔf ŋa kusunɔka ka Yuda

¹ Antɔf nŋe kusunɔka ka Yuda ŋasɔtɔ dəcɔr dəcɔr mɔ ŋɛnayɔnɛ kəyɛfɛ ka kəlɛŋcər ka Edəm nde tɛgbɛrɛ ta Cin nde Nɛkɛf pɔŋ dəndo kəca kətɔt ka nde dec dɛmpɛ mɔ. ² Kəlɛŋcər kəŋan kəyɛfɛ kəsɛr ka Kəba Kədokət nde kəca kətɔt, kəbəp dobo da kəba dɔkɔ dɛntɛfərənɛ kɔ Nɛkɛf mɔ. ³ Ipɔkɔ pɛbəp nde kəca kətɔt ka Dəkəpɛ da Mekəlɛŋcər, kəcɛpər ka Cin, kəpɛrnɛ ta Kadɛs Barneya, kəcɛpər haŋ Hɛcəron, kəpɛrnɛ ta Adar, kɔ kəkafəlɛr Karka. ⁴ Ki kəcɛpər sɔ ta Asmɔŋ, kəkɔ sɔ kənarne kəŋgbəkɔ ka Misira, kəlɛŋcər kayi kəfutər nde dəkəba. Kəlɛŋcər konu kəndeyi kəŋkɔ nde kəca kətɔt ka nde dec dɛmpɛ mɔ.

⁵ Ntende dec dɛmpɛ mɔ, kəlɛŋcər kənayɔnɛ Kəba Kədokət haŋ nde dobo da kəŋgbəkɔ ka Yurdən. Kəca kəmeriya ka nde dec dɛmpɛ mɔ, kəlɛŋcər kəŋc-cɔp kəyɛfɛ ka nde temer ta kəba, mpɛ peyi nde dobo da Yurdən mɔ. ⁶ Kəlɛŋcər kəŋan kəpɛrnɛ kəca ka Bɛt-Hokəla, kəcɛpər ntende kəca kəmeriya haŋ Bɛt-Araba mɔ, kɔ kəpɛrnɛ haŋ nde Tasar ta Bohan wan ka Ruben. ⁷ Kəyɛfɛ di kəlɛŋcər kəŋkɔ Debir kəcɛpər ta mərɔ dacɔ nde aranta ŋa Akɔr, kəkafəlɛr kəca kəmeriya ntende Kilkal, nde pəntɛfərənɛ kɔ Kəpɛ ka Adumim kəca

kətɔt ka kəŋgbəkɔ. Kəc-cɛpər domun da En-Sɛmɛs kəsək, kəkɔ kəfutər nde En-Rokɛl. ⁸ Kəlɛŋcər kənapɛrnɛ kəyɛfɛ ka nde aranta ŋa Bɛn-Hinɔm haŋ pətəmbəlɛr pa aka Yebus kəca kətɔt, nde pəyɔnɛ Yerusalem mɔ, kəpɛrnɛ haŋ nde telempən pa tərɔ mpɛ peyi aranta ŋa Hinɔm kəca nkɛ dec dɛŋkalɛ mɔ, kɔ dəkələpsər da aranta ŋa aka Refay nde mərɔ dacɔ ntende kəca kəmeriya. ⁹ Kəyɛfɛ ka nde dətɛlempən, kɔ kəlɛŋcər kənder kəkafəlɛr nde domun dɛŋc-pɛ mɔ nde Nɛftowa, kɔ kəsɔlnɛ sədare sa tərɔ ta Efrɔŋ, kɔ kəŋkafəlɛr sɔ Bala nde pəyɔnɛ Kiriyat-Yeyarim mɔ. ¹⁰ Nte kəŋkafəlɛr Bala ntende dec dɛŋkalɛ mɔ, kəca ka nde tərɔ ta Seyir, kɔ kəŋcɛpər pətəmbəlɛr pa Tərɔ ta Yeyarim ntende kəca kəmeriya, it' ɔyɔnɛ Kɛsalɔŋ, kətɔr Bɛt-Sɛmɛs, kɔ kəcɛpərənɛ Timna. ¹¹ Kənarne pətəmbəlɛr pa Ekəron kəca kəmeriya, kəkafəlɛr ntende dec dɛŋkalɛ mɔ nde Sikəron, kəcɛpərənɛ nde Tərɔ ta Bala, kəkɔ kənarne Yabanel, kɔ kəcɔŋnɛ kəfutər nde dəkəba.

¹² Cəlɛŋcər ca ntende dec dɛŋkalɛ mɔ cənayɔnɛ Kəba Kəpɔŋ kɔ agbɛp ŋa ki. Tante tɔ aka kusunɔka ka Yuda ŋanayɔ cəlɛŋcər ca antɔf ŋaŋan dəcɔr cɔr.

¹³ K'asɔŋ Kalebi wan ka Yefune dare da Kiriyat Arba aka kusunɔka ka Yuda dacɔ, pəmɔ tɔkɔ Kanu Kəpɔŋ kənaloku ti Yosuwe mɔ. Kiriyat-Arba kəyɔnɛ Hebərɔŋ. Arba ɛnayɔnɛ papa wəka aka Anak. ¹⁴ Kɔ Kalebi ɛmbanɔr atɔf ŋa aka Anak aŋɛ maas dəndo: Sesay, Ahiman, kɔ Talmay, ŋa ŋanayɔnɛ afum a Anak. ¹⁵ Kəyɛfɛ dəndo kɔ Kalebi ɛmpɛrnɛ kəkɔ-wəkərnɛ afum a dare da Debir. Debir dɔ aŋc-we cɔkɔ-cɔkɔ Kiriyat-Sefer. ¹⁶ Kɔ Kalebi oloku: «Məna nwe mənɔsut aka Kiriyat-Sefer məbanɔr ŋa di mɔ, isɔŋ' əm Aksa wan kem wəran mənɛŋcɛ.» ¹⁷ Otniyel wan ka Kenas wɛŋc ka Kalebi ɛmbanɔr ŋa di. Kɔ Kalebi ɔsɔŋ kɔ wan kən wəran Aksa kənɛŋcɛ. ¹⁸ Nte Aksa ender mɔ, k'ɛmpɛnɛ wos abəkəc kəkɔ-wɛr ka kas Kalebi abɔf. Aksa ɔŋkətɔr sɔfale kəron, kɔ kas Kalebi eyif kɔ: «Ake məfan-ɛ?» ¹⁹ Kɔ wan wəran nwe oloku kas fɔ: «Mətolan' em, bawo məsɔŋ' im antɔf nde kəca kətɔt, məpɔc' em sɔ antɔf nde domun dɛŋc-pɛ mɔ. Kɔ Kalebi ɔsɔŋ kɔ antɔf ŋɔtɔt nŋe domun dɛŋc-pɛ dəntɔf nde dətərɔ kɔ nde daranta mɔ.

²⁰ Ntɔf yayɔkɔ yɔ kusunƙa ka aka Yuda ɲanasɔtɔ kɛyer ka kɛ disrɛ dɛcor dɛcor.

²¹ Sɔdare nse sɔyi dɔkɛlɔpsɛr da antɔf ɲa kusunƙa ka Yuda mɔ ntende kɛlɛncɛr ka Edɔm nde Nɛkɛf kɛca kɛtɔt ntende dec dɛmpɛ mɔ. Si sɛnayɔnɛ: Kabɛcel, Eder, Yakur, ²² Kina, Dimona, Adada, ²³ Kɛdɛs, Hacɔr, Yitnan, ²⁴ Sif, Telem, Beyalɔt, ²⁵ Hacɔr-Hadata, Keriyaɔt-Hɛcɛron nke kɛyɔnɛ Hacɔr mɔ, ²⁶ Amam, Sema, Molada, ²⁷ Hasar-Kada, Hesbon, Bɛt-Palet, ²⁸ Hasar-Suhal, Berseba, Bisiyoteya, ²⁹ Bala, Hiyim, Hɛsɛm, ³⁰ ɛltoladu, Kesil, Horma, ³¹ Cikɛlak, Madamana, Saɲsana, ³² Lebayot, Silhim, Ayin kɔ Rimon. Kɛberɛnɛ ka sɔdare sasɔkɔ fɛp sɔkɔ sɔdare wɛco mɛrɛɲ kɔ camɔt-manƙɛle (29) kɔ sɔdare sɛfɛt sa si.

³³ Sɔdare nse sɔyi aranta nde pɛntilsɛrne pa antɔf ɲa tantɔf mɔ: ɛstɔl, Corha, Asna, ³⁴ Sanowa, En-Kanim, Tapuwa, Enam, ³⁵ Yarmut, Adulam, Soko, Aseka, ³⁶ Sarayim, Aditayim, kɔ Kedera nke aɲwe sɔ Kederotayim mɔ. Sɔdare wɛco kɔ manƙɛle (14) kɔ sɔdare sɛfɛt sa si.

³⁷ Cenan, Hadasa, Mikɛdal-Kad ³⁸ Dilhan, Mispɛ, Yokɛtel, ³⁹ Lakis, Bocɛkat, Ekilɔɲ, ⁴⁰ Kabon, Lahamas, Kitɛlis, ⁴¹ Kederɔt, Bɛt-Dakɔɲ, Nahama, kɔ Makeda. Si sɛnayɔnɛ sɔdare wɛco kɔ camɔt-tin (16) kɔ sɔdare sɛfɛt sa si.

⁴² Libana, Hɛtɛr, Asan, ⁴³ Yifta, Asna, Necibi, ⁴⁴ Keyila, Akɛsibu kɔ Maresa. Si sɛnayɔnɛ sɔdare camɔt-manƙɛle (9) kɔ sɔdare sɛfɛt sa si.

⁴⁵ Ekɛron, kɔ sɔdare sɛfɛt sa di, ⁴⁶ kɛyɛfɛ ka Ekɛron sɔdare nse sɔyi Asdodi kɛsɛk mɔ fɛp, ⁴⁷ Asdodi kɔ sɔdare sɛfɛt sa di, Kasa kɔ sɔdare sɛfɛt nse sɔyi di kɛsɛk mɔ, haɲ nde kɛɲgbɔkɔ ka Misira, haɲ nde Kɛba Kɛpɔɲ kɔ agbɛp ɲa ki.

⁴⁸ Nde dɛmɔrɔ: Samir, Yatir, Soko, ⁴⁹ Dana, Kiriyaɔt-Sana, nde pɛyɔnɛ Debir mɔ, ⁵⁰ Anaba, Esitemo, Anim, ⁵¹ Kosɛɲ, Holon kɔ Kilo. Si sɛyɔnɛ sɔdare wɛco kɔ pin (11) kɔ sɔdare sɛfɛt sa si.

⁵² Araba, Ruma, ɛsaɲ, ⁵³ Yanum, Bɛt-Tapuwa, Afɛka, ⁵⁴ Humeta, Kiriyaɔt-Arba nde pɛyɔnɛ Hebɛrɔɲ mɔ, kɔ Cihɛr. Si sɛyɔnɛ sɔdare camɔt-manƙɛle (9) kɔ sɔdare sɛfɛt sa si.

⁵⁵ Mahon, Karmɛl, Sif, Yuta, ⁵⁶ Yisrel, Yɔkdeham, Sanowa, ⁵⁷ Kayin, Kibeya, kɔ Timna. Si sɛyɔnɛ sɔdare wɛco (10) kɔ sɔdare sɛfɛt sa si.

⁵⁸ Halhul, Bɛt-Cur, Kedɔr, ⁵⁹ Maharat, Bɛt-Anot, kɔ ɛltɔkon. Si sɛnayɔnɛ sɔdare camɔt-tin (6) kɔ sɔdare sɛfɛt sa si.

⁶⁰ Kiriyaɔt-Bahal nde pɛyɔnɛ Kiriyaɔt-Yeyarim mɔ, kɔ Raba, si sɛnayɔnɛ sɔdare mɛrɛɲ (2) kɔ sɔdare sɛfɛt sa si.

⁶¹ Nde dɛtɛgbɛrɛ: Bɛt-Araba, Midin, Sekaka, ⁶² Nibɛsan, Hir-Mela, kɔ En-Kedi, si sɛnayɔnɛ sɔdare camɔt-tin (6) kɔ sɔdare sɛfɛt sa si.

⁶³ Aka kusunƙa ka Yuda ɲanatam fɛ kɛbaɲɛr aYebus aɲɛ ɲanandɛ Yerusalɛm mɔ, kɔ aYebus ɲandɛ kɔ aka kusunƙa ka Yuda nde Yerusalɛm haɲ mɔkɔ.

16

Antɔf ɲa kɛ ɲa kusunƙa ka Isifu

¹ Ntɔf nyɛ anasɔɲ aka kusunƙa ka Isifu mɔ yɛnayɔnɛ, nte aɲkɔt yampun-pun mɔ, kɛyɛfɛ ka Yurɔɔn nde Yeriko kɛsɛk kɛca ka ntende domun da Yeriko ntende dec dɛmpɛ mɔ, kɛcɛpɛr ka dɛtɛgbɛrɛ kɛpɛrnɛ ka Yeriko kɛkɔ ka nde dɛmɔrɔ ma Betel. ² Ki kɛcɛpɛr Betel kɔ Lus, kɛkɔ kɛcɛpɛr kɛca ka kɛlɛncɛr ka aka Arki nde Atarot, ³ kɛtɔr ntende dec dɛɲkɛle mɔ, kɛca ka kɛlɛncɛr ka aYafɛlet haɲ nde antɔf ɲa Bɛt-Horon-Tantɔf, haɲ Keser kɛkɔ-futɛr nde dɛkɛba. ⁴ Kɛ kaɲkɔ cusunƙa ca Efrayim kɔ Manase awut a Isifu ɲanasɔtɔ.

⁵ Antɔf ɲa aka Efrayim ɲɔ ɲaɲɛ dɛcor cor: Kɛlɛncɛr kɔ kɛ kaɲan kɛnayɔnɛ ntende dec dɛmpɛ mɔ, Atarot-Adar haɲ Bɛt-Horon Takɛron. ⁶ Kɛlɛncɛr kɛnabɛp Kɛba Kɛpɔɲ ntende dec dɛɲkɛle mɔ, kɛca ka Mikɛmetat ntende kɛca kɛmeriya. Kɛkɛfɛlɛr ntende dec dɛmpɛ mɔ, kɛca ka Tahanat-Silo, kɛcali ntende dec dɛmpɛ mɔ, kɛca ka Yanoha. ⁷ Kɔ kɛyɛfɛ Yanoha, kɔ kɛntɔr Atarot kɔ Nahara, kɔ kaɲkɔ kɛsɛɲkɛlɛr Yeriko, kɔ kaɲkɔ kɛnarne Yurɔɔn. ⁸ Kɛyɛfɛ Tapuwa , kɔ kɛlɛncɛr kaɲkɔ kɛca nke dec dɛɲkɛle mɔ, ntende kaɲgbɔkɔ ka Kana kɛkɔ-narne nde dɛkɛba. Kɛ kaɲkɔ kɔ kusunƙa ka Efrayim ɲanasɔtɔ dɛcor dɛcor, ⁹ kɛlɛkɛnɛ ka sɔdare nse anacɛmbɛrɛ aka Efrayim nde antɔf ɲa kɛ ka Manase mɔ, kɛlɛkɛnɛ sɔdare sɛfɛt sa si. ¹⁰ ɲa sɔ ɲanabaɲɛr fɛ aKanahan aɲɛ ɲandɛ

Keser mɔ, aKananan nɔndɛ afum a Efrayim daco hanj mɔkɔ, mba nɔayi acar anjɛ nɔambɛcɛ afum a Efrayim mɔ daco.

17

¹ Anacɛmbɛrɛ sɔ kusunja ka Manase coco ca Isifu atɔf nɔa kɛ. Awut a Makir coco ca Manase papa wɛka Kaladu, nɔanasɔtɔ antɔf, bawo fum wɛka kɛwan ɛnayi. Anacɛmbɛrɛ nɔa Kaladu kɔ Basan. ² Anacɛmbɛrɛ sɔ afum a Manase alpɛs antɔf nɔa kɛ dɛcor dɛcor, kɛlekɛnɛ afum a Abiyeser, a Helek, a Asriyel, a Sɛkɛm, a Hefer, kɔ afum a Semida. Awut arkun a Manase wan ka Isifu nɔanayi akakɔ dɛcor dɛcor.

³ Celofahad wan ka Hefer, wan ka Kaladu, wan ka Makir, wan ka Manase, ɛnayo fɛ wan wɛrkun, mɛnɛ awut aran. Mewe manjan mɛmɛ: Mahala, Noha, Hokɛla, Milka, kɔ Tirsa. ⁴ Kɔ awut aran anjɛ nɔanjɔ fɔr ya wɛlonjɛ Elasar, Yosuwe wan ka Nun kɔ akirin, kɔ nɔaloku: «Kanu Kɛpɔn kɛnasom Musa a pasɔn sɔ sɛna kɛ awɛnjɛ asu daco.» K'asɔn nɔa kɛ awɛnjɛ anjan daco pɛmɔ tɔkɔ Kanu Kɛpɔn kɛnaloku ti mɔ. ⁵ K'anacɛmbɛrɛ Manase ntɔf wɛco, kɛlekɛnɛ antɔf nɔa Kaladu kɔ nɔa Basan nɔjɛ nɔyɛi Yurdɛn kɛca kɛnkɔ ntɛndɛ dec dɛmpɛ mɔ, ⁶ bawo awut aran a kusunja ka Manase nɔanasɔtɔ kɛ awut arkun a kusunja ɔn daco. Kɔ antɔf nɔa Kaladu nɔjɔyɛnɛ nɔa awut arkun alpɛs a kusunja ka Manase akɔ.

⁷ Kɛlɛnjɛrɛ ka Manase kɛnjɛ-kɔ kɛyɛfɛ Aser hanj Mikɛmetat, ndɛ pɛntɛfɛrɛnɛ kɔ Sɛkɛm, kɛkɔ kɛca kɛtɔt ntɛndɛ antɔf nɔa aka En-Tapuwa. ⁸ Atɔf nɔa Tapuwa nɔa Manase nɔenayi, mba dare da Tapuwa, ndɛ dɛnayi kɛlɛnjɛrɛ ka Manase kɛronj mɔ, aka kusunja ka Efrayim nɔ nɔanapanjɛ di. ⁹ Kɛlɛnjɛrɛ kɛnkɔ kɛnjɛ-tor ndɛ kɛngbɔkɔ ka Kana. Sɛdare sɛlɔma sa Efrayim sɛnayi sɛdare sa Manase daco ndɛ kɛca kɛtɔt ka kɛngbɔkɔ ntɛndɛ dec dɛmpɛ mɔ. Ntɛndɛ dec dɛnjɛkɛ mɔ, kɛlɛnjɛrɛ ka Manase kɛnjɛ-futɛr dɛkɛba. ¹⁰ Itɔ tatɔkɔ antɔf nɔa kusunja ka Efrayim nɔenayi kɛca kɛtɔt ka ndɛ dec dɛmpɛ mɔ, k'antɔf nɔa Manase nɔyɛi kɛca kɛmeriya. Kɛba kɛnɔyɛnɛ nɔa kɛlɛnjɛrɛ ka ndɛ dec dɛnjɛkɛ mɔ, antɔf nɔanjan nɔɛmbɛp antɔf nɔa Aser ntɛndɛ kɛca kɛmeriya, kɔ nɔɛmbɛp antɔf nɔa Yisakar ntɛndɛ dec dɛmpɛ

mɔ. ¹¹ Anacɛmbɛrɛ kusunja ka Manase sɛdare nɛnɛ ndɛ ntɔf ya Aser kɔ Yisakar: Bet-San, Yibɛleham, afum aka Dɔr, afum aka En-Dɔr, afum aka Tahanak, kɔ afum aka Mekido, sɛdare sa Nafet maas, kɔ sɛdare sɛfɛt sɛfɛt sa si fɛp. ¹² Aka Manase nɔanatan fɛ kɛbanj ka sɛdare sasɔkɔ, bawo aka Kananan sɔ nɔafan kɛyɛi ka atɔf nɔanjɔkɔ. ¹³ Ntɛ aka Yisrayel nɔandesɔtɔ fɛnɔntɛr mɔ, kɔ nɔanjɛmbɛrɛ aka Kananan yɛbɛc yanjan, mba nɔanatan fɛ kɛbanjɛrɛ nɔa antɔf mɛlmɛl.

¹⁴ Kɔ afum a Isifu nɔaloku Yosuwe ntɛ mɔ: «Ta ake tɔ mɛsɔnɛ em tofo tin gbonj kɛ-ɛ? Mɛnjɛcɛrɛ a afum em nɔala, bawo kɛtolanɛ ka Kanu Kɛpɔn kɛsɔrɔy' im darɛn hanj ndɛkɛl.» ¹⁵ Kɔ Yosuwe oloku nɔa: «Kɔ mɛyɔ afum alarɛm-ɛ, mɛpɛ ndɛ dɛkulum, mɔkɔ mɛcɛpɛs kɛfo ndɛ ntɔf ya aPerisi kɔ aRefay, bawo antɔf ndɛ mɔrɔ ma Efrayim nɔɛwɛkɛn' am.» ¹⁶ Kɔ aka Isifu nɔaloku: «Antɔf nɔa ndɛ mɔrɔ nɔjɛ nɔfɔtɛnjɛ su kɛndɛ. Ta mɛrɛnɛ ta ti, cibil ca kɛwan ca fɛc cɛyɛi nda aKananan anjɛ nɔayi ndɛ aranta nɔa di mɔ, anjɛ nɔayi aranta nɔa Bet-San kɔ sɛdare sɛfɛt sa di, kɔ akɔ nɔayi ndɛ aranta nɔa Yisrel ndɛ mɔrɔ daco mɔ.» ¹⁷ Kɔ Yosuwe oloku aka cusunja ca Isifu, Manase kɔ Efrayim: «Afum alarɛm nɔ nɔjɔyɛnɛ, kɔ nɔjɔyɛnɛ sɔ fɛnɔntɛr. Nɛfɔdɛyɔ kɛfo kin gbonj, ¹⁸ mba nɔnjɔyɔ antɔf nɔa dɛmɔrɔ mɛlmɛl. Ali ntɛ nɔjɔyɛnɛ kulum mɔ, nɛndɛcɛpɛs ki, ntɔf fɛp yɛndɛyɛnɛ yonu. Nɛndɛbanjɛrɛ aKananan antɔf nɔanjan, ali ntɛ nɔjɔyɛnɛ cibil ca fɛc kɔ nɔjɔyɛnɛ sɔ fɛnɔntɛr mɔ.»

18

Kɛyɛr ka ntɔf cusunja cɛlpɛs

¹ Kɔ aka Yisrayel fɛp nɔalɔnkɛnɛ Silo, kɔ nɔacɛmbɛrɛ di anjɛbanjan nɔa dɛkɛbɛpɛnɛ kɔ Kanu. Nɔanabanjɛ antɔf, nɔyɛi ɔn kiyɛi kɛnan. ² Mba pɛnjɛcɛmɛ cusunja camɛt-mɛrɛnɛ ca aka Yisrayel anjɛ nɔanatan-sɔtɔ kɛrɛsna kɛ kɛnan mɔ. ³ Kɔ Yosuwe oloku aka Yisrayel: «Ake tɛm tɔ nɛndɛsak kɛdɛnjɛcɛs kɛlɛk ka kɛ nkɛ Kanu Kɛpɔn, Kanu ka awisi anjɛ kɛsɔn' un mɔ? ⁴ Nɛwure afum maas maas dɛcusunja dɛcusunja. Isom nɔa nɔandɛyɛfɛ nɔakɛtɛnɛ antɔf nɔakɛkɛcɛ nɔapirint nɔjɛ, nɔader nɔasɔn' im. ⁵ Nɛndɛyɛrɛnɛ antɔf mɔpoc camɛt-mɛrɛnɛ. Aka Yuda nɔanjɛkɛyɛi Nɛkɛf, antɔf nɔanjan ntɛndɛ kɛca kɛtɔt ka ndɛ dec

dempɛ mɔ, kɔ aka kusun̄ka ka Isifu ŋa ŋayi nde antɔf ŋaŋan ntende kɛca kɛmeriya. ⁶ Kɔ nɛna nɛkɔ nɛkɔkɛ atɔf mofɔ camɔt-mɛrɛŋ, nɛde nɛlok' im ti nnɔ. Kɛkot' on k'inder yampun̄-pun̄ fɔr ya Kanu Kɛpɔŋ Kanu kosu kirinj. ⁷ Mba aLewy ŋa ŋafɔsɔtɔ antɔf ŋa kɛ nɛna dacɔ, bawo ŋa ŋatɔmpɛr teta Kanu Kɛpɔŋ, ti tɔyɔnɛ kɛ kɛŋan. Kɔ Kadu, Ruben kɔ kusun̄ka dacɔ ka Manase ŋanasɔtɔ nde Yurdɛn kɛsɛk ntende dec dempɛ mɔ kɛ kɛŋan nkɛ Musa wɛcar ka Kanu Kɛpɔŋ ɛnasɔŋ ŋa mɔ.»

⁸ Kɔ afum aŋɛ ŋayɛfɛ, kɔ ŋaŋkɔ. Yosuwe ɛnaloku akɔ ɛnasom kɛkɔ-cic mɛgbɛkɛrɛ maŋan ma antɔf mɔ nte: «Nɛkɔ nɛnɔŋkɛr antɔf, nɛkɔkɛ nɛder nɛlok' im, bawo kɛkot' on k'inder yampun̄-pun̄ fɔr ya Kanu Kɛpɔŋ kirinj teta kɛyɛrɛnɛ ka antɔf nde Silo.» ⁹ Kɔ afum aŋɛ ŋaŋkɔ, kɔ ŋaŋcali antɔf, kɔ ŋacic dɛbuk tɔkɔkɛ ta mofɔ mmɛ camɔt-mɛrɛŋ, sɛdare sɛdare. Kɔ ŋaluksɛrɛnɛ nnɔ Yosuwe eyi mɔ, nde saŋka sa Silo. ¹⁰ Kɔ Yosuwe oŋkotɛ ŋa yampun̄-pun̄ fɔr ya Kanu Kɛpɔŋ kirinj nde Silo, k'eyer antɔf ŋa Yisrayel afum akanɛ dacɔ, pɛmɔ tɔkɔ anayer mɔ.

Antɔf ŋa Benyamɛn

¹¹ K'aŋkot yampun̄-pun̄ kɛyɛr ka kɛ ka kusun̄ka ka aka Benyamɛn dɛcor dɛcor, aŋcɛmbɛr ŋa antɔf nde kusun̄ka ka Yuda kɔ kusun̄ka ka Isifu dacɔ. ¹² Kɛca kɛmeriya ka nde dec dempɛ mɔ, kɔ kɛlɛŋcɛr kɛŋan kɛŋcop kɛyɛfɛ ka Yurdɛn. Kɔ kɛmpɛrɛnɛ pɛtɛmbɛlɛr pa Yeriko kɛca kɛmeriya, kɔ kɛmpɛrɛnɛ mɔrɔ ntende dec dɛŋkalɛ mɔ, kɔkɔ kɛfutɛr ntende dɛtɛgbɛrɛ ta Bet-Awɛn. ¹³ Kɛlɛŋcɛr kɛŋan kɛc-cɛpɛr Lus, kɔ nde pɛtɛmbɛlɛr pa Lus, nde pɛyɔnɛ Betel kɛca kɛtɔt ka ntende dec dempɛ mɔ, kɔ kɛntɔr Atarot-Adar, kɔ kɛmpɛ tɔrɔ tɔkɔ teyi kɛca kɛtɔt Bet-Horon-Tantɔf mɔ. ¹⁴ Ntende dec dɛŋkalɛ mɔ, kɔ kɛlɛŋcɛr kɛŋkafɛlɛr ntende kɛca kɛtɔt kɛyɛfɛ ka tɔrɔ nte tɛntɛfɛrɛnɛ kɔ Bet-Horon kɛca kɛtɔt mɔ, kɔ kɛŋkɔ kɛnarnɛ Kiriyat-Bahal, nde pɛyɔnɛ Kiriyat-Yeyarim, dare da aka kusun̄ka ka Yuda. Tatɔkɔ tɔ kɛlɛŋcɛr ka ntende dec dɛŋkalɛ mɔ kɛnafɛntɛrɛ.

¹⁵ Kɛlɛŋcɛr ka kɛca kɛtɔt nde dec dempɛ mɔ kɛc-yɛfɛ Kiriyat-Yeyarim, kɛkɔ-narnɛ nde domun dɛŋc-pɛ mɔ nde Nɛftowa. ¹⁶ Kɛlɛŋcɛr kɛŋkɔ kɛc-tor dɛkɛlɛpsɛr da

mɔrɔ mmɛ mɛntɛfɛrɛnɛ kɔ aranta ŋa Ben-Hinɔm mɔ, kɛca kɛmeriya ka nde dec dempɛ aranta ŋa aRefay mɔ. Kɛsolnɛ aranta ŋa Hinɔm nde mɔrɔ dacɔ, pɛtɛmbɛlɛr pa aYebus ntende kɛca kɛtɔt ka nde dec dempɛ mɔ, ki kɛtor haŋ En-Rokɛl. ¹⁷ Kɔ kɛŋkafɛlɛr kɛca kɛmeriya ka nde dec dempɛ mɔ, kɛkɔ kɛnarnɛ En-Sɛmɛs, kɛcɛpɛr kɛkɔ kɛsumpɛr Kelilot, nde pɛntɛfɛrɛnɛ kɔ Kɛpɛ ka Adumim, kɛkɔ kɛtor nde Tasar ta Bohan wan ka Ruben. ¹⁸ Kɛkɔ kɛcɛpɛr pɛtɛmbɛlɛr pa kɛca kɛmeriya ka tɔrɔ nde dec dempɛ mɔ, nde pɛntɛfɛrɛnɛ kɔ Araba, kɔ kɛntɔr nde Araba disrɛ. ¹⁹ Kɛlɛŋcɛr kɛŋkɔ kɛc-cɛpɛr nde pɛtɛmbɛlɛr pa kɛca kɛmeriya ka nde dec dempɛ Bet-Hokɛla mɔ, kɛkɔ-futɛr nde dobo da Kɛba Kɛdokɛt ntende kɛca kɛmeriya ka nde dec dempɛ mɔ, ntende dobo da kɛŋgbɔkɔ ka Yurdɛn kɛca kɛtɔt ka nde dec dɛŋkalɛ mɔ, tatɔkɔ tɔ kɛlɛŋcɛr ka kɛca kɛtɔt kɛnafɛntɛrɛ. ²⁰ Ntende dec dempɛ mɔ, Yurdɛn yɛnayɔnɛ kɛlɛŋcɛr.

Kɛ ka aka kusun̄ka ka Benyamɛn kɛnayi kɛŋkɔ dɛcor dɛcor, kɔ cɛlɛŋcɛr cɛŋan fɛp.

²¹ Sɛdare sa kusun̄ka ka Benyamɛn sɛnayi nɛ dɛcor dɛcor: Yeriko, Bet-Hokɛla, Hemek-Kecic, ²² Bet-Araba, Cemarayim, Betel, ²³ Awim, Para, Hofra, ²⁴ Kɛfar-Amoni, Hofni kɔ Kɛba, sɛdare wɛcɔ kɔ mɛrɛŋ (12) kɔ sɛdare sɛfɛt sa si.

²⁵ Kabayɔŋ, Rama, Beyerot, ²⁶ Mispɛ, Kɛfira, Mosa, ²⁷ Rɛkɛm, Yirpɛl, Tarala, ²⁸ Cela, Hɛlɛf, Yebus yi yɔyɔnɛ Yerusalɛm, Kibɛya kɔ Kiriyat, sɛdare wɛcɔ kɔ maŋkɛlɛ (14) kɔ sɛdare sɛfɛt sa si. Kɛ ka aka kusun̄ka ka Benyamɛn kɛnayi kɛŋkɔ dɛcor cor.

19

Antɔf ŋa kusun̄ka ka Simɔŋ

¹ Topoc ta mɛrɛŋ mpɛ anawurɛ mɔ pɛnayɔnɛ pa kusun̄ka ka Simɔŋ dɛcor dɛcor. Na ŋanasɔtɔ kɛ kɛŋan awut a Yuda dacɔ. ² Kɔ ŋa ŋasɔtɔ kɛ nkɛ kɛyɔnɛ sɛdare sa Berseba, Seba, Molada, ³ Hasar-Suhala, Bala, Hɛsɛm, ⁴ ɛltoladu, Betula, Horma, ⁵ Cikɛlak, Bet-Markabot, Hasar-Susa, ⁶ Bet-Lebayot kɔ Saruhɛn, sɛdare wɛcɔ kɔ maas (13) kɔ sɛdare sɛfɛt sa si. ⁷ Ayin, Rimon, Hɛtɛr kɔ Asan, sɛdare maŋkɛlɛ kɔ sɛdare sɛfɛt sa si, ⁸ kɛlɛkɛnɛ ka sɛdare sɛfɛt sɛfɛt sɛkɔ sɛnɔŋkɛr sɛdare sasɔkɔ mɔ fɛp, haŋ nde

Balat-Ber nde pəyənə Ramat-Nəkəf mə. Kə ka aka kusunjka ka Siməŋ kənayi kanjko dəcor dəcor. ⁹ Atəf ŋa kə ka kusunjka ka Siməŋ, kə ka kusunjka ka Yuda ŋ' anabelər ki, bawo kə kəŋan kənabəkər ŋa pəpəŋ, kə kəŋan disrə anasətənə kusunjka ka Siməŋ kə kəŋan.

Antəf ŋa Sabulon

¹⁰ Topoc ta maas pənayənə kə ka kusunjka ka Sabulon dəcor dəcor. Kələnçər kəŋan kənəkə haŋ Saridi. ¹¹ Kəpərne kəca nke dec dənkalə mə, kə kəca ka Marala, kəkə kəgbuŋənə Dabaset, kəyefe dənda kəkə nde kəŋgbəkə ka Yokonam tekiriŋ mə. ¹² Nte kəyefe Saridi mə, kə kələnçər kəŋkafələ kəca nke dec dəmpə mə ntende kələnçər ka Kislət-Tabor, kəkə kənarnə Daberat, kə kəpərne Yafiya. ¹³ Kə kəyefe dəndo kə kəŋçepər ntende dec dəmpə Kat-Hefer, kə Et-Katsin, kəkə kənarnə Rimon, kə kəkafələr haŋ Neha. ¹⁴ Kə kələnçər kanjko kəkafələr ntende kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə Hanaton mə, kəkə kəfutər nde məro dacə nde aranta ŋa Yifta-El. ¹⁵ Kə kəŋan kələkənə Katat, Nahalal, Simrəŋ, Yidala, kə Betlehəm. Nanasətə sədare wəco kə mərəŋ (12), kə sədare səfət sa si. ¹⁶ Antəf ŋa kə ŋa aka Sabulon kənayi kanjko dəcor dəcor, sədare səpəŋ sasəkə kə sədare səfət sa si.

Antəf ŋa Yisakar

¹⁷ Topoc ta maŋkələ pənayənə pa Yisakar, kə ka kusunjka ka Yisakar dəcor dəcor. ¹⁸ Kələnçər kəŋan kənəkə haŋ Yisrel, Kesulət, Sunem, ¹⁹ Hafarayim, Siyəŋ, Anaharat, ²⁰ Rabit, Kisiyon, Abec, ²¹ Rəmet, En-Kanim, En-Hada kə Bet-Pacəc. ²² Kələnçər kəŋan kanjko kəgbuŋənə Tabor, Sahacima, Bet-Seməs, kəkə kəfutər Yurdən, sədare wəco kə camət-tin (16) kə sədare səfət sa si. ²³ Kə ka kusunjka ka aka Yisakar kənayi kanjko dəcor dəcor, sədare səpəŋ sasəkə kə səfət sa si.

Antəf ŋa Aser

²⁴ Topoc ta kəcamət mpe pənawur mə pənayənə pa kusunjka ka Aser dəcor cor. ²⁵ ŋa ŋanayə kələnçər kəyefe ka Helkat, kəkə Hali, Betən, Aksaf, ²⁶ Alamelek, Hamhadu kə Misal, kəkə kəgbuŋənə tərə ta Karmel

kə Sihər-Libnat, ²⁷ kə kanjko kəkafələr kəca nke dec dəmpə mə, nde Bet-Dakəŋ, kəkə sə kəgbuŋənə Sabulon, kə nde aranta ŋa Yifta-El nde məro dacə ntende kəca kəmeriya ka nde dec dəmpə Bet-Hemek kə Neyel mə, kəkə kənarnə Kabul, kəca kəmeriya, ²⁸ kə kəca ka Ebərəŋ, Rehobo, Hamon kə Kana, haŋ Sidəŋ dare dərəŋ. ²⁹ Kə kələnçər kanjko kəkafələr kəca ka Rama haŋ nde dare da sanjka da Tir, kə kəca ka Hosa, kə kanjko kəfutər nde dəkəba, kəcepərənə ta Akəsibu, ³⁰ kələkənə ka Huma, Afek kə Rehobo, sədare wəco mərəŋ kə mərəŋ (22) kə sədare səfət sa si. ³¹ Kə ka kusunjka ka Aser kənayi kanjko dəcor dəcor, sədare səpəŋ sasəkə kə səfət sa si.

Antəf ŋa Naftali

³² Topoc ta camət-tin pənayənə kə ka kusunjka ka Naftali dəcor dəcor. ³³ Kələnçər kəŋan kəŋç-kə kəyefe ka Helef kə kətək kəpəŋ kanjko kəyi Cananim kəsək mə, kəcepər ta Adami-Nəkəbu kə Yabanel, haŋ Lakum, kə kanjko kəfutər Yurdən. ³⁴ Kə kələnçər kanjko kəkafələr ntende dec dənkalə Asnət-Tabor mə, kə kanjko kənarnə Hukək, kə kəŋkafələr Sabulon kəca kətət ka ntende dec dəmpə mə, nde Aser kəca nke dec dənkalə mə, kə Yehuda. Yurdən yeyi kələnçər kanjko nde dec dəmpə mə. ³⁵ Sədare sa sanjka sasəkə sənayənə: Cidim, Cer, Hamat, Rakat, Kineret, ³⁶ Adama, Rama, Hacər, ³⁷ Kədəs, Edereyi, En-Hacər, ³⁸ Yiron, Mikədal-El, Horem, Bet-Hanat kə Bet-Seməs, sədare wəco kə camət-maŋkələ (19) kə sədare səfət sa si. ³⁹ Kə ka kusunjka ka Naftali kənayi kanjko dəcor dəcor, sədare səpəŋ kə sədare səfət sa si.

Antəf ŋa Dan

⁴⁰ Topoc ta camət-mərəŋ mpe pənawur mə pənayənə kə ka kusunjka ka Dan dəcor dəcor. ⁴¹ Anacəmbərə ŋa Corha, Estəl, Hir-Seməs, ⁴² Sahalabin, Ayalon, Yitala, ⁴³ Elon, Timna, Ekəron, ⁴⁴ Elteke, Kibeton, Balat, ⁴⁵ Yehudu, Bene-Berak, Kat-Rimon, ⁴⁶ Domun da Yarkon kə Rakon, kə antəf ŋəkə ŋentəfərənə kə Yafa mə.

⁴⁷ Nte kə kəŋan, atəf ŋaŋan ŋende ŋəsələr ŋa mə, kə awut a Dan ŋaŋkə ŋawəkərne aka Ləsem kə ŋandif ŋa. Kə ŋambaŋ antəf ŋaŋəkə, kə ŋəyənə ŋaŋan, kə ŋandə di, kə ŋawe di Dan,

tewe ta kas kəŋan. ⁴⁸ Kε ka kusunja ka Dan kənyai kəŋkə dəcor dəcor, sədare sasəkə kə sədare səfət sa si.

⁴⁹ Nte aka Yisrayel ŋalip kəyerene cəgbe ca antəf mə, kə ŋampocə Yosuwe wan ka Nun antəf ŋa kε ŋa dacə, ⁵⁰ pəmə təkə Kanu Kəpəŋ kənasom ti mə. Kə ŋasəŋ kə dare dəkə enafəŋ mə, Timnat-Sera, nde mərə ma Efrayim. Yosuwe oluksərne kəcəmbər dare dadəkə, k'endε.

⁵¹ Antəf ŋa kε ŋaŋəkə ŋə wəlonne Elasar, Yosuwe wan ka Nun, kə abε a cusunja ca Yisrayel ŋanakot yampun-pun, anacəmbər mopoc fər ya Kanu Kəpəŋ kirin nde Silo, nde dəkəberε da aŋbaŋcan ŋa dəkəbərεne kə Kanu. Nte tə ŋanalip kəyer antəf.

20

Sədare nse anayek-yek kəgbəpəne teta ayek ŋa mecir mə

¹ Kə Kanu Kəpəŋ kəloku Yosuwe: ² «Məloku aka Yisrayel: Nəndεs-dεs sədare nse wədif fum ta eyefene ti entam kəyacne mə nse isom Musa kəsəŋ' un mə. ³ Nwe endif fum ta eyefene ti mə, entam kəyekse pəde pənde di. Nte təŋsəŋe wəkayi pəyacne ta wəkə pəlukse kə ayek ŋa mecir mə. ⁴ Wədif ka fum wəkakə entam kəyekse pəkə dare din sədare sasəkə dacə, k'əŋkə-ε, pəkə pəcəme dare dəkusu, pəloku abeki a dare tes təkə eləsər mə. Ŋambaŋ kə dare dadəkə disre, ŋamentər' kə kəfo nke ŋkənde ŋa dacə mə. ⁵ Kə wəlukse ayek eŋcepsε kə darəŋ kəbeləs-ε, abeki a dare ŋafəwosε kəsəŋ kə kə, bawo eyefene fε kədif ka wεŋc, nwe enatə-yəne wəterene kən mə. ⁶ Pəyi dare dadəkə haŋ tem nte aka Yisrayel ŋandekə kiti kə mə, kə pəyənε fε ti-ε wəlonne wəpəŋ pəfi. Tem tatəkə, wədif fum wəkə eyekse mə, entam kəlucus nde dare dən, nde kəl kən, nde dare dəkə enayekse mə.»

⁷ Kə ŋalεk sədare nse: Kεdεs ka Kalile nde mərə ma Naftali, Səkem nde mərə ma Efrayim, kə Kiriyat-Arba nde pəyənε Hebərəŋ mə, nde mərə ma Yuda. ⁸ Kəca kəŋkə ntende Yurden ntende dec dempe Yeriko mə, kə ŋalεk Bεcer nde dətεgberε, pəgbantəkəla mpe pəyənε pa kusunja ka Ruben mə, Ramot da Kaladu nde kusunja ka Kadu disre, kə Kolan ka Basan

nde kusunja ka Manase disre. ⁹ Sədare sasəkə sə aka Yisrayel ŋanatəŋne kəyənε ka sədare nse, wəkə Yisrayel kə pəyənε fε ti-ε, wəcikəra, kə endif fum ta eyefene ti-ε, wəkakə entam kəyekse pəde pənde di ta alukse kə ayek ŋa mecir kədif kən fum haŋ kəlonkanε ka afum a Yisrayel kəbər ŋaboce kə kiti.

21

Anacəmbərε aLewy sədare kə culum

¹ Kə abε a kusunja ka aLewy ŋaŋcəŋne wəlonne Elasar kəsək, kə Yosuwe wan ka Nun, kə abeki a dəcor dəcor ca cusunja ca aka Yisrayel. ² Kə ŋaloku ŋa nte nde Silo antəf ŋa Kanahan: «Kanu Kəpəŋ kəsom Musa a kəsəŋ su sədare a pənde si, kə culum ca si a pac-kεk ci yəcol yosu.» ³ Kə aka Yisrayel ŋasəŋ aLewy sədare sələma kə culum ca si kəberene ka ntəf yaŋan pəmə təkə Kanu Kəpəŋ kənaloku ti mə.

⁴ K'əŋkote yampun-pun aka cor ca Kehat. K'awurε aLewy afum a wəlonne Aruna sədare wəco kə maas (13) nde cusunja ca Yuda, Siməŋ kə Benjamine, k'asəŋ ŋa si. ⁵ Kə cusunja cəlpəs ca Kehat ŋasətə sədare wəco (10) nde antəf ŋa cusunja ca Efrayim, Dan, kə kusunja dacə ka Manase. ⁶ K'əŋkot yampun-pun, kə afum a Kerson ŋasətə sədare wəco kə maas (13) nde antəf ŋa aka cusunja ca Yisakar, Aser, Naftali, kə aka kusunja dacə ka Manase nde Basan. ⁷ Kə afum a Merari dəcor dəcor, ŋasətər sədare wəco kə merəŋ (12) aka cusunja ca Ruben, Kadu, kə Sabulon. ⁸ Kə aka Yisrayel ŋaŋkot yampun-pun kə ŋasəŋ aLewy sədare sasəkə kələkene culum ca si, pəmə təkə Kanu Kəpəŋ kənasom ti Musa mə.

⁹ Nde ntəf ya cusunja ca Yuda kə Siməŋ anasəŋ sədare ¹⁰ afum a Aruna, aka kor ka Kehat wan ka Lewy, bawo ŋa ŋə yampun-pun yenanunjenε kəmentər. K'anabončər ŋa sədare sasəkə mewe. ¹¹ Kə aka Yisrayel ŋasəŋ aka Kehat Kiriyat-Arba kə culum cacəkə cənəŋkər di mə. Aŋwe sə dare dandε tewe ta Hebərəŋ. Arba enayənε papa wəkə Anak. ¹² Mba sədalε sa dare dəpəŋ kə sədare səfət sa si k'asəŋ Kalebi wan ka Yefune. ¹³ Kə ŋasəŋ awut a wəlonne Aruna Hebərəŋ, dare da kəgbəpəne nde

wədif fum ta eyefene ti entam kəyacne mə, Libana, ¹⁴ Yatir, Esitemo, ¹⁵ Holon, Debir, ¹⁶ Ayin, Yuta kə Bət-Semes, sədare camət-manəkəle (9) ca cusunka ca Siməŋ kə Benyamin kələkene culum ca si. ¹⁷ Nde atəf ɲa Benyamin kə ɲasətə Kabayəŋ, Keba, ¹⁸ Anatot, kə Halmon. Itə tatako sədare manəkəle kə culum ca si. ¹⁹ Aloŋne aɲe ɲanayəne aka kusunka ka Aruna mə ɲanasətə sədare wəco kə maas (13) kə culum ca si.

²⁰ Cor ca aka Kehat cəlpəs aɲe ɲanayəne kusunka ka Lewy mə, kə ɲasətə sədare nde antəf ɲa kusunka ka Efrayim. ²¹ K'asəŋ ɲa Sekem dare da kəgbəpəne nde mərə ma Efrayim, Keser, ²² Kibasayim, kə Bət-Horon, sədare manəkəle (4) kələkene culum ca si. ²³ K'asəŋ kusunka ka Dan: Elteke, Kibeton, ²⁴ Ayalon, kə Kat-Rimon, sədare manəkəle (4) kələkene culum ca si. ²⁵ K'asəŋ kusunka dacə ka Manase: Tahanak kə Kat-Rimon, sədare mərəŋ (2) kələkene culum ca si. ²⁶ Cor ca afum a Kehat aləma cənasətə sədare wəco (10) kə culum ca si.

²⁷ K'asəŋ afum a Kerson cor ca aLewy dacə: ɲasətər aka kusunka dacə ka Manase nde Yurden kəsək ntende dec dempe mə sədare mərəŋ (2) kə culum ca si: Kolan nde Basan disre, dare da kəgbəpəne, kə Bestara. ²⁸ K'asəŋ kusunka ka Yisakar: Kisiyon, Daberat, ²⁹ Yarmut, kə En-Kanim, sədare manəkəle (4) kələkene culum ca si. ³⁰ K'asəŋ kusunka ka Aser: Misal, Abadon, ³¹ Helkat, kə Rehobo, sədare manəkəle (4) kələkene culum ca si. ³² K'asəŋ kusunka ka Naftali: Kedes nde Kalile, dare da kəgbəpəne, Hamot-Dər, kə Kartan, sədare maas (3) kələkene culum ca si. ³³ Sədare sa aka Kerson dəcor dəcor sənəkə sədare wəco kə maas (13) kə culum ca si.

³⁴ K'asəŋ aLewy alpəs akə ɲanayəne cor ca afum a Merari mə, kə ɲa ɲasətər aka kusunka ka Sabulon: Yokonam, Karta, ³⁵ Dimna, kə Nahalal, sədare manəkəle (4) kələkene culum ca si. ³⁶ K'asəŋ kusunka ka Ruben: Becer, Yahas, ³⁷ Kedemot, kə Mefahat, sədare manəkəle (4) kələkene culum ca si. ³⁸ K'asəŋ kusunka ka Kadu: Ramot nde Kaladu dare da kəgbəpəne, Mahanayim, ³⁹ Hesbon, kə Yaser, sədare manəkəle (4)

kələkene culum ca si. ⁴⁰ Nte aɲkot yampunpun mə kə afum a Merari ɲawure dəcor dəcor akə ɲanayəne aka kusunka ka Lewy alpəs mə, ɲasətə sədare wəco kə mərəŋ (12).

⁴¹ Sədare sa kusunka ka aLewy ntəf ya aka Yisrayel dacə sənəkə sədare wəco manəkəle kə camət-maas (48) kə culum ca si. ⁴² Sədare sasəkə fəp sənayə culum nce cəŋcəŋkər si mə, itə sədare səkə fəp sənayi.

⁴³ Tatako tə Kanu Kəpəŋ kənasəŋəs aka Yisrayel atəf məlməl ɲe kənadərme atem aɲan kədesəŋ ɲa mə, kə ɲambaŋ ɲi kə ɲandə. ⁴⁴ Kə Kanu Kəpəŋ kəsəŋ ɲa kəŋesəm, mofə fəp pəforu tun pə ɲanayine, pəmə təkə enadərme ti atem aɲan mə. Ali ater aɲan akin ɲanatam fe kəcəme ɲa fər kirin, kə Kanu Kəpəŋ kələk ater aɲan kə kəmbər ɲa dəwaca. ⁴⁵ Moloku mətət mme Kanu Kəpəŋ kənaloku aka Yisrayel mə, ali tin tenayi fe nte enatə-yəne ɲa mə, kə kəlas mi fəp.

22

Cusunka ca Yisrayel nde dec dempe Yurden mə

¹ Kə Yosuwe ewe aRuben, aKadu, kə aka kusunka dacə ka Manase. ² K'oloku ɲa: «Nəyə təkə Musa wəcar ka Kanu Kəpəŋ enalok' un mə fəp, kə nəŋcəŋkəl sə dim dem, təkə ilok' un mə. ³ Nəsumpər awenɟ un aɲa kəyefe nte tenayi mə haŋ ndekəl, kə nələləs sə dim nde Kanu Kəpəŋ Kanu konu kənalok' un mə. ⁴ Ndekəl oŋ nte Kanu Kəpəŋ kəsəŋ awenɟ un aɲa pəforu mə pəmə təkə enaloku ɲa ti mə, nələk oŋ səpə sa cəbal conu nde ntəf yəkə yəyəne yonu mə, nyə Musa wəcar ka Kanu Kəpəŋ enasəŋ un nde Yurden kəsək ntende dec dempe mə. ⁵ Ta nəgbayme metəksə kə sariye yəkə Musa wəcar ka Kanu Kəpəŋ enalok' un mə: Nəbətər Kanu Kəpəŋ Kanu konu, nəsolne səpə sən fəp, nəcəme dim dən darəŋ, nələtərne kə, nəbəcə kə bəkəkə yosoku pes doru o doru.»

⁶ Kə Yosuwe ontola Kanu te taɲan, k'oloku ɲa nwe o nwe a pəkə nde abal ɲən, kə ɲaŋkəkəs-kəs nde cəbal cəŋan. ⁷ Musa enasəŋ kusunka dacə ka Manase kəfo kələma Basan, kə Yosuwe nkən əsəŋ kusunka dacə kəŋkə kəfo kələma awenɟ aɲa kəsək nde Yurden ntende dec dəŋkələ mə. Nte Yosuwe oloku ɲa kəkə ka nde

cəbal cəjan mə, k'ontolanə nja, ⁸ k'oloku nja: «Nəlucus nde cəbal conu kə daka dərən, kə yəcəl yelərəm, kə pəsəm, kəma, kəpər, fəc kə yamos yelərəm. Nəyerənə kə awənç un anjə yəsətə ya aterənə anu.

Ançəmbər anğbip Yurden kəsək

⁹ Kə kusunja ka aka Ruben, aka Kadu, kə aka kusunja dacə ka Manase njalucus, kə njasak aka Yisrayel nde Silo antəf nja Kana- han, kə njan kə nde antəf nja Kaladu, antəf nja kə nje njanasətə mə Kanu Kəpən kənasom Musa kədesən nja nji. ¹⁰ Nte njanberə sədare nse səyi Yurden nde antəf nja Kanahan mə, kə aRuben, aKadu kə aka kusunja dacə ka Manase njançəmbər anğbip kəngbəkə kəsək, anğbip nərən, nətət teyi. ¹¹ Kə aka Yis- rayel nane pac-loku: «Nəgbətne nte aRuben, aKadu kə aka kusunja dacə ka Manase njalompəs anğbip njetəfərne antəf nja Kana- han mə, nde Yurden kəsək kəca ka aka Yisrayel.»

¹² Nte nane ti mə, kə aka Yisrayel fəp njalonkanə Silo kəkə-sutenə kə nja. ¹³ Kə aka Yisrayel njasom Pinahas wan ka wəlonne Elasar nda aka Ruben, aka Kadu, kə afum a kusunja dacə ka Manase nde antəf nja Kaladu, ¹⁴ kə njan kə kə akirin wəcə akin akin aka cusunja cacəkə dəcər dəcər. Fəp fanjan akirin a dəcusunja nje njanayənə afum alarəm aka Yisrayel akəkə dacə. ¹⁵ Kə afum anjə njan kə nde aRuben, aKadu, kə aka kusunja dacə ka Manase nde antəf nja Kaladu, kə njan kə njaloku nja: ¹⁶ «Nte tə kəlonkanə ka afum a Kanu Kəpən fəp njaloku: Ake dətən lənəs də nəyə Kanu ka aka Yisrayel tantə-ε? Nənyenk kəlucus dim da Kanu Kəpən darən, nənçəmbər anğbip nte tənşənə nəyenker Kanu Kəpən domp məkə mə! ¹⁷ Kiciya nke sənayə nde Peyər mə kənanayənə mes məlec. Han məkə antasəkəsne fə. Kiciya kosu kənasənə kəlonkanə ka afum ən arom njelec. ¹⁸ Kə nənə nənyenk məkə kəlucus dim da Kanu Kəpən darən! Kə nəyenker məkə Kanu Kəpən domp-ε,alna aka Yisrayel fəp nje endewurər mətele maməkə. ¹⁹ Kə nənçəm- cəmne a antəf njonu nəsək fə-ε, nəcepər on antəf nje nje nje nja Kanu Kəpən mə, nde Kanu Kəpən kəyi mə, təm tatəkə nənde su dacə, mba ta nəyenker Kanu Kəpən

domp, ta nəyenker su səbomp kəcərə fə nəcəmbər anğbip njaloma nje nje nje nje nja Kanu Kəpən Kanu kosu mə. ²⁰ Nte Akan wan ka Sera enalucus kəcəmə Kanu darən teta ca cəkə Kanu Kəpən kənamənə kələk mə, aka Yisrayel fəp nje Kanu Kəpən kənanurər mətele mən. Nənçərə ti bel-bel a bafə Akan sona enafinə kiciya kan kə.»

²¹ Kə afum a Ruben, Kadu, kə aka kusunja dacə ka Manase njaloku abe akirin aka cor ca Yisrayel: ²² «Kanu ka canu, Kanu Kəpən! Kanu ka canu, Kanu Kəpən, Ki kənçərə ti! Aka Yisrayel nandəcəre ti! Kə pəyənə fə kətə-cən kəl kəyənker domp kə- ε, ta pədeyəc su dəsək dadəkə! ²³ Kə pəyənə fə sənçəmbər anğbip njosu kədegbekəl Kanu Kəpən səde səc-lonne di yolonne yəcəf-ε, kə pəyənə fə ti yolonne ya məgben, kə pəyənə fə səlompəs anğbip njan səde səc-lonne di yolonne ya pəforu Kanu Kəpən-ε, awa, Kanu Kəpən kədegbekərə ti! ²⁴ Bafə itə teyi! Səlompəs anğbip njanə bawo sənese taalna awut anu nade nəc-yif akosu fə: «Ak' eyi nu dacə kə Kanu Kəpən, Kanu ka Yisrayel- ε? ²⁵ Kanu Kəpən kəmboc kələnçər Yurden nənə kə sənə dacə, aRuben, kə aKadu, ali tes teyi f' on sə dacə kə Kanu Kəpən!» Teta awut anu tendəsənə ta awut asu njanese sə Kanu Kəpən-ε. ²⁶ Itə sənçəm-cəmne fə: Səmərenə səcəmbər anğbip, bafə səde səc- lonne di de, ²⁷ mba njei su dacə kə nənə pəmə sedə. Njei sə awut asu dacə kə awut anu nəc-lonne yolonne ya yəcəf kə yolonne ya pəforu Kanu Kəpən fər yən kirin, nte tənşənə ta nade nəc-loku dəsək dəloma a tələm o tələm teyi fə awut asu dacə kə Kanu Kəpən! ²⁸ Kə səloku: «Kə nande njaloku su tantə, kə pəyə fə ti njaloku awut asu ti-ε, moloku məmə mə səndeluxe nja: «Nəgbətne teyi ta anğbip nja Kanu Kəpən nje atem asu njanacəmbər mə, bafə teta yolonne yəcəf kə yolonne yəloma tə anacəmbərə nje de, mba njeyənə sedə su dacə kə nənə nje-cəm-cəməs su.» ²⁹ Səmbələne kəyənker Kanu Kəpən domp, kə kəyi ta sənçəmə ki darən məkə-ε, kəcəmbər kosu anğbip nja kəlonne yolonne yəcəf, yolonne ya məgben, kə yolonne ya pəforu, səfəlonne kəfo kəcuru Kanu Kəpən Kanu kosu, ta pəyənə fə nde anğbançan nja Kanu Kəpən-ε!»

³⁰ Nte wəlonɲe Pinahas, kə abe akirinɲ a kəlonkanɲe kə abeki a cor ca Yisrayel aɲe ɲanayi di ɲane moloku maməkə afum a Ruben, Kadu, kə kusunɲka dacə ka Manase ɲanaloku mə, kə moloku maməkə məmbət ɲa. ³¹ Kə Pinahas wan ka wəlonɲe Elasar oloku afum a Ruben, Kadu, kə afum a Manase: «Səɲcərə məkə a Kanu Kəpəɲ kəyi su dacə, bawo nəntalukus fɛ kəcəmə Kanu Kəpəɲ darəɲ, kə nəyac sə aka Yisrayel ta Kanu Kəpəɲ kəboc ɲa kiti.»

³² Kə Pinahas wan ka wəlonɲe Elasar kə akirinɲ a cor cəɲan ɲalukus kəyefe ndena afum a Ruben kə Kadu nde atəf ɲa Kaladu kəkə nde antəf ɲa Kanahan ndena aka Yisrayel aɲe ɲanakə ɲalukɲe moloku məkə ɲanasətər ɲa mə. ³³ Kə moloku maməkə məmbət aka Yisrayel, kə ɲaɲkor-koru Kanu Kəpəɲ. ɲaloku fɛ sə kəkə-mələk antəf ɲɲe afum a Ruben kə afum a Kadu ɲanandɲe mə. ³⁴ Afum a Ruben kə afum a Kadu ɲasəɲ aɲɲbip ɲaɲəkə tewe, ɲac-kule fə: «Təyənɲe su tənɲɲələ a Kanu Kəpəɲ kəyənɲe Kanu.»

23

Moloku mɛlpəs ma Yosuwe

¹ Tɛm tobolu-bolu tənəcəpər kəyefe ka nte Kanu Kəpəɲ kənasəɲ aka Yisrayel kəɲesəm mə, kəber ɲa aterɲɲe aɲan acəsək fəp dəwaca. Yosuwe ɲnasikər oɲ tɛm tatəkə. ² Kə Yosuwe ewe aka Yisrayel fəp kəyefe abeki, abe afet dəcor dəcor, aboc kiti, kəbər ka abe akirinɲ aɲan, k'oloku ɲa: «Iyənɲe oɲ wətem. ³ Kə nənəɲk təkə Kanu Kəpəɲ Kanu konu kənayə afum aka təf nyɛ fəp mə te tonu, bawo Kanu Kəpəɲ kəsutnɲɛn' on. ⁴ Nənəɲk nte inɲkot yampun-pun a k'iyer un təf ya kɛ konu dəcusunɲka dəcusunɲka mə, təf nyɛ yɛɲcəmə kəbanɲ Yurdɲn ntende dec dɛɲkalɲe mə, kə təf nyɛ inim haɲ nde Kəba Kəpəɲ mə. ⁵ Kanu Kəpəɲ kəndewɲnəs afum aka təf yayəkə, kə nənde nəc-lətəs yi-ɛ, nəndɲɲɲe ntəf yayəkə pəmə təkə nkən Kanu Kəpəɲ Kanu konu kənasəɲ un temer ta ti mə. ⁶ Nəwure fənəntər, nəsumpər nələləs moloku mɲɛ acicəs buk ba sariyɛ sa Musa mə, ta nəɲbaymɲ kəca kəmeriya, ta nəɲbaymɲ kəca kətət, ⁷ ta nədenəɲkələne afum a təf akakə ɲayi nu dacə mə! Ta nəboɲc canu cəɲan, ta nəkornɲe ci kədəɲəm.

Ta nəkor-koru ci, ta nətontnɲe ci fər kirinɲ! ⁸ Mba nəsumpər Kanu Kəpəɲ Kanu konu pəmə təkə nənalɲk ti kəyə haɲ məkə mə. ⁹ Kanu Kəpəɲ kəmbanɲər təf yəpəɲ aka fənəntər, ali fum ɲntatam fɛ haɲ məkə kəcəmə konu fər kirinɲ. ¹⁰ Nəna fum wəkin gbon ɲɲc-beləs aterɲɲɲe anu pəcəp pin, bawo Kanu Kəpəɲ Kanu konu kəɲc-sutnɲɛn' on, pəmə təkə kənalok' un mə. ¹¹ Nəkəmbərnɲe nəbətər Kanu Kəpəɲ Kanu konu! ¹² Kə nəlukus Kanu Kəpəɲ darəɲ-ɛ, kə nəcəmə afum acuru aɲe ɲayi nu dacə mə darəɲ-ɛ, kə nənɲɲcɲɲɲɲ-ɛ, kə nənəɲkələnɲɲ-ɛ, ¹³ nəcərə a Kanu Kəpəɲ Kanu konu kəfədecəmə sə kəbanɲsər ɲa afum akakə təf yaɲan fər yonu kirinɲ, mba afum akakə ɲandeyən' on mowul, mɲɲəmp, yala, cəɲɲban-gban ca cəsək conu, kə gbɲc dəfər yonu, haɲ nəlip kəməlkɲe atəf ɲobotu ɲaɲɲe Kanu Kəpəɲ Kanu konu kəsəɲ' un mə.

¹⁴ «Awa, nəcəɲkəl im! Məkə tɛm tɛmbəp kəkə ka nde ca ca doru fəp yendekə mə. Nəcəɲɲɲɲɲɲ ti bəkək yonu yosoku pɲs, a moloku mobotu mɲɲɲ Kanu Kəpəɲ Kanu konu kənalok' un mə, ali tin teyi fɛ nte əntəyən' on mə, ali tin teyi fɛ nte əntələs mə. ¹⁵ Kanu Kəpəɲ kələs kəyənɲɲe ka pətət pəkə ɲnaloku kəyən' on mə, mba ɲntam sə kələs ka pələc pəkə eyi kəneps' on mə, pəmələk un antəf ɲobotu ɲaɲɲɲ əsəɲ' un mə. ¹⁶ Kə nəsak mɲɲɲɲɲɲ mosu mɲɲɲ Kanu Kəpəɲ kəndəɲk' on mə-ɛ, kə nəɲkə nəc-lonɲɲɲɲ canu cələma-ɛ, kə nəɲkə nəc-tontnɲɲɲ canu cələma fər kirinɲ-ɛ, abəkək ɲa Kanu Kəpəɲ ɲɲɲɲɲɲ nɲə nəyi mə. Tɛm tatəkə nəɲməlkɲe antəf ɲobotu ɲaɲɲɲ Kanu Kəpəɲ kəsəɲ' un mə, nəlip.

24

Aka Yisrayel fəp kədəɲəm kəɲan kəkornɲ Kanu Kəpəɲ

¹ Kə Yosuwe olonɲka cusunɲka ca Yisrayel fəp Sɲkɲm. K'ewɲɲɲɲɲ sə abeki a Yisrayel, abe aɲan, aboc aɲan kiti, kə akirinɲ aɲan, kə ɲamentərnɲɲ nɲə Kanu Kəpəɲ kəyi mə. ² Kə Yosuwe oloku afum fəp: «Nte tə Kanu Kəpəɲ Kanu ka Yisrayel kəloku: «Tɛm tobol-bolu atem anu, Terah papa wəka Abraham kə papa wəka Nahor nde kəɲɲgbəkə ka Efərat ntende dec dɲmpɲ mə kə ɲanandɲɲɲ, ɲac-kornɲ

canu cələma. ³ K'ilek wətem konu Abraham dəndo kəngbəkə ntende dec dɛmpɛ mə, k'injətɛnɛ kə antəf ɲa Kanahan fəp. K'isəŋɛ afum ɔn kələ, k'isəŋ kə Siyaka. ⁴ K'isəŋ Siyaka awut: Yakuba kə Esay. K'isəŋ Esay Təɔ ta Seyir nte tɔyɔnɛ antəf ɲən, kə Yakuba kə awut ɔn ɲa ɲantor Misira. ⁵ K'isom Musa kə Aruna kədemar afum anu. K'isut Misira fəɔ yonu kirin a k'indewurɛnɛ afum anu di. ⁶ Nte iwurɛ awisi aɲa Misira, kə nəmbəp dəkəba mə. Kə aka Misira ɲaɲcəmə ɲa darəŋ kəbeləs haɲ nde Kəba ka Cəŋkəlma, ɲac-beləs ɲa dəfələs kəron kə cibil ca kəwan. ⁷ Nte awisi aɲa ɲaweswes kəmar ka Kanu Kəpəŋ mə, kə kəntore kubump kəpəŋ aka Misira kə nənə daco. Kə Kanu kəngbətəs ɲa dəkəba. Nənətəŋnɛ mes mɛ inayɔ Misira mə fəɔ yonu kirin. Kə nəwon kəndɛ dətɛgbɛrɛ meren melarəm. ⁸ Tɛm tatəkə t'inakekər' on antəf ɲa aka Amər aɲɛ ɲanandɛ Yurdən kəsək ntende dec dɛmpɛ mə. Kə nəsutɛnɛ kə ɲa, mba k'ilek aka Amər k'imber'un ɲa dəwaca. Kə nəmbaɲər ɲa antəf ɲaɲan, k'imələk ɲa fəɔ yonu kirin. ⁹ Kə Balak wan wəkə Sipər wəbɛ wəkə Mohab ɛwəkərnɛ aka Yisrayel. K'osom Balam wan wəkə Beyər a pətolan' on pələc, ¹⁰ mba k'ifati kəcəŋkəl kə. Pətət gbəcərəm pə Balam ɔŋc-tolan' on, k'iyac nu fənəntər fən. ¹¹ Kə nəŋcali kəngbəkə ka Yurdən, kə nənder Yeriko. Kə aka Yeriko kələkɛnɛ aka Amər, aPerisi, aKanahan, aHit, aKirkasa, aHiwy, kə aYebus ɲasutɛnɛ kə nənə, k'ilek ɲa k'imber' un dəwaca. ¹² K'isom deme ndɛ dənayi nu kirin kə dɛmbeləs abɛ a Amər mɛrəŋ mə. In' ɛnasəŋ on kətam ɲa. Bafɔ sakma sonu, bafɔ mbəŋcəran yonu yə nənətamɛ atɛrɛnɛ anu de! ¹³ In' ɔsəŋ un antəf ɲɲɛ nəntəbəc haɲ nətaka mə, kə nəndɛ sədare nɛ nəntəcəmbərə waca wonu mə. Kə nəndi yeri ya sədəle nɛ nəntəbifti mə, nəc-di yokom ya tək nyɛ nəntəbəf mə.»

¹⁴ Ndekəl ɔŋ nənɛsɛ Kanu Kəpəŋ, nəkornɛ Kanu kə bəkəc yosoku pɛs! Nəcəmə kə darəŋ tɛm fəp. Nəcə canu nɛ atem anu ɲaɲc-kornɛ ndɛ kəngbəkə ka Efərat ntende dec dɛmpɛ kə ndɛ Misira mə. Nəkornɛ ɔŋ Kanu Kəpəŋ! ¹⁵ Kə nəntəwosɛ ɔŋ kəkornɛ Kanu Kəpəŋ-ɛ, nəbɔŋc məkə anɔ nəndɛ nəc-kornɛ-ɛ, kə pəyɔnɛ canu nɛ atem anu ɲaɲc-kornɛ ntende Efərat kəca ka ntende dec dɛmpɛ

mə, kə pəyɔnɛ fɛ ti-ɛ, canu ca aka Amər aɲɛ nəyi kəndɛ antəf ɲaɲan mə. Mba ina kə aka kələ kem disrɛ Kanu Kəpəŋ kə səndɛ səc-kornɛ!»

¹⁶ Kə afum ɲalukɛ kə: «Səmbələnɛ kəsək Kanu Kəpəŋ a səc-kornɛ canu cələma! Səfətam kəyɔ tatəkə! ¹⁷ Kanu Kəpəŋ kənawurɛ atem asu kə sənə dacar dəndo antəf ɲa Misira, Kənayɔ mɛgbəkərə məpəŋ ndɛ fəɔ yonu kirin. Kəc-bum su dəpə kəc-mar su kəcɛpər tɔf ya afum alarəm. ¹⁸ Kanu Kəpəŋ kənabeləs afum aka tɔf yayəkə fəp, kələkɛnɛ aka Amər aɲɛ ɲanandɛ di mə. Sənə sɔ səndekornɛ Kanu Kəpəŋ, bawo Kanu kosu k'ɔyɔnɛ!»

¹⁹ Kə Yosuwe oloku afum: «Nəfɔdetam kəc-kornɛ Kanu Kəpəŋ, bawo kəcɛmpi kə ɔyɔnɛ! Kanu kə nɛ kəyɔ kəraca mə nɛ kətəŋaɲnɛnɛ kətəŋ konu ləŋəs, kə kiciya konu mə. ²⁰ Kə nəlukus Kanu Kəpəŋ darəŋ-ɛ, kə nəkornɛ canu cəcuru-ɛ, Kanu kəndekafələ kətɛfərnɛ nənə. Kəndələsər on mes, kəndemələk nu, ali nte cəkə-cəkə kənay' on pətət mə.»

²¹ K'afum ɲalukɛ Yosuwe nte: «Ala, səndekornɛ Kanu Kəpəŋ!» ²² Kə Yosuwe oloku afum: «Nəwosɛ kəyɔnɛ sɛdɛ sa nte nəloku mə ba? Antəŋnɛ ɔŋ a Kanu Kəpəŋ kə nəndɛ nəckornɛ!» Kə afum ɲaloku: «Atəŋnɛ a ti ɲə səyɔnɛ!» ²³ Kə Yosuwe oloku: «Awa, nəsak canu cəcuru nɛ cəyi nu daco mə, nəcəmə Kanu Kəpəŋ Kanu ka Yisrayel darəŋ kə abəkəc ɲosoku pɛs!»

²⁴ Kə afum ɲaloku Yosuwe: «Səndekornɛ Kanu Kəpəŋ Kanu kosu, Ki kə səndecəŋkəl!»

²⁵ Dəsək dadəkə dəndo Sɛkɛm kə Yosuwe ɛɲcicəs mes ma danapa ndɛ ɲasek mə, k'ələmər afum a Yisrayel tiɲ tiɲ tiɲ mɛfan fəp kə sariyɛ nɛ Kanu kənabocər kə mə.

²⁶ Kə Yosuwe ɛɲcicəs moloku mɛ dəbuk ba sariyɛ sa Kanu. K'ɛlək tasar təpəŋ k'ɛɲcəmbər pi kətək tantəf ndɛ aɲgbaɲcan ɲa Kanu. ²⁷ Kə Yosuwe oloku afum fəp: «Nəgbətɛ pi, tasar pampɛ peyi su daco, bawo pi pətəŋnɛ moloku mɛ Kanu Kəpəŋ kənaloku su mə fəp. Sɛdɛ sɔ pəyɔnɛ kə nəlukus Kanu darəŋ-ɛ. ²⁸ Nte Yosuwe elip kəloku mə k'ɛsak afum kəkə, kə fəp fəlucus ndɛ antəf ɲa kɛ ɲən.

Defi da Yosuwe

²⁹ Ntɛ mes maməkə meɲcepər mə, Yosuwe wan ka Nun wəcar wəka Kanu Kəpəɲ efi. Meren mən mənəkə tasar tin kə wəcə (110).

³⁰ Anawup kə nde antəf ɲa kɛ kən, nde Timnat-Sera nde mərə ma Efrayim, kəca kəmeriya ka Tərə ta Kahas. ³¹ Aka Yisrayel ɲaɲc-korne Kanu Kəpəɲ mata ma Yosuwe fəp, haɲ kə abeki aɲɛ ɲanasol kə Yosuwe mə ɲalip kəfi. Abeki aɲɛ ɲanatəɲɛ mes fəp mme Kanu Kəpəɲ kənayəne aka Yisrayel mə.

³² Bent ya Isifu nyɛ aka Yisrayel ɲanakere kəyɛfe Misira mə, anawup yi nde Sɛkɛm nde dale nde Yakuba enawayər awut a Hamər papa wəka Sɛkɛm meɲcəmbəl ma gbeti tasar tin (100). Itə dale dandɛ dənayəne kɛ ka kusɲka ka Isifu.

³³ Kə Elasar wan wəka Aruna efi, k'awup kə nde Kibeya nde mərə ma Efrayim, antəf ɲɛ anasəɲ wan kən Pinahas mə.

Rut

Pələcər pa afum a Elimələk

¹ Təm nte aboc kiti njanatəmpər dəbe da Yisrayel mə, kə dor dende deyī dətəf. Kə fum wəka dare da Betləhem, nde atəf nja Yuda, ende pəkə nkən kə wəran kən kə awut ən arkun mərəj, kəkə-cepərəne tēm nde sədale sa Mohabu. ² Tewe ta fum wəkəkə tənayəne Elimələk, pacwe wəran kən Noyemi, kə mewe ma awut ən arkun akakə mərəj mənayəne Maləj kə Kilyəj. Fəp fañan aka kor ka Əfərat nja njanayəne, dare da Betləhem nde atəf nja Yuda. Kə njaner sədale sa Mohabu kə njanə di. ³ Kə Elimələk wos ka Noyemi ende pəfi dəndo, kə Noyemi eyi di oñ kə awut ən arkun mərəj. ⁴ Kə awut akakə njanə njanəncə aran aMohabu. Wəran wəcəkə-cəkə ancwe «Ərpa,» kə wəka mərəj ancwe «Rut.» Kə njayi di meren wəco. ⁵ Maləj kə Kilyəj njanə njafi, kə Noyemi ende pəyi oñ, əyə fə wərkun, əyə fə sə awut.

Rut kəcəmbər kən Noyemi Betləhem

⁶ Kə Noyemi əyefə nkən kə aran a awut ən sədale sa Mohabu, bawo analoku kə dəndo sədale sa Mohabu, a Kanu Kəpəj kəmar afum ən, kə kəmpocə nja yeri. ⁷ Kə Noyemi əyefə dalə dadəkə ənayi mə, kə aran a awut ən mərəj, kə njasumpər dəpə kəluku ka nde atəf nja Yuda.

⁸ Kə Noyemi oloku aran a awut ən mərəj: «Awa, nəlukus nwe o nwe nde kələ ka iya kən! Kanu Kəpəj kələs layidi dəkə kənaləke nu mə, pəmə təkə kənaləse di akə njafi mə, akə nəna nələse di sə ina mə. ⁹ Intolanə nu: Kanu Kəpəj kəpocə nu nwe o nwe pəforu nda wərkun!» K'oncup nja, kə njayefə kəbok. ¹⁰ Kə aran a awut ən nambupərə: «Ala! Sən' endekə kə mənə nde afum am njayi mə.» ¹¹ Kə Noyemi oloku: «Nəlukus aran a awut em! T' ake tə nəndecəpsən'em darəj-ə? İfəsətam kəsəto awut anje njanətam sə kənəncə nu mə. ¹² Nəlukus nde ndoronu aran a awut em, nəkə! Bawo imbək oñ wərkun kədəsənənc'em. Ali icloku fə isəreğbəkər Kanu amera, ali pibi pampə

pə səyi kəfo kin kə wərkun, ikom sə awut, ¹³ nənədetam kəkər nja njabək, nənədefat'ənə ti oñ kələ? Ala, Awut em! Bawo pələc mpə pəsət'em mə, poncu pətəs pəkə pəsəto nu mə, in' ə Kanu kətəfərnənə pucuy pampə.»

¹⁴ Kə nambok sə. Kə Ərpa nkən oncup kəncərə kən Noyemi, k'elembərnə kə, k'osumpər dəpə, k'əñkə. Mba Rut nkən owosə fə kəsək kəncərə kən Noyemi pəkə. ¹⁵ Kə Noyemi oloku Rut: «Məməmən wərəs'am, oluku ndena afum ən kə canu cən. Məyə təkə əyə mə, mənə sə məkə nde ndaram!» ¹⁶ Mba kə Rut oloku kə: «Ta məsəñ'em kəsək'am, məsəñ'em kəluku'səm darəj! Nde mənəkə mə, di fə ina sə indekə. Nde mənədeyi mə, ina sə di fə indekə-yi. Afum am, afum em nja. Kanu kam, Kanu kem kə. ¹⁷ Nde mənəkə-fi mə, di fə indekə-fi, pawup'im di. Kanu Kəpəj kədeñər'im pələc pəpəj kə pəyənə fə fə defə gbəcərəm dendesəñə su kəsəkənə kə mənə-ə.»

¹⁸ Nte Noyemi ənəñk fə Rut ənğbəc kəkə kə nkən mə, k'əsək kələku kə sə te ta kəluku. ¹⁹ Kə njasol mərəj mañan kəkə, hañ kə njanbərə dare da Betləhem.

Nte njanbərə Betləhem mə, kə pənciyənə afum fəp te tañan. Kə aran njanjiftənə: «Noyemi ə fə wəkawə ba?» ²⁰ Kə Noyemi oloku nja: «Ta nəw'em sə «Noyemi» («Wəyi dəpəbotu»), nəcw'em «Mara» («Wəyi dəpəcuy»). Bawo Kanu nke kəntam mes ma doru fəp mə, kəsəñ'im pəcuy. ²¹ Nte incyefə də kəkə mə, waca wem wənalarə kə Kanu Kəpəj kəluku'səm waca wəsəkər. Awa! Nəsək kəw'em «Noyemi», bawo Kanu, kəñkəfələrn'em, kə kəsəñ'im pəcuy.»

²² Tatəkə tə Noyemi ənayefə sədale sa Mohabu kə Rut wəMohabu, wəran ka wan kən. Nte njanbərə Betləhem mə, patəp kəcəp kətəl ka mənğbən mme ambəf nde atəf nja Yisrayel mə.*

2

Rut əñkə dəkəğbetəs atəl a Bəs tadarəj

¹ Noyemi ənayə wəkəməne ka wos wələma. Fum wəpəj ənayi, pəyə sə daka. Bəs b' ancwe kə. ² Kə Rut wəMohabu oloku kəncərə kən Noyemi. «İkə nde dalə ikə

* **1:22** f. = «orge» mənğbən mme ambəf nde atəf nja Yisrayel. Antam kəcoñ mi pəmə malə, tələma anjwos mi kə kəcə, itə asəto farin fañfə f' anjlompəs kəcom mə.

icgbetās wātel nwe ɔŋkə-wos'em kəyi kə darəŋ mə.» Kə Noyemi oloku Rut: «Məkə, wan kem.»

³ Kə Rut ɔŋkə dəkəgbetās atel darəŋ. Kə tɔyɔne fə dale nde encgbetās mə da Bəs də, Bəs nwe enayɔne wəkomene ka Elimɛlek mə.

⁴ Pəwon fe kə Bəs emberɛ kəyefe ka Betlehem. Kə Bəs eyif atel ɔn, k'oloku ŋa: «Kanu Kəpəŋ kəsɔle nu!» K'atel ŋantolane kə nte: «Awa! Məna sɔ, Kanu Kəpəŋ kəpoc'am pətət!» ⁵ Kə Bəs eyif wəcar kən, nwe enatəmpər kəməmən ka atel ɔn mə: «An' ɔyɔ wəyɛcərə nwe-ɛ?» ⁶ Kə wəcar wəkako oloku kə: «Wan wəran wəMohabu ɔ fə, nwe ŋander kə Noyemi, kəyefe ka sədale sa Mohabu mə. ⁷ Nte oloku mə: «Icəme atel darəŋ icgbetās, icwetsene sɔ mənɟben min min məkə mɛntempene toka dacə mə.» Kəyefe nte enderna nnə bət-bət a k'encəme mə, haŋ ndəkəl. Pəpic p' enesəm dəkələ.»

⁸ Kə Bəs oloku Rut: «Məcəŋkəl'im bel-bel wan kem: Ta məkə sɔ dəkəgbetās tofo tocuru. Ta məbɔle sɔ nnə dale dem, ta nəbɔlene sɔ kə acar em. ⁹ Məgbətəne bel-bel nde afum em ŋantel mə, məcəme aran akə ŋaŋgbetās mə darəŋ. Mənəŋk iloku acar em, ta ŋagbuŋen'am. Kə domun denden-abas'am-ɛ, məkə nde dətəbəl, məkət domun nde acar em ŋaŋkerɛ mə.» ¹⁰ Kə Rut ɔntontnene Bəs haŋ k'efəntərə dəntəf. K'oloku Bəs: «Cəke c' iyə-ɛ, nte məndeyən'em mame, ina nwe məntəcərə mə?» ¹¹ Kə Bəs oloku kə: «Aləmər'im mi tin tin tin mes mme məyɔ kəncərə kam, kəyefe nte wos'am efi mə, təkə məsak papa kam, iya kam, k'atəf ŋam ŋɛ aŋkom'am mə, məcder nnə, nda afum aŋɛ mənətəcərə təcəkə-cəkə mə. ¹² Kanu Kəpəŋ kəluks'am təkə məyɔ mə! Kanu Kəpəŋ kəsəŋ'am ti kəway, nkən Kanu ka Yis-rayel nke mənder mənde katəkəp kən dəntəf mə.» ¹³ Kə Rut oloku: «Məmbaŋ'im bel-bel kə t' əmbət'im. Moloku mam məsəŋ'em abəkəc kəfəntərə, kə mənəkə məməmən ti-ɛ, ali wəcar kam wəkin səfətəŋnene.»

¹⁴ Nte tɛm ta kədi yeri tendebəp mə, kə Bəs oloku Rut: «Məde mədi yeri nnə səyi mə, məbaŋ kəcom, məcɛm ki nnə dəmenc.» Kə Rut ɔŋkə pənde atel kəsək. Kə Bəs ɔsəŋ kə yeri. Kə Rut endi yeri, k'enembərə,

k'eməŋkərne yelpəs. ¹⁵ Kə Rut eyefe sɔ kəgbetās, kə Bəs oloku acar ɔn: «Nəcə kə sɔ pəgbetās nde dətoka, ta nəməmənene kə. ¹⁶ Nəcwak kəcsul-sulu səbomp sa ɔrs sələma yati nəcgbale kə, nte tənɟɔŋɛ kə pəcwetās si mə, ta nəcməmənene kə, ta nəloku kə tələm o tələm.»

¹⁷ Kə Rut enɟbetās haŋ dəfəy, k'esepər ɔrs ŋəkə enagbetās mə, k'əsətə mənɟben ma ɔrs pan pin.

¹⁸ Kə Rut ɛlek ɔrs ŋɛ k'esare, k'enkekərə ŋi, k'ɔŋkə pəmentər kəncərə kən. K'owure sɔ yeri yən yeləpəs, k'əsəŋ kə. ¹⁹ Kə kəncərə kən eyif kə: «Deke mənɟbetās ɔrs ŋɛ fəp məkə-ɛ? Dale d' ana də məmbəcna-ɛ? Kanu Kəpəŋ kəmar nwe enkekəsən'am mə!»

Kə Rut oloku kəncərə kən: «Abəf ŋa wərkun wələma ŋ' imbəcna, pacwe kə Bəs.»

²⁰ Kə Noyemi oloku wəran ka wan kən: «Inəŋk fə Kanu Kəpəŋ nke kəsərɔlase sənaiyi doru layidi, pəmə akə ŋafi mə. Kanu kəmar wərkun wəkawɛ!» K'oloku wəran ka wan kən: «Wərkun wəkawɛ, fum kosu wəka dəkəca ɔ fə. ŋa ŋə pəmar ŋacəme su dəntəf.»

²¹ Kə Rut wəMohabu oloku sɔ: «Olok'im sɔ, mələtərne acar em haŋ ŋalip kətəl'em fəp.»

²² Kə Noyemi oloku Rut wəran ka wan kən: «Wan kem pəntese ti tatəkə, nəsumpərəne kə akakə, ta mətor dale da nwe o nwe.»

²³ Kə Rut ŋasumpərəne kə acar a Bəs kəgbetās haŋ kə kətəl ka ɔrs ŋa dale* kə ɔrs ŋa dəmərɔ† kəncəpər. ŋasərɔyi kə kəncərə kən.

3

Rut kəncərəne pibi nde wəcək wa Bəs tantəf

¹ Kə kəncərə ka Rut, Noyemi, oloku kə: «Wan kem, ifaŋ kəsəŋ'am kələ, məna sɔ mənɟsəm, nte tənɟɔŋɛ pəbət sɔ məna mə.

² Ndekəl ɔŋ, Bəs nwe esak'am məcbəc kə acar ɔn mə, məlan ti ɔŋ a fum kosu ɔ fə? Məncərə sɔ a pibi pa məkə p' aŋkə-foy nde dəkur mənɟben maməkə anatele kə mə?

³ Məyefe, məbikɛ, məsəkəp, məsope moro, məkə dəndo aŋkə-sepər mə! Ta məwurər kə ta ɛntalip kədi yeri kə kəmun de!

⁴ K'endena pəkə dəkəfəntərə-ɛ, məgbəkərə da enfəntərə mə. Kə məyefe-ɛ, məkə məfeni

* **2:23** Mənɟben mowurene malə, mme aŋwe databo «orge» mə. † **2:23** Malə mme aŋwe cətabo «blé» mə, mi mə aŋlompse «farine».

kɔ kəloto nde dɔwɛcɛk, mɛfɛntɛrɛ. Nkɔn Bɔs yati ŋkɔ-lok'ɔm tɔkɔ pɛmar a mɔyɔ mɔ.»
⁵ Kɔ Rut oloku kɔncɛra kɔn: «Inkɔ-yɔ tante mɛlok'im mɔ fɛp.»

⁶ Kɔ Rut ŋkɔ nde dɔkur, k'ɔyɔ tɔkɔ kɔncɛra kɔn ɛnaloku kɔ mɔ fɛp. ⁷ Kɔ Bɔs endi yeri, k'omun, kɔ pɛmbɔt kɔ dɛris. K'ŋkɔ pɛfɛntɛrɛ nde kur kɛlɛpsɛr mɔ. Kɔ Rut ŋkɔ pɛfɛni kɔ kəloto dɔwɛcɛk, k'ɛmbɛrɛ, k'ɛfɛntɛrɛ.

⁸ Pɛndeyi cɛk-cɛk, kɔ dis dɛyɛfɛ wɛrkun nwe, endekafɛlɛ: k'ɛmbɔp wɛran pɛfɛntɛrɛ kɔ wɛcɛk tantɔf. ⁹ K'eyif: «An' ɔ fɔ-ɛ?» Kɔ Rut oloku kɔ: «In' ɔ fɔ, ina Rut, wɛcar kam. Mɛnasɛr'im, bawo pɛmar mɛnasɛr ina wɛcar kam.» ¹⁰ Kɔ Bɔs oloku: «Kanu Kɛpɔŋ kɛpɔc'ɔm pɛtɔt wan kem! Layidi dandɛ mɛntɛp kɛclas mɔ, dɛmentɛr sɔ kɛbɔtɛr ka kɔncɛra kam pɛtas tɔkɔ mɛnayɔ mɔ. Bawo mɛncɛmɛ fɛ atɛmp darɛŋ ŋayɔ daka, ŋayɔ fɛ daka. ¹¹ Ndekɛl ɔŋ wan kem ta mɛnesɛ, ntɛ o ntɛ tɔ mɛloku, inɔyɔn'am ti, bawo dare fɛp dɛncɛrɛ a wɛran wɛtɔt mɔyɔnɛ. ¹² Ndekɛl ɔŋ, kance kɔ pɛmar a icɛmɛ nu dɛntɔf, mba wɛlɔma eyi nwe ɔlɔtɛrɛ dokom kɔ wɔs'ɔm pɛtas ina mɔ. ¹³ Mɛcɛpɛrɛnɛ nnɔ pibi. Bɛt-bɛtana, k'ɛfan kɛlɛk kɛ kɔn ka kɛcɛmɛ nu dɛntɔf-ɛ, tentɛsɛ, pɛcɛmɛ nu dɛntɔf. Mba k'ɔntɔfan kɛcɛmɛ nu dɛntɔf-ɛ, ina incɛmɛ nu dɛntɔf, Kanu Kɛpɔŋ kɛyi dɛ! Mɛfɛntɛrɛ han dec dɔcsɔk.»

¹⁴ Kɔ Rut ɛfɛntɛrɛ kɔ wɛcɛk tantɔf han kɔ dec dɔsɔk, k'ɛyɛfɛ pɛpan-pan, tɛm ntɛ antɔtam kɛncɛpɛlɛnɛ mɔ. Kɔ Bɔs oloku kɔ: «Ta pacɛrɛ a mɛndɛrsa nnɔ dɔkur dɛ!» ¹⁵ Kɔ Bɔs oloku kɔ: «Mɛcipi kɛfakɛl nkɛ mɛncɛpɛnɛ mɔ, mɛsumpɛr ki bel-bel.» Kɔ Rut osumpɛr kɛfakɛl, kɔ Bɔs ɛmbɛrɛ kɔ mɛŋgbɛn ma ɔrs tafala camɛt-tin, k'ɔnɔŋkɛr kɔ, kɔ Bɔs ŋkɔ dare.

¹⁶ Kɔ Rut ŋkɔ ndena kɔncɛra kɔn Noyemi, kɔ wɛkakɔ eyif kɔ: «Mɛn' ɔ fɔ wɛkawɛ wan kem?»

Kɔ Rut ɔlɔmɛr kɔncɛra kɔn mes mɔkɔ wɛrkun nwe ɛnayɔnɛ kɔ mɔ fɛp. ¹⁷ Kɔ Rut oloku: «ɔsɔŋ'im ɔrs mafala camɛt-tin mmɛ, pɛcloku: «Ta mɛlukus waca wɔsɔkɛr ndena kɔncɛra kam!»» ¹⁸ Kɔ Noyemi oloku Rut: «Mɔyi nnɔ, wan kem, han mɛcɛrɛ kɔ tɔkɔ mes mɛmɛ mɛndɛlɛpsɛr mɔ, bawo

wɛrkun wɛkawɛ, ɔfɔsɔtam kɛndɛ k'ɔntɔlip mes mɛmɛ mɔkɔ-ɛ!»

4

Bɔs ɛlɛk kɛ ka Elimɛlɛk

¹ Kɔ Bɔs ŋkɔ dɛkɛbɛrɛ da dare danɔn k'ŋkɔ pɛndɛ. Pɛwɔn fɛ kɔ wɛkomɛnɛ ka Elimɛlɛk wɛka dɛkɛca, nwe Bɔs ɛnaloku a wɛkakɔ ɛnanɔkanɛ kɛlɔtɛrɛnɛ kɛcɛmɛ ka Rut dɛntɔf pɛtas kɔ mɔ, kɔ wɛrkun nwe encɛpɛr, kɔ Bɔs ewe kɔ: «Mɛcɔŋnɛ mɛdɛ mɛndɛ nnɔ, mɛna kare!» Kɔ wɛkakɔ ɔncɔŋnɛ k'ŋkɔ pɛndɛ. ² Kɔ Bɔs ɛlɛk afum abeki wɛcɔ dare disrɛ, k'oloku ŋa: «Nɛndɛ nnɔ!» Kɔ akakɔ ŋandɛ. ³ Kɔ Bɔs oloku wɛkɔ pɛnamar a pɛcɛmɛ Rut dɛntɔf mɔ: «Ntɛ Noyemi ɛyɛfɛ atɔf ŋa Mohabu, k'ɛfan kɛcamɛs antɔf ŋkɔ ŋɛnayɔnɛ ŋa wɛnc kosu Elimɛlɛk mɔ. ⁴ K'incɛm-cɛmɛnɛ kɛsɔŋ'am ti kɛcɛrɛ, ilok'ɔm ti: Mɛsɛp mɛway di, fɔr ya abeki a afum asu kirinɔ kɔ afum acuru akɔ ŋandɛtɛŋnɛ ti mɔ! Kɔ mɛfan kɛway di-ɛ, mɛway! Kɔ mɛntɔsɔfan di-ɛ, mɛsɔŋ'em ti kɛcɛrɛ, bawo sariyɛ sa kɛ kanɔkɛ, kɔ mɛna mɛyɛfɛ day-ɛ, in' ɔ pɛmar icɛmɛ.» Kɔ wɛrkun nwe oloku Bɔs: «Ifan kɛway dalɛ dadɔkɔ yati.» ⁵ Kɔ Bɔs endɛŋɛr: «Kɔ mɛway dalɛ Noyemi dɔwaca-ɛ, mɛnɛ mɛnasɛr sɔ Rut wɛMohabu, wɛran ka wɛfi. Ntɛ tɔŋsɔŋɛ ta tɛwɛ ta wɛfi tɔsɔlɛ kɛ kanɔkɛ kɛrɔŋ mɔ.» ⁶ Nwe ɛnalɔtɛrɛnɛ dokom mɔ, oloku: «Ifɔtam kɛway kɛ nkɛ kɛntɔdɛyɔnɛ ka awut ɛm, kɛyɔnɛ ka awut a Rut mɔ. Mɛna mɛway kɛ nkɛ pɛmar iway mɔ, bawo ifɔtam kɛway ki.»

⁷ (Cɔkɔ-cɔkɔ Yisrayel, kɛcɛpɛs ka dim da fum, tɔyɔnɛ fɔ kɛway kɛ kɛsɛpɛrɛnɛ, kɔfta kɔ mɛwure, mɛsɔŋ ki wɛkɔ nɛyi kɛlɔmpɛs mes mɔ. Tɔyɔ tatɔkɔ tɛnayɔnɛ tɛcɔŋsɛ moloku cɔkɔ-cɔkɔ atɔf ŋa Yisrayel). ⁸ Kɔ wɛrkun nwe pɛnamar kɛway dalɛ ndɛ mɔ, oloku Bɔs: «Bɔs, mɛna mɛway!» Kɔ wɛrkun nwe owure kɔfta kɔn. ⁹ Awa, kɔ Bɔs oloku abeki kɔ afum fɛp: «Tɛyi mɔkɔ fɔr yonu kirinɔ, a inɔkɔ-sɔtɛr Noyemi dɔwaca ca nyɛ yɛnayɔnɛ ya Elimɛlɛk fɛp mɔ, kɛyɛfɛ ka Kilyɔŋ han kɛbɔp ka Malɔŋ. ¹⁰ Iwosɛ sɔ kɛnasɛr Rut wɛMohabu, wɛran ka Malɔŋ, ntɛ tɔŋsɔŋɛ padɛ pacwɛnɛ kɔ kɛ kɔn mɔ, ta padɛpɛlɛrɛnɛ tɛwɛ tɔn awɛnc aŋa dacɔ dare dandɛ mɔ. Tɛyi fɔr yonu kirinɔ mɔkɔ?» ¹¹ Kɔ afum akɔ ŋanacɛmɛ dɔkusɔŋka mɔ fɛp fanɔn kɔ abeki

ηαμβαηεε: «Teyi fər yosu kirij! Kanu Kəpəη kəpocə wəran wəkawε awut pəmō Leya kō Rasel, aran aηe mēəη aηe ηaηkom afum a atəf ηa Yisrayel mō. Kanu Kəpəη kəsəη'am fənəntər aka kusuηka ka Efərat dacō, məsətō tewe nde Betlehēm! ¹² Kanu Kəpəη kəsəη'am kō wəran wəkawε awut alarəm, Kanu kəsəηe afum am ηade ηayi pəmō awut a kəlō ka Perεc, aηe Tamar εnakomε Yuda mō!» ¹³ Kō Bəs ενεεε Rut, k'ombocərne kō. Kō Kanu Kəpəη kəsəηe Rut kəbekəs, k'əηkom wan wərkun. ¹⁴ Kō aran ηaloku Noyemi: «Səηkor-koru Kanu Kəpəη nke kəsəηe məkō k'əηkom fum nwe endekəkəs'am mō. Kanu kəde kəpocə wan kam fənəntər Yisrayel. ¹⁵ Endekafəl'am teyi, pəkəkəs'am detembəra dam disre. Bawo wəran ka wan kam nwe əmbətər'am mō, okom kō. Wəran ka wan kam nwe encəpər'am awut arkun camət-mēəη mō.» ¹⁶ Kō Noyemi εlek wan k'εnekne, nkən Noyemi εnadusum wan kakō. ¹⁷ K'ande a Noyemi ηasəη kō tewe, ηacloku: «Noyemi oηkom wan!» Kō ηawe kō Obəd. Nkən εnayəne papa wəka Yisay, Yisay εnayəne papa wəka Dawuda.

Mewe ma aтем a Dawuda

¹⁸ Mewe ma awut a Perεc mεmε: Perεc okom Hεcəron, ¹⁹ Hεcəron okom Ram, Ram okom Aminadabu, ²⁰ Aminadabu okom Nasəη, Nasəη okom Salməη. ²¹ Salməη okom Bəs, Bəs okom Obəd, ²² Obəd okom Yisay, Yisay okom Dawuda.

Kəbaru Kətət Luk

Kəberε ka kəcop moloku ma Luk

¹ Nte afum alarəm ɲaɲcop kəlompəs ka mes mme mənacepər su daco mə, ² pəmə təkə akə ɲananəɲk mi dəkəcop, akə ɲanasom kəloku ka afum toloku ta Kanu mə. ³ Kələləs kam, Teyofil, itə pəwuren'em fə pəntese ina sə, nte inten mi bel-bel kəyefe dəkəcop mə. Awa, isəɲ'am mi kəcəre dəmecicəs pəmə təkə inatəkəs mi mə, ⁴ nte təɲsəɲe məcəre kaɲce ka mes mme antəks'am mə.

*Mələke moloku kədəkom ka Aɲnabi Saɲ**

⁵ Təm nte Herodu enayəne wəbe ka atəf ɲa Yude mə, wəloɲne ka Kanu wələma enayi pac-we kə Yakariya, wəka kəgba ka aloɲne nke aɲc-wene wətem Abiya mə enayəne; wəran kən pəwur dokom da Aruna, pac-we kə Elisabet. ⁶ Məɲəɲ maɲan fəp ɲanalomp fər ya Kanu kirin, ɲacəme sə dəpə kə mosom ma Kanu Kəpəɲ fəp darəɲ pəmə təkə pəmar mə. ⁷ Mba ɲanayə fə wan, bawo Elisabet enayəne fə wəran wəkombəra, məɲəɲ maɲan fəp ɲanasikər.

⁸ Dəsək dələma Yakariya pəc-bəc yəbəc yən ya kəloɲne ka Kanu, bawo kəgba kəɲan kənəkə kətəmpər kəloɲne kaɲkə. ⁹ Pəmə təkə aloɲne a Kanu ɲaɲyə ti mə, k'əɲgbal kəla†; kə kəla kəmentər Yakariya dəsək dadəkə kəberε ka dəkəfo kəcempi ka kələ kəpəɲ pəkə-mote Kanu Kəpəɲ curay. ¹⁰ Afum alarəm ɲanayi nde dabanɲa ɲac-lok-lokər **Kanu** təm tatəkə aɲc-mot curay mə. ¹¹ Awa, kə mələke ma Kanu mowurər Yakariya, məcəme nde kəca kətət ka aɲgbip nɲe aɲmot curay mə. ¹² Nte Yakariya enəɲk mələke mme mə, kə pəyi kə yama-yama, kə kənese kəsumpər kə. ¹³ Mba kə mələke mme moloku kə:

«Ta mənese Yakariya,
bawo Kanu kələk kətola kam:
Elisabet, wəran kam, endekom'am wan
wərkun
məde məwe kə tewe ta Saɲ‡.

* **1:4** «Saɲ Batis» = Yaya; itə «Saɲ, wəgbət afum dəromun teta kəsəkəs bəkəc yaɲan.» † **1:9** «kə kəla kəmentər nwe Kanu kəfaɲ mə.» K'əɲgbal kəla: tatəkə tə aɲc-yek-yek wəloɲne aloɲne daco nwe pəc-mar kəberε kəfo kəcempi kəkə-mote Kanu curay nde kələ kəpəɲ mə. ‡ **1:13** a. «Yaya» = «Saɲ»

¹⁴ Wan wəkakə endesəɲ'am kəyektı domp pəbət'am sə mes;

kəkom kən kəndesəɲe afum alarəm kəsəlsər.

¹⁵ Bawo fum wəpəɲ endeyi fər ya Kanu Kəpəɲ kirin;

əfəde pəc-mun member, əfəde pəc-mun yomunəs nyε yeɲcisəs mə,

endelarε **Amera** Nəcempi **ɲa Kanu** pəsəɲə-yi kərə dəkor.

¹⁶ Endelukse awut a Yisrayel alarəm nno Kanu Kəpəɲ, Kanu kəɲan, kəyi mə.

¹⁷ Kanu kəndesak Saɲ pəyi Wəbe kirin kəderεne amera kə fənəntər ya wədəɲk wəka Kanu Eliya.

Endekafəli bəkəc ya cas nno awut ɲayi mə, bəkəc ya ataɲi ləɲəs nno kəsək domp ka alompu kəyi mə,

pəlompəs afum aɲe ɲandeyi kiya ka Kanu Kəpəɲ təm fəp mə.»

¹⁸ Kə Yakariya eyif mələke: «Cəke cə indecərəne, a kaɲce kə-ε? Bawo wətem iyəne kə wəran kem sə embək.» ¹⁹ Kə mələke məsəɲe kə kəcəre, moc-loku kə : «Ina əyəne Yibirila nwe eɲcəme Kanu fər kirin mə! Asom'im kəsom dəm kədəlok-lokər'am, ilok'am toloku tətət tantε. ²⁰ Mba nte məntələɲ moloku mem mə, məfədesətam kələk-loku haɲ dəsək nde tendeyi mə, təm nte Kanu kəndefan mə.» ²¹ Nte afum fəp ɲac-kar Yakariya nde dabanɲa mə, kə pənde pəcıyanε ɲa, bawo oɲc-won dəndo kəfo kəcempi. ²² Yakariya endewur, entam fə kələk-lokər ɲa, kə afum ɲaɲcəre a Kanu kəsəɲe Yakariya kənəɲk tes tələma dəndo kəfo kəcempi disre. Kə Yakariya əyəne wətətam kələk-loku, k'eyefe kələk-lokəre ɲa waca.

²³ Nte mataka mən ma yəbəc məɲcəpər mə, k'olukus nde kələ kən. ²⁴ Pəwon fε, kə wəran kən Elisabet embəkəs. K'əɲgbəpne yof kəcəmat, pəc-loku: ²⁵ «Nte tə Kanu Kəpəɲ kəyən'em, kəntεp oɲ kədewose kəwur'em malap nno afum ɲayi mə.»

Mələke moloku kədəkom k'Aɲnabi Yesu

26 Nɔf ɲa camət-tin ɲa kəbəkəs kən, kə Kanu kəsom mɛlɛkɛ Yibirila nde dare dəkə aɲwe Nasaret mə, atəf ɲa Kalile, 27 ndena wan wəran wətəcərə wərkun, nwe aɲc-we Mari mə. Isifu wəka dokom da Dawuda ɛɲc-fac kə. 28 Kə mɛlɛkɛ mɛmbɛrɛ ndena Mari, kə moloku: «Pəbət'am, mənə nwe Kanu kəmar kəfili mə; Kanu Kəpəɲ kəsol'am!» 29 Kə toloku tatəkə təsəɲɛ kə pəyi Mari yama-yama. K'eyifnɛ nte kəyif kanjko kəloku mə. 30 Kə mɛlɛkɛ moloku kə: «Ta mənɛsɛ Mari, bawo məsətə kəmar kəfili nke kəyɛfɛ ndena Kanu mə. 31 Mənəɲk fɛ! Kəbəkəs kə mənder, məkom wan wərkun, məde məwe kə tewe ta Yesu. 32 Fum wəpəɲ endeyi, pac-we kə wan ka Wəbɛ wəka dareɲc, Kanu Kəpəɲ kəndesəɲ kə kəɲgbasar § ka dəbɛ da Dawuda, wətem kən. 33 Nkən endekekərə dəbɛ da doru o doru nnə aka dolom da Yakuba * ɲayi mə, dəbɛ dən dəfədɛlip.»

34 Kə Mari eyif mɛlɛkɛ: «Cəke cə tatəkə tentam kəyi-ɛ, bawo ɲcərə fɛ wərkun?» 35 Kə mɛlɛkɛ moloku kə: «**Amera** Njɛcɛmpɪ **ɲa Kanu** ɲendeder'am, fənəntər fa Wəbɛ wəka dareɲc fəkump'am katəkəp kən. Ito endesəɲɛ wan nwe andekom mə kəcemp, pac-kulɛ kə «Wan ka Kanu.» 36 Mənəɲk fɛ! Elisabet wəkomɛnɛ kam, nkən sə ɛmbəkəs wan wərkun detembərə dən disrɛ. Nkən nwe aɲc-kulɛ kətə-kom mə, ɲof ɲən ɲa camət-tin ɲa kəbəkəs ɲeyi ɲaɲɛ, 37 bawo Kanu kəfətərpɛnɛ tes o tes.» 38 Kə Mari oloku: «Kanu kəyən'em tatəkə mənɛp kəc-loku mə. Wəcar ka Kanu Kəpəɲ iyənɛ; intola teyi pəmə tantɛ məlok'im ti mə.» Kə mɛlɛkɛ mɛyɛfɛ kə day kə mənəkə.

Mari kəkətəs ndena Elisabet pəkə-nəɲk kə

39 Mata maməkə, kə Mari ɛyɛfɛ kəkə katəna-katəna dare da Yuda dəlɔma, nde atəf ɲa dəmərə. 40 K'əɲkə pəbɛrɛ kəlɔ ka Yakariya, k'eyif Elisabet. 41 Elisabet endene kəne dəm kəyif ka Mari, kə wan ɛsɛp kə dəkər. Kə **Amera** Njɛcɛmpɪ **ɲa Kanu** ɲɛlarɛ

katin Elisabet, 42 kə ɲəsəɲɛ Elisabet kəgbəɲɛ kəloku:

«Kanu kəmpoc'am pətət aran fəp daco, 43 Ak' iyənɛ nte iya wəka Wəbɛ kem endeder kəyif'im mə? 44 Nte ine kəyif kam mə, kə wan ɛsɛp'im dəkər pəbotu disrɛ. 45 Pəbət nwe ɛnalan mə, bawo nte Kanu Kəpəɲ kənaloku kə mə tendeyi.»

Teɲ ta Mari tokor-korɛ Kanu

46 Kə Mari oloku ɔɲ: «ɲɲkor-koru Kanu Kəpəɲ kətam kem fəp, Kanu kəpocɛ pətət pokom pa kor kam! 47 Amera ɲem ɲɛlarɛ pəbotu teta Kanu Kəpəɲ Wəyac kem; 48 bawo owosɛ kəgbal fər nnə ina, wəcar kən wəfəfər iyi mə. Ey, kəyɛfɛ ndəkəl hanj tɛm fəp, afum ɲande ɲac-lok'im a pəmbət'im, 49 bawo Wəka fənəntər nwe ɔyən'em mes məpəɲ mə, tewe tən tɛɲcɛmp! 50 Kəbət ka Kanu amera kəɲyɛfɛ dɛtɛmp kə dɛtɛmp akə ɲalɛləs ki mə. 51 Kəmentər fənəntər fa kəca kən: kə kəsaməsər afum akə ɲanabək bəkəc mə; 52 kə kəɲgbal abɛ apəɲ dəbɛ danjan kə kəɲcəmbər afəfər kirin. 53 Kə kəsəɲɛ kənɛmbərə pətət aɲɛ dor dənayə mə; kə kəmbɛləs akə ɲanayə daka mə waca wəsəkər. 54 Kə kənder kədəmar aka Yisrayel, amarəs ɔn: kəmpələrɛnɛ fɛ kəmentər dobotu amera dən 55 a Abraham kə yuruya yən ta doru o doru –pəmə təkə ɛnaloku ti atem asu mə.»

56 Kə Mari ɲayi kə Elisabet hanj yof maas, k'olukus nde ndərən.

Kəkom ka Aɲnabi Saɲ Baptist†

57 Kə tɛm tɛmbəp nte pənamar Elisabet pəkəmə mə, k'əɲkom wan wərkun. 58 Andɛ ɔn kə akomɛnɛ ɔn ɲane, a Kanu kəntorɛ kə pəforu disrɛ, kə pəmbət ɲa fəp fanjan. 59 Tataka ta camət-maas ta kəkom kən, kə ɲander kədəkəɲc ka wan, kə ɲəsəɲɛnɛ kə tewe ta kas Yakariya. 60 Mba kə kɛrɛ ɛlɛk

§ 1:32 «kəɲgbasar» = «dɔcəm da dəbɛ», ti tɔyənɛ tɛgbəkərə ta dəbɛ.

* 1:33 «Kəlɔ ka Yakuba» = «afum aka Yisrayel»

† 1:56 Saɲ Baptist; məməmən 1:6

moloku, k'oloku: «Ala, Saŋ sɔ andewe kɔ.»
 61 Mba afum ŋaloku kɔ: «Ali fum eyi fɛ dokom dam nwe aŋwe tewe tantɛ mɔ.» 62 Kɔ afum ŋayɛfɛ kɔyifɛtɛ kas waca, tewe ta wan nte ɛfaŋ pawe kɔ mɔ. 63 Kɔ Yakariya ewe tabam, k'ɛŋcic: «Saŋ sɔ andewe kɔ.» Kɔ pɛŋciyanɛ afum fɛp. 64 Kɔ kusu kɔn kɛmɛpɛ katina, kɔ temer tɔn tɛyɛfɛ; k'ɛyɛfɛ kɔkor-koru ka Kanu. 65 Kɔ kɛnesɛ kɔyi andɛ ɔn fɛp, kɔ mes mamɔkɔ mɛmbaŋ atɔf ŋa Yude fɛp, pac-yifɛtɛnɛ mi. 66 Nwe o nwe ene pac-loku mi, tenyi kɔ dɛbɛkɛc, ŋac-yifɛ: «Ake wan wɛkɔkɔ endeyɔnɛ ɔŋ-ɛ?» Kɔ fɛnɔntɛr fa Kanu Kɛpɔŋ fɛŋcɛmɛ kɔ darɔŋ.

Teles ta Yakariya tokor-kore Kanu

67 K'Amɛra Nɛcɛmpi ŋa Kanu ŋɛlare Yakariya papa ka Saŋ, k'ɛyɛfɛ kɛdɛŋk moloku mɛnɛ Kanu kɛnasɔŋ kɔ kɛloku mɔ, pɛc-loku:

68 «Iŋkor-kor'ɛm mɛna Kanu Kɛpɔŋ, Kanu ka aka Yisrayel, bawo kɛnder kɛmar afum ɔn, kɔ kɛmbaŋ ŋa.

69 Kɛwure su wɛyɛc wɛpɔŋ, dokom da Dawuda, wɛmarɛs kɔn.

70 —Itɔ Kanu kɛnalok-lokɛ cusu ca adɛŋk ɔn acɛmpi kɔyɛfɛ nte pɛnawon mɔ—

71 kɛnasɔŋ su temer kɛdebaŋ su aterɛnɛ asu dɛwaca

kɔ kɛtam ka akɔ ŋantɔfaŋɛ su pɛtɔt mɔ.

72 Itɔ kɛnamentɛrɛ amɛra ŋobotu ŋa ki atem asu,

kɔ kɛŋcɛm-cɛmɛnɛ **kɛcaŋɛs kɛcɛmpi kɛŋan kɔyi tes tin.**

73 Pɛmɔ **kɛdɛrɛm** kaŋkɔ Kanu kɛnadɛrmɛ Abraham wɛtem kosu, itɔ elase su ki,

74 a kɔ kɛndebaŋ su aterɛnɛ asu dɛwaca-ɛ, kɛndɛsɔŋɛ su tɛm tatɔkɔ pac-kor-koru kɔ bɛkɛc yoforu disrɛ,

75 nte tɔŋsɔŋɛ pakor-koru kɔ decɛmpi kɔ dolompu disrɛ fɛr yɔn kirin

kiyi kosu doru fɛp mɔ.

76 Kɔ mɛna wan kem, wɛdɛŋk wɛka Wɛbɛ wɛka dɛrɛŋc ɔ andew'am.

Mɛna endeyi Wɛbɛ kirin, mɛc-lompɛs sɛpɔ sɔn.

77 Mɛkɔ mɛsɔŋɛ afum ɔn kɛcɛrɛ a Kanu kɛnder kɛdeyɛc ŋa,

kɛŋaŋnɛnɛ ŋa kiciya kɛŋan. 78 Ɛy! Teta dɛrɛŋc kɔ dobotu amɛra da Kanu kosu,

kɛmot su pɛwanɛkɛra pa dɛrɛŋc, mɛpɛ powurɛnɛ kɔ pɛwanɛkɛra pa dɛc dɛrɛŋcɛ mɔ.

79 Nte tɔŋsɔŋɛ akɔ ŋayi kubump kɔ akɔ ŋayi katɛkɛp ka defɛ dɛntɔf mɔ, ŋasɔtɔ pɛwanɛkɛra,

kɛsolɛ su sɔ dɔpɔ da pɛforu.»

80 Kɔ wan ɛmbɛk, pɛc-sɔtɔ fɛnɔntɛr fa amɛra. K'ɛyi dɛndo dɛtɛgbɛrɛ haŋ dɔsɔk ndɛ ɛnamentɛrɛnɛ nnɔ afum aka Yisrayel ŋayi mɔ.

2

Kɛkom ka Aŋnabi Yesu (Isa)

(Mt 1:18-25)

1 Mata mamɔkɔ mɔ, Okustu wɛbɛ wɛpɔŋ wɛka tɔf ya Rom fɛp, osom kɛlɔm ka afum aŋɛ ŋanayi dɛbɛ dɔn dɛntɔf mɔ fɛp. 2 Kɛlɔm kɛcɔkɔ-cɔkɔ kaŋkɔ kɛnayi tɛm nte Okustu ɛnacɛmbɛr Kurenayo, pɛyɔnɛ wɛbɛ ka atɔf ŋa Siri mɔ. 3 Kɔ afum fɛp ŋaŋkɔ kɛsɔŋnɛ mewe nwe o nwe ndɛ dare dɔn dɔpɔŋ ndɛ aŋkom kɔ mɔ.

4 Kɔ Isifu nkɔn sɔ ɛmpɛ kɔyɛfɛ dare da Nasarɛt atɔf ŋa Kalile kɛkɔ dare da Dawuda ndɛ aŋwe Betlɛhɛm mɔ, bawo Isifu wɛka kɛlɔ kɔ dokom da Dawuda dɔ ɛnayoɛ. 5 Nte tɔŋsɔŋɛ pɛsɔŋnɛ tewe kɔ Mari, wɛran nwe ɛŋc-fac mɔ, wɛkɔkɔ pɛbɛkɛs.

6 ŋanasɔrɔ-yi di, kɔ tɛm ta Mari tokom tɛmbɔp, 7 k'ɔŋkom wan kɔn wɛcɔkɔ-cɔkɔ wɛrkun. K'ɔfɛktɛr kɔ dɛkɛloto, k'ɔŋkɔ pɛbɔc kɔ dɛtaŋku nte aŋc-bɛrɛ yɔcɔl yeri mɔ, bawo ŋanasɔtɔ fɛ kɛfo dɛndo dɛkarwanɛsɛ.

Mɛlɛkɛ ma Kanu mowurɛr akɛk yɔcɔl

8 Atɔf ŋin ŋaŋɔkɔ ŋɛnayo akɛk aŋɛ ŋaŋc-cɛpɛrɛnɛ pibi dɛkulum kɛbum ka yɔcɔl yaŋan mɔ. 9 Kɔ mɛlɛkɛ ma Kanu Kɛpɔŋ mowurɛr ŋa, kɔ **pɛmot pa dɛbɛki da Kanu Kɛpɔŋ** pɛŋkɛl ŋa. Kɔ kɛnesɛ kɛpɔŋ kɔyi ŋa. 10 Mba kɔ mɛlɛkɛ moloku ŋa: «Ta nɛnesɛ! Bawo toloku tɔtɔt tɔ inder kɛdeloku nu, nte tendɛbɔtɛs afum fɛp bɛkɛc mɔ: 11 Mɛkɔ, ndɛ dare da Dawuda disrɛ, aŋkom'on wɛyɛc, nwe ɔyɔnɛ Wɛbɛ, nwe Kanu kɔyɛk-yɛk mɔ. *

* **2:11** «Wɛsom ka Kanu» = «Krist» tokulɛ tɔ = «Nwe Kanu kɔyɛk-yɛk kɛsom mɔ».

¹² Nte tendeyɔn'on tenepɔle taka ti: Nɔnko-bɔp kɔnaka pafaktɔr ki dɔkɔloto, kafɔntɔre dɔtanju nte ambere yɔcɔl yeri mɔ.

¹³ Pɔwon fe, kɔ kɔnay ka melekee ma darenɔc kamɛpnɛ katina mɔcɔkɔ-cɔkɔ kɔkor-koru ka Kanu, moc-loku: ¹⁴ «**Debeki da Kanu** deyi darenɔc, bɔkɔc yɔfɔr akɔ nɔayi dɔntɔf ak' ɔmbɔtɔr nɔ mɔ!»

Akek kɔkɔ kɔnɔn Betlehem

¹⁵ Nte melekee mesak nɔ kɔ mɛmpɛ darenɔc mɔ, kɔ akek nɔlokɛnɛ: «Awa, panjkɔn han Betlehem, pakɔ panɔnk tɔkɔ teyi mɔ, nte Kanu Kɔpɔn kɔsɔnɛ su kɔcɔre mɔ.» ¹⁶ Kɔ akek nɔmbɛlkɔr kɔkɔ, kɔ nɔnkɔ nɔbɔp Mari kɔ Isifu, kɔnaka kafɔntɔre tanju pɛbere pa yɔcɔl yeri. ¹⁷ Nte nɔlip kɔnɔnk ti mɔ, kɔ nɔlɔm tɔkɔ analoku nɔ teta wan kakɔ mɔ. ¹⁸ Akɔ nɔnacɔnkɔl moloku mɔkɔ akek nɔnɔc-lɔmɔr nɔ mɔ fɔp, kɔ mɛnɔciyanɛ nɔ. ¹⁹ Kɔ Mari ɛmɛnkɔrne moloku mamɔkɔ fɔp, pɔc-cɛm-cɛmnɛ mi debɔkɔc. ²⁰ Kɔ akek nɔlukuɔrne sɔ nde nɔnayefe mɔ, nɔac-cam **debeki** da Kanu, nɔnɔc-kor-koru Ki teta moloku mɔkɔ meleke mɛnaloku nɔ, a kɔ nɔnɔnk sɔ mi mɔ.

Kɔwure ka Anɔnabi Yesu doru

²¹ Nte kɔkom ka wan kɔsɔtɔ mata camɔt-maas mɔ, k'ɔnkɔnɔc kɔ, k'awe kɔ Yesu, tewe nte meleke mɛnabɔnɔcɔr nɔ, ta antabekɔs kɔ mɔ.

Kɔmentɔr ka Anɔnabi Yesu nde kɔlɔ kɔpɔn ka Kanu

²² Nte mataka manɔn ma kɔsɔkɔsnɛ melip pɔmɔ nte sariye sa Musa sɔloku ti mɔ, kɔ nɔnɔkɔrɛ kɔ Yerusalem kɔkɔ-mentɔr kɔ Wɔbɛ Kanu. ²³ Nɔnayɔ mɔyɔ mɔkɔ anɔcic buk ba sariye sa Wɔbɛ disre mɔ: «Awut arkun acɔkɔ-cɔkɔ anɛ aran nɔnkɔm mɔ fɔp, pɔmar pasɔn nɔ Wɔbɛ Kanu nɔyɔnɛ acɛmpi.» ²⁴ Pɔmar sɔ akɔmbɔra a wan wɔkakɔ nɔlɔnɛ Kanu «mɔpay mɛrɔn, kɔ pɔyɔnɛ fe ti-ɛ, ntantoriya yowut mɛrɔn,» pɔmɔ tɔkɔ aloku ti sariye sa Wɔbɛ disre mɔ.

²⁵ Tem tɔtɔkɔ fum wɔlɔma ɛnayi Yerusalem pac-we kɔ Simɔn. Fum wɔlɔmpu ɛnayi pɔcɔmɛ dɔpɔ da Kanu darɔn, pɔc-kar nwe endeyac Yisrayel mɔ, **Amera Nɛcɛmpi nɔ Kanu** nɛnayi kɔ kɔrɔn. ²⁶ Amera Nɛcɛmpi nɔnɔkɔ nɛnasɔnɛ kɔ kɔcɔre, a ɔfɔfi

ta ɛnɔnk Krist, wɔbɛ nwe Kanu Kɔpɔn kɔyɛk-yɛk mɔ. ²⁷ Kɔ **Amera Nɛcɛmpi nɔ Kanu** nɔnɔcɔnɔs kɔ, k'ɔnkɔ nde **kɔlɔ kɔpɔn ka Kanu**. Nte akɔmbɔra a Yesu nɔnɔkɔrɛ kɔ kɔkɔ-yɔnɛ kɔ tɔkɔ sariye sɔloku mɔ, ²⁸ kɔ Simɔn ɛlek wan dɔwaca k'ɔnkɔr-koru Kanu pɔc-loku: ²⁹ «Wɔbɛ, mɔntam ɔn kɔsak wɔcar kam pɔfinɛ abɔkɔc nɔforu pɔmɔ tɔkɔ mɔnaloku ti mɔ, ³⁰ bawo fɔr yem yati yɔ inɔnkɛ nte mɔyɔ kɔyac ka afum am mɔ— ³¹ Nwe mɔlɔmpɔs afum fɔp fɔr kirin mɔ — ³² endeyɔnɛ pɔmɔ pɔmot mɛ pɛndesɔn afum a tɔf ya doru fɔp pɔwanɔkɔra it' ɔnɔnɛ nɔcɔre Kanu. Nwe endeyɔnɛ pɔlel pa afum am, aka Yisrayel.»

Simɔn kɔloku ka tɔkɔ Kanu kɔndeyɔ mɔ

³³ Kɔ pɔnɔciyanɛ akɔmbɔra a Yesu nte Simɔn ɔnɔc-loku teta Yesu mɔ. ³⁴ Kɔ Simɔn ontolanɛ nɔ, k'oloku Mari iya wɔka Yesu: «Kanu kɔnkɛre wan wɔkawɛ kɔdesɔnɛ aka Yisrayel alarɔm kɔtɛmpɛnɛ, pɔyɛkti sɔ alarɔm. Paka pa Kanu pɔ mɛ pɛndesɔnɛ afum kɔgbɛkɔlɛnɛ mɔ. ³⁵ Endebɔr pɔwanɔkɔra bɔkɔc ya akɔ nɔyɔ mɛcɛm-cɛmnɛ mɔgbɔpnɛ mɔ. Kɔ mɔna Mari, pɔcuy pɛndefut'ɔm abɔkɔc pɔmɔ tɔkɔ kɔnɔgbasar kɔnɔfutu mɔ.»

Wɔdɔnk wɔka Kanu wɔran Hana

³⁶ Wɔdɔnk wɔran wɔlɔma ɛnayi pac-we kɔ Hana, wan ka Panuyɛl, wɔka kusunja ka Aser. Wɔran wɔsikɔr ɛnayi. ɛnalɔ nda wɔrkun meren camɔt-mɛrɔn kɔyefe nte anagbanɛ kɔ mɔ. ³⁷ Kɔ wos ende pɔfi, k'eyi ɔn ta ɔyɔ wɔrkun-ɛ. Hana pɔsɔtɔ meren 84 k'eyi, ta ɔmbɔle **kɔlɔ kɔpɔn ka Kanu-ɛ** pɔc-bɔc mɛfan ma Kanu dan kɔ pibi **kɔlɔk-lokɔr Kanu** kɔ kɔsun disre. ³⁸ Kɔ nkɔn ɔnkɔ sɔ pɔbere di tem tɔtɔkɔ Simɔn ɔnɔc-loku teta wan pɔc-kor-koru sɔ Kanu mɔ; pɔc-yif Kanu nɔwali, pɔc-loku teta wan akɔ nɔnɔc-kar Kanu kɔdeyac Yerusalem mɔ.

Kɔlukus ka Nasarɛt

³⁹ Nte akɔmbɔra a Yesu nɔlip kɔyɔ ka mɔyɔ mɔkɔ aloku sariye sa Kanu Kɔpɔn disre mɔ, kɔ nɔlukus nde ndarɔnan Kalile, nde dare da Nasarɛt. ⁴⁰ Awa, wan pɔc-bɛk, pɔc-sɔtɔ fɔnɔntɔr. Pɔlarɛ kɔcɔre ka pɔkɔt, kɔmar kɔfili ka Kanu kɔyi kɔ kɔrɔn.

Aɲnabi Yesu kəkə ka nde Kəlo kəpəɲ teren tən ta wəco kə mərəɲ

⁴¹ Kəren o kəren, akombəra a Yesu ɲaɲc-kə Yerusalem kətəɲne kəsata ka aSuyif ka Kəcepər.†

⁴² Nte Yesu əsətə meren wəco kə mərəɲ mə, kə akombəra ɔn ɲasole kə kəkə-təɲne kəsata ka Kəcepər dəndə Yerusalem pəmə təkə ɲaɲc-yə ti kəren o kəren mə. ⁴³ Nte mataka ma kəsata melip mə, kə akombəra a Yesu ɲasumpər dəpə kəluku ndaraɲan, mba kə wan Yesu nkən eyi Yerusalem, ta akombəra ɔn ɲaɲcərə ti-ε. ⁴⁴ Akombəra ɔn ɲanacəm-cəmne a Yesu ɲasol kə alukus, kə ɲaɲkət tataka tin. Kə ɲantən Yesu akomene kə acərəne aɲan daco. ⁴⁵ Mba ɲananəɲk fe kə. Kə ɲaluksərne sə Yerusalem ɲac-tən kə. ⁴⁶ Mata maas disre, kə ɲaɲkə ɲanəɲk kə nde **kəlo kəpəɲ ka Kanu** disre, pənde atəkse daco pəc-cəɲkəl ɲa, pəc-yifət ɲa moloku. ⁴⁷ Aɲe ɲaɲc-cəɲkəl kə mə fəp, cusu cənaɲwos ɲa dosoku domp dən, kə moloku mme ɔɲc-lukse ɲa mə. ⁴⁸ Nte akombəra ɔn ɲanəɲk kə mə, kə pəɲciyanε ɲa. Kə kere eyif kə: «Wan kem, ta ake tə məyone su tante-ε? Papa kam kə ina, bəkəc yelecε-lecε su kəten kam!» ⁴⁹ Kə Yesu eyif ɲa: «Ta ake tə nəntən'em-ε? Nəɲcərə fe a mēne isumpər yebəc ya Papa kem?» ⁵⁰ Mba akombəra ɔn ɲanacərə fe tedisre ta toloku tatəkə. ⁵¹ Kə Yesu eyife kə ɲasol kə akombəra ɔn kəkə ka Nasaret, bawo Yesu ɛnaleləs ɲa. Kə iya kən emenjkərne dəbəkəc mes maməkə fəp.

⁵² Yesu pəc-bere ne kəcərə pətət, pəc-naɲkanε kəbək, pəc-sətə kəmar kəfili ka Kanu kə afum.

3

Kawandi ka Aɲnabi Saɲ

(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Saɲ 1:19-28)

¹ Teren ta wəco kə kəcəmət ta wəbe wəka atəf ɲa Tiber, tēm tatəkə sə Pəɲse Pilat pəyone wəbe wəka atəf ɲa Yude, Herodu nkən pəyone wəbe ka atəf ɲa Kalile, wəɲc Filip pəyone wəbe wəka təf mərəɲ: nde Iture kə atəf ɲa Tirakoniti. Lisaniyas pəyone wəbe nde atəf ɲa Abilen. ² Tēm ta alonε a Kanu apəɲ Hana kə Kayifa tenayi sə. Kə toloku

ta Kanu tender Saɲ, wan ka Yakariya, nde dətεgbere. ³ Kə Saɲ ɔɲkət sədare sa Yurdən fəp, pəc-kawandi kəgbət afum dərɔmun teta kəsəkpər mera yaɲan, ɲacəme pəlompu darəɲ, nte təɲsəɲε Kanu kəɲaɲne ɲa kiciya kəɲan mə. ⁴ Pəmə təkə aɲcic mi nde buk ba moloku ma wədəɲk wəka Kanu Esayi mə: «Dim da wəkə eyi kəkule-kule nde dətεgbere mə də:

Nəlompəs dəpə da Kanu Kəpəɲ,
Nəlompε məpə mən!

⁵ Andelas mərə daco fəp,

mərə kə pəɲeci fəp yendetor,

Səpə sənūtəsne fəp səndelomp,

Səpə səcumbul-cumbul fəp, andeyukur si,

⁶ Afum fəp ɲandenəɲk kəyəc ka Kanu.»

⁷ Afum alarəm akə ɲaɲc-der nkən Saɲ pədegbət ɲa dərɔmun mə, ɲə ɔɲc-loku ti: «Nəna aɲe nəyi pəmə bok mə! Anə ɛtəks'on kəyeksər ka mətεle mme mender mə-ε? ⁸ Nəmentər dəməyə a nəɲsəkpər mera, kə nəɲcəme pəlompu darəɲ. Nəsak kəc-lokune: «Abraham əyone wətem kosu.» Bawo ic-lok'un a Kanu kəntam kəkafəli masar mame awut a Abraham. ⁹ Ndekəl ɔɲ tomunt tɛfaɲ kəcɔp kəcəpəs tək haɲ ntentəl ya yi: Kətək nke o nke kətəkom yokom yətət, aɲcɛp ki paləm ki dənεɲc.»

¹⁰ Kə cəgba ca afum cəyεfe kəyifət kə: «Cəke cə səndeyə ɔɲ-ε?» ¹¹ K'oloku ɲa: «Məna nwe məɲyə suma mərəɲ mə, məpocε wəkə ɔntəyə mə, məna nwe məɲyə yeri mə, məpocε wəkə ɔntəyə mə.» ¹² Kə abanəs dut ɲander a Saɲ pəgbət ɲa dərɔmun, ɲac-yifət kə: «Wətəkse, cəke cə pəmar sədeyə ɔɲ-ε?» ¹³ K'oloku ɲa: «Ta nədeɲər mpe o mpe antəlok'un kəbaɲ mə.» ¹⁴ Kə asədar ɲayif kə sə: «A səna-a, cəke cə pəmar səyə ɔɲ-ε?» K'oloku ɲa: «Ta nəmentər nwe o nwe fənəntər, ta nədeɲε sə nwe o nwe yem, kəway konu kətəɲn'on.»

¹⁵ Nte afum fəp ɲanayi kəkar mə, kə ɲaɲyifne dəbəkəc kə pəyone bafə Saɲ əyone Krist, nwe Kanu kəpəɲ kəyək-yek mə. ¹⁶ Kə Saɲ oloku ɲa: «Ina dərɔmun ɲɲgbət'un de, mba wələma eyi kəder nwe əyə fənəntər pətəs'im mə, ali cəfta cən iyə fe dofum nde pəmarε isikəli ci mə. Wəkəkə, **Amera**

† **2:41** «Kəsata ka kəcəpər» Kəsata kəpəɲ ka Yisrayel kə, nke kəɲcəm-cəməs ɲa təkə mēleke mēɲc-difət awut acəkə-cəkə a Misira a mēc-sak akəɲan mə.

Necempi **ŋa Kanu** disre kɔ nɛŋc yɔ ende pɛc-
gbat'un. ¹⁷ Pɛtɔmpɛr kɛgbo kɔn pɛc-fɛŋɛt
kur kɔn; endecɛŋ-cɛŋ yika nyɛ endecɔfɛ
nɛŋc ndɛ dɔntɔdenimɛ mɔ, pɛlɛk malɔ mɔn
pɛbɛr dɛkɛlɛ.»

¹⁸ Saŋ oŋc-loku sɔ afum moloku mɔtɔt
pɛc-yɛŋkɛs ŋa sɔ bɛkɛc bel-bel. ¹⁹ Mba
kɔ Saŋ ɛnal wɛbɛ Herodu teta Herodiyas,
wɛran nwe ɛnabaŋɛr wɛŋc k'ɛnɛŋcɛ mɔ,
kɔ teta mes mɛlɛc mɔkɔ Herodu ɛnayɔ
mɔ. ²⁰ Kɔ Herodu ende pɛnanŋkanɛ kɛlɛsɛr:
k'osumpɛr Saŋ, k'ɛmbɛr kɔ dɛbili.

Kɛsɔkɛs ka Aŋnabi Yesu
(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

²¹ Ntɛ afum ŋasɔtɔ kɛgbat dɛromun mɔ,
kɔ Yesu nkɔn sɔ ɔsɔtɔ kɛgbat dɛromun.
Eyi **kɛlok-lokɛr Kanu**, kɔ kɔm kɛŋgbite,
²² kɔ **Amera Necempi ŋa Kanu** ŋontorɛr kɔ,
ŋɛtɛŋkɛlɛ dis d' abɛmp, pɛmɔ antantoriya.
Kɔ dim dontor kɛyɛfɛ darenɛ: «Wan kem
nwe imbɔtɛr mɔ mɛyɔnɛ, pɛbotu pem fɛp pɔ
imbɛr'am.»

Akombɛra a Aŋnabi Yesu
(Mt 1:1-17)

²³ Yesu ɛnasɔtɔ meren 30, a pɛdecop
yɛbɛc yɔn. Wan ka Isifu ɛnayi pɛmɔ tatɔkɔ
anacɛm-cɛmnɛ ti mɔ, wɛka Heli,
²⁴ wɛka Matat, wɛka Lewy,
wɛka Melki, wɛka Yannay, wɛka Isifu,

²⁵ wɛka Matatiyas, wɛka Amɔs,
wɛka Nahum, wɛka Hesɛli, wɛka Nakay,
²⁶ wɛka Mahat, wɛka Matatiyas,

wɛka Semeyin, wɛka Yosɛk, wɛka Yoda,
²⁷ wɛka Yohanan, wɛka Resa, wɛka
Sorobabel,

wɛka Salatiyɛl, wɛka Neri,
²⁸ wɛka Melki, wɛka Adi, wɛka Kosam,
wɛka Elmadam, wɛka Er,

²⁹ wɛka Yesu,* wɛka Eliyɛsɛr, wɛka Yorim,
wɛka Matat, wɛka Lewy,
³⁰ wɛka Simɔŋ, wɛka Yuda, wɛka Isifu,

wɛka Yonam, wɛka Eliyakim,
³¹ wɛka Meleya, wɛka Mɛnna, wɛka Matata,

* **3:29** g. «Yesu» = h. «Yosuwe» † **3:37** h. «Kenan» = g. «Kayinam» * **4:** Sentani = <g. «diabolos» = «wɛfor», itɔ wɛbɛ
wɛka yɔŋk yɛlɛc, ŋi ŋɔsɔŋɛ afum kɛciya; wɛtɛr ka Kanu wɛcɔkɔ-cɔkɔ ŋɔ ɔyɔnɛ.

wɛka Natan, wɛka Dawuda,

³² wɛka Yisay, wɛka Obɛd, wɛka Bɔs,
wɛka Sala, wɛka Nasɔŋ,

³³ wɛka Aminadabu, wɛka Admin,

wɛka Arni, wɛka Hɛcɛron,
wɛka Pɛrɛc, wɛka Yuda,

³⁴ wɛka Yakuba, wɛka Isiyaka, wɛka Abra-
ham,

wɛka Terah, wɛka Nahor,

³⁵ wɛka Seruk, wɛka Rehu, wɛka Pɛlɛk,
wɛka Heber, wɛka Sala,

³⁶ wɛka Kayinan, wɛka Arpaksadu,
wɛka Semy, wɛka Nuha, wɛka Lɛmɛk,

³⁷ wɛka Metusela, wɛka Henok,

wɛka Yɛrɛdu, wɛka Mahalalel, wɛka Ke-
nan,†

³⁸ wɛka Enɔs, wɛka Sɛt,
wɛka Adama, wɛka Kanu.

4

Sentani* kɛfaŋ kɛsɔŋɛ Aŋnabi Yesu kɛciya
(Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)

¹ Kɔ Yesu ɛnder kɛyɛfɛ Yurdɛn, pɛlarɛ
Amera Necempi ŋa Kanu. Kɔ Amera
Necempi ŋaŋɔkɔ ŋɛŋkɛkɛrɛ kɔ ndɛ dɛtɛgbɛrɛ,
² ndɛ sentani sɛnawakɛs kɔ kɛsɔŋɛ kɔ kɛciya
mata 40 disrɛ mɔ. Ali paka ɛnadi fɛ mataka
mamɔkɔ disrɛ, ntɛ mataka mamɔkɔ melip
mɔ, kɔ dor dɔyɔ kɔ. ³ Kɔ sentani sɛlɔku
kɔ: «Kɔ mɛyɔnɛ Wan ka Kanu-ɛ, mɛlɔku oŋ
tasar tantɛ tɔyɔnɛ kɛcom.» ⁴ Kɔ Yesu oloku
sentani: «Aŋcic ti dɛbuk ba sariyɛ sa Kanu:
«Bafɔ kɛcom gbɛcɛrɛm kɛŋsɔŋɛ fum kiyi ka
doru.»»

⁵ Kɔ sentani sɛmpɛnɛ kɔ sɔ tofo tɛjɛci
kɛron, kɔ sɛmentɛr kɔ pipic tɔf ya doru
fɛp. ⁶ Kɔ sɛlɔku kɔ: «Indɛsɔŋ'am kɛtam fɛp
kɔ **pɛmot pa pɛlɛl pa dɛbɛ** da tɔf yayɛ
fɛp; bawo anasɔŋ'im yi, ina sɔ ic-tam kɛsɔŋ
yi nwe o nwe infaŋ mɔ. ⁷ Awa, kɔ mɛna
mɛntontnɛn'em fɛr kirin-ɛ, yayɛ fɛp yam yɔ
yɔŋyɔnɛ.» ⁸ Kɔ Yesu oloku sentani: «Aŋcic ti
dɛbuk ba sariyɛ sa Kanu: «Kanu Kɛpɔŋ nkɛ
kɛyɔnɛ Kanu kam mɔ, pɛmar mɛc-tontnɛnɛ;

nkən gbəcərəm ə pəmar sə məc-cəpəs tewe tən.»»

⁹ Kə sentani sənjkekərə kə sə Yerusalem, kə sənjəkə səcəmbər kə nde **kələ kəpəŋ ka Kanu** kəronj. Kə səloku kə: «Kə pəyənə fə Wan ka Kanu məyənə-ε, məyokə onj ma nnə dəntəf. Bawo anjic ti dəbuk ba Kanu: ¹⁰ «Kanu kəndesak mələkəe onj anjə nandə kəc-bum'əm mə;» ¹¹ k'anjic sə: «Nandətəmpər'əm dəwaca nte tənşənə ta məmpət tasar mə.»» ¹² Kə Yesu oloku Sentani: «Anjic ti dəbuk ba sariyə sa Kanu: «Ta məwakəs Kanu Kəpəŋ, Kanu kam.»» ¹³ Nte Sentani səlip kəwakəs Yesu kəciya mə, kə səmbələ kə hanj tən tələma.

*Ajnabi Yesu kəcəp ka yəbəc yən Kalile
(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)*

¹⁴ Kə Yesu olukus Kalile kə fənəntər fa Amera nja Kanu disrə, kə tewe tən təsam dətəf fəp. ¹⁵ Pəc-təkse afum nde **dəkəcəpəs** daŋan, kə afum fəp **ŋac-cam debeki dən.**

*Kəbeləs ka Ajnabi Yesu nde Nasaret
(Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)*

¹⁶ Kə Yesu ender Nasaret nde anadusum kə mə, k'embərə **dəkəcəpəs** simiti, dəsək da kəŋesəm, pəmə təkə əŋc-yə ti mə. K'eyəfə kəkə-kəranj, ¹⁷ k'asəŋ kə buk ba wədəŋk wəka Kanu Esayi. K'emperi buk, k'embəp da anjic:

¹⁸ «Amera nja Kanu Kəpəŋ nje'yim kəronj, bawo Kanu kəyək-yək'im nte təsənə iloku afum atəyə daka toloku tətət mə;

Kanu kəsom'im kədədəŋk kəyac ka acar anjə asumpər dəkəwan mə.†

Ideloku atənəŋk a nandenəŋk; kədəkekərə anjə nja'yı kətam disrə mə, bəkəc yoforu disrə

¹⁹ kədədəŋk kəren ka kəmar nke Kanu kəndənənənə afum səbe nse nantəmpər mə.»‡

²⁰ Nte Yesu elip kəkəranj mə, k'ənəp buk, k'əsəŋ bi wəmarəs nwe enatəmpər teta səbuk mə, k'əŋkə pəndə. Akə njanayi **dəkəcəpəs** disrə mə fəp kə njanğətne kə. ²¹ Kə Yesu eyəfə kələk-lokər nja: «Məkə toloku tecic tatəkə nəne mə, telərə.» ²² Kə fəp fəmentər kə nte pəmbət kə nnə eyi mə, kə təkə pənçiyənə nja moloku ma kəmar

kəfili mme moŋc-wur kə dəkusə mə, kə njanjifətənə: «Bafə wan ka Isifu əfə ba?»

²³ Kə Yesu oloku nja: «Inçərə a nəndelok'im capafə nce: «Wətən-cəl mətaməsne mənə sərkə!» Nəndəsə-lok'im: «Səne mes məkə məŋcəpərəne Kapərnayum mə fəp, məyə sə mes min mayi nnə anjkom'əm mə.»» ²⁴ Kə Yesu oloku nja sə: «Kaŋce k'indelok'un: Ali wədəŋk wəka Kanu wəkin afəsələnə bel-bel nde anjkom kə mə. ²⁵ Kaŋce kə kaŋkə indəsə-lok'un mə: Aran anjə awos anjə njanafi Yisrayel mə njanala tən ta Eliya, tən nte kəm kənağbətne meren maas yof camət-tin mə, a kə dor dəpəŋ dosumpər atəf mə. ²⁶ Mba kənasom fə Eliya nda nwe o nwe, mənə nda wəran wətələ wələma, nde Sarepta nde atəf nja Sidəŋ. ²⁷ Acunə sen alarəm njanayi sə Yisrayel tən ta sayibə Elise. Mba ali wəkin nja dacə anasəkəs fə, mənə Naman wəka Siri.»

²⁸ Nte afum akə njanayi dəkəcəpəs, njanane moloku maməkə mə, kə metele meyi fəp faŋan. ²⁹ Kə nja'yəfə kəbeləs kə kəwurenə dare, kə njankekərə kə nde tərə tənəcı ta dare da Nasaret kəronj nde njanacəmbər dare daŋan mə, kəkə-wən kə pətəmpənə. ³⁰ Kə Yesu embərə-bərə nja dacə, k'əŋkə.

*Fum nwe njanj njelec njanakafəli-kafəli mə
(Mk 1:21-28)*

³¹ Kə Yesu ontor dare da Kapərnayum atəf nja Kalile; k'əŋkə pəc-təkse simiti, dəsək da kəŋesəm. ³² Pənaciyanə afum tatəkə əŋc-təkse mə, bawo kaŋce kənayi moloku mən.

³³ Fum wələma ənayi dəndo **dəkəcəpəs**, nwe njanj njelec njetəsək njanayi mə, pəc-kule-kule pəpəŋ: ³⁴ «Ta ake tə məmbərəne mes mosu-ε, Yesu wəka Nasaret? Səna njo mänder kələsər? Inçərə bel-bel wəkə məyənə mə: Wəcəmpi wəka Kanu!» ³⁵ Kə Yesu ənğbəŋ-ğbəŋər nji, pəc-loku: «Məməp kusu! Məwur fum wəkawə!» Kə njanj njelec njanğbal fum wəkəkə dəntəf afum dacə, kə njo'wur kə, ali pələc njanayə fə kə. ³⁶ Kə cusu cəwos afum fəp, kə nja'yəfə kəyifətənə: «Ake toloku tə tantə-ε? Fənəntər kə kətam kən k'əŋlok-lokərə yəŋk yələc yətəsək, yoc-lukus afum darəŋ.» ³⁷ Kə tewe tən təsam dətəf fəp.

† **4:18** «Kədədəŋk kəyac ka acar anjə asumpər dəkəwan mə» kə pəyənə fə ti-ε, «Kədəloku acar kəsək kəŋan nja'yı tefan taŋan.» ‡ **4:19** Esayi 61:1-2

Aɲnabi Yesu kɛtamɛs kɛn acuy alarɛm
(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

³⁸ Nte Yesu eyefe dɛndo **dɛkɛcɛpɛs** mɔ, k'ɔɲkɔ ndena Simɔɲ. K'ɔɲkɔ pɛbɛp iya wɛka wɛran ka Simɔɲ pɛc-yikɛnɛ fiba fɛpɔɲ, kɔ akakɔ ɲayefe kɛletsɛnɛ Yesu a pɛmar ɲa.
³⁹ Kɔ Yesu entilsɛrnɛ wɛran nwe k'ɛɲgbɛɲ-
gbɛɲɛr fiba fafɔkɔ, kɔ fiba fɛsak wɛran nwe. Gbɛɲɛana babɔkɔ kɔ wɛran nwe eyefe k'eyerɛs afum yeri.

⁴⁰ Nte dec dɛɲkale mɔ, aɲɛ ɲanayɔ acuy mɔ fɛp, kɔ ɲaɲkenɛ ɲa Yesu. K'ɛndɛɲɛsɛr ɲa waca fɛp, kɔ ɲantamɛ. ⁴¹ Kɔ yɔɲk yelɛc yolukus afum alarɛm darɛɲ, yoc-kulɛ-kulɛ: «Mɛna ɔyɔnɛ Wan ka Kanu!» Kɔ Yesu ɛɲgbɛɲ-gbɛɲɛr yi, ta oɲwosɛ a yolok-loku-ɛ, bawo yɛnacɛrɛ a nkɔn ɔyɔnɛ nwe Kanu kɛyɛk-yɛk mɔ.

Aɲnabi Yesu kɛkawandi kɛn dɛkɛcɛpɛs
(Mt 4:23; Mk 1:35-39)

⁴² Dec dɛndɛsɛk, kɔ Yesu owur k'ɔɲkɔ nde kɛfo kɛyer-yer kɛlɔma. Kɔ afum alarɛm ɲawur kɛtɛn kɔ, kɔ ɲaɲkɔ ɲabɛp kɔ dɛndo kɛfo kɛɲkɔ. ɲanafaɲ fɛ kɛsak Yesu pɛkɔ.
⁴³ Mba k'oloku ɲa: «Nɛsak'im ikɔ-dɛɲk sɔ sɛdare sɛlɔma moloku mɔtɔt ma **dɛbɛ da Kanu**; bawo itɔ anasom'em.» ⁴⁴ Kɔ Yesu ɛɲkawandi afum dɛndo **dɛkɛcɛpɛs** da sɛdare sa Yude.

5

Yesu kɛwe acɛpsɛ ɔn darɛɲ acɔkɔ-cɔkɔ
(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

¹ Dɔsɔk dɛlɔma, Yesu pɛcɛmɛ agbɛp ɲa kɛba ka Kenesaret, afum ɲamɛpɛnɛ kɔ ɲac-cɛɲkɛl toloku ta Kanu. ² K'ɛnɛɲk dɛndo kɛba kɛsɛk cɛbil mɛrɛɲ, nɛɛ awɛnt ɲanawur disrɛ, ɲac-yak manta maɲan mɔ. ³ Kɔ Yesu ɛmbɛkɛ abil ɲin disrɛ, ɲɲɛ ɲɛnayɔnɛ ɲa Simɔɲ mɔ, k'oloku kɔ a pɛbɛlɛnɛ agbɛp pipic. K'ɛndɛ debil pɛc-tɛksɛ kɛnay kɛɲkɔ kɛnacɛmɛ dɛntɔf mɔ.

⁴ Nte ɛsak kɛlok-loku mɔ, k'oloku Simɔɲ: «Mɛcɔɲnɛ nde pɛntukmɛ mɔ, nɛɲbal manta monu nɛsumpɛr lop.» ⁵ Kɔ Simɔɲ oloku kɔ: «Wɛkiriɲ, pibi pampɛ fɛp sɛc-gbal manta, mba ali paka sɛsɔtɔ fɛ. Mba nte mɛloku ti mɔ, kɛɲbal k'inder manta.»
⁶ Nte ɛɲɲbal manta mɔ, k'osumpɛr lop yɛlarɛm haɲ kɔ manta moɲɔp kɛwale. ⁷ Kɔ

ɲawe anapa aɲan akɔ ɲanayi abil ɲa mɛrɛɲ ɲɔkɔ disrɛ mɔ, kɛdemar ɲa. Kɔ akakɔ ɲander, kɔ ɲalas cɛbil cacɔkɔ mɛrɛɲ haɲ cɛc-faɲ kɛkale. ⁸ Nte ɛnɛɲk tatɔkɔ mɔ, kɔ Simɔɲ Piyɛr ɛntɛmpɛnɛ Yesu wɛcɛk dɛntɔf, k'oloku: «Wɛbɛ, mɛbɔl'em! Fum wɛciya iyɔnɛ.» ⁹ Kɔ kusu kɛwos kɔ, nkɔn kɔ akɔ ɲanayi mɔ fɛp, tɛta lop yɔkɔ ɲanasumpɛr mɔ.
¹⁰ Itɔ pɛnayi sɔ asol a Simɔɲ, Sak kɔ Saɲ, awut a Sebede. Kɔ Yesu oloku Simɔɲ: «Ta mɛnesɛ! Kɛyɛfɛ mɛkɔ, afum ɲɔ mɛndɛ mɛc-fɛkɛs oɲ.» ¹¹ K'asumpɛr lop akakɔ ɲampɛnɛ cɛbil dɛgbɛp, kɔ ɲasak ca fɛp, kɔ ɲaɲɛɛpsɛ Yesu darɛɲ.

Yesu ɔsɔkɛs wɛtɔtamɛ
(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

¹² Dare dɛlɔma dɔ Yesu ɛnayi. Kɔ wɛrkun wɛlɔma nwe sen sɛnasumpɛr dis fɛp mɔ, ɛnder. Nte ɛnɛɲk Yesu mɔ, k'ɛntɛmpɛnɛ dɛntɔf, k'ɛɲɛpɛ Yesu tobu, k'ɛletsɛnɛ kɔ: «Wɛbɛ, kɔ mɛfaɲ-ɛ, mɛntam kɛsɔkɛs'im.» ¹³ Kɔ Yesu ɛntɛɲɛ kɛca, k'ɔɲgbuɲɛnɛ kɔ, k'oloku: «Ifaɲ ti! Mɛsɔk!» Gbɛɲɛana babɔkɔ kɔ sen sɛsak fum wɛkɛkɔ. ¹⁴ Kɔ Yesu oloku kɔ: «Ta mɛloku ti fum o fum, mba mɛkɔ mɛmɛntɛrnɛ wɛlɔɲnɛ ka Kanu. Mɛlɔɲnɛ sɔ tɛta kɛsɔkɛs kam pɛmɔ tɔkɔ Musa ɛnacɛ ti mɔ, nte tɔɲsɔɲɛ afum fɛp ɲacɛrɛ a mɛntamɛ mɔ.» ¹⁵ Tɛwɛ tɔn tɛɲɛ-sam kɛsam dɛm, afum alarɛm ɲac-lɔɲkanɛ kɛcɛɲkɛl kɔ, kɛtɛn ka kɛtamɛs ka docu daɲan. ¹⁶ Mba kɔ Yesu owur afum dacɔ, k'ɔɲkɔ nde dɛtɛgbɛrɛ **dɛkɛlok-lokɛr Kanu**.

Yesu kɛtamɛs kɛn fum nwe ɛnatɔ-tam kɛkɔt mɔ
(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

¹⁷ Dɔsɔk dɛlɔma Yesu pɛc-tɛksɛ. AFarisi kɔ atɛksɛ a sariyɛ ɲandɛ. ɲayɛfɛ-yɛfɛ sɛdare sa tɔf ya Kalile kɔ Yude, kɔ dare da Yerusalem. Kɔ fɛnɔntɛr fa Kanu Kɛpɔɲ fɛyi kɔ Yesu, nte tɔɲsɔɲɛ pɛc-tamɛs acuy mɔ. ¹⁸ Kɔ afum ɲander, ɲagbaɲnɛ wɛtɔkɔt dɛyala, ɲac-sɛp kɛbɛrɛ kɛkɔ-boc kɔ fɔr ya Yesu kiriɲ.
¹⁹ Nte dɛlay da afum dɔsɔɲɛ ɲa kɛtɛsɔtɔ dɛkɛbɛrɛ mɔ, kɔ ɲafɛrɛɲk kɛlɔ kɛrɔɲ, kɔ ɲaɲkɔ ɲafɛni kɛlɔ dɛrɛɲɛ kɛfo kɛlɔma, kɔ ɲantɔrɛ wɛtɔkɔt nwe pɛyi dɛyala yɔn afum dacɔ, Yesu fɔr kiriɲ. ²⁰ Nte Yesu ɛnɛɲk kɛlaɲ kɛɲan mɔ, kɔ Yesu oloku fum nwe: «Aɲaɲnɛn'am kiciya kam!» ²¹ Atɛksɛ sariyɛ

kɔ aFarisi ɲayefe kɛcem-cɛmnɛ, ɲac-yifne: «Fum wɛre ɔfɔ wɛkawɛ ɛɲfani Kanu mɔ? Ana ɛntam kɛɲaɲɲɛnɛ kiciya, kɔ pɛntɔyɔnɛ Kanu sona-ɛ?» ²² Kɔ Yesu ɛɲcɛrɛ pɛcem-cɛmnɛ paɲan, k'oloku ɲa: «Ta ake tɔ nɛɲcem-cɛmnɛnɛ mɛcem-cɛmnɛ mamɛ dɛbɛkɛ-ɛ?» ²³ Ake 'cuca kɛloku pɛtas: «Aɲaɲɲɛn'am kiciya kam,» kɔ kɛkulɛ ka fɔ: «Mɔyefe mɛkɔt-ɛ?» ²⁴ Awa kɛsɔɲɛ konu kɛcɛrɛ a Wan ka fum ɛntam nɔɔ doru kɛɲaɲɲɛnɛ ka kiciya: K'oloku wɛtɔtam kɛkɔt, «Ic-lok'am: Mɔyefe! Mɛlɛk yala yam, mɛkɔ nde ndaram!» ²⁵ Gbɛɲcana babɛkɔ kɔ fum wɛkakɔ fɔr yaɲan kirin, k'ɛlɛk yala yɔn, k'osumpɛr dɔpɔ kɛkɔ nde ndɔrɔn **pɛc-cam debeki** da Kanu. ²⁶ Kɔ cusu cɛwos afum fɔp, kɔ ɲayefe **kɛcam debeki** da Kanu. Kɔ kɛnɛsɛ kɛyi ɲa, ɲac-loku: «Sɛnɛɲk mɛkɔ nte sɛntatɔ-nɛɲk mɔ.»

Yesu kɛwe kɔn Lewy
(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

²⁷ Nte tatakɔ tɛɲcɛpɛr mɔ, kɔ Yesu owur k'ɛnɛɲk wɛbaɲɔs dut wɛlɔma, nwe aɲcwe Lewy mɔ, pɛndɛ nde aɲgbaɲcan ɲa abanɔs dut. Kɔ Yesu oloku kɔ: «Mɔyefe mɛcɛm'em darɛɲ.» ²⁸ Kɔ Lewy ɛsak mes fɔp, k'ɛyɛfɛ k'ɛɲcɛpɛsɛ Yesu darɛɲ. ²⁹ Kɔ Lewy ɔɲkɔ pɛbocɛ kɔ kɛsata kɛpɔɲɛ nde kɛlɔ kɔn. Abanɔs dut alarɛm ɲanayi di, ɲandɛs-ndɛs dɛmɛsa kɔ afum alɔma kɔ Yesu. ³⁰ AFarisi kɔ anapa aɲan atɛkɛsɛ sariyɛ aɲɛ ɲanayi di mɔ, ɲac-cɔpɛnɛ, ɲac-loku aɲcɛpɛsɛ a Yesu darɛɲ: «Ta ake tɔ nɛndinɛ yeri, nɛc-munɛs kɔ abanɔs dut kɔ aciya-ɛ?» ³¹ Mba Yesu oloku ɲa: «Bafɔ atamɛnɛ ɲafan wɛtɛn-cɔl de, mba acuy ɲafan kɔ. ³² Bafɔ alompu ɲɔ inder kɛwe, mba aciya ɲɔ inder kɛwe ɲatam **kɛsɛkpɛr mera, ɲacɛm pɛlompu darɛɲ.**»

Yesu kɔ kɛsun
(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

³³ Kɔ ɲaloku Yesu: «Aɲcɛpɛsɛ a Saɲ darɛɲ kɔ aɲcɛpɛsɛ a aFarisi darɛɲ, ɲaɲsun tɛm fɔp ɲac-cɔpɛs, kɔ mɛna akam ɲandi yeri ɲac-mun.» ³⁴ Kɔ Yesu oloku ɲa: «Nɛntam kɛsɔɲɛ anapa a wɛfura kɛsun ɲayi kɔ wɛfura kɛsata kɛɲan disrɛ ba? ³⁵ Mataka meyi mɛnɛ ɲandɛgbɛyɛnɛ kɔ wɛfura mɔ, awa ɲandɛsun mata mamɛkɔ.» ³⁶ Kɔ Yesu oloku

ɲa sɔ capafɔ nɛɛ: «Fum o fum ɔfɔwali kɛpɔl dɛkɛloto kɛfu kɛkɔ-cɔpɛ kɛkur. Bawo tɔɲsɔɲɛ kɛpɔl ka kɛloto kɛfu kɛɲkɔ ɛwali mɔ, kɛtɔmar kɛloto kɛkur kɛnkɔ ɛfan kɛlomɛpɛs mɔ. ³⁷ Fum o fum ɔfɔbɛr mɛmbɛr dɛkɛfala. Kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti-ɛ, mɛmbɛr montɔɲ, mɛmbɛr molɔɲɛ, mɔyi ɔɲ ta mɛsɔtɔ mɛmbɛr mam-ɛ; ³⁸ mba pɛmar pabɛr mɛmbɛr dɛcɛbuntɛlɛ. ³⁹ Nwɛ o nwɛ omun mɛmbɛr mokur, ɔfɔsɔ-fan mofu, bawo ɔɲloku: «Mokur mɛntɔɲɛ.»»

6

Aɲnabi Yesu kɔ simiti, dɔsɔk da kɛɲɛsɛm
(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

¹ Simiti sɛlɔma, dɔsɔk da kɛɲɛsɛm,* kɔ Yesu eyi kɛcali dalɛ, kɔ aɲcɛpɛsɛ ɔn darɛɲ ɲaɲɲosɛru malɔ ɲac-gbac-gbaci mi ɲac-sɔm. ² Kɔ aFarisi alɔma ɲaloku ɲa: «Ta ake tɔ nɛɲyɔnɛ nte antɔwosɛ kɛyɔ simiti, dɔsɔk da kɛɲɛsɛm mɔ?» ³ Kɔ Yesu oloku ɲa: «Nɛmɔmɔn fɛ yɛcicɛs ya Kanu disrɛ tɔkɔ Dawuda ɛnayo, nte dor dɛnayo kɔ, kɔ afum ɔn mɔ? ⁴ —Dawuda ɛnabɛrɛ kɛlɔ kɛpɔɲ, k'ɛlɛk kɛcom nɛɛ alɔɲnɛ Kanu nɛɛ pɛntɔmar fum o fum pɛsɔm mɛnɛ wɛlɔɲnɛ ka Kanu mɔ, kɔ nkɔn Dawuda ɔsɔm ki, k'omɛpɔcɛ afum ɔn akɔ dor dɛnayo mɔ.» ⁵ Kɔ Yesu oloku ɲa: «Wan ka fum ɔyɔnɛ wɛbɛ ka simiti, dɔsɔk da kɛɲɛsɛm.»

Fum wɛfi kɛca
(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

⁶ Kɔ simiti sɛlɔma, dɔsɔk da kɛɲɛsɛm sɛndɛ sɛbɛp, kɔ Yesu ɔɲkɔ nde **dɛkɛcɔpɛs** kɛtɛkɛsɛ afum. Wɛrkun wɛlɔma ɛnayi di, pɛfi kɛca kɛtɔt. ⁷ Atɛkɛsɛ sariyɛ kɔ aFarisi ɲaɲkɔkɛsɛ Yesu bel-bel, kɔ pɛyɔnɛ fɔ ɔɲkɔtamɛs fum simiti, dɔsɔk da kɛɲɛsɛm-ɛ. ɲanayo ti nte tɔɲsɔɲɛ ɲasɔtɔ tɛyɛmsɛnɛ kɔ mɔ. ⁸ Mba Yesu ɛnɛcɛrɛ mɛcem-cɛmnɛ maɲan, k'oloku wɛrkun nwe kɛca kɔn kɛnafi mɔ: «Mɔyefe mɛcɛmɛ nɔɔ dɛcɔ.» Kɔ wɛkakɔ ɛyɛfɛ, k'ɛɲcɛmɛ. ⁹ Kɔ Yesu eyif ɲa: «Ic-yif'un ma: Cɛkɛ cɔ awosɛ kɛyɔ ka simiti, dɔsɔk da kɛɲɛsɛm-ɛ? Pɛmar payɔ pɛtɔt, ka pɛlɛc pɔ pɛmar payɔ; patamɛs fum, ka pace kɔ pɛfi?» ¹⁰ Awa, kɔ Yesu ɔmɔmɔn ɲa dɛcɛrɔ fɔp fanan, k'oloku wɛrkun nwe: «Mɛtɛɲci

* **6:1** simiti, dɔsɔk da kɛɲɛsɛm sariyɛ sɛmɔnɛ aEbɛru fɔp kɛbɛc tataka ta camɛt-mɛrɛɲ lokun o lokun. Difɔ aɲwe simiti «simiti, dɔsɔk da kɛɲɛsɛm».

kæca!» Kò wærkun nwe entençi kæca, kò kæca kòn kântamnê. ¹¹ Mba kò pântele acicäs a sariye kò aFarisi, kò ñayefe kəgbekələne nte ñantam kəyɔ Yesu mɔ.

*Yesu kəyek-yek Asom ɔn wəco kə mɛrəŋ
(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)*

¹² Tem tatəkò, kò Yesu empe nde dətəro kəkò-sali, k'ɔŋkò pəcepərene pibi fəp kəlok-lokər Kanu. ¹³ Nte dec dəsək mɔ, k'ewe acəpse ɔn darəŋ, k'eyek-yek ña dacɔ afum wəco kə mɛrəŋ, aŋe enasəŋ tewe ta «asom» ɔn mɔ. ¹⁴ K'ewe Siməŋ, nwe enasəŋ tewe ta Piyer mɔ; kò wɛŋc Andəre, Sak, Saŋ kò Filip, Bartelemy, ¹⁵ Matiye, Təma, Sak, wan ka Alfe, Siməŋ, wəsəŋka-səŋka† ¹⁶ Yude, wan ka Sak, kò Yudas wəka dare da Iskariya, nwe enadesəŋ Yesu adif ɔn mɔ.

*Yesu pəc-təksɛ pəc-taməs
(Mt 4:23-25)*

¹⁷ Kò Yesu ñantor kəyefe dətəro kò ña, k'ɔŋkò pəcəme kəfo kətəŋnɛnɛ nke acəpse ɔn alarəm, k'afum alarəm aləma ñanayi mɔ: afum aka Yude fəp, Yerusalem, kò afum aka kəba kəsək nde sədare sa Tir kò Sidəŋ. ¹⁸ Afum akanɛ fəp ñanader kədecəŋkəl kò, pətaməsɛnɛ sɔ docu danan. Afum aŋe yəŋk yelɛc yəŋc-tərəs mɔ, ñanatamnê. ¹⁹ Afum fəp ñac-sɛp kəgbuŋɛnɛ kò, bawo fənəntər fəŋc-wur kò nfe fəŋc-taməs acuy fəp mɔ.

*Pətət kə pələc
(Mt 5:1-12)*

²⁰ Kò Yesu ɔməmən acəpse ɔn darəŋ, k'oloku:

«Pəbət'un nənə atəyɔ daka,
bawo nənə ɔyɔ **dɛbɛ da Kanu!**

²¹ Pəbət nənə aŋe dor dəyɔ tantɛ mɔ,
bawo nəndenɛmbərəɛ!
Pəbət'un nənə aŋe nəyi kəbok mɔ,
bawo nəndesɛl!

²² Pəbət'un kò afum ñandeter'un-ɛ, ñac-beləs'un, ñac-ləməs'un, ñac-ləsər'un mewe bawo nəlanɔ dim da «Wan ka fum.» ²³ Nəde nəwoləs kò dəsək dadəkò dendeder-ɛ, nəyok-yokɛnɛ pəbotu, bawo kəpocɛ kəpəŋ kəŋkar'un nde dareŋc. Tantɛ tɔ atem aŋan ñaŋc-yɔ adəŋk a Kanu.

²⁴ Pələc pey'un nənə aŋe nəyɔ daka mɔ!

Bawo nəlip kəsətɔ pənempəsɛ ponu mpe pənamar'un kədəkə-sətɔ mɔ.

²⁵ Pələc pey'un nənə aŋe ca fəp yɛlar mɔ,
bawo dor dendekə-yɔ nu!

Pələc pey'un nənə aŋe nəyi kəsɛl mɔ,
bawo nəndekə-yi kəbal kò kəbok disrɛ!

²⁶ Pələc pey'un nənə nwe afum fəp ñandeloku pətət ponu mɔ,
tantɛ tɔ atem aŋan ñaŋc-yɔ kò akò ñaŋc-baŋɛnɛ kəyɔnɛ adəŋk a Kanu mɔ.»

*Kəbətər ka aŋe ñanter'un mɔ
(Mt 5:38-48; 7:12)*

²⁷ «Mba, ñlɔku ti nənə aŋe nəŋcəŋkəl'im mɔ: Nəbətər aterɛnɛ anu, nəyɔ pətət aŋe ñanter'un mɔ! ²⁸ Nətolanɛ pətət aŋe ñantolan'on pələc mɔ, nətolanɛ aŋe ñaŋləməs'un mɔ! ²⁹ Kò fum efer'am kæca dakanɔca-ɛ, məcɛŋc sɔ akanɔca ña mɛrəŋ ñəkò pəsut sɔ ñaŋəkò. Kò fum elɛkər'am duma dakəronɔ-ɛ, məce kò sɔ pələk duma dam dedisrɛ. ³⁰ Məpocɛ nwe o nwe ontol'am mɔ; kò fum elɛkər'am paka mpe pəyɔnɛ pam mɔ, ta məwerəs kò pi. ³¹ Nəyɔnɛ afum təkò nəfan a ñayɔn'on mɔ. ³² Kò nəmbətər gbəcərəm akò ñambətər'un mɔ, kəway kərə kò nəŋgbəkər sɔ mera-ɛ? Ali aciya ñambətər aŋe ñambətər ña mɔ! ³³ Kò pəyɔnɛ fɔ akò ñaŋyɔn'on pətət mɔ gbəcərəm ñə məŋyɔnɛ pətət-ɛ, kəway kərə kò məntam kəgbəkər amera-ɛ? Ali aciya tatəkò tɔ ñaŋyɔ! ³⁴ Kò pəyɔnɛ fɔ akò nəyɔ amera kədəluks'on mɔ gbəcərəm ñə nəntam kəbər-ɛ, kəway kərə kò nənə nəntam kəgbəkər amera-ɛ? Bawo ali aciya sɔ ñambər aciya nte təŋsəŋɛ ña kədəsətɔ pətəŋnɛnɛ payi mɔ. ³⁵ Nəbətər ater anu, nəbər ña nəwure kəluxe debe dadəkò amera. Nəndesətɔ kəpocɛ kəpəŋ, nəyɔnɛ sɔ awut a Wəbɛ wəka dareŋc, bawo Kanu kəntesɛ nnə apələrɛnɛ pətət kò ayɛŋki bəkəc ñayi mɔ. ³⁶ Nəbət mərə pəmɔ təkò Papa konu əmbət amera mɔ.»

*Ta nəcin afum aləma
(Mt 7:1-5)*

³⁷ «Ta nəcin fum, afəkə-cin nu; ta nəboc kiti ka Kanu nnə fum eyi mɔ, afədəkə-kiti nu; nəŋaŋnɛnɛ akò, andekə-ŋaŋnɛn'on. ³⁸ Nəpocɛ, andekə-poc'on; andekə-bɛr nde yuba yonu yəpəŋ ya duma donu potubucɛ

† 6:15 Siməŋ, nwe aŋc-we «wəsəŋka saŋka», ou «wəsimsɛ» mɔ, nwe efan a atəf ña Yisrayel ñowur kətam kò dəbɛ da Rom.

pətət, pasumpər, pasənk-sənk, pəlonjər. Bawo yotubuce nyε nəntubuce mə, yə andekə-tubuce nu kəlukse nu kəway.

³⁹ Kə Yesu olok-lokər ɲa capafə: «Wətənənk entam kəkətene wətənənk ba? Kə pəyənε fε ti-ε mērəɲ maɲan fəp mə ɲantempene abi disre. ⁴⁰ Ali wətəkəs wəkin eɲcepər fε wətəkse kən; mba wətəkəs nwe entəkəs bel-bel mə, eɲyi pəmə wətəkse kən. ⁴¹ Ta ake tə məɲməmənε ayika ɲɲe ɲeɲyi wɛɲc'əm dərəfər, a ta məntam kəkəkce togbu təkə teyi məna sərka dərəfər mə? ⁴² Cəke cə məntam kəloku wɛɲc'əm: «Wɛɲc'im məwose a ilin'əm ayika ɲɲe ɲey'əm dərəfər mə!» məna nwe məntənənk togbu ta dərəfər dam mə? Məna wəbaɲene dofum! Məlin kərəsna togbu ta dərəfər dam, itə ɲsəɲ'am kənənk bel-bel məlin ayika ɲəkə ɲeyi wɛɲc'əm dərəfər mə.»

Kətək kə yokom ya ki
(Mt 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ «Kətək kətət kəfəkom yokom yelec, kətək kelec kəfəkom yokom yətət. ⁴⁴ Kətək nke o nke kə, yokom ya ki yə aɲnepəle ki. Afəpim tumbunyi‡ dəgbec, afəpim resen§ dəbenk. ⁴⁵ Fum wətət nde abəkəc ɲən ɲətət eɲlek məyə mətət, kə fum wəlec nde abəkəc ɲən ɲelec eɲlek məyə məlec. Bawo nte o nte kusu kəɲloku mə, ti teyi nde dəbəkəc.»

Wələ mērəɲ
(Mt 7:24-27)

⁴⁶ «Ta ake tə nəɲwen'em «Wəbe! Wəbe!» ta nəɲyə mes məkə ɲloku mə-ε? ⁴⁷ Nwe o nwe eder'im, pəne moloku mem, pəkət mi, imentər'un nwe owurēne mə: ⁴⁸ Owurēne fum nwe eyi kəcəmbər kələ mə. Fum wəkəkə eɲkay dəntəf bel-bel kə pəntukmε, k'ɛɲcəmbər kələ kən tasar kəronj. Ali wəcafən ontuf pələrəm, domun dəfəntərə, kələ kən kəfətam kətempene, bawo anacəmbər ki gbiɲ. ⁴⁹ Mba nwe o nwe ene moloku mem, ta ɲkətene mi-ε, fum wəkəkə ɲawurēne kə nwe eɲcəmbər kələ kən katina dəntəf, ta eɲkay pəcəmbər ki tasar kəronj mə. Kə wəcafən ontuf, domun dəfəntərə-ε, kələ kəɲkə kəntempene katina, kələce few!»

7

Aɲnabi Yesu kətaməs kən wəcar ka wəbe ka asədar 100
(Mt 8:5-13)

¹ Nte Yesu elip kəlok-lokər afum aɲe ɲəɲc-cəɲkəl kə mə, k'əɲkə Kapernayum. ² Dəndo kəfo kəɲkə, wəbe ka asədar tasar tin (100) wəRom wələma eɲayə wəcar nwe tetən tenayenk kə mə. Wəcar wəkəkə enatamne fε, pəc-faɲ kəfi. ³ Nte wəbe ka asədar nwe ene pac-loku teta Yesu mə, k'osom abeki aSuyif aləma, ɲəkəwene kə Yesu pədetaməse kə wəcar kən. ⁴ Kə abeki akəkə ɲander ɲabəp Yesu kə ɲələtsene kə ɲac-gbəkəre, ɲac-loku: «ɔyə dofum nde pəmar məyənε kə ti mə, ⁵ bawo wəbe wəkawe əmbətər atəf ɲosu, nkən enacəmbər **dəkəcəpəs** dosu.» ⁶ Kə Yesu ɲəkə kə ɲa. ɲanabələne fε kələ ka wəsədar, kə wəsədar osom anapa ən kəkə-loku kə: «Wəbe ta mətərəsne, bawo isətə fε dofum nde pəmar'am kəberε kələ kem mə. ⁷ Itə əsəɲe nte ina sərka intəna-kə ɲnə məyi mə. Mba məloku toloku tin, wəcar kem pətamne. ⁸ Bawo ina wəkawe yati abe'em ɲə iyi dəntəf, k'ina sə iyə asədar aləma aɲe ɲay'im dəntəf mə. Nwe ɲɲkule fə məkə mə, wəkayi ɲəkə, k'iloku wəkə fə məder-ε, wəkayi ender. K'iloku wəcar kem fə məyə nte-ε, əɲyə ti.» ⁹ Nte Yesu ene moloku maməkə mə, kə teta wəsədar nwe teɲciyanε kə. K'ɛɲkafəle, k'entefərne afum akə ɲanacəme kə darəɲ mə, k'oloku: «ɪc-lok'un, ali nde Yisrayel inanənk fε kələɲ pəmə kəɲkə!» ¹⁰ Kə asom a wəsədar nwe, ɲalukus ndərən. Kə ɲabəp wəcar nwe enatə-tamne mə, pətamne kəɲ.

Yesu kətimi kən wəfi

¹¹ Nte telip mə, k'əɲkə dare nde aɲc-we Nayin mə. Atəkəs ən kə afum alarəm ɲanasol kə nkən kəkə. ¹² Nte ɲələtərne kəberε ka dare mə, kə ɲambəpene kə afum ɲəɲc-kekəre fum wəfi dəkəwup, mba fum nwe sona gbəɲ sə kere enakom kə; wos pəfi sə. Afum alarəm a dare dadəkə ɲəɲc-kekəre wəfi wəkəkə dəkəwup. ¹³ Kə Yesu enənk wəran nwe, k'əyənε kə nənəfər, k'oloku kə: «Ta məbok!» ¹⁴ Kə Yesu ɲəcəɲne k'əɲgbuɲene kəɲkəra ka wəfi. Aɲe ɲanatəmpər kə mə

‡ 6:44 f. = «figue» § 6:44 Pokom mpe pəɲkom nde Yisrayel, pi pəkə aɲfəc kəsətə member mme aɲwe «wɛɲ» mə.

ɲaŋcɛmɛ. Kɔ Yesu oloku: «Wɛtɛmp, ina olok'am: Mɔyɛfɛ!» ¹⁵ Kɔ wɛfi ɛyɛfɛ k'ɛndɛ, k'onɔcop kɛlok-loku. Kɔ Yesu olukɛ wɛfi nwe kɛrɛ. ¹⁶ Kɔ fɛp fɛnɛsɛ; kɔ ɲayɛfɛ **kɛcam debeki** da Kanu, ɲac-loku: «Wɛdɛŋk wɛka Kanu wɛpɔŋ ɛyɛfɛ su daco! Kɔ Kanu kɛnder kɛmar afum ɔn!» ¹⁷ Kɔ tɔyɔ ta Yesu tatɔkɔ tɛsam atɔf ɲa Yude fɛp, kɛbɛp ka sɛdare sɛkɔ sɛŋkɛl Yude mɔ.

*Asom a Aŋnabi Saŋ
(Mt 11:2-19)*

¹⁸ Kɔ aɛpɛsɛ a Saŋ darɔŋ ɲaŋkɔ ɲaloku kɔ mes mamɔkɔ fɛp. Kɔ Saŋ ewe aɛpɛsɛ ɔn darɔŋ daco afum mɛrɔŋ, ¹⁹ k'osom ɲa kɛkɔ-yif Wɛbɛ Yesu kɔ pɔyɔnɛ nkɔn ɔyɔnɛ nwe eyi kɛder mɔ ba, ka pɛmar pakar wɛlɔma? ²⁰ Ntɛ ɲambɛp kɔ mɔ, kɔ afum aŋɛ ɲaloku kɔ: «Saŋ wɛgbɛt afum dɛromun osom su kɛdeyif'am: «Mɛna ɔyɔnɛ, nwe eyi kɛder mɔ ba, ka pɛmar sɛkar wɛlɔma?»» ²¹ Afum akakɔ anasom mɔ ɲaŋkɔ ɲabɛp Yesu pɛc-tamɛs docu da atɔtamnɛ alarɛm, lanyiru, aŋɛ yɔŋk yɛlɛc yɛŋcɛmɛ darɔŋ mɔ, k'ɔsɔŋɛ atɔnɔŋk alarɛm kɛnɔŋk. ²² Kɔ Yesu oloku ɲa: «Nɛkɔ nɛloku Saŋ tɔkɔ nɛnɔŋk kɔ tɔkɔ nɛnɛ mɔ:

Atɔnɔŋk ɲanɔŋk, atorɛr ɲaŋkɔt,
k'asɔkɛs aka sen, atɔnɛ ɲane,
afi ɲatime, andɔŋk toloku tɔtɔt nnɔ atɔyɔ
daka ɲayi mɔ.

²³ Pɛbɔt nwe tetem tɔntɔdesɔŋɛ kɛlonɛ* mɔ!»

²⁴ Ntɛ asom a Saŋ aŋɛ ɲaŋkɔ mɔ, kɔ Yesu ɛyɛfɛ kɛloku afum tɛta Saŋ pɛc-yif: «Ake nɛnakɔ kɛmɔmɛn nde dɛtɛgbɛrɛ-ɛ? Awo nɲɛ afɛf ɲeyikɛc mɔ ba? ²⁵ Mba ake nɛnakɔ ɔŋ kɛmɔmɛn di-ɛ, fum wɛbɛrnɛ duma dɔtɔt? Mba abɛrnɛ suma sɛtɔt, ɲayi pɛtɔt disrɛ ɲandɛ wɛlɔ wa abɛ disrɛ. ²⁶ Ake nɛnakɔ ɔŋ kɛmɔmɛn-ɛ, wɛdɛŋk wɛka Kanu-ɛ? Ey, ic-lok'un, Saŋ entɛsɛ pɛtas wɛdɛŋk wɛka Kanu. ²⁷ Nkɔn ɔyɔnɛ nwe yɛcicɛs yɛcɛmpi yoloku tɛtɔn mɔ:

«Isak wɛsom pɔy'im kirinɲ
pɛkɔ-cɛpɛs dɔpɔ dam fɔr yam kirin.»†

²⁸ Kɔ Yesu oloku: «Ic-lok'un, aŋɛ aran ɲaŋkom mɔ fɛp, ali wɛkin eyi fɛ nwe ɛŋcɛpɛr Saŋ mɔ. Mba nwe ɛfɛtɛ nde **dɛbɛ da Kanu** mɔ, ɔyɔnɛ nwe ɛŋcɛpɛr Saŋ mɔ. ²⁹ Afum aŋɛ

ɲanane kɔ kɛlok-loku mɔ fɛp, kɛbɛp awɛrɛs dut, kɔ ɲawosɛ dolompu da Kanu; ti disrɛ kɔ ɲawosɛ a Saŋ pɛgbɛt ɲa dɛromun; ³⁰ mba aFarisi kɔ atɛksɛ a sariyɛ ɲanawosɛ fɛ ntɛ Kanu kɛnafanɛ ɲa mɔ, kɔ ɲafati a Saŋ pɛgbɛt ɲa dɛromun. ³¹ Anɔ indɛtubcɛnɛ afum a dɛtɛmp dandɛ-ɛ? Anɔ ɔ ɲawurɛnɛ-ɛ? ³² Aŋɛ ɲɔ ɲawurɛnɛ: ɲawurɛnɛ awut aŋɛ ɲandɛ kɛfo nkɛ afum fɛp ɲambɛpsɛnɛ mɔ, a ɲac-wɛnɛnɛ kɛkɔ-loku:

«Sɛfulanɛ nu aluk, kɔ nɛntɔpɛsɛ!

Kɔ sɛlɛŋsɛ nu mɛlɛŋ ma defɛ, kɔ nɛntɔbok.» ³³ Bawo ntɛ Saŋ wɛgbɛt afum dɛromun ɛnɛdɛr mɔ, ɔŋc-sɔm fɛ kɛcom, ɔŋc-mun fɛ member, kɔ nɛloku: «Wɛka ɲaŋk ɲɛlɛc ɔfɔ!» ³⁴ Kɔ Wan ka fum endɛr, pɛc-sɔm kɛcom pɛc-mun member kɔ nɛloku: «Wɛɛlɛk kɔ wɛcis ɔfɔ, wanapa ka abanɲɛs dut k'aciya!» ³⁵ Mba awut a kɛcɛrɛ pɛtɔt ɲawosɛ dolompu da ki.»

Yesu nde kɛlɔ ka Simɔŋ wɛFarisi

³⁶ Kɔ wɛFarisi wɛlɔma ewe Yesu kɛkɔ-di yeri kɔ nkɔn. Kɔ Yesu ɛmbɛrɛ nde kɛlɔ ka wɛFarisi wɛkakɔ, k'ɔŋkɔ pɛndɛ amɛsa kirinɲ. ³⁷ Wɛran wɛciya wɛlɔma ɛnɛyi dare dadɔkɔ, ntɛ ene a Yesu ɔŋkɔ nde kɛlɔ ka wɛFarisi nwe mɔ, k'ɛlɛk tɔkɔ-bɔ pɛtɔt pɛlarɛ labundɛ, ³⁸ kɔ wɛran nwe ɔŋkɔ pɛcɛmɛ Yesu kumunt darɔŋ pɛsumpɛr kɔ wɛcɛk. K'ɛyɛfɛ kɛbok pɛc-cɛŋkɛsɛ mɛŋcɛr mɔn wɛcɛk wa Yesu, k'ɛfɛŋɛtɛ wɛcɛk wa Yesu cɛfon cɔn, pɛc-cup wi, pɛc-lɔŋsɛr wi labundɛ. ³⁹ Ntɛ wɛFarisi nwe ɛnawɛ Yesu nde ndɔrɔn, ɛnɔŋk tatɔkɔ mɔ, k'olokunɛ dɛbɛkɛc: «Fum wɛkawɛ ɔŋyɔnɛ wɛdɛŋk wɛka Kanu-ɛ, k'ɛŋcɛrɛ wɛran nwe ɔŋgbuŋɛnɛ kɔ mɔ, fum nwe ɔyɔnɛ mɔ—Wɛran wɛciya.» ⁴⁰ Kɔ Yesu ɛlɛk moloku, k'oloku: «Simɔŋ, iyɔ toloku tɔlɔma tolok'am.» Kɔ Simɔŋ oloku kɔ: «Mɛlok'im ti, Wɛtɛksɛ.» ⁴¹ «Wɛbɔs-bɔsɛr wɛlɔma afum mɛrɔŋ ɲanatɔmpɛrɛ dɛbɛ: Wɛkin nwe pɛtɔmpɛrɛ kɔ gbɛti mɛŋcɛmbɛl masar kɛcamɛt (500); kɔ wɛka mɛrɔŋ pɛtɔmpɛrɛ kɔ mɛŋcɛmbɛl 50. ⁴² Mba ntɛ wɛbɔs-bɔsɛr nwe ɛnɔŋk fɔ alɛkɛr ɔn sɛbɛ ɲayɔ fɛ gbɛti bolukɛ kɔ mɔ, k'ɛŋaŋnɛnɛ mɛrɔŋ maŋan fɛp. Akakɔ mɛrɔŋ anɔ endɛnanɲkanɛ kɛbɔtɛr kɔ pɛtas wɛkɔ-ɛ?» ⁴³ Kɔ Simɔŋ oloku kɔ: «Pɛwurɛn'em, a

* 7:23 kɛsolɛ † 7:27 Malaki 3:1

wəkə enatəmpərə kə gbeti belarəm mə.» Kə Yesu oloku kə: «Gbəs, məloku kançel!»
 44 Kə Yesu ençafələ k'entəfərne wəran nwe, k'oloku Siməŋ: «Mənəŋk wəran nwe? Imberena nnə kəb kam mba məsəŋna f'em domun ibikenə wəcək; mba nkən ençançkəsə wəcək wem meŋcər mən, k'efenətə wi cəfon cən. 45 Məŋcupna f'em, mba nkən kəyefe nte imberena nnə mə, a k'ənçop kəcupəs'im wəcək mə, haŋ ndəkəl itə eyi kəyə. 46 Məsopna f'em moro dərəmp,‡ mba wəran wəkawə osop'im labunde dəwəcək. 47 Itə əsəŋe nte intam kəlok'am fə, kiciya kəlarəm nke ençiya mə, aŋaŋnənə kə ki, bawo nkən əmbətər pənaŋkanə. Məna nwe aŋaŋnənə pipic mə, pipic pə məmbətər.»
 48 Kə Yesu oloku wəran nwe: «Aŋaŋnen'am kiciya kam.» 49 Afum aŋe ŋanandə amesa kirin kə nkən mə, ŋaŋçop kəc-lokune dəbəkəc: «Anə əfə wəkawə ençançnənə ali kiciya mə?» 50 Mba kə Yesu oloku wəran: «Kəlan kam kəyac'am, məkənə abəkəc ŋoforu.

8

Aran aŋe ŋaŋsol kə Yesu mə

1 Nte tēyefe dənda mə, kə Yesu ende pəc-kət sədare; pəc-kawandi pəc-dəŋk moloku mətət ma **dəbe da Kanu**. Ŋasol kə Asom ən wəco kə merəŋ, 2 kəberenə ka aran aləma aŋe enataməs docu da dis kə da yəŋk yelec mə: Mari wəkə aŋc-we «Wəka Makdala» mə, nwe anabeləs yəŋk yelec camət-merəŋ mə; 3 Yohanna (wəran ka Cusa, wəlompəs ka mes ma kəb disre ka Herodu), Susan kə aran alarəm aləma aŋe ŋaŋc-wurə daka danan kəmar ka Yesu kə Asom ən mə.

Capafə ca wəbəf

(Mt 13:1-9; Mk 4:1-9)

4 Kə afum alarəm ayefe sədare sələma ŋamepənə kə. Kə Yesu oloku capafə nce: 5 «Nte wəbəf owur kəkə-gbal malə mən mə, eyi kəgbal malə kə meŋgben mələma mentəmpənə dəpə. Afum ŋac-nas-nas mi, kə gbaŋa yəsəm mi fəp. 6 Kə meŋgben mələma mentəmpənə dəmasar; nte mompon mə, kə mowos, bawo menayə fə pədəm. 7 Kə meŋgben mələma mentəmpənə dəbeŋk,

kə beŋk yompon kə meŋgben maməkə kə yentasərne mi. 8 Kə meŋgben mələma mentəmpənə antəf ŋətət kəron. Nte maməkə mompon mə, kə yonkoməs; kə popon mpe o mpe ponkom meŋgben tasar tin (100).» Yesu oŋc-loku toloku tatəkə, pəc-gbəŋe: «Məna nwe məŋyə ləŋəs məc-ne mə, məcəŋkəl!»

Ta ake tə Yesu oŋc-loke capafə-ε? (Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)

9 Kə acəpse ən darəŋ ŋayif kə nte capafə cacəkə cəloku mə. 10 K'oloku: «Nəna ŋə asəŋ kəcərə məgbəpənə ma **dəbe da Kanu**; kə ako dəcapafə aloku ŋa ti, mba: <Ŋagbətne kə ŋantə kəc-nəŋk; kə ŋaŋçəŋkəl ta ŋaŋne-ε.>»

Yesu kəloku tedisre ta capafə ca wəbəf

11 «Tedisre ta capafə cançə tēntə: Dəfet, toloku ta Kanu tə. 12 Meŋgben mme mentəmpənə dəpə daco mə, mi məyənə afum aŋe ŋaŋne mə; ŋəŋk ŋeləc ŋeder ŋelin ŋa dəbəkəc toloku ta Kanu təkə enane mə, nte tənçəŋe payaməsər ŋa kəlan nke kəntam kəyac ŋa mə. 13 Meŋgben məkə meyi dəmasar mə, afum ŋə, aŋe ŋaŋc-kənane toloku ta Kanu, pəbət ŋa mə. Mba ŋayə fə ntentəl,* ŋalan tēm tələma, kə tēm teyənki tender ŋa-ε, ŋasak. 14 Meŋgben mme mentəmpənə dəbeŋk mə, mi məyənə afum aŋe ŋaŋçəŋkəl moloku ma Kanu, kə ŋalasərne mes məpəŋ mme mentasərne ŋa mə: Məcem-cəmnə məlarəm, kəsətə ka daka kə məfaŋ mobotu ma doru, ŋa ŋafəsəŋ yokom yololu. 15 Meŋgben mme meyi antəf ŋətət mə, afum ŋə, aŋe ŋaŋçəŋkələ toloku abəkəc ŋətət ŋosoku, ŋameŋkərne ti, ŋacəme ti darəŋ mə, ŋa ŋaŋçəŋkəl yokom yətət.»

Capafə ca lamp

(Mk 4:21-25)

16 «Nwe o nwe əfəmot lamp a pəkufun di kalonji, əfəsə-bersənə di kəfəŋc dəntəf; mba endət di kədet dəm, nte tənçəŋe aŋe ŋambere dukələ mə, ŋanəŋkne pəwaŋkəra. 17 Mpe o mpe pəmeŋkənə, antam pi kənəŋk. Nte o nte tənçəŋpənə mə, antam ti kəcərə, towur tēfəntərə pəwaŋkəra. 18 Nəkembərne təkə nənçəŋkəl mə; bawo andekə-bereŋe ako

‡ 7:46 Aka Yisrayel moro mə ŋaŋc-sop acikəra aŋan aləl

* 8:13 «kəntentəl», «ntentəl» = «kəcəŋc», «ŋçəŋc»

ɲayɔ mɔ; pabelɔr akɔ ɲantɔyɔ mɔ ali pɔkɔ ɲaɲgbɛkɔr mɛrɔ kɔyɔnɛ paɲaɲ mɔ.»

*Iya kɔ awɛɲɔ a Yesu
(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)*

¹⁹ Kɔ iya ka Yesu kɔ awɛɲɔ ɔn ɲander ɲabɔp kɔ, mba ɲaɲɔ-tam fɛ kɔlɔtɔrɛnɛ kɔ nte afum ɲala mɔ. ²⁰ K'ɲɔkɔ paloku kɔ ti: «Iya kam kɔ awɛɲɔ'ɔm ɲaɲa ɲayi nde dɔru, mɔn' ɔ ɲafɔɲ kɔnɔɲk.» ²¹ Kɔ Yesu oloku: «Iya kem kɔ awɛɲɔ'im ɲaɲa, ɲayɔnɛ ɲɛ ɲaɲɔɲkɔl toloku ta Kanu ɲacɔmɛ sɔ ti darɔɲ mɔ.»

*Yesu kɔcɔmbɔrɔs kɔn afɛf ɲɔpɔɲ
(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)*

²² Dɔsɔk dɔlɔma kɔ Yesu embɛkɛ debil kɔ acɛpsɛ ɔn darɔɲ. K'oloku ɲa: «Pacali ntende kɔba mokuru.» Kɔ ɲaɲkɔ. ²³ ɲayi kɔcali, kɔ Yesu endirɔrɛnɛ. Kɔ afɛf ɲɔpɔɲ ɲɛyɛfɛ kɔwɔr dɔkɔba kɔ abil ɲɛfɔɲ kɔkɔlɛ, kɔ ɲayi dɔpɔwɛy-wɛy. ²⁴ Kɔ acɛpsɛ ɔn darɔɲ ɲander ɲatimi kɔ, ɲac-kulɛ-kulɛ: «Wɔtɔksɛ! Wɔtɔksɛ! Kɔfi kɔ sɔnder!» Nte entimɛ mɔ, k'ɛyɛfɛ kɔgbɔɲ-gbɔɲɔr afɛf, kɔ yam yɔpɔɲ yɔkɔ yɛnɔyɛfɛ mɔ, kɔ yɛsak few. Kɔ pɔyɔ yɛɲ, ali tes ɲɔc-ne fɛ sɔ. ²⁵ Kɔ Yesu eyif ɲa: «Deke kɔlanɲ konu kɔyi-ɛ?» Nte ɲanesɛ a kɔ cusu cɔwɔs ɲa mɔ, kɔ ɲayifɛnɛ: «Anɔ ɔfɔ wɔkɔwɛ? Wɔkɔwɛ ɛɲgbɔɲ-gbɔɲɔr ali afɛf kɔ yam, yɛcɔmɛ sɔ tɛfɔɲ tɔn darɔɲ!»

*Yesu kɔtamɔs ka fum nwe yɔɲk yɛlɛc
yɛnɔcɔmɛ darɔɲ mɔ*

(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

²⁶ Kɔ Yesu ɔɲkɔ pɔnɔɲk yɛcic yɔlɔma nde atɔf ɲa Kadara, nde pɔntɛfɔrɛnɛ kɔ Kalile mɔ. ²⁷ Nte Yesu ontɔr dɔntɔf mɔ, k'ɛnɔɲk fum wɔlɔma wɔka dare dadɔkɔ fɔr yɔn kirinɲ, nwe yɔɲk yɛlɛc yɛlarɔm yɛnɔcɔmɛ darɔɲ mɔ. Kɔyɛfɛ nte pɔnɔwɔn mɔ, ɛɲɔc-bɛrɛnɛ fɛ duma, ɛnɔyɔ fɛ kɔlɔ kɔyi, mɛnɛ pɔyi nde ɲɔwɔpɛnɛ mɔ. ²⁸ Nte fum nwe ɛnɔɲk Yesu mɔ, kɔ ɲɔɲk ɲɛlɛc ɲɔsɔɲɛ kɔ kɔkulɛ-kulɛ, k'ɛntɛmpɛnɛ Yesu wɛcɔk dɔntɔf, k'oloku pɔpɔɲ: «Cɔke cɔ mɔfɔɲɔr'im-ɛ, Yesu, Wan ka Kanu Wɔbɛ wɔka dareɲɔ? ɲɛtsɛn'am ta mɔtɔrɔs'im!» ²⁹ Bawo Yesu ɔɲɔc-ɔlɔkɔ ɲɔɲk ɲɛlɛc ɲɛ ɲɛnɔbɛrɛ fum wɔkɔkɔ dɔrɛs pɔwɔn mɔ kɔwɔr. Gbɛkɛ yɔ ɲɔc-kɔtɔrɛnɛ fum wɔkɔwɛ dɔkɔcɔk kɔ afɛc ɲɔpɔɲ, mba ɔɲɔc-cɔpu gbɛkɛ yayɔkɔ, ɲɔɲk ɲɛlɛc ɲɔsɔlɛ kɔ ɲɛkɛkɔrɛ nde dɔtɛgbɛrɛ.

³⁰ Kɔ Yesu eyif kɔ: «Cɔke cɔ ɲɔw'am-ɛ?» Kɔ fum nwe oloku Yesu: «Ina ɲɔwɛ «Pɔlarɔm.»» Bawo yɔɲk yɛlɛc yɛlarɔm yɛnɔcɔmɛ kɔ darɔɲ. ³¹ Kɔ yɔɲk yɛlɛc nyɛ yɛlɛtsɛnɛ Yesu kɔsɔk yi, ta pɔsɔɲɛ yi kɔwɔr yɔkɔ dɔpɔcɔca. ³² Awa, ɲanɔbɔlɛnɛ fɛ sɔp yɛlarɔm yɔlɔma nyɛ yɔɲɔc-sɔmɔt dɔndɔ tɔrɔ kɔrɔɲ mɔ. Kɔ yɔɲk yɛlɛc yɔntɔla Yesu kɔwɔsɛ ka kɔbɛrɛ ka dɔsɔp nyɛ, kɔ Yesu owɔsɛ yi. ³³ Kɔ yɔɲk yɛlɛc yolukus fum nwe dɔrɛs, kɔ yɔɲkɔ yɛmbɛrɛ dɔsɔp. Kɔ sɔp nyɛ fɔp yontɔr kɔyɛfɛ dɔtɔrɔ, kɔ yɔɲkɔ yɔtɔr dɔkɔba, kɔ yɛɲgbɔtɔsɛ, kɔ yɛfis-fis fɔp. ³⁴ Nte afum ɲɛ ɲaɲɔc-kɛk sɔp nyɛ ɲanɔɲk ti mɔ, kɔ ɲayɛksɛ kɔ ɲaɲkɔ ɲalɔku ti dare dɔɲaɲ kɔ aka sɔdɔrɛ sɔkɔsɔk. ³⁵ Kɔ afum ɲander kɔmɔmɔn tɔkɔ tɛnɔcɛpɔr di mɔ. Kɔ ɲander nɔnɔ Yesu eyi mɔ, kɔ ɲambɔp fum wɔkɔ yɔɲk yɛlɛc yɛnalukus darɔɲ mɔ, pɔndɛ Yesu dɔntɔf, pɔbɛrɛnɛ yɔmɔs pɔc-yɔ mes bel-bel, kɔ afum ɲɛ ɲanɔdɛr kɔmɔmɔn mɔ ɲanesɛ. ³⁶ Afum akɔ ɲananɔɲk mes mamɔkɔ mɛnɔcɛpɔr mɔ, ɲalɔmɔr akɔ ɲanɔdɛr kɔmɔmɔn tɔkɔ anɔyɔc kɔ mɔ. ³⁷ Kɔ afum a atɔf ɲa Kadara fɔp ɲalɔku Yesu a pɔyɛfɛ ndarɔɲaɲ pɔkɔ, bawo ɲananɔɲkanɛ kɔnɛsɛ. Kɔ Yesu embɛrɛ debil k'olukus. ³⁸ Fum wɔkɔ Yesu ɛnalukɛ yɔɲk yɛlɛc darɔɲ mɔ, ɛlɛtsɛnɛ Yesu a pɔtam kɔcɛ kɔ pɔyi kɔ dɔntɔf. Mba kɔ Yesu ombɔpɔrɛ kɔ pɔc-ɔlɔku: ³⁹ «Mɔlukus nɔnɔ ndaram. Mɔkɔ mɔc-ɔlɔku afum tɔkɔ Kanu kɔyɔn'am mɔ fɔp.» Kɔ fum nwe ɔɲkɔ pɔlɔku dare disɛ fɔp mes mɔkɔ Yesu ɛnɔyɔnɛ kɔ mɔ.

*Wan wɔran wɔka Sayirus, kɔ wɔran wɔka
ɛnɔgbɔɲɛnɛ yɔmɔs ya Yesu mɔ*

(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

⁴⁰ Yesu kɔlukus kɔn, kɔ afum ɲaɲkɔ ɲafaynɛ kɔ, bawo fɔp fɔɲɔc-kar kɔ. ⁴¹ Kɔ fum wɔlɔma, pac-we kɔ Sayirus, nwe ɛnɔyɔnɛ wɔbɛ wɔka **dɔkɔcɔpɔs** mɔ, owɔr nde pɔc-dɛr. Kɔ Sayirus ɛfɔntɔrɛ dɔntɔf, k'osumpɔr Yesu wɛcɔk, pɔc-lɛtsɛnɛ kɔ kɔwɔsɛ kɔdɛr ka kɔlɔ kɔn. ⁴² Bawo ɛnɔyɔ wan wɔran wɔkin gbɔɲ, nwe ɛnasɔtɔ mɛrɛn wɔcɔ kɔ mɛrɔɲ mɔ, pɔc-fi. Nte ɛyɛfɛ kɔkɔ mɔ, kɔ kɔnɔy kɔmɛpɛnɛ kɔ hanɲ ɲac-yɔmɔsɔr kɔ kɔɲɛsɔm. ⁴³ Wɔran wɔlɔma ɛnɔyi di, wɔkɔkɔ pɔc-yɔk kɔyɛfɛ ka mɛrɛn wɔcɔ kɔ mɛrɔɲ ta pɔɲɔcɔmbɔrɔs-ɛ. Wɔran nwe ɛnɔbɛrɛsɛ dɔka dɔn fɔp nɔnɔ atɛn cɔl ɲayi mɔ, nte tɔɲsɔɲɛ

pataməs kə mə. Mba ali fum enatam fə kətaməs kə. ⁴⁴ Kə wəran nwe ələtərne Yesu tadarəŋ, k'ongbuŋene dobol da duma dən. Gbəŋcana babəkə kə kəwur mecir kaŋkə kənayi kə mə kəsakε. ⁴⁵ Kə Yesu eyif: «Anə ogbuŋen'em-ε?» Nte afum fəp ŋambupəre ti mə, kə Piyer oloku: «Wətəkse afum ŋaŋkel'am waca nwe fəp!» ⁴⁶ Kə Yesu oloku: «Fum wələma oŋgbuŋen'em, bawo iŋcəre a fənəntər fələma fəwur'im dəris.» ⁴⁷ Nte wəran nwe eŋcəre a Yesu eŋcəre fə fum oŋgbuŋene kə mə, k'ender pəc-yikce, k'entempene Yesu wəcək dəntəf. K'oloku afum fəp fər kirin tes təkə tenasəŋe kə kəgbuŋene ka duma da Yesu mə, kə təkə docu dən denatamne gbəŋcana babəkə mə. ⁴⁸ Kə Yesu oloku kə: «Wan kem, kəlan kam kəyac'am, məkəne abəkəc ŋoforu.» ⁴⁹ Yesu eyi kəlok-loku kaŋkə, kə fum wələma ender kəyefe ka ndena wəbe ka **dəkəcpəs** da dare, k'ender pəloku: «Wan kam efi, ali mənəras fε sə wətəkse kəkə di.» ⁵⁰ Mba Yesu enane fum nwe kəloku ka wəbe wəka **dəkəcpəs** defi da wan kən, k'oloku wəbe nwe: «Ta mənese! Məlan gbəcərəm, wan kam entamne.» ⁵¹ Nte ŋalukus dəkər mə, Yesu owosε fε fum kəberε kə nkən mənε Piyer, Saŋ, Sak, wan wəran nwe kas kə kere gbəcərəm, ŋə enawosε kəberε nnə wan wəran wəfi nwe eyi mə. ⁵² Kə afum fəp ŋambok ŋac-ləm pəcuy paŋan tetən. Kə Yesu oloku: «Ta nəbək! Efi fε, kədire k'endε.» ⁵³ Kə afum ŋayefe kəsələr Yesu, bawo afum aŋe ŋanacəre a wan wəran nwe efi. ⁵⁴ Kə Yesu osumpər wan wəran nwe kəca, k'oloke dim dəpəŋ: «Wəyecəra, məyefe!» ⁵⁵ Kə amera ŋən ŋender kə, gbəŋcana babəkə k'eyefe, kə Yesu oloku a pasəŋ kə yeri. ⁵⁶ Kə cusu cəwos akombəra aka wan wəran nwe, kə Yesu oloku ŋa a ta ŋaləmər nwe o nwe nte tenjepər mə.

9

Yesu osom acεpse ən darəŋ wəco kə merəŋ (Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

¹ Kə Yesu ewe Asom ən aŋe wəco kə merəŋ, k'əsəŋ ŋa fənəntər kə kətam ka kəbeləs yəŋk yelec fəp, kələkene kətam ka kətaməs ka docu. ² Kə Yesu osom ŋa kəkə-dəŋk **dεbe da Kanu**, kə kətaməs ka docu. ³ K'oloku ŋa: «Ta nətəmpərəne daka o daka

teta dəpə, ta nətəmpər togbo, ta nətəmpər tələba, ta nətəmpər tocom, ta nətəmpər pəsam, ta nwe o nwe pətəmpər suma mərəŋ. ⁴ Nnə o nnə aŋkə-baŋ'un waca mərəŋ mə, nəyi di, difə nəndekə-wur a nəsumpər dəpə donu kəkə. ⁵ Nnə o nnə afum ŋantəkə-wos'on kəyi mə, kə nəndewur dare dadəkə-ε, nəkoŋ-kəŋ wəcək wonu, itə endeyəne sede nnə ŋayi mə. ⁶ Kə asom aŋe ŋawur ŋac-kət sədare; ŋac-dəŋk toloku tətət ta Kanu, ŋac-taməs acuy mofo fəp.

Pəciyanε pa Herodu

(Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)

⁷ Nte Alkaly Herodu ene mes mme meŋc-cepər mə, kə pəŋciyanε kə. Bawo aləma ŋaŋc-loku a Saŋ entime afi daco; ⁸ aləma ŋac-loku, a Eliya eder, aləma ŋac-loku, a wədəŋk wəka Kanu wəcəkə-cəkə wələma oluksərne sə kəder. ⁹ Kə Herodu nkən oloku: «Inagbinti Saŋ domp! Anə əyənε fum wəkawε aŋloku tetən mə-ε?» Kə Herodu efaŋ kənəŋk kə.

Yesu kəsəŋe ka afum wul kəcəmət (5000) kənembəre

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-34; Saŋ 6:1-14)

¹⁰ Kə asom ŋander ŋalukse Yesu təkə ŋanayo mə fəp. Kə Yesu elək ŋa kə ŋawurnε kəsək, ntende dare da Betsayida. ¹¹ Kə afum ŋaŋcəre kəwur kəŋan kə ŋaŋcepse ŋa darəŋ. Kə Yesu owosε ŋa kəder, k'əŋkə pəc-loku ŋa teta **dεbe da Kanu**, k'entaməs sə aŋe ŋanətətamne mə. ¹² Nte dec dəyefe kəkale mə, kə Asom ən ŋalətərne kə ŋac-loku: «Məyə oŋ məsak afum akanε ŋakə ŋaten dəkədire kə yeri nde sədare nse səŋkel nnə mə; bawo dətεgberε ayi wəkawε.» ¹³ Kə Yesu oloku ŋa: «Nəna nəsəŋ ŋa yeri.» Kə Asom ən ŋaloku kə: «Cəcom kəcəmət kə lop mərəŋ gbəcərəm yə səyə, məfaŋ oŋ a səkə səwayε kənay kaŋkε yeri ba?» ¹⁴ Mba afum aŋe ŋaŋc-bəp afum wul kəcəmət (5000). Kə Yesu oloku Asom ən: «Nəyə ŋa ŋaləŋkanε afum 50-50.» ¹⁵ Kə asom ən ŋayə təkə Yesu enaloku ŋa kəyə mə, kə ŋandəs ŋa fəp. ¹⁶ Kə Yesu elək cəcom nce kəcəmət kə lop nyε mərəŋ, k'eyekti fər dareŋc, k'ontolanε yeri nyε nnə Kanu kəyi mə. Kə tēyefe dənda k'entipi yeri nyε a k'endesəŋəs yi acεpse a ŋayerəs kənay kaŋkə. ¹⁷ Kə afum akakə fəp ŋandi yeri nyε kə ŋanembəre. Nte anawetəs

yeri yeləpəs nye mə, yenayə cəfala wəco kə merəñ.

Piyer oloku a Yesu əyəne nwe Kanu kəyek-yek mə

(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)

¹⁸ Dəsək dələma Yesu **pəc-lok-lokər Kanu** taciña, acəpsə ən darəñ ɲaləñkanə kə kəsək. Kə Yesu eyif ɲa: «Toloku ta afum, anə iyəne-ε?» ¹⁹ K'acəpsə ən darəñ ɲaloku kə: «Nte aləma ɲaloku mə, a Sañ wəgbət afum dərömun məyəne, k'aləma ɲaloku a Eliya məyəne; aləma a wədəñk wəka Kanu wəcəkə-cəkə wələma ə məyəne nwe eyefe afi dacə mə.» ²⁰ Kə Yesu eyif ɲa sə: «Kə cəke cə nəna nəñcem-cəmnən'em kəyəne-ε?» Kə Piyer oloku Yesu: «Wəyek-yek wəka Kanu məyəne.»

Yesu kəcam defi dən kə kədeyefe kən afi dacə

(Mt 16:20-28; Mk 8:30-9:1)

²¹ Kə Yesu entin-tin ɲa kəcañke ti, ta ɲaloku ti fum o fum. ²² K'əncər a pənamar dis dələl Wan ka fum bel-bel; abeki, aləñne apəñ kə atəkse sariye ɲabeləs kə; padif kə; pəyefe defi tataka tən ta maas.

²³ K'oloku afum fəp nte: «Kə fum efan kəcəps'em-ε, wəkayı pəsək kəcəm-cəmne tetən ta sərka, wəkayı pəwose kəsək məfan mən pəwose kətərə hañ pəfi * dəsək o dəsək, pəcəm'em darəñ. ²⁴ Bawo, nwe o nwe efan kəyac kəyi doru kən mə, kəñsalpər kə; mba nwe o nwe ə kiyi kən doru kəsalpər kə tetem mə, eyac ki. ²⁵ Ake təyə fum kəsətə kən doru dandə fəp-ε, kə pəyəne fə wəkayı eyi kəgbaləne kə pəyəne fe ti wəkayı pəc-ləsərne-ε? ²⁶ Nwe o nwe elapərn'em kə moloku mem, Wan ka fum endekə-sədəmnə-wose kəyac mənə wəkayı k'endeder **pəmot pa pələl pa dəbe** da Papa-ε, kə mələkəe mecəmpi. ²⁷ Ic-loku nu kañce: Afum akin akin ɲayı nno kəfo kañke añe ɲantədewak defi ta ɲantanəñk **dəbe da Kanu** mə.»

Piyer, Sañ kə Sak ɲanəñk Yesu pəyi pəmotu pa debeki da Kanu disre

(Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)

²⁸ Nte Yesu oloku moloku maməkə mə, kə mata camət-maas məncəpər, k'ələk Piyer,

Sañ kə Sak, kə ɲampe tərə kəroñ **kəkə-lok-lokər Kanu**. ²⁹ Yesu eyi kəsali, kə kəro kən kəsəkpər, kə yamos yən yənəñkanə kəferə yoc-motər-motər. ³⁰ Pəwən fe kə afum merəñ ɲayefe kələk-loku kə nkən: Musa kə Eliya ɲanayı, ³¹ añe añc-nəñk **pəmot pa pələl** pa debeki da Kanu disre mə. ɲac-loku Yesu kəkə kən nke kəñkəyi Yerusalem mə. ³² Tetəñne Piyer k'asol ən ɲac-dirə pəpəñ; nte ɲantime mə, kə ɲanəñk Yesu pəmot pa debeki da Kanu disre, kə afum merəñ akə ɲanacəmə kə nkən mə. ³³ Təm nte afum akəkə merəñ ɲañc-gbəyene kə Yesu mə, kə Piyer oloku kə: «Wətəkse pəntese su kiyi ka nno. Səcəmbər **cəbal cəcp-ε-cp** maas, ɲin ɲam, ɲin ɲa Musa, kə ɲin ɲa Eliya.» Piyer ənacərə fe nte oñc-loku mə. ³⁴ Nte oñc-loku tatəkə mə, kə kəp kənder kəgbəpərne ɲa kə kənese kəsəmpər acəpsə a Yesu darəñ nte ɲananəñk kəp kañkə kəc-der kəgbəpərne ɲa mə. ³⁵ Kə dim dowur kəp kañkə disre, doc-loku: «Wəkawe əyəne wan kem, nkən iyek-yek: Nəcəñkəl kə!» ³⁶ Nte ane dim dadəkə mə, k'anəñk Yesu pəcəmə sona. K'acəpsə a Yesu darəñ ɲañcañk ali fum ənaloku fe sə wəkos tələma nte ənəñk mə mata maməkə.

Yesu kətaməs ka wan nwe ɲəñk ɲələc ɲenatonkulu-tonkulu

(Mt 17:14-18; Mk 9:14-27)

³⁷ Dəckəsək nte ɲantor kəyefe dətərə mə, kə afum alarəm ɲander kədəfayne Yesu. ³⁸ Kə fum wələma oñkulərne kənay kañkə dacə: «Wətəkse iletən'am məməmən wan kem, bawo wəkin wəkawe gbəñ iyə. ³⁹ ɲəñk ɲələc ɲələma ɲembere kə, kə ɲəsəñe kə kəkule-kule gbəñcana babəkə, kə ɲeyikəc kə pəpəñ, kə ɲəsəñe kə kəfoc kəwur kə dəkusu; kə ɲələləs kə dis, a kə ɲendesək kə. ⁴⁰ iletəne acəpsə-am darəñ kəbeləs ka ɲi, mba ɲantam fe ti.» ⁴¹ Kə Yesu oñkulərne: «Nəna afum alec a tēm tante, atələñ Kanu, tēm cəke tə pəmar sə iyi kə nənə-ε? Təm cəke tə pəmar sə itəmpər te tonu-ε? Məkere wan kam nno.» ⁴² Nte wan wəkəkə oñc-lətərne Yesu mə, kə ɲəñk ɲəñgbal kə dəntəf kə ɲeyikəc kə pəpəñ. Mba kə Yesu əñgbəñ-gbəñər ɲəñk ɲələc ɲañəkə, k'əntaməs wan wəkəkə, k'əsəñ

* **9:23** «kəgbəñne kətək ka gbekə kən» = ti disre: «kəwose kəsəñne defi dəsək o dəsək pəmə təkə Yesu ənayə ti mə.»

kɔ kas. ⁴³ Kɔ cusu cəwos afum fəp kənanj kə fənəntər fəpən fa Kanu.

*Yesu kəgbəkəre kən kəloku defi dən
(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)*

Nte mes maməkɔ Yesu ɔŋc-yɔ mə mec-ciyenɛ afum mə, k'oloku acɛpsɛ ɔn darəŋ: ⁴⁴ «Nəna nəsu ləŋəs, nəcəŋkəl bel-bel moloku mamɛ: Kəbɛr k'ander Wan ka fum afum dəwaca. ⁴⁵ Mba acɛpsɛ ɔn darəŋ ŋanacərə fɛ tedisrɛ ta toloku tatəkɔ ɔŋc-loku mə; tenagbɔpne ŋa, nte tənɔŋe ta ŋanɔcərə ti mə. Kɔ ŋanese kəyifət kɔ tedisrɛ ta toloku tatəkɔ.

*Anɔ ecepər nu fəp-ɛ?
(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)*

⁴⁶ K'acɛpsɛ ɔn darəŋ ŋayefɛ kəyifətene nte tənɔŋe ŋacərə nwe eŋcepər ŋa dəkəcəme mə. ⁴⁷ Yesu nwe ɛnacərə mɛcɛm-cɛmnɛ mme meyi ŋa dəcor mə, ɛlɛk wan wəfət wəkin, k'eŋcəmbərnɛ kɔ. ⁴⁸ Kɔ Yesu oloku ŋa: «Nwe o nwe ɛbaŋ wan wəkawɛ kəbaŋ kətət tetem, ɛmbaŋ'im ina sərka pətət; nwe o nwe ɛbaŋ'im, ɛmbaŋ wəkɔ osom'im mə. Bawo fum wəkɔ eŋcəmbərnɛ dəkəcəme defət mə, ɔyɔnɛ wəkɔ eŋcepər nu fəp.»

*Nwe ɔntɔc'am mə, ɛfan'am
(Mk 9:38-40)*

⁴⁹ Kɔ Saŋ ɛlɛk moloku k'oloku: «Wətəkse sənənəŋk fum wələma pəc-beləsɛ yəŋk yeɛc tewe tam; kɔ səfan kəmɔnɛ kɔ, bawo wəkayi eŋcəme f'am darəŋ pəmɔ səna.» ⁵⁰ Kɔ Yesu oloku kɔ: «Ta nəmɔnɛ kɔ ti; bawo fum nwe ɔntɔc'am mə, ɛfan'am.»

Dare dələma da Samari kəfati kəbaŋ ka Yesu

⁵¹ Nte dəsək deɛk da Yesu doru dənɔc-lətəs mə, k'olokune a mɛnɛ pəkɔ Yerusalem gbəs. ⁵² K'osom afum aləma ŋayi kɔ kirin. Kɔ akakɔ ŋayi kirin kɔ ŋanɔcəŋabəp dare da Samari dələma, nte tənɔŋe ŋalompəsneɛ kɔ mə. ⁵³ Mba kɔ aka dare dadəkɔ ŋafati kəbaŋ kɔ, bawo Yerusalem ŋanɔc-kɔ. ⁵⁴ Nte afum aŋe ŋanəŋk ti mə, acɛpsɛ a Yesu darəŋ, Saŋ kɔ Sak ŋaloku: «Wətəkse, məfan səloku nɛŋc dotor kəyefɛ dəkəm deləsər ŋa?» ⁵⁵ Kɔ Yesu eŋkafələ k'entefərnɛ ŋa, k'ɛgbəŋ-gbəŋər ŋa. ⁵⁶ Kɔ ŋayefɛ kɔ ŋanɔcəŋabəp dare dələma.

*Aŋe ŋafan kəcəme Yesu darəŋ mə
(Mt 8:19-22)*

⁵⁷ Nte ŋanayi dɔpɔ kəkɔ mə, kɔ fum wələma oloku kɔ: «Inɔcəm'am darəŋ nnɔ o nnɔ mənɔkɔ mə.» ⁵⁸ Kɔ Yesu oloku kɔ: «Yeterer yəyɔ bi kɔ bɛmp yəyɔ wələ wa yi; mba Wan ka fum ɔyɔ fɛ nnɔ ɛntam kəboc domp mə.» ⁵⁹ Kɔ Yesu oloku fum wələma: «Məcəm'em darəŋ.» Kɔ fum wəkakɔ oloku kɔ: «Wətəkse, məwos'em kərəsna ikɔ iwup papa kem.» ⁶⁰ Kɔ Yesu oloku fum wəkakɔ: «Məsak afi ŋawup afi; kɔ mənə, məkɔ mədənɔk **dɛbɛ da Kanu.**»

⁶¹ Kɔ fum wələma oloku: «Kəcəm'am k'inder darəŋ Wəbɛ, mba məkar ikɔ kərəsna ilembərnɛ aka kələ kem disrɛ.» ⁶² Kɔ Yesu oloku kɔ: «Nwe o nwe edebifte cəna a wəkayi pəc-məmən tadarəŋ, entesɛ fɛ kədənɔk ka **dɛbɛ da Kanu.**»†

10

*Kəsom ka acɛpsɛ darəŋ 72
(Mt 10:7-16)*

¹ Nte tatəkɔ tenɔcəpər mə, kɔ Wəbɛ ɛyɛk-yɛk sə afum 72 aləma, k'osom ŋa mɛrəŋ mɛrəŋ ŋayi kɔ tekirin kəkət ka sədare kɔ mofɔ fəp mme pənamar kɔ kəkɔ mə. ² K'oloku ŋa: «Dale detel dəmbɛk, mba atel ŋampice. Nələtsenɛ wəkə dale detel dandɛ, pəsak atel ŋade ŋatɛl dale dən. ³ Awa! Nəkɔ, isak'un nəkɔ pəmɔ nte aŋsak ŋkesiya calma daco mə. ⁴ Ta nətəmpərənɛ pəsam pa deɛk, ta nətəmpərənɛ ləba, ta nətəmpərənɛ cɔfta, ta nəyifɛnɛ sə kɔ fum o fum dɔpɔ. ⁵ Kələ nke o nke nəndekɔ-bɛrɛ mə, nəkulɛ kərəsna: «Kanu kəbɛrɛ pəforu kələ kanɔkɛ!» ⁶ Kɔ pəyɔnɛ, fum wəkə pəforu ɛyi kələ kanɔkɔ-ɛ, pəforu ponu penyi kɔ kəron; kɔ pəyɔnɛ fɛ ti-ɛ, pəforu papəkɔ poluksərn'on. ⁷ Nəyi kələ kanɔkɔ, nədi yeri, nəmun domun da kələ kanɔkɔ; bawo pəmar pasəŋ wəbəc kəway kən. Ta nəc-cali-wələ de! ⁸ Dare ndɛ o ndɛ nəbɛrɛ a pabaŋ'un mə, nədi yeri yəkɔ aŋsəŋ'un mə. ⁹ Nətaməs acuy akɔ ŋayi di mə, nəloku ŋa: «**dɛbɛ da Kanu** dələtərn'on.» ¹⁰ Dare ndɛ o ndɛ nəkɔ ta ambaŋ'un mə, nəkɔ ndɛ abanɔka ŋanəŋ nəloku: ¹¹ «Səŋkəŋər'un kəbof ka dare donu ali nke kəsopte su dəwɛcək mə, səluks'on ki; nətam

† 9:62 «entesɛ fɛ kədənɔk ka dɛbɛ da Kanu» kɔ pəyɔnɛ fɛ ti-ɛ, «ɛmar fɛ dɛbɛ da Kanu.»

kɛcɛrɛ a **dɛbɛ da Kanu** dɔlɔtɛrɛ.» ¹² Ic-lok'un a dɔsɔk dadɔkɔ, tɔyɔ nte andeyɔ dare dadɔkɔ mɔ, tendeyɛnk tecepɛr ta Sodom.»

Sɔdare nse sɔfati kɛlanj mɔ
(Mt 11:20-24)

¹³ «Pɛlɛcɛr'am mɔna dare da Korasin! Pɛlɛcɛr'am mɔna, dare da Betsayida! Bawo **mes mɛwɛy-wɛy mmɛ Kanu kɛmmɛntɛr** ayɔ nnɔ ndoronu mɔ, m' anayɔ sɔdare sa Tir kɔ Sidɔŋ-ɛ, kɔ ŋanasɛkpɛr mera pɛwɔn, ŋacɛmɛ pɛlɔmpu darɛŋ, ŋabɛrne yamos yanjan ya kɛbɛl, ŋandɛ ŋamɔŋcɛnɛ! ¹⁴ Itɔ endesɔŋɛ dɔsɔk da kiti ka Kanu dadɔkɔ, pɛfɔdeyɛnkɛr Tir kɔ Sidɔŋ pɛmɔ nɔna. ¹⁵ Kɔ mɔna, dare da Kapɛrnayum, mɔŋcɛm-cɛmɛnɛ a andekɔ-pɛn'am hanj dareŋc? Ala! Andekɔ-tor'am dɛntɔf hanj nnɔ afum afi ŋayi mɔ. ¹⁶ Nwɛ ɛŋcɛŋkɛl'un mɔ, ɛŋcɛŋkɛl'im. Kɔ nwɛ ɛŋwɛnɛs'un mɔ, ɛwɛnɛs'im, k'ɛwɛnɛs wɛkɔ osom'im mɔ.»

Kɛlukus ka acɛpɛ darɛŋ 72

¹⁷ Kɔ afum 72 anɛ anasom mɔ ŋalukus pɛbotu disrɛ kɔ ŋaloku: «Wɛbɛ! Ali yɔŋk yɛlɛc fɛp yɛnayi su dɛntɔf tewe tam.» ¹⁸ K'oloku ŋa: «Indɛnanɔŋk Sentani kɛtɛmpɛnɛ kɛyɛfɛ dareŋc pɛmɔ tɔkɔ pɛŋmot mɔ. ¹⁹ Nɛcɛŋkɛl: Isɔŋ'un kɛtam kɛkɔt ka bok kɔ mekɛlɛŋcɛr kɛronj kɛlɛkɛnɛ fɛnɔntɛr fa ater anu fɛp, daka o daka dɔfɔtam kɛyams'on ti. ²⁰ Mba ta pɛbɔt'un nte yɔŋk yɛlɛc yeyi nu dɛntɔf mɔ, mba pɛbɔt'un nte anjic mewe monu nde dareŋc, ndena Kanu mɔ.»

Pɛbotu pa Yesu
(Mt 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Tɛnatɔŋnɛ, **Amera Njɛcɛmpi ŋa Kanu** ŋɔsɔŋɛ pɛnanjkanɛ kɛbɔt Yesu, k'oloku: «Injɛk-yekɔs'am, Papa, Wɛbɛ wɛka dareŋc kɔ dɛntɔf, nte mɛmɛŋkɛr abeki kɔ asoku sɔbomp mes mamɛ, a kɔ mɛmɛntɛr mi awut afɛt mɔ. Ey, Papa, bawo tatɔkɔ tɔ mɛfanj ti. ²² Ic-lok'un a Papa kem ɛmbɛr'im ca fɛp dɛwaca. Nwɛ o nwɛ ɛŋcɛrɛ fɛ nwɛ ɔyɔnɛ Wan mɔ, kɔ pɛntɔyɔnɛ Papa-ɛ; nwɛ o nwɛ ɛŋcɛrɛ fɛ sɔ nwɛ ɔyɔnɛ Papa mɔ, kɔ pɛntɔyɔnɛ Wan-ɛ, kɔ afum akɔ Wan ɛŋfanj kɛlɔku ti mɔ.»

²³ Kɔ Yesu ɛŋkafɛlɛ k'ɛntɛfɛrnɛ acɛpɛ ɔn darɛŋ, k'ɛyɛl dim, pɛc-loku ŋa: «Pɛmbɔt fɛr yɔkɔ yɛŋŋɛnk mɔkɔ nɔyi kɛnɔŋk mɔ! ²⁴ Bawo adɔŋk a Kanu kɔ abɛ a tɔf yɛlarɛm ŋanafan

kɛnɔŋk mmɛ nɔyi kɛnɔŋk mɔ, mba ŋananɔŋk fɛ mi; ŋanafan kɛnɛ mmɛ nɔyi kɛnɛ mɔ, mba ŋanane fɛ mi.

Capafɔ ca wɛSamari wɛtɔt

²⁵ Kɔ wɛtɔkɛ sariyɛ wɛlɔma ɛyɛfɛ k'oloku Yesu, nte ɛfanj kɛcɛrɛ kɔ towul mɔ. K'eyif Yesu: «Wɛbɛ, cɛkɛ cɔ pɛmar iyɔ kɛsɔtɔ ka kɛyi wɛyɛŋ katina-ɛ?» ²⁶ Kɔ Yesu eyif kɔ: «Cɛkɛ cɔ anjic nde buk ba sariyɛ-ɛ? Cɛkɛ cɔ mɛŋkaranj bi disrɛ-ɛ?» ²⁷ Kɔ fum nwɛ oloku Yesu: «Pɛmar mɛbɔtɛrɛ Wɛbɛ Kanu abɛkɛc ŋam fɛp, amera ŋam fɛp, fɛnɔntɛr fam fɛp, kɔ kɛsɔk kam domp fɛp. Kɔ telip-ɛ, mɛbɔtɛr wɛŋc'am pɛmɔ tɔkɔ mɛmbɔtɛrnɛ mɔna sɛrka mɔ.» ²⁸ Kɔ Yesu oloku kɔ: «Mɛlɔku ti bel-bel, mɛyɔ tatɔkɔ nte tɔŋsɔŋ'am kɛyi wɛyɛŋ katina mɔ.» ²⁹ Mba nte wɛbɛ wɛka sariyɛ nwɛ ɛfanj kɛmɛntɛr dolompu dɔn mɔ, k'eyif Yesu: «Anɔ ɔyɔnɛ wɛŋc'im-ɛ?» ³⁰ Kɔ Yesu ɔŋgbɔkɛrɛ moloku k'oloku: «Fum wɛlɔma ɛnayɛfɛ Yerusalem pɛc-kɔ Yeriko. Kɔ afum wɛkakɔ ɔŋkɔ pɛbɛrɛ afum alɛc dacɔ, kɔ afum alɛc akakɔ ŋambanɛr kɔ daka dɔkɔ ɛnatɔmpɛr mɔ fɛp, kɔ ŋasut kɔ hanj pɛc-but kɛfi, kɔ ŋasumpɛr dɔpɔ kɔ ŋanjɔ. ³¹ Kɔ to-surɛnɛ wɛlɔŋnɛ wɛlɔma osolnɛ sɔ dɔpɔ din dadɔkɔ; nte wɛlɔŋnɛ nwɛ ɛnɔŋk fum wɛkɔ anasut mɔ, k'ɛŋcɛpɛr dɔpɔ ntɛndɛ pɛbɔlɛ kɔ. ³² Kɔ wɛLewy wɛlɔma ɛndɛr sɔ kɛfo kin kanjɔ; kɔ wɛkakɔ sɔ ɛnɔŋk fum nwɛ, kɔ nkɔn sɔ ɛŋcɛpɛr ntɛndɛ pɛbɔlɛ kɔ. ³³ Kɔ wɛSamari wɛlɔma nwɛ ɔŋc-kɔ delek mɔ, ɛndɛr pɛbɔp fum wɛkawɛ nte ɛnɔŋk kɔ mɔ, kɔ nɔnɔfɛr deyɛ kɔ. ³⁴ Kɔ wɛSamari nwɛ ɔlɔtɛrnɛ fum nwɛ, k'olonɔŋɛr runjɛ yɔn mɛmber, k'ɔmbɔy yi moro; k'ɛsɛktɛr yi. Kɔ wɛSamari nwɛ ɛlɛk fum wɛkakɔ k'ɛndɛŋ kɔ pɔkɔtɛnɛ pɔn kɛronj, k'ɛŋkɛkɛrɛ kɔ karwanjɛ kɛlɔma, k'ɔŋkɔ pɛbɔc kɔ di, k'ɛŋcɛmɛ tetɔn. ³⁵ Dɔckɔsɔk kɔ wɛSamari nwɛ owurɛ gbɔlɛŋ mɛrɛŋ ba pɛsam, k'ɔsɔŋ bi wɛka karwanjɛ. K'oloku kɔ: «Mɛgbɛkɛrɛ kɔ, mɛpɛ o mɛpɛ mɛndɛsɔŋ kɔ mɔ, indɛlɛks'am pi dɛkɛlukus dem.» ³⁶ Kɔ Yesu ɔnɔcɛr: «Afum akanjɛ maas dacɔ anɔ ɔ mɔna mɔŋcɛm-cɛmɛnɛ kɛyɔnɛ ka wɛŋcɛ ka fum wɛkɔ afum alɛc ŋanasut mɔ?» ³⁷ Kɔ wɛbɛ wɛka sariyɛ nwɛ oloku: «Nwɛ ɛnɛmɛntɛr kɔ amera ŋobotu mɔ.» Kɔ Yesu

oloku wàbè wàka sariye nwe: «Awa, m̀ana s̀o m̀ak̀o m̀aỳo tat̀ak̀o.»

Yesu ndena Marta k̀o Mari

³⁸ Yesu ñayi d̀ap̀o k̀ak̀o k̀o acẽpse ɔn darəñ, k̀o ñamberẽ dare d̀al̀oma, k̀o wəran wə̀l̀oma pac-we k̀o Marta, emban k̀o nde ndərən. ³⁹ Marta enaỳo wəñc wəran wə̀l̀oma nwe añc-we Mari m̀o, k̀o wəñc nwe ɔñk̀o pəndè Wə̀bè dəntəf, pəc-cəñkəl moloku mən. ⁴⁰ Marta nkən pəsumpər yebəc yelərəm. K̀o Marta ender pəloku Yesu: «Wə̀bè t̀əfətə̀rəs'əm tante wəñc'im wəran ende pənd'am dəntəf pəsakər'em yebəc yayè sona m̀o? Məloku k̀o pəde pəmar'im.»

⁴¹ K̀o Yesu oloku k̀o: «Marta, Marta! M̀ayi k̀acəm-cəm̀nè k̀o k̀asimse teta mes melərəm.

⁴² Mba tes tin gboñ t̀oỳo d̀ək̀acəm̀e. Mari elək da pəntesè m̀o, afəsə-bañər k̀o dənda.»

11

Yesu k̀o sali

(Mt 6:9-13; 7:7-11)

¹ Dəsək d̀al̀oma Yesu **pəc-lok-lokər Kanu** kəfo kə̀l̀oma. Nte elip m̀o, k̀o wəcẽpse kən darəñ wə̀l̀oma eyif k̀o: «Wətəkse, mətəkse su kələk-lokər Kanu, pəm̀o tək̀o San enatakse acẽpse ɔn darəñ kələk-lokər Kanu m̀o.» ² K̀o Yesu oloku ña: «K̀o nənde kəc-lok-lokər Kanu-ε, nəloku: Papa!

Pacərə decempi da tewe tam;

Dèbè dam deder!

³ Məc-səñ su dəsək o dəsək kəcom kosu ka dəsək;

⁴ Məñanənè su kiciya kosu!

Awa, səna s̀o, səñanənè nwe o nwe ençiyane su m̀o.

Ta məsak su səcəm-cəm̀nè kəciya.»

⁵ K̀o Yesu oloku ña s̀o: «Anə entam kəyo wəkəs wəkin nu dacə, nwe enyefè cək-cək pək̀o pəbəp wanapa kən nde ndərən pəc-loku k̀o: «Wanapa məbər'im cəcom maas, ⁶ bawo wəbət kem wə̀l̀oma edər nde nderem cək-cək cañcè, mba ali paka iỳo fè mpe inşəñ k̀o pədi m̀o.» ⁷ K̀o wanapa kən wəkakə, eyi dukə̀l̀o m̀o oloku k̀o: «Ta mətərs'im! Anğbət kumba, səfəntərə kə awut'em, ifətam kəyefè isəñ'əm cəcom,» ⁸ ic-lok'un ti: Ali pəyənè f̀o əfəyefè pəsəñ k̀o ci bawo wanapa kən əfə, endeyefè pəsəñ k̀o daka o daka ndè efəñ m̀o, bawo wanapa

kən enğbəc gbəs a mənè pəsəñ k̀o. ⁹ K̀o ina, ilok'un: Nətola, anşəñ'un; nətən, nəñnəñk; nəsut-sut kumba, anğbite nu. ¹⁰ Bawo mənə nwe məntola m̀o, ampoç'am; mənə nwe məntən m̀o, məñnəñk; pagbite nwe onşut-sut kumba m̀o. ¹¹ Kas kərə kəyi nu dacə, nke wan kən ontola k̀o alop, pəsəñ k̀o abok m̀o? ¹² K̀o pəyənè fè ti-ε, wan kən pətola k̀o ames nğgbəñ, nkən pəsəñ k̀o tekələñcər? ¹³ K̀o pəyənè f̀o nənə anğ nələcè m̀o, nəñcərə kəsəñ awut anu ca yətət, ta ake t̀o Kas nke kəyi nde dareñc m̀o, kəñkəsəñ Amera Nəcempi ñən anğ nənwer k̀o ñi m̀o!»

Yesu kəlukse moloku ma yem nyè an-abonçè k̀o m̀o

(Mt 12:22-30; Mk 3:22-27)

¹⁴ Dəsək d̀al̀oma Yesu pəc-beləs nəñk nğlèc nğ nenasəñe fum wə̀l̀oma kətə-lok-loku m̀o. Nte nəñk nğlèc nənəkə ñowur k̀o m̀o, k̀o wətəlok-loku wəkakə olək-loku, k̀o pəñciyane afum. ¹⁵ Mba k̀o afum aləma ñaloku: «Belsebul wə̀bè wəka yəñk yelèc, embelse yəñk yelèc.» ¹⁶ Nte aləma ñafəñ kəsumpər k̀o dəmolu m̀o, k̀o ñaloku k̀o a pəmentər t̀oỳo **təgbəkərè tin ntè tenjmentər a Kanu kəsom k̀o m̀o.** ¹⁷ Mba nte Yesu enacərə pəcəm-cəm̀nè pañan m̀o, k'oloku ña: «Dare ndè aka di ñandeyefərənè tanjan m̀o, dənłəpsər kələcè. Wə̀l̀o wa di wətempnè win win. ¹⁸ K̀o pəyənè f̀o Sentani eyi kəyefərənè k̀o nkən sərka-ε, cəke cə dare dən dəntam kətəsè-ε? Bawo nəloku a Belsebul imbelse yəñk yelèc. ¹⁹ K̀o pəyənè f̀o ina Yesu, Belsebul imbelse yəñk yelèc-ε, awut anu on, anə ə ñambelse yəñk yelèc-ε? Itə əsəñe nte ña yati ñande kiti nu m̀o. ²⁰ Mba k̀o pəyənè f̀o fənəntər fa Kanu f̀o imbelse yəñk yelèc-ε, **dèbè da Kanu** dender han nno nəyi m̀o. ²¹ K̀o fum wəka fənəntər ɔntəmpər posutnənè-ε, ombum daka dən bel-bel ta tələm o tələm tənəñk di-ε. ²² Mba k̀o fum wə̀l̀oma nwe embək k̀o fənəntər ender pəsut k̀o kəyefərənè pətam k̀o-ε, wəkakə embanər k̀o yosutənè yən nyè enalañ m̀o, pələk ca yən fəp pəyerəs. ²³ Nwe ɔntəyi k̀o ina m̀o, enter'im; mba nwe ɔntələnkan'em m̀o, mənşaməsər'em.»

Kəlucus ka nəñk nğlèc

(Mt 12:43-45)

²⁴ «Nte n̄ɔŋk n̄ɛɛc n̄ɔŋkɔ n̄ɔwɔr fum nwe d̄aris mɔ, n̄ɔc-kɔ n̄ɛc-der n̄ɛc-cep̄er-cep̄er mofɔ mowosu, n̄ɛc-tɛn d̄ak̄ayi. Kɔ n̄ɔntɔsɔtɔ, kɔ n̄ɔlɔku: «Ilukus nde k̄alɔ kem nke inayefe mɔ.» ²⁵ Nte n̄ɔlukus mɔ, kɔ n̄ɛb̄ɔp k̄alɔ kan̄kɔ pafɛŋ ki, palomp̄as di bel-bel. ²⁶ Awa! Kɔ n̄ɔŋk n̄ɛɛc n̄ɔŋkɔ n̄ɔŋkɔ, n̄ɛtɛn akos an̄i yɔŋk yɛɛc cam̄at-m̄er̄ɔŋ nyɛ yɛnan̄ɔŋkanɛ k̄alɛɛ yɛtas ŋi mɔ; kɔ n̄ɔsolɛ yi kɔ yender yɛc̄amɛ fum nwe dar̄ɔŋ. Awa, kɔ p̄alɛc p̄enan̄ɔŋkanɛ fum w̄akakɔ p̄etas t̄akɔ p̄anayi kɔ mɔ.»

P̄at̄ɔt posoku

²⁷ Yesu eyi k̄alɔku moloku mam̄akɔ, kɔ w̄aran w̄alɔma ŋkul̄arnɛ k̄anay ka afum akakɔ dacɔ: «P̄ab̄ɔt kor nke k̄anabek̄as'am mɔ, kɔ m̄esɛ m̄mɛ anam̄es̄ar'am mɔ!» ²⁸ Mba kɔ Yesu ŋkulɛ: «P̄ab̄ɔt an̄ɛ n̄ɔŋc̄ɔŋk̄al tolɔku ta Kanu, n̄ɔm̄ɛŋk̄arnɛ ti mɔ!»

K̄awɛ ka t̄oyɔ t̄ɛgb̄ɛk̄arɛ t̄alɔma nte t̄eyɛfɛ nde Kanu k̄ayi mɔ

(Mt 12:38-42)

²⁹ Nte k̄anay k̄an̄c-m̄ɛp̄nɛ Yesu mɔ, kɔ ŋayefe k̄alɔku: «Afum a ndek̄al n̄antese fɛ; **t̄oyɔ t̄ɛgb̄ɛk̄arɛ nte t̄eyɛfɛ ndena Kanu mɔ** tɔ n̄ɔfaf̄ɔŋ k̄an̄ɔŋk; mba ali tin af̄ɔsɔment̄ar ŋa kɔ p̄ayɔnɛ fɛ ta Yunusa-ɛ. ³⁰ Bawo t̄akɔ teta Yunusa t̄enayɔnɛ aka Ninewe t̄oyɔ t̄ɛgb̄ɛk̄arɛ mɔ, itɔ teta Wan ka fum tendesɔ-yɔnɛ afum a t̄ɛm tantɛ t̄oyɔ t̄ɛgb̄ɛk̄arɛ. ³¹ D̄ɔs̄ak da kiti, w̄ab̄ɛra w̄aka k̄aca k̄at̄ɔt (kɔ m̄ant̄ɛf̄arnɛ nde dec dem̄pɛ mɔ), endet̄imɛ t̄ɛm ta kiti, p̄ac̄amɛ afum a ndek̄al f̄ɔr kir̄iŋ. Endeyems̄ɛnɛ ŋa, bawo k̄afɔ k̄ab̄ol-bolɔ ka dare d̄alɔma k'ɛnayefe k'ender k̄ac̄ɔŋk̄al k̄ac̄arɛ p̄ak̄ɔt ka Sulemany. Mba fum eyi n̄nɔ nwe ɛŋcep̄er Sulemany mɔ! ³² D̄ɔs̄ak da kiti, afum aka Ninewe n̄andek̄ɔ-yef̄ar afum a ndek̄al ŋayems̄ɛnɛ ŋa, bawo aka Ninewe n̄anas̄akp̄ar m̄oyɔ man̄ɔŋ, kɔ n̄anc̄amɛ p̄alomp̄u dar̄ɔŋ, nte n̄anane moloku ma Yunusa mɔ. Mba w̄alɔma eyi n̄nɔ nwe ɛŋcep̄er Yunusa mɔ.»

Capafɔ ca lamp da dis

(Mt 5:15; 6:22-23)

³³ «Fum nwe o nwe ɔf̄ɔmot lamp p̄ek̄ɔŋk di kɔ p̄ayɔnɛ fɛ ti-ɛ p̄am̄ɛŋk di, mba p̄afos

p̄o an̄c̄amb̄ar di nte t̄ɔŋs̄ɔŋɛ an̄ɛ n̄amb̄ɛrɛ mɔ n̄an̄ɔŋk p̄owan̄k̄ara. ³⁴ D̄ɔf̄ar dam d̄oyɔnɛ lamp da dis. Kɔ d̄ɔf̄ar dam dentes̄ɛ-ɛ, dis dam f̄ɔp don̄mot̄nɛ; mba kɔ d̄ɔf̄ar dam d̄ant̄ates̄ɛ-ɛ, dis dam sɔ kubump kɔ den̄yi. ³⁵ M̄ak̄emb̄arnɛ ta p̄owan̄k̄ara m̄p̄ɛ p̄ey'am d̄aris mɔ p̄oyɔn'am kubump. ³⁶ Kɔ dis dam domot ta tofo o tofo teyi nte teyi kubump mɔ, t̄ɛm t̄at̄akɔ dis dam f̄ɔp dem̄ar, p̄am̄ɔ t̄akɔ lamp don̄mot'am kɔ dendemar-ɛ.»

Yesu k̄ab̄ɔŋcɛ aFarisi kɔ at̄ak̄sɛ a sariyɛ kiciya

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

³⁷ Nte Yesu ɛnayi k̄alok-loku mɔ, kɔ w̄aFarisi w̄alɔma ɛɛts̄ɛnɛ kɔ k̄akɔ-di yeri d̄ɔs̄ak dad̄akɔ nde nd̄ɔr̄ɔn. Kɔ Yesu ɛmb̄ɛrɛ k'ɔŋkɔ p̄andɛ am̄esa kir̄iŋ. ³⁸ Kɔ p̄an̄ciyanɛ w̄aFarisi nwe nte Yesu ɛnat̄ɔ-gb̄ɔt waca d̄aromun * k̄ar̄ɛsna a p̄adedi yeri mɔ. ³⁹ Mba kɔ W̄ab̄ɛ oloku kɔ: «N̄ana aFarisi, p̄alɛt kɔ s̄ap̄ɔt tadar̄ɔŋ yɔ n̄an̄s̄ak̄as, mba b̄ak̄ac yonu disrɛ n̄alasar̄nɛ deke d̄aris kɔ k̄ayɔ mes m̄ɛɛc. ⁴⁰ N̄ana at̄ac̄arɛ mes an̄ɛ n̄ayɔnɛ mɔ, Kanu nke k̄alomp̄as tadar̄ɔŋ mɔ, bafɔ ki k̄alomp̄as sɔ tedisrɛ ba?† ⁴¹ N̄ac-pocɛ at̄oyɔ daka m̄p̄ɛ pen̄yi s̄ap̄ɔt kɔ d̄ap̄alɛt yonu mɔ, f̄ɔp fa yi f̄and̄es̄ak n̄nɔ n̄ayi mɔ.

⁴² Mba p̄alɛc̄ar'un n̄ana aFarisi! Bawo n̄an̄s̄ɔŋ Kanu farilɛ fa m̄ɛrket kɔ malan̄kan; mba n̄ac-p̄al̄ar dolomp̄u kɔ k̄ab̄ɔt̄ar ka Kanu. Tat̄akɔ tɔ p̄amar payɔ, ta amp̄al̄arnɛ t̄akɔ-ɛ. ⁴³ P̄alɛc̄ar'un n̄ana aFarisi! bawo n̄amb̄ɔt̄ar d̄ak̄andɛ d̄ac̄akɔ-c̄akɔ **d̄ak̄ac̄ap̄as**, kɔ k̄ayif k̄alɛl nde amb̄aps̄ɛnɛ mɔ. ⁴⁴ P̄alɛc̄ar'un! bawo n̄ayi p̄am̄ɔ cufu n̄cɛ ant̄ɔgb̄ɛk̄arɛ mɔ, pac-k̄ɔt ci k̄ar̄ɔŋ ta an̄c̄arɛ-ɛ.»

⁴⁵ Kɔ fum w̄alɔma at̄ak̄sɛ a sariyɛ dacɔ ɛɛk moloku, k'ɔŋkul̄arnɛ: «W̄at̄ak̄sɛ, kɔ m̄alɔku tat̄akɔ-ɛ, m̄an̄s̄unu sɔ s̄ana!» ⁴⁶ Kɔ Yesu oloku: «P̄alɛc̄ar sɔ n̄ana, at̄ak̄sɛ a sariyɛ! Bawo n̄an̄sar̄ɛs̄ar afum yesarɛ nyɛ n̄ant̄ɔtam mɔ, ta n̄an̄gb̄un̄ɛnɛnɛ yi ali t̄ɛl̄ar tonu-ɛ.»

⁴⁷ «P̄alɛc̄ar'un! Bawo n̄ana ɔŋlɔ cufu ca ad̄ɔŋk a Kanu an̄ɛ at̄ɛm anu n̄anadif mɔ. ⁴⁸ K̄am̄ent̄ar kɔ m̄andɛ tantɛ a m̄ana sɔ m̄awosɛ m̄oyɔ ma at̄ɛm anu mam̄akɔ, bawo ŋa n̄anadif ad̄ɔŋk a Kanu, kɔ n̄ana n̄an̄lɔ cufu

* **11:38** C̄aFarisi, kɔ fum ɔŋkɔ k̄adi yeri-ɛ, m̄ɛnɛ p̄agb̄ɔt k̄ar̄ɛsna waca d̄aromun. † **11:40** Kanu nke k̄alomp̄as tadar̄ɔŋ mɔ, bafɔ ki k̄alomp̄as sɔ tedisrɛ ba? kɔ p̄ayɔnɛ fɛ ti-ɛ, nwe olomp̄as tadar̄ɔŋ mɔ, bafɔ nk̄an olomp̄as sɔ tedisrɛ ba?

cəŋan! ⁴⁹Itə əsəŋe kəcəre kətət ka Kanu disre, kəloku: «Indekene ɲa adəŋk kə asom.» Kə ɲandif aləma, kə ɲantərəs aləma, ⁵⁰itə endesəŋe afum a ndəkəl kədəkə-sare kiciya ka kədif ka adəŋk a Kanu akanje fəp, kəyefe nte doru doru cop mə, ⁵¹kəyefe mecir ma Abel, haŋ kəbəp ka ma Yakariya, nwe anadif nde Kələ kəpəŋ ka Kanu, kəfo kəcempi kə **an**gbip dacə mə. Ey, inlok'un ti: Andekə-yif ti afum a tɛm tantɛ.»

⁵²«Pələcər'un, nəna atəkse a sariye! Bawo nəliŋ tasapa pa kəcəre; nəna sərka nəmbere fe, nəwose fe sə acuru ɲabere akə ɲanafan kəbere mə.»

⁵³Nte Yesu owur nde kələ kaŋkə mə, kə pəntele atəkse sariye kə aFarisi nno eyi mə. Kə ɲayefe kəgbəŋ-gbəŋər kə, ɲac-yifət kə mes fəp, ⁵⁴ɲac-cəpe kə mowul, nte təŋsəŋe ɲanene kə yem dəmoloku mə.

12

Nəkembərne ta nəbaŋene dofum (Mt 10:26-27)

¹Tɛm tatəkə afum wul wul ɲanaləŋkanɛ, pəwurene pəmə ɲadenşərəne, kə Yesu oloku acəpse ən darəŋ kərəsna: «Nəkembərne lebin da aFarisi nde dəyənɛ kəbaŋene dofum mə. ²Tes o tes təgbəpne teyi fe nte pəntəmar paloku mə, nte o nte təŋgbəpne fe nte pəntəmar pacəre mə. ³Itə əsəŋe nte o nte tə nəloku kubump, andene ti daŋ pəŋ; kə nte məŋmənəkəs fum deləŋəs dukələ mə, andedəŋk ti kələ kəroŋ.»

Nwe pəmar nənese mə (Mt 10:28-31)

⁴«Ic-lok'un ti, nəna anapa'em: Ta nənese aŋe ɲandif dis gbəcərəm, kə tɛyefe dənda ta ɲantam tələm o tələm sə mə. ⁵Indementər'un nwe pəmar nənese mə: Nənese nwe endif pəkafələ sə pətam kələm'am Yahanama mə. Ey! Ic-lok'un, nkən pəmar nənese! ⁶Bafə gbaŋa kəcəmət y'aŋcaməs pəsam gbələŋ mərəŋ? Awa! Ic-lok'un a Kanu kəfəpəl ali ɲin yi dacə. ⁷Ali cəfon ca domp donu aləm ci fəp. Ta nənese; bawo pələl ponu pəŋcəpər pa gbaŋa yɛlarəm!»

*Amera Nəcempi ɲa Kanu ɲendetəkse pəmar acəpse a Yesu kəloku mə
(Mt 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸«Ic-lok'un ti: Nwe o nwe owose afum alarəm dacə a wəcəpse kem darəŋ əyənɛ; Wan ka fum endesərəmnɛ-wose nno fər ya mələkɛe a Kanu kirin, a wəkən fum wəkəkə əyənɛ. ⁹Mba mənə nwe məndekə-bupərə ti afum dacə mə, Wan ka fum endesərəmnɛ-ce mənə wəkayi mələkɛe a Kanu fər kirin. ¹⁰Nwe o nwe oloku pələc pa Wan ka fum, andekə-ɲaŋnɛnɛ wəkayi; mba nwe o nwe ələməs **Amera Nəcempi ɲa Kanu**, afədəkə-ɲaŋnɛnɛ kə.»

¹¹«K'ande pac-liŋəs'un kəkekərə nde **dəkəcəpəs**-ɛ, kə pəyənɛ fe ti nda aboc kiti, kə pəyənɛ fe ti abɛ-ɛ, ta nəcəm-cəmne nte nəŋkəyacne, kə təkə nəŋkəloku mə; ¹²bawo **Amera Nəcempi ɲa Kanu** ɲendekə-təks'on gbəŋcana babəkə təkə pəmar nəndekə-loku mə.»

Capafə ca wəka daka wətəcərə tes

¹³Kə fum wələma oloku Yesu kənaŋ kaŋkə disre: «Wətəkse, məloku wəŋc'im a səyerɛnɛ kɛ kosu!» ¹⁴Kə Yesu oloku fum wəkəkə: «Anə ə 'cəmbər'im kəyənɛ ka wəboc kiti nu dacə, kə pəyənɛ fe ti, wəyer'un daka donu-ɛ?» ¹⁵Kə tɛyefe dənda, kə Yesu oloku ɲa: «Nəkembərne kəbətər ka kəyə daka delarəm, bawo bafə daka dadəkə dətəmpər tecepərəne ta fum doru, ali wəkayi pəyə daka delarəm.»

¹⁶Kə Yesu oloku ɲa capafə cələma: «Fum wəka daka wələma ɛnaŋə ntəf nyɛ yəŋc-tesɛ yəbəf mə. ¹⁷Pəc-cəm-cəmne, pəc-yifnɛ: «Cəke cə indeyə-ɛ? Bawo iyə fe kəfo nkɛ inləlonka yətɛl yem fəp mə.» ¹⁸Kə fum nwe olokunɛ, «Nte tə indeyə: Kəwəkəc kə inlə cələ cem, isɛl nce cəmbək mə, ilonka ci disre malə kə ca yem yələma. ¹⁹Kə tɛyefe dənda-ɛ, ilokunɛ dəbəkəc: «Iyə daka delarəm dəmənəkərne meren məlarəm; inşəm oŋ, idi, imun iwoləs.» ²⁰Mba kə Kanu kəloku kə: «Mənə Wəbəc, Wətəcərə tes! Pibi pa məkə yati pə andewer'am kiya kam doru; təkə məlompəs mə, anə ə məndesəkərə ti-ɛ?» ²¹Kə Yesu ənəcər: «Itə pəyi fum nwe endelonka daka dən, a ta Kanu kəŋnəŋk kəyə kən daka mə-ɛ.»

Kələŋ Kanu (Mt 6:25-34)

²²Kə Yesu oloku acəpse ən darəŋ: «Itə əsəŋe nte ilok'un: Ta nəcəm-cəmne teta

doru donu—ake nandedi-ε. Ta nacementemne sɔ teta dis donu—ake nandebɛrɛnε. ²³ Bawo kɛyi doru kɛɲɛpɛr yeri, kɔ dis deɲɛpɛr yamos. ²⁴ Nɛkɔkɛ bɛmp ya ser: Yɔfɔbɔf, yɔfɔtɛl, yɔfɔmɛɲkɛrɛnε, yɔyɔ fɛ cɛlɛ, mba Kanu kɛɲsɔɲ yi yeri. Nɛna nɛɲɛpɛr bɛmp yayɔkɔ pɛbɔlɛ! ²⁵ Anɔ ɔ kɛcɛm-cɛmne kɔn kɛntam kɛbɛrɛnε kururu katin gbɔɲ kɛwon kɔn doru-ε? ²⁶ Kɔ pɛyɔnε a nɛfɔtam ali tes tɛfɛt-ε, ake nɛɲkɔcɛm-cɛmnɛnε tɔkɔ tɛɲcɛmε mɔ? ²⁷ Nɛgbɔtɛnε nte yɛlɛɲk ya dale yomprɔɲ mɔ: Yɔfɔbɔc, yɔfɔdu yamos, mba ic-lok'un, ali wɔbɛ Sulemany kɔ daka da debeki dɔn, ɛnɔyɔ fɛ yamos nyɛ yɛnatesɛ pɛmɔ pɛlɛɲk papɔkɔ pin mɔ. ²⁸ Yika yeyi mɔkɔ dale,alna pac-lɛm yi dɛnɛɲc, mba Kanu kɛɲsɔɲɛ pɛmar yi. Nɛna, aɲɛ kɛlanɲ konu kɛmpicɛ mɔ, nɛntam kɛlanɲ tes tin: Pipicɛ ɔɲ cɛke o cɛke, itɔ Kanu kɛndeyɔn'on! ²⁹ Kɔ nɛna, ta nɛtɔrɛsnε kɛcɛm-cɛmne teta yeri yɔkɔ nɛnde nɛc-di mɔ, ta nacementemne teta yomunɛs yɔkɔ nɛnde nɛc-munɛs mɔ. ³⁰ Bawo acuru a doru dandɛ ɲɔɲcɛm-cɛmne teta ca yayɔkɔ. Kɔ nɛna, Papa konu ɛɲcɛrɛ a nɛfanɲ yi. ³¹ Nɛtɛn **dɛbɛ da Kanu**; nkɔn Kanu endesɔɲ'un yɛlɛpɛs yɔkɔ.»

Daka kiyi ka dareɲɛ
(Mt 6:19-21)

³² «Ta mɛnesɛ, Atɛkɛs'em darɛɲ! Bawo pɛmbɔt Papa konu kɛsɔɲ konu daka da dɛbɛ dɔn fɛp. ³³ Nɛcamɛs daka donu, nɛpɔcɛ kɛway kɛɲkɔ atɔyɔ daka. Nte tɔɲsɔɲɛ nɛmɛɲkɛrɛnε daka daalna ndena Kanu mɔ. Daka da ndena Kanu dɔfɔlip! Dɛndo wɛke eyi fɛ nwe ɔɲlɔtɛrɛnε di mɔ; ate ɲeyi fɛ ɲɛ ɲɔɲsɔm di mɔ. ³⁴ Bawo da daka donu deɲyi mɔ, difɔ abɛkɛc ɲonu ɲɛɲyi.»

Abɔc aɲɛ ɲambum mɔ

³⁵ «Nɛgbɔɲcɛnε sɛbɛlɛt dɛfi, nɛmot sɛlamp sonu, nɛcɛmɛ bel-bel! ³⁶ Nɛyi pɛmɔ abum aɲɛ ɲandekar wɔbɛ kɛɲan kɛder kɛyɛfɛ dɛɲgbɔɲnε mɔ, nte tɔɲsɔɲɛ wɛkɔkɔ ɔɲc-kɔnɛnder pɛsut-sut kumba, ɲa ɲagbite kɔ ki katɛna mɔ. ³⁷ Pɛbɔt acar akakɔ wɔbɛ kɛɲan, ɔɲc-kɔnɛnder pɛbɔp kɔ pɛc-kar kɛgbite kɔ mɔ. Amina! Ic-lok'un ti: Endegbɔɲcɛnε bɛlɛt, pɛdɛs acar akakɔ dɛmɛsa kɛkɔ-di yeri, nkɔn pɛyerɛs ɲa yi. ³⁸ Ali pɛyɔnε fɔ cɛk-cɛk cɔ ender, kɔ pɛyɔnε fɛ ti-ε dɔsɔka, mba k'ɛmbɔp ɲa ta ɲandirɛ-ε, pɛbɔt ɲa!»

³⁹ «Nɛcɛrɛ bel-bel a kɔ wɔbɛ wɛka kɛlɔ ɛɲcɛrɛ tɛm nte wɛke ender mɔ-ε, ɔfɔsak kɔ pɛwɔkɛc kɛlɔ kɔn. ⁴⁰ Nɛna sɔ, nɛcɛmɛ bel-bel! Bawo Wan ka fum endeder tɛm nte nɛntɔyɔ kɔ amera mɔ.»

Wɔbɔc wɔlompɔ kɔ wɔbɔc wɔtɔlomp
(Mt 24:45-51)

⁴¹ Kɔ Piyɛr eyif Yesu: «Wɔbɛ, sɛna gbɛcɛrɛm ɲɔ mɛɲlɔku capafɔ canɲɛ, ka fɛp fɔ mɛɲlɔku ti ba?»

⁴² Kɔ Wɔbɛ oloku: «Wɛcɛmbɛr-cɛmbɛr daka wɛrɛ olomp, pɛsɔk dɔmp-ε? Nkɔn ɔyɔnε nwe wɔbɛ ɔɲlɔku: <Isɔɲ'am yɛbɛc nyɛ: Mɛc-sɔɲ yeri afum aɲɛ ɲayi kɛbɛc'em mɔ, tɛm nte pɛmar mɔ.» ⁴³ Pɛbɔt wɛcar wɛkɔkɔ wɔbɛ kɔn ɔɲlukus pɛbɔpɛ kɔ yɛbɛc yayɔkɔ mɔ! ⁴⁴ Ilok'un ti, kɛɲcɛ kɔ: Nkɔn ɔ wɔbɛ kɔn ɔɲsɔɲ yɛbɛc ya kɛcɛmbɛr-cɛmbɛr ka daka dɔn fɛp! ⁴⁵ Mba kɔ wɛcar olokunε dɛbɛkɛc: <Wɔbɛ kem ɛntayɛfɛ fɛ kɛder,> pɛyɛfɛ kɛsut ka amarɛs arkun kɔ aran-ε, pɛc-di, pɛc-mun hanɲ pɛcis-ε, ⁴⁶ wɔbɛ ka wɛcar kakɔ endeder dɔsɔk nde ɔntɔyɔ kɔ amera mɔ, dɛc nde ɔntɔcɛrɛ mɔ, tɛm tatɔkɔ ɛmbɛlɛs wɛcar wɛkɔkɔ, pɛsɔɲ kɔ kɛway nke pɛmar pɛsɔɲ acar atɔnɛnε wɔbɛ kɛɲan mɔ. ⁴⁷ Wɛcar nwe ɛɲcɛrɛ tɛfanɲ ta wɔbɛ kɔn mɔ, ta olompɛsnɛnε kɔ mɔ, ta ɔɲyɔ tɔkɔ wɔbɛ kɔn ɛfanɲ mɔ, aɲsut wɛcar wɛkɔkɔ kɛsut kɛpɔɲ. ⁴⁸ Mba wɛcar nwe ɔntɔcɛrɛ tɛfanɲ ta wɔbɛ kɔn mɔ, pɛciya-ciya kɛlompɛs mɔ, wɛcar wɛkɔkɔ pɛpic pɔ aɲsut kɔ. K'anɛsɔɲ fum pɛlarɛm-ε, pɛlarɛm pɔ aɲwer kɔ. K'anɛsɔɲ kɔ kɛmɛɲk pɛlarɛm-ε, aɲɲanɲkanε kɛwer kɔ pɛlarɛm.»

Teta Yesu tɔsɔɲɛ afum kɛgbeyɛnε
(Mt 10:34-36)

⁴⁹ «Nɛɲc d' inder kɛbɛr doru, k'ifanɛ di kɛmar! ⁵⁰ Pɛmar isɔtɔ kɛgbɔt dɛromun, kɔ kɛɲwon'im kɛyi. ⁵¹ Nɛɲcɛm-cɛmne a pɛforu pɔ ɲɲkɛrɛ kɛsɔɲ doru ba? Ala de, mba kɛgbey k'ɲɲkɛrɛ. ⁵² Kɛyɛfɛ ɔɲ tantɛ aɲɛ o aɲɛ ɲayi kɛcamɔt kɛlɔ disrɛ, ɲandegbeyɛnε akɔ ɲayi maas akɔ ɲayi mɛrɛɲ. ⁵³ Kas kɛgbey wan wɛrkun, wan wɛrkun pɛgbey kas; kɛrɛ kɛgbey wan wɛran, wan wɛran pɛgbey kɛrɛ; kɔɲcɛra kɛgbey wɛran ka wan kɔn, wan-sɔ pɛgbey kɔɲcɛra.»

Kɛcɛrɛnε ka kɔm
(Mt 16:2-3)

⁵⁴ Kò Yesu oloku sò kə̀nay: «Kò nənə̀nk kə̀p kə̀gbə̀pər̀nə̀ ntende dec dən̄kale m̀ə̀, nən̄kule katina: «Kə̀der kò wə̀cafən endeder!» Pə̀fə̀won wə̀cafən pə̀der. ⁵⁵ Mba kò nənə̀nk afef ɲa kə̀ca kətət ɲoc-wur-ε, nəloku: «Kə̀wone kò pə̀nder,» təkò nən̄loku ti m̀ə̀, itò ten̄yi. ⁵⁶ Nə̀na Aban̄ene dofum! Nə̀ntam kə̀cə̀re megbekə̀re ma təkò antə̀f kò kəm yen̄yi m̀ə̀; ta ake tò nə̀ntə̀tam kə̀cə̀re n̄e tegbekə̀re ta tēm tantε, n̄e tεyεfe ndena Kanu m̀ə̀-ε?»

*Mə̀ten katə̀ɲne kò wə̀terεne kam
(Mt 5:25-26)*

⁵⁷ «Ta ake tò nə̀ntə̀cə̀re n̄e nə̀na sərka təkò pə̀mar nə̀yò m̀ə̀-ε? ⁵⁸ Kò mə̀ndeko kò wə̀yεfə̀re n̄e kam dən̄kiti-ε, mə̀wose nətə̀ɲne də̀pò kə̀resna. Kò pə̀yone fe ti-ε, en̄kekər'əm dabε. Wə̀boc kiti pə̀sə̀ɲ'əm wə̀sə̀dar, wə̀sə̀dar εber'əm də̀bili. ⁵⁹ Ic-lok'əm mə̀fə̀wur də̀bili kò mə̀ntə̀lip kə̀sə̀ɲ pə̀sam pəkò mə̀ntə̀mpə̀re wə̀kekə̀re kam də̀bili m̀ə̀.

13

Nəsə̀kpər mera, nə̀cə̀me pə̀lompu darə̀ɲ, kò pə̀yone fe ti-ε, nə̀fi!

¹ Tēm tatəkò kò afum alə̀ma ɲander ɲalə̀mər Yesu təkò Pilat enadifət aKalile alə̀ma n̄e ɲaɲc-lə̀ɲne Kanu m̀ə̀. Itò tatəkò Pilat enanə̀nkəl mecir ma afum kə̀lə̀ɲne kə̀ɲan. ² Kò Yesu oloku ɲa: «Nə̀ɲcem-cemne a k'anadifət aKalile akakò tatəkò-ε, a tementər oɲ a ɲananə̀nkane kə̀ciya ɲatas aKalile alə̀pəs akò anatə̀-dif m̀ə̀ ba? ³ Ala! Ic-lok'un: Mba kò nə̀ntə̀sə̀kpər mera nə̀cə̀me pə̀lompu darə̀ɲ-ε,* tatəkò tò nə̀ndeləsərne fə̀p pə̀mò akakò. ⁴ Kò pə̀yone fe ti-ε, afum aɲε wə̀co kò camət-maas aɲε kə̀lò ka Siloye kə̀nawəkərne kədif m̀ə̀, nə̀ɲcem-cemne a ɲa ɲananə̀nkane kə̀ciya ɲatas aka Yerusalem alə̀pəs aɲε ba? ⁵ Ala, ic-lok'un, mba kò nə̀ntə̀sə̀kpər mera nə̀cə̀me pə̀lompu darə̀ɲ-ε, nə̀na sò fə̀p nən̄fi pə̀mò ɲa!»

Capafə̀ ca kətək kə̀kom n̄e kə̀natə̀-yò yokom m̀ə̀

⁶ Kò Yesu oloku sò capafə̀ n̄cε: «Fum wə̀lə̀ma enabə̀f kətək ka tumbunyi dale dən̄ dacò. K'ender kə̀ten yokom ya ki, mba

k'embə̀p kətək ka tumbunyi n̄ke ta kə̀ɲkom-ε. ⁷ Awa, k'oloku wə̀bəc kən wəkò oɲc-bumε kò dale m̀ə̀: «Meren maas m̀ə̀ mame n̄e inder kə̀pim yokom ya kətək kə̀ɲke m̀ə̀, mba ifəsətə̀. Awa məcə̀p ki! Ta ake tò kə̀ndecə̀mεnε, kə̀ban̄ antə̀f gbəcə̀rəm-ε?» ⁸ Kò wə̀bum ka dale oloku kò: «Wə̀bε, məsak kətək kə̀kom kə̀ɲke kə̀ren n̄ke gbəcə̀rəm pamə̀mən sò; indekay haɲ inə̀nkə̀r, iber ma sò ɲcək-cək-a. ⁹ Kò tatəkò teyi-ε, tələ̀ma kə̀ɲkom dok, kò pə̀yi fe ti-ε, məcə̀p ki.»

Yesu kataməs ka wə̀ran wə̀lə̀ma simiti, dəsək da kə̀ɲesəm

¹⁰ Kətə̀kse kò Yesu εɲc-ndε **dəkəcə̀pəs** də̀lə̀ma, simiti, dəsək da kə̀ɲesəm. ¹¹ Wə̀ran wə̀lə̀ma enayi də̀nda n̄we ɲə̀ɲk ɲεlec ɲenasə̀ɲε kətə̀-kət kə̀yεfe meren wə̀co kò camət-maas m̀ə̀; enanutne, ta entam kə̀ten̄cε-ε. ¹² N̄te Yesu enə̀ɲk wə̀ran n̄we m̀ə̀, k'ewe kò, k'oloku kò: «Wə̀ran, docu dam dəsək'əm.» ¹³ Kò Yesu enden̄ kò kə̀ca. Gbə̀ɲcana babəkò kò wə̀ran n̄we enten̄cε, k'eyεfe **kəcəm** debeki da Kanu. ¹⁴ Mba kò pə̀ntεle wə̀bε wə̀ka **dəkəcə̀pəs** dadəkò, n̄te Yesu enataməs wə̀ran wəkakò simiti, dəsək da kə̀ɲesəm m̀ə̀, kò wə̀bε n̄we oloku afum: «Mata camət-tin meyi m̄mε pə̀mar pac-bəc m̀ə̀, nə̀der nə̀ten kə̀taməsne mata maməkò disre, mba ta nə̀der simiti, dəsək da kə̀ɲesəm.» ¹⁵ Kò Yesu oloku kò n̄te: «Nə̀na aban̄ene dofum: Simiti, dəsək da kə̀ɲesəm, anə̀ ɲntə̀gbeki wana wən, kò pə̀yone fe ti-ε, sɔfale sən̄ pə̀kekə̀re kəkò-mun-ε? ¹⁶ A wə̀ran n̄we owur dokom da Abraham, a kò Sentani səsumpər səkot kə̀yεfe meren wə̀co kò camət-maas m̀ə̀, pə̀mar fe pasikə̀li kò bə̀nda yayəkò simiti, dəsək da kə̀ɲesəm ba?» ¹⁷ Yesu kə̀loku moloku maməkò, kò təsə̀ɲε ater ɲn fə̀p kə̀lapərne; mba pə̀nabət kə̀nay fə̀p, mə̀yò mə̀pə̀ɲ maməkò Yesu ɲc-yò m̀ə̀.

*Capafə̀ ca ten̄gben tefet
(Mt 13:31-32; Mk 4:30-32)*

¹⁸ Kò Yesu oloku sò: «Ake **dεbε da Kanu** dowurεnε-ε? Ak' indetubcεnε di-ε? ¹⁹ Ten̄gben tefet† n̄te fum εlek, pə̀ləm dale dən̄ disre m̀ə̀. Ten̄gben tatəkò topoɲ, pə̀yone

* **13:3** «Nə̀ntubi» itò «Nəsə̀kpə̀re mə̀yò mətət mə̀yò mεlec.» n̄te tompon̄ m̀ə̀-ε, kətək ka ki kə̀mbek pə̀tas tək yə̀lə̀ma ya dale.

† **13:19** «ten̄gben tefet» Ti tō ten̄gben tefet ta tək ya dale,

kətək kəpən, bəmp yeder yələ wara wawəko kəronj mə.»

Capafə ca lebin
(Mt 13:33)

²⁰ Kə Yesu oloku sɔ: «Ak' indetubcɛnɛ **dɛbɛ da Kanu**-ɛ? ²¹ **Dɛbɛ da Kanu** dowurɛnɛ kə lebin ndɛ wəran ɛnjɛk pəbɛr kəcom nke ɛnalompəs kə abek ɲa farin dacɔ mə, a kə kəcom kanjə kəmpɛ fəp mə.»

Capafə ca dəkəberɛ dɛwɛkɛnɛ
(Mt 7:13-14,21-23)

²² Ntɛ Yesu ɛɲcali sədare səfɛt kə səpən kəkə ka Yerusalem mə, pəc-təksɛnɛ sɔ afum. ²³ Kə fum wələma eyif kɔ: «Wətəkɛ, afum apic ɲə Kanu kəndekə-yac ba?» Kə Yesu oloku ɲa: ²⁴ «Nəna sɔ nəsep nədekə nəberɛ dəkəberɛ dɛwɛkɛnɛ dadəkə, bawo ic-lok'un: Afum alarəm ɲandesɛp kəberɛ ka di, mba ɲafədekə-tam.»

²⁵ «Kə wəka kələ endekə-yɛfɛ pəcaɲ kumba, nəna aɲɛ nəɲyi doru mə, nədeyɛfɛ kəsut-sut kumba, nəc-loku: «Wətəkɛ! Məgbite su!» Tɛm tatəkə endekulɛ nu: «ɲɛcərə fɛ kəca nke nəyɛfɛ mə!» ²⁶ Tɛm tatəkə tɔ nəndekə-cop kəluku: «Sənadi yeri, səmun kə mənə, məc-təkɛ ndɛ mirit məpən ma dare dosu.» ²⁷ Nkən pəc-lok'un, «ɲɛcərə fɛ aka ndɛ nəyənɛ mə! Nəbəl'em day, nəna akanɛ nəɲyɔ mes mɛlɛc mə!» ²⁸ Difə afum ɲandekə-bok, ɲac-ɲaɲərənɛ sek, kə nəɲkənəɲk Abraham, Isiyaka, Yakuba kə adəɲk a Kanu fəp **dɛbɛ da Kanu** dəntəf, a paləm nəna dabanjka-ɛ. ²⁹ Afum ɲandekə-yɛfɛ kəca nke dec dɛmpɛ kə nke dec dɛɲkale mə, kəca kətət, kə kəmerya, ɲader ɲandɛ dɛmɛsa ndɛ **dɛbɛ da Kanu** dəntəf. ³⁰ Tɛm tatəkə, aləma aɲɛ ɲayənɛ məkə aləpsər mə, ɲandekə-yənɛ akirinj; akə ɲayənɛ akirinj mə, ɲayənɛ aləpsər.»

Yesu kə Yerusalem
(Mt 23:37-39)

³¹ Tɛm tatəkə, kə aFarisi aləma ɲander ɲaloku kɔ: «Məyɛfɛ nnə məkə! bawo Herodu ɛfanj kədif'am.» ³² Kə Yesu oloku ɲa: «Nəkə nəloku ayɔfən ɲaɲəkə: Kəbɛləs yəɲk yɛlɛc kə kətaməs k'iyinɛ məkə kə alna, a indeləpəs yɛbəc yem tataka ta maas. ³³ Mba mɛnɛ ikət məkə, alna kə dəsəkə; bawo pəmar fɛ wədəɲk wəka Kanu efi kəfə kəcuru ta pəyənɛ Yerusalem-ɛ.»

³⁴ «Yerusalem! Yerusalem! Nɲɛ ɲendif adəɲk a Kanu mə, ɲɛc-cacas aɲɛ Kanu kəsom nnə ɲeyi mə; pənabas'im kələnka ka awut'am pəmɔ ntɛ acəkə ɲokombərə ɲonjənka awut banca ya ɲi dəntəf mə! Mba kə nəntəfanj ti. ³⁵ Awa, kəsakər'on k'ander kələ konu. Mba ic-lok'un: Nəfəsə-nəɲk'im, haɲ tɛm tɛbəp ntɛ nəndeloku: «Kanu kəpocɛ pətət nwɛ endeder tewe ta Kanu Kəpən mə.»»

14

Yesu kətaməs ka wəcuɲ wələma

¹ Dəsək da kəɲesəm da aSuyif dələma, k'awe Yesu ndɛ kələ ka wəbɛ ka aFarisi wələma kəkə-di yeri, kə akakə ɲaɲkəkɛ kə. ² Kə fum wələma nwɛ docu dɛnakəfəs mə, pəcəmə kə fər kirinj. ³ Kə Yesu eyif atəkɛ a sariyɛ kə aFarisi: «Aɲwosɛ kətaməs ka wətətamnɛ simiti, dəsək da kəɲesəm ba, ka afəwosɛ?» ⁴ Kə afum aɲɛ ɲaɲcaɲk. Awa kə Yesu ongbuɲɛnɛ wətətamnɛ nwɛ, kə wəkəkə ɛntamnɛ, k'ɛsak kə a pəkə. ⁵ Ntɛ tɛɲcɛpər mə, kə Yesu eyif ɲa: «Anə eyi nu dacɔ nwɛ wan kən, kə pəyənɛ fɛ ti wana wən wɛntɛmpɛnɛ dəkələmp simiti, dəsək da kəɲesəm, ta ɛmpɛnɛ wi dəsək dadəkə mə?» ⁶ Kə abɛ akakə ɲantətam kəlukkɛ kə məcəp.

Ntɛ aɲyɛk-yɛk dəkəndɛ, kə ntɛ aɲwɛnɛ fum tɛs mə

⁷ Kə Yesu olok-lokər afum aɲɛ anawɛ dəkəsata mə, bawo ɛnakəkɛ ntɛ akakə aɲc-gbutələnɛ dəkəndɛ dəcəkə-cəkə mə. K'oloku ɲa: ⁸ «Kə fum ew'am kəkə-təɲnɛ kəsata ka kəgbanɲɛ kən-ɛ, ta məkə məndɛ dəkəndɛ dəcəkə-cəkə, bawo tələma wəka kəsata ewɛ sɔ fum wələma kəsata kanjə, nwɛ ɛɲcɛpər mənə mə. ⁹ Ta təsəɲɛ wəkə ewɛ nu kəsata mə, kədɛlok'am: «Məyɛfɛ məsakərə nwɛ dəkəndɛ dadəkə.» Kələpərɲɛ kə mənəkə kəyɛfɛ dəkəndɛ dəcəkə-cəkə dadəkə kəkəndɛ dadarən dəkə. ¹⁰ Mba, k'aw'am kəsata-ɛ, məkə məndɛ dəkəndɛ dadarən, ntɛ tɛɲsəɲɛ nwɛ ew'am kəsata mə k'ender pənəɲk'am-ɛ, pəlɔk'am: «Wanapa, məcəɲnɛ kirinj.» Awa tɛm tatəkə mənə məlɛlɛ nnə afum aɲɛ nəɲkə-paɲnɛ amɛsa kədi yeri mə. ¹¹ Nwɛ o nwɛ ɛlɛknɛ, andɛtorɛ kə; nwɛ o nwɛ otɔrɛnɛ andɛpɛnɛ kə.»

¹² Kə Yesu oloku fum nwɛ ɛnawɛ kə kəsata mə: «Kə məwɛ afum kədi yeri yɛraɲ,

kɔ pɔyɔnɛ fɛ ti yɔrɔfɔy-ɛ, ta mɔwɛnɛ yi akɔs'am aɲa, ta mɔwɛnɛ yi awɛɲc'am aɲa, ta mɔwɛnɛ yi akomɛnɛ am, ta mɔwɛnɛ yi andɛ am aka daka. Ntɛ tɔɲsɔɲɛ ta ɲadetam kɛlukɛ ayɛk ɲa kɔwɛnɛ yeri mɔ. ¹³ Mba kɔ mɔndɛwɛnɛ afum yeri-ɛ, mɔwɛ atɔyɔ daka, lanyiru, atorɛr kɔ atɔnɔɲk. ¹⁴ Tɛm tatɔkɔ pɛbɔt'am, bawo ɲayɔ fɛ daka ndɛ ɲaɲkɔ-luks'am kɔway ka pɛtɔt papɔkɔ mɔ. Kanu gbɛcɛrɛm kɛndɛkɔ-tam kɛluks'am kɔway kanjɔ, ndɛ ayɔ pɛtɔt ɲandɛkɔ-yɛfɛ defɛ mɔ.»

Capafɔ ca yeri ya kɛsata
(Mt 22:1-10)

¹⁵ Ntɛ afum ɲane moloku mamɛ mɔ, kɔ fum wɛlɔma nwɛ ɛnandɛ dɛmɛsa mɔ, oloku Yesu: «Pɛbɔt mɔna nwɛ mɔndɛkɔ-di yeri ndɛ **dɛbɛ da Kanu** dɛntɔf mɔ!» ¹⁶ Kɔ Yesu oloku fum wɛkɔkɔ: «Fum wɛlɔma ɛnabɔc kɛsata kɛpɔɲ, k'ɛwɛnɛ ki afum alarɛm. ¹⁷ Ntɛ tɛm ta kɛdi yeri yayɔkɔ tendɛbɔp mɔ, k'osom wɛcar kɔn kɛkɔ-loku afum aɲɛ ɛwɛ kɛsata mɔ: «Nɛdɛr! Alip kɛcɔɲ.» ¹⁸ Mba kɔ kan-kan ɛyɛfɛ kɛlɛtsɛnɛ kɔ. Kɔ wɛcɔkɔ-cɔkɔ oloku kɔ: «Mɔɲaɲɲɛn'em, dɛlɛ d' iway idɔ pɛmar ikɔ imɔmɔn; ilɛtsɛn'am ta mɛsumpɛr'em ti!» ¹⁹ Kɔ wɛka mɛrɛɲ oloku kɔ: «Iway cɛna cɛbifti wɛcɔ, ic' ifaɲ kɛkɔ-wak; ilɛtsɛn'am ta mɛsumpɛr'em ti!» ²⁰ Kɔ wɛka maas oloku sɔ: «Intɛp kɛc-gbaɲɛ, itɔ intɔtam kɛkɔnɛ!» ²¹ Kɔ wɛcar olukus k'ɔɲkɔ pɛloku moloku mamɔkɔ wɛbɛ kɔn. Kɔ pɛntɛlɛ wɛbɛ kɔn, k'oloku wɛcar: «Mɛkɔ katɔna ndɛ mofɔ mɔpɔɲ kɔ ndɛ dɛmirɛt ma dare! Mɔwɛn'em atɔyɔ daka, lanyiru, atorɛr kɔ atɔnɔɲk.» ²² Kɔ wɛcar ɛndɛr pɛloku kɔ: «Wɛbɛ ntɛ mɛsom'im mɔ telip, mba yeri yɔsɔrɔcɛmɛ!» ²³ Kɔ wɛbɛ oloku kɔ sɔ: «Mɛkɔ dɔpɔ da dɛkulum kɔ dɛɲgbaɲɛ, mɛloku afum ɲabɛrɛ ntɛ tɔɲsɔɲɛ kɛlɔ kem kɛlarɛ mɔ.» ²⁴ Bawo, ic-lok'un: Arkun akakɔ inanunɲɛnɛ kɔwɛ kɛsata kanjɛ mɔ, ali wɛkin ɔfɔsɔ-di yeri ya ki.»

Cɔkɛ cɔ aɲyi a patam kɔyɔnɛ wɛcɛpsɛ ka Yesu darɛɲ-ɛ
(Mt 10:37-38)

²⁵ Kɔnɛy kɔnacɛmɛ Yesu darɛɲ, kɔ Yesu ɛɲkafɛlɛ, k'oloku ɲa: ²⁶ «Mɔna nwɛ mɔɲcɛps'em darɛɲ mɔ, pɛmar mɔtam kɛcɛ papa kam kɔ iya kam, kɔ wɛran kam, kɔ awut'am, awɛɲc'am aɲa arkun, akirɛ am

kɔ kiyi kam doru yati, kɔ pɔyi fɛ ti-ɛ, fum wɛkɔkɔ ɔfɔtam kɔyɔnɛ wɛcɛpsɛ kem darɛɲ. ²⁷ Mɔna nwɛ o nwɛ mɔntɔwɔsɛ kɛgbaɲɛ kɛtɔk kɛpandɔn ka defɛ nkɛ aɲcaɲ aɲɛ ɲandɛf afum mɔ, mɔfɔtam kɔyɔnɛ wɛcɛpsɛ kem darɛɲ. ²⁸ Bawo nɔna akanjɛ dacɔ, mɔna nwɛ mɔɲfaɲ kɛcɛmbɛr kɛlɔ mɔ, mɔfɔndɛ kɛrɛsna mɛlɔm daka dɔkɔ mɔɲkɔbɛrɛsɛ tɛta kɛlɔ kam mɔ, kɔ pɔyɔnɛ fɔ daka dadɔkɔ dɛntam kɛlip kɛcɛmbɛr ka kɛlɔ kanjɔ-ɛ. ²⁹ Mba kɔ nɔɲcɔp kɛcɛmbɛr kɛlɔ ta nɛlip kɛcɛmbɛr ki, nwɛ o nwɛ ɛnɔɲk ki, ɛndɛsɛlɛr'un ³⁰ pɛc-loku: «Afum akanjɛ ɲaɲcɔp kɛcɛmbɛr kɛlɔ mba ɲantam fɛ ki kɛlɔpɛs.» ³¹ Itɔ pɔyi wɛbɛ nwɛ ɛɲfaɲ kɛkɔ-sutɛnɛ kɔ wɛbɛ wɛlɔma mɔ, mɛnɛ pɛndɛ pɛmɔmɔn kɔ pɔyɔnɛ, afum wul wɛcɔ (10.000) ɲantam kɛsutɛnɛ kɔ afum wul wɛcɔ mɛrɛɲ (20.000) aka wɛbɛ wɛkɔ ɲaɲkɔsutɛnɛ mɔ. ³² Kɔ pɔyɔnɛ fɛ ti-ɛ, ɲaɲsɔrɛbɔlɛnɛ, wɛbɛ wɛka afum wul wɛcɔ (10.000) pɛsom nda wɛbɛ wɛka afum wul wɛcɔ mɛrɛɲ (20.000) wɛkɔ ɲaɲkɔsutɛnɛ mɔ, ntɛ pɛmar pɛkɔt ta ɲasutɛnɛ mɔ. ³³ Awa, mɔna nwɛ o nwɛ mɔntɔcɛ ca yɔkɔ mɔyɔ mɔ, mɔfɔtam kɔyɔnɛ wɛcɛpsɛ kem darɛɲ.»

Mɛr mɛmɛ mɛndɛɲcɛ mɔ
(Mt 5:13; Mk 9:50)

³⁴ «Paka pɛtɔt pɔ mɛr mɔyɔnɛ, mba kɔ mɛr mɛndɛɲcɛ-ɛ, ak' antam mi kɛbɔtsɛ-ɛ? ³⁵ Mɛr mɛdɛɲc mɔfɔtɛsɛ tɛm tatɔkɔ antɔf, mɔfɔtɛsɛ ɲcɛk-cɛk ya yɔbɔf, mɛnɛ pagbal mi dɛyika. Mɔna nwɛ mɔɲyɔ lɔɲɛs mɛc-ne mɔ, mɔnɛ ti!»

15

Capafɔ ca aɲkɛsiya nɲɛ ɲɛnasɔlɛ, k'anɔɲk sɔ ɲi mɔ
(Mt 18:12-14)

¹ Abaɲɛs dut kɔ afum aciya ɲalɔtɛrnɛ Yesu kɛkɔ-cɛɲkɛl kɔ. ² AFarisi kɔ acicɛs a sariyɛ ɲac-cɔpɛnɛ: «Fum wɛkawɛ ɛɲsɛlɛnɛ aciya, pɛwɔsɛ kɛdi yeri kɔ ɲa.»

³ Mba kɔ Yesu oloku ɲa capafɔ nɛcɛ: ⁴ «Nɔna afum akanjɛ dacɔ, anɔ ɔɲyɔ ɲkɛsiya tasar tin (100), a ɲin ɲɔsɔlɛr kɔ, a pɛsak yɔkɔ 99 dɛtɛgbɛrɛ kɛkɔ-tɛn ɲin ɲɔkɔ ɲɔsɔlɛr kɔ mɔ, haɲ pɛnɔɲk ɲi-ɛ? ⁵ Kɔ wɛkayɛ ɔɲkɔ pɛnɔɲk ɲi-ɛ, pɛgbaɲɛ ɲi amɛra ɲɔbotu disrɛ, ⁶ ɔɲc-kɔna-bɛrɛ ndɛ ndɔrɔn, ɛwɛ anapa ɔn kɔ andɛ ɔn ndɛ ndɔrɔn, pɛloku ɲa: «Nɛwolɛs

kə ina, bawo inəŋk aŋkesiya ŋem ŋəkə ŋenasələr'im mə.›⁷ Ic-lok'un: Pəbotu pəŋkə-yi dareŋc teta fum wəkin nwe əŋkə-səkpər amera pəcəme dəpə določpu darəŋ mə, pətas teta afum 99 aŋe ŋantəmar kəsəkpər mera, bawo ŋalomp mə.»

Capafə ca pəsam gbələŋ mpe pənasələ, k'anəŋk sə pi mə

⁸ «Kə pəyənə fə ti-ε, wəran wəre əŋyə pəsam gbələŋ wəco, a gbələŋ bin bəsələr kə ta omot lamp, ta efəŋ kələ, ta entən pi bel-bel, haŋ pənəŋk pi mə? ⁹ Kə wəran nwe enəŋk pəsam gbələŋ mpe-ε, eŋwe anapa ən, kə andə ən, pələku ŋa: «Nəwoləs kə ina bawo inəŋk pəsam gbələŋ mpe pənasələr'im mə.»¹⁰ Ic-lok'un, pəbotu pəyi mələkəe a Kanu daco teta fum wəciya wəkin gboŋ nwe eŋsəkpər amera pəcəme pələmpu darəŋ mə.

Capafə ca wətemp wəsələ, k'anəŋk kə sə mə

¹¹ Kə Yesu oloku sə: «Fum wələma enayo awut arkun mərəŋ. ¹² Kə wəkə efete mə, oloku kas: «Papa məsəŋ'im da pəmar idəsətə kə kam mə.» Kə kas eyer daka dən awut ən akanə mərəŋ daco. ¹³ Nte mataka mepic meŋcepər mə, kə wan wəfet eŋcaməs daka dəkə enasətə mə fəp. K'osumpər dəpə k'əŋkə pəbələ, atəf ŋocuru. Nde enakə pəyi yama-yama pəc-ləsər-ləsər daka dəkə enayo mə. ¹⁴ Nte wan nwe elip kədi daka dən mə, kə dor dəpəŋ dəmbərə atəf ŋaŋəkə enayi mə, kə ca yoncop kəbut kə. ¹⁵ K'əŋkə pəyi nda fum wələma wəka atəf ŋaŋəkə, wəkə enasəŋ kə kəkək ka səp yən mə. ¹⁶ Wan nwe pəfan kədi yeri ya səp, mba ali fum enasəŋ fə kə yi. ¹⁷ Awa, k'eyefə kəcəm-cəmne teyi tən, k'olokunə: «Afum cəke ŋayi kəbəc ndena papa kem aŋe ŋayə cəcom cələrəm mə, a ina ic-finə nnə dor. ¹⁸ Kəyefə k'inder ikə ndena papa kem ikə iloku kə: Papa iŋciya Kanu, k'iŋciya sə mənə. ¹⁹ Imbut pələli mpe pəmar məsumpər'em pəmə wan kam. Mba məsumpər'im oŋ pəmə wəbəc kam.»²⁰ Kə wan nwe elək dəpə k'olukus ndena kas.»

«Əsərəbələ, kə kas enəŋk kə, kə nənəfər dəpəŋ dosumpər kə. Kə kas eyəkse kəkə-fayənə kə, k'ənepsərne kə dəkilim, k'ocup kə. ²¹ Kə wan oloku kə: «Papa, iŋciya Kanu, k'iŋciy'am, pəmar fə sə məsumpər'im pəmə wan kam.»²² Mba kə kas kələku acar ən:

«Nəkərə duma dətət nəber kə! Nəber kə kurunde dətələr, nəsəŋ kə cəfta! ²³ Nəkərə tana tetifi təkə, nədif pi. Padi yeri, pawoləs! ²⁴ Bawo wan kem wəkawə nəŋnəŋk mə, enafi, mba olukus sə kəder doru! Enasələ, mba inəŋk kə sə!» Kə ŋayefə kəwoləs. ²⁵ Tenatəŋne Coco pəyi dale. Nte wəkəkə ender pələtərne kələ kəŋan mə, k'ene təkə aŋfer pac-pise mə. ²⁶ Kə Coco ewe wəcar wəkin k'eyif kə tes nte teyi kələ kəŋan mə. ²⁷ Kə wəcar oloku Coco: «Wəŋc'am eder, mba nte olukus kətəmne disre mə, itə papa kam endife tana petifi pəkə.»²⁸ Kə pəntələ Coco nwe, ta efan sə kəberə dəker-ε. Kə kas owur kəkə-letsənə kə. ²⁹ Mba kə wan wəcəkə-cəkə nwe oloku kas: «Meren mələrəm mə mamə, iyi'am darəŋ ic-bəc'am pəmə wəcar, ali dəsək din iŋgbəkəl fə mosom mam, mba ali dəsək din sə mənə məsəŋ f'em tir idif səwoləs kə anapa'em. ³⁰ Mba nte wan kam wəkawə ender mə, nwe əŋkə pələsər-ləsər daka dam kə aran ayama-yama mə, nkən taŋ məndife kə tana petifi pəkə!»³¹ Kə kas kələku Coco, «Mənə wan kem, səna eyi də kə mənə, daka nde o nde iyə nnə mə, dam də!»³² Mba pəmar yati paboc kəsata, pawoləs: Bawo wəŋc'am wəkawə məŋnəŋk mə, enafi, k'olukus sə kəyi doru; enasələ, k'anəŋk kə sə.»»

16

Capafə ca wəcəmbər-cəmbər daka

¹ Kə Yesu oloku acəpse ən darəŋ mə: «Fum wəka daka wələma enayo wəcəmbərə-cəmbərə daka, k'ander payemsənə kə, a eŋləsər-ləsər daka da wəbe kən. ² Kə wəbe nwe ewe kə, pəc-loku kə: «Cəke cə ine te tam-ε? Məsəŋ'em kəcərə təkə məŋcəmbər-cəmbər daka dem mə, bawo məfəsə-yənə wəcəmbər-cəmbər daka dem.»³ Kə wəcəmbər-cəmbər daka nwe olokunə dəbəkəc: «Cəke cə indeyə-ε, bawo wəka daka nwe oloku kəwur'em kəcəmbər-cəmbər daka dən? Iyə fə fənəntər kədəyənə wəbifti antəf, ilapərne sə kəc-tola. ⁴ Iŋcərə oŋ nte indeyə, a afum ŋaban'im wələ waŋan disre kə wəkawə owur'em kəcəmbər-cəmbər daka dən-ε.»⁵ Kə wəcəmbər-cəmbər daka nwe ewe fum wəcəkə-cəkə wəkə enatəmpərə wəbe kən debe mə. K'eyif kə: «Cəke cə məntəmpərə wəbe kem debe-ε?»⁶ Kə wəkəkə oloku kə: «Moro m'olif cokos

tasar tin (100).» —«Awa, mælek areka, mænde mæcic: 50.» ⁷ K'eyif sɔ wəlɔma: «A mæna-a, cæke cɔ mæntɔmpær-ε?» Kɔ wækakɔ oloku: «Malɔ busul tasar tin (100).» —«Awa, mænde mælek areka, mæcic 80.» ⁸ Kɔ wæka daka nwe ɔŋkor-koru wæcæmbære-cæmbære kɔn daka wətɔlomp nwe nte ɔŋkɔt bel-bel mɔ. Awa, afum a doru ŋaŋcære kəyɔ mes taŋan pətəs akɔ ŋayɔne aka pəwanjæra mɔ.»

⁹ Kɔ Yesu ɔnɔcɔr: «Ic-lok'un: Nætene daka dɔtɔsɔk anapa, itɔ ɔŋsɔŋe kɔ dendelip-ε, pabaŋ'un nde nəkəyi doru o doru mɔ. ¹⁰ Mæna nwe aŋlaŋ teta tes tɛfɛt mɔ, antam sɔ kələŋ'əm teta tes tɔpɔŋ. Mæna nwe mæntɔlomp teta tes tɛfɛt mɔ, mæfɔlomp teta tes tɔpɔŋ. ¹¹ Kɔ mæntɔlomp kæcæmbær-cæmbær ka daka dɔtɔsɔk nde deyɔ doru dandɛ mɔ, anɔ endesɔŋ'əm kæcæmbær-cæmbær ka daka dosoku-ε? ¹² Kɔ mæntɔlomp teta daka da fum-ε, anɔ endesɔŋ'əm nde dɔyɔne dam mɔ-ε? ¹³ Ali wæcar wækin ɔfɔtam kəbæce abe mæraŋ. Kɔ pəyi ti-ε, enter wækin pəbɔtər wæka mæraŋ; kɔ pəyɔne fɛ ti-ε, pæcəŋkələ wækin ta eŋcəŋkələ wæka mæraŋ-ε. Nəfɔtam kəbæce Kanu kɔ pəsam.»

*Moloku mənəŋksal ma Yesu
(Mt 11:12-13; 5:31-32; Mk 10:11-12)*

¹⁴ AFarisi, aŋe ŋanabɔtər pəsam mɔ, kəne ka moloku mamɛ, kɔ ŋayɛfɛ kəfani Yesu. ¹⁵ Kɔ Yesu oloku ŋa: «Nəna, nəŋcæmbærne afum alompu nno awɛŋc'un aŋa ŋayi mɔ, mba Kanu kəŋcər'on bəkək; bawo nte afum ŋampene dareŋc mɔ, itɔ Kanu nkɔn eŋce. ¹⁶ Təm ta sariye sa Musa kɔ yecicəs yecempi ya adəŋk a Kanu tənawon haŋ tɛm ta Saŋ. Kəyɛfɛ ɔŋ tɛm tatəkɔ, k'aŋcɔp kədəŋk moloku mɔtɔt ma **dɛbɛ da Kanu**, nwe o nwe kəsɛp k'endɛ kəbɛre ka di. ¹⁷ Mba pəfəfərəne kəm kɔ antɔf kəsələ, pətəs tofɔ tɛfɛt ta pecic pin* pa sariye kətempene. ¹⁸ Mæna nwe mənɔce wəran kam mənɛŋce sɔ wəlɔma mɔ, məyi kiciya kəpɔŋ disre.† Mæna nwe mənɛŋce wəran nwe wos eŋce mɔ, dalakɔ dɔ nəyi disre.»‡

Capafɔ ca wæka daka kɔ Lasar

¹⁹ «Wæka daka wəlɔma ɛnəyi, pæc-bɛrne yamos yɔtɔt, yeyɛŋki kəway; dəsək o dəsək pəyi pətɔt disre, pæc-di yeri yɔtɔt. ²⁰ Kəlɔ

kɔn kirin, fum wətɔyɔ daka o daka wəlɔma, nwe aŋc-we Lasar mɔ, pəyɔ ruŋc, pəfəntərə kusunja kɔn. ²¹ Lasar nwe pəfaŋ kæc-wɛtəs yeri nyɛ yɛntɛmpene-tempene amɛsa dəntɔf ŋa wæka daka nwe mɔ, pədi. Mba kɔ cen yender yec-nɛntəs ruŋc yɔn. ²² Kɔ Lasar efi, kɔ mɛlɛkɛe mender mælek kɔ, kɔ mɛŋkəkəre kɔ kəkɔ-ŋesəm nde Abraham kəsək. Kɔ wæka daka nwe ender pəfi, k'awup kɔ. ²³ Nde kəfɔ nke afi ŋaŋkɔ mɔ, kɔ wæka daka eyekti fər; k'ɛnəŋk pəbɔle Abraham kɔ Lasar pæc-ŋesəm kɔ kəsək. ²⁴ Kɔ wæka daka nwe ɔŋkulərne: «Papa Abraham, məyɔn'em nɔnɔfər! Məsom Lasar pəgbɔt tɛlər tɔn dərɔmun pəder pəcəŋkəs'im temer; bawo kətɔrɔ k'indɛ nno nɛŋc dandɛ.» ²⁵ Kɔ Abraham oloku kɔ: «Wan kem, mæcem-cemne a mənəsɔtɔ daka dam nte mənəyi doru mɔ, kɔ Lasar nkɔn ɔsɔtɔ pəcuy kiyi kɔn doru. Ndɛkəl ɔŋ, kəŋesəm k'eyi, mæna məyi sɔ dəmne pəcuy. ²⁶ Kɔ tɛyɛfɛ dənda-ε, dobo dɔpɔŋ deyɔ su dacɔ kɔ nəna nte tɔŋsɔŋe nwe eŋfaŋ kəcepər pəder nno səyi mɔ, ta ɛntam-ε.» ²⁷ Kɔ wæka daka nwe oloku: «Iɛtsen'am, Papa, məsom Lasar nde kəlɔ ka papa kem. ²⁸ Bawo, iyɔ di awɛŋc aŋa kəcamət, Lasar pəkɔ pəlɔku ŋa nte tɛyi nno mɔ, nte tɔŋsɔŋe ta ŋa sɔ ŋadeder nno pəcuy pampɛ peyi mɔ.» ²⁹ Kɔ Abraham oloku: «Ala, awɛŋc'əm aŋa ŋayɔ Musa kɔ adəŋk a Kanu; ŋacəŋkəl ŋa.» ³⁰ Kɔ wæka daka nwe oloku Abraham: «Ala, Papa, kɔ fum ɛyɛfɛ nno afi ŋayi mɔ pəkɔ pəlɔk-lokər ŋa-ε, ŋaŋsəkpər mera ŋacəme pəlomp darəŋ.» ³¹ Kɔ Abraham oloku kɔ: «Kɔ ŋantɔcəŋkəl Musa kɔ adəŋk a Kanu, ali fum ɛyɛfɛ nno afi dacɔ, ŋafəkɔ-cəŋkəl wəkayɔ.»

17

*Kiciya kɔ kəŋaŋne
(Mt 18:6-7; Mk 9:42)*

¹ Kɔ Yesu oloku acɛpsɛ ɔn darəŋ: «Pəfɔtam kəyi ta mes meyi mme məsɔŋe fum kəciya mɔ. Mba pələc pəyi wəkɔ ɔŋsɔŋe ti mɔ. ² Pəfəfərəne kəkɔt wəkayɔ tasar tɔpɔŋ dəkilim pagbal kɔ dəkəba, kɔ pəyɔne wəkayɔ pəsɔŋe wəfəfər wəkin kəlɔŋe-ε*. ³ Nəkəmbərne bel-bel!

* **16:17** itɔ ɔyɔne cəsoma «sigire» † **16:18** dalakɔ dɔ məyi kɔ wəran wəkakɔ ‡ **16:18** dalakɔ dɔ nəyi * **17:2** pəsɔŋe fum wəfəfər kəciya

Ko wəŋc'am eŋciya-ε, məgbəŋ-gbəŋər kə; **k'ésàkpər amera pəcamə pəlompu darəŋ-ε**, məŋaŋnənə kə. ⁴ Ko wəŋc'am eŋciy'am camət-məŋəŋ dəsək din disre-ε, a pəluksərne kəder'am camət-məŋəŋ pəc-lok'am: «Kəsəkpər k'inder amera fəw, iŋcəmə pəlompu darəŋ-ε,» məŋaŋnənə kə.»

⁵ Ko asom a Yesu darəŋ ŋaloku Wəbε: «Məberənə su kəlan!» ⁶ Ko wəbε oloku ŋa: «Ko nəntəmpər kəlan nke kəyi pəmo tənɣben tɛfət mə, nəntam kəloku kətək nke: Məgbukte nnə məkə məcəmə nde dəkəba, kətək kanjə kəyə tɛfan tonu.»

⁷ «Nəna akanjε daco, anə əyə wəcar nwe embifti, kə pəyənε fε ti wəkayɪ pəc-kək, a pəc-kəna-yɛfε dalε, pəloku kə: «Məder katəna məder mənɔde demesa!» ⁸ Nte oŋloku kə mə: «Məlompəs'em yeri yem, məberne duma məsəŋ'im yeri, haŋ ilip kədi yeri imun; k'ilip-ε, məna mədi yeri məmun.» ⁹ Wəka wəcar kakə eŋyek-yekəs kə bawo əyənε kə mes məkə efan mə ba? Ala! ¹⁰ Tin tayi tə kə nəna, kə nəlip k'əyə mes məkə afaŋər'un mə fəp-ε, nəloku: «Acar gbəcərəm ŋə səyənε; nte pəmar su kəyə mə, tə səyə.»»

Yesu kataməs kən aka sen wəco

¹¹ Yesu eyi kəkə Yerusalem, kə Yesu eyɛfε kəcali atəf ŋa Samari kə ŋa Kalile daco mə. ¹² Eyi kəberε tadare təloma, kə afum wəco aka sen aləma ŋander ŋafayne kə; kə ŋaŋcəmə pəbəlε. ¹³ Ko ŋampənε sim ŋac-loku: «Yesu, Wəkiriŋ, məyənε su nənəfər!» ¹⁴ Nte Yesu eŋəŋk ŋa mə, k'oloku ŋa: «Nəkə nəmentərne aləŋnε nde kələ kəpəŋ ka Kanu.» Afum aŋjε ŋayi kəkə, kə pəyənε fə ŋasək a kə ŋandebεrε di. ¹⁵ Nte wəkin eŋəŋk fə eŋtamnε mə, k'oluksərne pəc-cam debeki da Kanu dim dəpəŋ. ¹⁶ K'ɛfəntərə dəntəf, k'osumpər Yesu wεcək, k'eyek-yekəs kə.† Fum wəkakə, wəSamari eŋayi. ¹⁷ Ko Yesu eyif kə: «Bafə asəkəs afum aŋjε wəco? Deke aləpəs aŋjε camət-maŋkələ ŋayi-ε? ¹⁸ Ali wəkin eŋcəm-cəmnε fε kəluksərne **pədecam debeki da Kanu**, mənε wəcikərə wəkin wəkawε?» ¹⁹ Ko Yesu oloku kə: «Məyɛfε məkə, kəlan kam kəyac'am.»

Kəder ka dεbε da Kanu (Mt 24:23-28,37-41)

²⁰ Nte aFarisi ŋayif Yesu tēm nte **dεbε da Kanu** dendeder mə, k'oloku ŋa: «**Dεbε da Kanu** dəfəder pagbətne di fəp. ²¹ Afəkulε di, «Idendε nnə!», «Idəkə ndel!» Bawo **dεbε da Kanu** nəna ŋə deyi daco.»

²² Nte Yesu elip kəloku ŋa ti mə, k'oloku acəpse ən darəŋ: «Dəsək dendeber nde nəndefan kənəŋk dəsək din da Wan ka fum mə, mba nəfəsə-nəŋk di. ²³ Andelok'un: «Eyi nnə!» kə pəyənε fε ti-ε «Eyi ndel!» Ta nədekə di, ta nədeyeksərne kəkə ka di.

²⁴ Pəmo təkə pəmot pəŋmot a pəyə wəŋkərə dareŋc kəyɛfε kəsək kin haŋ ka məŋəŋ mə, tatəkə tə Wan ka fum endeyi kə dəsək dən.

²⁵ Mba mənε pətərə pəpəŋ kərəs, afum a tēm tante ŋawənəs kə. ²⁶ Təkə tənəcəpər tēm ta Nuha mə, tendəcəpər sə dəsək da Wan ka fum. ²⁷ Afum ŋaŋc-di yeri, ŋac-mun, arkun kə aran ŋac-nəŋcənε, haŋ dəsək nde Nuha eŋabere debil mə: Ko domun dɛlarəm dender nde dɛnamələk ca fəp mə.‡ ²⁸ Pəndeyi pəmə tēm ta Lət. Afum ŋaŋc-di yeri, ŋac-mun, ŋac-way, ŋac-caməs, ŋac-bəf, ŋac-cəmbər wələ. ²⁹ Mba dəsək nde Lət owur Sodom mə, nɛŋc kə pərbələ yənətuŋ Sodom kə yemələk ca ya di fəp.§ ³⁰ Itə pəndeyi dəsək nde andementər Wan ka fum mə.»

³¹ «Dəsək dadəkə məna nwe məŋyi dəkεr, ca yam yeyi dukələ mə, məfətam kəberε mələk yi. Məna nwe tɛmbəp dalε mə, məfətam kəluksərne kələ kam nde dare. ³² Nəcəm-cəmnε wəran ka Lət.* ³³ Məna nwe məndesεp kəkəkəs kəyi doru kam mə, kəndesalpər'am, kə məna nwe kənasalpər mə, məndesətə ki. ³⁴ Ic-lok'un: Pibi papəkə, afum məŋəŋ ŋandefəntərə kəfəŋc kin, pasumpər wəkin pasak wəkə; ³⁵⁻³⁶ aran məŋəŋ ŋandeyi kəcə kirir kin, pasumpər wəkin pasak wəkə.† ³⁷ Ko acəpse ən darəŋ ŋayif kə: «Deke tatəkə tendekə-yi-ε, Wəbε?» Ko Yesu oloku ŋa: «Nde pefi peyi mə, difə yəfən yəŋlonkanε.»

18

Capafə ca wəran nwe wos efi mə, kə wəboc kiti

† 17:16 «k'eyek-yekəs kə» = «k'eyif Yesu nəwali teta kətaməs kən.» ‡ 17:27 Dəkəcop 6:9-7:24 § 17:29 Dəkəcop 19:24 * 17:32 məməmən Dəkəcop 19:26 † 17:35-36 Andəŋər yeycicəs yəloma [Arkun məŋəŋ ŋandeyi dalε din dayi, pasumpər wəkin pasak wəkə.]

¹ Kò Yesu oloku ña capafò, kamentər ña fò mēne **ñac-lok-lokər Kanu** tem o tem ta dis dɔlɔl ña. ² K'oloku: «Dare dɔlɔma dənayi dɔyɔ wəboc kiti nwe ɛnatɔ kəc-nesɛ Kanu mɔ, ali fum ta eleləs-ɛ. ³ Dare dadəkɔ dɔyɔ sɔ wəran wətɔlɔ wəlɔma nwe ɛɲc-der pəc-loku kɔ: «Məboc'em kiti kɔ wəyefərəne kem dacɔ!» ⁴ Kɔ wəboc kiti nwe ɛfatər kɔ han, k'ende pəlokunɛ dɛbəkəc: «Ali nte intɔcərə Kanu, ta ileləs nwe o nwe mɔ; ⁵ nte wəran nwe wos efi, ɔlɔləs'im dis mɔ, ibocɛ kɔ kiti kɔ wəyefərəne kən dacɔ, nte tendesɔɲɛ kɔ kətɔ-gbəkərə-gbəkərə sɔ kəder mɔ, pədenanjkane kəlɔləs'im dis mɔ.» ⁶ Kɔ Wəbɛ Yesu ɔnɔcər: «Nəcənəkəl nte wəboc kiti wətɔlomp ɔɲloku mɔ. ⁷ Kanu nkən ɔfɔdekɔ-bocɛ afum ɔn aɲɛ kiti ba, aɲɛ ɲambokər kɔ pibi kɔ dan mɔ? Endesɔɲɛ ña kəwon kəkər ba? ⁸ Ic-lok'un: Ɔfɔdesɔɲɛ ña kəwon kəkər, ende-bocɛ ña kiti katəna-katəna. Mba kɔ Wan ka fum endeder-ɛ, endebəp kəlan doru ba?»

Capafò ca wəFarisi kɔ wəwərəs dut

⁹ Kɔ Yesu oloku sɔ capafò nɛ afum alɔma aɲɛ ɲanacəm-cəmne kəlomp, a ɲac-fəfərəs akɔ mɔ: ¹⁰ «Kɔ afum mɛrəɲ ɲampɛ kəkɔ-tola Kanu nde **kəlɔ kəpɔɲ ka Kanu**; wəkin nwe pəyɔne wəFarisi, wəkɔ pəyɔne wəwərəs dut. ¹¹ WəFarisi nwe pəcəmɛ pəc-lok-lokər Kanu dɛbəkəc nte: «Kanu, iyek-yekəs'am* nte intɔyi pəmɔ afum aləpəs akɔ ɲayɔne abanəs ca ya afum mɔ, ta ɲalomp, ɲac-sumpər dalakɔ, kɔ intɔyi pəmɔ wəwərəs dut nwe mɔ. ¹² Kəmerəɲ k'ɲɲsun dəsək doluksər disrɛ, ic-sɔɲ sɔ farilɛ fəp fa yɔsɔto yem.» ¹³ Wəwərəs dut nwe nkən pəcəmɛ pəbɔlɛ, pəc-nesɛ kəyɛkti fər darenɟ yati, mba pəc-sut-sutnɛ abəkəc kəc-loku: «Kanu mənəɲnɛn'em, ina wəciya!» ¹⁴ Ic-lok'un: Fum wəkakɔ ɛnalomp nnɔ Kanu kəyi mɔ, a k'endelukus nde ndərɔn; mba wəFarisi ɛnalomp fɛ nnɔ Kanu kəyi mɔ. Nwe o nwe ɛlɛknɛ, andetorɛ kɔ; nwe o nwe otontnɛ, andepɛnɛ kɔ.»

Yesu kətolanɛ kən awut afɛt (Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

¹⁵ Afum ɲac-kərə Yesu ali cənaka nte tɔɲsɔɲɛ pəc-denɟər ña waca pətolanɛ ña mɔ. Nte acɛpɛ ɔn darəɲ ɲanəɲk ti mɔ, kɔ ɲanɟbəɲ-gbəɲər ña.

* **18:11** «iyek-yekəs'am» = «iyif'am nəwali teta . . .»

¹⁶ Mba kɔ Yesu ɔlɔtərnɛnɛ awut pəc-loku: «Nəcə awut ɲader nnɔ iyi mɔ! Ta nəmɔnɛ ña, bawo **dɛbɛ da Kanu**, aɲɛ ɲayi pəmɔ awut mɔ, ɲayɔ ɲi. ¹⁷ Awa! Ic-lok'un nwe o nwe ɔntɔbanɟ **dɛbɛ da Kanu** pəmɔ wan wəfɛt mɔ, ɔfɔbɛrɛ ɲi disrɛ few!»

Wərkun wəkə daka dɛlarəm (Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

¹⁸ Kɔ wəbɛ wəlɔma eyif kɔ: «Wəbɛ wətɔt, cəkɛ cɔ pəmar'im kəyɔ, isɔtɔ kəyi wəyɛn katina-ɛ?» ¹⁹ Kɔ Yesu eyif kɔ: «Ta ake tɔ mənwen'em «Wətɔt»-ɛ? Ali fum ɔyɔnɛ fɛ wətɔt, mɛnɛ Kanu gbəcərəm. ²⁰ Mənɟərə mosom ma Kanu: Ta məsumpər dalakɔ; ta mədif fum; ta məkiyɛ; ta məbanɟɛ fum yem disrɛ; məleləs akombərə am- papa kam kɔ iya kam.» ²¹ «ɲɲcəmɛ maməkɔ fəp darəɲ kəyɛfɛ nte inafɛtɛ mɔ,» fum wəkakɔ pəc-loku. ²² Nte Yesu ene kɔ dim mɔ, k'oloku kɔ: «Awa tes tin tobut'am: Məcəməs daka dam, məyɛr pəsam papəkɔ atɔyɔ daka, məndekɔ-sɔtɔ daka dəpəɲ nde darenɟ. Kɔ tɛyɛfɛ dənda-ɛ, məder məcɛps'em darəɲ.» ²³ Nte fum nwe ene moloku ma Yesu mɔ, kɔ abɔc ɲɛmbɛrɛ kɔ, bawo ɛnayɔ daka dɛlarəm. ²⁴ Nte Yesu ɛnəɲk kɔ abɔc ɲɛmbɛrɛ kɔ mɔ, k'oloku: «Pənɟuca aka daka kəbɛrɛ ka **dɛbɛ da Kanu** dəntɔf. ²⁵ Pəfəfərənɛ yəkɔmɛ kəbɛrɛ ka abi ña tɛsɛmbɛ pətəs wəkə daka kəbɛrɛ ka **dɛbɛ da Kanu** dəntɔf.» ²⁶ Aɲɛ ɲanɟ-cənəkəl Yesu mɔ ɲayif kɔ: «Anɔ antam ɔɲ kəyɛ-ɛ?» ²⁷ Kɔ Yesu oloku ña: «Nte tentambər afum mɔ, Kanu kəntam ti.» ²⁸ Kɔ Piyɛr oloku: «Səna səsak daka dosu kɔ sənɟəm'am darəɲ.» ²⁹ K'oloku ña: «Awa! Ic-loku nu kanɟɛ: Fum eyi fɛ, nwe ɛɲsak kəlɔ kən, wəran kən, wɛɲɟ, akomɛnɛ ɔn, kɔ awut ɔn teta **dɛbɛ da Kanu**, ³⁰ ta wəkayɛ ɔɲkɔsɔtɔ pəlarəm doru dandɛ, kɔ dekiriɲ nde anɟkəyi wəyɛn katina mɔ.»

Yesu ɛndəɲk ta maas defɛ dən kɔ kədəyɛfɛ kən afi dacɔ

(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)

³¹ Kɔ Yesu ɛlɛk Asom ɔn wəcɔ kɔ mɛrəɲ, k'oloku ña: «Yerusalem andepɛ. Mes mɛmɛ adəɲk a Kanu ɲanacɛs teta Wan ka fum mɔ fəp, mendekɔ-yi. ³² Bawo andekɔ-bɛr kɔ atɔyɔnɛ Suyif dəwaca; andekɔ-fani kɔ, andekɔ-tərəs kɔ, andekɔ-yuksər kɔ lin,

³³ andekò-sute kò tərənkan, a padedif kò. Tataka ta maas ta defi dən, pəyefe afi dacò.»
³⁴ Mba Asom ən njanane fe ti təlòm o təlòm. Njanacəre fe nte tatəkò toloku m̀.

Yesu kataməs kən wətənəjk
(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)

³⁵ Nte n̄ayi kələtərne Yeriko m̀, tetənjne wətənəjk wəloma pənde dəpò kəsək pəc-tola. ³⁶ K'ene pəkət pa kənay, k'eyif daka nde dender m̀. ³⁷ K'aloku kò: «Yesu wəka Nasaret eyi kəcepər!» ³⁸ K'ənkulərne: «Yesu wəka† Dawuda məyən'em nənəfər!»
³⁹ An̄e njanasol kò Yesu n̄ayi kò tekirin̄ m̀, n̄ayefe kəgbənj-gbənjər kò a pəcan̄k, mba wəkakò pəc-nan̄kanə kəkule-kule: «Wəka Dawuda məyən'em nənəfər!» ⁴⁰ Kò Yesu en̄cəme, k'osom a pakere kò fum nwe. Nte alətərne kò m̀, k'eyif kò: ⁴¹ «Cəke cò məfan̄ a iyən'am-ε?» K'oloku: «Wəbe, iluksərne sò kənəjk!» ⁴² Kò Yesu oloku kò: «Məluksərne sò kənəjk! Kəlan̄ kam kəyac'am.» ⁴³ Gbəncana babəkò kò fum nwe enəjk, k'eyefe k'en̄cəme kò darənj **pəc-cam debeki** da Kanu. Nte afum fəp njanəjk tatəkò m̀, kò n̄ayefe kəkər-koru Kanu.

19

Yesu kò Sasey

¹ Nte Yesu embere Yerikò m̀, k'en̄cali dare. ² Awa, kò fum wəloma, nwe an̄c-we Sasey, nwe enayəne wəbe ka awerəs dut, pəyò daka delarəm, ³ pəc-tən kəcəre fum nwe an̄we Yesu m̀; mba en̄c-tam fe ti, bawo afum njanala, nkən pəbumpsene. ⁴ Kò fum nwe en̄cepər kirin̄ k'ənkò pəfərən̄k dəkətək nte tən̄sənjə kò kənəjk Yesu m̀, bawo dif' enakò kəcepər. ⁵ Nte Yesu embəp kətət kan̄kò dəntəf m̀, k'eyekti fər k'enəjk fum nwe, k'oloku kò: «Sasey məkufe mətər; bawo nde kəlò kam in̄kò məkò iyi.» ⁶ Kò Sasey embəlkər kətər, k'emban̄ Yesu pəbotu disre. ⁷ Nte afum njanəjk ti m̀, kò n̄ayefe kəcəpene, n̄ac-loku: «Ndena fum wəciya en̄kò pəyi.» ⁸ Mba Sasey nwe enacəme wəbe fər kirin̄ m̀, oloku: «Wəbe, indesən̄ atəyò daka dacò da kəsətò kem; nwe o nwe inanan̄kanə kəban̄ər pəlarəm m̀, indesən̄ wəkayi kəman̄kəle ka təkò inaban̄ər kò m̀.» ⁹ Kò Yesu oloku kò:

«Məkò, Kanu kəyac aka kəlò kan̄kə, bawo mən̄a sò wəka Abraham məyən̄e! ¹⁰ Bawo Wan ka fum ender kədeten̄ kò kəyac ka an̄e njanasəle m̀.»

Capafò ca mən̄cəmbəl ma kema
(Mt 25:14-30)

¹¹ Afum n̄ayi kəcən̄kəl Yesu. Kò Yesu ənəcər capafò cəloma, bawo njanalətərne Yerusalem, afum n̄ac-cəm-cəmne a **dəbe da Kanu** dən̄kəwur gbəncana babəkò. ¹² Kò Yesu oloku: «Fum wətət tokom wəloma, enayefe k'ənkò atəf n̄obol-bolu kəkò-tən dəbe a pədeder. ¹³ Kò fum nwe ewe acar ən̄ wəcò, k'əsən̄ n̄a nwe o nwe keme kəpən̄ kin, k'oloku n̄a: «Nəc-kafəle-kafəle ki waca han̄ ic-der.» ¹⁴ Mba afum aka dare dadəkò njanater kò, kò n̄asom kəkò-loku nde fum nwe en̄c-kò kətən dəbe m̀: «Səfan̄ fe a fum wəkawe pəyən̄e su wəbe!» ¹⁵ Kò fum nwe en̄kò pəsətò dəbe, nte olukus m̀, k'ewe acar ən̄ an̄e wəcò kədecəre nte nwe o nwe en̄kafəli-kafəli waca m̀. ¹⁶ Kò wəcar wəcəkò-cəkò ender, k'oloku: «Wəbe, isətò wəcò wa kema kan̄kò mən̄asən̄'im m̀.» ¹⁷ Kò fum nwe oloku: «Tentesə, wəcar wətət məyən̄e, bawo məlomp teta tes tefet, indesən̄ sədare wəcò məyən̄e wəbe kəjan.» ¹⁸ Kò wəcar wəka mən̄ən̄ ender, kò wəkakò oloku kò: «Wəbe, kəcəmət ka kan̄kò mən̄asən̄'im m̀, k'isətò.» ¹⁹ Kò fum nwe oloku sò wəkakò: «Isən̄'am sədare kəcəmət, məyən̄e wəbe kəjan.» ²⁰ Kò wəloma ender pəloku: «Wəbe kema kam kan̄kə, inafəktər ki dəkəloto kətət imən̄k. ²¹ Bawo inanes'am nte mən̄cuca mes m̀: Mən̄lek mpe mən̄təboc m̀; mətel nde mən̄atə-bəf m̀.» ²² Kò fum nwe oloku wəcar kən̄: «Moloku mam m' indekit'am, mən̄a wəcar wələc! Mən̄acəre a in̄cuca; k'in̄lek mpe intəboc m̀, ic-təl da intəbəf m̀. ²³ Ak' enasən̄e nte mən̄atə-bəs-bəsər pəsam pem m̀, kò nte ilukus m̀, k'in̄kò iban̄ pi paden̄ərən'em kəntəngbe?» ²⁴ K'oloku afum akò njanayi di m̀: «Nəban̄ər kò kema kan̄kò nəkenə ki wəkò əsətən'em wəcò m̀.» ²⁵ Kò afum n̄aloku: «Wəbe, wəkakò əsətò wəcò!» ²⁶ Kò fum nwe oloku n̄a: «Ic-lok'un: Mən̄a nwe məyò m̀, ambere nte sò mən̄a wəkayi. Mba mən̄a nwe mən̄təyò m̀, amban̄ər'am ali depic pəkò məyò m̀. ²⁷ Ta

† 18:38 «Wan ka Dawuda,» Ti təyən̄e tokule ta aYisrayel = «wəyac kəjan.»

merəŋ tayi, nəker'em ater'em aŋe ŋanatəfan a iyəne ŋa wəbe mə, nəfay ŋa mera fər yem kirin.»»

*Yesu kəkə kən Yerusalem
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Saŋ 12:12-19)*

²⁸ Nte Yesu elip kəloku afum moloku maməkə mə, k'osumpər dəpə afum kirin kəkə Yerusalem. ²⁹ Nte Yesu ɔlətərne sədare sa Bətfaŋe kə Betani mə, kəca ka tərə təkə aŋwe Tərə ta Olif mə, kə Yesu osom acəpse ɔn darəŋ merəŋ. ³⁰ K'oloku ŋa: «Nəkə nde dare nde antefərne mə, kə nəŋkəberə-ε, nəŋkəbər di səfale səfət pakot si, nse fum o fum ɛntatənde mə. Nəsikəli si, nəkerε. ³¹ Kə fum eyif nu: «Ta ake tə nəŋsikəle si-ε?» Nəloku kə gbəcərəm: «Bawo Wəbe efaŋ si.»»

³² Kə afum aŋe anasom mə ŋaŋkə, kə ŋaŋkə ŋabər səfale səfət pakot si pəmə təkə Yesu ɛnaloku ŋa mə. ³³ ŋayi kəsikəli səfale səfət, kə asərka ŋayif ŋa: «Ta ake tə nəŋsikəle səfale sasəkə-ε?» ³⁴ Kə acəpse ɔn darəŋ merəŋ aŋe ŋaloku aka səfale: «Wəbe efaŋ si.» ³⁵ Kə afum aŋe ŋaŋkene Yesu səfale səfət nse, kə ŋandenəsər si suma səŋan, kə Yesu ɛnde si kəron. ³⁶ Təkə əŋc-kə kirin mə, itə afum ŋaŋc-pere kə suma səŋan dəpə. ³⁷ Nte ŋalətərne Yerusalem nde pətəmbələr pa Tərə ta Olif mə, kə pəmbət kənay kəŋkə kənacəpse kə darəŋ mə fəp. Kə ŋayefe kəkorkoru Kanu pəpəŋ, bawo ŋananəŋk **mes mεwεy-wεy mmε Kanu kəmməntər mə.** ³⁸ Kə ŋac-loku:

«Kanu Kəpəŋ kəpocε pətət wəbe nwe ɛnderεne tewe tən mə!
Pəforu peyi dareŋc,
kə **pəmot pa pələl pa dəbε dən** peyi dareŋc!»

³⁹ AFarisi akin akin akə ŋanayi kənay kəŋkə dacə mə, ŋaloku Yesu: «Wəbe, məloku acəpse am darəŋ ŋacaŋk!» ⁴⁰ Kə Yesu oloku ŋa: «Kə ŋaŋcaŋk-ε, masar moŋkule-kule!»

Yesu kəbok kən teta Yerusalem

⁴¹ Nte ŋalətərne Yerusalem, a kə Yesu ɛnəŋk dare mə, k'eyefe kəbok teta di, ⁴² k'oloku: «Yerusalem, mənə ɛŋcərə məkə təkə aŋyə pasətə pəforu mə! Mba ndəkəl tatəkə təŋgbəpən'am, məfətam ti kənəŋk. ⁴³ Bawo dəsək dendeder nde ater'am ŋandenəŋkər'am kande, ŋakəl'am, a ŋadewəpəren'am waca fəp mə.

⁴⁴ ŋandeləsər'am haŋ awut am, ali tasar tin ŋafədesakər'am mpe pəndenərne pələm mə, bawo mənacərə fe tēm nte Kanu kənader kəmar'am mə!»

*Yesu kəberε kən nde kələ kəpəŋ ka Kanu
(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Saŋ 2:13-22)*

⁴⁵ Nte Yesu ɛmbere nde **kələ kəpəŋ ka Kanu** mə, k'eyefe kəbeləs acaməs. ⁴⁶ K'oloku ŋa: «Dəyəcicəs Kanu kəloku: «Kələ kem, tofo nde **əŋlok-lokər Kanu** tə, mba nənə nəŋkəfəli ki aŋgbəŋcan nŋe akiye ŋaŋgbəpne mə.»»

⁴⁷ Dəsək o dəsək Yesu ɛŋc-təkse afum dəndo **kələ kəpəŋ ka Kanu** disre. Aloŋne apəŋ, atəkse sariye, kə abeki a dətəf ŋac-tən kədif kə. ⁴⁸ Mba ta ŋaŋcərə nte ŋaŋyə, bawo afum fəp ŋaŋc-cəŋkəl moloku ma Yesu, ta ŋafaŋ kəbut ali toloku tən tin kəne-ε.

20

*Deke kətam mes ka Yesu kəyefe-ε?
(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)*

¹ Dəsək dələma, nte Yesu eyi kətəkse afum nde **kələ kəpəŋ ka Kanu** mə, pəc-dəŋk moloku mətət. K'aloŋne apəŋ, kə atəkse a sariye kələkene abeki a dətəf ŋamberər kə, ² kə ŋaloku Yesu: «Məloku su ma sariye nse səsəŋ'am kəyə ka mes mame mə, kə pəyənε fe ti-ε, məboŋcər su nwe osom'am kəyə ka mi mə.» ³ Kə Yesu oloku ŋa: «Ina sə, k'iyif'un k' inder toloku tin: ⁴ Anə ɛnasom Saŋ kədəgbət fum dəromun-ε, Kanu ba, ka afum?» ⁵ Kə ŋayefe kəgbəkələne taŋan, ŋac-loku: «Kə səloku fə Kanu-ε, ɛnyif su: «Ta ake tə nənatə-laŋ-ε?» ⁶ Mba kə səloku ndəkəl fə: «Afum ŋanasom kə-ε,» afum a dətəf fəp ŋaŋcacas su, bawo ŋaŋcərə fəp a Saŋ wədəŋk wəka Kanu ɔ ɛnayənε.» ⁷ Kə ŋaloku Yesu: «Səŋcərə fe.» ⁸ Kə Yesu oloku ŋa: «Ina sə ifəboŋcər'un nwe osom'im kəyə ka mes mame mə.»

*Capafə ca abum dale alec bəkəc
(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)*

⁹ Kə Yesu ɛyefe kəloku afum capafə nce: «Fum ɛnabəf tək yokom dale, k'ɛŋcəmbər yi səkε, k'owur k'əŋkə atəf ŋələma nŋe ɛnakə pəwon mə. ¹⁰ Nte tēm təmbəp mə, kə fum nwe osom wəcar nno abum a dale aŋe ŋayi mə, a ŋapocε kə yokom yələma ya tək yayəkə. Mba kə abum a dale ŋasut kə, kə

ņasak kə, k'olukus waca wəsəkər. ¹¹ Kə fum nwe əngbəkəre sə kəsom ka wəcar wələma; kə abum a dale ņasut sə wəkakə, kə ɲalapəs kə, kə ņasak kə, k'olukus waca wəsəkər. ¹² Kə fum nwe osom sə wəka maas, kə abum a dale ɲambopər wəkakə, kə ɲambeləs kə. ¹³ Kə wəka dale nwe eyifne: «Cəke cə indeyə-ε? Wan kem nwe imbətər mə indesom; tələma ɲaɲkələləs wəkakə.» ¹⁴ Mba nte abum a dale ɲanəɲk wəkakə mə, kə ɲalokene: «Wədelek ke kən əfə wəkakə. Padif kə nte təɲsəɲe dale dede dəyənə dosu mə.» ¹⁵ Kə abum a dale aɲe ɲasumpər wan ka wəka dale, kə ɲawurenə kə dale kəsək kə ɲandif.»

Kə Yesu eyif acəɲkəl əɲ, «Cəke cə pəmar wəka dale nwe pəyə ɲa-ε?» ¹⁶ Kə Yesu əɲəcər: «Pəmar wəka dale nwe pəder pədif abum a dale akakə fəp, pəbaɲ sə dale pəsəɲ abum aləma.» Nte afum ɲane moloku mme mə, kə ɲaloku: «Ta tatəkə tətam kəyi!» ¹⁷ Kə Yesu eɲkafəli kəro k'əməmən ɲa, k'eyif: «Cəke cə toloku tecic tantə toloku oɲ-ε?: «Tasar nte acəmbər kələ ɲanace mə, ipede pəyənə oɲ tasar mpe posumpər kələ mə.» ¹⁸ Nwe o nwe etempene pi kəroɲ, entepə; mənə nwe pəntempene sə kəroɲ mə, pomputək'am.»

Abə a dine aSuyif kəfaɲ kəɲan kəkəɲkələ-kaɲkələ Yesu
(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

¹⁹ Atəkse a sariye kə aloɲne apəɲ ɲac-tən kətəp kə waca təm tatəkə, bawo ɲanacəre a te taɲan tə Yesu ɲaloke capafə cacəkə; mba ɲac-nese afum akə ɲanayi di mə. ²⁰ Kə ɲayefe kəkəɲkələ-kaɲkələ Yesu. Ti disre, kə ɲasom afum aɲe ɲanabaɲene kəcəɲkəl moloku mən mə. Afum ɲanayi aɲe anasom kəkə-sumpər Yesu dəmoloku mə, nte təɲsəɲe ɲatam kəber kə wəbe dəwaca, nwe ɲnatəmpər kətam kə fənəntər dətəf mə. ²¹ Kə afum asom aɲe ɲaɲcaɲ kə moloku: «Wətəkse, səɲcəre fə moloku mamə məɲloku məc-təkse mi afum mə məsək; məfəkiti fum kənəɲk kən, mba kaɲce kə məntəkse afum kəkət nke kəmbət Kanu mə. ²² Awa, məloku su ma, pəmar kəsəɲ dut dosu wəbe wəka Rom* ba, ka pəmar fe ti?» ²³ Mba kə Yesu ɲepəl kəta kəɲan, k'oloku ɲa: ²⁴ «Nəmentər'im

pəsam gbələɲ bin. Kəro ka ana kəyi pəsam papəkə-ε, kə tewe ta wəkayi?» Kə ɲaloku, «Wəbe wəka Rom.» ²⁵ Kə Yesu oloku ɲa: «Awa, nəsəɲ wəbe wəka Rom pəkə pəyənə pən mə, kə Kanu sə pəkə pəyənə pa Ki mə.» ²⁶ Afum aɲe ɲantam fe kəsumpər kə dəmoloku kənay nke dacə; mba nte moloku ma Yesu məɲciyanə ɲa mə, kə ɲaɲcaɲk.

Kəyif ka kədeyefe ka defi afi dacə
(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

²⁷ Kə aSadisi aləma ɲander nno Yesu eyi mə. ASadisi akakə ɲaɲc-loku a k'afi-ε, kəyefe kəyi fe sə. Kə ɲayif Yesu moloku mme: ²⁸ «Wətəkse, nte tə Musa ɲnacice su: «Kə wəɲc ka fum efi pənəɲce mba ta əyə wan-ε, wəɲc wəkə eyi doru mə, ɲtam kənasər wəran ka wəfi pəkome kə awut.» ²⁹ Mba awəɲc camət-məɲəɲ ɲanayi tələma. Kə wəcəkə-cəkə ɲenəɲce, k'efi ta esak wan-ε. ³⁰ Kə wəka məɲəɲ ɲnasər wəran kən, ³¹ kə təyefe dənda kə wəka maas ɲnasər kə. Tatəkə tə tenəkə haɲ kə awəɲc aɲa aɲe camət-məɲəɲ fəp ɲanəɲce wəran wəkin nwe, ta nwe o nwe esak wan-ε. ³² Tələpəs oɲ, kə wəran nwe efi. ³³ Kə dəsək dəyefe da afi dendebəp-ε, anə endelek wəran wəkawə-ε? Bawo awəɲc aɲa akaɲe camət-məɲəɲ fəp ɲanənəɲce kə!» ³⁴ Kə Yesu oloku ɲa: «Arkun kə aran a doru dandə ɲaɲnəɲcənə. ³⁵ Mba nde doru dakə dender mə, Kanu kənəɲk fə pəmar alompə ɲayefe defi, a ɲasətə kəyi wəyən doru dadəkə-ε, ɲafəde ɲac-nəɲcənə. ³⁶ ɲafətam sə kəfi, bawo pəyi ɲa pəmə mələkəe, ɲa ɲandeyənə awut a Kanu, bawo Kanu kəyeki ɲa defi. ³⁷ Musa oloku pəsoku pes a afi ɲandeyefe defi. Kəfo nke aɲcic teta tərəntəm nte təɲc-mar mə, Musa ewe Kanu dənda «Kanu ka Abraham, Kanu ka Isiyaka, Kanu ka Yakuba.» ³⁸ Kə Yesu əɲəcər, «Kanu bafə ka afi kə, mba ka ayi wəyən; bawo nno Kanu kəyi mə, fəp fəɲyi wəyən.» ³⁹ Kə acicəs a sariye aləma ɲalək moloku, kə ɲaloku: «Wətəkse, məloku belbel!» ⁴⁰ Kə ɲaɲc-nese sə kəyif kə moloku mələma.

Wəyek-yek wəka Kanu kə Dawuda
(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)

⁴¹ Kə Yesu oloku ɲa: «Cəke cə antam kəloku a Wəyek-yek wəka Kanu wəka

* 20:22 «Wəbe wəka Rom» = «Sesar,» ti təyənə tokule ta wəbe wəka Rom.

Dawuda ɔyɔnɛ-ε? ⁴² Bawo Dawuda nkɔn yati oloku buk ba Yabura Dawuda disre:

«Wɔbɛ ɛnaloku wɔbɛ kem:

Mɔder mɔndɛ nnɔ kɛca kem kɛtɔt,

⁴³ Ifaŋ kɛbocɛr'ɛm aterɛnɛ am dɛntɔf mɛnas-nas ŋa.»[†]

⁴⁴ Kɔ Dawuda ewe wɔsom ka Kanu «wɔbɛ kɔn»-ε, cɛke cɔ wɛkɛkɔ ɛntam kɔyɔnɛ wan kɔn-ε?»

Yesu oloku a pakɛmbɔrnɛ mɔyɔ ma atɛkse sariyɛ

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

⁴⁵ Nte afum ŋayi kɛcɛŋkɛl Yesu mɔ, k'oloku acɛpɛ ɔn darɛŋ: ⁴⁶ «Nɛkɛmbɔrnɛ atɛkse sariyɛ: Ŋambɔtɛr kɛkɔtɔsɛ suma sɛpɔŋ, ŋambɔtɛr pac-yif ŋa kɔyif kɛtɔt mofɔ mmɛ mɛŋlarɛ mɔ, ŋambɔtɛr dɛkɛndɛ dɛcɔkɔ-cɔkɔ **dɛkɛcɛpɛs**, kɔ sɛcɔm sɛcɔkɔ-cɔkɔ mofɔ mmɛ aŋkɔ kɛdi yeri mɔ. ⁴⁷ Ŋa ŋambɔtɛr aran aŋɛ awos aŋa ŋafi mɔ daka danɛn, ŋa ŋambɔlɔsɛ sali nte tɔŋsɔŋɛ pagbɛkɛrɛ ŋa mɔ. Andɛkɔ-kiti ŋa kiti kɔyɛŋki!»

21

Kɛpɔcɛ ka wɛran wɔtɔyɔ daka nwɛ wos ɛnafi mɔ

(Mk 12:41-44)

¹ Kɔ Yesu eyɛkti fɛr, k'ɛnɛŋk nte aka daka ŋaŋc-bɛr kɛpɔcɛ kɔŋan dɛtafala ta **kɛlɔ kɛpɔŋ ka Kanu** mɔ. ² K'ɛnɛŋk sɔ wɛran wɔtɔyɔ daka wɛlɔma nwɛ wos efi mɔ, pɛc-bɛr mɛŋcɛmbɛl mɛfɛt mɛrɛŋ ma kɛpɛr. ³ K'oloku: «Ic-lok'un, kaŋcɛ: Wɛran wɔtɔyɔ daka wɛkawɛ wos ɛnafi mɔ, ompɔcɛ pɛtas aka fɛp. ⁴ Bawo afum alɛpɛs aŋɛ fɛp, nte daka dɛlar ŋa mɔ, itɔ ŋambɛr kɛpɔcɛ kɔŋan dɛnda, mba nkɔn, kɛtɔyɔ kɔn daka, ɔsɔŋ pɔkɔ pɛmar pɔsɔŋɛ kɔ kɛtam kɔyɛ doru mɔ.»

Yesu kɛdɛŋk kɛdɛlɔsɛr ka kɛlɔ kɛpɔŋ

(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

⁵ Afum alɔma ŋaŋc-loku tɛta **kɛlɔ kɛpɔŋ ka Kanu**: «Kɛntɛsɛ k'alompɛsɛ ki masar mɔtɔt kɔ ca yɔtɔt ya ki nyɛ aŋsɔŋ Kanu kɛpɔcɛ mɔ.» Kɔ Yesu oloku: ⁶ «Dɔsɔk dɛndɛdɛr, ndɛ nɛntɔdɛnɛŋk tɛsar tɛdɛŋsɛ tɛsar kɛrɔŋ mɔ, fɛp fayɛ andɛwunɟ yi.

Pɛlɛc kɔ kɛtɔrɛs

(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)

[†] 20:43 Psaumes 110:1

⁷ Kɔ ŋayif kɔ: «Wɛtɛksɛ, ake tɛm tɔ tatɔkɔ tendɛyi-ε? Tɔyɔ tɛgbɛkɛrɛ tɛrɛ tendɛmɛntɛr mɛs mamɔkɔ mɛmbɔp-ε?»

⁸ Kɔ Yesu oloku ŋa: «Nɛkɛmbɔrnɛ, ta nɛsaknɛ patalɛr'un! Bawo afum alarɛm ŋadɛdɛr ŋac-kɔtɛnɛ tɛwɛ tɛm, ŋac-lok'un: «Ina ɔyɔnɛ wɔsom ka Kanu,» kɔ, «Tɛm tɛmbɔp!» Mba ta nɛdɛcɛmɛ ŋa darɛŋ! ⁹ Kɔ nɛndɛnɛ tɛta kɛwan, k'afum a dɔtɔf ŋayɛŋkɛr abɛ aŋan bɛkɛc-ε, ta nɛnɛsɛ; bawo mɛnɛ tatɔkɔ tɔŋnɔŋkɛnɛ tɛdɛr kɛrɛsna, mba bafɔ ndɛkɛl doru dɛndɛ dɛndɛlip.»

¹⁰ K'oloku ŋa sɔ: «Afum alɔma ŋandɛyɛfɛrɛnɛ kɔ afum alɔma, atɔf ŋɔlɔma ŋayɛfɛrɛnɛ kɔ atɔf ŋɔlɔma; ¹¹ antɔf ŋɛndɛyikɛ mofɔ mɔlɔma, dor kɔ docu yɛndɛyi mofɔ mɛlarɛm; mɛs mɛwɛy-wɛy mɛndɛyi, kɔ **mɛgbɛkɛrɛ mɔpɔŋ mmɛ mɛndɛyɛfɛrɛ ndɛ Kanu Kɔyɛ mɔ**. ¹² Mba mamɔkɔ mɛndɛbɔp, pasumpɛr'un, patɔrɛs'un, pasɔŋ'un kɛkɔ-kiti **dɛkɛcɛpɛs** a pɛdɛbɛr'un dɛbili. Abɛ a dɔtɔf ŋandɛkit'un tɛta tɛwɛ tɛm. ¹³ Tatɔkɔ tendɛmar'un kɛlɔku ka tɔkɔ nɛŋcɛrɛ tɛtɛm mɔ. ¹⁴ Ta tɔyɔ nu kɛcɛm-cɛmnɛ tɔkɔ nɛndɛyɔ a nɔyɛcɛnɛ mɔ. ¹⁵ Ina wɛkawɛ yati ina ɛndɛsɔŋ'un tɛmɛr kɔ kɛcɛrɛ ka kɛtɔt nkɛ atɛr anu, nwɛ o nwɛ ɔntɔdɛtam kɛgbɛkɛl mɔ. ¹⁶ Akɔmɛnɛ, awɛŋc aŋa, anapa, kɔ abɔt anu yati ŋandɛsɔŋ nu, ŋasɔŋɛ alarɛm kɛfi nu dacɔ. ¹⁷ Fɛp fɛndɛtɛr'un, tɛta tɛwɛ tɛm. ¹⁸ Mba ali kɛfon konu ka dɛrɔmp kin kɛfɔdɛsɔlɛ; ¹⁹ Kɔ nɛmbɛrɛnɛ kɛsumpɛr bɛl-bɛl-ε, nɛndɛyɛcɛnɛ nɔyɛ doru.»

Yesu ɛndɛŋk kɛdɛlɔsɛr ka Yɛrusalɛm

(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

²⁰ «Kɔ nɛndɛnɛŋk asɔdar ŋakɛl Yɛrusalɛm-ɛ, nɛcɛrɛ tɛm tatɔkɔ a kɛlɔsɛr ka di kɛlɔtɛrnɛ. ²¹ Tɛm tatɔkɔ akɔ ŋayi Yude mɔ, ŋac-yɛksɛ kɛpɛrnɛ ka dɛmɔrɔ; akɔ ŋayi Yɛrusalɛm dacɔ mɔ, ŋac-wur; akɔ ŋayi dɛkulum mɔ, ta ŋabɛrɛ sɔ dare-ε. ²² Bawo dɔsɔk dadɔkɔ d' andɛboc kiti, nte tɔŋsɔŋɛ mɛs mmɛ anacɛic mɔ fɛp meyi. ²³ Pɛlɛc pɛyi dɔsɔk dadɔkɔ aran aŋɛ ŋambɛkɛs, kɔ akɔ ŋaŋmɛsɛr mɔ! Bawo pɛyɛŋki pɔpɔŋ pɛndɛyi dɔsɔk dadɔkɔ dɔtɔf, kɔ mɛtɛlɛ mɔpɔŋ ma Kanu nnɔ afum akakɔ ŋayi mɔ. ²⁴ Sakma sɔ andɛdɛfɛtɛ ŋa, tɔf fɛp yosumpɛr-sumpɛr ŋa yɛkɛkɛrɛ ŋa pɛbɔlɛ;

tem tatəkō afum acuru ḡabarj Yerusalem, haḡ tem nte asəḡ ḡa mō tec-lip.»

Kāder ka Wan ka fum
(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)

²⁵ «Məyō meḡbekərəe mme meyefe nde Kanu kəyi mō mendeyi dādec, dəḡof kō dācōs; dāntōf, bəkək yendelēce-lēce afum teta pukule-kule pa dəkəba kō yam ya ki. ²⁶ Afum ḡandefine kənese ka kəcem-cemne ka təkō tendeder dāntōf mō, bawo fənəntər fa kəm fəndeyikce. ²⁷ Tem tatəkō tō andenəḡk Wan ka fum kāder dəkəp; dāfənəntər, kō **dəpəmot pa pələl pa dəbe dən** disre d' ender. ²⁸ Kō məyō maməkō mendecop kāder-ε, nəlomp, nəyekti səbomp, bawo kəsəḡ konu kəway kəlōtərne.»

Cəke cō kətək kəkom kənatakse-ε?
(Mt 24:32-35; Mk 13:28-31)

²⁹ Kō Yesu oloku ḡa capafō cin: «Nənəḡk kətək kəkom* kō tək yeləpəs nyε. ³⁰ Nəḡc-kōna-nəḡk yi yopəḡ bəpər, nəcərə katin a kətəḡ kəlōtərne. ³¹ Itō nəna nəndesə-yō, kō nəndenəḡk mes maməkō mec-der-ε, nəcərə fō **dəbe da Kanu** dəlōtərne. ³² Ic-lok'un kaḡce: Afum a tem tantε ḡafədēlip kəfi fəp, a ta teyi-ε. ³³ Kōm kō antōf yendesəle mba moloku mem məfədesəle.»

Ta nədirərne!

³⁴ «Nəkembərne bel-bel! Ta nəsak bəkək yonu yetasərne cəsata kō kəcis, kō kəcem-cemne ka doru dandε, kō pəyi ti tatəkō-ε, dəsək dəpəḡ dadəkō dendebəpən'am, ³⁵ pəmō nte manta meḡḡbəpərne lōp mō. Bawo dəsək dadəkō dendebəpene afum a doru fəp. ³⁶ Ta nədirərne, **nəc-lok-lokər Kanu** tem fəp, nte təḡsəḡe nəde nəsətō fənəntər fəmulpene mes məkō mendeder mō fəp, nədekō nəcəme, nəmentərne Wan ka fum, ta nəlapərne.»

³⁷ Dəsək dadəkō, Yesu pəc-təkse afum dāndo **kələ kəpəḡ ka Kanu**, k'owur kəkō-cepərəne pibi nde aḡwe «Tərō ta Olif» mō. ³⁸ Afum fəp, kō dec dəsək-ε, ḡaḡc-kō nde **kələ kəpəḡ ka Kanu** kəkō-cəḡkəl kō.

* 21:29 f. «figuier» * 22:17 «k'okor-koru Kanu,» kō pəyənε fe ti-ε, «k'eyif Kanu nəwali teta apət»

22

Abε kətəḡne kəyō ka Yesu pələc
(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Saḡ 11:45-53)

¹ Kō kəsata ka aSuyif ka **sali sa cəcom cətənəḡkəl lebin** nke aḡwe «Pak» mō kəlōtərne. ² Aloḡne apəḡ kō atəkse sariye ḡayefe kəten ka nte ḡaḡyō a ḡadif Yesu mō, mba ḡac-nese afum.

Yudas kəwose kən kəmar abε a aSuyif a ḡasumpər Yesu
(Mt 26:17-25; Mk 14:10-11)

³ Kō Sentani səmbere Yudas, nwe aḡc-Iskariyət mō, nwe aḡc-ləm asom a Yesu wəcō kō merəḡ dacō mō. ⁴ Kō Yudas əḡkō ḡanenene kō aloḡne apəḡ kō abε aḡe ḡaḡc-bum **kələ kəpəḡ ka Kanu** mō, təkō pəmar pəsəḡ ḡa Yesu mō. ⁵ Kō pəmbət ḡa, kō ḡantəḡne kəpocε kō pəsam. ⁶ Kō Yudas owose. K'eyefe oḡ kəten təyō nte əḡyō a pəsəḡ Yesu ta afum ḡaḡcərə ti mō.

Yesu kəsəḡ ka kəlompəs yeri ya Pak
(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Saḡ 13:21-30)

⁷ Kō dəsək da **sali sa cəcom cətənəḡkəl lebin** dəmbəp nde pəmar padif aḡkesiya ḡoloḡne mō. ⁸ Kō Yesu osom Piyer kō Saḡ, pəc-loku ḡa: «Nəkō nəlompəse su yeri ya Pak, nte təḡsəḡe səde sədi yi mō.» ⁹ Kō ḡayif Yesu: «Deke məfan a səlompəs yi-ε?» ¹⁰ Kō Yesu oloku ḡa: «Kō nəndena nəc-bere dare disre-ε, nəḡkəbərēne kō wərkun wələma pəsare tōbəl pa domun. Nəcəme kō darəḡ haḡ nde kələ kəḡkō əḡkəbere mō. ¹¹ Nəloku wəka kələ kaḡkō: «Wəbe osom su a səder səyif'am, a dukələ dere d'endedi yeri ya Pak kō acəpse ən darəḡ-ε?» ¹² Endekəmentər'un kələ kəron, dukələ dəpəḡ kō ca yəkō pəmar mō fəp. Dāndo kəfo kaḡkō kō nəḡkəlompəs yeri ya Pak. ¹³ Kō afum aḡe ḡaḡkō, kō ḡaḡkō ḡabəp ca fəp pəmō təkō Yesu enaloku ḡa ti mō, kō ḡalompəs yeri ya Pak.

Kəyer ka kəcom ka Pak
(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26)

¹⁴ Nte tem tēmbəp mō, kō Yesu endε dēmesa kədi yeri kō Asom ən. ¹⁵ Kō Yesu oloku: «Pəmbas'im kədi yeri ya Pak yayε kō nəna, a idetərō. ¹⁶ Bawo ic-lok'un, ifəsō-di yi, haḡ tem nte teta yi tendekō-lare nde

dɛbɛ da Kanu dɛntɔf mɔ.» ¹⁷ Kɔ Yesu ɛlɛk apɔt, k'okor-koru Kanu,* k'oloku: «Nɛlɛk apɔt nɛɛ, nɔyerɛnɛ pɛdisrɛ pa ɛɛ; ¹⁸ bawo ic-lok'un, ifɔsɔ-mun wɛn haɲ **dɛbɛ da Kanu** deder.» ¹⁹ Kɔ tɛyɛfɛ day, k'ɛlɛk kɛcom, nte elip kɛkor-koru Kanu† mɔ, k'entepi ki, k'ɔsɔɲ ɲa pɛc-loku: «Dis dem dɔ dandɛ, ndɛ asɔɲɛ te tonu mɔ; nɛdɛ nɛc-cɛm-cɛmn'em.» ²⁰ Nte ɲalip kɛdi yeri mɔ, k'ɛlɛk sɔ apɔt, k'ɔsɔɲ ɲa, pɛc-loku: «Apɔt ɲaɲɛ ɲɔyɔnɛ **kɛcaɲɔs kɛfu kɛyi ka tes tin** kɔ Kanu. Wɛn wawɛ weyi apɔt ɲaɲɛ disrɛ mɔ, wɔyɔnɛ mecir mem mɛmɛ alɔɲɛ tes tonu mɔ. ²¹ Ti disrɛ, fum nwe endesɔɲ'im padif mɔ, ɛndɛ nnɔ amɛsa ɲaɲɛ kɔ ina. ²² Wan ka fum ɛntas, pɛmɔ tɔkɔ aloku ti mɔ; mba pɛlɛc pɛyi fum wɛkɔkɔ endesɔɲ kɔ padif mɔ.» ²³ Kɔ acɛpsɛ a Yesu darɔɲ ɲayɛfɛ kɛyifɛtɛnɛ dɛnda, fum nwe eyi ɲa dacɔ nwe endesɔɲ kɔ padif mɔ.

Anɔ ɛɛpɛr'un fɔp-ɛ?

²⁴ Kɔ kɛgbɛkɛlɛnɛ kɛpɔɲ kɛyɛfɛ acɛpsɛ a Yesu darɔɲ dacɔ, tɛta kɛcɛrɛ ka nwe ɛɲɛpɛr ɲa dacɔ fɔp mɔ. ²⁵ Kɔ Yesu oloku ɲa: «Abɛ a tɔf ɲayi afum aɲaɲ kɛrɔɲ pɛmɔ abɛ, aɲɛ ɲaɲkɔtɛnɛ kɛtam nnɔ ɲayi mɔ, ɲafɔɲ a pawɛ ɲa «abɔt a afum». ²⁶ Bafɔ tin tayi tɔ kɔ nɔna! Mba mɛnɛ nwe ɛɲɛpɛr'un fɔp mɔ, pɛyi pɛmɔ nwe ɛfɛtɛ nu dacɔ fɔp mɔ; nwe ɔyɔnɛ wɔbɛ mɔ, pɛyi pɛmɔ wɛcar. ²⁷ Bawo, nwe ɛɲɛpɛr nu mɔ ɔyɔnɛ, nwe ɛndɛ dɛmɛsa mɔ ba, ka nwe ɛɲkɛrɛ kɔ yeri dɛnda mɔ? Bafɔ nwe ɛndɛ dɛmɛsa mɔ ɔfɔ? Kɔ ina, iyi nu dacɔ, pɛmɔ nwe ɛɲkɛrɛ nu yeri dɛmɛsa mɔ.»

²⁸ «Nɔna ɛnasimɔs kɔ ina tɛm nte inayi tɔrɔ disrɛ mɔ. ²⁹ Itɔ ɔsɔɲɛ nte papa kem ɔsɔɲ'im dɛbɛ mɔ, ina sɔ isɔɲ'un di: ³⁰ Nte tɔɲsɔɲɛ nɛdi yeri, nɛmun amɛsa ɲɛm kɛrɔɲ ndɛ dɛbɛ dem dɛntɔf mɔ. Nɛndɛ sɛcɔm sa abɛ kɛrɔɲ, nɔbɔc kiti ka cɛsunka wɛcɔ kɔ mɛrɔɲ ca Yisrayel.

Yesu ɛndɔɲka Piyɛr ɛndɛbaɲɛnɛ kɛtɔcɛrɛ kɔ (Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Saɲ 13:36-38)

³¹ Kɔ Yesu oloku Simɔɲ Piyɛr: «Simɔɲ, Simɔɲ! Mɛkɛmbɛrnɛ! Sentani sɛntola kɛdɛs-dɛs'un dɛsifitɛ pɛmɔ kɛcom. ³² Mba intolan'am, nte tɔɲsɔɲɛ ta abɛkɛc

ɲɛkafɔl'am‡ mɔ. Kɔ mɛndɛdɛr'im-ɛ, mɔyɛɲkɛs bɛkɛc ya awɛɲc'ɔm aɲa.» ³³ Kɔ Piyɛr oloku kɔ: «Wɔbɛ, iwosɛ kɛkɔ dɛbili kɔ mɔna, kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti-ɛ, ifi kɔ mɔna.» ³⁴ Mba kɔ Yesu oloku kɔ: «Piyɛr, ic-lok'am, mɛndɛbaɲɛnɛ kɛtɔ-cɛr'em kɛmaas a kicipi kɛc-cam.»

Pɛsam pa delek, alɔba, kɔ dakma

³⁵ Kɔ Yesu eyif ɲa: «Nte ɲɲc-som'un ta ɲɲsɔɲ'un pɛsam, ta ɲɲsɔɲ'un alɔba ɲɛbɛrɛ yamos, ta ɲɲsɔɲ'un cɔfta cɛbɛrnɛ mɔ, paka pɛnayi yi dacɔ mɛpɛ nɔnatɔ-sɔtɔ mɔ ba?» Kɔ acɛpsɛ ɔn darɔɲ ɲaloku: «Ala! Ali pin pɛnayi fɛ.» ³⁶ Kɔ Yesu oloku ɲa: «Nɛkɛl mɛs mɛsɛkpɛ! Mɔna nwe mɔɲyɔ pɛsam mɔ, mɛlɛkɛnɛ pi; mɔna nwe mɔɲyɔ alɔba ɲɛbɛrɛ yamos mɔ, mɛlɛkɛnɛ ɲi; kɔ mɔna nwe mɔntɔyɔ dakma mɔ, mɛcamɔs yamos yam, mɔway din! ³⁷ Bawo, ic-lok'un: Mɛnɛ tɔkɔ aɲɲic mɔ telarɛ nnɔ iyi mɔ: «Analɔm kɔ ayɛɲki bɛkɛc dacɔ.» Nte tɔyɔnɛ temi mɔ, kɛyi kɔ tender.» ³⁸ Kɔ acɛpsɛ ɔn darɔɲ ɲaloku kɔ: «Wɔbɛ mɔbaɲ sakma nɛ mɛrɔɲ.» Kɔ Yesu oloku ɲa: «Pɛntɔɲɛ tantɛ.»

Yesu kɔlok-lokɔr Kanu ndɛ tɔrɔ ta Olif (Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

³⁹ Pɛmɔ tɔkɔ ɔɲc-yɔ ti mɔ, Yesu ɛndɛwur k'ɔɲkɔ ndɛ tɔrɔ ta Olif. K'acɛpsɛ ɔn darɔɲ ɲaɲɛpɛrɛ kɔ.

⁴⁰ Nte ɲambɔp kɛfɔ kanjɔ mɔ, k'oloku ɲa: «**Nɔlok-lokɔr Kanu**, ta nɛsaknɛ nɛbɛrɛ kiciya disrɛ.» ⁴¹ K'ɔmbɔlɛ ɲa, pɛmɔ kɛlɔm ka tasar katin, k'ɛɲɲɔp suwu, k'ontola Kanu, ⁴² pɛc-loku: «Papa kɔ mɔwosɛ-ɛ, mɔbɔlɛn'em pɛcuy pampɛ. Ti disrɛ, ta tɛfaɲ tɛm teyi, mba tam teyi.» ⁴³ Kɔ mɛlɛkɛ mɔlɔma mowurɔr kɔ kɛyɛfɛ dɛrɛɲc, kɛdɛyɛɲkɛs kɔ abɛkɛc. ⁴⁴ K'abɛkɛc ɲɛlɛcɛ-lɛcɛ kɔ, k'ɛyɛfɛ kɔlok-lokɔr Kanu, k'abɛkɛc ɲɛmpɛ kɔ, kɔ kawɔnɛ kɔn kɛyi pɛmɔ nte mocul ma mecir mɛndɛtɛmpɛnɛ dɛntɔf mɔ. ⁴⁵ Kɔ Yesu ɛsak sɔ kɔlok-lokɔr Kanu kɛɲkɔ ɛnayi mɔ, k'ɔɲkɔ pɛbɔp acɛpsɛ ɔn darɔɲ ɲadireɲɛ bɛkɛc yɛrɛɲc. ⁴⁶ Kɔ Yesu eyif ɲa: «Ta ake tɔ nɛndireɲɛ-ɛ? Nɔyɛfɛ, **nɔlok-lokɔr Kanu** ta nɛsaknɛ nɛbɛrɛ kiciya disrɛ!»

† **22:19** «kɛkor-koru Kanu» kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti-ɛ, «kɛyif Kanu nɔwali tɛta kɛcom» ‡ **22:32** «ta abɛkɛc ɲɛkafɔl'am,» kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti-ɛ, «ta kɛlan kam kɛsolɛ»

*Kasumpər ka Yesu**(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Sanj 18:3-11)*

⁴⁷ Yesu enalip fe kəlok-loku kə afum alarəm ɲander, fum wəkə aɲc-we Yudas, acɛpsɛ ɔn darəɲ wəco kə mɛrəɲ dacə mə, pəyi ɲa kirin. K'əltərne Yesu kəkə-cup kə. ⁴⁸ Kə Yesu eyif kə: «Yudas, kəcup kə mändelɛkɛ Wan ka fum məsəɲ kə ater ɔn ba?»

⁴⁹ Nte asol a Yesu ɲanəɲk tatəkə tenakə-cɛpər mə, kə ɲayif Yesu: «Wəbɛ, səntam kəsutnɛnɛ sakma sosu ba?» ⁵⁰ Kə fum wəkin asol a Yesu dacə, eɲcɛp wəcar ka wəlonɲɛ wəpəɲ aləɲəs ɲa kəca kətət. ⁵¹ Kə Yesu eyac ɲa pəc-loku: «Nəcə tatəkə!» K'ɔɲgbuɲɛnɛ aləɲəs ɲa fum wəkəkə, k'ɛntamɲɛ.

⁵² Kə Yesu eyif alonɲɛ apəɲ, abɛ a abum a **kələ kəpəɲ ka Kanu** kə abeki a dətəf aɲɛ ɲanader kəsumpər kə mə: «Pəmar nader nətəmpər sakma kə tək, pəmə nte nənder kəsumpər kalbante mə ba?» ⁵³ Dəsək o dəsək sənə aɲc-yi nde **kələ kəpəɲ ka Kanu** kə nənə, mba nənəsumpər f'em. Ndekəl ɔɲ, tɛm tonu tɛbəp, kə kətam ka kubump.»

*Piyer embanɲɛ kətə-cərə Yesu**(Mt 26:57-58,69-75; Mk 14:53-54,66-72; Sanj 18:12-18,25-27)*

⁵⁴ Nte ɲalip kəsumpər Yesu mə, kə ɲanɲekərə kə nde kələ ka wəlonɲɛ wəpəɲ. Mba kə Piyer ɲɲgbəkərə ti pəbələ. ⁵⁵ Kə ɲamot nɛɲc abanɲka dacə kə ɲandɛ. Kə Piyer endɛ ɲa dacə. ⁵⁶ Nte wəcar wəran wələma ɛnəɲk kə pəndɛ ɲa dacə nɛɲc kirin mə, k'oloku: «ɲa ɲayina kə fum wəkawɛ.» ⁵⁷ Mba kə Piyer ɲɲgbəkəl wəran nwe, pəc-loku: «Wəran, ɲɲcərə fe fum wəkawɛ!» ⁵⁸ Pəwon fe kə wələma ɛnəɲk kə, k'oloku: «Məna sə akin ayi ɲə nəyənɛ.» Kə Piyer oloku wərkun nwe: «Ala! Bafə akin ayi ɲə səyənɛ.» ⁵⁹ Kə dec din dɛɲcɛpər mə, kə fum wələma ɲɲgbək kəloku: «Fum wəkawɛ ɔɲwureɲɛ kənayi kə nkən, bawo wəKalile əfə.» ⁶⁰ Kə Piyer oloku: «Məna, ina ɲɲcərə fe tantɛ mənɲkərə kəloku mə.» ɲayi kəlok-loku kə kicipi kəɲcam. ⁶¹ Kə wəbɛ Yesu ɲɲkafələ k'ɲɲgbətɲɛ Piyer. Kə Piyer ɲɲcɛm-cɛmɲɛ toloku təkə wəbɛ Yesu ɛnaloku kə mə: «Məndebanɲɛnɛ kətə-cər'em kəmaas a kicipi kəc-cam.» ⁶² Kə Piyer owur nde dabanɲka, k'ɲɲkə pəbok bel-bel.

*Kələməs kə kəsut ka Yesu**(Mt 26:67-68; Mk 14:65)*

⁶³ Arkun aɲɛ ɲanɲc-bum Yesu mə ɲafani kə, ɲac-sut kə. ⁶⁴ ɲac-kump kə kəro, a ɲac-yifət kə nte: «Məmentər su ɔɲ a wədəɲk wəka Kanu ɔ məyənɛ! Məboɲc ma nwe osut'am mə!» ⁶⁵ Kə ɲales-les kə moloku mələməs mɛlarəm.

*Yesu nde aboc kiti apəɲ fər kirin**(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Sanj 18:19-24)*

⁶⁶ Nte dec dəsək mə, kə abeki a dətəf, alonɲɛ apəɲ, k'atəkɛ sariyɛ ɲambəpəsɛnɛ. Kə ɲanɲekərə Yesu nde aboc kiti aɲan apəɲ ɲayi mə. ⁶⁷ Kə ɲayif kə: «Kə pəyənɛ fə məna əyənɛ nwe Kanu kəyɛk-yɛk mə-ɛ, məloku su ti.» Kə Yesu oloku ɲa: «K'iloku nu ti-ɛ, nəfələɲ ti, ⁶⁸ k'iyif'un sə-ɛ, nəfəluks'em moloku. ⁶⁹ Kəyɛfɛ ndekəl, Wan ka fum endekə nde kəca kətət ka fənəntər fa Kanu.» ⁷⁰ Kə afum fəp ɲambanɲɛnɛ: «Məna əyənɛ ɔɲ Wan ka Kanu ba?» K'oloku ɲa: «Nəna oloku ti: Nkən iyənɛ.» ⁷¹ Kə ɲaloku: «Cəke cə afaɲ sə kəcərə-ɛ? Sənə yati, sənə enɛnɛ kə ti dəkusu.»

23*Yesu fər ya Pilat kirin**(Mt 27:1-2,11-14; Mk 15:1-5; Sanj 18:28-38)*

¹ Kə ɲayɛfɛ fəp faɲan, kə ɲasolɛ Yesu kəkəkərə kə nde fər ya Pilat kirin. ² Kə ɲayɛfɛ kəyɛmsɛnɛ kə, ɲac-loku: «Wəkawɛ sənɲkə səbəp pəc-gbɲɲər afum kəyɛɲkər su səbomp, ɲafati kəsəɲ wəbɛ ka doru fəp dut, pəc-wenɛ sə «Wəyɛk-yɛk wəka Kanu, wəbɛ wəka atəf.» ³ Kə Pilat eyif kə: «Wəbɛ wəka aSuyif məyənɛ?» Kə Yesu oloku kə: «Məna oloku ti.» ⁴ Kə Pilat oloku wəlonɲɛ wəpəɲ wəka kələ kəpəɲ ka Kanu kə kənay ka afum: «ɲnəɲk fe tələm o tələm nte pəmar pasumpərə wərkun wəkawɛ mə.» ⁵ Mba kə ɲanɲgbək gbɛs, kəloku: «Afum ɲə ɲɲgbɲɲər, pəc-təkɛ afum atəf ɲa Yude disrɛ fəp kəyɛfɛ atəf ɲa Kalile nde ɛnacop mə, haɲ nnə.»

Yesu fər ya Herodu kirin

⁶ Nte Pilat ene teta Kalile mə, k'eyif kə: «Wəka Kalile məyənɛ ba?» ⁷ Nte Pilat ene a wəka Kalile əfə mə, k'oloku a fum wəkawɛ, Herodu pəmar pəkiti kə. K'oloku a pakɛnɛ kə Herodu nwe ɛnayi mata maməkə Yerusalem mə. ⁸ Nte Herodu ɛnəɲk Yesu

mɔ, kɔ pɛmbɔt kɔ, bawo ɛɲc-ten kɛnɛɲk kɔ kɛyɛfe nte pɛnawon mɔ, teta mes mɔkɔ ɛɲc-ne pac-loku tɔn mɔ, pɛyɔ amera kɛnɛɲk kɔ, pɛyɔ tɔyɔ tɛgbekɛre nte tɛyɛfe nde Kanu kɔyi mɔ fɔr yɔn kirinɲ. ⁹ Kɔ Herodu eyifɔt Yesu mes mɛlarɛm, mba Yesu ɛnalukɛ fe kɔ nte o nte. ¹⁰ Wɛlɔɲne wɛpɔɲ kɔ atɛkse sariye ɲanayi di, ɲac-naɲkanɛ kɛyɛmsɛne kɔ. ¹¹ Herodu kɔ abum ɔn ɲafani kɔ, kɔ ɲayɔ kɔ pɛlɛc pɛlɛc; kɔ ɲamber kɔ yamos ya abɛ, kɔ ɲasɔɲ kɔ a pakenɛ Pilat. ¹² Dɔsɔk dadɔkɔ yati dɔ Pilat kɔ Herodu ɲanabɔt ɔɲ, ɲanaterɛne cɔkɔ-cɔkɔ.

Antɔɲne kɛdif Yesu

(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Saɲ 18:39-19:16)

¹³ Kɔ Pilat ewe wɛlɔɲne wɛpɔɲ, abɛ a dɔtɔf, kɔ afum. ¹⁴ K'oloku ɲa: «Nɛɲker'em fum nwe a nkɔn ɛɲgbinɛr afum kɛyɛɲk sɛbomp. Mba fɔr yonu kirinɲ iyifɔt kɔ, ali tes tin inɛɲk fe nte ɔyɔ mes mamɛ nɛmbɔɲcɛ kɔ mɔ, nte pɛmar padife kɔ mɔ. ¹⁵ Herodu sɔ ɛnɛɲk fe ali tin, bawo olukɛ su kɔ. Awa! Fum wɛkawɛ ɔyɔ fe nte o nte pɛmar padife kɔ mɔ. ¹⁶ Kɛsak kɔ k'inder k'andelip kɛsut kɔ-ɛ.» ¹⁷ Kɛsata ka Pak nke o nke, Pilat ɛɲc-sake ɲa wɛyi dɛbili wɛkin. ¹⁸ Kɔ ɲambaɲɛne fɛp kɛkule-kule: «Mɛdif wɛkawɛ! Mɛsake su Barabas!» ¹⁹ Anabɛr Barabas dɛbili teta kɛdifɔtɛne kɛlɔma nke kɛnayi dare mɔ, kɔ kɛdif ka fum. ²⁰ Kɔ Pilat ɔɲgbɔkɛre sɔ kɛlɔku ɲa kɛfan kɔn kɛsak Yesu. ²¹ Mba kɔ ɲaloku gbɛs: «Mɛcaɲ kɔ dɛkɛtɔk ka defi! Mɛcaɲ kɔ!» ²² Kɔ Pilat eyif ɲa sɔ tamaas: «Pɛlɛc pere pɛyɔ-ɛ? Inɛɲk fe nte o nte pɛmar padife kɔ mɔ. Kɛsak kɔ k'inder k'alip kɛsut kɔ-ɛ.» ²³ Kɔ ɲampɛne sim kɛbupɛre, ɲac-loku: «Pacɲ kɔ!» Kɔ sim sɛɲan sɛɲkalɛrne. ²⁴ Kɔ Pilat owosɛ kɛyɔ tɔkɔ ɲanafan mɔ. ²⁵ Kɔ Pilat ɛsak Barabas wɛkɔ ɲanawɛr kɔ mɔ. Barabas nwe anabɛr dɛbili teta kɛdifɔtɛne, kɔ kɛdif ka fum mɔ. Kɔ Pilat ɛlɛk Yesu, k'embɛr ɲa dɛwaca ɲayɔ kɔ tɔkɔ ɲanafan mɔ.

Kɛcaɲ ka Yesu

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Saɲ 19:17-27)

²⁶ Nte ɲayi kɛkɛkɛre Yesu mɔ, kɔ ɲambɛpɛne kɔ wɛrkun wɛlɔma pac-we kɔ Simɔɲ, wɛka atɔf ɲa Siren ɛnayi pɛyɛfe dale, kɔ ɲasarsɛr kɔ kɛtɔk kɛpandɔn ka defi a pɛcɛmɛ Yesu darɛɲ pɛkɛkɛre ki. ²⁷ Kɔ kɛnay

ka afum alarɛm kɔ aran ɲaɲcɛmɛ kɔ darɛɲ ɲac-sut-sutne bɛkɛc ɲac-yɔne kɔ nɔnɔfɔr. ²⁸ Kɔ Yesu ɛɲkafɛle nnɔ ɲayi mɔ, k'oloku: «Aran a Yerusalem, ta nɛbɔkɛ tetem! Mba nɛbɔkɛ te tonu kɔ ta awut anu! ²⁹ Bawo dɔsɔk dɛdɛder ndɛ andɛloku: «Pɛmbɔt aran aɲɛ ɲantɔbɛkɛs mɔ, pɛmbɔt cor nɛɛ cɛntɔkom mɔ, kɔ mɛsɛ mmɛ mɔntɔmɛsɛr mɔ!» ³⁰ Afum ɲandeloku mɔrɔ dɔsɔk dadɔkɔ: «Mɛtɛmpɛne su kɛrɔɲ!» kɔ mofo mɛɲɛci, «Mɛgbɛpɛrne su!» ³¹ Bawo k'ayɔ ti kɛtɔk kɛcaɲk-ɛ, cɛke cɔ andeyɔ kɛwosu-ɛ?

³² Kɔ ɲasolɛne sɔ kɛkɛkɛre calbante mɛrɛɲ aɲɛ anakɔ-difɛne kɔ Yesu mɔ. ³³ Nte ɲambɛrɛ kɛfo kanɲkɔ aɲwe «Kɛmbɛmbɛle» mɔ, kɔ ɲaɲcaɲ kɔ dɛkɛtɔk kɛpandɔn ka defi dɛndɔ. Kɛlɛkɛne calbante akakɔ mɛrɛɲ; wɛkin pɛyi kɔ kɛca kɛtɔt, wɛkɔ pɛyi kɔ kɛca kɛmerya. ³⁴ Kɔ Yesu oloku: «Papa mɛɲaɲɲɛne ɲa, bawo ɲaɲcɛre fe nte ɲayi kɛyɔ mɔ.» Kɔ asɔdar akanɛ ɲayerɛne yamos yɔn ɲac-gbale ti kɔla. ³⁵ Afum ɲacɛmɛ, ɲac-mɔmɔn. Abɛ ɲac-fani Yesu, ɲac-loku: «Bawo ɛyac akɔ, pɛyacne ɔɲ ma nkɔn sɛrka, kɔ pɛyɔne fɔ Krist, nkɔn ɔyɔne Wɛyɛk-yɛk nwe Kanu kɛsom mɔ-ɛ!» ³⁶ Kɔ asɔdar sɔ ɲaɲcɔɲne kɛkɔ-fani kɔ, kɔ ɲasɔɲ kɔ member modokɛt. ³⁷ ɲac-loku: «Kɔ pɛyɔne fɔ mɛna ɔyɔne wɛbɛ ka aSuyif-ɛ, mɛyacne ɔɲ ma, mɛna sɛrka!» ³⁸ Anacic kɔ domp takɛrɔɲ: «Wɛkawɛ ɔyɔne wɛbɛ ka aSuyif.»

³⁹ Kalbante kin akakɔ anacɲ mɔ, pɛc-lɔmɛs Yesu, pɛc-loku: «Bafɔ mɛna ɔyɔne Wɛyɛk-yɛk wɛka Kanu? Mɛyacne ɔɲ ma, kɔ sɛna!» ⁴⁰ Mba kɔ kalbante kamerɛɲ kɛɲkɔ anacɲ mɔ, kɛɲgbɛɲ-gbɛɲɛr kɔ, kɛc-loku: «Cɛpɔ mɛfɔnɛsɛ Kanu ba, mɛna nwe andeyɔ pɛmɔ sɛna mɔ?» ⁴¹ «Ta sɛna, kanɲɛ kɔ, tante tɔ pɛmar pasɔɲ su kɛway ka mɛlɛsɛr mosu; mba wɛkawɛ ɔyɔfe tɔlɔm o tɔlɔm tɛlɛc.» ⁴² K'oloku: «Yesu mɛdɛ mɛcɛm-cɛmn'em kɔ mɛndɛkɔ-bɛrɛ dɛbɛ dam dɛntɔf-ɛ.» ⁴³ Kɔ Yesu oloku kɔ: «Kanɲɛ kɔ, ic-lok'am: Mɔkɔ, sɛna aɲkɔyi Ariyana kɔ mɛna.»

Defi da Yesu

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Saɲ 19:28-30)

⁴⁴ Daɲ dɛnabɛp, dec dosurɛne afum dɛsɛbomp, kɔ kubump kɛkɛban atɔf fɛp, tɛnabɔlɛ kɛtɛɲc haɲ dec maas. ⁴⁵ Dec dɛnakalɛ, pɛnabiyɛ. Kɔ kɛloto nke anagbɛk

kækump ka kəfo kəcempi ka kəlo kəpəŋ ka Kanu mə, kəwələ dacə. ⁴⁶ Kə Yesu oŋkulərne dim dəpəŋ: «Papa, ilək amera ŋem, k'imbər'əm dəwaca!» Nte elip kəloku moloku maməkə mə, k'əŋgbin kifir. ⁴⁷ Nte wəsədar wəRom wəbe ka asədar tasar tin (100) ənəŋk mes maməkə mənəcəpər mə, **k'əŋcam debeki** da Kanu pəc-loku: «Kaŋce kə, fum wəkawə enalomp!» ⁴⁸ Nte kənay ka afum aŋe ŋanader kədetəŋne mes maməkə mə, ŋanəŋk nte tenəcəpər mə, kə ŋalukus ŋac-sut-sutne bəkəc nənəfər. ⁴⁹ Aŋe ŋanacəre Yesu mə fəp, kə aran akə ŋanacəmbər kə kəyefe Kalile mə, ŋanacəme pəbələ, ŋac-məmən təkə mes meŋcepər mə.

Kəber ka Yesu dəkufu

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Saŋ 19:38-42)

⁵⁰ Wərkun wələma enayi pac-we kə Isifu. Wəboc kiti wəpəŋ wələma nkən enayəne sə; fum wətət, pəlomp. ⁵¹ Nkən enawose fə kətəŋne kəsek ka moloku maməkə, kə məyə ma akə sə mə. Wəka dare da Arimate enayəne, atəf ŋa Yude; pəc-kar **dəbe da Kanu**. ⁵² K'əŋkə nde Pilat eyi mə, k'ewer kə fure fa Yesu. ⁵³ K'ontore kə dəkətək* nde anacəŋ kə mə, k'ənepsər kə kasaŋke, k'əŋkə pəboc kə nde dəkufu nke anakay dətasar mə; kufu kənayi nke anatə-boc fum o fum ki disre kərəsna mə. ⁵⁴ Yuma yenayi, dəsək da kəlompəsne Simiti, nse aŋŋesəm mə səc-faŋ kəcop. ⁵⁵ Aran aŋe ŋanacəmbər Yesu kəyefe Kalile mə, ŋander kə Isifu; kə ŋaməmən kufu disre, kə ŋanəŋk təkə anaboc Yesu mə. ⁵⁶ Nte ŋalip kəməmən kə mə, kə ŋalukus dare, kəkə-lompəs moro kə labunde da dərīs. Simiti, kə ŋaŋesəm, pəmə təkə Kanu kəsom ti mə.

24

Yesu kəyefe kən afi dacə

(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Saŋ 20:1-10)

¹ Sandeŋ bət-bət suy, kə aran aŋe ŋaŋkə sə dəndo dəkufu, ŋakekəre moro mobotu ambəŋc mme ŋanalompəs mə. ² Kə ŋaŋkə ŋabəp pabin-kəli tasar təkə anasun-cə kufu mə; ³ kə ŋamberə, mba ŋanabəp fə fure fa Yesu. ⁴ Nte tes tatəkə teŋciyanə ŋa mə, kə arkun mərəŋ ŋawurər ŋa, ŋaberne yamos

* **23:53** «dəkətək» ito əyənə «kətək ka kəpəndən.»
dəkətək»

yomotər-motər. ⁵ Kənesə kəŋan disre, kə ŋaŋcəp cəro fəp faŋan dəntəf; mba kə afum aŋe mərəŋ ŋayif ŋa: «Ta ake tə nəntənə wətəfi afi dacə-ε? ⁶ Eyi fə de! Eyefe afi dacə! Nəcem-cəmnə təkə enalok'un nte nənayi kə nkən atəf ŋa Kalile mə. ⁷ Nte oŋc-loku: «Mənə palək Wan ka fum paber kə aciya dəwaca, **ŋacəŋ kə dəkətək ka defi**, pəyefe defi tataka tən ta maas.»

⁸ Kə ŋaŋcəm-cəmnə toloku ta Yesu tatəkə. ⁹ Kə ŋayefe dəndo dəkufu kəkə-loku ti asom a Yesu aŋe wəco kə pin, kəbəp ka afum aləpəs akə. ¹⁰ Mari Madelen, Yohanna, Mari wəka Sak kə aran aləma; aŋe ŋananəŋk sə mes maməkə mə, ŋaloku sə tin tayi asom a Yesu. ¹¹ Mba moloku maməkə mənayi ŋa pəmə nte abəc ŋandelok-lokər ŋa mə, ŋanalaŋ fə moloku ma aran akakə. ¹² Kə Piyer eyefe, k'eyeksə kəkə nde dəkufu. Nte ontulne kəməmən mə, ənəŋk fə daka o daka mənə mopol ma kəlotə məkə mənafəntərə dəntəf mə; k'eyefe k'əŋkə ndərən, pəciyanə kə təkə ənəŋk mə.

Nde dəpə da Emayus

(Mk 16:12-13)

¹³ Dəsək din dadəkə, acəpse a Yesu darəŋ mərəŋ ŋac-kə dare dələma nde aŋc-we Emayus mə, dare dənayi, nde dənabələne Yerusalem kəkət ka dec mərəŋ mə. ¹⁴ Afum akanə mərəŋ ŋac-lokənə mes məkə meŋcepər mə fəp. ¹⁵ ŋayi kəlokənə mes maməkə, ŋac-gbəkələne, kə Yesu ələtərne ŋa, kə ŋasol. ¹⁶ Mba paka pələma pəŋc-yaməs ŋa kənəpəl kə. ¹⁷ Kə Yesu eyif ŋa: «Ake moloku mə nəyi tantə nəŋkə mə?» Kə ŋaŋcəme, kə dis dənəŋce ŋa. ¹⁸ Kə wəkin wəkə aŋc-we Kəleyopas mə, oloku kə: «Məna sona gbəŋ, məna eyi məkə Yerusalem nwe əntəcərə nte teŋcepər mata mame mə?» ¹⁹ K'eyif ŋa sə: «Ake?» Kə akakə ŋaloku kə: «Nte teŋcepər teta Yesu wəka Nasaret, nwe enayəne wədəŋk wəka Kanu wəpəŋ mə; enamentər ti dəməyə kə dəmoloku, fər ya Kanu kirin, kə nnə afum ŋayi mə. ²⁰ Aloŋne apəŋ asu, kə abe asu aka dətəf ŋalək kə, kə ŋamber kə afum dəwaca, **k'əŋcəŋ kə dəkətək kəpəndən ka defi**.* ²¹ Saŋcəm-cəmnə fə nkən enader kəwurəs

* **24:20** «aŋcəŋ kə» = ampəndən kə dəkətək kə = «aŋgbək kə

pəbaŋ Yisrayel, mba mamε oŋ fəp, tataka fa maas tō tantε, nte mes mamε meŋcepər mō. ²² Kaŋce kō: A aran alōma ŋayi su dacō, aŋε ŋasōŋε kō pəciyanε su mō; ŋanunŋkenεna kəkō nde dəkufu, ²³ nte ŋantōna-nəŋk fure fa Yesu mō, kō ŋander ŋaloku su a mələkεε mowurərna ŋa, kō moloku a eyi doru. ²⁴ Kō afum alōma ŋayina su dacō, kō ŋaŋkō dāndo dəkufu, kō akakō ŋaŋkō ŋabəp mes pəmō tōkō aran ŋalokuna su mō, mba nkōn, ŋa ŋanəŋkna fε kō.» ²⁵ Kō Yesu oloku ŋa: «Nəna afum atəsək səbomp, bəkəc yonu yonwōn kəlan moloku mme adəŋk a Kanu ŋanaloku mō! ²⁶ Pənamar dis dələl Krist Wəyek-yek wəka Kanu tantε a pədeberε debeki dōn dōn disrε?» ²⁷ Kəyεfε ka buk ba Musa kəbəp ka yecicəs yecempi ya adəŋk a Kanu aləpəs aŋε fəp, kō Yesu oləmər ŋa tōkō Yecicəs yosoku fəp yoloku tetōn mō.

²⁸ Nte ŋalōtərne tadare tōkō ŋaŋc-kō mō, kō Yesu əyō pəmō nte eŋfaŋ kəcepər pəkō pəbōle mō. ²⁹ Mba kō ŋamōne kō kəcepər, ŋac-loku: «Məyi nnō kō səna, dec dəfaŋ kəkale, kəbiye kō pənde. Kō Yesu emberε kəkō-yi di kō ŋa.» ³⁰ ŋandε dəmesa kəkō-di yeri, kō Yesu elək kəcom, k'ontola Kanu; k'entepi ki k'əsōŋ ŋa. ³¹ Kō fər yaŋan yemere, kō ŋanepəl kō; mba k'əsōle sō fər yaŋan kiriŋ. ³² Kō afum aŋε ŋayεfε kəlōkene: «Pəyina fε pəmō nte neŋc denyi su dəcōr, nte endenasəkəse su moloku mecic nde dəpō mō?» ³³ Kō ŋayεfε gbəŋcana babəkō kō ŋalukus Yerusalem, kō ŋaŋkō ŋabəp acerpse darəŋ a Yesu aŋε wəcō kō pin ŋac-lōŋkanε kō asol aŋan, ³⁴ ŋac-loku: «Kaŋce kō: Wəbε eyεfε afi dacō, k'ōŋkō pəwurər Siməŋ!» ³⁵ Kō afum aŋε mēfəŋ ŋalōm sō tōkō tenacepər dəpō mō, kō tōkō ŋananepəl kō kətepi kōn kəcom pəsōŋ ŋa mō.

*Yesu kəmentərne kən acerpse ən darəŋ
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Saŋ 20:19-23;
Mes 1:6-8)*

³⁶ ŋayi kəlōku moloku maməkō, kō Yesu nkōn sərka owurər ŋa, k'oloku: «Pəforu peyi nu!» ³⁷ Kō ayek-yek ŋontorər ŋa, kō ŋanesε, kō pəyi ŋa pəmō nte ŋaŋnəŋk tubəri mō. ³⁸ Mba kō Yesu eyif ŋa: «Ta ake tō pəyine nu yama-yama tantε-ε, ta ake tō nəŋgbekəlneε dəbəkəc-ε? ³⁹ Nəmōmən ma wəcək wem kō waca wem-a, ina əfō yati! Nəgbunəŋ'em, nəmōmən! Tubəri tōyō fε

səm, tōyō fε bent. Mba ina, iyō yayōkō fəp.» ⁴⁰ Yesu eyi kəlōku moloku maməkō, k'ementər ŋa waca wōn kō wəcək. ⁴¹ Mba nte pənanəŋkanε kəbət ŋa haŋ ta ŋantam kəlan mō, kō ŋayi pəciyanε disrε. Kō Yesu eyif ŋa: «Nəyō paka pələma pedi ba?» ⁴² Kō acerpse ən darəŋ ŋawurε alop ŋenəkət ŋin kō ŋasōŋ kō. ⁴³ Kō Yesu elək alop ŋaŋəkō k'əsəm ŋi fər yaŋan kiriŋ.

⁴⁴ Nte elip kəsəm alop nŋε mō, k'oloku ŋa: «Mes mamε m' iŋc-lok'un nte inayi kō nəna mō; mēne mes məkō aŋcic tetem Tawureta Musa, yecicəs yecempi ya adəŋk a Kanu kō Yabura Dawuda mō fəp meyi.» ⁴⁵ Kō Yesu əsōŋε ŋa kəsək səbomp nte təŋsōŋε ŋacərə Yecic ya Kanu fəp mō. ⁴⁶ Kō Yesu oloku ŋa: «Nte tō aŋcic dəyecicəs ya adəŋk a Kanu, a dis dendələl Wəyek-yek wəka Kanu, kō tēyεfε dānda-ε, pəde pəyεfε afi dacō tataka tōn ta maas. ⁴⁷ Mēne pacamε kəsəkpər mera pacamε pələmpu darəŋ tewe tōn, kəyεfε ka Yerusalem, nte təŋsōŋε paŋaŋnene afum a tōf fəp kiciya kəŋan mō. ⁴⁸ Nəna ŋō mes mamε meŋcepər fər yonu kiriŋ. ⁴⁹ Kō ina, kəkere nu k'inder daka nde Papa kem ənasōŋ'un temer kəsōŋ mō; nəyi nnō dare dandε haŋ Kanu kəlas nu fənəntər fa dareŋc.»

*Yesu kəpε kən dareŋc
(Mk 16:19-20; Mes 1:9-11)*

⁵⁰ Kō Yesu osole ŋa k'əŋkekərə dare kəsək ntende Betani, nte ŋambəp di mō, k'empene waca dareŋc, k'ontolanε ŋa. ⁵¹ Eyi kətolanε ŋa, k'əsak ŋa, k'empε dareŋc. ⁵² Kō ŋaŋcəpε kō mobu kəsōŋε kō pələli, kō ŋalukus Yerusalem, pəbotu disrε; ⁵³ tēm o tēm ŋaŋc-kō oŋ nde **kələ kəpəŋ ka Kanu**, ŋac-kor-koru Kanu.

Yebac ya Asom a Yesu

Asəŋ asom a Yesu temer ta kəder ka Amera Nəcempi ŋa Kanu

¹ Wanapa Teyofil,

Inacicəs kitabu kem kəcəkə-cəkə disre mes mme Yesu enacop kəyɔ kə kətəkse mə, ² haŋ dəsək nde anapene kə dareŋc, nte elip kəsom asom ɔn Amera Nəcempi ŋa Kanu disre, aŋe enayek-yek mə. ³ Asom akako ŋə Yesu enamentər kanje ka mes mɛlarəm nte enayefe pucuy pa defi mə. K'owurər ŋa mata 40 pəyi wəyey, pəc-loku ŋa mes ma dɛbe da Kanu. ⁴ Dəsək dəloma nte ŋayi kədi yeri kə Yesu mə, k'oloku ŋa: «Ta nəbɔle dare da Yerusalem, mba nəkar tes nte Papa enasəŋ temer kədesəŋ mə, təkə nənane ic-loku mə: ⁵ Dəromun Saŋ eŋc-gbət afum teta Kanu, mba nəna kəgbət Amera Nəcempi ŋa Kanu disre kə nəndesətɔ mata mamɛ.»

Kəpe ka Yesu dəkəm

⁶ Akə ŋanaləŋkanɛ mə kə ŋayif Yesu: «Wəbe, tɛm tantɛ tɔ məndelompəsɛ Yisrayel dɛbe ba?»

⁷ K'oloku ŋa: «Tɛŋcəme fe nu dɔpɔ kəcərə ka tɛm kə dəsək nde Apa Kanu eŋcem-cemne kəyɔ tɛfan tɔn kətam kən disre mə. ⁸ Mba nəndesətɔ fənəntər kə Amera Nəcempi ŋa Kanu ŋendeder nu-ɛ, tɛm tatəkə nəndeyəne atəŋne aŋe mes mənəcɛpər fər yaŋan kirin mə nde dare da Yerusalem, atɔf ŋa Yude fəp kə atɔf ŋa Samari kəkə-bəp cəpəc ca doru fəp.» ⁹ Nte elip kəloku tatəkə mə, afum aŋe ŋanayi di mə fəp ŋanagbətne Yesu nte eŋc-pe dareŋc mə, kə kəp kəŋkump kə. ¹⁰ Nte Asom ɔn ŋanagbətne kəm Yesu pəc-pe dareŋc mə haŋ k'əsɔle. Gbəŋcana babəkə kə mɛlekɛ-e mɛrəŋ mɛmbɛrne yamos yomotər-motər mementərne ŋa, ¹¹ kə moloku: «Afum a Kalile, ta ake tɔ nəŋcəmɛne kəməmən kəm-ɛ? Yesu, wəkəkə empe dəkəm fər yonu kirin mə, tantɛ nəŋgbətne kə pəc-pe mə, t' endesəder.»

Wəcəŋc ka Yudas

¹² K'asom a Yesu ŋalukus Yerusalem kəyefe nde tərɔ təkə aŋwe «Tərɔ ta tək ya

Olif», mpe pəntəbɔlene dare mə. Pəbol-bolu mpe dine da aSuyif doŋc-wose fum kəkət pabəp dəsək da kəŋesəm mə. ¹³ Nte ŋambɛre dare mə, kə ŋampe dukəlɔ da kəroŋ nde ŋaŋc-nde mə. Afum aŋe ŋanayi di mə: Piyer, Saŋ, Sak kə Andəre, Filip kə Tɔma, Bartelemy kə Matiye, Sak wan ka Alfe, Siməŋ wəsəŋka-saŋka* kə Yudas wan ka Sak. ¹⁴ Fəp faŋan kəfo kin kə ŋaŋc-kə kətola Kanu tɛm o tɛm kə aran, kəbəp ka awɛŋc a Yesu, kə iya kən Mari.

¹⁵ Dəsək dəloma mata maməkə disre, afum aŋe ŋanayi di mə, ŋaŋc-kə haŋ afum tasar tin kə wəco mɛrəŋ (120). Kə Piyer eyefe awɛŋc ɔn dacɔ, k'oloku: ¹⁶ «Awɛŋc im aŋa: Pənamar yecicəs ya dəkitaabu yelare. Ti disre Amera Nəcempi ŋa Kanu nŋe Dawuda enanunkeɛne kəloku teta Yudas, nwe enasole aŋe ŋanasumpər Yesu mə. ¹⁷ Analəm Yudas su dacɔ, səpaŋne yebac yin yayi. ¹⁸ Nte elip kəsətɔne abɔf pəsam pa kiciya kən mə, k'ɛŋgbekne, k'entempene tekirin k'ewaline kor kə təsəŋe sumpa sən fəp kəsaməsər dəntɔf. ¹⁹ Tes tɔ nte aka Yerusalem fəp ŋanacərə mə, it' enasəŋe pawe dale dadəkə «Hakeldama», itɔ tatəkə kusu kəŋan «Dale da mecir»,† ²⁰ Bawo anacic nde Yabura Dawuda disre:

«Kəlɔ kən kəyɔ fos,

ali fum ta pəyi ki!»

K'ɛnacicəs sɔ:

«Wəloma pələk dəkəcəme dən!» ‡

²¹⁻²² Mɛne paməmənɛ afum aŋe ŋaŋc-cəmbər su tɛm nte Yesu eŋc-pe pəc-tor kə sənə mə, mɛne wəkin pəyi su dacɔ nwe endeyəne wətəŋne mes mme mənəcɛpər fər yən kirin kəyefe ka Yesu afi dacɔ, mɛne wəkayi sɔ pəyɔne wənətəŋne mes fəp kələk kəgbət ka Saŋ teta Kanu, haŋ dəsək nde Yesu enayefe su dacɔ mə.»

²³ Awa kə ŋamentər afum mɛrəŋ: Matiyas, kə Isifu nwe aŋc-we Barsabas, pac-dəŋər kə sɔ tewe ta Yusutu. ²⁴ Kə ŋantola Kanu nte: «Wəbe, mənə nwe mənəcərə bəkəc ya fəp mə, mamentər su gbasŋa wəkin nwe mələk kədecəŋc Yudas akaŋe mɛrəŋ dacɔ mə. ²⁵ Təsəŋe wəkayi kəcɔp su dacɔ yebac yən, pələk dəkəcəme nde Yudas enasak a

* **1:13** Məməmən Luk 6.13; † **1:19** «Kiciya ka Yudas», məməmən Mat. 26:47-53; 27:3-8. ‡ **1:20** Yabura Dawuda (Psaumes) 69.26; 109.8.

k'ɔŋkɔ kəfo nkɛ kəmar kɔ mɔ.» ²⁶ Kɔ ŋaŋkot yampun-pun § kɔ tosurɛnɛ Matiyas nwe anaberɛnɛ Asom aŋɛ wəco kɔ pin mɔ.

2

Kader ka Amera Nəcempi ŋa Kanu

¹ Nte Dɔsɔk da kəsata ka aSuyif «Pantɛkɔt» denabəp mɔ, alan a Yesu fəp ŋanaloŋkane kəfo kin.* ² Gbəŋcana babəkɔ kɔ pukule pəyɛfɛ dəkɔm mpe pənawurɛnɛ pukule pa afef ŋəpəŋ mɔ, kɔ pɛlas kəlɔ kaŋkɔ ŋanande disrɛ mɔ. ³ Kɔ memer mowurər ŋa mme menawurɛnɛ ma nɛŋc mɔ. Kɔ meyerəsɛnɛ fəp faŋan, kɔ temer tentəpɛnɛ nwe o nwe dətobu. ⁴ Kɔ Amera Nəcempi ŋa Kanu ŋender ŋa fəp, kɔ ŋayɛfɛ kəcɔp nwe o nwe kusu kəcuru. Amera Nəcempi ŋəŋc-səŋɛ ŋa kəcɔp tatako.†

⁵ Awa tɛm tatako aSuyif asumpər dine gbiŋ aŋɛ ŋanayɛfɛ tɔf ya doru fəp mɔ, ŋanande dare da Yerusalem. ⁶ Nte ŋane pukule mpe mɔ, kɔ ŋayɛksɛ kəkɔ di. Kɔ pəŋciyanɛ acikəra fəp nte ŋane afum a Kalile ŋac-cɔp nwe o nwe kusu k'acəkəra mɔ. ⁷ Pəciyanɛ, kɔ kusu kəwos kaŋkɔ disrɛ, kɔ ŋayifɛnɛ: «Afum akanɛ ŋalok-loku mɔ, bafɔ aka Kalile ŋə ba? ⁸ Ake 'səŋɛ nte səna dacɔ, fum o fum ene ŋac-cɔp kusu kən mɔ? ⁹ AParto, aMede, aka Elam, aka Mesopotami, aka Yude, aka Kapados, aka Ponto, kɔ aka Asi, ¹⁰ aka Firiki, aka Paŋfili, aka Misira, aka Libi andɛ a atɔf ŋa Siren, aRom, ¹¹ aSuyif kɔ acikəra aŋɛ ŋəŋc-tubucnɛ pətɔt pa dine da aSuyif mɔ: Aka Krit, aka Arabi, səŋne ŋa ŋac-loku cusu cosu mes məpəŋ ma Kanu!» ¹² Kɔ cusu cəwos ŋa kɔ pəyi ŋa yama-yama, kɔ ŋayifɛnɛ taŋan: «Cəke cɔ tantɛ toloku-ɛ?» ¹³ Mba kɔ alɔma ŋaŋfani ŋa, ŋac-loku: «Member mobotu mɔ ŋanembərə!»

Kacam ka Piyer

¹⁴ Kɔ Piyer ɛyɛfɛ k'ɛŋcəmɛ kɔ asom a Yesu aŋɛ wəco kɔ pin, k'ɛmpɛnɛ dim pəc-loku kənay nkɛ: «Afum a Yude kɔ nəna aŋɛ nənde

dare da Yerusalem mɔ, nəsu ləŋəs, nəcəŋkəl bel-bel moloku mem! Nəcərə ti: ¹⁵ Afum akanɛ ŋaŋcis fɛ pəmɔ təkɔ nəcəm-cəmɛnɛ ti mɔ, bawo bət-bət b'ayi bambɛ. ‡ ¹⁶ Mba təkɔ aŋnabi Yowel ɛnaloku mɔ teyi kəcɛpər:

¹⁷ «Kɔ Kanu kəlɔku mata mɛləpəs:

«Indesaməsər Amera ŋem nnɔ afum fəp ŋayi mɔ.

Awut anu arkun kɔ aran ŋande ŋac-dəŋk cəsayibɛ-e.

Indesəŋ awut atɛmp anu kənəŋk ka mɔyɔ mem,

indewɛrəpəs sɔ afum anu atɛm.»

¹⁸ «Ey,» Kanu kəlɔku, «Indeyerəs Amera Nəcempi ŋem acar em arkun kɔ aran, mata maməkɔ, ŋandedəŋk cəsayibɛ-e.

¹⁹ Indementər mes mɛwɛy-wɛy mɛlarəm dəkɔm

kɔ mɛgbəkərə ma Kanu nnɔ dəntɔf: Mecir, nɛŋc, kɔ acul ŋa kinimɛ.

²⁰ Dec dendesəkpe kubump,

kɔ ŋof ŋesəkpe mecir.

Maməkɔ mendecepər a dəsɔk da Wəbɛ dedebəp,

dəsɔk dadəkɔ dəmbɛk kɔ dentesɛ.

²¹ Nwe o nwe endebəŋc tewe ta Wəbɛ Kanu mɔ endefis.»

²² Afum aka Yisrayel, nəcəŋkəl moloku mamɛ! : Yesu wəka Nasarɛt, fum nwe Kanu kəmentərə nu debeki dən mɔ, dəmes mɛwɛy-wɛy, dəməpəŋ, dəmɛgbəkərə pəmɔ tatako nəŋcərə ti mɔ, ²³ fum wəkawɛ anasəŋ nu kədif kən pəmɔ təkɔ Kanu kənawosɛ ti kɔ kəsəŋ təkətɛnɛ ta ti mɔ. Nənim kɔ nəŋcaŋ kɔ dəkətək kəpandən kəmar ka waca wa acikəra. § ²⁴ Kanu kəyɛkti kɔ kəŋgbintər kɔ pəcuy pa defi, bawo defi dənataɛ fɛ kəmɛŋkərɛnɛ kɔ. ²⁵ Dawuda ɛnanuŋkɛnɛ kəlɔku dəyɛcicəs yecempi teta Yesu:

«ŋəŋc-nəŋk Wəbɛ tɛm fəp fər yem kirin, ifəyikɛ, bawo ey' im kəca kətət.

²⁶ It' əsəŋɛ nte abəkək ŋem ŋeyi dəkəsata mɔ, kɔ temer tem tesikələ dəpəbotu.

Dis dem yati dendekɔ-ŋesəmɛ kəgbəkər am-era.

²⁷ Bawo məfɔdekɔ-sak im dabiya

§ 1:26 Nte ŋanafaŋ kəcərə tɛfaŋ ta Kanu mɔ, kɔ ŋamber ca yowurɛnɛ mɛrəŋ dələba. Pin tewe ta Matiyas, pəkɔ tewe ta Barsabas. Dəkəwurɛ da yi, kɔ wəkin (Matiyas) əsətɔ. * 2:1 Pantɛkɔt, Məməmən Lev 23.15-21; Deut 16.9-11. Itɔ kərən o kərən aSuyif ŋamboc kəsata ka kətɛl tatako tataka ta wəco kəcəmɔt (50) kɔ Pak pəŋcɛpər-ɛ. † 2:4 Məməmən 1.5, 8 (toloku ta kəsəŋ temer Amera Nəcempi ŋa Kanu.) ‡ 2:15 «bawo dec dɛŋc-tɛp kəc-pɛ.» itɔ kusu ka aka Kresi koloku: «Dec maas da dəsɔk dɔ dandɛ» = 9:00, bərbət. § 2:23 «acikəra», = afum atətəmpər sariyɛ, atəyɔnɛ Suyif.

məfədəkə-sak wəsoku kam pəte.

²⁸ Məsəŋ' em kəcərə səpə sa kəcəpərəne doru, kiyi kam ina kəsək kəndekə-las' im pəbotu.»*

²⁹ Awəŋc im aŋa! Nəwosə iloku nu nte kəlanj disre teta wətem Dawuda: Ənafi, k'awup kə, kə kufu kən kəyi su sə məkə dacə. ³⁰ Mba nte Dawuda ənayəne sayibe mə, eŋcərə sə a Kanu kənaderəme kə a kəndedəs wan-sə kən wələma dəcəm da dəbe dən kəronj. ³¹ Dawuda ənənənəkene pənənjk kəyefe ka Krist dəkufu †, ənənənjk nte tendeder mə k'oloku ti: a anasak fe Krist dabiya, dis dən dənate fe dəkufu. ³² Yesu wəkakə, Kanu kəyektə kə, səna fəp səyənə atəŋne aka ti. ³³ Kə Kanu kəmpene Yesu kəfo kələli, k'endəs kə kəca kən kətət. Kə Yesu əsətər nkən apa Kanu Amera Nəcempi nŋe analoku kədesəŋ mə, k'eyerəs tatəkə nənənjk kə nəne mə.

³⁴ Bafə Dawuda ənapə dareŋc, nkən yati oloku:

«Wəbe Kanu oloku wəbe kem: «Mənde nno kəfo kələli, kəca kem kətət,

³⁵ haŋ ic-lip kəboc aterene am fər yam kirinj mənəs-nas ŋa.»

³⁶ Pəmar aka Yisrayel fəp ŋacərə ti bel-bel: Kanu kənasəŋe Yesu kəyənə wəbe wəyek-yek kən, Yesu wəkakə nəncaŋ dəkətək kəpandən mə.»

³⁷ Nte afum ŋane moloku maməkə mə, kə mosumpər ŋa, kə ŋayif Piyer kə asom a Yesu akə: «Awəŋc su aŋa, cəke cə pəmar səyə oŋ-e?»

³⁸ Kə Piyer oloku ŋa: «Nəsəkpər mera yonu, nəlomp! Nwə o nwə pəsətə kəgbət dəromun tewe ta Yesu Krist disre, nte tənəŋe paŋaŋənene kiciya ka wəkayi mə, nəndesətə sə Amera Nəcempi ŋa Kanu. ³⁹ Bawo, kəpocə nke Kanu kənasəŋe temer mə, konu kə, kə awut anu kəbər ka akə ŋayi pəbələ mə, haŋ kənay ka afum nke Wəbe Kanu kosu endewe mə.»

⁴⁰ Kə Piyer oloku ŋa sə moloku mələrəm nte tənəŋe ŋanene kə mes mme menəcəpər fər yən kirinj mə. K'əŋgbiŋər ŋa, pəc-loku: «Nəyacne dətəmp dandə deŋkafələ-kafələ mə!» ⁴¹ Afum alarəm ŋawosə

kəgbət dəromun teta Kanu. Dəsək dadəkə afum wul maas (3.000) ŋambere ne akə ŋananənkenə kəlanj mə.

⁴² Kə ŋaŋcənjkəl tem fəp kə bel-bel metəkse ma asom a Yesu, kiyi kəŋan tes tin, kəpaŋne kəŋan dap da yeri, ‡ kə kətola Kanu. ⁴³ Kə kənese kəsumpər nwə o nwə bawo Kanu kəŋc-mentərə mes məpəŋ kə mes mēwēy-wēy mələrəm waca wə asom a Yesu. ⁴⁴ Akə ŋanalanj mə fəp ŋanayi tes tin ŋac-yerene mpe o mpe ŋaŋsətə mə. ⁴⁵ Kə ŋaŋcaməs daka dəkə ŋanayə mə, kə ŋayer pəsam papəkə ŋac-məmən təkə pəcucane peŋcepərəne mə. ⁴⁶ Dəsək o dəsək ŋaŋc-loŋkane nde kələ kəpəŋ ka Kanu, ŋac-dinene yeri kəfo kin nde wələ waŋan, ŋac-dine yi mera yobotu kə bəkəc yoforu. ⁴⁷ ŋac-kor-koru Kanu, kə mes maŋan məmbət afum fəp. Kə Wəbe Yesu nkən emberene dəsək o dəsək kəgba ka aŋe eŋc-yac mə.

3

Wəbəc wətəkət entamne

¹ Dəsək dələma Piyer kə Saŋ ŋampe nde kələ kəpəŋ ka Kanu dec dərafəy, dec nde antola Kanu mə. ² Tosurene pasare wəbəc nwə aŋkome kətə-kət mə. Dəsək o dəsək aŋc-kekərə kə padəs nde kusunja ka kələ kəpəŋ ka Kanu. Dəndo wəbəc nwə oŋc-tolane daka nənəfər disre afum aŋe ŋaŋc-bere kələ kəpəŋ mə. Kusunja nke aŋc-we «Kusunja Kətət». ³ Nte ənənjk Piyer kə Saŋ aŋe ŋaŋc-kə kəbere kələ kəpəŋ mə, k'eyefe kətola akəkə nənəfər disre. ⁴ Piyer kə Saŋ ŋaŋgbətne kə, kə Piyer oloku: «Məgbətne su!» ⁵ K'əŋgbətne ŋa pəc-kar kədesətər ŋa paka pələm.

⁶ Mba kə Piyer oloku oŋ: «Ali pəsam iyə fe, mba mpe iyə mə, ip' indesəŋ' əm: Tewe ta Yesu Krist wəka Nasaret, məyefe, məkət!»

⁷ Gbəŋcana babəkə kə ŋasumpər kə kəca kətət kə ŋayektə, wəcək kə məgbəlkəc mən yeŋcəp. ⁸ Kəsərne katin k'eyefe k'əŋcəme, k'elek wəcək kəkət. K'osol kə ŋa, kə ŋambere kələ kəpəŋ ka Kanu disre, pəc-kət, pəc-yoke, pəc-kor-koru Kanu. ⁹ Kə afum fəp ŋanənjk wəbəc nwə pəc-kət, pəc-kor-koru Kanu. ¹⁰ Aŋc-nepəl kə, nkən eŋc-nde nde kələ kəpəŋ nde «Kusunja Kətət» mə, pəc-tolane

* **2:28** Yabura Dawuda 16:8-11. † **2:31** Krist = Wəbe nwə Kanu kəyek-yek mə, Wəyek-yek ka Kanu ‡ **2:42** cəKresi = «kətepenə kəcom kəyerene ki mə»

daka nɔnɔfɔr disrɛ. Kɛnesɛ kɔ pɛciyanɛ kɛmbɛp afum fɛp tɛta tɔkɔ tɛnabɛp kɔ mɔ.

Moloku ma Piyer nde kɛlɔ kɛpɔŋ ka Kanu

¹¹ Ntɛ fum nwe ɛnader pɛyi ɔŋ ta ɛnyɛfɛ Piyer kɔ Saŋ dɛntɔf mɔ, kɛnesɛ disrɛ kɔ afum fɛp ŋayɛksɛ kɛkɔ nde akɛr ŋɛ aŋwɛnɛ «Akɛr ŋa Suleman», nde Piyer kɔ Saŋ ŋanayi mɔ.

¹² Ntɛ Piyer ɛnɔŋk ti mɔ, k'oloku afum: «Aka Yisrayel! Ake 'sɔŋɛ ntɛ tantɛ t' ɛŋciyanɛ nu mɔ? T'ake tɔ nɛŋgbɛtnɛnɛ su pɛmɔ fɛnɔntɛr fosu, kɔ pɛyɔnɛ fɛ ti-ɛ, dosoku dosu disrɛ dɔsɔŋɛ fum wɛkawɛ kɛkɔt? ¹³ Kanu ka atɛm asu Abraham, Isiyaka, kɔ Yakuba kɛyɛk-yɛkɛs wɛcar kɔn Yesu. Mba nɛna nɛlɛk, kɔ nɛsɔŋ abɛ, nɛŋcɛ kɔ fɔr ya Pilat kirin, mba Pilat ɛnacɛm-cɛmnɛ kɛsak kɔn. ¹⁴ Nɛna nɛnace nwe ɔyɔnɛ wɛcɛmpi kɔ wɛlɔmpu kɔ nɛloku a pawosɛ kɛsakɛ nu wɛdifɛt afum dare disrɛ. ¹⁵ Nɛnadif wɛkirin wɛka doru, mba Kanu kɛyɛkti kɔ afi dacɔ. Sɛn' ɔyɔnɛ atɛŋnɛ aka ti. ¹⁶ Anasɔŋ fɛnɔntɛr fum wɛkawɛ nɛŋgbɛtnɛ kɔ nɛŋcɛrɛ mɔ. Kɛlan kɔn Yesu gbɛcɛrɛm kɛsɔŋ fum wɛkawɛ fɛnɔntɛr. Kɛlan kɔn, kɛlan Yesu yati kɛsɔŋ kɔ kɛtamnɛ kɛŋ fɛp fɔr yonu kirin.

¹⁷ Nɛkɛl ɔŋ, awɛŋc im aŋa, iŋcɛrɛ a kɛtɔ-cɛrɛ konu kɛnasɔŋɛ nu kɛyɔ tatɔkɔ, nɛna kɔ abɛ anu. ¹⁸ Kanu kɛnalas tɔkɔ kɛnanunɔkɛnɛ kɛloke cusu ca sayibɛ-e ɔn fɛp mɔ: A pɛnamar dis dɔlɔl Krist, wɛyɛk-yɛk kɔn. ¹⁹ Nɛsɛkpɛr bɛkɛc yonu, nɛlɛksɛrɛnɛ ntɛ tɔŋsɔŋɛ pɛaŋaŋnɛnɛ kiciya konu mɔ; ²⁰ ntɛ tɔŋsɔŋɛ Wɛbɛ Kanu pɛkɛrɛ tɛm ta kɛŋɛsɛm, pɛkɛrɛ nu sɔ Wɛyɛk-yɛk kɔn, Yesu, nwe ananunɔkɛnɛ kɛcam nu mɔ. ²¹ Nkɔn kɛm kɛntɛmpɛr haŋ tɛm ntɛ mes mɛmɛ Kanu kɛnalokɛ tɛm tobol-bolu cusu ca sayibɛ ɔn sɛcɛmpi mɔ mɛlarɛ. ²² Aŋnabi Musa ɛnaloku: «Wɛbɛ, Kanu konu, endɛkɛrɛ nu sayibɛ pɛmɔ ina. Fum wɛkin wɛka awɛŋc anu dacɔ endɛyi, nɛdɛ nɛcɛŋkɛl moloku mamɔkɔ endɛ pɛc-loku nu mɔ fɛp. ²³ Nwe o nwe ɔntɔdɛcɛŋkɛl wɛdɛŋk wɛkakɔ mɔ, andɛlɛsɛr kɔ. Endɛmɛlkɛ afum a Kanu dacɔ.»

²⁴ Sayibɛ-e fɛp kɛyɛfɛ aŋnabi Samiyɛl haŋ aŋɛ ŋanacɔŋc kɔ mɔ, ŋanaloku tɛta mataka mamɔkɔ, kɔ ŋaŋdɛŋk mi. ²⁵ Nɛna, awut a sayibɛ-e ŋɔ nɛyɔnɛ, kɔ nɛyɔnɛ sɔ awut a

temer tɔkɔ Kanu kɛnacɔŋɛs kɔ atɛm anu mɔ, kɛc-loku Abraham: «Afum a doru fɛp ŋandɛsɔtɔ kɛpɔcɛ kɛtɔt kem tɛta kɛbɛnda ka dokom dam.» ²⁶ Tɛ tonu tɔ, Kanu kɛnanunɔkɛnɛ kɛyɛkti wɛcar kɔn, k'osom kɔ kɛdɛtolanɛ nu, pɛsɛkpɛr nu nwe o nwe abɛkɛc ŋɔn ŋɛlɛc, ŋɔyɔnɛ kɔ ŋɔtɔt.»

4

Piyer kɔ Saŋ fɔr ya aboc kiti aSuyif kirin

¹ Piyer kɔ Saŋ ŋanayi kɛlok-lokɛr afum tɛm ntɛ aloŋnɛ a kɛlɔ kɛpɔŋ ka Kanu ŋanabɛrɛ kɔ wɛbɛ ka asɔdar aŋɛ ŋaŋc-bum ki mɔ, kɔ aSadisi. ² Pɛnatɛlɛ ŋa ntɛ ŋanane Piyer kɔ Saŋ ŋac-tɛksɛ kɔ ŋac-cam afum kɛyɛfɛ ka defɛ fɛnɔntɛr fa Yesu. ³ Kɔ ŋasumpɛr Piyer kɔ Saŋ, kɔ ŋandɛs ŋa pac-bum ŋa dɛbili haŋ dɛckɔsɔk, bawo pɛnabiyɛ. ⁴ Afum alarɛm alɔma aŋɛ ŋanane moloku maŋan mɔ, ŋanalan, kɔ kɛgba kɛŋan kɛŋc-bɛp arkun wul kɛcamɛt (5.000).

⁵ Dɛckɔsɔk abɛ aŋan, abeki apɔŋ a dɔtɔf, kɔ atɛksɛ a yɛcicɛs ya Aŋnabi Musa ŋambɛpsɛnɛ Yerusalem ⁶ kɔ wɛloŋnɛ wɛpɔŋ Anas, kɔ Kayifa, Saŋ, Aleksandɛr, kɔ akɔ ŋanayɔnɛ aka kɛbɛnda ka dokom da aloŋnɛ apɔŋ mɔ. ⁷ Kɔ ŋaŋcɛmbɛr Piyer kɔ Saŋ fɔr yaŋan kirin kɛyifɛt: «Fɛnɔntɛr fɛrɛ, kɔ tɛwɛ ta ana tɔ nɛyɔnɛ tantɛ-ɛ?»

⁸ Awa kɔ Amɛra Nɛcɛmpi ŋa Kanu ŋɛlarɛ Piyer, kɔ ŋɔsɔŋɛ kɔ kɛloku ŋa: «Abɛ a afum kɔ abeki a dɔtɔf: ⁹ Ayifɛt su mɔkɔ tɛta pɛtɔt mɛpɛ ayɔnɛ wɛbɛc mɔ, kɔ ntɛ antamɛs kɔ mɔ. ¹⁰ Nɛcɛrɛ ti bel-bel, fɛp fonu kɛbɛp ka aYisrayel: Tɛwɛ ta Yesu Krist wɛka Nasarɛt, wɛkɔ nɛnacɔŋ dɛkɛtɔk kɛpɛndɔn, akɔ Kanu kɛntimi kɔ afi dacɔ mɔ, tɛwɛ tɔn tɔsɔŋɛ ntɛ fum wɛkawɛ ɛŋcɛmɛ nu dacɔ pɛtamnɛ mɔ. ¹¹ Nkɔn Yesu «ɔyɔnɛ togbu mɛpɛ nɛna acɛmbɛr kɛlɔ nɛnater mɔ, mba ɛnayɔnɛ togbu pɛtɔt, pa dacɔ.» * ¹² Nkɔn gbɛcɛrɛm ɛntam kɛsɔŋ su kɛfis. Kanu kɛnasɔŋ fɛ tɛwɛ tɔlɔma ta fum nɔnɔ doru dandɛ ntɛ pɛmar payacnɛnɛ mɔ.»

¹³ Ntɛ abeki aŋɛ ŋanɔŋk Piyer kɔ Saŋ ŋabaŋsɛ mɔ, kɔ pɛŋciyanɛ ŋa, bawo ŋanacɛrɛ a afum gbɛcɛrɛm ŋanayi aŋɛ ŋanato-tɛkɛs mɔ. Kɔ ŋanɛpɛl ŋa dacɔ akɔ ŋanayi kɔ

* **4:11** Yabura Dawuda 118:22. CɛKresi = «Nkɔn ɔyɔnɛ tasar mɛpɛ nɛna acɛmbɛr kɛlɔ nɛnater mɔ, akɔ pɛyɔnɛ pɛtɔt pa dɔtɔŋkubut.»

Yesu mǎ. ¹⁴ Mba nte abeki apɔŋ ŋaŋc-nɔŋk fum nwe anataməs pəcəme ŋa fɔr kirin mǎ, ŋanayɔ fe toloku. ¹⁵ Kɔ aboc kiti a aSuyif ŋaloku Piyer kɔ Saŋ kəwur ka dukəlɔ nde aŋc-yifət ŋa mǎ, kɔ ŋamɛŋksene taŋan, ¹⁶ kɔ ŋayifene: «Cəke c' andeyɔ afum akanɛ-ɛ? Bawo tɔsəkər aka Yerusalem fəp a ŋa ŋasɔŋe kɔ tɛgbəkəre ta Kanu tantɛ teyi. Afɔtam kəgbəkəl ti. ¹⁷ Mba, nte aŋyɔ a ta tɛsam nnɔ afum ŋayi mǎ, pabɛŋne ŋa, pamɔne ŋa kəc-lok-lokər nwe o nwe tewe tatakɔ.

¹⁸ Kɔ ŋawe ŋa, kɔ ŋambɛŋne ŋa kətɔ-loku kɔ kətɔ-təksɛ afum tewe ta Yesu. ¹⁹ Piyer kɔ Saŋ ŋayif ŋa: «Pəmar fɔr ya Kanu kirin paleləs nəna patas Kanu Nkɔn ba? Nəna nəmɔmən ti bel-bel, ²⁰ bawo səna səfɔtam kəyi ta səlɔku təkɔ sənəŋk kɔ təkɔ səne mǎ-ɛ.»

²¹ Kɔ aboc kiti ŋaŋgbəkəre sɔ kəbɛŋəsne ŋa, kɔ ŋasak ŋa. ŋasɔtɔ fe tes nte tɔŋsɔŋe ŋa kəsumpər mǎ teta afum. Fəp fəŋc-kor-koru Kanu teta təkɔ tənayi mǎ. ²² Fum nwe enasɔtɔ tɛgbəkəre ta kətaməs tatakɔ mǎ, enatam kəsɔtɔ meren wəcɔ maŋkələ pəcepər.

Kətola ka alaj

²³ Nte asak Piyer kɔ Saŋ mǎ, kɔ ŋaŋkɔ ŋalɔmər afum aŋan təkɔ alɔŋne apɔŋ kɔ abeki a dɔtɔf ŋanaloku ŋa mǎ. ²⁴ Nte ŋane moloku mamɛ mǎ, kətəŋne disre kɔ ŋampene sim nnɔ Kanu kəyi mǎ, ŋac-loku: «Wəbɛ, məna nwe məlompəs kəm, antɔf, kəba kɔ ca yɔkɔ yeyi ki mǎ fəp, ²⁵ dəAmer a Nəcemp i ŋɔ mənaloke kusu ka kas kosu Dawuda wəmarəs kam:

«Ake 'sɔŋe nte mətɛle mɔpɔŋ mɛŋcepərər afum a tɔf mǎ?

Ake 'sɔŋe nte afum ŋantəŋne mes mme mɔntɔdeləpsər mǎ?

²⁶ Abɛ a doru kər-kər ŋalompəsne teta kəyefərene,

kɔ akirin ŋalɔŋkane kɔ ŋantəŋne pələc nnɔ Wəbɛ Kanu kɔ wəyək-yək kɔn ŋayi mǎ.»

²⁷ Bawo kaŋce, Herodu kɔ Pəŋse Pilat ŋantəŋne pələc dare dandɛ disre atɔyɔne Suyif kɔ aYisrayel nnɔ wəmarəs kam wəcemp i Yesu eyi mǎ, nwe mənayək-yək mǎ. ²⁸ ŋanayɔ mes fəp mme mənənɔŋkəne kəwosɛ kəyɔ mǎ. ²⁹ Ndekəl oŋ, Wəbɛ, məgbəkəre kəbɛŋəsne kəŋan, məsɔŋe acar am kəbaŋsɛ kəlɔku toloku tam kaŋce

disre. ³⁰ Mətenɔci kəca nte tɔsɔŋe kətaməs, mɛgbəkəre, kɔ mes məwɛy-wɛy meyi tewe ta wəcar kam wəsoku Yesu.

³¹ Nte ŋalip kətola Kanu mǎ, kɔ kəfo kəŋkɔ ŋanalɔŋkane mǎ kəyikcɛ, kɔ Amer a Nəcemp i ŋɔsɔŋe fəp faŋan kəlɔku toloku ta Kanu kəbaŋsɛ disre.

Alaj Yesu ŋawosɛ kəyerene daka danan

³² Kənay nke kənalaj mǎ, ŋasɔtɔ bəkəc yin yayi, kɔ ŋayɔne sɔ akin ayi. Nwe o nwe oŋc-loku fe a nkɔn sona ɔyɔ daka dɔn, mba a fəp faŋan fɔ ŋanapəŋne di. ³³ Asom a Yesu ŋaŋc-loku təkɔ ŋananəŋk kəyefe ka Wəbɛ Yesu afi dacɔ mǎ. Kɔ kəmar ka Kanu kəyi alaj fəp kəroŋ. ³⁴ Afum akanɛ dacɔ, nwe o nwe abəkəc ŋenalɛcɛ fe sɔ teta kətɔ-yɔ kɔn daka, bawo aŋe ŋanayɔ dale, kɔ pəyɔne fe ti, wələ mǎ, ŋanacaməs yi. Kɔ ŋaŋkɛre kəway ka ca yayɔkɔ, ³⁵ kɔ ŋaŋc-bocər ki asom a Yesu dantɔf. Kəway kaŋkɔ k' aŋc-yer nwe o nwe kɔ təkɔ pəcuca peyi kɔ mǎ.

³⁶ Isifu wəka kor ka Levy enayi, nwe asom a Yesu ŋaŋc-we Barnabas mǎ, tatakɔ kusu kəŋan «Wəcəpəs bəkəc.» Nde dare da Sipər anakom kɔ. ³⁷ Nkɔn enacaməs antɔf ŋɛ enayɔ mǎ, k'ɛŋkɛre kəway kaŋkɔ fəp k'ender pəbocər ki asom a Yesu dantɔf.

5

Ananiyas kɔ Safira

¹ Wərkun wələma enayi pac-we kɔ Ananiyas, kɔ wəran kɔn Safira, kɔ ŋaŋcaməs antɔf ŋaŋan. ² Kətəŋne disre kɔ wəran kɔn, k'Ananiyas embelər kəway ka antɔf ŋaŋkɔ, k'ɛŋkɛre kəway kələpəs nke k'ɔŋkɔ pəbocər ki asom a Yesu dantɔf.

³ Kɔ Piyer eyif kɔ: «Ananiyas, ake 'sɔŋe nte məwosɛ Sentany səsɔŋ am kəyembər Amer a Nəcemp i mǎ? Məmbelər kəway ka dale. ⁴ Nte dale dandɛ dənayɔne dam mǎ, ak' enasɔŋe ta məmɛŋkərne di-ɛ? Ali nte mənacaməs di mǎ, pəsam papəkɔ, bafɔ pam pənayi ba? Ake 'sɔŋ' am kəyɔ tantɛ-ɛ? Bafɔ afum ŋɔ məyembər de, mba Kanu!»

⁵ Nte Ananiyas ene moloku maməkɔ mǎ, k'ɛntɛmpene, k'ɛŋgbin kifir, k'efi. Kɔ kənese kəpɔŋ kəsumpər akɔ ŋanane ti mǎ fəp. ⁶ K'atemp ŋayefe kɔ ŋanəpsər kɔ dəkasaŋke, kɔ ŋaŋkɔ ŋawup.

⁷ Nte dec maas denɕepər mə, kə wəran ka Ananiyas emberɛ, ta eɲcərə təkə tenacepər mə. ⁸ Kə Piyer eyif kə: «Məlok' im ma kanɕe: Kəway kanɕe kə nəɲcaməs dale ba?»

Kə wəran nwe oloku «Ey, kəway kanɕe yati kə.»

⁹ Kə Piyer oloku kə: «Ake 'səɲe nte nəntəɲne kə nəwak Amera ɲa Wəbe mə-ɛ? Məcərə a aɲe ɲawup wos əm mə, ɲayi nde dəkusunɕa, kəkəkərə kə ɲander sə mənə.»

¹⁰ Gbəɲcana babəkə k'entempene kə wɛcək dantəf, k'engbin kifir. Kə atemp ɲambere kə ɲambəp kə pəfi. Kə ɲanɕekərə kə, kə ɲanɕe ɲawup wos kəsək. ¹¹ Kə kənesə kəpəɲ kəsumpər kəlonkanɛ ka alanɕ fəp kə akə ɲanane moloku maməkə mə.

Asom a Yesu ɲanatəmpər mes mɛwɛy-wɛy mɛlarəm ma Kanu

¹² Asom a Yesu ɲanɕ-yə mɛgbəkərə kə mes mɛwɛy-wɛy mɛlarəm mme mənayi afum daco mə. Alanɕ fəp ɲanacəmə kəfo kin nde akər nɲe aɲc-wene «Akər ɲa Suliman» mə.

¹³ Afum aləpəs ɲanɕ-nese kənəɲkəl ɲa, mba ɲanɕ-yek-yekəs ɲa. ¹⁴ Kənay ka arkun kə aran aɲe ɲanalanɕ Wəbe mə, ɲanɕ-la oɲ kəla dəm. ¹⁵ Pac-kere atətamne səpə, pac-kere ɲa dəyala kə dəsəpoko nte təsəɲe kə Piyer ender-ɛ, andulu ɲən gbəcərəm ɲetam kəbəp wəloma. ¹⁶ Kənay ka afum aɲe ɲanayi sədare nse sənakel Yerusalem mə, ɲanɕ-yekse kəkərə Yerusalem atətamne kə afum aɲe yəɲk yelec yenasəɲ debəc mə nde asom a Yesu ɲanayi mə, fəp faɲan anataməs ɲa.

Antərəs asom a Yesu teta kəlan kəjan

¹⁷ Wəlɲne wəpəɲ kə asadisi aɲe ɲasol mə ɲayefene kəraca. ¹⁸ Kə ɲantəp asom a Yesu waca kə ɲamber ɲa dəbili. ¹⁹ Pibi papəkə disre kə mɛleke ma Wəbe Kanu mɛɲgbiti cumba ca bili babəkə, kə mowurene ɲa. Kə mɛleke moloku ɲa: ²⁰ «Nəkə kələ kəpəɲ, nəloku afum moloku kə mes fəp ma təkətene ta doru dande.»

²¹ Nte ɲane moloku maməkə mə, kə asom a Yesu ɲanɕ bət-bət suy nde kələ kəpəɲ, kə ɲanɕop kətəkse di afum.

Kə wəlɲne wəpəɲ ender kə akə enasole mə. Kə ɲawe aboc kiti aləpəs aSuyif kə abeki apəɲ aka Yisrayel fəp, kə ɲasom a pakə pawurene asom a Yesu dəbili, pakere.

²² Kə asədar ɲafə ɲakə, mba ɲambəp fe ɲa

dəbili, kə ɲalukus. Kə ɲanɕə ɲaloku ti abe aɲe ɲanasom ɲa mə, ɲac-loku: ²³ «Səɲkə səbəp cumba ca bili pacanɕ ci bel-bel, abum a ci ɲacəmə dəkəcəmə danan, mba səɲgbiti ali fum səɲbəp fe bili disre.» ²⁴ Nte ɲane moloku maməkə mə, kə pəyi wəbe ka asədar a kələ kəpəɲ kə alɲne apəɲ yama-yama te tanan, kə ɲanɕyifne cəke cə tes tante tendeləpəsər-ɛ?

²⁵ Kə fum wəloma ende pəloku ɲa: «Afum aɲe nənaber dəbili mə ɲayi nde kələ kəpəɲ, ɲac-təkse afum.»

²⁶ Asədar a kələ kəpəɲ kə wəbe kəjan ɲanɕə kələk asom a Yesu, kə ɲanɕere ɲa pəforu disre, bawo ɲananesə afum kəcacas ɲa. ²⁷ Nte asədar ɲanɕere asom a Yesu mə, kə ɲanɕəmbər ɲa fəp ya aboc kiti aSuyif kirinɕ. Kə wəlɲne wəpəɲ eyifət ɲa, ²⁸ k'oloku: «Bafə sənəmənɛ nu kətəkse sə afum teta tewe tante ba? Nəlas Yerusalem mətəkse monu! Kə nəloku gbəs a mənɛ nəlonɲər su pələc pa defi da fum wəkawɛ.»

²⁹ Piyer kə asom a Yesu ɲaloku: «Kəcəɲkələ Kanu kəɲcepər ka afum! ³⁰ Kanu ka atem asu kəntimi Yesu nwe nənacanɕ dəkətək kəpəndən kə nəmələk kə mə. ³¹ Kanu kəndəs kə kəca kən kətət pəmə nte əyənɛ wəkirinɕ kə wəyac mə, nte tənɕəɲe pəsəɲ aka Yisrayel kəsəkpər bəkək ɲacəmə dəpə da Kanu darəɲ, paɲanɲene ɲa kiciya kəjan mə. ³² Səna səyənɛ atəɲne a moloku kə mes maməkə fəp, səna kə Amera Nəcəmpi nɲe Kanu kəsəɲ aɲe ɲalələs kə ɲawose toloku tən mə.»

³³ Pənatele aboc kiti aɲe ɲanɕ-cəɲkəl ɲa mə haɲ pəcəpərər, kə ɲafanɕ kədif ɲa. ³⁴ Mba wəFarisi wəloma enayi ɲa daco, pac-we kə Kamaliyel. Wətəkse sariye enayi, nwe afum fəp ɲanabətər mə. K'eyefe aboc kiti aSuyif daco, k'oloku a pawurene afum akanɕe kərəsna, ³⁵ k'oloku: «Arkun a Yisrayel! Nəkembərne bel-bel nte nəndeyə afum akanɕe mə. ³⁶ Towon fe, Tudas enalekne, afum masar manɕələ (400) ɲanacək kə darəɲ. Mba anamələk kə, afum akə enasole mə fəp k'ambələs ɲa. Ali wəkin anasak fe. ³⁷ Nte tatəkə tenɕepər mə, kə Yudas wəKalile eyefe tɛm nte aɲc-ləm afum a dətəf mə. K'osole sə afum alarəm. Nkən sə anamələk kə, aɲe enasəp kəkafəli kəcəmə kə darəɲ mə fəp, kə ɲasaməsər. ³⁸ Ndekəl ic-lok' un, ta nəcəpsər afum akanɕe, nəsak ɲa ɲakə. Kə

pəyənə fə məfan, kə pəyənə fə ti məyə manjan nda fum mənyəfə-ε, mendəsəle. ³⁹ Mba kə pəyənə fə nda Kanu mənyəfə-ε, nəfədetam kəsələne mi de! Nəkemərne kədəyefərēne kə Kanu de!» Kə nane moloku maməkə Kamaliyel enasəp kəlōku nja mə.

⁴⁰ Kə nawe asom a Yesu, kə nəsut nja, kə nāmōne nja kətəsə-lok-lokə tewe ta Yesu, kə nəsak nja.

⁴¹ Kə asom a Yesu nawur nja aboc kiti dacə. Kə pəmbət nja kətərəs kəjan teta kələləs ka tewe ta Yesu. ⁴² Dəsək o dəsək pəyənə nde kələ kəpən ka Kanu kə pəyənə fə ti nde wələ wanjan, nāsak fə kəc-təkse kə kəcām moloku mətət: A Yesu əyənə Krist, wəbe nwe Kanu kəyək-yək mə.

6

Ayek-yek arkun camət-mərən kəmar ka asom a Yesu

¹ Mata maməkə nte acəpse a Yesu njanla kələ dām mə, aSuyif acəp kusu ka Kresi nja yefə kəcəpəsne teta akə njan-cəp Ebərə mə. Aran acəp cəKresi anje awos anjan nafi mə njan-sətə fə yeri pəmō acəp Ebərə dəsək o dəsək kə andeyer-ε. ² Kə Asom wəco kə mərən nawe kənay ka acəpse a Yesu kənənkenē, kə njaloku: «Pəmar fə su kəsak kəcām kə kətəkse tolōku ta Kanu teta kəyer yeri. ³ Awa awənç su anja, nəyək-yekēne arkun camət-mərən, anje afum njançərə kəyō mera yətət mə, njalare sə Amera Nəcempi nja Kanu kə kəcərə kəkət. Səsən ayek-yek anu akakə yebac yayəkə. ⁴ Səna səsumpər belbel kətola ka Kanu kə yebac ya kəcām kə kətəkse tolōku ta Kanu tēm fəp.»

⁵ Kə moloku maməkə məmbət afum fəp, kə nja yək-yək Etiyən, fum wəlan Kanu wəpən, pəlare Amera Nəcempi nja Kanu; kə Filip; kə Pirəkər; kə Nikanər; kə Timon; kə Parmenas; kə Nikola, wəka dare da Antiyək, nwe enayənə wəcikəra kəberē ka dinē da aSuyif mə. ⁶ Kə njan kə namentər ayek-yek akakə asom a Yesu nte njalip kətola Kanu mə, kə nanden nja waca kədəs kəjan.

⁷ Moloku ma Kanu mme anç-təkse mə mənjç-sam kəsām dām, kə acəpse a Yesu nala katəna-katəna Yerusalem, kə alōnne Kanu alarəm nja wosē kəlan Yesu.

Kəsumpər ka Etiyən

⁸ Kanu kənamar Etiyən kə kəsən kə kətam kəyō ka mes məwəy-wəy kə megbəkərə mərən ma Kanu afum dacə. ⁹ Afum alōma aka kələ ka dəkətola Kanu da aSuyif anje anç-we ki «kələ ka Awur dacar» mə, njanayinē fə Etiyən. Nja njanayənə afum aka atəf nja Siren, aka dare da Aleksandər kə afum a atəf nja Silisi, kə aka atəf nja Asi. Nte tō kə nambərə kəgbəkələne kə Etiyən. ¹⁰ Mba njanatam fə kəsumpər kə dāmōlōku, bawo Amera Nəcempi nja Kanu njanasən kə kəlōk-lokə dəcərən.

¹¹ Ti disrē, kə afum akakə njasən calbante pəsām anje njanaloku nte: «Səna sənene kə kələməs Musa kə Kanu!»

¹² Kə namberəs afum mēr kəyefē abeki a dətəf han atəkse sariyē. Kə njasumpər Etiyən, kə njankekərə kə fər ya aboc kiti aSuyif kirin.

¹³ Kə njankenēne sə calbante akakə njanawosē kəyemē mə, njanç-loku: «Fum wəkawē eyi fə nte o nte mēne kəlōku pələc pa kəfo kəsoku kanke kə sariyē sa Musa. ¹⁴ Sənene kə pəc-loku a Yesu wəNasaret wəkawē endeləsər kəfo kanke, pəsəkər sə məyō mme Musa enasakē su mə.»

¹⁵ Aboc kiti aSuyif fəp njanagbətne Etiyən, bawo kəro kən kənç-mot pəmō ka mələkē.

7

Etiyən nde fər ya aboc kiti kirin

¹ Kə wəlōnne wəpən wəka kələ kəpən ka Kanu eyif Etiyən: «Itə teyi ba?»

² Kə Etiyən oloku: «Awənç im anja, Papa kem anja, Nəcənçəl im! Kanu nkē debeki dən dənçmot mə kə nawurər Abraham, wətem kosu, nte enayi Mesopotami, ta entadeder kəndē Haran mə. ³ Kə Kanu kəlōku Abraham: «Məwur atəf njan, dənçkom dam, məkə nde atəf nje indekəmentər' əm mə.»

⁴ Kə Abraham owur atəf nja Kaldi, k'ənç kə pəndē dare da Haran. Dəndo, nte defi da kas dənçpər mə, kə Kanu kənçpərəne kə atəf njanē nəndē o nndəkəl mə. ⁵ Kanu kənasən fə Abraham kē atəf njanē, ali dəkəcəmbər kəcək, mba kənələkē kə temer kədəsən kə nji kəbər kəbənda ka dokom dən kə nkən ençpər-ε, mba tēm tatəkə ta entayō wan-ε. ⁶ Kə Kanu kəlōku Abraham nte: «Kəbənda ka dokom dam kəndeyi decikəra atəf njalōma. Andekə-cəmbər nja

di dacar, patoras na meren masar mankale (400). ⁷ Mba afum aka atof nanoko nandekocambær na dacar mo, in' endekobocær na kiti. Ko tençepær-ε, nandewur nadekor-kor im nno kafo kanke.»*

⁸ Nte tatoko tençepær mo, ko Kanu kançanæs kiyi kon tetin ko Abraham, ti toyone kamenkærne ka kækænc arkun. Ti disre ko Abraham onkom Isiyaka, k'enkænc ko tataka ton ta camæt-maas. Itõ Isiyaka enayo so Yakuba, ko Yakuba oyo so ti awut on arkun waco ko meræn, aje nayone cas ca cusunka waco ko meræn ca Yisrayel mo.

⁹ Nte atem asu, awut a Isiyaka, nanayone wenç kanan Isifu karaca mo, ko nançamæs ko nte tonsone pakekære ko Misira mo. Mba Kanu kanayi ko Isifu, ¹⁰ kanayac ko pacuca fap. Kanu kanç-mar Isifu, kac-søn ko kécære kækæt nde Firawona wæbe ka Misira for kirin. Firawona enasøn Isifu dekirin da Misira ko da kelo kon disre fap mo.

¹¹ Ko dor dopøn dende deyi Misira fap ko atof na Kanahan. Pacuca penabek, atem asu nanç-soto fe yeri. ¹² Ko Yakuba ende pæne a cægbay çayi Misira, k'osom tocokocoko awut on aje nantænne atem asu mo. ¹³ Ta meræn, ko Isifu owurærne awenç on, nte to ko Firawona osoto kécære on akomene a Isifu. ¹⁴ Ko Isifu osom awenç on a pakere ko kas Yakuba, kækene ka afum on fap, aje nançbær afum waco camæt-meræn ko kacamæt (75) mo. ¹⁵ Ko Yakuba ontor atof na Misira. Difõ enafi, ko atem asu aloma. ¹⁶ K'ankekære cæbel çanjan Sækem, k'anço pawup nde kufu nke Abraham enawaye pasam nno kusunka ka Hamær kayi mo.

¹⁷ Tem nte panamar a Kanu kalas temer nte kanaleke Abraham mo tenalotærne. Ko dokombæra dembek, ko afum nanla on kala dam Misira, ¹⁸ han ko wæbe wæloma ender pænde dæbe da atof nanoko nwe enatocære Isifu mo. ¹⁹ Wæbe wækako ender pæncempæs, pæ-toræs atem asu. K'ende pæsone na kæsak çanaka çanjan, nte tonsone ta akako nançtam kayi doru mo.

²⁰ Tem tatoko t' anakom Musa, nwe enabot Kanu kanenç mo. K'antompær ko yof maas nde kelo ka kas disre, ²¹ mba nte toyõ tenatoyi mene kægbal kon mo, ko wan

ka wæbe ka Misira wæran efir ko, k'onko pædusum pæyo ko wan. ²² Kécære kækæt fap k' aMisira k' anadusume Musa, k'osoto fanantær damoloku ko damoyo.

²³ Nte Musa osoto meren waco mankale (40) mo, k'ende pæcem-cemne kækonænç awenç ana, afum a Yisrayel. ²⁴ Ko Musa onko pætænne wenç wækin wæka Misira pac-cakæra, k'enkæmene wenç wækako ançtoræs mo. K'olukse ayek na wenç, k'endif wæMisira. ²⁵ Ko Musa ençcem-cemne a awenç ana nançtam kæk-gbékære a Kanu kantam kaban na ko nançcæme ko daræn-ε, mba nanacære fe ti. ²⁶ Dæckosak, ko Musa onko pæbær aYisrayel meræn nac-sutene, k'eyac na, k'olompæs na daco. K'eyif na: «Ta ake to nançsutene tante-ε? Dewençca do nayõ!»

²⁷ Mba wæko enç-cakæra wenç mo, ewen Musa pæc-yif: «An' osøn' æm kayone wæbe ko wæboc kiti sæna daco-ε? ²⁸ Kædif' im ko mafan ba, pæmo toko mændifsa wæMisira mo?» ²⁹ Ko moloku mamako masone Musa kayekse, k'onko pænde decikæra atof na Madiyan. Difõ enakom awut arkun meræn.

³⁰ Nte meren waco mankale mençepær (40) mo, ko meleke mowurær Musa nde tegberæ ta torõ ta Turisnina damemer ma nenç nde dençmar derântam mo. ³¹ Nte Musa enenç ti mo, ko pançiyane ko kanenç ka tes teweywey tatoko, nte onç-cønne kæk-gbékære mo, ko dim da Wæbe Kanu dender ko: ³² «In' ofõ, Kanu ka atem am: Kanu ka Abraham, ka Isiyaka ko Yakuba!» Musa pæc-yikce, ta onwose so kægbætne di-ε.

³³ Ko Wæbe oloku ko: «Mæwure cõfta cam dæwecæk, bawo kafo kanço mançcæme mo, kafo kæcempi ko. ³⁴ Inenç pæcuy pa afum em aje nayi Misira mo, ine kægbis kanan: Intor ideyac na. Ndekæl on, mæder isom æm Misira.»

³⁵ Musa wækako nanace a nac-loku: «An' osøn' æm kayone wæbe ko wæboc kiti sæna daco-ε?» Nkon Kanu kanasom pæyone wæbe ko wæyac, kæberene ka meleke mme menawurær ko nde derântam mo. ³⁶ Nkon Musa enawurenne aYisrayel Misira pæc-yõ mes meweywey ko megbékære ma Kanu, nde kæba Kæyim ko nde dætegbere, meren mme waco mankale (40) disre.

* 7:7 Dækacop 15:13-14

³⁷ Nkɔn Musa wɛkɛkɛ yati ɛnaloku aY-israyel: «Kanu kɛndekere nu sayibe pɛmɔ ina, nwɛ kɛndeyek-yek awɛnɔ anu dacɔ mɔ, pɛsom kɔ nnɔ nɔyi mɔ.» ³⁸ Nkɔn Musa, nte afum ɛnalɔnkane nde dɛtegbere mɔ, nkɔn ɛnayɔne sɔ wɛcepɛrene moloku atem asu dacɔ kɔ mɛleke mme monɔc-lok-lokɛr kɔ nde dɛtɔrɔ ta Turisnina mɔ. K'ɔsɔtɔ moloku meyi wɛyɛn, nte tɔnɔnɛ sɛcɛre mi mɔ.

³⁹ Atem asu ɛnafan fɛ kɛcɛnkɛl kɔ, kɔ ɛwɛnɛs kɔ. Nɛnacɛm-cɛmne dɛbɛkɛc kɛluksɛrne Misira. ⁴⁰ Kɔ atem asu ɛnaloku Aruna, «Mɛlompɛse su mɛrɛnka, mme mendesole su mɔ, bawo Musa nwɛ owurɛne su Misira mɔ, sɛncɛre fɛ nte tɔsɔtɔ kɔ mɔ.»

⁴¹ Mata mamɔkɔ, kɔ ɛnalompɛs tɛrɛnka ta tura, kɔ ɛnalɔnɛ nnɔ tɛrɛnka kirinɔ, kɔ ɛnamboce kɛsata yebac ya waca wanɛn.

⁴² Mba kɔ Kanu kɛmber ɛa kumunt, kɔ kɛsake ɛa kɛkor-koru ca ya darenc. It' anɔcic ti buk ba sayibe-e disre:

«Nɛna aka Yisrayel,
meren wɛcɔ mankɛle (40) mme nɛncepɛrene
dɛtegbere mɔ, in' ɔ nɛnc-dife sem
kɛlonɛne disre ba?»

⁴³ Nɛnakekɛre abal ɛa tɛrɛnka ta Mɛlɔk kɔ tɛrɛnka ta kɔs ka kanu konu Refan. Nɛnapat mɛrɛnka teta kɛc-tontnɛne ka mi fɔr kirinɔ!

Ti disre kɛkekɛre nu k' inder decikɛra Babilɔn tadarɛnɔ.»

⁴⁴ Atem asu ɛnayɔ dɛndo dɛtegbere abal ɛa sede nɛɛ anamɛnk walake wa masar nwɛ Kanu kɛnacice Musa mɔ. Tatɔkɔ tɔ wɛlok-lokɛr ka Musa ɛnaloku kɔ a pɛyɔ, a ɛowurɛne kɔ ɛɔkɔ ɛnanɛnk mɔ. ⁴⁵ Nte atem asu ɛsɔtɔ ɛi mɔ, kɔ ɛnɛkɛkɛre nde atɔf nɛɛ Kanu kɛnabelɛs afum fɔr yanɛn kirinɔ mɔ. Yosuwe pɛyɔne ɛa wɛkirinɔ. Abal ɛnɛkɔ ɛɛnayi di hanɔ tɛm ta Dawuda. ⁴⁶ Kɔ Dawuda ɔsɔtɔ kɛmar ka Kanu, k'ontola sɔ kɛsɔn kɔ kɛfo nke ɛnkɔcɛmbɛre Kanu ka Yakuba dɛkɛyi mɔ. ⁴⁷ Mba Sulemany ɛnader pɛlɔ kɛlɔ kanɔkɔ.

⁴⁸ Mɛnɛ nte Wɛbɛ wɛka darenc ɛntɔwɛse kɛyi paka disre mɛre kɛca ka fum kɛlompɛs mɔ, pɛmɔ tɔkɔ sayibe sɛlɔku ti mɔ:

⁴⁹ «Wɛbɛ oloku:
«Kɛm kɛyɔne dɛcɛm dem da dɛbɛ,
kɔ antɔf ɛyɔne dɛkɛcɛmbɛr dem wɛcɛk.
Ake kɛlɔ kɔ nɛyi kɛcɛmbɛr em-ɛ?»

Kɛfo kɛre k' inde ic-ɛsɛm-ɛ?»

⁵⁰ Bafɔ kɛca kem kɛlompɛs mamɛ fɛp ba?»

⁵¹ Nɛna afum atanɔ lɛnɛs, ayɔ bɛkɛc pɛmɔ bilakoro! Hanɔ mɔkɔ nɛna nɛyi kɛwɛnɛs Amera Nɛcɛmpi ɛa Kanu pɛmɔ atem anu!

⁵² Sayibe sɛre atem anu ɛnatɔ-tɔrɛs-ɛ? Nɛnadif anɛ ɛnananɛnkane kɛcam kɛder ka Wɛlompɛu nwɛ nɛna nɛnasɔn on a kɔ andif mɔ. ⁵³ Nɛna anɛ nɛnasɔtɔ sariye sa Musa nse mɛleke ma Kanu mɛnaloku kɔ mɔ, mba nɛnakɔtɛne fɛ si, nɛmɛnkɛrne fɛ sɔ si.»

Kɛdifka Etiyen

⁵⁴ Nte Etiyen onɔc-lok-loku mɔ, afum akɔ ɛnɛnc-ne moloku mamɔkɔ mɔ, pɛnananɛnkane kɛtɛle ɛa hanɔ ɛnɛnc-ɛnɛnɛnɛ sek nnɔ eyi mɔ.

⁵⁵ Mba Amera Nɛcɛmpi ɛa Kanu ɛɛnc-bɛc Etiyen dɛris. K'ɛnɛbɔtne kɛm, k'ɛnɛnk nɔrɔ da debeki da Kanu, Yesu pɛcɛme kɛca kɛn kɛtɔt. ⁵⁶ K'oloku: «Inɛnk kɛm kɛgbite, Wan ka fum pɛcɛme kɛca kɛtɔt ka Kanu!»

⁵⁷ Kɔ afum anɛ ɛnɛnkɛ-kɛle pɛpɔn, kɔ ɛnasɛncɛ lɛnɛs, kɔ ɛwɛtne fɛp fanɛn kɛkɔ-bɛp Etiyen. ⁵⁸ Kɔ ɛnɛmbɛlɛs kɔ hanɔ kɔ ɛwurɛne kɔ dare, kɔ ɛnɛncacas kɔ masar. Atɛnɛ aka ti ɛnanaboc suma sanɛn sa kɛronɔ wɛtemp dɛntɔf, nwɛ anɛ-we Sol mɔ.

⁵⁹ Nte ɛnɛnc-cacas kɔ mɔ, kɔ Etiyen ontola pɛc-loku: «Wɛbɛ Yesu, mɛbanɛ amera ɛem.»

⁶⁰ Nte tɔ kɔ Etiyen ɛncɛp suwu, k'ɛnkɛle-kɛle: «Wɛbɛ, ta mɛsarsɛr ɛa kiciya kanɛ!» Nte elip kɛlɔku tatɔkɔ mɔ, k'ɛnɛnɛnɛnɛ kifir.

8

¹ Sol ɛnawɛse kɛdif ka Etiyen.

Sol ɛnɛnc-tɔrɛs kɛlonɛne ka alanɔ Yesu

Dɔsɔk dadɔkɔ d' anacɔp kɛtɔrɛs kɛlonɛne ka alanɔ Yesu dɛndo Yerusalem. Kɔ alanɔ fɛp fanɛn ɛnasamɛsɛr nde tɔf ya Yude kɔ Samari, mɛnɛ asom a Yesu. ² Kɔ afum alomp alɔma ɛwup Etiyen, kɔ ɛnɛmbok kɔ bel-bel.

³ Kɔ Sol nkɔn ɛyɛfɛ kɛtɔrɛs ka kɛlonɛne ka alanɔ Yesu, pɛc-bɛre dɛwɛlɔ wanɛn, pɛc-wurɛne ɛa, pɛc-sumpɛr arkun kɔ aran, pɛc-bɛr ɛa dɛbili.

Filip kɛcam kɛn moloku mɛtɔt atɔf ɛa Samari

⁴ Alanɔ anɛ ɛnasamɛsɛr mɔ, ɛnɛnc-cam moloku mɛtɔt mofɔ fɛp mme ɛnɛnc-cɛpɛr mɔ.

⁵ Filip nwe enator dare da Samari ma, enccam teta, nwe Kanu kayek-yek kayone Wabe ma. ⁶ Kanay k'afum katene disre nanc-cankal bel-bel toko Filip onc-loku ma, nte nanc-ne ko nac-nank so megbekare ma Kanu mme onc-yo ma. ⁷ Yank yelec yonc-kule-kule kawur afum alaram daris aka dare dadako. Anatamas atorar ko afum alaram ako nanafi wacak ma. ⁸ Ko pabotu papon pembre dare da Samari.

⁹ Warkun walama enayi di pac-we ko Simon. Enawon dare dadako, payone dure, pac-sone aka Samari cusu kawos, pac-wene so fum wapon. ¹⁰ Afum fap, kayefe wanfet han wabeki nanaleas ko, nac-loku: «Fum wakawe yone fanantar fa Kanu, fanantar fako anwe <Fapon> ma.» ¹¹ Nanacame ko daran, bawo enawon kawosas na cusu teta dureya dan. ¹² Mba nte nanalan moloku ma Filip, nwe enccam moloku motot ma debe da Kanu ko tewe ta Yesu Krist ma, k'angbat arkun ko aran daromun. ¹³ Ko Simon nkon yati elan moloku ma Filip, k'owose kagbat daromun. K'enccame Filip dantaf tem fap. Nte Simon enank megbekare ko mes mewey-wey ma Kanu mme mencc-yi ma, ko kusu kawos ko.

¹⁴ Nte asom a Yesu nanayi Yerusalem ko nane a aka Samari nawose toloku ta Kanu ma, ko nasom Piyer ko San kak di. ¹⁵ Nte Piyer ko San nantor dare da Samari ma, ko nantolane na nte tonsone nasoto Amera Necempi na Kanu ma, ¹⁶ bawo han tem tatako Amera Necempi nentorar fe nwe o nwe karesna dando. Mene kagbat daromun gbacaram ko nanasoto tewe ta Yesu Krist. ¹⁷ Awa Piyer ko San nandenar na waca, ko nasoto Amera Necempi na Kanu.

¹⁸ Nte Simon enanank a kadenar kaca ka asom a Yesu gbacaram kanasone afum Amera Necempi ma, k'enkere na pasam pac-loku: ¹⁹ «Nasone im ina so katam! Nwe o nwe indedenar waca ma, wakayi pasoto Amera Necempi na Kanu.»

²⁰ Mba ko Piyer oloku ko: «Kanu kasone malece ko pasam pam, bawo manccem-cemne kasotene pi kapore ka Kanu! ²¹ Mana mayo fe daka, mayo fe tofokal nno tes tante disre, bawo abekac nam nolomp fe for ya Kanu kirin. ²² Maluksarne Wabe

Kanu, maletsene ko, matola ko nte tonsone pananen' am mecem-cemne melecc ma abekac nam ma, ko Kanu kawose ti-e. ²³ Bawo inank fo mecem-cemne melecc ma karaca mentam am, ko kato-lomp kasekat'am.»

²⁴ Ko Simon oloku ko: «Natan' em Kanu Wabe, nte tonsone mame naloku ma ta tolom o tolom tosot'em.»

²⁵ Piyer ko San nancam nte nananank ko toko nanane teta Yesu ma, ko nalukus Yerusalem, nac-cam toloku totot ta Kanu sadare salaram sa Samari.

Filip ko warkun wapon waka ataf na Ecopi

²⁶ Meleke ma Wabe maloma mender nde Filip eyi ma moc-loku: «Mako ntende kacakatot, masolne dapo deyer-yer nde denyefe Yerusalem doc-tor Kasa ma.» ²⁷ Ko Filip eyefe katin, k'entas. Warkun wapon waka Ecopi enayi pabane ko. Nkon enatampar kacambor-cambor ka daka da Kandas, wabera waka ataf na Ecopi fap. Enader Yerusalem kadekor-koru Kanu. ²⁸ Kalukus k'encc-nde ndaron pande peyeksene pon karon, pac-karan papon buk ba anabi Esayi. ²⁹ Ko Amera na Kanu noloku Filip: «Maconne malotarne peyeksene mre.»

³⁰ Ko Filip eyekse kaka dando, k'ene waka Ecopi nwe pac-karan buk ba anabi Esayi. K'eyif ko: «Mancere nte mayi kakaran ma ba?»

³¹ Ko wacopi nwe oloku Filip: «Cake c'intam ti kacare-e, k'intayo nwe entaks'em ma?» K'oloku Filip a papese pande ko kasak peyeksene pon karon.

³² Moloku ma kitabu mme encc-karan ma menayone mme:

«K'ankere ko dakadif pam ankesiya.

Pamo ankesiya nowut nne nontokule-kule wafon waka ni dantaf ma,

enawani fe kusu.

³³ Owose katore kon banca, k' ambaner ko kancc kon.

An' endetam kalom teta kabanda ka dokom dan-e?

Bawo anim kiyi kon doru antaf nane karon.»*

³⁴ Ko warkun wabane nwe eyifne Filip: «Iletsen' am, malok'im: Tes ta ana to sayibe saloku tante-e? Ta nkon wasaraka ba, ka fum wacuru?» ³⁵ Ko Filip elek moloku k'onccop

* 8:33 Esayi 53:7

damoloku ma kitabu mamako, k'oloku ko toloku totot ta Yesu.

³⁶⁻³⁷ Nte njanasolne dapo nac-ko ma, ko nanke nabap domun. Ko warkun wabane oloku: «Domun do dandε: Ak'endeyamεs on kεgbat kem daromun teta Kanu-ε?»[†] ³⁸ Ko Filip oloku a pacambap peyeksene, ko nantor daromun. ko Filip engbat ko daromun teta Kanu. ³⁹ Nte nampε daromun ma, ko Amera Necempi na Wabe Kanu nempene Filip. Ti disre, wabane waka Ecopi nwe enank fe ko so, k'osolne dapo don abakac robotu disre. ⁴⁰ Ko Filip ankε panankne dare da Asot. K'oloku moloku motot ma Kanu sadare fap nse enj-cepap ma, han k'ankε pabap dare da Sesari.

9

Kanu kanjambap Sol dapo datot (22:3-16; 26:9-20)

¹ Tem tatoko Sol pac-benεsne kadifat acepse a Wabe Yesu daranj, k'ankε ndena wolonne wapoj waka kelo kεpoj ka Kanu. ² Ko Sol ewer wolonne wapoj reka teta wolo wa dakatola Kanu da aSuyif nde Damas, nte tεnsone k'embap di akin akin-ε, pεyone arkun pεyone aran anje nanjame dapo da Yesu daranj ma, patam kasumpap na pakekεre Yerusalem. ³ Dapo Sol enayi pac-lotarne dare da Damas, gbεncana baboko ko pamot peyefe dakom, ko pasoj pawankara mpe penakel ko ma. ⁴ K'entempene dantaf. K'ene dim nde denayif ko: «Sol! Sol! T' ake to mantoras em-ε?» ⁵ Ko Sol eyif ko, «Wabe, mana an' ofo-ε?»

«Ina, Yesu iyone, nwe mayi katoras ma. ⁶ Mba mayefe, mabere dare, ankε-lok' am toko pamar moyo ma.» ⁷ Ko arkun anje njanasol ko nkon Sol ma nanjame, ta nantam kalok-loku-ε kanese disre, nac-ne dim mba ta nanjank fum-ε. ⁸ Ko Sol eyefe dantaf pamapi far, mba ta enjank paka o paka-ε. K'asumpap ko kaca, k'ambersene ko dare da Damas. ⁹ K'eyi di mata maas ta enjank-ε, ofodi peri, ofomun.

¹⁰ Dando dare da Damas wacepse waka Wabe Yesu daranj walo ma enayi di pac-we

ko Ananias. Ko Wabe oloku ko kanank disre: «Ananias!»

K'owose: «Iyi nno, Wabe!»

¹¹ Ko Wabe Yesu oloku ko: «Mako dapo doko anje «Dolompu» ma, mako maten nde kelo ka Yudas fum wako anje Sol ma, waka dare da Taras εyone. Bawo ontola Kanu, ¹² ko Kanu kanamentar ko kanank disre fum nwe anje Ananias ma paberar ko. K'endenar Sol waca, nte tεnsone ko so kanank ma.»

¹³ Mba Ananias olukse: «Wabe, inene afum alaram nac-lom palec mpe fum wakako εyo afum am acempi nde Yerusalem ma. ¹⁴ Nno kεfo kanke yati ko alonne apoj aSuyif nanawure Sol a padesumpap nwe o nwe ombonj tewe tam ma.»

¹⁵ Mba ko Wabe oloku Ananias: «Mako! Bawo fum wakako paka po mpe inayek-yek kakatene tewe tem nno abe a taf ya doru ko aka Yisrayel far kirinj ma. ¹⁶ Ina yati in' endementar Sol pacuy fap poko pamar padeceperene teta tewe tem ma.»

¹⁷ Ko Ananias ankε. Nte embap kelo kanke ma, k'embere, k'endenar Sol waca. K'oloku: «Sol Wenj im, Wabe Yesu, nwe enawurar am nde dapo nde manasolne macder Damas ma, osom im nte tεnsone' am so kanank, a malare so Amera Necempi na Kanu ma.» ¹⁸ Gbεncana baboko, ko ca yonkone ko dafar pamε wokwok, ko far yon yentam so kac-nank. Ko Sol eyefe, k'asoto kεgbat daromun teta Kanu. ¹⁹ Nte elip kadi yeri ma, k'asoto so fanantar.

Sol kacam kon toloku ta Kanu dare da Damas

Ko Sol enjceperene mataka maloma ko acepse a Wabe Yesu ako nanayi dare da Damas ma. ²⁰ K'eyefe kacam katina dawolo wa dakatola Kanu da aSuyif, pac-loku a Yesu Wan ka Kanu εyone. ²¹ Ko panjiyane afum fap anje nanj-ε polok-loku pa Sol ma, ko nayif: «Bafε nkon nde Yerusalem enj-fanj kamalak anje nanj-bonj tewe tante ma ba? Bafε kasumpap kanan k'enaderene nno, pakekεre na nde alonne apoj nayi ma ba?» ²² Mba Sol pac-yo kεyo dam katam

[†] 8:36-37 Yecias yoloma anjenar moloku maloma: Ko Filip oloku: «Ko malanj abakac nam fap-ε, santam ti.» Ko wεCopi wabane oloku: «lanj a Yesu Krist εyone Wan ka Kanu.»

pac-səŋe aSuyif aŋe ŋanayi dare da Damas mə kəciyanə, kəc-mentər a Yesu əyənə Krist, wəbe wəyek-yək wəka Kanu.

²³ Nte mataka mələma meŋcepər mə, aSuyif aŋe ŋanayi Damas mə ŋantəŋne kənim ka Sol. ²⁴ Kə Sol ende pəcəre tetəŋne taŋan. ASuyif ŋaŋc-bum daŋ kə pibi dəkəwur da dare nte təŋsəŋe ŋatam kənim kə mə. ²⁵ Mba pibi papəkə kə acəpse a Wəbe Yesu darəŋ ŋamber kə dəkəsaksaka, kə ŋayokənə kə damba da saŋka sa dare darəŋ.

Kəyi ka Sol Yerusalem

²⁶ Nte Sol emberə Yerusalem mə, k'əŋseŋp kəŋəŋkələne acəpse a Wəbe Yesu darəŋ. Mba fəp fəŋc-nese kə, ta ŋalaŋ a nkən sə əyənə wəcəpse wəka Yesu darəŋ-ε. ²⁷ Mba kə Barnabas əlek kə, kə ŋaŋkə nde asom a Yesu ŋayi mə. Kə Barnabas əlmər ŋa nte Sol enanəŋk Wəbe Yesu dəpə, a kə Yesu olək-ləkər kə mə, kə nte tewe ta Yesu kənasəŋe kə kəbaŋse mə. ²⁸ Sol əŋc-kə pəc-der kə ŋa dəndo Yerusalem pəc-lok-lokə kəlaŋ disre tewe ta Wəbe Yesu. ²⁹ Sol pəc-lok-loku, pəc-ğbəkələne kə afum aKresi, mba, ŋa sə, ŋac-tən kənim kə. ³⁰ Nte awəŋc alaŋ ŋaŋcərə ti mə, kə ŋasəŋe Sol kətor Sesari, k'ələk dəpə k'əŋkə dare da Tarəs.

³¹ Kəlonkənə ka alaŋ Yesu a atəf ŋa Yude, atəf ŋa Kalile kə atəf ŋa Samari, ŋa fəp ŋanayi pəforu disre. Alaŋ Yesu ŋaŋcəpəsənə bəkək, ŋayinə kənese ka Wəbe Kanu disre. Amera ŋecempi ŋa Kanu ŋeŋc-marəs kəlonkənə ka alaŋ Yesu, ti disre ŋaŋc-la kəla dəm.

Kataməs ka Eney

³² Piyer nwe əŋc-cepər sədare sasəkə fəp mə, enader pətor sə ndena afum acempi aŋe ŋanandə dare da Lida mə. ³³ K'əŋkə pəbəp di fum nwe aŋc-we Eney mə, ta əŋkət-ε, pəfəntərə debik meren camət-maas disre. ³⁴ Kə Piyer oloku kə: «Eney, Yesu Krist entaməs əm! Məyefe mənə wəsərka mənəp abik ŋam!» Gbəŋcana babəkə k'eyefe, k'əŋcəmε. ³⁵ Nte aka Lida kə aka Sarəŋ fəp ŋanəŋk kə mə, kə ŋaŋkafəli mera yaŋan nno Wəbe Yesu eyi mə.

Kəyektə ka Tabita defi

³⁶ Wəran wəcəpse ka Wəbe Yesu darəŋ wələma enayi dare da Yoŋe, pac-we kə Tabita. Kusu kəŋan disre aŋc-we kə sə

Dorkas, ti təyənə «were». Wəran wəkəkə əŋc-yə mes mətət mələrəm, kə kəmar. ³⁷ Mata maməkə disre, k'əfəntərə docu, k'efi. K'ambikə kəbel kən, k'ampənə ki nde dukulə da kələ dərəŋc. ³⁸ Nte acəpse a Wəbe Yesu darəŋ ŋane a Piyer eyi Lida nde dələtərnə dare da Yoŋe mə, kə ŋasom arkun mərəŋ kəkə-lətsənə kə: «Ta məwon kəcəpər nde ndorosu.»

³⁹ Kə Piyer eyefe kə ŋaŋkə kə asom aŋe mərəŋ. Nte ŋamberə mə, k'ampənə kə nde dukulə da kələ dərəŋc. K'acəbokərə fəp ŋander ŋabəp kə ŋac-bok, ŋac-mentər kə səbrumus kə yamos nwe Dorkas enalompəs nte enayi kə ŋa mə.

⁴⁰ Kə Piyer owurənə afum fəp nde doru, k'əŋcəp suwu, k'ontola Kanu tetən. Nte elip mə, k'əŋkafələ nde kəbel kəyi mə, k'oloku: «Tabita, məyefe!» Awa kə Tabita emepi fəp, nte enəŋk Piyer mə, k'eyefe, k'endε. ⁴¹ Kə Piyer əsəŋ kə kəca, k'eyektə kə. K'ewe afum acempi kə acəbokərə, k'ementər ŋa Tabita pəyi wəyən. ⁴² Kə aka dare da Yoŋe fəp ŋaŋcərə ti, kə alarəm ŋaŋcəp kəlaŋ Wəbe Yesu. ⁴³ Kə Piyer eyi dare da Yoŋe mataka mələrəm, ndena Siməŋ wələma nwe əŋc-bək kata mə.

10

Kəwe ka Piyer ndena Kərnəli

¹ Wərkun wələma enayi Sesari pac-we kə Kərnəli, pəyənə wəbe ka kəgba ka asədar tasar tin (100). Kəgba kəŋkə k'aŋc-we «Kəgba Itali.» ² Nkən kə aka kələ kən disre fəp ŋaŋc-nese Kanu, ŋacəmε təfaŋ ta ki darəŋ. Kə Kərnəli əŋc-yənə afum nənəfər, pəc-tola Kanu təm fəp. ³ Dəsək dələma dec dərəfəy, k'ənəŋk pəsoku pəs kəŋəŋk disre, melekə ma Kanu mələma meberə nde kələ kən disre, kə mewe kə: «Kərnəli!»

⁴ K'əŋgbətne mi, kə kənese kəyi kə, k'eyif mi: «Acəke Wəbe?»

Kə melekə maməkə moloku kə: «Motola mam kə kəyənə kam afum nənəfər, mes maməkə fəp mēmpε nde Kanu fəp kirin, kə kəŋcəm-cəmne mi. ⁵ Məsom oŋ afum dare da Yoŋe ŋakəwen' am fum wələma nwe aŋwe Siməŋ mə, pac-dəŋər kə tewe ta «Piyer». ⁶ Ndena Siməŋ wələma eyi, wəkəkə wəbək kata əfə, kələ kən kəyi kəba kəsək.»

⁷ Nte mēleke maməkō mēnalok-lokər kō mō mēnadelukus, kō Kōrneli ewe amarəs ɔn mērəŋ kō wəsədar wəcəme mēfan ma Kanu darəŋ wəlōma aŋe ŋanayi kō dāntəf mō. ⁸ Nte Kōrneli elip kəlōmər asədar ɔn mes məkō mēnacepər nkən kō mēleke dacō mō, k'osom ŋa Yope.

⁹ Dəckəsək, nte ŋanayi dəpə, a ŋac-ləternē dare da Yope mō, kō Piyer empesē akər ŋa kəlō kən kakəron kəkō-tola Kanu, tenatəŋne dan dēc-bəp. ¹⁰ Kō dor dəyō kō, k'efan kədi yeri. Tem təkō anayi kəlompəsē kō yeri mō, kō kənəŋk kənder kō. ¹¹ K'ənəŋk kəm kəgbite, paka pəlōma mpē pənawurene kō manta məpəŋ mme anasumpər monkubut maŋkələ mō, montor han kō mēfəntərə dāntəf. ¹² Sem dokom fəp yənayi manta maməkō disrē, kəyefe sem ya wəcək maŋkələ, yeliŋe-liŋe han kəbəp bəmp ya dareŋc. ¹³ Kō dim dəlōma doloku kō: «Piyer, Məyefe, mədif, məsəm!»

¹⁴ Kō Piyer oloku: «Ala Wəbe! Təlōm o təlōm tentasəŋe f'em kəsəm paka mpē sariye səmōne mō.»

¹⁵ Ta mērəŋ kō dim nde dolok-lokər kō sō: «Paka mpē Kanu kəcempəs mō, ta mənā məyik-yikəs pi.»

¹⁶ Kō teyi kəmaas, pəwon fē k'ampəne dəkəm manta maməkō mēnayō sem mō.

¹⁷ Kō tedisrē ta kənəŋk kaŋkō teyi Piyer yama-yama. Tem tatəkō tō asom a Kōrneli, nte amentər ŋa kəlō ka Siməŋ mō, kō ŋaŋkō ki nde dəkusunka. ¹⁸ Kō ŋawe, kō ŋayif kō pəyōne fō kəlō kaŋkō kō Siməŋ nwe andeŋər tewe ta «Piyer» mō eyi-ε.

¹⁹ Nte Piyer eyi kəcəm-cəmne tedisrē ta kənəŋk kən mō, kō Amera ŋa Kanu ŋoloku kō: «Arkun maas ŋayi nde dabanka ŋac-ten əm. ²⁰ Mətor, nəsol nəkō kō ŋa, ali kənese ta kəy' im, bawo In' osom ŋa.»

²¹ Kō Piyer ontor k'eyif arkun aŋe: «Ina nənten, ta ake tō nənderene nnə-ε?»

²² Kō ŋaloku kō: «Kōrneli, wəbe wəka asədar tasar tin (100), fum wəlōmpu pəc-nesē Kanu, nwe aSuyif fəp ŋaŋcərə dətət dən akō ŋaloku mes mən mətət mō, ndəron Kanu kəsom mēleke mosoku, a pəsak su sədew' am pəkō-cəŋkəl' əm nte pəmar məloku kō mō.» ²³ Awa kō Piyer embərse ŋa dəkər, k'əsəŋ ŋa dəkəyi.

Dəckəsək kō Piyer eyefe, k'əŋkō kō ŋa. K'awəŋc aləŋ a dare da Yope alōma ŋaŋcəmbər kō. ²⁴ Kō ŋambere Sesari dəckəsək, Kōrneli pəc-kar ŋa, k'ewe akomene ɔn alōma nde ndəron kō anapa ɔn atət. ²⁵ Kəbere ka Piyer, kō Kōrneli ŋkō pəfayne kō, k'entəmpene kō wəcək dāntəf. K'əŋcəpə kō suwu. ²⁶ Mba kō Piyer eyekti kō, k'oloku: «Məyefe, ina sō fum iyōne.»

²⁷ ŋayi kəlōk-loku kō Kōrneli, k'embere k'embəp afum alarəm ŋaləŋkanē. ²⁸ Kō Piyer oloku ŋa: «Nəŋcərə a amōne aSuyif kəbət kō acikəra, kō pəyōne fē ti-ε, pəbere ndəron. Mba Kanu kəmentər im a pəmar fē a pakule fum o fum a eyik-yik, kō pəyōne fē ti-ε, pəmar fē sō a pakule fum o fum a əsək fē fər ya Kanu kirin. ²⁹ It' əsəŋe nte məsom a pakō-w' em mō, k'inder ali ta iŋcəm-cəmne-ε. Ndekəl iyif əm, T' ake tō məwen' em-ε?»

³⁰ Kō Kōrneli oloku: «Təsətō mata maŋkələ ic-tola nnə nderem, dəfəy dendebər. K'inəŋk fər yem kirin wərkun wəlōma pəberne yamos yomotər-motər. ³¹ Kō fum wəkakō oloku: «Kōrneli, Kanu kəmban kətola kam, k'əŋcəm-cəmne sō kəyōne kam afum nənəfər. ³² Məsom fum dare da Yope pakō-wen' am Siməŋ nwe andeŋər tewe ta «Piyer» mō, nde kəlō ka Siməŋ, wəbəc kata, nwe kəlō kən kəyi kəba kəsək mō.» ³³ K'isom katina fum, kō mənā məsətō abəkək ŋətət kəder. Ndekəl ŋə səyi fəp fosu Kanu fər kirin, sədecəŋkəl moloku məkō Wəbe osom əm kəlōku mō.»

Moloku ma Piyer ndena Kōrneli

³⁴ Awa kō Piyer elek moloku, k'oloku: «Kaŋce: Iŋcərə ŋə a Kanu kəyi fē kəsək kin. ³⁵ Mba afum fəp dacō mənā nwe mənnesē Kanu, məcəme pəlōmpu darəŋ mō, Kanu kəmban əm. ³⁶ Kanu kənakenē aka Yisrayel toloku, pəc-loku ŋa moloku mətət ma pəforu mpē Yesu Krist eŋkere afum fəp mō: Nkən əyōne Wəbe ka afum fəp. ³⁷ Nəna nəŋcərə təkō teyi Yude fəp mō, Kalile tenacop, nte Saŋ enacam kəgbət dərōmun mō. ³⁸ Kanu kənbəy Yesu wəka Nasaret Amera Nəcempi ŋən kō fənəntər. Nnə o nnə eŋc-cəpər mō, əŋc-yō pətət, pəc-taməs afum fəp aŋe amera ŋelēc ŋəŋc-tərəs mō, bawo Kanu kənayi kō nkən Yesu.

³⁹ Səyənə atəjnə a mes fəp mme Yesu enayə nde atəf ɲa aSuyif kə Yerusalem mə. Nkən nwe ɲananim, ɲacaɲ kə dəkətək mə, ⁴⁰ mba Kanu kənatimi kə tataka tən ta maas. Kə kəsəɲ kə kəmentərne, ⁴¹ bafə nno afum fəp ɲayi mə, mba nno atəjnə mes aɲe Kanu kənanunʒene kəyek-yek, kə səna aɲe sənadi yeri, səmun kə nkən nte enayefe afi dacə mə. ⁴² K'osom su kəloku afum, səmentər a nkən Yesu, nkən ə Kanu kəɲcəmbər kəyənə nwe endeboce afum afi kə ayi wəyeɲ kiti mə. ⁴³ Sayibe-e fəp sənaloku tetən: Nwe o nwe eɲbekər kəlan kən Yesu mə, endesətə nde Kanu kəyi mə kəɲaɲnənə ka mes mən mələc teta tewe ta Yesu.»

Atəyənə Suyif ɲəsətə Amera Nəcempi ɲa Kanu

⁴⁴ Moloku maməkə mə Piyer enayi kəloku, nte Amera Nəcempi ɲa Kanu ɲenatorər afum akə ɲaɲc-cəɲkəl moloku mən mə. ⁴⁵ Cusu cənawos alaɲ a Kanu, akəɲc akə ɲanader kə Piyer mə, kənəɲk a kəpocə ka Amera Nəcempi kənasaməsər kəbər han acikəra aɲe ɲantəyənə aSuyif mə, ⁴⁶ bawo ɲaɲc-ne ɲa kəkər-koru Kanu cusu c' acikəra.

Awa kə Piyer əɲgbəkəre: ⁴⁷ «Antam kəfatənə kəgbət afum dəromun nno akanə ɲəsətə Amera Nəcempi pəmə səna mə ba?» ⁴⁸ K'oloku a pagbət akakə dəromun tewe ta Yesu Krist. Kə ɲaletsenə Piyer kəyi dəndo mataka mələma.

11

Piyer kəsəksər alaɲ a Yerusalem mes məkə mənacepər dare da Yope mə

¹ Asom a Yesu kə awəɲc aɲa alaɲ aɲe ɲanayi atəf ɲa Yude mə ɲane a acikəra, aɲe ɲantəyənə Suyif mə, ɲawosə toloku ta Kanu. ² Nte Piyer enape Yerusalem mə, kə afum aɲe anakəɲc mə ɲayefe kənal kə, ³ ɲac-loku: «Məmbere ndena afum aɲe antəkəɲc mə, kə məndi yeri kə ɲa, bawo aSuyif ɲanamənə ti!»

⁴ Awa kə Piyer eyefe kələmər ɲa tin tin tin mes məkə mənacepər mə: ⁵ «Ina, nde dare da Yope inayi, dəsək dadəkə ic-tola Kanu kə kənəɲk kənder im. Ti disre, k'inəɲk paka pələma poc-tor powurenə kə manta pasumpər pi moɲkubut maɲkələ, kə pontor

kəyefe dəkəm han nno inayi mə. ⁶ Nte in-agbətne pi disre mə, k'inəɲk səm ya wəcək maɲkələ, səm ya dop, yeliɲe-liɲe, kə bəmp ya dəkəm. ⁷ K'ine sə dim doc-lok' im: «Məyefe Piyer! Mədif, məsom.»

⁸ K'iloku: «Ala Wəbe! Tələm o tələm tentasəɲe f'em kəber paka pətəcemp dəkusu, mpe Kanu kəmənə kədi mə.»

⁹ Kə dim nde dəɲgbəkəre sə kəyefe dəkəm: «Paka mpe Kanu kəɲcempəs mə, ta mənə məlokə pi kətə-cəmp!» ¹⁰ Kə teyi kəmaas, pəwon fe kə ca nye fəp yolokus sə dəkəm.

¹¹ Gbəɲcana babəkə, kə arkun maas aɲe anasom nde nderem kəyefe dare da Sesari mə, ɲander ɲacəmə dəkusunʒa ka kələ kəɲkə sənayi mə. ¹² Kə Amera Nəcempi ɲolok' im a səsol səkə kə ɲa, ali inese fe. Kə awəɲc asu aɲa alaɲ camətətin aɲe ɲacəm' em darəɲ, kə səɲkə səbere ndena Kərnəli. ¹³ Kə Kərnəli oloku su nte enanəɲk mələkə nde ndərən, kə moloku kə: «Məsom fum dare da Yope pakə wen' am Siməɲ, wəkə andəɲər tewe ta «Piyer» mə. ¹⁴ Nwe endelok' əm moloku mme mendeyac' əm, kəbər aka kələ kam disre fəp mə.»

¹⁵ Iyi kəlok-loku, kə Amera Nəcempi ɲa Kanu ɲontorər ɲa pəmə nte ɲenatorər səna sə dəkəcop mə. ¹⁶ Awa k'inəcəm-cəmne toloku ta Wəbe nte enaloku: «Səɲ enagbətə afum domun, mba nənə Amera Nəcempi ɲa Kanu ɲə nəndəsətənə kəgbət teta Kanu.» ¹⁷ Kə pəyənə fə kəpocə kin kayi kə ɲanasətər Kanu pəmə səna aɲe səlaɲ Yesu Krist mə-e, anə inatam kəyənə-e nte inʒəyamsər Kanu mə?»

¹⁸ Nte ɲane moloku maməkə mə, kə bəkək yontor ɲa, kə ɲaɲkər-koru Kanu, ɲac-loku: «Kanu kəsəɲ sə acikəra aɲe ɲantəyənə Suyif mə kətəm kəsəkpər bəkək, nte təɲsəɲe ɲəsətə tecepərənə doru nte Kanu kəfaɲ mə!»

Kəlonkanə ka alaɲ Yesu nde dare da Antiyək

¹⁹ Nte andif Etiyen mə, k' aɲcop kətərəs afum alaɲ kə təsəɲe ɲa kəsaməsər. Aləma ɲanakə atəf ɲa Fenisi, aləma ɲakə Sipər, aləma ɲakə han Antiyək, ɲaɲc-lukse fe nwe o nwe sə toloku ta Kanu mənə aSuyif gbəcərəm. ²⁰ Afum akakə dacə, aləma ɲanayi, aɲe ɲanader dare da Antiyək kəyefe

ka sɔdare sa Sipər kɔ Siren mɔ, ɲaɲc-lok-lokər aka kusu ka Kresi, ɲac-loku ɲa toloku tɔtɔt ta Wəbe Yesu. ²¹ Kəca ka Wəbe Yesu kənyai alan akakɔ kəronj. Kɔ afum alarəm ɲayɔne alan, kɔ ɲaɲkafəli bəkəc yaɲan nɔ Wəbe Yesu eyi mɔ.

²² Kɔ moloku maməkɔ mɛmbere kəlonkane ka alan Yesu ka Yerusalem dələnəs, k'asom Barnabas Antiyək.

²³ Kəbere kən di, nte enadenənk pətɔt kɔ pəbotu mpɛ Kanu kənyɔne alan a Antiyək mɔ, kɔ pəmbɔt kɔ. K'ɛngbinjər ɲa kəgbekər ka Wəbe Yesu mera yaɲan fəp kəlanj disrɛ.

²⁴ Barnabas fum wətɔt enayi. Kəlanj kənyai kɔ dɛbəkəc kɔ Amera ɲecempi ɲa Kanu ɲeyi kɔ sɔ darəɲ. Kɔ afum alarəm ɲaɲcəme dəpɔ da Wəbe Yesu darəɲ.

²⁵ Kɔ Barnabas ɔɲkɔ dare da Tarəs kələk Sol. ²⁶ Nte Barnabas enənk Sol mɔ, k'ɛɲkekəre kɔ Antiyək. Teren tin camcam, ɲac-təɲne kəlonkane ka alan, kɔ ɲaɲtəkse kənyai ka afum. Dəndo Antiyək, difɔ anacop tɔcɔkɔ-cɔkɔ kəwe acɛpse a Wəbe Yesu darəɲ «aka Krist.»*

²⁷ Mata maməkɔ, kɔ adənk a Kanu alɔma ɲantɔr dare da Antiyək kəyefe Yerusalem.

²⁸ Wəkin enayi ɲa dacɔ pac-we kɔ Akabus, k'eyefe, kɔ Amera ɲecempi ɲɔsɔɲe kɔ kədənk a dor dendeyi doru fəp. Dor dadɔkɔ dɛnader deyɔ tɛm nte Kələd enayɔne wəbe ka tɔf ya Rom fəp mɔ. ²⁹ Kɔ acɛpse a Yesu ɲaɲcɛm-cɛmnɛ kəfɛk teta kəmar ka awɛɲc aɲa alan aɲe ɲanayi atɔf ɲa Yude mɔ, nwe o nwe kɔ nte enatam kəfɛk mɔ. ³⁰ Itɔ ɲanayɔ: Kɔ ɲasom Barnabas kɔ Sol kəkene ki abeki aɲe ɲanayi kəlonkane ka alan a Yude mɔ.

12

Kədif ka Sak, kɔ kəber ka Piyer dɔbili

¹ Tɛm tatɔkɔ tɔ wəbe wəka atɔf Herodu enatəpsər afum alan alɔma waca teta kətərəs kəɲan. ² K'endife Sak wɛɲc ka Saɲ dakma. ³ Nte Herodu enanənk a mɔyɔ mən maməkɔ məɲc-bət aSuyif mɔ, k'ɛɲcɛm-cɛmnɛ sɔ kətəp Piyer waca, nte tɔɲsɔɲe pəcaɲər kɔ mɔ. Mataka ma kəsata kəpɔɲ ka aSuyif mənayi: Kəsata ka cəcom cətənənkəl lebin. ⁴ Nte Herodu osumpər Piyer, k'ɛmber kɔ dɔbili mɔ, k'ɔsɔɲ cəgba maɲkələ ca asɔdar

kəbum kən, kəgba o kəgba kənyɔ asɔdar maɲkələ. ɛɲc-cɛm-cɛmnɛ kəbocər Piyer kiti fər ya afum fəp kirinj kɔ kəsata ka Pak kəɲcɛpər-ɛ.

⁵ Aɲc-bum Piyer dɔbili, mba afum alan ɲaɲc-tolane kɔ bel-bel nɔ Kanu kəyi mɔ tɛm fəp.

Kəwure ka Piyer dɔbili

⁶ Nte dəsək ndɛ Herodu enacɛm-cɛmnɛ kəbocər Piyer kiti dɛmbəp mɔ, pibi papəkɔ, pakote Piyer gbekce mɛrəɲ, pəfəntərə pəc-dire asɔdar mɛrəɲ dacɔ. Nde dəkumba, asɔdar ɲanacəme sɔ dəndo ɲac-bum bili.

⁷ Gbəɲcana babakɔ, kɔ wəsom wəka dareɲc, mɛleke ma Wəbe, mender, kɔ pəmot pəsɔɲ pəwanjərə bili disrɛ. Kɔ mɛleke mme mentimi Piyer k'oc-sut-sut kɔ kəsək, kɔ moloku kɔ: «Məyefe katəna!» Kɔ gbekce yonkɔɲe kɔ dəwaca.

⁸ Kɔ mɛleke moloku kɔ: «Mələk yamos yam, məberne cɔfta cam!» Kɔ Piyer ɔyɔ maməkɔ fəp. Kɔ mɛleke moloku kɔ sɔ: «Məberne yi, məcəm' em darəɲ!» ⁹ Kɔ Piyer ɛɲcəme mɛleke mme darəɲ. Enacərə fe a kəmar ka mɛleke kanjɔ a kanje kɔ: kənənk ka dareɲc kɔ nkən enacɛm-cɛmnɛ.

¹⁰ Nte ɲaɲcɛpər abum acɔkɔ-cɔkɔ kɔ aka mɛrəɲ mɔ, kɔ ɲambəp kumba ka fɛc nke kənatəfərne dare mɔ. Kɔ kumba kəɲgbite ki sərka fər yaɲan kirinj, kɔ ɲawur, kɔ ɲasumpər dəpɔ dəlɔma. Gbəɲcana babəkɔ, kɔ mɛleke mɛsak Piyer.

¹¹ Nte pəndecɛɲe Piyer mɔ, k'oloku: «ɪɲcərə ɔɲ a Wəbe osomna mɛleke mən, mede mɛbaɲ' im waca wa Herodu disrɛ, kɔ pələc pəkɔ aSuyif ɲanafan em mɔ fəp.»

¹² Nte ɛɲcərə ti ɔɲ mɔ, k'ɔɲkɔ ndɛ kələ ka Mari, iya wəka Saɲ, nwe aɲc-dɛɲər tewe ta «Mark» mɔ, ndɛ afum alarəm ɲanalonkane ɲac-tola Kanu mɔ. ¹³ Nte Piyer osut-sut kumba ka dəkəbere mɔ, kɔ wəyɛcərə wəlɔma pac-we kɔ Rodu, ɔɲcɔɲne kəkə-cəɲkəl. ¹⁴ Kɔ Rodu ɛnɛpəl dim da Piyer, mba pəbotu disrɛ ɛɲgbite fe kumba. K'eyɛkse kəkə-loku afum aɲe ɲanayi dəkələ mɔ a Piyer ender, k'ɛɲcəme dəkumba.

* 11:26 «Kretiyən,» itɔ təkɔ kusu ka Kresi «kristianos», itɔ 'mentər cəBaka «awurene a Krist.», pəyɔne fe ti-ɛ, «aka Krist.»

15 Kò afum ñaloku Rodu: «Məna məntamnə fə!» Mba k'əngbəc a təkò oloku mə itò teyi. Kò ñaloku: «Mələkə mən mə!»

16 Piyer nkən pəc-sut-sut kəsut-sut dəm kumba. Nte ñanğbiti kumba kò ñanəñk Piyer mə, kò cusu cəwos ña. 17 K'olok-lokərə ña kəca a ñacəñk, k'ələmər ña nte Wəbə owurə kò dəbili mə. K'oloku: «Nələku ti Sak kò awəñc asu.» K'owur k'əñkə kəfo kələma.

18 Nte dec dəsək mə, kò pəyama-yama pəpəñ peyi asədar dacə: Ake 'sətə Piyer-ε, Deke eyi-ε? 19 Kò Herodu osom a patən Piyer, mba ñananəñk fə kò. K'ombocər asədar akakò ñanç-bum Piyer mə kiti, kò Herodu oloku a padif ña. Nte telip mə, kò Piyer eyefə atəf ña Yude, k'ontor dare da Sesari kəkə-cəpərənə di təm tələma.

Kəfi ka wəbə Herodu

20 Herodu enayi kəyefərənə kò aka sədare sa Tir kò Sidəñ. Mba kətəñnə disre aka sədare sasəkò ñander ñabəp Herodu. Nte ñasəp kəsətər Bəlastus nwe enayəñe wətəmpər ka mes ma dukulə dən kəwosə kəyac ña mə, kò ñantola wəbə Herodu pəforu, bawo nde atəf ñən difə yañan yəñc-sətə yeri.

21 Nte tataka tañan tetəñnə tərbəp mə, kò Herodu əmbərənə yamos yən ya dəbə, pəndə nde añğbançan ñən pəc-lok-lokər ña. 22 Təm nte afum fəp ñanç-kulə-kulə, a ñac-loku: «Bafə dim da fum də dandə, mba da kanu də!» 23 Gbəñcana babəkò kò mələkə ma Wəbə mosut kò, bawo enayek-yekəs fə Kanu, kò yet yonçop kəsəm kò, k'efi.

24 Toloku ta Wəbə tənç-sam oñ kəsəm dəm təc-kò kirin.

25 Barnabas kò Sol nte ñalip kəkətənə kəsəm kəñan nde dare da Yerusalem mə, kò ñalukus, ñac-ləkənə Sañ, nwe añc-dəñər tewe ta «Mark» mə.

13

Ayek-yek Barnabas kò Sol kəkətənə ka moloku ma Kanu

1 Kələñkanə ka alañ Yesy añe ñanayi dare da Antiyək mə, sayibə-e kò atəkse ñanayi ña dacə: Barnabas, Siməñ nwe añc-dəñər tewe ta «Wəbi» mə, Lusiyus wəka Sirən, Manahəñ nwe anadusum kəfo kin kò Herodu wəbə wəka topoc tin k'ayer atəf

kəmañkələ-ε, kò Sol. 2 Dəsək dələma, nte alañ akakò ñanç-kor-koru Kanu mə, ñac-sun, kò Amera Nəcempi ña Kanu ñoloku: «Nəcəmbər em kəsək Barnabas kò Sol, teta yebəc yəkò inawenə ña mə.» 3 Nte alañ ñalip kəsun kò kətola Kanu mə, kò ñandenər Barnabas kò Sol waca, kò ñasom ña.

Kəyi ka Barnabas kò Sol nde Sipər

4 Nte Amera Nəcempi ña Kanu ñosom Barnabas kò Sol mə, kò ñantor atəf ña Selusi, dəndə ñanələk abil kò ñançali kəkə ka mokuru ma Sipər. 5 Nte ñambərə Salamin mə, kò ñançop kəlukse toloku ta Kanu nde kələ ka dəkətola Kanu da aSuyif. Sañ enayi di pəc-mar ña.

6 Nte ñançali mokuru hañ dare da Pafəs mə, kò ñambəp di fum wəwəñkə wələma pəc-wenə sayibə, mba ta əyənə si-ε. WəSuyif enayi, pəc-we kò Bar-Yesu. 7 Wəwəñkə wəkakò ndena Serkus Polu enayi, nwe enayənə wəkirin wəka sədare sa atəf ñançəkə mə. Nkən Serkus Polu wərkun wəcempi domp enayi. K'ender k'ewe Barnabas kò Sol pəc-tən kənənə ña toloku ta Kanu. 8 Elimas, itə tatəkə «wəwəñkə» kusu kəñan, əñc-gbəkəl moloku ma Barnabas kò Sol, pəc-tən kəkafəli kələñ ka wəkirin Serkus Polu. 9 Mba Sol, nwe añc-we sə Pol mə, Amera Nəcempi ñeyi kò darəñ, k'əngbətənə Elimas. 10 Kò Sol oloku kò: «Məna wəkakò məla mowul kò yem mə, wəka amera ñələc, wəter pələmpu fəp, məfəsək kəkafəli-kafəli səpə sa Wəbə Kanu nse səlomp mə ba? 11 Ndekəl kəca ka Wəbə kəy' əm kəron: Wətəñəñk məndeyənə! Təm tendəbəp, məndeyi ta mənəñk pəwançərə pa dec-ε.»

Gbəñcana babəkò kò fər yəyə kò pafulu kò kubump kəwəkərənə kò. K'eyefə kənanana pəc-tən kəca nke kəñkəsompər kò kəsələ mə. 12 Nte wəkirin ka dətəf enəñk nte tenəcəpər mə, k'əyənə wələñ. Mətəkse mme enanənə Barnabas kò Sol teta Wəbə mə mənabət kò dəbəkəc.

Pol kò Barnabas dare da Antiyək nde Pisi

13 Nte Pol kò asol əñ ñayefə dare da Pafəs mə, kò ñayekti abela kəkə ka Perke, nde atəf ña Pañfili. Kò Sañ Mark əngbey ña, k'olukus Yerusalem. 14 Kò ñayefə Perke ñacəmə dəpə danan darəñ hañ Antiyək, atəf ña Pisi. Kò

ɲaŋkə kələ ka dəkətola da Kanu da aSuyif dəsək da kəŋesəm, kə ɲandɛ. ¹⁵ Nte alip kəkaraŋ Tawureta Musa kə Sayibe-e mə, kə abe a kələ ka dəkətola da Kanu nde ɲaloku Barnabas kə Pol: «Awɛŋc su aŋa, kə nəyɔ toloku tecəpəse abəkəc nte nəŋfaŋ kəloku afum mə, nəloku ti.»

¹⁶ Kə Pol eyefe, k'ondot kəca, k'oloku: «Arkun a Yisrayel, kə nəna aləpəs aŋe nəŋnese Kanu mə, nəcəŋkəl! ¹⁷ Kanu ka afum akaŋe, Kanu ka Yisrayel, kənaɣek-yek atem asu, kə kəsəŋe ɲa kələ tɛm nte ɲanayi decikəra Misira mə, kə Kanu kin kaŋkə kəwurene ɲa atəf ɲaŋkə fənəntər fa kəca kən. ¹⁸ Kə kələke ɲa mes mɛlec maŋan nde dətɛgbere meren wəco maŋkələ (40). ¹⁹ Nte Kanu kənim afum a cusuŋka camət-merəŋ nde atəf ɲa Kanahan mə, kə kəsəŋ atəf ɲaŋkə afum ɔn nte təŋsəŋe ɲəyɔne ɲa ke mə. ²⁰ Mes maməkə fəp mənawon meren masar maŋkələ kə wəco kəcamət (450).

Nte tatako tɛŋcɛpər mə, kə Kanu kəsəŋ ɲa aboc kiti, aŋe ɲanatəmpər dəbe da aka Yisrayel mə haŋ kəbəp ka tɛm ta aŋnabi Samiyel. ²¹ Kə tɛyefe dənda kə aka Yisrayel ɲawer Kanu wəbe. Kə kəsəŋ ɲa Sawul wan ka Kis pəyɔne ɲa wəbe meren wəco maŋkələ (40). Fum wəka kusuŋka ka Benyamin ɛnayi. ²² Nte Kanu kəfən Sawul mə, kə kəsəŋ ɲa wəbe Dawuda, nwe Kanu kənalokɛ nte mə: «Inəŋk Dawuda wan ka Yisay, fum ɔfɔ nwe səwurene bəkəc mə, iŋcem-cɛmne a endeyɔ mɛfaŋ mem fəp.»*

²³ Kəbənda ka dokombəra da nkən Dawuda, difɔ Kanu kənasəŋ kəkom ka Yesu Krist kədəyɔne ka nwe endeyac afum a Yisrayel, pəmɔ nte kənasəŋ ti atem asu temer mə. ²⁴ Ta Yesu ɛntader-ɛ, Saŋ ɛnacam kəgbət dərɔmun, nte təŋsəŋe afum a Yisrayel fəp ɲasəkpər bəkəc yaŋan yɛtɛfərne Kanu mə. ²⁵ Nte Saŋ ɛŋc-ləpəs yebac nye Kanu kənasom kə mə, ɛŋc-yif: «Pɛcem-cɛmne ponu, an' iyɔne-ɛ? Nwe nəŋcem-cɛmne a nkən iyɔne mə, bafɔ nkən iyɔne de! Mba endeder tadarəŋ tem nwe pəntəmar' im yati kəsikələ cɔfta dəwɛcək mə.»

²⁶ Awɛŋc im aŋa, nəna awut aka dokom da Abraham, kə nəna akə nəŋnese Kanu mə, səna ɲə anakere toloku nte tendeyac su mə.

²⁷ Mba aka Yerusalem kə abe aŋan ɲanacəre fe fum nwe Yesu ɛnəyɔne mə. ɲanəgbəkəre fe sɔ moloku ma sayibe-e mme aŋc-karaŋ dəsək o dəsək da kəŋesəm mə, mba ɲanader ɲalas moloku maməkə nte ɲanabocər Yesu kiti mə. ²⁸ ɲanasətɔ fe nte o nte təkə pənamar a ɲadife Yesu mə, mba ɲantola Pilat kədif kən. ²⁹ Nte ɲalip kəyɔ mes fəp məkə anacic tetən mə, kə ɲantore kə dəkətək kəpəmpəl, kə ɲaŋkə ɲaboc kə dəkufu. ³⁰ Mba Kanu kənaɣekti kə afum afi dacɔ. ³¹ Kə Yesu owurər mataka melarəm akə ɲanape kə nkən kəyefe Kalile kəkə ka Yerusalem mə. ɲa ɲayɔne oŋ aŋe ɲanatəŋne kəyefe ka Yesu afi dacɔ mə, ɲa ɲantam sɔ kəlukse ti afum aləma.

³² Kə səna toloku tətət tatəkə tɔ səloku nu: Temer mpe anasəŋ atem asu mə, ³³ Kanu kələse su ti bel-bel, səna dokomene danan, kəyekti ka Yesu, pəmɔ təkə aŋcic ti Yabura Dawuda ya merəŋ disre mə:

«Wan kem məyɔne,
bawo in' okom əm kəyefe məkə.»

³⁴ Kanu kənaloku a kəndeyekti kə afi dacɔ, nte təŋsəŋe ta oluksərne pəte mə. It' ɛnasəŋe pəloku:

«Indesəŋ un memer mosoku mme inasəŋ
Dawuda mə,
memer mme məyɔne kaŋce mə.»

³⁵ Itə Kanu kəlokene kəfo kələma Yabura Dawuda disre:

«Məfədesak Wəsoku wəkam pəte dəkufu.» †

³⁶ Dawuda nkən ɛnabəc tɛfaŋ ta Kanu dɛtemp dən disre, k'ɛfəntərə k'ɛfi, k'awup kə nde atem ɔn kəsək, k'ente dəkufu. ³⁷ Mba fum nwe Kanu kənatimi afi dacɔ mə, nkən ɛnate fe.

³⁸ Awɛŋc im aŋa, nəcəre ti: Teta nkən Yesu t' aŋcame nu kəŋaŋnene ka kiciya, kiciya nke sariye sa Musa sənətə-tam kəsəkəs nu mə. ³⁹ Ti disre, nwe o nwe omboc kələŋ kən nno Yesu eyi mə, Kanu kəndesəkəs kə. ⁴⁰ Nəkembərne nte təŋsəŋe mes məkə sayibe-e ɲaŋcic mə ta mɛbəp nu:

⁴¹ «Nəməmən nəna afum aŋe nəbətər kəfani mə!

Nəyi pəciyanɛ disre, nəsələ!

Bawo ina kəyɔ k'inder tes tələma kiya konu doru kaŋke disre,

* 13:22 I Sam. 15:23 † 13:35 Es 55:3

tes nte nantodelan ko fum olok' un ti-ε.»

⁴² Dəkəwur danan, ko afum ɲaletsene ɲa kəder so dəsək da kəɲesəm dəkə dender mə kədegbəkəre moloku min mayi. ⁴³ Nte kənay kəsakətene mə, aSuyif alarəm ko ako ɲambere dine d' aSuyif mə ɲaɲcepse Pol ko Barnabas kəlok-loku kəɲan disre. Ko akako ɲasep kəcəpəs ɲa bəkək teta kəsumpər kəmar ka Kanu.

⁴⁴ Dəsək da kəɲesəm nde denacəɲc mə, ko aka dare fəp ɲalɔɲkanε kəkə-cəɲkəl toloku ta Wəbe. ⁴⁵ Nte aSuyif ɲananəɲk kənay ka afum mə, ko ɲayə kəraca kəpəɲ. Ko ɲayefe kəgbəkəl Pol, ɲac-ləməs ko.

⁴⁶ Pol ko Barnabas ɲambaɲse kəloku ɲa: «Nəna yati pənamar a pacop kəluksε toloku ta Kanu. Mba nte nənabupəre ti, ko nəncəm-cəmnε a pəmar fe a nəsətə kəyi wəyεɲ ka doru o doru mə, ndekəl oɲ sənə səndekafəle səkə ndena akə ɲantəyənε aSuyif mə. ⁴⁷ Bawo Wəbe osom su nte:

«Isəɲ' am kəyənε pəwanəkəra pa təf, nte təsəɲε məkekəre kəyac ka afum haɲ nde cəpəc ca doru fəp cəyi mə.»

⁴⁸ Nte afum ɲane ti mə, ko pəmbət atəyənε Suyif dəkəkək. Ko ɲaɲkor-koru toloku ta Wəbe, aɲε Kanu kənacəmbəre kəyi wəyεɲ ka doru o doru mə, ko ɲayənε alaɲ.

⁴⁹ Ko toloku ta Wəbe tēsaməsər dətəf fəp. ⁵⁰ Mba ko aSuyif aləma ɲaɲgbiɲər aran abeki akor-koru Kanu, ko abeki a dare, ko ɲaɲcop kətərəs Pol ko Barnabas teta kəlaɲ kəɲan ko ɲambeləs ɲa dare danan. ⁵¹ Pol ko Barnabas ɲaɲkəɲər ɲa kəbof ka wəcək waɲan, ko təyənε sede sa kəfati kəɲan kəcəɲkəl toloku ta Kanu, ko ɲaɲkə Ikoniyon. † ⁵² Pəmbət acəpse a Yesu darəɲ, ko Amera Nəcempi ɲa Kanu ɲenayi ko ɲa.

14

Pol ko Barnabas nde dare da Ikoniyon

¹ Dəndo dare da Ikoniyon, Pol ko Barnabas ɲambere kəb ko dəkətola da aSuyif. Ko ɲaloku moloku mme menasəɲε aSuyif ko aKresi alarəm kəlaɲ Yesu mə. ² Mba ko aSuyif ayenki səbomp aɲε ɲamberəs afum

atəyənε Suyif mər kəter ka awεɲc aɲa alaɲ. ³ Ti disre, Pol ko Barnabas ɲambələse kiyi kəɲan dəndo dare dadəkə. Ko ɲalok-loke kəgbəkər mera yaɲan teta Wəbe. Ko Wəbe əsəɲ ɲa fənəntər fəyənε mes mεwεy-wεy ko megbəkəre, pəc-mentər so kəɲce ka mes məkə Pol ko Barnabas ɲaɲc-cam teta kəmar ka Wəbe. ⁴ Ko kənay ka afum a dare dadəkə ɲayersenε. Aləma ɲanayinε aSuyif, aləma ɲayinε asom a Yesu. ⁵ Mba, aSuyif ko acikəra kəbəp ka abε aɲan ɲanalompəsne kəkə-tərəs Pol ko Barnabas kəcacas kəɲan masar haɲ ɲadif ɲa. ⁶ Nte Pol ko Barnabas ɲane ti mə, ko ɲayeksε kəkə-yacnε nde Listər ko Dεrbe, sədare sa atəf ɲa Likayoni, ko səkəsək sayi. ⁷ Dəndo so ɲaɲc-cam toloku tətət ta Yesu.

Pol ko Barnabas nde dare da Listər

⁸ Fum wələma enayi Listər pəyənε wəbəc, wəcək wən wənafi. Kəyefe nte aɲkom ko mə, ali əɲc-kət fe. Enandε, ⁹ pəc-cəɲkəl moloku ma Pol. Ko Pol eɲgbətne ko. Nte enəɲk a wəbəc əyə kəlaɲ nke kəntam kəyac ko mə, ¹⁰ ko Pol oloke ko dim dəpəɲ: «Məyefe! Məcəme wəcək wam kəroɲ, məlompl!» Ko wərkun nwe oyoknε, k'eyefe k'εɲcəme kəkət.

¹¹ Ko kənay ka afum akako ɲanəɲk nte Pol əyə mə, ko afum kənay ɲampənε cəbebe ɲac-loku cəLikayoni: «Canu cəntəɲkəle afum ko cəntor nnə ndorosu!» ¹² It' enasəɲε ɲawe Barnabas «Sus», ɲawe Pol nkən «Hermes», bawo Pol nkən eɲc-cəpərənε moloku. *

¹³ Wələnənε ka Sus enakere mura ko yənəkəs nde dəkəberε da kəb ko dəkələnε nke kəyi nde dare dəkusu mə. Pənabas ko kələnε mi, nkən ko kənay ka afum nnə Pol ko Barnabas ɲayi mə.

¹⁴ Mba nte asom a Yesu Barnabas ko Pol ɲane ti mə, ko ɲawal-wali yamos yaɲan, ko ɲambere afum dacə ɲac-kule-kule: ¹⁵ «Anapa! Ta ake tə nəyənε tantε-ε? Sənə so, afum ɲə səyənε, palompəs su tin tayi pəmə nənə. Səlok' un toloku tətət nte təɲsəɲε nəsak mes mεyama-yama mamε! Nəkafələr Kanu fər nke kəyi wəyεɲ mə, Kanu nke kəlompəs kəm, antəf ko kəba, ko ca yəkə yeyi ki mə

† **13:51** «Ko akako ɲaɲkəɲər ɲa kəbof ka wəcək waɲan,» pəmə təkə Wəbe Yesu enaloku ti acəpse ən darəɲ mə: a dare o dare dəkə ɲaɲkə a tawosε kəcəɲkəl toloku ta Kanu mə, a ɲakəɲər dare dadəkə kəbof ka wəcək waɲan. Ti t' eɲmentər a ɲanacəpər dare dadəkə akə antəwosε kəcəɲkəl toloku ta Kanu. * **14:12** Dine da aKresi «Sus» enayənε wəbe ka canu, ko «Hermes» enayənε wəcəpərənε kən moloku.

fəp. ¹⁶ Dətemp dəkə dənacəpər mə, Kanu kənaʋosənə afum a təf ya doru fəp ɲac-tam kəcəmə dəpə darəɲ dəkə ɲaɲfan mə. ¹⁷ Ali nte nkən Kanu kənatə-sak kəc-mentər' un dətət dəməyə ma Ki mə, bawo kəɲc-səɲ un wəcafən, kəɲc-səɲ sə yəbəf yonu kəkom pəlarəm, kə kəɲc-səɲ un sə yeri yəlarəm, kə kəɲc-las' un sə pəbotu dəbəkəc.» ¹⁸ Ali nte Pol kə Barnabas ɲanaloku moloku maməkə mə, pəcuca pənayi ɲa kəyamsər ka kənay kəɲkə kəlonɲə cəna nke ɲanafan kəyənə ɲa mə.

¹⁹ Kə aSuyif aləma ɲander kəyefe Antiyək ɲa Pisidi kə Ikoniyon mə, kə ɲasəp haɲ kə ɲantalər kənay ka afum akakə. Nte tə kə kənay ka afum aɲe ɲayefe kəcacas Pol. Tələpəs kə ɲaliɲəs kə haɲ dare kəsək, ɲacem-cemne a efi. ²⁰ Mba nte acəpse a Wəbe ɲanadenəɲkər Pol mə, k'eyefe, k'oluksərne dare. Dəkəsək kə ɲaɲkə dare da Dərbə, nkən kə Barnabas.

Kəlucus ka Pol kə Barnabas Antiyək atəf ɲa Siri

²¹ Nte Pol kə Barnabas ɲambəp dare da Dərbə kə ɲaɲcam dəndo toloku tətət ta Yesu. Kə ɲasətə di afum alarəm aɲe ɲanalan teta Yesu mə. Nte tə kə ɲalək dəpə kəlucus ka Listər, Ikoniyon kə Antiyək ɲa Pisidi. ²² Kə ɲacəpəs acəpse darəɲ bəkəc, ɲac-gbiɲər ɲa kəyine kəlan, ɲac-loku: «Kə səna, mənə səcəpərəne pəcuy pəlarəm a səc-bərə nde dəbə da Kanu deyi mə.» ²³ Kə ɲayək-yəkə ɲa abeki dəkəlonɲə fəp da alan. Nte ɲalip kətola Kanu kə kəsun mə, Pol kə Barnabas ɲasəɲ ɲa Wəbe nwe ɲanagbəkər kəlan mə kəbum kəɲan. ²⁴ Kə ɲaɲcəpər dəpə da atəf ɲa Pisidi kə ɲambərə atəf ɲa Paɲfili. ²⁵ Nte ɲalip kəluku toloku ta Wəbe dare da Perke mə, kə ɲantor dare da Atali.

²⁶ Dəndo Atali, difə Pol kə Barnabas ɲanalek abil kə ɲaɲcali kəkə Antiyək ɲa Siri, dare nde anatolanə ɲa kəmar ka Kanu teta yebac nyə ɲanalip mə. ²⁷ Nte ɲambərə mə, kə ɲalonka alan a Antiyək fəp, kə ɲaləm təkə Kanu kənayənə ɲa mə, kə təkə nkən Kanu kənasəɲe atəyənə Suyif kəlan mə. ²⁸ Pol kə Barnabas ɲawon dəndo dare dadəkə kə acəpse a Wəbe Yesu darəɲ.

15

Kəbəpsənə ka alan nde Yerusalem

¹ Afum aləma ɲanayefe atəf ɲa Yude, ɲac-təkse awəɲc aɲa alan nte: Kə nəntəyə pakəɲc' un pəmə təkə təyə tokur ta Musa toloku ti mə, Kanu kəfədewosə kəyac nu. ² Nte Pol kə Barnabas ɲangbəkələnə kə arkun akakə kəliɲənə kəɲan moloku mə, kə ɲantəɲnə a nkən Pol kə Barnabas kəbəp ka akin akin arkun akakə dacə, ɲakə Yerusalem kəkə-nənə moloku maməkə nno asom a Yesu kə abeki a kəlonɲə ka alan fər kirin. ³ Kə kəlonɲə ka alan a Antiyək ɲasəɲ ɲa daka nde pənamar a ɲayə teta marənt mə. Nte ɲaɲcəpər atəf ɲa Fenisi kə atəf ɲa Samari mə, kə ɲaləmər ɲa nte atəyənə Suyif ɲaɲkafəli bəkəc yaɲan nno Wəbe eyi mə, ɲac-səɲe awəɲc aɲa alan fəp pəbotu. ⁴ Nte ɲambərə Yerusalem mə, kə kəlonɲə ka alan, asom a Yesu, kə abeki a kəlonɲə ɲambəɲ ɲa. Nte tə Pol kə Barnabas ɲaləm təkə Kanu kənayə fəp kə ɲa mə.

⁵ Awa kə aFarisi aləma aɲe ɲanayənə alan mə ɲayefe kə ɲaloku: «Pəmar pakəɲc atəyənə Suyif, pagbiɲər ɲa sə kələləs sariye sa Musa.»

⁶ Asom a Yesu kə abeki a alan aka Yerusalem ɲanabəpsənə kəkə-məmən ka tes tatəkə. ⁷ Nte kəgbəkələnə kəwon ɲa dacə mə, kə Piyər eyefe k'oloku: «Arkun, awəɲc im aɲa, nəɲcərə ti: A pəwon nte Kanu kənayək-yək im nəna dacə kəcam ka toloku tətət ta Yesu, nte təɲsəɲe atəyənə Suyif ɲatam kəne ti kə kəlan ti mə. ⁸ Kanu kəɲcərə bəkəc ya afum, Ki yati kəmentər a kəmbəɲ atəyənə Suyif, bawo kəsəɲ ɲa sə Amera Nəcempi pəmə səna. ⁹ Ali kəgbey kəfet eɲgbey fə su kə atəyənə Suyif, bawo kəlan k' əsəkəsə ɲa bəkəc. ¹⁰ Ndəkəl oɲ, ta ake tə nəfan kədəkətərə Kanu-ə? Nte nəfan kəsarsər acəpse a Yesu tes tocu nte, kəyefe atem asu haɲ səna yati səntətəm kəsərə mə. ¹¹ Mba səlan a andeyac su kəmar ka Wəbe Yesu disre pəmə ɲa atəyənə Suyif.»

¹² Kənay ka afum fəp ɲanacəɲk, k'əɲcəɲkəl oɲ moloku ma Barnabas kə Pol. Kə ɲaləm mes məwəy-wəy kə məgbəkərə mme Kanu kənasəɲe ɲa kəyə atəyənə Suyif dacə mə. ¹³ Nte ɲalip kəluku mə, kə Sak endəɲər: «Awəɲc im aɲa! Nəcəɲkəl im!

14 Simonj olom nte tɔcɔkɔ-cɔkɔ Kanu kɔnader kɔyɛk-yɛk tɔf ya doru fɔp dacɔ, afum anjɛ nɔyɔnɛ akɔn mɔ. 15 Itɔ moloku ma sayibɛ-e mosolnɛ kɔ moloku ma Simonj pɔmɔ nte anɔic ti mɔ:

16 «Kɔ Wɔbɛ oloku: «Kɔ tantɛ tɛnɔɔpɔr-ɛ, indeder sɔ.

Indeyekti sɔ abal nɔ Dawuda nɔjɛ nɔnatɛmpɛnɛ mɔ,

indeyekti samba sa abal nɔanɔkɔ,

Indecɔmbɔr nɔi sɔ nɔlolomp,

17 nte tɔnɔnɔjɛ afum alɔpɔs nɔatɛn ina Wɔbɛ mɔ.

ɛy, dɔtɔf fɔp nɔyɛ anakornɛ tɛwɛ tɛm mɔ.»

Wɔbɛ oloku tantɛ, nɔwɛ ɔnɔyɔ mɛs mɛmɛ

18 anɔɔɔrɛ tɛm nte pɔnawon mɔ.»*

19 It' ɔsɔnɛ nte, ina Sak, inɔwɔsɛ sɔ a ta patɔrɔs atɔyɔnɛ Suyif anjɛ nɔantɛfɔrnɛ nɔnɔ Kanu kɔyɛ mɔ. 20 Mba pacicɛ nɔa nɔakɛmɔrnɛ pɔtɔ-cɛmp mɔpɛ pɛyɛfɛ nɔnɔ kɔtɔla mɛrɔnka kɔyɛ mɔ, kɔ dalakɔ, kɔ kɔsɔm ka sɛm nɔyɛ antɔfay mɔ, nɔakɛmɔrnɛ sɔ kɔmun mɛcir.

21 Kɔyɛfɛ dɛtɛmp dɔcɔkɔ-cɔkɔ, Musa ɔyɔ sɔdare fɔp afum anjɛ nɔaloku tɛtɔn mɔ, bawo anɔkarɔn Tawureta tɔn dɔsɔk o dɔsɔk da kɔnɔsɔm nde dɔkɔtɔla Kanu da aSuyif.»

Areka nɔkɔ anakɛnɛ alɔn atɔyɔnɛ Suyif mɔ

22 Asom a Yesu kɔ abeki kɔbɔp ka kɔlonkanɛ ka alɔn Yesu kɔr-kɔr nɔande nɔamɔmɔn a pɔmar payɛk-yɛk nɔa dacɔ afum alɔma akɔ pɔmar a pasom Antiyɔk mɔ, kɔbɛrɛnɛ ka Pol kɔ Barnabas. Ti disrɛ kɔ nɔayɛk-yɛk afum mɛrɔn anjɛ nɔanatɔmpɔr dɛlɛl awɛnɔ anɔa dacɔ mɔ: Yudas wɔkɔ anɔwe sɔ Barsabas mɔ, kɔ Silas. 23 Kɔ nɔasom nɔa kɔ areka nɔyɛ:

«Awɛnɔ anu, asom a Yesu kɔ abeki kɔ alɔn nɔanɔicɛ nu areka, nɔna awɛnɔ su anɔa aka Antiyɔk, aka Siri, aka Silisi anjɛ nɔantɔyɔnɛ Suyif mɔ:

Sɔyif un! 24 Sɔnɛ a afum asu alɔma anjɛ nɔawur nɔnɔ ndorɔsu mɔ, nɔantɔrɔs nu kɔ nɔampɛmpɛ nu moloku mɔanɔn, mɛmɛ sɔntɔsɔm nɔa mɔ. 25 Nte sɔnenɛnɛnɛ akɔ sɔntɔnɛnɛ ti mɔ, itɔ sɔnɔnɔk fɔ pɔntɛsɛ sɔyɛk-yɛk afum, sɔsɔm nɔa nde nɔyɛ mɔ, kɔbɛrɛnɛ ka Barnabas kɔ Pol, anjɛ sɔmbɔtɔr mɔ, 26 afum anjɛ nɔanɔcamɔs kiyi kɔnɔn doru tɛwɛ ta Wɔbɛ Yesu Krist mɔ. 27 Itɔ sɔsɔm Yudas kɔ

Silas nɔakɔ nɔalok' un nte tɛyɛ areka nɔanɔjɛ disrɛ mɔ.

28 Pɔnabas Amera Nɛcɛmpɛi kɔ sɔna sɔ, a pɔntɛsɛ fɛ a sɔnɔnɔkɔr nu mɛs mɔkɔ nɔantɔtam kɔsare mɔ, mɛnɛnɛ mɛs mɔkɔ mɛmar nu kɔsɔmpɔr mɔ: 29 Ta nɔsɔm sɛm nɔyɛ alɔnɔnɛnɛ mɛrɔnka mɔ, nɔbɔlɛnɛ mɛcir kɔ sɛm nɔyɛ antɔfay mɔ, nɔbɔlɛnɛ sɔ dalakɔ. Pɔmar nɔakɛmɔrnɛ mɛs mɔmɔkɔ fɔp.

Kanu kɔsɔnɛ a nɔtamnɛ.»

30 Nte anasak asom anjɛ mɔ, kɔ nɔawurnɛ kɔkɔ Antiyɔk. Kɔ nɔanɔkɔ nɔalɔnka di alɔn, kɔ nɔasɔn nɔa areka nɔanɔkɔ. 31 K'anɔkarɔn nɔi kɔ pɔmbɔt nɔa, bawo areka nɔanɔkɔ nɔenacɔpɔs nɔa bɔkɔc. 32 Yudas kɔ Silas anjɛ nɔanayɔnɛ sɔ sayibɛ-e mɔ nɔanɔc-gbɔnɔr awɛnɔ anɔa alɔn kɔ nɔacɔpɔs nɔa sɔ bɔkɔc dɔmoloku mɛlarɔm.

33-34 Nɔanayɛ dɔndo Antiyɔk hanɔ, kɔ awɛnɔ anɔa alɔn nɔatɔlanɛ nɔa mɔrɔnt mɔforu, kɔ afum a Antiyɔk nɔasak nɔa kɔlɔkɔs nde asom anɔa nɔayɛ mɔ. 35 Mba tɛm tɔtɔkɔ Pol kɔ Barnabas nɔanayɛ Antiyɔk, kɔbɛrɛnɛ kɔnɔn kɔ afum alarɔm alɔma, nɔac-tɔksɛ, nɔac-cam sɔ tolɔku tɔtɔt ta Wɔbɛ.

Pol kɔ Barnabas nɔanɔgbɛyɛnɛ

36 Nte mɔtaka mɔlɔma mɛnɔɔɔpɔr mɔ, kɔ Pol oloku Barnabas: «Sɔlɔksɔrnɛ sɔkɔ-nɔnɔk awɛnɔ su anɔa sɔdare nɛsɛ sɔnadɔnɔk tolɔku ta Wɔbɛ mɔ, nte tɔnɔnɔjɛ sɔcɔrɛ nte nɔayɛ mɔ, kɔ tɔkɔ nɔasɔmpɔr tolɔku tɔtɔkɔ mɔ.

37 Barnabas nɔkɔn ɛnɔc-fan kɔkɛnɛnɛ Sanɔ, wɔkɔ anɔwɛ sɔ «Mark» mɔ. 38 Mba Pol nɔkɔn ɛnawɔsɛ fɛ ti, ɛnacɛm-cɛmɛnɛ a pɔmar fɛ kɔlɛkɛnɛ Mark, bawo dɔndo Panɔfili Mark ɛnasak nɔa pɔfati kɔcɔmbɔr nɔa kɔkɔtɛnɛ ka yɛbɔc yɔkɔ anasom nɔa mɔ. 39 Kɔgbɛkɔlɛnɛ kɔnɔn kɔnayɛnɔk hanɔ kɔ tɔsɔnɛ nɔa kɔgbɛyɛnɛ. Nte tɔ kɔ Barnabas ɛlɛk Mark kɔ nɔambɛkɛ dɛbil kɔ nɔanɔcali kɔkɔ Sipɔr. 40 Nte Pol ɛnayɛk-yɛk Silas mɔ, awɛnɔ anɔa alɔn nɔantɔlanɛ kɔ, nɔac-tɔla Wɔbɛ a pɔbum nɔa kɔmar kɔn disrɛ, kɔ nɔanɔkɔ. 41 Kɔkɔ kɔnɔn, kɔ nɔanɔcali tɔf ya Siri kɔ Silisi, nɔac-cɔpɔs alɔn aka di bɔkɔc.

16

Timote ɛnɔcɔmbɔr Pol kɔ Silas

1 Pol ɛnabɛrɛ dare da Dɛrbɛ, k'ɔnɔkɔ sɔ Listɔr. Dɔndo wɔcɛpsɛ Yesu darɔn wɔlɔma ɛnayɛ pac-wɛ kɔ Timote, kɛrɛ pɔyɔnɛ

* 15:18 Amos 9:11-12

wəSuyif nwe enader pəlan Yesu mə, mba kas pəyone wəkresi. ² Awenç anja alan aka Listər kə İkoniyon njanatəne kəyɔ kən mes mətət. ³ Kə Pol efan kəkəkəre Timote, k'elək kə k'ənəkənç teta aSuyif akə njanayi atəf njanəkə mə, bawo fəp fənacərə a Timote kas wəkresi enayi. ⁴ Sədare nse njanç-cepər mə, njanç-lukse moloku mme asom a Yesu kə abeki alan a Yerusalem njanasom njanəkətene mə, nte tənşəne alan atəyone Suyif njançəme mi darəy mə. ⁵ Alonkanə alan njanç-cəpəs bəkəkə kəlan disre, njanç-bere ne kəla dəsək o dəsək.

Pol enasətə kənənk kəyefe darenc

⁶ Nte Amera Nəcempi njan Kanu njeyamse Pol kə Silas kəloku toloku tətət ta Kanu atəf njan Asi mə, kə njançali atəf njan Firiki kə atəf njan Kalat. ⁷ Nte njanətərne atəf njan Misi mə, kə njançp kəkə atəf njan Bitini, mba Amera njan Yesu njanawosene fe njan ti. ⁸ Kə njanəne atəf njan Misi kə njanətor dare da Torowas. ⁹ Pibi disre kə Pol əsətə kənənk kəyefe ka darenc. Ti disre, wəka Masedon pəcamə kə kəsək pəcletsene kə: «Məder Masedon, məmar su!» ¹⁰ Pol enadesətə kənənk kanəkə, kə sənən katina kəkə ka atəf njan Masedon, səc-boc ti a Kanu kəwe su kəkə-cam di toloku tətət ta Yesu.

Ludy kəlan kən Wəbe Yesu

¹¹ Kə səyefe Torowas kə səyekti abela kə sənəfərne kəkə ka Samotiras, dəkəsək kə səmberə Neyapoli. ¹² Kə səyefe dəndo, kə sənəkə Filipi, dare dərən da atəf njan Masedon dəloma nde aka Rom alarəm njanandə mə. Kə sənəcepərne mataka mələma dare dadəkə.

¹³ Dəsək da kənşəm kə səwur dare dəkusu kənğbəkə kəsək, nde sənəcəm-cəmne kəfo nke sənəm kətola Kanu mə. Kə sənə kəlok-lokər aran anje njanalonkanə di mə. ¹⁴ Wəran wələma enayi njan daco pəc-we kə Ludy, pəc-caməs cəloto ca karə. Pakom kə dare da Tiyatir. Wəyek-yekəs Kanu enayi. Pəc-cənəkəl su, kə Wəbe enğbiti kə abəkək, nte tənşəne kə kəc-ne bel-bel moloku mme Pol onç-loku mə. ¹⁵ Nte anəğbət kə dərəm teta Kanu mə, Ludy kə aka kəb kən disre mə, k'ewe su kəyi nde ndərən mataka mələma, pəc-tola: «Kə nənçəm-cəmne fə ilan Wəbe bel-bel-ε, nəder

nnə nderem, nəyi nnə kə səna.» K'elətsene su kəyi di.

Kəcanər ka Pol kə Silas nde bili ba Filipi

¹⁶ Dəsək dəloma səc-kə dəkətola Kanu da aSuyif, kə wəyecərə wəcar wələma ender pəbəp su, pəyɔ nənç nje nənşəne kə kəloku nte tender mə. Wəyecərə nwe onç-sətəne ti abe on pəsəm pəlarəm teta kəloku kən mes mme mender mə. ¹⁷ Kə wəyecərə nwe ençpse su darəy Pol kə səna, pəc-kule-kule: «Afum akanje acar a Kanu nke kəyi darenc mə njan! Dəpə da kəyac də njan kəmentər un!» ¹⁸ Nte wəyecərə onç mes maməkə mata mələrəm mə, kə tələs Pol dis. K'ənçafəle, k'oloku nənç: «Tewe ta Yesu Krist ilok' əm, məwur wəyecərə wəkawə dərīs!» Gbənçana babəkə kə nənç njanəkə njanur kə dərīs.

¹⁹ Nte abe on njanənç fə təsətəne tanan pəsəm təsələr njan mə, kə njançpər Pol kə Silas, kə njançkərə njan nde abənka njan dare daco abe a dare fər kirin. ²⁰ Kə njanəkə njanəntər njan aboc kiti, njanç-loku: «Afum akanje pəyama-yama pə njan kəbersene dare dosu. ASuyif njan njanəne, ²¹ anje njan kəcam məyɔ manan mme pəmar fe su kəwose kəyɔ ka mi, səna anje səyone aka Rom mə.» ²² Kə kənay ka afum njanəfe kə njançəme njan dəkəkək. Kə aboc kiti a dare dadəkə njanur njan yamos, k'asute njan cənğban-ğban. ²³ Nte alip kəsut njan pəlarəm mə, kə njanber njan dəbili, kə abe njanloku wəbum bili a pəkəmərne njan bel-bel. ²⁴ Nte wəbum bili ene moloku maməkə mə, k'əmber njan nde bili mbe njanətəm kəwur mə, k'onçkətərne njan wəkək məmbənç ma tək.

²⁵ Cək-cək cəndebəp, Pol kə Silas njanç-tola Kanu, njanç-lənşəs melenç mokor-kore Kanu, kə ayi dəbili njanəne sim sənən. ²⁶ Gbənçana babəkə kə antəf njançpər pəpən, kə tənşəne kəb ka bili tantəf kəkəkəle. Kə cumba fəp cənğbite, kə gbekce fəp yonçəne. ²⁷ Kə wəbum bili entime, k'ənənç nte cumba ca bili cənğbite mə, k'owurə dakma dən pəc-kə kədifne, bawo enəcəm-cəmne a afum anje ambər dəbili mə njançkse. ²⁸ Kə Pol onçkule-kule pəpən: «Ta məyone pələc, səyi nnə fəp fosu!»

²⁹ Kə wəbum bili ewe nənç, k'əmberə katəna-katəna, k'ənəkə pətəmpəne fər ya Pol kə Silas kirin, pəc-yikce kənese disre.

³⁰ K'owurɛnɛ ɲa nde doru k'eyif ɲa: «Abɛ, cɛkɛ cɔ pɛmar iyɔ nte tendeyac im mɔ-ɛ?»

³¹ Pol kɔ Silas ɲaloku kɔ: «Mɔlanj Wɔbɛ Yesu, andekɔ-yac ɔm, mɔna kɔ aka kɛlɔ kam disrɛ fɛp.» ³² Kɔ ɲaloku kɔ toloku ta Wɔbɛ, kɔ afum akɔ ɲanayi nde kɛlɔ kɔn mɔ fɛp. ³³ Pibi papɔkɔ kɔ wɔbum bili ɛlek ɲa, k'ɛɲkɛkɛrɛ ɲa kɛkɔ-yak gbali yanjan. Wɔbum bili kɔ afum ɔn fɛp ɲasɔtɔ gbɛɲcɔna babɔkɔ kɛgbɔt dɛromun teta Kanu. ³⁴ K'ɛmpɛnɛ ɲa nde ndɔrɔn, k'ɛɲcɔmbɛr amɛsa, kɔ ɲawolɛs kɔ aka kɛlɔ kɔn disrɛ pɛbotu pa kɛlanj kɔn Kanu.

³⁵ Nte dec dɔsɔk mɔ, kɔ aboc kiti a dare ɲasom afum anjan alɔma kɛkɔ-loku wɔbum bili: «Mɛsak afum akanjɛ.» ³⁶ Kɔ wɔbum bili olukɛ moloku mamɔkɔ Pol: «Aboc kiti a dare ɲasom afum nnɔ iyi mɔ, a isak' un. Awa nɔwɔr nɛkɔnɛ bɛkɛc yoforu.»

³⁷ Mba kɔ Pol oloku ɲa: «Nte ɲalip ɔɲ kɛsut su fɔr ya afum kirinj mɔ, ta ankiti su-ɛ, sɛna anjɛ sɔyɔnɛ aka Rom mɔ, ɲabɛr su dɛbili. Ndekɛl ɔɲ yɔk-yɔk yɔ ɲandɛfanj kɛsak su ba? Tatɔkɔ tɔfɔyi, ɲader ɲa sɛrka ɲasak su!»

³⁸ Kɔ asɔdar ɲanjɔ ɲalukɛ moloku mme aboc kiti, kɔ ɲanɛsɛ nte ɲanane a Pol kɔ Silas aRom ɲɔ ɲayɔnɛ mɔ. ³⁹ Kɔ aboc kiti a dare ɲander ɲalɛtsɛnɛ Pol kɔ Silas kɔnjanjɛ, kɔ ɲasak ɲa. ɲac-loku a ɲawur dare dandɛ. ⁴⁰ Nte ɲawur dɛbili mɔ, Pol kɔ Silas ɲanjɔ ndena Ludy. Kɔ ɲanɛɲk awɛɲc anja alanj, kɔ ɲacɛpɛs ɲa bɛkɛc. Kɔ ɲasumpɛr dɔpɔ, kɔ ɲanjɔ.

17

Pol kɔ Silas nde dare da Tesaloni

¹ Nte ɲanɛpɛr Anjipoli kɔ Apoloni mɔ, kɔ ɲambɛrɛ dare da Tesaloni, nde aSuyif ɲanayɔ kɛlɔ ka dɛkɛtola Kanu mɔ. ² Kɔ Pol ɔɲkɔ pɛmɔ tɔkɔ ɔɲc-yɔ mɔ, dɔsɔk dɛɲɛsɔm maas ɲac-gbɛkɛlɛnɛ dɛyɛcicɛs yɛcɛmpɛ kɔ ɲa. ³ Pol ɛɲc-mentɛr ɲa kɛsɔk pɛs dɛkitabu a pɛnamar dis dɔlɔl Krist, a pɛdɛyɛfɛ afi dɛcɔ. Pol ɔɲc-loku ɲa: «Yesu nwe ɲɛcamɛr nu tetɔn mɔ, nkɔn ɔyɔnɛ Krist, wɔbɛ nwe Kanu kɛyɛk-yɛk mɔ.» ⁴ Anasɛp hanj kɔ anjɛkɛfɛli alɔma ɲa dɛcɔ kɔ ɲalanj ti, kɔ ɲanɛcɔmɛ moloku ma Pol kɔ Silas darɛɲ, kɛbɛp ka akor-koru Kanu aKresi alarɛm, kɛlɛkɛnɛ sɔ aran abeki alɔma.

⁵ Mba kɔ aSuyif aka dare da Tesaloni alɔma ɲayɔ kɛrɛca. Kɔ ɲalɔɲka afum alɛc alɔma dɔpɔ dɛcɔ, kɔ ɲayɛkti pɛyama-yama dare disrɛ. Kɔ ɲanjɔ ɲamɛpɛnɛ kɛlɔ ka Yason, ɲac-tɛn Pol kɔ Silas kɛkɛkɛrɛ ɲa kɔnay ka afum fɔr kirinj. ⁶ Nte ɲantɔnɛɲk Pol kɔ Silas mɔ, kɔ ɲalinjɔs Yason kɔ awɛɲc anja alanj alɔma fɔr ya abɛ a dare kirinj. ɲac-kulɛ: «Afum akanjɛ ɲanjɛkɛfɛli-kɛfɛli doru dandɛ fɛp mɔ, ɲayi ɔɲ nnɔ, ⁷ kɔ Yason nkɔn ɛmban ɲa!» Afum akanjɛ fɛp ɲanɛcɛ moloku mme wɔbɛ wɛka tɔf ya Rom fɛp oloku mɔ, ɲac-loku a wɔbɛ wɛlɔma eyi, pac-we kɔ Yesu!» ⁸⁻⁹ It' ɛnasɔɲɛ ɲayɛkti pɛyama-yama kɔnay ka afum dɛcɔ. Nte abɛ a dare ɲane ti mɔ, ɲambanɛr Yason kɔ awɛɲc anja alanj pɛsam, kɔ ɲasak ɲa.

Pol kɔ Silas nde dare da Bere

¹⁰ Pibi papɔkɔ disrɛ kɔ awɛɲc anja alanj ɲasak Pol kɔ Silas kɛkɔ dare da Bere. Nte ɲambɛrɛ di mɔ, kɔ ɲanjɔ nde kɛlɔ ka dɛkɛtola Kanu da aSuyif. ¹¹ Akakɔ ɲanabɔt mes ɲatas aka Tesaloni, kɔ ɲanɛɲkɛl toloku ta Kanu bel-bel pɛbotu disrɛ. ɲac-kɛkɛ sɔ kitabu bel-bel dɔsɔk o dɔsɔk kɛcɛrɛ kɔ pɛyɔnɛ fɔ moloku min mayi mɔ kɔ tɔkɔ Pol kɔ Silas ɲanjɔloku ɲa dɛkɛtola Kanu mɔ. ¹² Kɔ afum alarɛm ɲa dɛcɔ ɲayɔnɛ alanj, kɛlɛkɛnɛ aran aKresi anjɛ ɲanabɛk dɛkɛcɛmɛ mɔ, kɔ arkun alarɛm.

¹³ Mba nte aSuyif aka Tesaloni ɲanadɛcɛrɛ a Bere sɔ Pol eyi kɛcam toloku ta Kanu mɔ, kɔ ɲander sɔ dɛndo kɛdɛyɛkti pɛyama-yama ɲabɛr kɔnay ka afum mɛr. ¹⁴ Kɔ awɛɲc anja alanj ɲambɛlkɛr kɛkɛkɛrɛ Pol kɛca ka dɛkɛba, mba Silas kɔ Timote ɲayi dɛndo Bere. ¹⁵ Afum anjɛ ɲanasolɛ Pol mɔ, ɲanakekɛrɛ kɔ hanj dare da Atɛn. Dɛkɛlukus danjan kɔ Pol osom ɲa nde Silas kɔ Timote ɲayi mɔ, a ɲabelɛr kɔ katɛna-katɛna.

Pol nde dare da Atɛn

¹⁶ Nte Pol ɛɲc-kar Silas kɔ Timote nde dare da Atɛn mɔ, kɔnɛɲk ka dare dadɔkɔ dɛlarɛ mɛrɛɲka kɔnabɛr-bɛrɛ Pol dɛbɛkɛc. ¹⁷ Pol ɛɲc-gbɛkɛlɛnɛ kɔ aSuyif kɔ alɔma akɔ ɲanader kɛkor-koru nde kɛlɔ ka dɛkɛtola Kanu mɔ, pɛc-gbɛkɛlɛnɛ sɔ dɔsɔk o dɔsɔk kɔ afum akɔ ɲanɛc-yi nde abanɲa ɲa dare mɔ. ¹⁸ Acɛpɛ mɛtɛkɛ ma Epikuru kɔ ma Seno darɛɲ alɔma ɲander ɲacan ɲa moloku.

Aloma nac-loku: «Walok-loku ofo wakawε! Cεke c' εfan kaloku tantε?» Akε nac-loku: «Wakawε pawurεne pεmε nte endecam teta canu cεcikεra mε!» Nanaloku ti bawo toloku tεtεt ta Yesu kε kayεfe kεn afi daco kε Pol oηc-loku.

¹⁹ Awa kε ηalek Pol, kε ηankekεre kε tεpesa mpe aηc-we Areyopako mε kεroη, kε ηayif Pol: «Mεloku su kεtakse kafu kanke mεyi kaloku ta ki mε, ²⁰ bawo moloku mamε mεyi kaloku mε, mεyεne lεηεs yosu mofu. Sεfan kεcεre tedisre ta mi.» ²¹ Awa dεmεyε ma aka dare da Aten kε acikεra aηe ηanayi di mε fεp, ηaηc-cεpεrene di tem tanan fεp kεc-loku, kε pεyεne fe ti-ε, ηac-cεηkεl moloku mofu.

²² Pol pεcεme tεpesa ta Areyopako kεroη, k'oloku: «Arkun a dare da Aten, inεjk a afum asumpεr dine bel-bel ηε nεyεne. ²³ Nte indenakεt dare donu mε, k'inεjk merεjka monu, k'ιηkεkce aηgbip ηonu ηεlεma pacic ηi nte: «Ta kanu nke antεcεre mε.» Awa tes tεkε nεηkor-koru ta nεηcεre ti mε, tatεkε yati t' inder kεlok' un.

²⁴ Kanu nke kεlompεs doru kε daka nde dεyε mε fεp, nkεn nwe εyεne Wεbe wεka kεm kε antεf εfεtam kεyi kεlε kεpεη nke alompεse waca wa fum teta kεkor-koru kεn mε. ²⁵ Waca wa fum wεfεtam kεmar Kanu kεyi, pεmε nte kεηfanεr fum tεlεm mε. Nkεn omproce afum yeyine yanεn doru, kεpεne kifir kε kεtεre, kεbεp ka ca yelεpεs nye fεp. ²⁶ Dεfum wεkin ε Kanu kεwure tεf ya afum alεpεs a doru aηe fεp, nte tεηsεηe ηande antεf fεp kεroη mε. Kε Kanu kεnanunkenε kεcic cεlεηcεr ca tεf yayεkε fεp. Kε kεlompεs dεrεn kε kεtεn teren o teren disre. ²⁷ Kanu kεnayε ti nte tεηsεηe ηatεn kε han ηanεjk kε kεbuma-buma disre mε, bawo Kanu kεmbεle fe nwe o nwe. ²⁸ Nte tε nεne moloku mamε: «Nkεn εsεηe su kεyi doru, nkεn εηsεηe su kεcepe, nkεn εsεηe su kεyi tante ayi mε.» Itε alεηse anu alεma ηaloku:

«Kεbεnda ka dokom da Kanu kε sεna sε sεyi.»

²⁹ Kε pεyεne fε kεbεnda ka dokom dεn kε sεna sε sεyi-ε, pεmar fe a pacem-cεmne a Kanu kεwurene kε kεma, kε gbεti, kε pεyεne fe ti-ε, tasar mpe fum εηcεm-cεmne k'εmpate dεcεrεη dεn mε. ³⁰ Kanu kεnacepεr fe afum akε ηanayi tem nte

anatεcεre mes mε, mba kεfan oη afum a doru fεp a ηasεkpεr bεkεc. ³¹ Kε Kanu kεmbonεc dεsεk ndε kεndekε-bocε afum a doru fεp kiti kεlompu mε. Kanu kεnayεk-yεk fum nwe endekε-boc kiti kanke mε, kεnasεηe afum fεp kεcεre wεkayi nte kεnayεkti kε afi daco mε.»

³² Nte ηane Pol pεc-loku teta kayεfe ka defi mε, kε alεma ηayεfe kεfani kε, mba alεma ηaloku: «Sεndεsε-cεηkεl' εm kεloku ka tatεkε dεsεk dεlεma.» ³³ Kε Pol owur ηa daco, k'εηkε. ³⁴ Kε afum alεma ηasumpεr moloku mεn kε tεsεηe ηa kεyεne ka alεη Yesu, pεmε Denis wεka kεgba ka Areyopako, wεran wεlεma pac-we kε Damaris, kε afum alεma.

18

Pol nde dare da Kεrent

¹ Nte tatεkε tεηcεpεr mε, kε Pol εyεfe dare da Aten k'εηkε Kεrent. ² K'εηkε pεbεp di wεSuyif wεlεma pac-we kε Akila, nwe anakom dare da Pεnt mε, pεtεp kεc-der atεf ηa Itali kε wεran kεn Pirsila, bawo wεbe Kεlod εnaloku a aSuyif fεp ηawur Rom. Kε Pol εηkε pεbεp ηa. ³ Nte tεnasurεne ηapanε yεbεc yin yayi mε, kε eyi ndaranan, ηac-bεc, ηac-lompεs cεbal. ⁴ Dεsεk da kεηesεm fεp Pol εηc-gbεkεlεne kεlε ka dεkεtola da aSuyif pεc-sεp dεmoloku a aSuyif kε aKresi ηawose kεcεme moloku mεn darεn.

⁵ Nte Silas kε Timote ηanator Masedon mε, kε Pol εηcεme oη gbεcεrεm kεcam ka toloku tεtεt, pεc-sεηe aSuyif kεlan a Yesu εyεne wεbe nwe Kanu kεyεk-yεk mε. ⁶ Mba nte aSuyif ηaηc-gbεkεl kε ηac-lεmsεne kε mε, k'εηkεη-kεηεr ηa yamos yεn teta kεyεnkεs kεηan sεbomp, k'oloku: «Doru donu deyι nu dεwaca! Kε ina, isεk ti disre. Ndekεl oη, nda atεyεne Suyif indekε.»

⁷ Kε Pol εyεfe di, k'εηkε nda Titi Yusutu wεkor-koru Kanu wεlεma, nwe kεlε kεn kεnasεηkεrεne kε kεlε ka dεkεtola da aSuyif mε. ⁸ Krispεs, wεbe ka kεlε ka dεkεtola wεlεma εnalεη teta Wεbe Yesu kε aka kεlε kεn disre fεp. Kε aKεrent alarεm aηe ηaηc-cεηkεl mε ηanayεne alεη, kε aηgbεt ηa dεromun teta Kanu.

⁹ Pibi disre kε Wεbe oloku Pol kεnεjk disre: «Ta mεnesε! Mεlok-loku, ta mεcεηkε de, ¹⁰ bawo ina iyi kε mεna! Fum o fum

ofotap' am kaca kayo 'm tes telec, bawo iyo afum alaram dare dandε disre.» ¹¹ Kε Pol eyi na daco teren tin ko yof camat-tin pac-takse na toloku ta Kanu.

¹² Tem tatoko to Rom denadas Kaliyoh kayone ka wabe nde atof na Akaya. Ko asuyif aloma nantehne kayefarene ko Pol, ko nankekare ko dahnkiti. ¹³ Ko naloku: «Fum wakawe, afum n' efan a nacame dopo da Kanu darah, nde denjiyane ko nde sariye saloku mo.»

¹⁴ Pol eyefe kaka-loku, mba Kaliyoh oloku asuyif: «Pac-yone a fum endif, ko payone fe ti, tes telec topoh toloma toyo-e, k'inchankal nu, nana asuyif! ¹⁵ Mba nte payone fo damoloku, damewe, ko payone fe ti, teta sariye sonu nana a sarka so nayi kagbekalene mo, nana no tatoko tomomoh. Ina intola fe kayone waboc kiti kanjo.» ¹⁶ Ko Kaliyoh embelas na dando dahnkiti. ¹⁷ Ko asuyif nanjo nantap Sosten wabe waka kalo ka dakatola Kanu waca, ko nayefe kasut ko dando dahnkiti, mba Kaliyoh enawe fe ti ali daka.

Pol olukus Antiyok

¹⁸ Ko Pol owon dare da Korant mataka moloma, k'ender palembarne awenjo ana alan, k'elek abil kaka atof na Siri, nkoh, Pirsila ko Akila. K'ofonne domp nde dare da Senkare komentor ka kalip ka tes nte enaderme teta Kanu mo. ¹⁹ Nte nambere dare da Efesi mo, ko Pol esak Pirsila ko Akila. Ko Pol ohko kalo ka dakatola da asuyif ko nangbekalene ko na. ²⁰ Ko akako nantola ko kayi ka dando dare dahan karesna, mba enawose fe. ²¹ K'elembarne na pac-loku: «Indelukus nno ndoronu ko Kanu kawose-e.» K'elek abil dare da Efesi, ²² k'ontor dare da Sesari nde enacop marant mon mo. K'empe kares Yerusalem kaka-yif alan. Nte elip mo, k'ontor dare da Antiyok na Siri.

²³ Nte tem toloma tenjepor mo, ko Pol ohko k'enjepor atof na Kalat ko Firiki pac-capos acerpse a Yesu bakac fap.

Apalos nde sadare sa Efesi ko Korant

²⁴ Wasuyif woloma ahc-we Apalos, enader Efesi. Dare da Aleksandar* do anakom ko, fum wacare kalok-loku enayi, pacare so kitabu bel-bel. ²⁵ Doro da Wabe do

anatakse ko, ko kasumpor ka mes bel-bel, kanje k' ohc-loke, pac-takse teta Yesu, mba mene kagbat daromun ka San gbacoram ko enacare. ²⁶ K'eyefe kalok-loke kalan disre nde kalo ka dakatola da asuyif. Nte Pirsila ko Akila nane ko kalok-loku mo, ko nalek ko ndarahan, ko nambere ko katakse kacare kanjo kanabut ko teta doro da Kanu mo.

²⁷ Nte Apalos enacem-cemne kacepor ka Akaya mo, ko awenjo ana alan nanjbinor ko. Ko nanjice acerpse a Yesu darah ane nayi Akaya mo areka, nac-loku na kaban ko bel-bel. Nte embere mo, k'entese afum aka di, ako kamar ka Kanu kanasohne kayone alan mo. ²⁸ Bawo fanontor fo Apalos ehc-gbekale asuyif for ya afum alaram kirih pasohne na kacare dakitabu a Yesu oyone wabe nwe Kanu kanayek-yek mo.

19

Pol nde dare da Efesi

¹ Tem nte Apalos enayi Korant mo, ko Pol nwe enacepor sadare sa koroh mo, ontor dare da Efesi. K'embap di acerpse a Wabe Yesu darah aloma. ² K'eyif na: «Nanasoto Amera Necempi na Kanu kayefe nte nanayone alan Yesu mo ba?»

Ko nalukse Pol: «Santane fe yati teta Amera Necempi.»

³ Ko Pol eyif na so: «Ko kagbat daromun kare ko nasoto-e?»

Ko nalukse Pol: «Kagbat ka San.»

⁴ Ko Pol oloku: «Kagbat daromun ka San, kasakpor mera yati kanayi teta Kanu. Mba San ohc-loku afum a nalan wako endeder nkoh tadarah mo, ito tatoko Yesu.» ⁵ Nte nane moloku mamoko mo ko nasoto kagbat daromun tewe ta Wabe Yesu. ⁶ Ko Pol endehor na waca, ko Amera Necempi nender na, ko nayefe kaloku cusu nce nantocare mo, nac-dahk so moloku motot mme Kanu kanasom na kadahk mo. ⁷ Arkun akako nanj-bap waco ko merah.

⁸ Ko Pol embere kalo ka dakatola da asuyif, pac-lok-loke di kabanse disre han yof maas, pac-gbekalene, pac-sep kasohne afum kacare mes ma dabe da Kanu. ⁹ Mba nte ayenki sabomp aloma nanj-fati kalan mo, nac-fani doro da Wabe nno kanay kayi mo. Ko Pol

* **18:24** Aleksandar, dare doro nde Misira nde afum alaram a doru fap nanjo katakas mes.

ombòle ña, k' elékene acépse a Yesu darəñ alòma, kò ñawenne kəsək, kò ñanlok-lokərene dəsək o dəsək nde dəkətəksə da Tirano. ¹⁰ Tatəkò tenawon meren merəñ, kò təsəñe aSuyif kò aKresi ane ñanayi atəf ña Asi mò kəne toloku ta Wəbe.

Awut a Sefa

¹¹ Kanu kəñc-səñe waca wa Pol kəyò mes mēwēy-wēy mme menacuca kənəñk mò. ¹² Tenasəñe pac-bəcəse acuy cəloto, kò pəyənne fē ti-ε kəpol nke kəñgbuñene Pol mò, kò ayò ti-ε, docu donç-wur wəkayi, kò yəñk yelēc yoc-wur sò wəkayi dəris.

¹³ Kò aSuyif alòma ñanəkəs-kəs mofò melarəm, kò ñatubucne Pol kəbeləs ka yəñk yelēc nnò acuy ñayi mò, ñac-loku: «Ilok' əm: Məwur wəcuy wəkawē tewe ta Yesu wəkò Pol eñcam mò.» ¹⁴ Wəlòñne wəpəñ wəka aSuyif wəlòma enayi pac-we kò Sefa. Awut ən atəmp camət-merəñ ña ñanç-yò məyò maməkò. ¹⁵ Mba kò ñawak kəbeləs ñəñk ñelēc-ε, ñi ñoloku ña: «Yesu, inçərə kò. K' inçepəl sò bel-bel fum nwe Pol əyənne mò, mba nənə, an'ò nəyənne-ε?» ¹⁶ Kò fum wəkò ñəñk ñelēc ñenayi mò eñgbəpərne ña kəyefərəne, k'entam ña fəp k'ambopər-bopər atəmp ane, kò ñayekse fəp fanan dis fos kò ñasak kəlò.

¹⁷ ASuyif kò aKresi aka dare da Efesi ñançərə toloku tatəkò, kò kənese kəyi ña fəp, kò ñaleləs oñ tewe ta Wəbe Yesu. ¹⁸ Afum alarəm ane ñanawose kəlan Yesu mò, ñanç-der ñaloku fər ya afum fəp kirin pələc mpe ñanç-yò mò. ¹⁹ Kò afum akò ñanayənne dure mò, ñanç-kerε səbuk səñan sa dure kò ñançəf si fər ya afum fəp kirin. Kəway ka səbuk sasəkò kənabəp mēñcəmbəl ma gbeti wul wəcò kəcamət (50.000). ²⁰ Ti disre kətam ka toloku ta Wəbe kəsam kò kəsətò fənəntər.

Pəyama-yama dare da Efesi

²¹ Nte tençepər mò kò Pol olompəsne kəkò dare da Yerusalem pəc-çepərəne təf ya Masedon kò Akaya. K'oloku: «K'inçəberε Yerusalem-ε, mēne idekəsə-məmən Rom.» ²² Kò Pol osom Masedon amar ən merəñ Timote kò Erasto, mba kò nkən Pol eyi mataka məlòma atəf ña Asi.

²³ Təm tatəkò tò pəyama-yama pəpəñ pənayi Efesi teta dəpə da kəlan ka Wəbe Yesu. ²⁴ Wəgbec wəlòma enayi di, pac-we

kò Demeteri, pəc-tubucne kəlompəs ka wəlò wa terəñka mpe anç-we Artemi mò. Agbəc a wəlò wa gbeti wawəkò ñanç-sətəne wi daka dələrəm. ²⁵ Kò Demeteri olonka agbəc kò akò ñanç-dine yebac yayəkò mò, k'oloku ña: «Arkun! Nəñçərə ti bel-bel a yebac yayε y' andine. ²⁶ Mba nənəñk kò nənə a nnò Efesi kəbəp ka atəf ña Asi Pol pampε esεp kəsəñe afum alarəm kəlan han pəc-kafəli ña mera kəlòku a merəñka mme waca wa fum wolompəs mò, bafò canu cò. ²⁷ Moloku maməkò mentam kəsəñe yebac yosu kələcε. Təsəñe sò teta kəlò ka terəñka Artemi təyò sò abəc. Afəde sò pac-loku a Artemi terəñka a kanu kò, kanu kəran nke afum fəp ñançor-koru nnò atəf ña Asi, kò doru kər-kər mò.»

²⁸ Nte afum ñane moloku maməkò mò, kò metelε mēñçepərər ña, kò ñayefε kəkule-kule: «Artemi kanu ka Efesi kəyənne kəpəñ!» ²⁹ Kò pəyama-yama papəkò posumpər dare fəp, kətəñne disre kò afum ñambəpsene abançka ñanən ñəpəñ. Kò ñalinəs asol a Pol Kayus kò Aristarko, ane ñanayefε Masedon mò, kò ñançekərə. ³⁰ Pol enafan kəkò-mentərne afum fər kirin, mba acépse a Wəbe darəñ ñanawosene fē kò ti. ³¹ Abε alòma a atəf ña Asi, ane ñanayənne anapa a Pol mò, ñanasom afum nnò eyi mò ñac-lətsene kò a ta pəkò dəndo abançka ñanən ñəpəñ de!

³² Kò pəyama-yama pəñçop afum dacò, ane ñac-kul-kulene nte, akò ñac-kul-kulene təkò. Afum alarəm ña dacò ñanacərə fē nte o nte anabəpsenene mò. ³³ Kənay kançkò dacò kò afum alòma ñaləmər Aleksandər, nwe aSuyif alòma ñanacəñəs kəkò-lok-loku fər ya afum kirin mò. Kò Aleksandər efek kəca, pəfan kəlòk-loku pəyacne. ³⁴ Mba nte ñanadenepəl a Aleksandər wəSuyif əyənne mò, kò fəp fəyefε kəkule-kule han dec merəñ: «Artemi kanu ka Efesi kəyənne kəpəñ!»

³⁵ Kò wəbe wəlòma wəka di entam kətore-tore afum bəkəc pəc-loku: «Arkun a Efesi, an'ətəçərə a dare da Efesi dətəmpər kəbum ka kəlò kəpəñ ka kanu kosu Artemi kò terəñka tən mpe pontor kəyefε dareñç mə-ε? ³⁶ Fum əfətam kəgbekəl tatəkò, pəmar nənde nəçanç ta nəbelkər kəyò nte o nte. ³⁷ Nte təsək mò, afum ane nənçkerε mò ñaləsər fē kəlò kosu kəpəñ, ñaləməs fē sò kanu kosu Artemi. ³⁸ Kò Demeteri kò

awenɔ anja apanne on yebac nyayo kabokene teta fum-ε, dakaboc kiti deyi ko aboc kiti nyayi, dando pamar jako nabokene! ³⁹ Ko nyayo so tobokene taloma-ε, andeko-lompas ti pamo tako sariye seloku ti mo nde aboc kiti njanlonkane mo. ⁴⁰ Nakembarne, bawo antam kabonɔe su kasone payama-yama pampɛ kayi, teta mes mamɛ menɔepɛr de moko mo, bawo ali toloku safotam kasoto kaloku nte tasonɛ afum kabapsene tante mo.» Nte wabe elip kaloku tatoko mo, k'oloku nwe o nwe kalukus nde ndaron.

20

Pol nde tafya Macedon ko Kresi

¹ Nte payama-yama pesak mo, ko Pol ewene acepse a Wabe darɔn, k'ejɔpɛs ja bakac. Nte elip kalembarne ja, k'onko Masedon. ² Nte ejɔpɛr ataf njanoko mo, k'ejɔpɛs alan bakac damoloku melarɛm, k'ender ataf ja Kresi. ³ K'eyi di yof maas. Tem nte enadefan kayekti abela kaka ka ataf ja Siri mo, k'asonɛ ko kacare a aSuyif nantɔhne kayo kon palec, k'ejɔcem-cemne kaluksarne so dɔpo da ataf ja Masedon. ⁴ Afum anɛ njanacambɛr ko mo, njanayone: Sopateri wan ka Purus waka Bere, Aristarko ko Sekondu aka Tesaloni, Kayus waka Derbe, Timote, Tikiko, ko Tirofimo aka ataf ja Asi. ⁵ Afum akako nyanayi su kirin kaka, ko njan ko jakar su Torowas. ⁶ Ko sana nte mataka ma kasata ka cacom catoyo lebin menɔepɛr mo, ko salek abil dare da Filipi. Mata kacamat disre ko sambɛp ja dare da Torowas, nde sanacepɛrene mata camat-merɔn mo.

Kacepɛr kalapas ka Paul dare da Torowas

⁷ Tataka tɔcoko-coko ta tataka tolukɛr, ko salonkane katɛpi ka cacom. Pol nwe panamar kaka dɔckosok mo eyi kalok-loku ja, k'ombolse moloku han cek-cek. ⁸ Selamp salarɛm sanayi dando dukulo da darenc dadoko salonkane mo. ⁹ Watemɛp waloma pac-we ko Eyutik enande binjali ba wunder keron tem tatoko Pol onɔ-lok-loku mo. Ko mere menɔbɛpɛrne ko, k'entempene kayefe dukulo dakeron da maas. Ankolɛk ko, tetɔhne efi. ¹⁰ Ko Pol ontɔr, k'onko pasipne ko, k'elek ko dawaca, k'oloku: «Ta payi nu yama-yama. Eyi wayen!» ¹¹ Nte Pol empe so mo, k'entɛpi kacom kasom, k'onɔcop so

moloku mon han dosoka. Nte elip mo, k'onko. ¹² K'anɔere watemɛp wakako payi wayen, ko tɔyone tɛcɛpse bakac tarɔn.

Marant kayefe Torowas han Mileto

¹³ Sana, sananunɔkene kalek abil kaka dare da Asos nde Pol enaloku a sandekolek ko mo, bawo keroru k'enafan kaka. ¹⁴ Nte enabɛp su Asos mo, ko salek ko kaka ka Mitilen. ¹⁵ Nte sayefe kacali dakaba dando mo, ko sambere dɔckosok Kiyɔ. Dɔckosok damerɔn ko sanɔbunɛne Samos, tataka ta maas ko sambɛp Mileto. ¹⁶ Pol enafan kacepɛr dare da Efesi takeron ta enɔambɛrɛs di-ε, nte tɔhsonɛ ta owon so Asi mo. Yerusalem enɔ-belkar kabɛp, ko tentam kayi-ε, a dosok da Pantekot dec-bɛp.

¹⁷ Tem nte enayi Mileto mo, k'osom dare da Efesi kaka-wene ko abeki a kalonkane ka alan aka di. ¹⁸ Nte nander kawɛ kon mo, ko Pol oloku ja nte: «Nɔncare fɛp fonu tako isumpɛr nu mo, kalek dosok dɔcokocoko nde inɔambɛr kacak ataf ja Asi mo. ¹⁹ Imbace Wabe katore banɔa disre, ic-bok, ic-toro, bawo aSuyif njanɔ-fan kay' em palec. ²⁰ Tes o tes tentam katese nu iloku nu ti far ya afum kirin kaka han dawalo wonu disre, ali tin imɛnkɛr fe nu. ²¹ K'inɔbinɔr so aSuyif ko aKresi kasakpɛr bakac jakafale nno Kanu kayi mo, njanɔbɛkar Wabe kosu Yesu kalan.

²² Ndekɛl on Amera ja Kanu nesekɛt' im, Yerusalem inko. Inɔcɛre fe nte tɔhko-bɛp im di mo, ²³ menɛ Amera Nɛcɛmpi ja Kanu njonlok' im dare o dare nte: A katoro k'inder, paber' im dabili. ²⁴ Teta ina, mes ma ina darɔn meyi, tafan ta ina tɔyone kakotene kasom nke asom im mo, mes mme Wabe Yesu olok' im kayo mo fɛp m' ifan kayo, nte tɔyone kamɛntɛr sede sa toloku totot ko kamar ka Kanu mo.

²⁵ Ndekɛl on intas, inɔcɛre a nɛfosɔ-nɔnk im, nana fɛp anɛ inacepɛr kacam debe da Kanu mo. ²⁶ Ilip kaloku nu moloku fɛp mme Kanu kanasom im kaloku nu teta kayac konu mo. Ko nantoyo on tako inatɛks' on mo, te mi teyi fe so ti, ²⁷ bawo iloku nu mɛfan ma Kanu fɛp, ali tin imɛnkɛr fe nu. ²⁸ Nakemarne nana sarka kabɛp ka alan anɛ nyayi pamɔ yocɔl nye Amera Nɛcɛmpi ja Kanu nɔsonɔ nu kakɛk mo. Nakembarne kalonkane ka alan a Kanu, mecir mon yati masotone ja.

²⁹ Inçare a k'indekət-ε, afum alεc ηandetōrās kəlonkanε konu pəmō calma cəwεy-wεy nce cəmbere cəntōdesak yōcəl mō. ³⁰ K'inçare a alōma nāna dacō yati ηandeyefe kəloku yem, nte tōjōne acεpse alan ηacəme ηa darəη mō. ³¹ Nāde nəkemərne, ta nēpələr a meren mme maas pibi kō dan isak fε kəlok' un dāmēncər a nəkembərne!

³² Ndekəl oη isōη nu Kanu kō toloku ta kəηaηne kən. Toloku tatōkō tentam kəcəpās' un bəkac kō kəsōη on ke, nāna aηe ηayōne afum ən mō. ³³ Inafan fε pəsam, inafan fε kema, inafan fε yamos ya fum. ³⁴ Nāna yati nāηcāre a waca wem wawε w' imbāce kətən ka yeri yem kō ya afum aηe insole mō. ³⁵ Imentər nu a kō mēηbēc tatōkō-ε, mēne namar atōyō fənōntər. Mēc-cēm-cēmne moloku ma Wəbe Yesu, nkōn nwe enaloku: «Kəpocε kəηcəpər kəsōtō.»

³⁶ Nte Pol elip kəloku moloku mamōkō mō, k'ēηcəp suwu kətola Kanu kō ηa fəp faηan. ³⁷ Afum fəp kəbok disre ηanepsərne Pol dəkilim ηac-cup kō, ³⁸ nōnōfōr dēnanankanε kəyi ηa nte Pol enaloku a ηafōsō-nəηk kō mō. Nte telip mō, kō ηaηcəmbər kō nde dəkətənta.

21

Pol əηkō Yerusalem

¹ Nte səmbaηərne ηa mō, kō səyekti abela kəkō ka Kōs. Dōckōsək kō səηcəpər sō haη Rodu, kō səyefe dāndo kō səηkō dare da Patara. ² Nte səmbəp di abil nηe ηeηc-cali kəba kəkō ka ntende atōf ηa Fenisi mō, kō səmbekε ηi, kō səηcali. ³ Sənadetefərne Sipər, kō səsak si kəca kəmeriya, kō səηkō kəca ka atōf ηa Siri, kō səηkō səpε dare da Tir nde pənamar abil ηotore ca yōkō ηenayō disre mō. ⁴ Nte sənabəp di acεpse a Yesu mō, kō səyi di mata camət-mērəη. Kəcəηās ka Am-era ηa Kanu disre kō ηaηgbinər Pol a ta pəpε Yerusalem. ⁵ Nte kiyi kosu dāndo kənalip mō, kō səηkō. Kō alan fəp ηaηcəmbər su, kəyefe aran kəbəp awut haη kō səwur dare disre, kō səηkō səcəp suwu dāndo dεgbəp kətola Kanu. ⁶ Nte sənalembərne ηa mō, kō səmbekε debil, kō ηa ηalukus ndaraηan.

⁷ Kō səna, kələpās kosu kəkōt kō səmbekε dare da Tir kəkō ka dare da Pətolemay. Nde sənakō səyif awēηc asu aηa alan mō,

kō səηcəpərne di dōsək din. ⁸ Dōckōsək dō sənayefe di kəkō dare da Sesari. Dāndo sənabere kəlo ka Filip, wəcam ka toloku tōtōt, nwe enayōne wəkin ka afum camət-mērəη aηe anayek-yek Yerusalem mō. Kō səηcəpərne dāndo mata camət-mērəη. ⁹ Filip enayō awut aran maηkəle aηe ηanato-cāre arkun mō, aηe ηaηc-dəηk moloku mme Kanu kəηc-mar ηa kəcām mō.

¹⁰ Nte sənayi di mataka mēlarəm mō, kō sayibe səlōma səntor dare da Sesari kəyefe ka atōf ηa Yude, pac-we kō Ak-abus. ¹¹ Nte eηc-der nno səyi mō, k'elek belet ba Pol, k'ōηkotne wēcək kō waca. K'oloku: «Nəcəηkəl nte Amēra Nēcempi ηa Kanu ηoloku mō: Fum nwe əyō belet bambe mō, tante tō abε aSuyif alōma ηandekot kō Yerusalem, ηaber kō atōyōne Suyif dəwaca.»

¹² Nte səne toloku tatōkō kō afum akō ηanayi su kəsək mō, kō səlεtsene Pol ta pəpε Yerusalem. ¹³ Mba kō Pol olukse su: «Ta ake tō nəmbokε, nəsōη' em abəkac kələcε-ε? Iwose kəkot kem, iwose sō kəfi kem Yerusalem teta tewe ta Wəbe Yesu.» ¹⁴ Nte anasəp kō antō-tam Pol dəmoloku mō, kō səηce kō. Kō səntola: «Kanu kəsōηe tefan ηa Wəbe teyi!

¹⁵ Nte səηcəpərne mataka mamōkō dare da Sesari mō, kō səlompəsne, kō səlεk dōpō kəpε ka Yerusalem. ¹⁶ Kō səsol kō acεpse a Yesu alōma kō sənder kəyefe ka dare da Sesari. Kō ηaηkekāre su nda fum wəlōma nwe pənamar səyi ndōrōn mō, pac-we kō Manasōη. WəSipər enayi, enayōne wəcεpse wəka Yesu darəη kəyefe nte pənawon mō.

Pol ndena Sak

¹⁷ Kəberε kosu Yerusalem, kō awēηc asu aηa alan ηaselene su pəbotu disre. ¹⁸ Dōckōsək kō səsol kō Pol, kō səηkō ndena Sak. Kō abeki a kəlonkanε ka alan a Yerusalem fəp ηambəpsene dāndo. ¹⁹ Kō Pol efayne ηa, k'eyefe kəlōmər ηa tin tin tin mes fəp mme Kanu kənamar kō kəyō aSuyif dacō mō.

²⁰ Nte ηalip kəcəηkəl Pol mō, kō ηayek-yekəs Kanu. Kō ηaloku Pol: «Məmōmən, wēηc kosu, afum asu wul wēlarəm ηayōne alan Yesu ηasumpərne sō sariye waca mērəη. ²¹ Awa aSuyif alōma ηacēm-cēmme kəne a kətəkse kam disre a məloku aSuyif aηe ηayi afum acuru dacō mō a ηasak sariye

sa Musa: Ta njakɛnjɛ awut, ta njacɛmɛ mɔyɔ mokur ma aSuyif darɛnjɛ. ²² Cɛke c' andeyɔ-ɛ? Bawo njankɔ-ne a mɛnder nnɔ. ²³ Awa mɔyɔ tɔkɔ sɛndelok' ɛm mɔ. Sɔyɔ nnɔ arkun mankɛle anjɛ njanasɔnjɛ Kanu temer mɔ. ²⁴ Mɛlek njɛ, nɛkɔ kɛlɔ kɛpɔnjɛ ka Kanu, mɛsɔkɛsnɛ kɔ njɛ. Kɔ mɛwosɛ-ɛ, mɛlek kɛwure pɛsam pa kɛway kɛnjɛn ka kɛlonjɛ, nte tɔnsɔnjɛ njafonne sɛbomp mɔ. Ti disre fɛp fɛndetam kɛcɛrɛ a mes mɔkɔ asɔnjɛ njɛ kɛlanjɛ tetam mɔ fɛp mɔyɔnjɛ fɛ kanjɛ, a mɛna sɔ yati mɛlelɛs teta sariyɛ sa Musa. ²⁵ Nte tɔyɔnjɛ ta atɔyɔnjɛ Suyif anjɛ njayɔnjɛ alanjɛ mɔ, sɛnɛnjɛk fɔ pɛntesɛ kɛcice njɛ reka kɛboce njɛ tɔnjɛ: A ta njasɔm sɛm nyɛ alonjɛnɛnɛ molom mɔ, ta njadi mecir, ta njasɔm sɛm nyɛ antɔfay mera mɔ, ta njasumpɛr dalakɔ.»

²⁶ Dɔckɔsɔk kɔ Pol ɛlek afum anjɛ, kɔ njɛncɔp kɛsɔkɛsnɛ, k'ɛmbɛrɛ kɛlɔ kɛpɔnjɛ ka Kanu disre, k'ɛnjɛkɔ pɛbɔnjɛ dɔsɔk ndɛ kɛsɔkɛsnɛ kɛnjɛn kɛndelip mɔ, kɔ dɔsɔk ndɛ andelonjɛnɛnɛ nwe o nwe mɔ.

Kasumpɛr ka Pol ndɛ kɛlɔ kɛpɔnjɛ ka Kanu disre

²⁷ Dɛkɛlɛpɛsɛr da mataka mamɔkɔ camɛt-merɛnjɛ, nte aSuyif alɔma anjɛ njayɛfɛ atɔf njɛ Asi njanɛnjɛk Pol kɛlɔ kɛpɔnjɛ ka Kanu disre mɔ, kɔ njampɛnɛ bɛkɛc ya afum fɛp, kɔ njasumpɛr kɔ. ²⁸ Njɛc-kule-kule: «Arkun a Yisrayel, nɛdɛr nɛmar su! Wɛkawɛ ɛntɔkɛsɛ afum fɛp kɛfɔ o kɛfɔ tɔkɔ tɔntɔtesɛ afum asu, sariyɛ sosu, kɔ nnɔ kɛfɔ kanjɛ mɔ! Ali aKresi ɛmbɛrsɛnɛ njɛ nnɔ kɛlɔ kɛpɔnjɛ ka Kanu, k'ɛyik-yikɛs kɛfɔ kɛsɔku kanjɛ!» ²⁹ Njanabokɛnɛ nte bawo tɔcɔkɔ-cɔkɔ njananɛnjɛk Pol kɔ Tirofimo wɛka Efesi njasol dare disre, kɔ njɛncɛm-cɛmne a Pol ɛnabɛrsɛnɛ kɔ kɛlɔ kɛpɔnjɛ ka Kanu disre.

³⁰ Kɔ dare mɛl-mɛl deyi yama-yama, kɔ afum njayɛfɛ waca fɛp kɔ njasumpɛr Pol, kɔ njalinjɛs kɔ kɛwurene abanjɛka njɛ kɛlɔ kɛpɔnjɛ ka Kanu disre, k'anjanjɛs cumba katina. ³¹ Nte njanayi kɛsɛp kɛdif kɔ mɔ, k'anjɛkɔ paloku wɛbɛ wɛsɔdar wɛRom a pɛyama-yama peyi Yerusalɛm fɛp. ³² Gbɛnjɛcana babɔkɔ kɔ wɛbɛ wɛsɔdar wɛpɔnjɛ nwe ɛlek asɔdar kɔ abɛ anjan alɔma kɔ njayɛkɛsɛ kɛkɔ di. Nte aSuyif njanɛnjɛk asɔdar anjɛ kɔ abɛ anjan mɔ, kɔ njasak kɛsut Pol.

³³ Kɔ wɛbɛ wɛpɔnjɛ wɛsɔdar nwe ɔnjɛcɔnjɛ, k'osumpɛr Pol, k'osom a pakotɛ kɔ gbekce merɛnjɛ. K'ɛyif fum nwe ɔyɔnjɛ mɔ, kɔ tɔkɔ ɔyɔ mɔ. ³⁴ Kɛnɛy kanjɛkɔ daco, alɔma njɛc-kule nte, akɔ njɛc-kule tɔkɔ. Nte ɛnɛdɛr pɛyɛ njɛ ta ɛnjɛnɛ tɔlɔm o tɔlɔm teta pɛyama-yama papɔkɔ mɔ, kɔ wɛbɛ oloku a pakekɛrɛ Pol dɛkɛdirɛ da asɔdar. ³⁵ Nte Pol ɛmbɛp dɛkusunjɛka mɔ, kɔ asɔdar njasipɛnɛ kɔ, bawo njanɛnesɛnɛ kɔ pɛlec pɔkɔ afum njanɛfanjɛ kɛyɔ kɔ mɔ. ³⁶ Kɛnɛy ka afum kɛnɛcɛmɛ Pol darɛnjɛ, njɛc-kule: «Pamɛlɛk kɔ!»

Pol kɛyɛcɛnɛ kɛnɛ dɛmoloku

³⁷ Tɛm nte anɛdɛkɔ-fanjɛ kɔ kɛbɛrsɛnɛ dɛkɛdirɛ da asɔdar mɔ, kɔ Pol ɛyif wɛbɛ wɛsɔdar cɛKresi: «Anjɛwɔs'ɛm kɛlok' ɛm tes tɔlɔma ba?» Kɔ wɛbɛ ɛyif kɔ: «Mɛnjɛcɛrɛ kɛcɔp cɛKresi ba? ³⁸ Bafɔ wɛMisira mɔyɔnjɛ, wɛkɔ ɛntɛp kɛc-sɔnjɛ pɛyama-yama kɛyɛ mɔ, mɛkɛrɛ adifɛt afum wul manjɛkɛlɛ (4000) ndɛ dɛtɛgbɛrɛ ba?»

³⁹ Kɔ Pol oloku: «Awɔnjɛ! Ina, wɛSuyif iyɔnjɛ, dare da Tarɛs atɔf njɛ Silisi anjɛkom im, fum wɛka dare dɔpɔnjɛ de! Intol' am, mɛwosɛ ilok-lokɛr afum.»

⁴⁰ Kɔ wɛbɛ wɛsɔdar owosɛ kɔ ti. Kɔ Pol ɛmpɛ k'ɛnjɛcɛmɛ dɛkusunjɛka, k'ɛfɛk afum kɛca. Kɔ afum fɛp njɛncɛnjɛk, k'olok-lokɛr njɛ cɛArame, kusu ka aSuyif aka di.

22

¹ «Awɛnjɛ im anjɛ, Abek' ɛm anjɛ!» Pol njɛc-loku, «Nɛcɛnjɛkɛl njɛ moloku mɛmɛ iyɔ mɛyɛcɛnɛnɛ mɔ.» ² Nte njɛnɛ pɛc-cɔpɛr njɛ kusu kɛnjɛn cɛArame mɔ, kɔ pɛnanjɛkanɛ kɛyɔ yɛnjɛ.

K'oloku: ³ «WɛSuyif iyɔnjɛ, pakom im dare da Tarɛs, atɔf njɛ Silisi. Mba nnɔ dare dandɛ d'andusum im nnɔna Kamaliyɛl nwe afum fɛp njɛncɛrɛ mɔ. Nwe ɛntɔks' ɛm bel-bel sariyɛ sa atɛm asu mɔ, k'inasumpɛr sɔ teta Kanu bel-bel kɔ abɛkɛc fɛp, pɛmɔ tantɛ pɛyɛ nɛna sɔ mɔkɔ mɔ. ⁴ K'inatɔrɛs afum alɔma anjɛ njanɛcɛmɛ dɔpɔ da Yesu dandɛ darɛnjɛ mɔ hanjɛ kɔ njafi. K'injɛkot aran kɔ arkun, k'imber njɛ dɛbili. ⁵ Wɛlonjɛnɛ wɛpɔnjɛ kɔ abeki a dɔtɔf fɛp njayɔnjɛ atɛnjɛnɛ aka ti. Inasɔtɛr njɛ reka kɛkɛnɛ afum ɛm aka Damas, ndɛ njɛc-kɔ kɛkɔ-sumpɛr alanjɛ akɔ njanayi di mɔ, ikɛrɛ njɛ fɔr ya abɛ kirinjɛ ndɛ Yerusalɛm pakɔ-sut.

Pol alom tɛcɛmɛ tɔn dɔpɔ dɔtɔt

⁶ Dɔpɔ inayi ic-lɔtɔrne Damas, dan pen, gbɛncana babɔkɔ, kɔ pɛmot pɔpɔn pɛyɛfɛ darenɔ kɔ pɛnkɛl im pɛwanɔkɛra. ⁷ K'intɛmpɛnɛ dɔntɔf, k'ine dim ndɛ dɔnɔc-lok' im: «Sol, Sol, ta ake tɔ mɛntɔrs' em-ɛ?»

⁸ K'iyif: «Wɛbɛ, mɛna an'ɔfɔ-ɛ?»

K'olok' im: «Ina, Yesu wɛka Nasarɛt iyɔnɛ, nwɛ mɛna mɛyi kɛtɔrɛs mɔ.» ⁹ Afum anɛ sɛnasol mɔ nɛnanɛnk pɛwanɔkɛra papɔkɔ bel-bel, mba nɛnane fɛ dim da nwɛ ɔnɔc-lokɛr im mɔ.

¹⁰ K'iyif kɔ: «Cɛke cɔ pɛmar iyɔ-ɛ, Wɛbɛ?»

Kɔ Wɛbɛ olok' im: «Mɛyɛfɛ, mɛkɔ dare da Damas, dɛndo anɔkɔlok' ɛm tɔkɔ pɛmar' ɛm kɛyɔ mɔ fɛp. ¹¹ Mba nte pɛwanɔkɛra pa pɛmot papɔkɔ pɛnasɔn' em kɛtɔ-nɛnk mɔ, afum akɔ sɛnasol mɔ nɛsɛmpɛr im kɛca kɔ nɛnkɛkɛr' em han kɔ imbɛrɛ Damas.

¹² Mba fum wɛlɔma ɛnayi di pac-we kɔ Ananiyas, pɛcɛmɛ tɛfan ta Kanu darɛn pɛmɔ tɔkɔ sariyɛ sɛloku ti mɔ. Nwɛ aSuyif anɛ nɛnandɛ di nɛnacɛrɛ kɔ dɔtɔt amera mɔ. ¹³ Kɔ Ananiyas ender nnɔ iyi mɔ, k'ɛnɔcɛm' em kɛsɛk, k'olok' im: «Sol, wɛnɔc im, mɛluksɛrne sɔ kɛnɛnk.» Gbɛncana babɔkɔ k'inɛnk nkɔn Ananiyas.

¹⁴ Kɔ Ananiyas olok' im: «Kanu ka atem asu kɛsɔn ɛm kɛcɛrɛ ka tɛfan tɔn, mɛnɛnk Wɛlɔmpu, mɛne sɔ dim dɔn, ¹⁵ bawo mɛndekɔ-yɔnɛ kɔ sedɛ fɔr ya afum fɛp kirin ta nte kɔ nte mɛne sɔ mɔ. ¹⁶ Nɛkɛl ɔn ta ake tɔ mɛyi kɛwɔnɛ-ɛ? Mɛyɛfɛ mɛyɔ pagbɛt ɛm dɛromum tɛta Kanu, payak' ɛm kiciya kam kɛwe ka Wɛbɛ disrɛ.»

Kɛsom ka Pol decikɛra

¹⁷ Nte ilukus Yerusalem mɔ, ic-tola ndɛ kɛlɔ kɛpɔn ka Kanu, kɔ kɛnɛnk kɛnder im kɛyɛfɛ darenɔ. ¹⁸ Ti disrɛ, k'inɛnk Wɛbɛ Yesu, nwɛ ɛnalok' im: «Mɛkufɛ mɛwɔr Yerusalem, bawo nɛfɔdewosɛ kɛnɛ sedɛ sɛkɔ mɛsɛmpɛr tetem mɔ.»

¹⁹ K'iloku kɔ: «Wɛbɛ, nɛncɛrɛ a inɔc-kɔ dɛwɔlɔ wa dɛkɛtola da aSuyif, ic-sut, ic-bɛr afum dɛbili anɛ nɛnalɛn tetam mɔ. ²⁰ Nte analɔn mecir ma sedɛ sam Etiyɛn mɔ, ina wɛkawɛ yati inayi di, kɔ mes manɛn mɛmbɔt im. In' ɛnamɛnkɛ akakɔ nɛnadif kɔ mɔ yati yamos.»

²¹ Mba kɔ Wɛbɛ olok' im: «Mɛkɔ! Pɛbɔlɛ pɔ ina indesom ɛm, ndɛ atɔyɔnɛ Suyif nɛyi mɔ.»»

Pol kɔ wɛbɛ wɛsɔdar wɛRom

²² Afum nɛnacɛnkɛl kɔ han tɛm nte ɛnalokɔ tolɔkɔ tɔtɔkɔ mɔ, mba ndɛkɛl ɔn kɔ nɛmpɛnɛ sim nɛc-loku: «Pamɛlɛk kɔ! Ta pasak fum pɛmɔ wɛkawɛ pɛyi doru.»

²³ Kɔ nɛnkɛlɛ-kɛlɛ, kɔ nɛngbal suma sɛnan kɔ nɛlɛm kɛbɔf darenɔ. ²⁴ Kɔ wɛbɛ wɛsɔdar wɛRom osom asɔdar ɔn a pɛbɛrsɛnɛ kɔ dɛkɛdirɛ danɛn. K'olokɔ a pasut Pol nte tɔnɛsɔnɛ pɛloku-loku, pacɛrɛ tɛ tɔkɔ ɔyɔ nte tɔsɔnɛ afum kɛkɛlɛ-kɛlɛ tetɔn mɔ. ²⁵ Nte anakot Pol kɛkɔ sut kɔ mɔ, kɔ Pol eyif wɛbɛ wɛsɔdar wɛkɔ ɛnayi di mɔ: «Awos' am kɛsut wɛkom wɛRom nwɛ antɛkiti mɔ ba?»

²⁶ Nte wɛbɛ wɛsɔdar nwɛ ɛnɛ tolɔkɔ tɔtɔkɔ mɔ, k'ɔnkɔ pɛyif wɛbɛ wɛsɔdar wɛpɔn, pɛc-loku: «Cɛke mɛndeyɔ-ɛ? Wɛkom wɛRom ɔfɔ.»

²⁷ Kɔ wɛbɛ wɛpɔn wɛsɔdar wɛRom ender k'eyif kɔ: «Mɛlok' im kanɔcɛ, wɛkom wɛRom mɛyɔnɛ ba?»

Kɔ Pol owosɛ: «ɛy.»

²⁸ Kɔ wɛbɛ wɛpɔn wɛsɔdar wɛRom nwɛ olɔkɔ sɔ: «Ina, pɛsam pɛlarɛm p' isɔtɔnɛ kɛyɔnɛ ka wɛRom!»

Kɔ Pol olɔkɔ: «Ina, anɔkom em ti kɛkomɛ dɛm.»

²⁹ Gbɛncana babɔkɔ, akɔ pɛnamar nɛsɔnɛ Pol kɛlokɔ-loku mɔ nɛmbɔlɛ, kɔ wɛbɛ wɛsɔdar ɛnɛsɛ, kɛcɛrɛ a wɛkom wɛRom yati ɔsɔnɛ k'anɔkɔt.

Pol ndɛ fɔr ya aboc kiti kirin

³⁰ Dɔckɔsɔk wɛbɛ wɛka asɔdar nwɛ pɛfan kɛcɛrɛ tɛs tɔkɔ aSuyif akakɔ nɛmbɔnɔcɛ Pol mɔ, k'olokɔ a pasikɛli kɔ, k'olokɔ sɔ alɔnɛ apɔn kɔ aboc kiti aSuyif fɛp kɛlɔnkɛnɛ. Kɔ wɛbɛ ɛnkɛrɛ Pol k'ɛnɔcɛmbɛr kɔ fɔr yanɛn kirin.

23*Pol kɛyɛcɛnɛ kɛn ndɛ fɔr ya aboc kiti kirin*

¹ Pol pɛgbɛtnɛ aboc kiti aSuyif anɛ, k'olokɔ: «Kɔ ina, awɛnɔc im anɛ, amera nɔsokɔ pɛs n' inɔkɛtɛnɛ fɔr ya Kanu kirin han mɛkɔ.» ² Ananiyas wɛlɔnɛnɛ wɛpɔn olɔkɔ akɔ nɛnayi Pol kɛsɛk mɔ a nɛfɛr kɔ kɛca dakanɔcɛ. ³ Kɔ Pol olɔkɔ kɔ: «Kanu kɛndɛsut'»

əm, məyɔnɛ pəmɔ damba dete ndɛ aŋcɛm alom ɲɛfer mɔ! Məndɛ nnɔ məc-kit' im pəmɔ tɔkɔ sariyɛ səlɔku mɔ, mba məc-loku a pasut em, tɔkɔ sariyɛ səmɔnɛ mɔ!»

⁴ Afum akɔ ɲanayi di mɔ, ɲaloku: «Wəlɔɲnɛ wəpɔɲ ka Kanu məyi sɔ kəlɔməs ba?»

⁵ Kɔ Pol olukxɛ ɲa: «Awɛɲc im aɲa, iɲcərə fɛ a nkɔn ɔyɔnɛ wəlɔɲnɛ wəpɔɲ. Itɔ aɲcic kitabu disrɛ: «Pəmar fɛ məlɔməs wəkiriɲ wəka afum am.»*»

⁶ Ntɛ tɛnayɔnɛ a alɔɲkanɛ ɲanayi kəsək kin aSadisi kɔ kəɲkɔ aFarisi mɔ. Kɔ Pol ɛyɛfɛ k'ɛmpɛnɛ dim dəndo aboc kiti ɲaɲc-yifət kɔ mɔ: «Awɛɲc im aɲa! Ina sɔ, wəFarisi iyɔnɛ, wan ka aFarisi! K'aɲcəmbər im kəkiti-ɛ, kəlanɲ kem a afi ɲandeyɛfɛ defɪ kəsɔɲɛ ti!»
⁷ Ntɛ Pol olɔku molɔku maməkɔ mɔ, kɔ kəgbəkəlɛnɛ kəyi aFarisi kɔ aSadisi daco, kɔ kəgbɛyɛnɛ kəyi. ⁸ Kɔ aSadisi ɲaloku a kəyɛfɛ defɪ kəyi fɛ, mɛlɛkɛ meyi fɛ, yɔɲk kɔ arkifin yeyi fɛ. aFarisi kəca kəɲan, ɲanalanɲ a maməkɔ fəp meyi doru.

⁹ Kɔ sim səmpɛ hanɲ, kɔ atəkxɛ sariyɛ kəca ka aFarisi ɲayɛfɛ kɔ ɲambupərə pəpɔɲ, ɲac-loku: «Sənəɲk fɛ ntɛ o ntɛ tɛlɛc nnɔ fum wəkawɛ eyi mɔ! Aɲcərə fɛ: Təlɔma ɲəɲk, kɔ pəyɔnɛ fɛ ti-ɛ, mɛlɛkɛ molok-lokər kɔ.»
¹⁰ Ntɛ kəgbəkəlɛnɛ kəɲc-cɔɲnɛ oɲ kəcɔɲnɛ dəm kirɲ mɔ, kɔ wəbɛ wəsɔdar wəpɔɲ enesɛ a ta ɲawatəri-watəri Pol, k'oloku asɔdar a ɲator ɲakɔ ɲalɛk Pol ɲalukxɛ kɔ ndɛ asɔdar ɲandirɛ mɔ.

¹¹ Dəckəsək pibi kɔ Wəbɛ Yesu ender Pol kənəɲk disrɛ, k'oloku: «Məbanɲɛ! Tɔkɔ mənayɔn' em sede fər ya aboc kiti ndɛ Yerusalem mɔ, mɛnɛ məkɔ sɔ məyɔn' em si Rom.»

Kəsək kədif ka Pol

¹² Ntɛ dec dəsək mɔ, k'aSuyif alɔma ɲasek kədif Pol, kɔ ɲantəɲnɛ kəsɔɲɛnɛ temer kətɔ-di yeri, kətɔ-mun hanɲ ɲac-lip ti. ¹³ Afum aɲɛ ɲanasek kədif Pol kanɲkɔ mɔ, ɲaɲc-kɔ hanɲ ɲacɛpər afum wəco maɲkələ. ¹⁴ Kɔ ɲaɲkɔ ɲabəp alɔɲnɛ apɔɲ kɔ abeki a dətɔf kəkɔ-loku ɲa: «Səsɔɲɛnɛ temer kətɔ-di peri ta səntalip kədif Pol-ɛ. ¹⁵ Nəna oɲ ndɛkəl kəbəp ka aboc kiti aSuyif, nəkɔ nətola wəbɛ wəsɔdar pəkɛrɛ nu Pol pəmɔ ntɛ nəɲfan

kəmɔmən tetɔn bel-bel mɔ. Səna səɲcəmə səc-kar kədif kɔn ta ɛntabəp un-ɛ.»

¹⁶ Ntɛ wan ka wəkirɛ ka Pol enɛ pac-loku tolɔku ta kəcərə kɔ towul pədifɛ pən mɔ, k'əɲkɔ ndɛ asɔdar ɲandirɛ mɔ, k'ɛmbɛrɛ k'oloku ti Pol.

¹⁷ Kɔ Pol ewɛ wəsɔdar wəpɔɲ wəlɔma k'oloku kɔ: «Məsɔlɛ wətɛmp nwɛ məkɛnɛ kɔ wəbɛ wəsɔdar wəRom, bawo ɛfan kəsɔɲɛ kɔ kəcərə tolɔku təlɔma.»
¹⁸ Kɔ wəsɔdar wəkakɔ ɛlɛk kɔ, kɔ ɲaɲkɔ ndɛna wəbɛ wəsɔdar wəRom.

K'oloku kɔ: «Kɛlmani Pol ew' em k'olok' im a iker' am wətɛmp wəkawɛ, a ɛfan kəsɔɲ' am kəcərə tolɔku təlɔm.»

¹⁹ Kɔ wəbɛ wəsɔdar wəRom osumpər kɔ kəca kɔ ɲawurnɛ kəsək. K'eyif kɔ: «Ake tolɔku tɔ məyɔ ntɛ məfan kəlɔk' im mɔ-ɛ?»

²⁰ Kɔ wətɛmp nwɛ olɔku: «ASuyif alɔma ɲantəɲnɛ a ɲawər əm alna Pol mətorɛnɛ ɲa kɔ ndɛna aboc kiti aSuyif, pəmɔ ntɛ ɲaɲfan kəyifət kɔ ɲamɔmən tetɔn bel-bel mɔ. ²¹ Mba məsɛp ta ɲatam əm dəmɔlɔku de! Bawo afum wəco maɲkələ kɔ təlɔm ɲa daco ɲayi kəcərə Pol towul pədifɛ pən. ɲasɔɲɛnɛ temer kətɔ-di yeri, kətɔ-mun ta ɲantanim kɔ-ɛ. Tɛm tantɛ ɲalip kəlompəsɛnɛ. Kəwosɛ kam gbəcərəm kɔ ɲayi kəkər.»

²² Kɔ wəbɛ wəsɔdar wəRom ɛmɛɲkəs wətɛmp nwɛ a ta pəlɔmər sɔ nwɛ o nwɛ tolɔku tatəkɔ olɔku kɔ mɔ, k'ɛsak kɔ, k'əɲkɔ.

Pol ndɛ fər ya wəbɛ Felikəs kirɲ

²³ Kɔ wəbɛ wəsɔdar wəRom ewɛ asɔdar ən apɔɲ mɛrəɲ, k'oloku ɲa: «Nələk asɔdar masar mɛrəɲ (200), ayɛksɛnɛ fələs wəco camət-mɛrəɲ, kɔ atəmpər mbəɲcəran masar mɛrəɲ (200), ɲalompəsɛnɛ kəkɔ ka Sesari pibi-ana. ²⁴ Nəlompəs sɔ fələs, ntɛ tɔɲsɔɲɛ pakɛnɛ wəbɛ Felikəs Pol pəyi wəyɛn mɔ.»

²⁵ Kɔ wəbɛ wəsɔdar wəRom ɛɲcicɛ Filikəs areka ɲɲɛ ɲɛnalɔku ntɛ mɔ:

²⁶ «Ina, Kolodu Lisiyas, iɲcic' am areka ɲaɲɛ mənna wəbɛ kem Felikəs, ic-yif əm.

²⁷ Wərkun wəkawɛ, aSuyif alɔma ɲalɛk kɔ ɲac-kɔ kənim. Mba alok' im a wəkom wəRom ɔfɔ, it' ɔsɔɲ em kəder kɔ asɔdar em kəbanɲər ɲa kɔ. ²⁸ Ntɛ ifan kəcərə tes ntɛ ambɔɲcɛ kɔ mɔ, k'intɔrɛnɛ kɔ ndɛ aboc kiti aɲan ɲayi mɔ. ²⁹ K'inəɲk, k'ambɔɲcɛ kɔ tes-ɛ,

* 23:5 «Pəmar fɛ məlɔməs wəkiriɲ wəka afum am.» Ex. 22:27

kəgbəkələne kə nkə kəŋkotərəne sariye səŋan mə, mba ali tes eləsər fə nte pəmar padifə kə, kə pəyənə fə ti-ε, paber kə dəbili mə. ³⁰ Nte alok' im kəsək kədif ka wərkun wəkawe oŋ mə, itə iŋken' am kə katina. K'ilokene ambonje ən tes, ŋakə ŋabokene tetən nno mənə məyi mə. Dənda əfə ləŋtaŋ.»

³¹ K'asədar ŋayə pəmə tatəkə wəbe kəŋan enasom ŋa mə. Kə ŋalək Pol kə ŋaŋkekərə kə pibi disre haŋ Antipatiri. ³² Dəckəsək kə asədar aləma ŋaluksərne nde ŋandire mə, kə ŋasak ayeksene fələs ŋakekərə kə. ³³ Nte ŋambere Sesari mə, kə ŋasəŋ areka ŋaŋəkə Felikəs wəbe ka dətəf, kə ŋamentər kə Pol. ³⁴ Nte wəbe ka dətəf elip kəkaraŋ areka nŋe mə, k'eyif Pol wəka atəf ŋere ŋ'əyənə-ε. Nte ene a wəka Silisi əyənə mə, ³⁵ kə wəbe Felikəs oloku: «Indecəŋkəl əm kə abonje am tes ŋandeder-ε.» K'osom a pacəŋər Pol nde bili bəkə benayi nde abəŋka ŋa wəbe Herodu mə.

24

Ambonje Pol mes

¹ Nte mata kəcəmət meŋceper mə, kə wəloŋne wəpəŋ Ananiyas ontər kə abeki a dətəf aləma kə wəgbəkələne wəkin pac-we kə Tertulu. Kə ŋaŋkə ŋabokene nno wəbe wəka dətəf eyi mə teta Pol. ² Kə wəbe ka dətəf osom k'awe Pol, kə Tertulu oŋcop moloku mən nte: «Wəbe, mən' əsəŋe nte səyine bəkəc yoforu mə. Kəkətene dəbe kam kətət, kə kəsəkpər ka mes mələma teta atəf ŋosu ŋaŋe, bawo mənayay ŋi nte tender mə. ³ Wəbe Felikəs wələləs kosu, səŋsəto pətət papəkə tēm fəp kə mofə fəp. Səŋyek-yekəs' am ti. ⁴ Mba nte intəfaŋ kələkər əm tēm telarəm mə, it' intolan' am kəcəŋkəl su abəkəc ŋətət disre tēm tepic.

⁵ Səŋkəkce a fum wəkawe wəberəs afum daco əyənə, nkən əŋsəŋe aSuyif fəp kəgbəkələne doru mofə fəp. Wəkiriŋ wəka kəgba ka afum a Nasaret əyənə. ⁶⁻⁷ Ənafaŋ yati kəyik-yikəs kələ kəpəŋ ka Kanu, itə sənasumpərə kə. ⁸ Mənə Wəbe məntam kəyifət kə, məten kəcərə kə pəyənə fə a təkə səmbonje kə mə kaŋce kə-ε.»

⁹ Kə Asuyif aŋe ŋanayi di mə, ŋambaŋe Tertulu, kəc-loku: «Itə teyi yati!»

Pol fər ya Felikəs kirin

¹⁰ Nte wəbe ka dətəf efək Pol kəca a pələk-loku mə, kə Pol oloku nte: «Wəbe, iŋcərə a meren melarəm mə məyi atəf ŋaŋe məc-kiti. Kələŋ kaŋkə disre k'indelokən' am kəyac kem. ¹¹ Təntaceper fə mata wəco kə mərəŋ nte impə dare da Yerusalem kəkə-kor-koru Kanu, məntam ti kəyifət. ¹² Ambəp f'em kələ kəpəŋ ka Kanu, ambəp f'em dəkələ ka dəkətəla Kanu da aSuyif, ambəp f'em dare disre səc-gbəkələne kə fum, kə pəyənə fə ti-ε, ic-gbiŋər afum kəyefərəne. ¹³ Nəfətam sə kəc-mentər əm kaŋce ka tes təkə ŋambonje em mə. ¹⁴ Kaŋce intam kəwose nno fər yam kirin a Kanu ka atem em k'iŋkor-koru, k'iŋcəme dəpə da Wəbe darəŋ nde ŋa ŋaŋcəm-cəmnə a yem yə mə. Mba ina ilaŋ nte o nte aŋcic dəkitabı Tawureta Musa kə Sayibe-e mə. ¹⁵ İŋgbəkər teta Kanu tələma amera, nte ŋa abonje' em mes ŋa sə ŋaŋgbəkər mera mə: It' əyənə a Kanu kəndeyekti afi, alompu kə atələmp. ¹⁶ It' əsəŋe nte ina sə iŋsep tēm fəp kəkətene amera ŋətət fər ya Kanu kə afum kirin.

¹⁷ Nte meren melarəm meŋceper mə, k'inder nno Yerusalem kədəmar afum em, k'iləŋene sə domun. ¹⁸ Kə ŋaŋkə ŋabəp im ic-səkəsne kələ kəpəŋ ka Kanu disre, bafə afum ŋaloŋkane di, bafə pac-gbəkələne. ¹⁹ Məne aSuyif a atəf ŋa Asi aləma akə ŋanayi di mə, ŋa ŋə pəmar kəder nno məyi mə ŋac-bonje' em mes, kə pəyənə fə a ŋantəmpər em mi-ε. ²⁰ Kə pəyənə fə ti-ε, afum aŋaŋe ŋaloku tes tēlec nte aboc kiti a kələ kəpəŋ ka Kanu ŋananəŋk im nte ŋanakit' im mə. ²¹ Məne pəyənə toloku təkə inalokə dim dəpəŋ, icəme ŋa daco mə de: «Teta kədəyefə defi nkə ilaŋ mə, k'aŋcəmbər' im məkə kiti nno fər yam kirin-ε!»

²² Tənabəp paloku Felikəs bel-bel mes ma dəpə da Wəbe Yesu, k'olukəse kiti dəsək dələma, pəc-loku: «Kə wəbe wəsədar wəRom Lisiyas endeder-ε, indeməmən tes tonu.» ²³ Kə wəbe ka dətəf oloku wəsədar a pacəŋər kə, mba ta pəkot kə, ta pəmənə sə afum ən kəmar kə mes mələma.

Pol fər ya Felikəs kə Durusil kirin

²⁴ Nte mataka mələma meŋceper mə, Felikəs ŋasol kə wəran kən, Durusil, wəSuyif enayi, kə ŋander, kə ŋasom pakə-we Pol.

Ko njančanjkal ko kaloku ka kalan kan Yesu Krist. ²⁵ Mba nte Pol enatefarnene moloku mon teta palompu, teta kasumparne, ko kiti nke kandeder mo, ko kanese kayi Felikas. K'oloku Pol: «Pantajne mak tant. Mako karesna. K'indesoto tem-e, indeso w' am.» ²⁶ Felikas enafotoma a Pol ankasoj ko pasam. It' onc-somase tem fap, pak-wene ko Pol naloku-loku.

²⁷ Ko nayi ti disre han ko meren meran menčepar, k'asakpar Felikas deb, k'andos Parsiyus Festus. Mba nte Felikas enafan kabotas abe asuyif mera mo, k'esak Pol debili.

25

Awe Pol far ya wabe waka taf ya Rom far kirin

¹ Kadas ka Festus docom da deb tataka ta maas, k'eyefe dare da Sesari kaka ka Yerusalem. ² Alonje apoj ko afum alal a dotaf asuyif nanjo nabokene nno eyi mo, teta Pol. ³ Ko nanjbac nac-tola Festus kamar kanan pake Pol Yerusalem, mba ko nalompas towul mpe nantam kadife Pol dapo mo. ⁴ Ko Festus oloku na a ančanar Pol dare da Sesari, a nkon yati pamar pako di mata mamako. ⁵ K'endenar, «Afum acere kalok-loku anje nayi nu daco mo, nasol ko ina, sako. Ko fum wakawe enalasar tes-e, nako nalom kabokene kanan dando.»

⁶ Festus enaceparene fe mata camat-maas, ko payone fe ti-e mata waco Yerusalem, k'olokus dare da Sesari. Docksok k'ende danjiti, k'osom a pake Pol. ⁷ Nte Pol ender mo, ko asuyif anje nanator Yerusalem mo nanjel ko, ko namboŋce ko mes mapon melaram, mme nanato-tam kasokas mo.

⁸ Pol onc-loku kayacne kon: «Ali tes ilasar fe! Inciya fe sariye sa asuyif, inciya fe kalo kapoj ka Kanu, inciya fe.»

⁹ Festus, nwe enafan kabotas asuyif mera mo, eyif Pol: «Mafan kape Yerusalem pako-kit' am di far yem kirin ba?»

¹⁰ Ko Pol oloku: «Far ya danjiti da Sesar y' incame kirin tant, difo pamar pakit' im. Ali tes ilasare fe asuyif, pamo tatoko mana yati mančere ti mo. ¹¹ Ko payone fo inciya, ko payone fo iyo nte o nte pamar padif'em mo-e, ifotola a pananen' em. Mba ko payone fo mes mame amboŋc' em moyone fe kanje-e,

pamar fe nwe o nwe pasoj im na. Intola ti wabe waka taf ya Rom far pakit' im.»

¹² Awa Festus, nte nalip kamoman mes mme ko amar on mo, k'oloku: «Nte maloku a Sesar mafan a pakit' am mo, kaka ko mander Rom pako-kit' am.»

Pol far ya Akripa ko Bernis kirin

¹³ Nte mataka malom mančepar mo, ko wabe Akripa ko wakire kan Bernis nander dare da Sesari, kadeyif Festus. ¹⁴ Nte nawak di kawon mo, ko Festus olomar wabe nwe teta Pol, pac-loku: «Felikas enasak fum waloma debili. ¹⁵ Nte inako Yerusalem mo, alonje apoj ko abeki a dotaf asuyif nanabokene teton, nac-tola kadif kon.

¹⁶ K'iloku na a aRom nafosoj fum kadif ta wakayi nantatefarene ko abonje on mes-e, payacne moloku mako amboŋce ko mo.

¹⁷ It' asoje nte natowon kaderene nno mo. Docksok, k'inde danjiti, k'isom a pake fum wakako. ¹⁸ Nte abonje on mes nander mo, ali tes namboŋce fe ko nte inafotone ko mo. ¹⁹ Nanjbekalene kabekalene dam teta dine danan, ko teta Yesu waloma, nwe efi mo, mba ko Pol nkon oloku a eyi wayen. ²⁰ Ko ina, nte intocare nte indeloku teta mes ma dine danan mo, k'iyif Pol, ko payone onwose kaka Yerusalem pako-kiti ko dandoe. ²¹ Mba Pol ontola nte efan mo: A wabe kosu walel pakiti ko, it' asoje nte iloku a pamanar ko han ic-tam kakeno ko Sesar wabe waka taf ya Rom far.»

²² Ko Akripa oloku Festus: «Ina so, ifan kacanjkal fum wakawe.» Ko Festus oloku: «Ala mančanjkal ko.»

²³ Docksok Akripa ko wakire kan Bernis nanderene asos nayasne, ko nambere nde dukulo doko anjiti mo, ko abe apoj asodar aRom, ko afum alal a dare. Ko Festus osom k'anjere Pol. ²⁴ Awa ko Festus oloku: «Wabe Akripa, ko nana far fonu anje nayi su daco mo, nananj fum wakawe, teton to asuyif alaram akanje nambokene nno iyi mo. Kayefe Yerusalem han nno, nac-kule-kule a pamar fe payi doru. ²⁵ Ko ina, inanj fe nte o nte pamar a padife ko mo. Mba nte nkon wasarka ontola a wabe kosu walel pakiti ko mo, it' incem-cemne kadekene ko Pol wakawe. ²⁶ Nte intoyo nte o nte tosoku tecice wabe kosu walel teta fum wakawe

mə, it' injkerene kə fər yonu kirin, pənanjkane mənə wəbe Akripa, nəyifət kə nte tənşəne isətə təkə indecic mə. ²⁷ Bawo, pəwuren' em kəyi samne, kəsəŋ kelmani pac-kekəre Rom ta məsəkəs kəcic mes məkə ambonje kə mə-ε.»

26

Pol kəyacne kən nnə Akripa eyi mə

¹ Kə Akripa oloku Pol: «Awos' am kəloku-loku tetam.»

Kə Pol ondot kəca kələk moloku kəyacne.

² «Pəmbət im, Wəbe Akripa, kənənkne məkə ideyacne nnə məyi mə mes mme aSuyif aləma nambonje em mə. ³ Məncəre bel-bel mes məkur aŋa ma aSuyif kə kəgbekələne ka mi. Iletsen' am məcənkəl im bel-bel.

⁴ ASuyif fəp nənçəre nte tenayəne teyi tem kəyefe dowut dem mə, dəkəcop nte inayi afum em daco Yerusalem mə. ⁵ Nənçər' em kəyefe nte pənawon mə, nantam sə kəbonje ti, bawo fər yaŋan yati nənətəne mes kə məyo ma doru dem fəp, a cəFarisi c' inayi, kəgba ka afum akə nənənənkane kəyənjk mes dine dosu mə. ⁶ Məkə ayi kəkət' im, bawo injbekər amera temer nte Kanu kənəsəŋ atem asu mə. ⁷ Cusunka cosu nce wəco kə merəŋ cənşali tem fəp, dan kə pibi, nayo amera kəsətə ka kələke temer kanjk. Wəbe, teta kəgbekər amera kanjk kə aSuyif nambonje em mes. ⁸ Teta ake tə nənətəfəne kəlan a Kanu kəntam kəyekti fum defi disre-ε?

⁹ Ina wəkawə yati, inacem-cemne kəsıməs kə tewe ta Yesu wəNasaret səpə fəp. ¹⁰ It' enayo Yerusalem, ina wəkawə yati inaber afum acempi alarəm dəbili kətam disre nke abe a aloŋne nənəsəŋ im mə. Nte nənç-loku kədif kəŋan mə, ina sə inç-wose ti. ¹¹ Inç-kə dəwələ wa dəkətola Kanu da aSuyif fəp, ic-tərəs alaŋ, inç-gbəc nə kələməs tewe ta Yesu. Pəc-təl' em nnə nayı mə, inç-beləs nə haŋ sədare səcuru.»

Pol ələm kəkafələ kən amera

¹² «It' enəsəne dəsək nde indekə dare da Damas mə, kətam kə kəsom ka abe a aloŋne arəŋ. ¹³ Dan dəc-faŋ kəbəp, Wəbe Akripa, k'inənk dəndo dəpə pəwanjkəra mpe penakəl im kə afum akə sənəsəl mə. Pəmot mpe pənayefe dəkəm mə, poc-mot petas dec. ¹⁴ Kə sənəmpəne fəp fosu dənətəf, k'ine dim

doc-lok' im cəArame: «Sol, Sol, ta ake tə mənətərəs em-ε? Pənçuc' am kəbər təfaŋ ta wəbe kam.»

¹⁵ K'iyif: «Wəbe, an' əfə-ε?»

K'oluks' em: «In' əfə Yesu, nwe mənə məyi kətərəs mə. ¹⁶ Mba məyefe məcəme wəcək wam kəron. Məcəre tes nte təsəŋ' em kəwurər əm mə: Iyek-yek əm kəyənə ka wəbəc kem, məyənə sə wətəŋne mes məkə mənənk nnə iyi mə kə məkə indesə-wurər əm mə. ¹⁷ Indebaŋ əm afum am akaŋe dəwaca kə atəyənə Suyif nda aŋe indesom əm mə, ¹⁸ kəkə-mepi nə fər. Nte tənşəne nawur dəkəbump nətəfərne pəwanjkəra, nawur kətam ka Sentani nayı kətam ka Kanu disre mə. Kə nalaŋ im-ε, nandesətə kəŋəŋne ka kiciya kəŋan, nəsətə dəkəcəme afum daco aŋe nayoŋe aka Kanu mə.»»

Pol oloku yebac yən

¹⁹ «Ti disre, Wəbe Akripa, iyenkər fe kənənk nke kənyefe dareŋc mə domp. ²⁰ Mba inacam kərəsna afum aka Damas kə aka Yerusalem, kəbəp ka afum aka atəf nə Yude fəp haŋ atəyənə Suyif. Iloku nə kəsəkpər bəkəc nəkafələ nnə Kanu kəyi mə, nayo məyo mətət mme menməntər kəsəkpər kəŋan bəkəc mə. ²¹ Tante tenəsəne kə aSuyif nəsumpər im nde kələ kəpəŋ ka Kanu disre, nəc-faŋ kənım im. ²² Mba kəbum ka Kanu kəsəŋ' em kəyi doru haŋ məkə, inyənə kə wətəŋne mes mme nnə awut kə abeki nayı mə. Ifəloku nte o nte sayibe-e kə Musa nənətə-loku mə, ²³ kəcəre a Krist endekekəre pəcucanə, k'əyənə wəyefe wəcəkə-cəkə defie-ε, nkən endecam teta pəwanjkəra nnə aSuyif kə atəyənə Suyif nayı mə.»

Pol kəfaŋ kən kəsəne Akripa kəlan

²⁴ Nte Pol oŋc-loku moloku mən meyacnəne mə, kə Festus oŋkulərne: «Pol cəpə mətamne fe? Kətəkəs kam kələrəm kəsəŋ' am kətə-tamne.»

²⁵ Kə Pol oloku: «Daka o daka dəyo f'em. Intamne keŋ, Wəbe kem wələl, Festus! Moloku ma kanje kə molompəne m' iyi kəloku. ²⁶ Wəbe ençəre maməkə fəp, it' inloke mi kəlan disre fər yən kirin. Inçəre a məncəre mes maməkə fəp, bawo menəcəpər fər ya afum kirin. ²⁷ Məlan sayibe-e ba, Wəbe Akripa? Inçəre bel-bel a məlan nə!»

²⁷ Pibi pa wəco kə maŋkələ p' anakə pafecərene su kəba ka Adiriya. Pibi daco kə akətene abil ŋaŋcəre a alətərne antəf ŋowosu. ²⁸ Kə ŋantore paka pelel pakotər pi kəbānda, kə ŋanəŋk fə putukum pəmbəp mətər wəco maas kə camət-tin. Kə ŋaŋcəŋne kirin kə ŋawak sə, kə ŋanəŋk fə pətukum pəmbəp mətər wəco mērəŋ kə camət-mērəŋ. ²⁹ Nte ŋanesene abil kəcaŋərəne masar mə, itə ŋanəgbale aŋka maŋkələ tadarəŋ, kə ŋandə ŋac-kar pəwanəkəra, mba pəc-won ŋa. ³⁰ Mba nte abəc a debil ŋanafəŋ kəyeksər abil mə, kə ŋantore agbaŋkə, ŋac-loku a ŋakə ŋagbal aŋka tekirin ta abil. ³¹ Kə Pol oloku wəbe wəsədar kə asədar, «Kə afum akaŋe ŋantəyi debil-ε, nəfətam kəyi doru.» ³² Kə asədar ŋaŋcopu bənda ya agbaŋkə, kə ŋasak ŋi kə ŋentempene.

³³ ŋayi kəkar dec kəsək, kə Pol ewene fəp fosu kəkə-di yeri, k'oloku: «Məkə tataka ta wəco kə maŋkələ nte nəyi kəkar, ta nəndi yeri mə. ³⁴ Intola nu oŋ kədi yeri, bawo pəmar nədi yi nte təŋsəŋe nəyacne mə. Ali wəkin nu daco, kəfon kən da dəromp kəfə-sələr kə!» ³⁵ Nte Pol elip kəloku tatəkə mə, k'elek kəcom k'eyek-yekəs Kanu fər ya afum fəp kirin, k'entepi ki, k'eyefe ki kəsəm. ³⁶ Kə fəp fəŋcəp bəkək kə ŋayefe kəsəm cəcom. ³⁷ Səŋayi afum masar mērəŋ wəco camət-mērəŋ kə camət-tin (276) akə ŋanayi abil ŋaŋəkə disre mə. ³⁸ Nte fəp fənembəre mə, kə ŋaŋgbal malə mələpəs dəkəba nte təŋsəŋe abil ŋeberene kəfoy mə.

Kəlonje ka abil

³⁹ Nte dec dəsək mə, abəc a debil ŋananəpəl fe antəf, mba ŋananəŋk kerefe, kə ŋaŋcem-cəmne kəcəŋəs abil haŋ ŋabəp ki. ⁴⁰ Kə ŋasikəli aŋka kə yontor dəkəba, kə ŋasikəlene sə bənda ya yas nye aŋc-gbeke abil mə. Kə ŋayekti abela abil dəkəro, kə afef ŋelek ŋa, kə ŋəŋcəŋəs abil kəca ka dəkerefe. ⁴¹ Mba kə ŋaŋkə ŋapət kerefe acir mērəŋ daco, kə kəro ka abil kəmətne dəsəŋc, ŋentam fe sə kəcəŋne kirin. Kə yam yəpəŋ yender yosut abil ŋaŋan kə ŋeləsər ŋi tadarəŋ.

⁴² Kə asədar ŋaŋcem-cəmne kədif ka kəlmani-e, ta wəloma pəŋerəŋ pəyeksər ŋa. ⁴³ Mba wəbe wəsədar nwe enacəm-cəmne kəmar Pol ta efi dəkəba mə, eyaməsər

asədar kəyo ka tefəŋ taŋan, k'oloku akə ŋanacəre kəŋerəŋ mə ŋanuŋkene kətor dəkəba ŋaŋerəŋ nte təŋsəŋe ŋape kare mə. ⁴⁴ Afum aləpəs akə ŋandelek cəbam kə cəpom ca abil ŋaŋerəŋ ŋabəp ŋa dəndo kare. Kə afum fəp ŋampe kare, ali wəkin tes tenasətə fe.

28

Pol eyi Malit

¹ Nte səmpə ta tələm o tələm təsətə fum mə, k'aloku su a mokuru maməkə m' aŋwe Malit. ² Kə afum aka di ŋasumpər su bel-bel. Kə ŋaŋkekəre su kəkə-saye neŋc nde ŋanacəl teta wəcafən wəkə enacop kətuf mə, kə kəfe. ³ Pol enawetəs yaŋcan yəloma nye enayi kəcəl dənəŋc mə, mba teta pəwon, kə daf dowur yaŋcan disre kə dəndətərne kə dəkəca. ⁴ Nte aka atəf ŋaŋəkə ŋanəŋk daf dətətərne Pol dəkəca mə, kə ŋalokene: «Fum wəkawe təloma wədif afum əyənə, bawo entep kəc-cafe dəkəba, mba Pəlompu powose fe nkən kəyi doru.» ⁵ Mba kə Pol ewes abok neŋe dənəŋc, ali ta pəŋcu kə-ε. ⁶ Afum akakə ŋac-kar a pəŋkə-kəf kə dənda abok ŋenadətərne mə, kə pəyənə fe ti-ε pətəmpene pəfi. Nte ŋaŋkar kə pəwon ta ŋaŋnəŋk tələm o tələm təsətə kə mə, kə ŋasəkpər təcəm-cəmne taŋan, kə ŋaloku a kanu kə əyənə.

⁷ Kəfo kaŋkə kəsək antəf ŋəpəŋ ŋenayi di ŋa fum wəbeki wəpəŋ wəka mokuru maməkə wəloma, pac-we kə Pubiliyu. Nkən enasəŋ su dəkəyi dətət mata maas. ⁸ Papa ka Pubiliyu enafəntərə ta entamne-ε, fiba kə kupur yeyi kə. Kə Pol emberər kə, k'əntola Kanu, pəc-dəŋər kə waca, k'entaməs kə. ⁹ Ti disre kə acu aka mokuru aləpəs akə ŋander sə, kə ŋa sə ŋantamne. ¹⁰ Kə aka dare ŋaleləs su bel-bel, nte səndeyefe kəkə mə, k'asəŋ su ca yəkə pənamar su kəyo mə fəp.

Pol kəbəp kən Rom

¹¹ Nte səŋcəpərəne yof maas mə, kə səsətə abil neŋe ŋeyefe dare da Aleksandər, kə ŋeŋcəpərəne dərəŋ mokuru ma Malit. Abil ŋaŋəkə ŋ' aŋc-we «Diyəskur.» ¹² Nte səmbere dare da Sirakus mə, kə səyi di mata maas. ¹³ Kə səyefe dəndo, səsolne agbep kə səŋkə səsumpər dare da Resiyo. Kə afef ŋa kəca-kətət ŋeyefe dəkəsək, mata mērəŋ disre kə

sambəp dare da Pusəl. ¹⁴ Difo sənabəp awenç su aña alan akə njanatola su kəyi di mata camət-mərañ mə. Təkət tantə tō sənəkət kəberə dare da Rom. ¹⁵ Awenç su aña alan a dare da Rom añe njanane te tosu mə, nander kəfayne su hañ nde makit ma Apiyus, kə nde añc-we Dəkəyikiya Maas mə. Nte Pol enəñk nja mə, k'eyek-yekəs Kanu, k'emberene sō kəcəp abəkək. ¹⁶ Nte sambere Rom mə, k'awose Pol kəyi taciña kə wəsədar wəkə oñc-bum kə mə.

Pol kacam kən toloku tətət ta Kanu Rom

¹⁷ Nte mata maas meñcepər mə, kə Pol ewe afum alel aSuyif añe njanayi Rom mə. Nte nambərsene mə, k'oloku nja: «Awenç im aña, ali tes iləsəre fe afum asu, ali tes iləsər fe ta mes mosu mokur ma atem asu, mba njanasumpər im nde Yerusalem kə namber im aRom dəwaca. ¹⁸ Nte ayifət im mə, abe akakə njanafañ kəsak im, bawo njananəñk fe nte o nte pəmar padif' em mə. ¹⁹ Mba aSuyif nawose fe. It' enasəñ' em kəwe kiti ka wəbe ka təf ya Rom fəp ta ifañ kəbənçə afum em tes-ε. ²⁰ Tes tatəkə təsəñe nte ifañ kənəñke nu, isəñe nu ti kəcəre mə, bawo teta kəgbəkər amera ka afum a Yisrayel kəsəñe nte ambər im gbekce yayε mə.»

²¹ Kə afum alel a Rom njaloku kə: «Ali areka nɛfət nɛn səsətə fe kəyefe atəf nja Yude tetam. Ali awenç su aña wəkin ender fe pəloku su pələc pam. ²² Mba səfañ fə sən' am kələk-loku mənə yati təkə mənçem-cemne mə, bawo sənçəre a kəgbəkələne kəyi mofə fəp teta kəgba nke məyi mə.»

²³ Kə namboc tataka, kə nte dəsək dadəkə dəmbəp mə alarəm nander nda Pol kəcənəkəl kə. Kə Pol enç-mentər nja kəsək pəs kitabu disre mes ma dəbe da Kanu fəp, kəyefe sariye sa Musa kəbəp yecicəs ya Sayibe-e. Kəyefe bət-bət hañ dəfəy kə Pol enç-sep kəsəñe nja kəlan teta Yesu. ²⁴ K'enəfəli afum aləma kəlan təkə oñc-loku mə, mba aləma njanalan fe ti. ²⁵ Nte afum njanç-sakətene kəgbəkələne disre dəndo oñc-lok-loku mə, kə Pol endenər nte gbəcərəm: «Amera Nəcempi nja Kanu njanalok-lokər atem anu bel-bel, dəyecicəs yecempi ya anəbi Esayi,

²⁶ nte t' enaloku:

«Məkə nnə afum akanje njayi mə, məloku:
Nəndewon kəcənəkəl, mba nəfədene!

Nəndewon kəgbətne, mba nəfədenəñk!
²⁷ Bawo bəkək ya afum akanje
yəfətam kəne,

njanan ləñəs, kə njanəp fər.

Njac-nese kənəñke fər yanjan,

njac-nese kənene ləñəs yanjan.

Njac-nese kəcərəne mes bəkək yanjan.

Njac-nese kəluksərn' em nte tənşəñe itaməs
nə mə.»

²⁸⁻²⁹ Nəcəre a kənanne ka Kanu kanke
atəyənə Suyif n' anakere ki, nja nandecənəkəl
ki.»

³⁰ Kə Pol eyi kəb kəñkə oñc-səñ kəway mə
meren mərañ, difə akə njanç-fañ kənəñk kə
mə fəp njanç-bəp kə. ³¹ Pol pəc-cam dəbe da
Kanu, pəc-təksə afum teta Wəbe Yesu Krist
kəlan fəp disre, ali tes ta ayamsər kə-ε.

Sak An'ɔ Sak ɔyɔnɛ-ɛ, t'ake tɔ pɔmar pakaraŋɛnɛ areka ŋɔn-ɛ?

Areka nɛfɛt ŋaŋɛ nɔyɔnɛ yecicɔs ya moloku ma Kanu, nɛɛ alaŋ a Krist ŋambɔtɔr kɛkaraŋ doru dandɛ fɔp mɔ. Wɛnc ka Yesu, Sak, ɛnacicɔs ŋi nte tɔŋsɔŋɛ alaŋ aka Krist ŋacɔpɔs bɛkɛc yaŋaŋ, ali tɔyɔnɛ a ŋanayi dɔpɔcuca. AKresi ŋaŋkule «Sak», aHebɔru ŋa ŋakule «Yakuba». Tewe tin tayi tɔ.

Sak ɛnayɔnɛ wɛbeki wɛlɛl acɔkɔ-cɔkɔ a kɛlonkanɛ ka alaŋ nde Yerusalem daco. Dɛndo Yerusalem Sak ɛnayi, nte kɛbɔpsɛnɛ kɛpɔŋ ka abeki kɛnacɔpɔr mɔ. K'ɛmar Paul kɔ Barnabas kɛsɔtɔ ka moloku kɔ mɔkɔt mɔtɔt nte ŋanagbɛkɛlɛnɛ kɔ aSuyif alɔma teta kɛkɛnc ka atɔyɔnɛ Suyif mɔ. Antam kɛnɛŋk mes mamɔkɔ nde buk ba Yɛbɛc ya Asom a Yesu disrɛ, sapitɔr 15.

Nnɔ areka ŋaŋɛ disrɛ, Sak ɛnacɔŋɔs alaŋ a Yesu nte tɔŋsɔŋɛ ŋamentɔr kɛlaŋ kɛŋaŋ kɛtɔt dɛmɔyɔ mɔtɔt mɔ. ɛnatɔkɛ alaŋ tɔkɔ pɔmar ŋatam kɛsumpɔr kɛlaŋ kɛtɔt kɔ dine dosoku nde Kanu kɛmbɔtɔr mɔ.

Sak ɛnaloku alaŋ a ŋakɛmbɔrnɛ kɛbɔtɔr ka mes ma doru, k'ɔlɔm tin tin tin tɔkɔ tɔyɔnɛ kɛbɔtɔr ka Kanu kɔ kɛbɔtɔr ka afum alɔma mɔ.

Itɔ areka ŋa Sak nɛɛ nɛyɛŋkɔs alaŋ bɛkɛc haŋ mata mosu mamɛ ayi mɔ.

Sak

Kɔyif

¹ Ina Sak, wɛcar ka Kanu kɔ Mariki Yesu Krist, incicɛ nu areka ŋaŋɛ nɔna afum a Kanu cusuŋka wɛcɔ kɔ mɛrɔŋ (12) aŋɛ ŋasamsɔr doru mɔ, inyif nu!

Kɛlaŋ kɔ kɛcɔrɛ

² Awɛnc'im aŋa alaŋ, kɔ nɛncɛpɔrɛnɛ pu-cuca pɔlɔm-ɛ, nɛcɛm-cɛmɛnɛ pi pɔbotu disrɛ, ³ bawo nɛncɔrɛ kɔ kɛlaŋ kɛŋcɔp kɛwakɔs fɔr kirin-ɛ, kɛŋsɔŋ kɛkar kɛbol-bolu. ⁴ Mba pɔmar kɛkar konu kɛbol-bolu kaŋkɔ kɛtesɛ, kɛlɔpsɔr sɔ, nte tɔsɔŋɛ nu kɛbɛk kɛbɛk dɛm ta nte o nte tɔŋbut kɛlaŋ konu mɔ. ⁵ Mba kɔ afum alɔma ŋayi nu daco aŋɛ kɛcɔrɛ

kɛkɔt kɛmbut mɔ-ɛ, pɔmar ŋa ŋatola ki Kanu, ɛndɛsɔŋ ŋa ki. Bawo Kanu kɛmpocɛ afum fɔp abɛkɛc ŋɔtɔt ta kɛnal'am-ɛ. ⁶ Mba mɛnɛ mɔtola Kanu kɛlaŋ disrɛ ta kɛlaŋ kam kɛmbut-ɛ! Bawo mɛna nwe mɛntolanɛ kɛnɛsɔrnɛ disrɛ mɔ, mɔyi pɔmɔ yam ya dɛkɔba, nyɛ afɛf ŋɛŋyɛkti ŋɛwɛn kɛsɛk mɔ. ⁷ Ta fum wɛkakɔ pɛcɛm-cɛmɛnɛ kɛsɔtɔr paka mɛɛ o mɛɛ yopocɛ yɔn daco, ⁸ bawo fum wɛkakɔ ɔntɔmpɔr fɛ tɔyɔ tin, ɔfɔcɔrɛ dɔpɔ ndɛ o ndɛ ɔŋsumpɔr dɔyɔkɔt yɔn mɔ.

Wɛka daka kɔ wɛtɔyɔ daka

⁹ Pɔmar wɛnc kosu wɛlaŋ wɛtɔyɔ daka pɔpus, bawo Kanu kɛndɛpɛnɛ kɔ. ¹⁰ Pɔmar wɛka daka pɔpus, bawo Kanu kɛndɛtɔrɛ dɛkɛcɛmɛ dɔn, ɛndɛkɔ-cɛpɔr pɔmɔ pɛlɛŋk pa dɛkulum. ¹¹ Kɔ dec dowur-ɛ, nne yowon yowosɔs yika, yɛlɛŋk ya yi yɛtɛmpɛnɛ, dɛtes da yi dɔsɔlɛ. Itɔ pɔyi sɔ wɛka daka, ɔŋsɔlɛ dɛmosumpɔr-sumpɔr mɔn.

Pucuca kɔ mɛwakɔs

¹² Pɔbɔt fum nwe ɛmbɔr mɛwakɔs mɔ! K'ancɔrɛ kɔ dɛkɛcɛmɛ dɔtɔt-ɛ, ɔŋkɔ-sɔtɔ kɛway kɛtɔt ka kiyi kɛn doru nke Mariki ɛnasɔŋ temer kɛsɔŋ afum aŋɛ ŋambɔtɔr kɔ mɔ. ¹³ Ta nwe o nwe pɛwakɔs pɛlɛc mɛɛ mɛfaŋ mɔn mɛndɛlinɔrnɛ kɔ mɛc-pɛnɛ kɔ abɛkɛc a pɔlɔku: «Kanu kɛwak kɛsɔŋ'em kɛciya,» bawo afɔtam kɛsɔŋɛ Kanu kɛciya, kɔ nkɔn Kanu kɛfɔsɔŋɛ fum o fum kɛbɛrɛ kiciya disrɛ. ¹⁴ Mba nwe o nwe mɛfaŋ mɔn mɛlɛc mɛŋlinɔrnɛ kɔ kɛwakɔs kɔyɔ tes tɛlɛc, mɛc-pɛnɛ kɔ abɛkɛc. ¹⁵ Kɔ mɛfaŋ mɛlɛc mɛmbɛkɔs-ɛ, mɔkom kiciya, kiciya kɛbɛkɔs kɛkom defi. ¹⁶ Awɛŋc'im aŋa aŋɛ imbɔtɔr mɔ, ta nɛwosɛ a pɛtiŋkɔr un, ¹⁷ bawo kɛpocɛ kɛtɔt kɔ kɛtɔŋnɛ nke o nke darenɛ kɛŋyɛfɛ. Kanu Kas nke kɛlompɔs yomɔtɔr-mɔtɔr ya darenɛ mɔ, otɔrɛ ki, nkɔn Kanu nke kɛntɔsɛkpɔr ali kɛmɛpɔr ka fɔr mɔ. ¹⁸ Bawo tatɔkɔ t'ɛnafɔŋ ti k'ɔŋkɔmɛ su sɔ ta mɛrɔŋ tolɔku ta kance, nte tɔŋsɔŋɛ pɔyɔnɛ yɛbaŋɔs yɔcɔkɔ-cɔkɔ ya yolompɔs yɔn daco mɔ.

Mɛnɛ fum wɛtɔt pɔyɔ mɔyɔ mɔtɔt!

¹⁹ Nɛcɔrɛ tantɛ bel-bel awɛnc'im aŋa: Pɔmar nwe o nwe pɛcɛlɛk kɛcɛŋkɛl, ta pɛbɛlkɔr kɛlɔk-lɔku, pɛc-won kɛtɛlɛ kɔ, ²⁰ bawo mɛtɛlɛ mɛfɔsɔŋ kɛlomp fɔr ya Kanu kirin. ²¹ Nɛlinɔnɛ pɔyik-yik fɔp kɔ

mes mēlec fəp mme nəc-yə mə, nəbanje waca mērəŋ toloku nte anatəp nu. Toloku nte tentam kəyac kəyi konu doru mə. ²² Nəcəme toloku darəŋ, ta nəyənə acəŋkəl gbəcərəm aŋe ŋantiŋkərne mə! ²³ Nwe o nwe edecəŋkəl toloku ta əŋkət ti mə, owurēne fum nwe endeməmənne kəro demem mə. ²⁴ K'elip kəməmənne bel-bel-ε, pəkə, pəpələrne katəna alulu* ŋən təkə ŋeyina mə. ²⁵ Məna nwe mənjkəkce sariye sətəŋne sətət nse səsikli afum mə, məsumpər si bel-bel, bafə məyənə wəcəŋkəl ka si gbəcərəm nwe empələr mə de, mba wəcəŋkəl nwe encəme mes məyə mətət ma si darəŋ bel-bel mə. Pəbət fum nwe encəme si darəŋ mə. ²⁶ Kə fum encem-cemne kəyənə wəka dinə ta eŋkembərne kəloku-loku-ε, abəkəc ŋən ŋeyi kəmpəs, dinə dən dəsək fε. ²⁷ Dinə dosoku nde dəntəyə ali tēbelək ta pəbir-bir nde fər ya Kanu Papa kosu kirin mə dəyənə nte: Nəgbəkəre awut aŋe akere kə akas aŋa ŋafi mə, kə aran aŋe awos aŋa ŋafi mə dəpucuca paŋan. Nəkembərne mes mēlec ma doru fəp.

2

Ta nəcəməne fum

¹ Awənc'im aŋa, kə nəlan Mariki kosu Yesu Krist nwe debeki dən dəmbək mə-ε, ta nəcəməne afum! ² Kə fum emberε nde kələ ka dəkətola donu Kanu pəberne kurunde ka kema dətələr pəberne yamos yətət, wələma wətəyə daka sə pəberε pəberne yamos yelec-ε, ³ nəŋkafəli fər nnə wəberne yamos yətət eyi mə. Nəloku kə: «Məna, mənde nnə dəcəm dətət nde!» Mba nəloku wətəyə daka: «Məna, məcəme nde», kə pəyənə fε ti-ε, nəloku kə: «Mənde nde dətəgbəkəle pəkə.» ⁴ Kə nəyə tətəkə-ε, bafə nəmbocne tətəkə kiti ba? Pəmar fε nu kəyə ti! ⁵ Nəcəŋkəl awənc'im aŋa aŋe imbətər mə: Kanu kəyek-yek atəyə daka doru dandε nte ŋantam kəbek kəlan mə, ŋasətə ke ka dəbe da Kanu nke enasəŋ temer kəsəŋ aŋe ŋambətər kə mə. ⁶ Mba nəna, nəfər-fərəs atəyə daka! Bafə aka daka akakə ŋantərəs un, bafə ŋa ŋaŋkəkəre nu dabε kəkə-caŋər nu ba? ⁷ Bafə ŋa ŋaŋləməs tewe tətət ta Mariki ba? ⁸ Kə pəyənə a nəcəme sariye sa abε darəŋ pəmə

təkə yecicəs yosoku yoloku ti mə: Məbətər wənc əm pəmə məna sərka-ε! Kə nəyə nte, nəyə bel-bel. ⁹ Mba kə nəncəməne afum-ε, nənciya tēm tətəkə, sariye səmar kəsumpər un aciya, bawo nəleləs fε si. ¹⁰ Kə fum encəme sariye fəp darəŋ mba pəciya toloku tin gboŋ ta si-ε, sariye səmar kəsumpər'əm bawo məleləs fε si fəp. ¹¹ Bawo nwe enaloku: «Ta məsumpər dalakə!» mə, enaloku sə: «Ta mədif fum!» Ti disre, kə məsak kəsumpər dalakə mba mədif fum-ε, pəmar sariye səsumpər'əm, bawo məleləs fε si. ¹² Pəmar nəlok-loku kə nəyə pəmə afum aŋe aŋkə-kitine sariye nse səsəŋ afum akakə kəsikəle mə. ¹³ Afədəkə-yənə nənəfər fum nwe əntəyənə akə nənəfər mə, bawo nənəfər dətam kiti.

Kəlan kə məyə

¹⁴ Ake dəkəcəme də tətəkə dəyə-ε, awənc'im aŋa, fum kəc-loku: «Ilan» mba k'ontə kəc-mentər ti dəməyə mətət-ε? Kəlan kəŋkə kəntam kəyac kə ba? ¹⁵ Kə wənc'əm wərkun kə pəyənə fε ti, wənc'əm wəran pəyi ta əyə yamos, ta əyə yeri yən ya dəsək-ε, ¹⁶ mba kə nəlembərne ŋa: «Kanu kəsəle nu! Kanu kəsəŋ nu yamos yətət! Kanu kəsəŋ nu yeri yelərəm!» ta nəsəŋ ŋa ca yəkə yombut ŋa mə-ε, ake dəkəcəme də təyə-ε? ¹⁷ Itə kəlan nke kəntəmentərne dəmes məyə mətət mə kəlan kəfi kə kəyənə. ¹⁸ Mba fum wələma pəloku: «Məna məyə kəlan, kə ina iyə mes məyə mətət.» Ina ic-yif ŋa: «Məmentər'im cəke cə kəlan kəntam kəyi ta mes məyə mətət meyi-ε. Kə pəyənə ina-ε, dəmes məyə mətət mem inmentər kəlan.» ¹⁹ Məna məlan a Kanu kin kə. Məyə ti bel-bel. Itə yəŋk yelan sə, mba yeyi kəyikcəne kənesε. ²⁰ Məntamne fε ba? Məfan kəcəre, a kəlan nke kəntəsəl kə mes məyə mətət mə kəyə fε dəkəcəme ba? ²¹ Ak'enasəŋe Kanu kələm bəmba bosu Abraham wəlompu-ε? Teta mes mən məyə, bawo enasəŋ wan kən Siyaka nde deŋgbip teta kəlonne. ²² Mənəŋk kəlan kən kə mes mən məyə mətət mənasumpərənε: Dəmes məyə mətət kəlan kəŋmentərne kənaləpsər teta təyə tən tətət təkə əyə mə. ²³ Tante tə yecicəs yenalare, kəc-loku: «Abraham enalan Kanu, kə Kanu kələm kə wəlompu teta kəlan kən.»

* 1:24 «Alulu» = «andulu»

K'awe kə wanapa ka Kanu. ²⁴ Nənəŋk ti oŋ, Kanu kəfənəŋk dolompu da fum teta kəlanj kən gbəcərəm, mba kəməmən sə mes mən məyɔ mətət. ²⁵ It'ənayi sɔ teta Rahabu wəran wəyama-yama, bafɔ dəmes mən məyɔ mətət Kanu kənaləm kə wəlompu, nte wəran nwe ɛnabanj asom aka Yisrayel mə, k'ɛŋkafələ k'ementər ɲa dɔpɔ dɔlɔma mə ba? ²⁶ Itə pəyi sɔ dis ndɛ dəntəsɔl kə ni mə defi, kəlanj nke kəntəsɔl kə mes məyɔ mətət mə kəfi.

3

Kəcəmbər temer

¹ Awənc'im aŋa, ta nəwosɛ kəla kəyɔnɛ ka atəkse, bawo sənə aŋɛ səntəkse mə, andekə-bocɛ su kiti nke kəndekə-yenjk kətəs ka afum alpəs akə mə. ² Anciya fəp fosu məyɔ mɛlarəm. Kə fum ɔntə kəc-ciya dətəkə oŋloku mə, fum wəlompu ɔfɔ, nwe ɛntam kəcəmbər dis dən fəp təkə ɛŋfanj mə. ³ Aŋgbəməs fələs fɛc dəcusu nte tənɔŋɛ yecəme tɛfanj tosu darəŋ mə, antam kəsɔlɛ dis dayi fəp. ⁴ Nəcem-cemne sɔ cibil cəpəŋ: Kə afɛf ɲəpəŋ ɲewɛn ci-ɛ, ɲas ɲɛfɛt ɲɛŋkafəli ɲi, wəgbək pəkəkəre ɲi nnə o nnə ɛŋfanj mə. ⁵ Temer sɔ, paka pɛfɛt pə pəyɔnɛ dərɪs, mba pəntam kəpus kəyɔnɛ ka paka pəkə pəŋsəŋɛ mes məpəŋ kəyɛfɛ mə. Nəcem-cemne nɛnc dɛfɛt ndɛ dɛntam kəcɔf kulum kəpəŋ mə! ⁶ Temer ta fum sɔ nɛnc dɔ! Paka pɛlɛc pə mpɛ peyi su dərɪs mə, pi penjik-yikəs dis dosu fəp. Pi pendikəc nɛnc da yahanama kəyi kosu doru fəp. ⁷ Fum ɛntam kəcəmbər sɛm ya doru tɛfanj tən: Sɛm ya dop fəp, bɛmp, yelɛŋɛ-lɛŋɛ kə sɛm ya dəkəba. Ayi kəcəmbər sɛm ya doru fəp tɛfanj ta fum, k'ɛncəmbər yi tɛfanj tən. ⁸ Mba fum ɔfɔtam kəcəmbər temer tɛfanj tən: Paka pɛlɛc pə kə peyi kəkafələ-kafələ tɛm fəp, pɛlarɛ məkəl* tɛp mme mɛŋdɪf mə. ⁹ Pi pə sənkor-kore nwe ɔyɔnɛ Mariki kə Papa mə, mba sɔ pi pə səntolanɛ pɛlɛc afum aŋɛ Kanu kəlopəs ɲawurɛnɛ kə nkən mə. ¹⁰ Moloku ma kəkə-koru kə ma kətolanɛ awənc'im aŋa pɛlɛc kusu kin kanjke kə moŋwur. Awənc'im aŋa, pəmar fɛ teyi tatəkə de! ¹¹ Kələmp kin kəfəsəŋ domun dobotu kə dodokət. ¹² Awənc'im aŋa, akomp ɲeyi

ɲɛ ɲəŋkom məntambɛnc mə ba? Kə pəyɔnɛ fɛ ti, alemnəra ɲəŋkom comp ba? Kələmp ka domun dodokət kəfɔtam kəsəŋ domun dobotu.

Kəcərə nke kəyɛfɛ dərɛnc mə

¹³ Fum eyi nu dacɔ nwe ɛncem-cemne kəsək domp, pəyɔ sɔ kəcərə kəkət mə ba? Pəmar wəkəkə pəmentər ti dəmes mən mətət mosumpər, pəbətɛ mi amera kə kəcərə kəkət. ¹⁴ Mba kə nəntəmpər bəkəc yɛlarɛ kəraca kədokət kə amera ɲa kələknɛ-ɛ, nəsak kəpusɛ kəcərə konu mes, nəcyemsɛnɛ kance. ¹⁵ Kəcərə kəkət kanjke bafɔ dərɛnc kəyɛfɛ, mba nnə dəntəf kanjke kəyɛfɛ dəkəcem-cemne ka fum kə ka yəŋk. ¹⁶ Bawo nnə o nnə kəraca kə amera ɲa kələknɛ ɲɛŋyi mə, pəyama-yama kə məyɔ mɛlɛc fəp mɛŋyi di. ¹⁷ Mba kəcərə kəkət nke kəyɛfɛ dərɛnc mə, kənunjkɛnɛ kə kəncemp, kə tɛyɛfɛ dənda kə kəyɔ pəforu, dərɛnc, kəcəŋkəl moloku ma afum, kəla nənəfər kə məyɔ mətət, kəfəyer fum, kəfɔtɛnsər fum kəbət. ¹⁸ Pəmə fum nwe ɔmbəf mɛŋgbɛn mətət dəntəf k'əsətɔ yɛtɛl yətət mə, atɛn pəforu aŋɛ ɲambəf pəforu disrɛ mə, ɲandesətɔ yɛtɛl ya dolompu.

4

Kəbətər ka ca ya doru

¹ ¹ Deke kəwan kəlarəm kə deke kəgbeklɛnɛ kəlarəm kəŋyɛfɛ nu dacɔ-ɛ, kə pəntəyɔnɛ dəmɛfanj mɛlɛc mme moŋsutɛnɛ dis donu fəp disrɛ mə? ² Nəfanj ta nəsətɔ-ɛ. Nədɪf fum, kə nəyɔnɛ afum kəraca, mba nəfɔtam kəsətɔ nte o nte. Nəberɛnɛ kəcəp kəlarəm kə kəwan kəlarəm, mba nəyɔ fɛ, bawo nəntola fɛ Kanu. ³ Nəntola Kanu ta nəsətɔ-ɛ, bawo bəkəc yɛlɛc yə nəntolanɛ, nte tənɔŋɛ nətam kəsətɔ kələsər-ləsər teta mɛfanj monu mə. ⁴ Asumpər dalakə! Nəncərə fɛ a kəyɔnɛ wanapa ka doru dandɛ kəyɔnɛ wəterɛnɛ ka Kanu ba? Məna nwe mənfanj kəyɔnɛ wanapa ka pɛlɛc pa doru mə, məsəŋɛnɛ kəyɔnɛ ka wəterɛnɛ ka Kanu. ⁵ Yecicəs yosoku yolok-loku fɛ samne, kəc-loku: «ɛfanj haŋ kə amera ɲɛ ɛnabɛr su mə ɲembas kə.» ⁶ Mba kəmar ka kəbət amera nke ɔsəŋ su mə kəmbək, itə Yecicəs yoloku: «Kanu kəntɛfərɛnɛ alɛknɛ, mba atələknɛ ɲə Kanu kəŋsəŋ kəmar ka

* 3:8 məkəl = məkən

kəbət kən amera.» ⁷ Itə pəmar nəyi Kanu darəŋ, kə nəyeŋkər ŋəŋk ŋələc səbomp-ε, ŋeŋyeksər nu pəbələ. ⁸ Nələtərne Kanu, ki sə kəŋlətərne nu. Nəsəkəsne waca nəna aciya! Məsəkəsne abəkəc mənə nwe o nwe məntətəmpər pəcem-cəmne pin mə! ⁹ Nəŋaŋne telər kəyi konu pucuca, nənde kəbal ka pi, nəbok! Kəsel konu kəsəkpər kəyone nu kəbok ka kəbal, pəbotu ponu pəyone nu kəmənne. ¹⁰ Nətorə banca nno Mariki eyi mə, k'endepene nu.

Ta məyemsene wenc əm wəlaŋ

¹¹ Awenc'im aŋa, ta nəyemsene! Nwe eŋyemsene wenc, kə pəyone fe ti-ε, pəkiti kə mə, sariye s'eyi kəyemsene, sariye s'eyi kəkiti. Kə məŋkiti sariye, ta məyone fum nwe encəme si darəŋ mə-ε, wəboc kiti ka si məyone. ¹² Bawo Kanu sona kəsəŋ su sariye, ki kəntam kəboc kiti. Kanu sona kəntam kəyac, kə pəyone fe ti-ε, kəmələk. An'ə mənə məyone oŋ-ε, mənə nwe məŋkiti wənde kam mə?

Ta mələkne

¹³ Nəcəŋkəl'im, ndəkəl oŋ nəna aŋe nəŋloku: «Məkə kə pəyone fe ti alna dare nde də səŋkə, səkə-cepərene di teren tin, səŋkə-caməs, səsətə pəsam pəlarəm.» ¹⁴ Ta nəncərə təkə doru donu deŋyi nu alna mə! Doru donu dowurene kibi nke kəntuf tēm tepic kəsake sə mə. ¹⁵ Mba nte tə pəmar nəloku: «Kə Mariki efaŋ ti-ε, səŋyi doru, səyo nte kə pəyone fe ti-ε təkə.» ¹⁶ Mba nəyek-yekəsne kə nəlom. Kəlom fəp mes mələc mə kəyone. ¹⁷ Kə fum encərə təkə aŋyo pətət ta aŋyo pi-ε, wəkakə oyo tes tələc.

5

Kəbeŋne ka aka daka

¹ Ndəkəl oŋ nəcəŋkəl'im, nəna aka daka! Nəbok nəsaŋe-səŋe teta pəcu y mpe pen-debər nu mə! ² Daka donu dente, yet yəsəm yamos yonu. ³ Kəma konu kə gbeti bonu yosumpər mərka. Mərka mme məŋkə-yone sede nse səndekə-sumpər nu kiti mə, mərka məc-səm dis donu pəmə nenc mə. Mataka məlpəs mame nəwətəs daka. ⁴ Nənəŋk! Kəway nke nənəgbək abəce anu dalə mə, kəŋkule. Kəbokene ka atel anu kəŋkə kəberə Mariki ma asədar a darenc dələŋəs. ⁵ Nənacepərene doru donu kəsətə daka dəlarəm disre kə nəŋcepərər

tefaŋ tonu. Bəkəc yonu yənanəmbərə pəmə nte asəŋəs pəcəl yeri pətəf teta dəsək nde aŋkə-fay pi mə. ⁶ Nənaboc kiti nəsaŋe padif fum wəlompu, nwe əntəgbəkəl nu mə.

Kəkar kə kətola

⁷ Nəŋaŋne nəkar awenc'im aŋa alaŋ, haŋ Mariki pəc-der. Nənəŋk təkə wəbifti dalə eŋkar yetel yətət ya antəf mə: Encərə a mēne wəcafən ka mələfe kə wəka derəŋ dəlpəs pətuf kəresna. ⁸ Nəna sə, nəŋaŋne nəkar, nəyeŋk bəkəc, bawo kəder ka Mariki kələtərne. ⁹ Ta nəbokərene, awenc'im aŋa alaŋ, nte təŋsaŋe ta Mariki eŋkiti nu mə. Wəkiti ələtərne, pəmbələ fe sə pəberə! ¹⁰ Awenc'im aŋa alaŋ, nəcem-cəmne sayibe-e aŋe ŋanalok-loke tewe ta Mariki mə. Nətubucne kəkar kəbol-bolu ka aŋe ŋanabər pucuca mə. ¹¹ Nənəŋk təkə səntam kəloku a pəmbət aŋe ŋanabər pucuca mə. Nənane pəc-loku kəkar kəbol-bolu ka Yobu, nəncərə təkə Mariki eŋayone kə telpəs mə. Mariki əla nənəfər k'əmbət amera. ¹² Pənaŋkanə, awenc'im aŋa, ta nədermə darenc, ta nədermə antəf, ta nəderəm kəderəm nke o nke. Mba «Ey» ŋonu ŋəyone «Ey», «Ala» ŋonu ŋəyone «Ala», nte təŋsaŋe ta nəntempene kiti dəntəf mə. ¹³ Fum eyi nu dacə nwe eyi pəcuca mə ba? Pəmar pətola Kanu. Fum eyi pəbotu nu dacə ba? Pələŋəs kəkor-koru. ¹⁴ Fum wətətamne eyi nu dacə ba? Pəmar fum wəkakə pəwe abeki a kəlonkanə ka alaŋ, ŋatola Kanu tetən, ŋabəy kə moro mepic dəromp tewe ta Mariki. ¹⁵ Kə fum ontola Kanu kə kəlaŋ-ε, kətola kən kəndesəŋe wətətamne kətamne. Mariki eŋyeki kə pəcəmbər, k'əŋayə mes mələc-ε, Kanu kəndəŋaŋnene kə mi. ¹⁶ Nəsəksərene kiciya konu, nətolanene, nte təŋsaŋe nətamne mə. Kətola ka fum wəlompu kəyo fənəntər nfe fəntam kəsəkpər mes mə. ¹⁷ Eli fum eŋayi pəmə səna. Pəc-tola pəyeŋki fəp wəcafən kətəder, kə wəcafən əntətuf haŋ meren maas kə yof camət-tin. ¹⁸ Kə Eli ontola sə Kanu, kə wəcafən ontuf sə, kə antəf ŋəsəŋ sə yokom. ¹⁹ Awenc'im aŋa, kə wəkin eŋgbayme kance-ε, wələma əntam kəliŋərne kə pəsəlnene kə dəpə da kance. ²⁰ Wəkakə pəcərə nte: Nwe oŋsolnene wəciya dəpə da Kanu mə, endeyac kə defi, pəkufun mes mələc məlarəm.